

<u>Oznámení č.</u>	Obsah	Strana
	I <i>Usnesení, doporučení a stanoviska</i>	
	USNESENÍ	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	479. plenární zasedání ve dnech 28. a 29. března 2012	
2012/C 181/01	Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru proti diskriminaci na základě rasy nebo etnického původu	1
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	479. plenární zasedání ve dnech 28. a 29. března 2012	
2012/C 181/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Mladí lidé se zdravotním postižením – zaměstnanost, začleňování a zapojení do společnosti (průzkumné stanovisko)	2
2012/C 181/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Specifické problémy ostrovů (stanovisko z vlastní iniciativy)	7

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 181/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů (stanovisko z vlastní iniciativy)	14
2012/C 181/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti ve vztazích mezi EU a Kosovem	21
2012/C 181/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik a do rozvojové spolupráce EU (průzkumné stanovisko)	28

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

479. plenární zasedání ve dnech 28. a 29. března 2012

2012/C 181/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program Tvůrčí Evropa COM(2011) 785 <i>final</i> – 2011/0370 (COD)	35
2012/C 181/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Dvojí zdanění na jednotném trhu COM(2011) 712 <i>final</i>	40
2012/C 181/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie COM(2011) 739 <i>final</i> – 2011/0183 (CNS) a k pozměněnému návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Evropské unie COM(2011) 740 <i>final</i> – 2011/0184 (APP)	45
2012/C 181/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie COM(2011) 613 <i>final</i>	52
2012/C 181/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES COM(2011) 594 <i>final</i>	55
2012/C 181/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) COM(2011) 651 <i>final</i> – 2011/0295 (COD) a k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávním postihu za obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem COM(2011) 654 <i>final</i> – 2011/0297 (COD) ..	64

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

479. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 28. A 29. BŘEZNA 2012

Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru proti diskriminaci na základě rasy nebo etnického původu

(2012/C 181/01)

Evropský hospodářský a sociální výbor na svém plenárním zasedání ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012) přijal 148 hlasy pro (3 členové se zdrželi hlasování) toto usnesení.

„Dne 8. února 2012 spustila Strana pro svobodu (Partij voor de Vrijheid – PVV) internetové stránky, na nichž vyzývá občany, aby nahlásili své stížnosti na lidi z východní a střední Evropy, kteří pracují v Nizozemsku.

Evropský parlament v usnesení z 15. března 2012 tyto udavačské stránky ostře odsoudil. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) jako zástupce organizované občanské společnosti kritizuje toto jednání a jeho xenofobní a rasistický charakter. EHSV žádá nizozemský lid a jeho vládu, aby proti této iniciativě, kterou nelze dále tolerovat, rázně zakročili.

EHSV a jeho členové rozhodně připomínají, že:

- Smlouvy o Evropské unii i Listina základních práv Evropské unie jsou založeny na zásadě nediskriminace. Obsah těchto internetových stránek této zásadě odporuje, jelikož diskriminuje evropské občany z důvodu jejich státní příslušnosti.
- EHSV odsuzuje veškeré činnosti, které protirečí základním evropským hodnotám, mezi něž patří svoboda, rovnost a dodržování lidských práv.
- EHSV podporuje EP, jenž vyzval Komisi a Radu, aby vyvinuly maximální úsilí s cílem zamezit šíření xenofobních postojů v EU.“

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

479. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 28. A 29. BŘEZNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Mladí lidé se zdravotním postižením – zaměstnanost, začleňování a zapojení do společnosti (průzkumné stanovisko)

(2012/C 181/02)

Zpravodaj: pan VARDAKASTANIS

Dopisem ze dne 9. prosince 2011 a podle článku 304 SFEU požádala dánská ministryně sociálních věcí a integrace paní Karen Hækkerup jménem dánského předsednictví Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Mladí lidé se zdravotním postižením – zaměstnanost, začleňování a zapojení do společnosti.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 148 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV:

1.1.1 Doporučuje, aby byla provedena úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (UNCRPD) tak, aby mohly osoby se zdravotním postižením včetně mladých lidí, žen i mužů, plně uplatňovat svá základní práva.

1.1.2 Požaduje, aby členské státy usilovaly o poskytnutí podpory osobám se zdravotním postižením při zapojení do společnosti a hospodářství v rámci národních programů reforem (NPR), jež jsou součástí strategie Evropa 2020, tím, že zavedou účinná opatření proti diskriminaci.

1.1.3 Vyzývá k zajištění přístupného vzdělávání podporujícího začlenění, jež by bylo zaměřeno na osoby se zdravotním postižením v duchu znění článku 24 UNCRPD. Výbor věří, že mladí lidé se zdravotním postižením by měli mít přístup k primárnímu, sekundárnímu a terciárnímu vzdělávání stejně jako ostatní a zdůrazňuje význam neformálního vzdělávání a nutnosti, aby bylo uznáno.

1.1.4 Vyzývá, aby byly informace o univerzitách či vzdělávacích příležitostech odpovídajícím způsobem šířeny alternativními způsoby, jako je Braillovo písmo, zvukový záznam, videozáznam, záznam přizpůsobený pro snadné čtení či vytvořený převodem řeči na text/systém Palantype. Knihovny by měly mít ve svých fondech knihy psané Braillovým písmem i zvukové knihy.

1.1.5 Má za to, že umění, sport a volnočasové aktivity mohou sehrát klíčovou úlohu pro rozvoj dovedností a začlenění mladých lidí se zdravotním postižením, a proto by měly být plně přístupné.

1.1.6 Vyzývá členské státy a evropské instituce k propagaci osvědčených postupů a praktických opatření zaměřených na začleňování osob se zdravotním postižením do systémů vzdělávání a zaměstnanosti. Měly by zařadit investice do sociálního podnikání, malých a středních podniků a finanční pobídky pro zaměstnavatele, aby zaměstnávali mladé lidi se zdravotním postižením.

1.1.7 Doporučuje, aby členské státy, Evropská komise a Parlament bojovaly proti diskriminaci mladých lidí se zdravotním postižením.

1.1.8 Vyzývá k přístupnosti a přiměřené úpravě, aby bylo možné zajistit mladým lidem se zdravotním postižením pracovní místa.

1.1.9 Věří v klíčovou úlohu sociálních partnerů při prosazování zaměstnávání mladých lidí se zdravotním postižením začleněním přístupnosti a přiměřené úpravy do vyjednávání.

1.1.10 Doporučuje k podpoře začlenění mladých lidí se zdravotním postižením využití strukturálních fondů. Výbor vyzývá k tomu, aby byly stávající právní předpisy řádně provedeny a ty budoucí byly v souladu s UNCRPD a aby obsahovaly přístupnost uvedenou v článku 7 jako horizontální zásadu vedle boje proti diskriminaci a podpory začlenění.

1.1.11 Vyzývá členské státy, aby provedly směrnici, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání⁽¹⁾ a vyzývá k tomu, aby byla směrnice vykládána ve světle UNCRPD.

1.1.12 Doporučuje, aby Evropská komise, Evropský parlament a Rada podporovaly organizace mladých lidí se zdravotním postižením a aby je v rámci příslušných politických procesů konzultovaly.

1.1.13 Připomíná, že by hospodářská krize a úsporná opatření neměla omezovat práva mladých lidí se zdravotním postižením a vyzývá členské státy, aby přijaly praktická opatření za účelem ochrany těchto jedinců.

1.1.14 Doporučuje, aby bylo podporováno právo mladých lidí se zdravotním postižením vést nezávislý život a vyzývá členské státy a Evropskou komisi, aby využily strukturální fondy k podpoře neinstitucionalizované a komunitní péče.

1.1.15 Vítá závazek Evropské komise vytvořit Evropský akt přístupnosti a doporučuje, aby byl tento právní předpis vyčerpávající a aby zajistil plnou přístupnost ke zboží, službám a zastavěnému prostředí v EU.

1.1.16 Vyzývá k zavedení evropského systému normalizace podporujícího začlenění a vítá přijetí mandátu 473 jako praktického opatření na podporu přístupnosti.

1.1.17 Vítá směrnici o audiovizuálních mediálních službách⁽²⁾ a vyzývá k tomu, aby byla směrnice řádně provedena.⁽³⁾

1.1.18 Vyzývá k účinnému uplatňování nařízení o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě v Evropské unii.⁽⁴⁾ Výbor vyzývá členské státy k vymáhání tohoto nařízení a k tomu, aby přijaly dodatečná opatření k zajištění svobody pohybu mladých lidí se zdravotním postižením.⁽⁵⁾

1.1.19 Vítá závazek Evropské komise zajistit v rámci Digitální agendy, že internetové stránky veřejného sektoru a stránky poskytující základní služby pro občany budou do roku 2015 plně přístupné.

1.1.20 Považuje za zásadní zapracování potřeb mladých lidí se zdravotním postižením do všech politik a programů EU zaměřených na mládež a vyzývá ke konkrétním opatřením, které povedou ke zvýšení povědomí o jejich potřebách.

2. Úvod

2.1 EHSV:

2.1.1 Upozorňuje na to, že mladí lidé se zdravotním postižením jsou vystaveni rozličným formám diskriminace na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického či sociálního původu, genetických rysů, jazyka, náboženského vyznání nebo přesvědčení, politických či jakýchkoli jiných názorů, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, věku, sexuální orientace apod.

2.1.2 Vyzývá členské státy, aby postoupily v jednáních o směrnici týkající se boje proti diskriminaci⁽⁶⁾ s cílem zajistit právní ochranu před jakoukoliv formou diskriminace v EU.

2.1.3 Uznává, že mladí lidé se zdravotním postižením jsou vystaveni dvakrát až pětkrát vyššímu riziku násilí než jejich protějšky bez zdravotního postižení.

2.1.4 Vyjadřuje politování nad skutečností, že mladí lidé se zdravotním postižením jsou vystaveni předsudkům a negativním postojům společnosti, jež brání jejich účasti, seburčení a začlenění.

2.1.5 Potvrzuje, že mladé ženy se zdravotním postižením, osoby, které potřebují vysokou míru podpory, a osoby s psychosociálním zdravotním postižením jsou vystavovány četným formám diskriminace.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16–22.

⁽²⁾ Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1–24, Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16–22.

⁽³⁾ Přístupnost online mediálního a vizuálního obsahu by měla být zajištěna v duchu této směrnice.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 1–12.

⁽⁵⁾ Např. dostupnost autobusů ve venkovských oblastech by měla být povinná.

⁽⁶⁾ COM/2008/0426 final.

2.1.6 Žádá, aby byla uznána politická práva mladých lidí se zdravotním postižením a aby tyto osoby měly možnost uplatňovat je rovnoprávně s ostatními. Má za to, že hlasovací postupy, zařízení a materiály by jim měly být dostupné.

2.1.7 Navrhuje, aby politiky zaměřené na mladé lidi se zdravotním postižením byly začleněny do všech příslušných rozpočtových linií víceletého finančního rámce tak, aby byl zajištěn dostatek finančních prostředků na podporu přístupnosti a začlenění.

2.1.8 Navrhuje, aby byly shromážděny informace, které budou vypovídat o dopadu nástrojů politik týkajících se mladých lidí se zdravotním postižením a navrhuje, aby projekty, studie a výzkum EU v této oblasti byly finančně podporovány.

2.1.9 Připomíná doporučení předchozích stanovisek EHSV týkajících se mimo jiné zaměstnanosti, přístupnosti, strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením a důsledků demografické změny.

3. Zaměstnanost a vzdělávání

Vzdělávání

3.1 EHSV:

3.1.1 Uznává význam všeobecného vzdělávání podporujícího začlenění a vyzývá k tomu, aby se na základních školách vyučovalo znakové řeči, aby byly zavedeny technologie pro přepis řeči do textu (systém Palantype) a indukční smyčky na pomoc sluchově postiženým, aby byli najímáni učitelé kvalifikovaní pro používání Braillova písma a používaly se další vhodné způsoby podpory žáků se zdravotním postižením, jako je augmentativní a alternativní komunikace (Augmentative and Alternative Communication, AAC).

3.1.2 Vítá programy „Mládež v pohybu“ a „Mládež v akci“ přijaté Komisí coby součást strategie Evropa 2020, a vyzývá členské státy, aby mladým lidem se zdravotním postižením umožnily plně využít potenciál těchto programů.

3.1.3 Vítá využívání projektu Erasmus v rámci všech programů EU v oblasti vzdělávání, odborného školení, mládeže a tělovýchovy a doporučuje využít projektu Erasmus k podpoře osobního rozvoje a možnosti získání zaměstnání u mladých lidí se zdravotním postižením.

3.1.4 Vyzývá k přijetí účinných opatření proti předčasnému ukončování školní docházky vzhledem k tomu, že u osob se zdravotním postižením je pravděpodobnost, že dosáhnou terciárního stupně vzdělání pouze poloviční než u těch, kteří zdravotně postiženi nejsou. Výbor by si přál, aby univerzity více podporovaly začleňování a aby zaváděly praktická opatření jako stipendia pro studenty se zdravotním postižením a systémy kvót.

3.1.5 Přeje si, aby došlo k přijetí účinných opatření zaměřených na usnadnění přechodu mladých lidí se zdravotním postižením ze školy do zaměstnání.

3.1.6 Vítá návrh usnesení Evropského parlamentu o mobilitě a začlenění osob se zdravotním postižením ⁽⁷⁾ a jeho zaměření na vzdělávání podporující začlenění.

3.1.7 Uznává význam neformálního vzdělávání ⁽⁸⁾ pro mladé lidi se zdravotním postižením a vyzývá k vytvoření evropského rámce kvality pro stáže a k začlenění kritérií přístupnosti.

3.1.8 Uznává, že mladí lidé se zdravotním postižením mají právo využívat výměnné programy EU a příležitosti ke studiu a učení v zahraničí a plně využívat nástroje EU k uznávání dovedností a kvalifikací.

3.1.9 Vyzývá k zajištění přístupnosti vzdělávacího obsahu, IKT a budov jako předpokladu výkonu práva na vzdělání. Evropská komise a členské státy by měly motivovat školy, univerzity a poradenské služby pro mládež k zapracování hlediska přístupnosti do jejich činnosti.

3.1.10 Vyzývá, aby byly informace o univerzitách či vzdělávacích příležitostech vhodně šířeny alternativními způsoby, jako je Braillovo písmo, zvukový záznam, videozáznam, přizpůsobení pro snadné čtení či převod řeči na text/systém Palantype. Knihovny by měly mít ve svých fondech knihy psané Braillovým písmem i zvukové knihy.

3.1.11 Předpokládá využití evropského financování, včetně Evropského sociálního fondu (ESF) a celoživotního vzdělávání na podporu poradců pro žáky se zdravotním postižením a pro učitele.

Zaměstnanost

3.2 EHSV:

3.2.1 Uznává, že osoby se zdravotním postižením jsou s dvojnásobnou až trojnásobnou pravděpodobností vystaveny riziku nezaměstnanosti než osoby bez postižení.

3.2.2 Podporuje využití strukturálních fondů k zajištění odpovídající finanční podpory evropské strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením. Zejména by měl být efektivněji využíván ESF na posílení zaměstnanosti mladých lidí se zdravotním postižením a EFRR k dosažení vysoké míry přístupnosti v Evropě.

3.2.3 Vyzývá členské státy, aby zvyšovaly zaměstnanost mladých lidí se zdravotním postižením prostřednictvím finanční podpory zaměstnavatelům a investic do malých a středních podniků, sociálního podnikání a samostatně výdělečné činnosti.

⁽⁷⁾ 2010/2272(INI).

⁽⁸⁾ Neformální vzdělávání není poskytováno vzdělávacími nebo školicími institucemi a obvykle nevede k získání osvědčení.

3.2.4 Navrhuje, aby byla umožněna přiměřená úprava, pružná pracovní doba, práce na dálku a přístup k IKT s cílem podpořit zaměstnanost mladých lidí se zdravotním postižením. Upozorňuje na to, že odmítnutí přiměřené úpravy je formou diskriminace.⁽⁹⁾

3.2.5 Doporučuje, aby Evropská komise zajistila přístupnost pro mladé pracovníky a učně se zdravotním postižením a zároveň prosazovala a rozvíjela přeshraniční profesní a vzdělávací příležitosti a současně snižovala překážky svobodného pohybu pracovníků v EU.

3.2.6 Domnívá se, že sociální partneři by měli hrát důležitou úlohu při prosazování a ochraně zaměstnanosti mladých lidí se zdravotním postižením začleněním této otázky do příslušného kolektivního vyjednávání.

3.2.7 Vyzývá k tomu, aby členské státy investovaly do mladých pracovníků se zdravotním postižením a podpořily je při zvládnutí dopadů hospodářské krize, neboť tito lidé čelí větším obtížím při nalézání zaměstnání a setrvání v něm.

4. Účast a začlenění

4.1 EHSV:

4.1.1 Znovu zdůrazňuje, že mladí lidé se zdravotním postižením, zejména s duševním postižením, mají kdekoli právo na uznání své osoby jako subjektu práva.

4.1.2 Vyzývá k tomu, aby bylo zvýšeno povědomí o situaci osob se zdravotním postižením prostřednictvím shromáždění konzistentních údajů v souladu s článkem 31 UNCRPD, a zdůrazňuje povinnost sdělovacích prostředků bojovat se stereotypy.

4.1.3 Doporučuje členským státům, aby uznaly mladé muže a ženy se zdravotním postižením za stejné subjekty práva jako ostatní osoby ve všech aspektech života.

4.1.4 Zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby mladí lidé se zdravotním postižením mohli plně využívat své svobody pohybu, a doufá, že budou předloženy konkrétní návrhy na odstranění překážek přenositelnosti dávek v invaliditě.

4.1.5 Požaduje, aby členské státy usilovaly o poskytnutí podpory osobám se zdravotním postižením při plném zapojení do společnosti a hospodářství v rámci národních programů reforem (NPR), jež jsou součástí strategie Evropa 2020, tím, že zavedou účinná opatření proti diskriminaci.

4.1.6 Vyzývá k tomu, aby evropský výbor pro zdravotní postižení⁽¹⁰⁾ přispěl k politikám a právním předpisům EU tím, že se bude zabývat začleňováním a přístupností pro mladé lidi se zdravotním postižením.

4.1.7 Zdůrazňuje klíčovou úlohu, kterou hraje sport při podpoře zapojení mladých lidí se zdravotním postižením a vyzývá k finanční a politické podpoře praktických iniciativ, jako je paralympiáda.

4.1.8 Navrhuje vzájemné hodnocení v rámci Výboru pro sociální ochranu, Výboru pro zaměstnanost a Výboru pro hospodářskou politiku tak, aby došlo ke sdílení osvědčených postupů při zavádění rovnosti pro mladé lidi se zdravotním postižením v rámci otevřené metody koordinace, strategie zaměstnanosti a hospodářských politik NPR.

4.1.9 Přál by si zajištění finanční a politické podpory organizací mladých lidí se zdravotním postižením, aby byla posílena účast a bylo možné osvětově bojovat proti předsudkům.

4.1.10 Vyzývá ke školení úředníků, učitelů, zaměstnavatelů a poskytovatelů služeb, jež jim umožní splnit požadavky právních předpisů týkajících se rovnosti a přístupnosti na úrovni EU i členských států.

4.1.11 Doporučuje, aby bylo podporováno právo mladých lidí se zdravotním postižením vést nezávislý život a aby byly využity strukturální fondy k podpoře neinstitutionalizované a komunitní péče.

5. Přístupnost

5.1 EHSV:

5.1.1 Vyzývá Evropský parlament a Radu, aby zahrnula přístupnost jako horizontální zásadu uvedenou v článku 7 návrhu obecného nařízení o strukturálních fondech 2014–2020.

5.1.2 Vítá opatření, která přijala Evropská komise s cílem vytvořit Evropský akt přístupnosti a opakuje, že je naléhavě nutné vypracovat silné a závazné právní předpisy s cílem zajistit přístup osobám se zdravotním postižením ke zboží, službám a zastavěnému prostředí. Výbor vyzývá k určení silných mechanismů vymáhání a sledování na evropské i vnitrostátní úrovni.

5.1.3 Naléhá na účinné provádění nařízení o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě v Evropské unii⁽¹¹⁾ a vyzývá členské státy, aby posílily nařízení a přijaly důkladná opatření k zajištění svobody pohybu pro mladé lidi se zdravotním postižením.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 81–86.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 81–86.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 1–12.

5.1.4 Předpokládá konkrétní plán zpřístupnění všech institucí EU, pokud jde o infrastrukturu, náborů zaměstnanců, schůze, internetové stránky a informace.

5.1.5 Vítá závazek Evropské komise zajistit v rámci Digitální agendy, že internetové stránky veřejného sektoru a stránky poskytující základní služby pro občany budou do roku 2015 plně přístupné.

5.1.6 S potěšením zaznamenal předpisový rámec Evropské unie pro sítě a služby elektronických komunikací a věří, že produkty a služby elektronické komunikace jsou pro novou mobilní generaci rozhodujícím předpokladem přístupu k informacím a komunikaci.

5.1.7 Uznává význam možnosti přístupu k informační společnosti a k informačním a komunikačním technologiím,

včetně přístupu k obsahu, coby základního práva osob se zdravotním postižením.

5.1.8 Uznává přidanou hodnotu směrnice o audiovizuálních mediálních službách⁽¹²⁾ a vyzývá k řádnému vymáhání a uplatňování této směrnice, zejména pokud jde o opatření týkající se osob se zdravotním postižením.

5.1.9 Vítá návrh nařízení Evropské komise o evropské normalizaci⁽¹³⁾ a sdělení o strategické vizi pro evropské normy⁽¹⁴⁾.

5.1.10 Vyzývá k zavedení evropského systému normalizace podporujícího začlenění a s potěšením bere na vědomí přijetí mandátu 473 a praktických opatření na podporu přístupnosti.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹²⁾ Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1–24.

⁽¹³⁾ COM(2011) 315 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 311 final.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Specifické problémy ostrovů
(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2012/C 181/03)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Dne 20. ledna 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Specifické problémy ostrovů.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 129 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Ostrovní regiony se vyznačují společnými rysy a zvláštnostmi, které jsou trvalé a jasně odlišují tyto oblasti od pevninských území. Na základě článku 174 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) získaly ostrovní oblasti uznání toho, že jsou zdrojem konkrétních nevýhod, jež vyžadují speciální pozornost. Dle názoru EHSV je nicméně nutné pokračovat v činnosti až do dosažení přijetí vhodné strategie, jež by se zabývala specifickými potřebami těchto ostrovních regionů.

1.2 EHSV se domnívá, že definice ostrova používaná Evropskou unií je nevhodná, a proto by měla být přezkoumána a aktualizována, přičemž je třeba zohlednit nové skutečnosti v rozšířené Evropské unii, k níž patří ostrovní členské státy. V předchozích stanoviscích ⁽¹⁾ EHSV doporučil úpravu této definice a své doporučení opakuje.

1.3 Migrace či problémy související se stárnutím či vyliďňováním postihují obzvláště ostrovy. Tyto okolnosti mohou způsobovat ztrátu kulturního dědictví, oslabení ekosystémů a mohou mít závažné hospodářské důsledky (zaměstnanost, mládež atd.).

1.4 Některé ostrovy se musejí vyrovnávat s rozsáhlou migrací svých obyvatel do jiných, lépe prosperujících oblastí, jiné přijímají migranty, kteří přispívají k hospodářskému rozvoji na místní úrovni, a na jiných ostrovech z důvodu jejich geografické polohy překračuje počet migrantů schopnost ostrovů migranty přijímat.

⁽¹⁾ Lepší začlenění do vnitřního trhu jako klíčový činitel soudržnosti a růstu pro ostrovy, Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 123 a Inovace v cestovním ruchu: určení strategie pro udržitelný rozvoj ostrovů, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 75.

1.5 EHSV se domnívá, že je naprosto nezbytné zlepšit dostupnost ostrovů a jejich propojení. Jelikož dostupnost je zásadní pro zvýšení atraktivnosti ostrovních oblastí, je nutné snížit náklady na přepravu zboží a osob prostřednictvím uplatňování zásady územní kontinuity a zlepšení evropského nařízení č. 3577/92.

1.6 Zemědělství, chov hospodářských zvířat a rybolov, jež jsou významnou částí místního hospodářství a zdrojem zásobování převážně části zemědělsko-potravinářského průmyslu, jsou nestabilní, což je způsobeno odlehlostí, malým rozměrem zemědělských podniků, omezeným stupněm diverzifikace produkce a klimatickými podmínkami.

1.7 To má za důsledek slabý zemědělsko-potravinářský průmysl na ostrovech, který může pouze obtížně konkurovat výrobkům pocházejícím z kontinentu nebo ze třetích zemí, což současně dále oslabuje primární sektor.

1.8 EHSV doporučuje, aby ve společné zemědělské politice byly ostrovy považovány za znevýhodněné oblasti, stejně jako je tomu u horských oblastí, a aby se ostrovní povaze věnovala zvláštní pozornost v otázce financování.

1.9 Existuje mnoho evropských ostrovů, pro které je činnost v oblasti cestovního ruchu základním faktorem pro přežití místních obyvatel, jejich identity, kulturních tradic a hodnot a krajiny. Tyto činnosti podpořily hospodářský růst, zaměstnanost a zásadní diverzifikaci ekonomických základů. Ekonomika ostrovů se však stala příliš závislou na činnostech v oblasti cestovního ruchu, a proto by bylo zapotřebí rozšíření o doplňkové činnosti k této oblasti, jež by podpořily hospodářský rozvoj ostrovů v situacích krize, jako je ta současná, na nichž je cestovní ruch silně závislý.

1.10 EHSV podporuje Evropský parlament v jeho žádosti, kterou vyjádřil ve svém usnesení ze dne 27. září 2011⁽²⁾ a která se týká rozvoje podobných specifických strategií pro ostrovy, horské regiony a další zranitelné oblasti v rámci iniciativy Komise týkající se rozvoje strategie pro udržitelný pobřežní a mořský cestovní ruch.

1.11 EHSV se domnívá, že na ostrovech existují problémy s účastí na programech V+V+I Evropské unie vzhledem k malému rozsahu vnitřního trhu a omezené kapacitě dostupných struktur výzkumu a vývoje. EHSV rovněž považuje za zásadní, aby EU i nadále pomáhala ostrovům při rozvoji IKT, podporovala vznik struktur pro výzkum a rozvoj a účast malých a středních podniků z ostrovů na programech V+V+I, v případě nutnosti dokonce i prostřednictvím příspěvků ze strukturálních fondů.

1.12 Co se týče ostrovních regionů, mělo by být prioritou evropské energetické politiky zajistit zásobování ostrovů, financování rozvoje a realizaci projektů výroby energie za využití nových technologií a obnovitelných zdrojů energie, jakož i podporu účinného využívání energií za současné ochrany životního prostředí a přírody.

1.13 EU by měla nedostatek vody, odsolování mořské vody, jakož i další technické možnosti pro zachycování dešťové vody a dodávky vody zahrnout do rámce regionální politiky, přičemž je třeba zohlednit specifčnost ostrovních regionů.

1.14 EHSV považuje za obzvláště významné vytvářet specifické programy celoživotního vzdělávání pro zaměstnance na ostrovech, kteří pracují v různých odvětvích, zejména však v odvětví cestovního ruchu, které je jednou z hospodářsky nejdůležitějších činností ostrovních regionů. Tyto programy by měly být financovány z Evropského sociálního fondu a z Fondu soudržnosti a podílet by se měly rovněž členské státy, instituce a socioekonomické subjekty.

1.15 Vzdělávání, odborná příprava a celoživotní vzdělávání mají zásadní význam v hospodářské a sociální strategii Evropské unie v rámci Lisabonské procesy a strategie Evropa 2020. EHSV žádá, aby se zohlednila specifika ostrovních regionů a zajistilo se, že vzdělání a příležitosti k celoživotnímu vzdělávání – ve všech regionech a pro všechny obyvatele – budou zohledněny ve vnitrostátních strategiích.

1.16 EHSV vybízí k zavedení opatření obsažených v komuniké ze zasedání v Bruggách, jež se týká koordinace odborné přípravy v Evropě a jež schválili ministři školství všech členských států a evropská sociální partneri.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch“, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 44), a usnesení Evropského parlamentu k Evropě jako přední světové destinaci cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch (2010/2206 (INI)).

1.17 EHSV žádá Evropskou komisi, aby vytvořila specifickou meziútvárovou skupinu pro ostrovy nebo případně začlenila otázku ostrovů do jiných, již existujících meziútvárových skupin.

1.18 Komise je žádána, aby zajistila, že ostrovní regiony budou mít zvláštní ustanovení v rámci nového víceletého finančního rámce 2014–2020 a že budou začleněny do specifických programů regionálního rozvoje, jež budou více odpovídat jejich specifickým rysům. Je třeba zvážit možnost zvýšit míru spolufinancování ze strany EU v prioritních oblastech zájmu pro rozvoj ostrovů.

1.19 Vzhledem k tomu, že podle strategie Evropa 2020 se budou řídit budoucí činnosti EU, EHSV považuje za nutné prozkoumat dopad této strategie na ostrovní regiony a to, jak tato strategie pomáhá zmírnit nevýhody spojené s ostrovní povahou.

Vzhledem k sezónnímu charakteru činnosti v oblasti cestovního ruchu na ostrovech EHSV žádá Komisi a Evropský parlament, aby podnítily projekt CALYPSO týkající se sociálního cestovního ruchu, jak již uvedl ve svém stanovisku *Inovace v cestovním ruchu: určení strategie pro udržitelný rozvoj ostrovů*⁽³⁾, a to se zapojením sociálních partnerů, neboť tento program může mít vliv na odvětví cestovního ruchu a multiplikační účinek na další hospodářská odvětví.

2. Úvod

2.1 Ostrovní regiony

2.1.1 Eurostat definuje ostrov jako jakékoliv území, které splňuje následujících pět kritérií:

- musí mít rozlohu nejméně jednoho kilometru čtverečního;
- musí ležet ve vzdálenosti nejméně jeden kilometr od pevniny;
- musí mít minimální počet 50 stálých obyvatel;
- nesmí mít pevné propojení s pevninou;
- nesmí na něm ležet hlavní město členského státu EU.

2.1.2 Při definici ostrova je také třeba mít na paměti prohlášení 33 SFEU, které uvádí, že „mezivládní konference má za to, že odkaz na ostrovní regiony uvedený v článku 174 může zahrnovat ostrovní státy jako celek, s výhradou splnění nezbytných kritérií“.

⁽³⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 75.

2.1.3 Jak již EHSV uvedl ve svém předchozím stanovisku ⁽⁴⁾, tato definice nezohledňuje nové skutečnosti v rozšířené Evropské unii, k níž patří ostrovní členské státy.

2.1.4 V souladu s touto definicí jsou ostrovy součástí území 14 ⁽⁵⁾ z 27 členských států EU. Jejich význam je nutné ocenit na základě vysokého počtu obyvatel žijících na těchto četných ostrovech, který dosahuje 21 milionů. To jsou zhruba 4 % všech obyvatel 27 členských států EU.

2.1.5 Ostrovní regiony se vyznačují společnými rysy a zvláštnostmi, které jsou trvalé a jasně odlišují tyto oblasti od pevnin-
ských území.

2.1.6 Všechny ostrovy EU se vyznačují rozlišnými prvky, které je navzájem odlišují, společné rysy ostrovních území jsou však významnější než jejich odlišné rysy, zvláště významné jsou společné prvky týkající se dopravy, životního prostředí, cestovního ruchu nebo přístupu k základním veřejným službám.

2.1.7 Článek 174 SFEU obsahuje nový odstavec, podle něž bude „zvláštní pozornost věnována [...] regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony“.

2.1.8 Na základě tohoto článku získaly ostrovní oblasti jako celek uznání toho, že jsou zdrojem konkrétních nevýhod, jež vyžadují speciální pozornost.

3. Demografická situace v ostrovních regionech

3.1 Migrace či problémy související se stárnutím či vylidňováním jsou problémy postihující ostrovy ve velké míře.

3.2 Některé ostrovy či oblasti ostrovních území se v současné době potýkají s vážnou hrozbou vylidnění z důvodu odchodu zejména mladých obyvatel v aktivním věku, stárnutí stálých obyvatel či obtížných klimatických podmínek. Tato situace může způsobovat ztrátu kulturního dědictví a oslabení ekosystémů.

3.3 Jiné ostrovy se z důvodu své geografické polohy na vnější hranici Unie potýkají s toky obyvatel opačným směrem a jsou vystaveny nedovolenému přistěhovalectví z třetích zemí, které je velmi často neúměrné jejich schopnosti přijímat.

⁽⁴⁾ Lepší začlenění do vnitřního trhu jako klíčový činitel soudržnosti a růstu pro ostrovy, Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 123, odstavec 2.2.

⁽⁵⁾ Španělsko, Irsko, Francie, Dánsko, Itálie, Finsko, Švédsko, Spojené království, Řecko, Nizozemsko, Malta, Kypr, Estonsko a Portugalsko.

3.3.1 Na některých ostrovech dochází k extrémním humanitárním situacím, jež je nutné řešit v rámci solidarity Evropské unie, což znamená i nadále sdílet vzniklou provozní zátěž a kombinovat přitom vnitrostátní a unijní zdroje.

3.3.2 EHSV navrhl v jiných stanoviscích, že by v rámci společné azylové politiky mělo dojít k úpravě dublinského nařízení za účelem usnadnění mobility žadatelů o azyl v rámci EU.

3.4 Na druhou stranu existují ostrovy, na nichž se usazuje velký počet cizinců s vysokou kupní silou, jež přispívají k místnímu hospodářskému a sociálnímu rozvoji, kteří však mohou způsobovat zdražování bydlení, když je trh s bydlením saturován, čímž se ztěžuje přístup k bydlení i pro místní obyvatele s omezenějšími finančními možnostmi.

4. Dostupnost a ostrovní povaha

4.1 Některá omezení ostrovních území souvisejí s prostorovou diskontinuitou a odlehlostí. Tyto nevýhody se projevují ve vyšších nákladech na dopravu, distribuci a produkci, větší nejistotě při dodávkách a v nutnosti počítat s většími zásobami a skladovacími prostory.

4.2 Důkazem toho je úplná závislost na námořní a letecké dopravě. Ostrovní regiony se proto nachází v méně výhodné pozici než zbytek území co do využití výhod jednotného evropského trhu jako homogenního prostoru hospodářských konkurenceschopných vztahů, co se týče úpravy velikosti podniku s cílem umožnit inovace a získání úspor z rozsahu a z externalizace.

4.3 V tomto smyslu je důležité připomenout, že v iniciativě Společenství jednotné evropské nebe by bylo možné analyzovat mechanismy řízení letového provozu se specifickým zaměřením na zajištění stále dostupnosti ostrovních regionů.

4.4 Nesmíme zapomenout na situaci způsobenou oblakem prachu z islandské sopky Eyjafjallajökull, která zasáhla rozsáhlé oblasti evropského vzdušného prostoru v dubnu a květnu 2010 a způsobila uzavření četných letišť ve střední a severní Evropě a dokonce na jihu Evropy.

4.5 Nejzávažnějším problémem nebylo ani tak přerušení příjezdu turistů, jako znemožnění návratu do domovských zemí těch, kteří již na ostrovech byli, a nejistota ohledně délky trvání problému.

4.6 Tento specifický případ ukazuje zvláštní zranitelnost ostrovních regionů v těchto podmínkách, protože ačkoli uzavření jednotného evropského prostoru postihlo téměř celou Evropu, největší (negativní) dopad mělo na dotčené ostrovní regiony.

4.6.1 Dalším tématem, jež je třeba zohlednit, je zdanění emisí oxidu uhličitého v letecké dopravě, jež se má dle plánů Komise začít uplatňovat od roku 2012. Pokud by tato daň nakonec byla uplatňována, měla by Komise nalézt zvláštní klíč pro ostrovní regiony, neboť ty na letecké dopravě závisejí v mnohem vyšší míře. Jejich dané nevýhody by se touto daní ještě zhoršily.

4.7 Dostupnost je zásadní pro zvýšení atraktivnosti ostrovních oblastí. Transevropské dopravní síť (TEN-T) musí obsahovat skutečnou multimodální politiku, která musí být uplatňována také na ostrovy. Vytvoření mořských a leteckých koridorů mezi evropským kontinentem a ostrovy prostřednictvím financování pevných a mobilních infrastruktur může přispět k tomuto úsilí.

5. Zemědělství a rybolov

5.1 Zemědělství, chov hospodářských zvířat a rybolov na ostrovech jsou významnou částí místního hospodářství, zejména co se týče pracovních míst, a jsou také důležitou podporou pro místní zemědělsko-potravinářský průmysl, který je nejvýznamnější složkou průmyslové výroby na ostrovech.

5.2 Zemědělská výroba a rybolov na ostrovech se však vyznačují jednou zásadní slabou stránkou, která je zejména způsobena odlehlostí, malým rozměrem zemědělských podniků, omezeným stupněm diverzifikace produkce, závislostí na místních trzích, roztržitostí a klimatickými podmínkami. To vše má vliv na zemědělsko-potravinářský průmysl na ostrovech, který je závislý na svých vlastních produktech. Slabá zemědělská a chovatelská produkce má za následek slabý zemědělsko-potravinářský průmysl na ostrovech.

5.2.1 Všechny tyto faktory přispívají k podstatnému snížení konkurenceschopnosti ve srovnání s produkcí na pevnině a produkcí pocházející z třetích zemí.

5.3 Místní zemědělství je kromě toho silně závislé na vnějšku, a to jak z hlediska dodávek surovin a vstupních materiálů, tak z hlediska uvádění produktů na trh, neboť je geograficky velmi odlehle od zdrojů dodávek a od trhů.

5.4 Zemědělství producenti na ostrovech soutěží s producenty z jiných oblastí za nerovných podmínek. Místní producenti musí dostávat potřebnou podporu, aby zemědělství v ostrovních

regionech mělo rovné podmínky, a to například prostřednictvím specifických nástrojů SZP pro ostrovy, větší podpory místní produkce a většího uznání.

5.5 Co se týče přijetí specifických opatření zaměřených na kompenzaci znevýhodnění spojených s ostrovní povahou v této oblasti, zdaleka nejlepší je specifický legislativní program. To se týká primárního sektoru, který je pro ostrovy obzvláště významný. Evropský rybářský fond neobsahuje s výjimkou nejvzdálenějších regionů a menších ostrovů v Egejském moři žádná specifická opatření.

5.6 Totéž platí pro režimy přímé podpory v rámci společné zemědělské politiky (SZP). Poslední reformy režimů přímých podpor SZP, rozvoje venkova a EZFRV nezohlednily fakt ostrovní povahy.

6. Vnitřní trh a cestovní ruch

6.1 Omezený rozsah ostrovních území ve srovnání s pevninou významně podmiňuje výrobu a strukturu trhů. Největší část výrobní sítě nacházející se v těchto oblastech se skládá z malých podniků a mikropodniků, jež jsou zranitelnější než velké podniky.

6.2 Cestovní ruch byl a je základním příjmem ekonomiky mnoha ostrovních území. Navzdory mnoha stávajícím rozdílům mezi nimi existuje mnoho evropských ostrovů, pro které je tato činnost základním faktorem pro přežití místních obyvatel, jejich identity, kulturních tradic a hodnot a krajiny.

6.3 Zavedením cestovního ruchu v evropských ostrovních regionech vzrostl hospodářský růst a zaměstnanost a došlo k zásadní diverzifikaci základů jejich ekonomik prostřednictvím služeb souvisejících s cestovním ruchem. Zároveň to umožnilo obnovit a ochránit místní tradice a kulturu, jakož i přírodní oblasti a pamětihodnosti.

6.4 Ačkoli obecně byl cestovní ruch jasně pozitivním faktorem, je třeba také uznat, že na některé ostrovní regiony měl negativní dopady, jako jsou např. nejistá povaha pracovních míst, sezónní charakter, nízká úroveň kvalifikace zaměstnanců, silná míra spekulací s nemovitostmi a zvýšení životních nákladů pro místní obyvatelstvo. Cestovní ruch způsobil také velké problémy se zásobováním vodou a obtíže při zajišťování základních služeb pro obyvatelstvo (nakládání s odpady, zdravotnictví atd.), což mělo velký dopad na životní prostředí. Ekonomika ostrovů je v současnosti příliš závislá na činnostech v oblasti cestovního ruchu a proto by byla zapotřebí diverzifikace směrem k jiným činnostem, jež by nebyly pouze doplňkové k činnostem v cestovním ruchu a jež by podpořily hospodářský rozvoj ostrovů v situacích krize, jako je ta současná, na nichž je cestovní ruch silně závislý.

6.5 Od schválení SFEU se výslovně uznává význam cestovního ruchu pro EU. V červnu 2010 předložila Komise sdělení, které podporuje nový rámec koordinované činnosti v EU za účelem posílení konkurenceschopnosti a schopnosti udržitelného rozvoje evropského cestovního ruchu⁽⁶⁾. Toto uznání je příležitostí pro posílení konkurenceschopnosti odvětví evropského cestovního ruchu a přispět tak k nové strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.

6.6 Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 27. září 2011⁽⁷⁾ v odstavci 55 „vítá iniciativu Komise týkající se rozvoje strategie pro udržitelný pobřežní a mořský cestovní ruch a vyzývá k rozvoji podobných specifických strategií pro ostrovy, horské regiony a další zranitelné oblasti“.

7. Výzkum, vývoj a inovace (V+V+I)

7.1 Inovace jsou zásadním cílem hospodářské politiky, a to jak na úrovni EU (s Lisabonskou strategií a strategií Evropa 2020), tak na regionální úrovni, prostřednictvím zvyšování míry veřejných investic do výzkumu, vzdělávání, odborné přípravy a podpory „nejinovativnějších odvětví“ (k nimž patří doprava, energetika, ekologický průmysl atd.). To platí i o službách, zejména o takových, jež vyžadují vysokou úroveň znalostí nebo kvalifikace, což považujeme za typické pro většinu aktivit v cestovním ruchu (např. ubytování, pohostinství, služby v oblasti nemovitostí atd.).

7.2 Je nutné podporovat a posilovat informační společnost a nové technologie, které pro ostrovy znamenají příležitosti pro diverzifikaci činnosti a prohloubení znalostí. Využívání IKT snižuje izolovanost, zlepšuje postupy a systémy řízení podniků a vztahy s okolním světem, což podporuje růst konkurenceschopnosti a produktivity.

7.3 Hlavním problémem ostrovních regionů v budování schopností k inovacím je řídká síť podniků, úroveň odborné přípravy, přístup k evropskému trhu, omezené investice do infrastruktur výzkumu atd. Inovace v ostrovních regionech musí být prozkoumány ze širšího úhlu, jenž by zahrnoval např. zpracování, marketingové metody, inovační postupy při řízení či organizaci podniku. Cílem podniků na ostrovech musí být zlepšování výrobní kapacity, kvality výrobků, jakož i to, aby jim byl usnadněn přístup na evropský trh za podmínek hospodářské soutěže srovnatelných s pevninskými regiony Evropské unie.

⁽⁶⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch, KOM(2010) 352 v konečném znění.

⁽⁷⁾ Usnesení Evropského parlamentu k Evropě jako přední světové destinaci cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch (2010/2206 (INI)).

7.4 Dále je třeba poukázat na problémy, které mají ostrovy s účastí na programech V+V+I Evropské unie. Malý rozsah vnitřního trhu, omezená kapacita dostupných struktur výzkumu a vývoje jsou důvodem toho, že pro ostrovní regiony je mnohem obtížnější se těchto programů zúčastnit.

8. Energetika a voda

8.1 Vzhledem k vysoké závislosti ostrovů na dovozu paliv mají fluktuace cen energií na ostrovní regiony větší dopad.

8.2 Co se týče ostrovních regionů, mělo by být prioritou evropské energetické politiky zajistit zásobování ostrovů, financování rozvoje a realizaci projektů výroby energie za využití nových technologií a obnovitelných zdrojů energií, jakož i podporu účinného využívání energií za současné ochrany životního prostředí a přírody.

8.3 Výroba, uchovávání a distribuce elektřiny jsou důležité nejen pro primární energetické potřeby, ale také pro odsolování mořské vody, které by mohlo vyřešit problém zásobování pitnou vodou na mnoha ostrovech.

8.4 V důsledku malé rozlohy ostrovů a zejména jejich skalnatého povrchu panuje na většině ostrovů nedostatek vody. To omezuje hospodářský rozvoj (zejména cestovního ruchu), kromě toho, že tato situace má dopad také na zdraví, zemědělství a chov hospodářských zvířat.

9. Odborná příprava a zaměstnanost

9.1 Jak vyplývá z nedávné studie Euroislands⁽⁸⁾, je lidský kapitál závažným problémem evropských ostrovů, zejména ve Středozemním moři. Úroveň vzdělání je obzvláště nízká, a to i na ostrovech s vyšším hrubým domácím produktem na obyvatele a s univerzitou. Na ostrovech na severu je lidský kapitál lépe připraven čelit novým výzvám, ale i tam je přechod od tradičních povolání výzvou.

9.2 Vzdělávání, odborná příprava, celoživotní vzdělávání a znalost cizích jazyků mají zásadní význam v hospodářské a sociální strategii Evropské unie v rámci Lisabonské procesu a strategie Evropa 2020. Zajistit vzdělání a příležitosti k celoživotnímu vzdělávání ve všech regionech a pro všechny obyvatele musí být klíčovým prvkem všech vnitrostátních strategií.

⁽⁸⁾ Studie Euroislands – Rozvoj ostrovů – Evropské ostrovy a politika soudržnosti (Evropský program ESPON 2013).

Nedostatek personálu a nutnost poskytovat široké spektrum služeb vyžaduje profesní mnohostrannost obyvatel ostrovů, jíž lze dosáhnout prostřednictvím příslušných programů odborné přípravy financovaných EU.

10. Regionální politika

10.1 Regionální politika je hlavním nástrojem Unie, jenž pomáhá ostrovním územím překonat strukturální omezení a využít potenciál rozvoje a růstu. Je nicméně nutné zlepšit tuto politiku tak, aby ostrovy mohly jak z hospodářského, tak ze sociálního hlediska, plně využít jednotný evropský trh, jehož jsou součástí.

10.2 Ostrovní území se obecně nacházejí v nevýhodné situaci ve srovnání s pevninskými územími. Ostrovní povaha nepatří k prioritním tématům agendy evropské regionální politiky a politiky soudržnosti. Kromě toho přineslo rozšíření zásadní změnu priorit evropské agendy těchto politik, což nebylo prospěšné pro evropskou politiku ostrovů.

10.3 Je nutné vytvořit jednotný rámec, jenž by poskytl účinná řešení pro omezení, s nimiž se potýkají evropské ostrovy. Z tohoto důvodu je nutné, aby opatřením a politikám s dopadem na ostrovy vždy předcházelo příslušné posouzení dopadu, stejně jako je tomu u nevzdálenějších regionů. Tímto způsobem by se zamezilo negativním dopadům a protikladům a posílila by se územní soudržnost. Posouzení dopadu je obzvláště nutné u politiky dopravy, životního prostředí a energetické politiky.

10.4 Při plánování na období 2007-2013 se použilo HDP na obyvatele jako jediného ukazatele pro stanovení způsobilosti regionů v rámci cílů regionální politiky. Tento ukazatel nezhledňuje, že soudržnost znamená daleko širší rozměr, k němuž patří sociální, environmentální, územní a jiné složky související s inovací a vzděláním. Nové ukazatele využívající relevantnější statistické údaje by měly poskytnout přesně definovaný přehled úrovně rozvoje ostrovů a dostatečné pochopení regionů s trvalým geografickým znevýhodněním.

10.4.1 Referenční ukazatele strategie Evropa 2020 by v tomto smyslu měly být začleněny jako reference v souladu s celkovým politickým rámcem EU.

10.5 Ačkoliv v programovém období 2007 – 2013 byly evropské ostrovy uznány jako způsobilé pro přeshraniční spolupráci, vytvoření kritéria maximální vzdálenosti 150 km mezi regionálními hranicemi vedlo k tomu, že v současné době jsou 3 souostroví (Kyklady, Hebridy a Baleárské ostrovy) vyloučena.

10.6 EHSV se zasazuje za zrušení kritéria vzdálenosti (150 km), které se používá pro zařazení ostrovů do příhraničních regionů, jež jsou způsobilé pro financování z programů přeshraniční spolupráce v rámci územní spolupráce politiky soudržnosti nebo rámce evropské politiky sousedství.

10.7 Je nutné věnovat speciální pozornost ostrovům, které jsou zasazeny více znevýhodněními uvedenými v článku 174, k nimž patří např. hornaté ostrovy nebo ostrovy velmi řídké osídlené. Totéž lze říci o souostrovích vystavených dvojí či mnohonásobné ostrovní povaze. Tato území postihují dodatečná znevýhodnění vyplývající z jejich roztržitosti a omezené geografické rozlohy. Řada pobřežních ostrovů trpí vážnými znevýhodněními, jež souvisejí s jejich velmi malou rozlohou. To vše vede ke zhoršování omezení vyplývajících z ostrovní povahy a často k chybějícím službám pro obyvatele.

10.8 Ostrovy tedy potřebují integrovaný přístup mezi politikami, a to jak horizontálně (prostřednictvím mezioborového přístupu u hlavních politik s územním dopadem, SZP, SRP, státní podpora atd.), tak vertikálně (propojováním regionálního, vnitrostátního a unijního rozměru). V tomto přístupu by se také měly odrazit nové politické orientace Smlouvy o Evropské unii, význam přikládáný určitým oblastem, například energetice a klimatu, vnější projekci EU i záležitostem v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí⁽⁹⁾.

11. Síla a atraktivita ostrovních regionů

11.1 Jak vyplývá ze závěrů studie Euroislands v rámci evropského programu ESPON⁽¹⁰⁾, jsou co do silných stránek ostrovů hlavními komparativními výhodami kvalita života a přírodní a kulturní bohatství. Ostrovy se vyznačují vysokou hustotou přírodního a kulturního bohatství a silnou kulturní identitou. Významným omezením však je, že přírodní a kulturní dědictví jsou nenahraditelné a neobnovitelné zdroje.

11.2 Podle doporučení této studie snižují nové technologie v oblasti komunikací a informací negativní dopad ostrovní povahy (malá rozloha a izolovanost) na ostrovy. Nové technologie mohou být prospěšné také pro malé a střední podniky a služby, k nimž patří vzdělání a výzkum, služby ve zdravotnictví, informacích, kultuře a jiných kreativních činnostech. Další technologické změny (vývoj nových forem obnovitelných

⁽⁹⁾ Oblasti uvedené ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a parlamentům členských států Přezkum rozpočtu EU, KOM(2010) 700 v konečném znění.

⁽¹⁰⁾ Studie Rozvoj ostrovů – Evropské ostrovy a politika soudržnosti (Evropský program ESPON 2013).

energií, technologie pro částečnou náhradu přírodních zdrojů, pokrok v odvětví dopravy atd.) mohou mít zmírňující vliv na omezení z důvodu ostrovní povahy.

11.3 V ostrovních regionech lze nalézt bezpočet příkladů osvědčených postupů:

— iniciativy v podnikatelském odvětví: řada zemědělských produktů vyprodukovaných na ostrovech (potravinářské výrobky a nápoje) odolala konkurenci uvnitř Evropské unie a na světovém trhu i přes relativně vysoké ceny, a to

na základě kvality (místní vstupní materiály a tradiční výrobní metody) a/nebo jejich jedinečnosti a založení značky.

— iniciativy vyvinuté za účelem řešení obecných problémů životního prostředí, k nimž patří změna klimatu či specifické problémy související s ostrovní povahou: významné úsilí při výrobě obnovitelné energie bylo vyvinuto na ostrovech Citnos (Kyklady), Samsø, Eigg (Skotsko), Gotland, Bornholm, Kanárské ostrovy atd.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 181/04)

Zpravodaj: **pan PALMIERI**

Dne 20. ledna 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 497. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 172 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) připomíná odstavec 8 závěrečného poselství konference EHSV *Přechod k udržitelnosti je naší odpovědností! Evropská občanská společnost na cestě k Rio+20* konané ve dnech 7. a 8. února 2012, kde „oceňuje, že v předběžném návrhu jsou uznána omezení HDP jako prostředku měření blahobytu a vyzývá k zapojení občanské společnosti do urgentní tvorby doplňkových ukazatelů“.

1.2 EHSV oceňuje pokrok dosažený v posledních letech při vypracování ukazatelů doplňujících hrubý domácí produkt (HDP), a to na úrovni světové i evropské, především ve zkoumání ukazatelů reprezentujících kvalitu života a sociální podmínky občanů ve vztahu k udržitelnosti hospodářských systémů.

1.2.1 EHSV je nadále přesvědčen o zásadním významu vývoje takových ukazatelů, především formou globálního přístupu, jenž by umožnil vedoucí postavení Evropské unie (EU), a to s ohledem na nadcházející mezinárodní setkání (Rio+20) a zejména z důvodu případného pokroku nových strategií pro stabilitu a hospodářský růst, rozvoj a sociální soudržnost a udržitelné životní prostředí. Prvním pracovním programem, pro který je třeba připravit doplňkové ukazatele k HDP, je strategie Evropa 2020.

1.3 EHSV zastává mínění, že složitou cestu vedoucí k novému definování kvality života a pokroku společnosti, které se nebude omezovat na hospodářský růst, není možné oddělovat od současných evropských politik zaměřených proti obnovenému působení hospodářské a finanční krize.

1.3.1 K hospodářské obnově a překonání krize je třeba změnit měřítko hodnot a založit rozvoj na kvalitě života a na pokroku společnosti. Jen tímto způsobem je možné obrátit

pozornost na příčiny krize a jejího nedávného návratu v podobě recese v Evropě, změřit je a vypracovat vhodnější politiky v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém výhledu. V tomto směru představují politiky EU zvláště významnou výzvu.

1.4 EHSV proto vyzývá k překonání odporu a snahy redukovat zavedení a institucionální monitorování ukazatelů hospodářské, sociální a environmentální udržitelnosti po boku tradičních ukazatelů čistě hospodářské a finanční povahy. Je tak možné zamezit současné krizi a lépe ji zvládnout.

1.5 Vznikla značná mezera mezi hospodářskými politikami na státní i evropské úrovni a politikami pro kvalitu života a sociální pokrok. Vzhledem k rozšířenému využívání doplňkových ukazatelů k HDP v některých statistických úřadech členských států je však možné rozsah této mezery snižovat, což souvisí se schopností transformovat množství dostupných informací na poznání a uvědomění evropských občanů.

1.5.1 V tomto smyslu je třeba prohloubit diskusi o samotném významu pokroku, která kromě nového definování koncepce rozvoje zavádí také prvky politické zodpovědnosti. Nový přístup vyžaduje stanovení různých dimenzí, ze kterých se pokrok skládá, prostřednictvím:

- i) rozšíření národních účtů na sociální a environmentální jevy,
- ii) používání složených ukazatelů a
- iii) vytvoření klíčových ukazatelů.

1.6 EHSV proto zastává mínění, že statistika by měla převzít rozhodující úlohu při překonávání znalostní mezery:

- mezi hospodářskými a sociálními procesy ovlivněnými politickými rozhodnutími a vývojem situace z hlediska kvality života a sociálního pokroku,
- mezi samotnými politickými institucemi a projevy občanství, tím spíše dnes, za podmínek rozvoje informačních a telekomunikačních technologií.

1.7 EHSV je přesvědčen, že transparentnost demokratických rozhodovacích procesů vyžaduje nezávislou statistickou „správu“. Je třeba, aby to byla statistika, která uplatní svou základní úlohu, tedy zjišťování a jeho metodologii, ve vztahu k jevům souvisejícím s novými nároky hospodářské, sociální a environmentální povahy. V této souvislosti je Eurostat předurčen k ústřední roli, totiž integraci a harmonizaci národních a regionálních statistik.

1.8 EHSV se dále domnívá, že občanská společnost by společně se sociálními a institucionálními subjekty měla identifikovat oblasti působnosti, kde se určuje pokrok společnosti, a určit konkrétní oblasti a významné jevy (v hospodářské, sociální a environmentální sféře). Toho je možné dosáhnout prostřednictvím specifických nástrojů k informování, konzultování a participaci.

1.8.1 EHSV zastává mínění, že legitimita veřejných rozhodnutí nemůže být dosahována a zajišťována výlučně formálními zárukami a pořádky – institucionálními, právními a ústavními – státní, ale musí se nutně zakládat na přispění občanské společnosti.

1.8.2 Specifický přínos občanské společnosti při definování perspektivy rozvoje a kvality života je nutným politickým vkladem, a to nejen z hlediska propojení participativní a znalostní dimenze, ale i z hlediska dosahování vytyčených cílů.

1.9 Je zde však nutný vývoj nástrojů pro prosazování a zodpovědnost, které jsou potřebné k podmínění politických rozhodnutí, především v hospodářské a rozpočtové politice, vyvídací schopností samotných ukazatelů.

1.10 EHSV s ohledem na zkušenosti s konzultací a participací v různých zemích zastává mínění, že „rozhodovací paradigma“ (proces výměny informací a názorů ve vztahu ke společnému rozhodnutí formou diskuse, jejímž prostřednictvím se formují a vyjadřují kolektivní preference), na němž se má zakládat vypracování ukazatelů kvality života a pokroku, by mělo mít tyto prvky:

— paritní setkávání institucionálních subjektů se zástupci občanské společnosti;

— všechny zájmy, jichž se rozhodnutí o plánovaném měření a sledování kvality života a sociálního pokroku týká, se uplatňují v rozhodovacím procesu;

— zaměření na společné přínosy, především během syntézy následující po stadiu diskuse.

1.11 EHSV se zavazuje k dalšímu sledování činností, jež na národní a evropské úrovni zahrnují zapojení občanské společnosti do vypracování doplňkových ukazatelů k HDP.

1.12 EHSV připomíná, že je připraven být místem setkávání organizované občanské společnosti a evropských institucionálních orgánů v rámci společného rozhodovacího procesu vedoucího ke stanovení a vypracování ukazatelů pokroku v Evropské unii.

2. Úvod

2.1 EHSV hodlá tímto stanoviskem přispět k diskusi o způsobech zapojení občanské společnosti do postupu vypracování ukazatelů kvality života a pokroku společnosti, a to s ohledem na konferenci OSN o udržitelném rozvoji *Earth Summit 2012 – Rio +20*, která se uskuteční 20.–22. června 2012 v Riu de Janeiro⁽¹⁾, a čtvrté světové fórum Organizace pro spolupráci a rozvoj (OECD), které proběhne 16.–19. října 2012 v Novém Dillí pod názvem *Statistics, Knowledge and Policies Measuring Well-Being and Fostering the Progress of Societies*.

2.2 EHSV má v úmyslu pokračovat na cestě vytyčené dvěma předchozími stanovisky a zajistit kontinuitu procesu monitorování pokroku dosaženého na evropské úrovni při vypracování doplňkových ukazatelů k hrubému domácímu produktu (HDP). Tyto ukazatele by byly schopny vyjádřit hospodářský a sociální rozvoj v podmínkách plného respektování udržitelnosti životního prostředí⁽²⁾.

2.3 Již ve svém stanovisku *Více než HDP – ukazatele pro udržitelný rozvoj*⁽³⁾ předložil EHSV úvahu o omezeních HDP, možných úpravách a rozšířeních, a tedy o nutnosti vypracovat nová kritéria pro stanovení doplňkových ukazatelů kvality života a hospodářské, sociální a environmentální udržitelnosti k „vyváženějšímu politickému rozhodování“.

⁽¹⁾ <http://www.earthsummit2012.org/>.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV z vlastní iniciativy *Více než HDP – ukazatele pro udržitelný rozvoj*, Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 53 a stanovisko ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu *Překročit HDP – Měření pokroku v měnícím se světě*, Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 64.

⁽³⁾ Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 53.

2.4 O dva roky později EHSV navázal na diskusi a výsledky práce na evropské úrovni stanoviskem *Překročit HDP – měření pokroku v měnícím se světě* ⁽⁴⁾, v němž přivítal sdělení ⁽⁵⁾ Evropské komise a zdůraznil význam dlouhodobé perspektivy při výběru srovnávacích parametrů a statistických nástrojů, které by byly nejvhodnější k rozšíření národních účtů na veličiny specificky sociální a environmentální, a to i v tomto případě v závislosti na strategických rozhodnutích institucionálních politických subjektů.

2.4.1 V tomto stanovisku EHSV zdůraznil nezbytnost prohloubení studia reprezentativních ukazatelů kvality života a sociálních podmínek občanů; globální přístup by Evropské unii zajistil přední místo v této iniciativě.

3. Od ekonomického růstu k pokroku společnosti: složitá trajektorie

3.1 Déle než padesát let trvá úsilí o vypracování nových syntetických ukazatelů, které by byly alternativou či spíše doplněním tradičního ukazatele hospodářského růstu, HDP. Tento ukazatel je „specializovaným“ nástrojem k měření určité části aktivity – v zásadě tržní – společenského dění. Je ukazatelem, který se jen v důsledku „pohodlné“ interpretace mohl z „ukazatele produkce“ stát „ukazatelem kvality života společnosti“ ⁽⁶⁾.

3.1.1 V období šedesátých až devadesátých let byly vypracovány ukazatele sociální povahy, jež byly vůči HDP doplňkové nebo alternativní a byly schopné popsat kromě tradiční domény hospodářského charakteru také doplňkové oblasti zkoumání. Toto období je možné definovat jako „sociální stadium“ ukazatelů pokroku společnosti.

3.1.2 Koncem osmdesátých let připomněla otázku udržitelného rozvoje celosvětově významná *Brundtlandova zpráva* (1987) ⁽⁷⁾. Následovala konference OSN o životním prostředí a rozvoji v roce 1992 (*Rio Earth Summit*), kde se dostala problematika životního prostředí na pořad jednání v mezinárodním měřítku. To znamenalo posun ke „globálnímu stadiu“ v oblasti výzkumu a vypracování ukazatelů schopných měřit pokrok společnosti ⁽⁸⁾.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 64.

⁽⁵⁾ COM(2009) 433 final.

⁽⁶⁾ Sám Simon Kuznets, jenž se zasloužil o rozšíření HDP ve Spojených státech, varoval před možnými zneužitími nebo chybnými interpretacemi, k nimž může vést zkreslené použití tohoto nástroje, a řešil otázku mezi jeho použitím. Costanza, R., Hart, M., Posner, S., Talberth, J., 2009, *Beyond GDP: The Need for New Measures of Progress*. Boston University.

⁽⁷⁾ OSN, 1987, Report of the World Commission on Environment and Development.

⁽⁸⁾ Výzkum se bude v zásadě soustředit na čtyři odlišné metodologické přístupy: 1) korekční ukazatele k HDP, 2) alternativní ukazatele, 3) syntetické (nebo kompozitní) ukazatele, 4) systém ukazatelů.

3.2 Teprve v průběhu posledního desetiletí se však výrazněji prosazuje požadavek na měření úrovně kvality života dosažené určitou společností, a to při současném zajištění její hospodářské, sociální a environmentální udržitelnosti.

3.3 V tomto období sehrála zásadní úlohu OECD a její globální projekt měření pokroku společenských formací (*Global Project on measuring the progress of societies*), který byl zahájen v roce 2003 ⁽⁹⁾. Globální projekt byl a zůstává nadále příkladem skutečně participativního analytického přístupu na celosvětové úrovni, který vedl k poznání nezbytné změny paradigmatu pokroku společnosti a souvisejícího modelu světového rozvoje.

3.3.1 Zapojením do globálního projektu vznikla síť soukromých a veřejných subjektů, které mají zájem o nastolení interaktivního dialogu 1) o studiích a analýzách statistik kvality života společnosti, environmentální udržitelnosti a hospodářského růstu, 2) o nástrojích informačních a komunikačních technologií, které umožní transformovat statistiku z informace do poznání ⁽¹⁰⁾.

3.4 Dne 20. srpna 2009 zveřejnila Evropská komise podnětné sdělení *Překročit HDP – měření pokroku v měnícím se světě* ⁽¹¹⁾, jež bylo základem k uznání nutnosti doplnit HDP o environmentální a sociální ukazatele. Sdělení určilo pracovní program do roku 2012.

3.5 O necelý měsíc později ⁽¹²⁾ byla zveřejněna *zpráva Komise o měření hospodářského výkonu a sociálního pokroku* ⁽¹³⁾ (obecně známá jako Stiglitz-Sen-Fitoussiho zpráva), která výslovně uváděla tyto cíle:

- a) identifikovat omezení použitelnosti HDP jako ukazatele hospodářského výkonu a sociálního pokroku;
- b) vyhodnotit možnost použití alternativních nástrojů pro měření sociálního pokroku;
- c) otevřít diskusi o tom, jak vhodným způsobem prezentovat statistické informace.

⁽⁹⁾ Projekt byl zahájen v Palermu v roce 2004 v průběhu světového fóra *OECD Statistics, knowledge and policy*. O tři roky později v roce 2007 se konalo druhé fórum v Istanbulu na téma *Measuring and fostering the progress of society*, kde byla představiteli Evropské komise, OECD, OSN, Rozvojového programu OSN, Světové banky a Organizace islámské konference podepsána tzv. istanbulska deklarace. Třetí fórum se konalo roku 2009 v jihokorejském Pusanu na téma *Charting progress, building vision, improving life*.

⁽¹⁰⁾ V průběhu výročního fóra ve dnech 24. a 25. května 2011 představila OECD index zlepšení života (*Better life index*), jenž je ukazatelem měřícím bohatství, úroveň a kvalitu života pomocí jedenácti parametrů (bydlení, příjem, práce, společenský život, vzdělání, prostředí, správa věcí veřejných, zdraví, osobní spokojenost, bezpečnost, rovnováha život/práce). OECD, 2011, *How's Life? Measuring Well-Being*, OECD Better Life Initiative. <http://www.oecdbetterlifeindex.org/>.

⁽¹¹⁾ COM(2009) 433 final.

⁽¹²⁾ 14. září 2009.

⁽¹³⁾ <http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/en/index.htm>.

3.5.1 Zpráva k tomu účelu uvádí dvanáct doporučení, jež umožňují vypracovat nástroje k měření a popisu četných dimenzí hmotné i nehmotné sociální kvality života ⁽¹⁴⁾.

3.6 Dne 25. září 2009 získaly úvahy o HDP a potřebě doplňkových ukazatelů sociální a environmentální kvality života vyšší autoritu v průběhu summitu G20 v Pittsburghu. V závěrečném prohlášení se připomíná tento závazek: „Ve chvíli, kdy se zavazujeme k zavedení nového a udržitelného způsobu růstu, musíme podpořit vypracování nových metod měření, jež umožní lépe zohledňovat sociální a environmentální dimenze hospodářského rozvoje.“

3.7 V prosinci 2010 Evropská komise představila *Pátou zprávu o ekonomické, sociální a územní soudržnosti* ⁽¹⁵⁾ obsahující v kapitole I, „Hospodářská, sociální a územní situace a trendy“, na stranách 73–117 oddíl „Zvyšování blahobytu a zmírňování vyloučení“, kde se uvádí řada ukazatelů kvality života.

3.8 Přes obnovený zájem o téma sociálního pokroku však na evropské institucionální úrovni přetrvává celkem silný odpor proti zavádění těchto ukazatelů sociální a environmentální povahy.

3.8.1 V období od jara do podzimu roku 2010 Evropská komise uvedla projekt posílení evropské hospodářské správy zaměřené na obnovení fiskální a makroekonomické rovnováhy v členských státech EU ⁽¹⁶⁾. Tento systém by měl spočívat na systému ukazatelů (*scoreboard*), předávat varovné signály v případě nerovnovážných stavů a umožňovat provedení vhodných korektivních zásahů v příslušných členských státech ⁽¹⁷⁾. Je škoda, že analýza systému ukazatelů, které je třeba přijmout,

⁽¹⁴⁾ Dne 12. října 2011 se v Paříži konala konference pod názvem *Two Years after the release of the Stiglitz-Sen-Fitoussi Report* uspořádaná OECD, francouzským Národním institutem pro statistiku a hospodářské studie (INSEE) a francouzským ministerstvem hospodářství, financí a průmyslu.

INSEE, 2011, *Two years after the Stiglitz-Sen-Fitoussi report: What well-being and sustainability measures?* INSEE contributions, Paříž.

⁽¹⁵⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_cs.cfm.

⁽¹⁶⁾ Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU, COM(2010) 367 final.

Posílení koordinace hospodářské politiky, COM(2010) 250 final.

⁽¹⁷⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně, COM(2010) 525 final – 2010/0279 (COD).

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy, COM(2010) 527 final – 2010/0281 (COD).

postrádala veškerou transparentnost. Mezi ukazateli, které Komise zvolila, se nenacházejí žádné ekonomické ukazatele vhodné rovněž k popisu finanční, sociální nebo environmentální nerovnováhy.

3.8.2 Zdá se, že stejným způsobem postupují Pakt euro plus a nedávná fiskální úmluva, když reagují na finanční spekulace a chrání konkurenceschopnost eurozóny.

3.8.3 EHSV již vyjádřil dříve názor, a to ve stanovisku k posílení koordinace evropských politik ⁽¹⁸⁾, tak ve stanovisku k makroekonomickým nerovnováhám ⁽¹⁹⁾, že pokud se makroekonomickými nerovnováhami rozumí přetrvávající rozdíly mezi agregovanou poptávkou a nabídkou (vedoucí k přebytku nebo deficitu celkové spotřeby nebo úspor v ekonomice), bylo by vhodné použít také ukazatele sociální povahy. Jedná se například o ukazatel nerovnosti příjmů a majetku, výskyt nižších příjmů, podíl tzv. pracující chudiny, poměr příjmů a zisků vztahených k HDP atd ⁽²⁰⁾. Tyto ukazatele popisují existenci makroekonomické nerovnováhy vyplývající z nadměrných úspor z nejvyšších příjmů a nadměrného zadlužení v případě středních a nízkých příjmů. To jsou nesporné zdroje světové hospodářské a finanční krize, která začala roku 2008 ⁽²¹⁾.

3.8.4 Jinými slovy, za necelé dva roky od výše uvedeného sdělení Evropské komise ⁽²²⁾ tato instituce při sledování nových cest k dosažení rozvoje a sociálního pokroku, kdy je povolána k řízení, koordinaci, a především kontrole členských států, pokračuje v používání tradičních nástrojů a přístupů a soustřeďuje se pouze na vybrané ekonomické aspekty, zatímco z velké části pomíjí sociální a environmentální hlediska.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU, Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o donucovacích opatřeních k nápravě nadměrné makroekonomické nerovnováhy v eurozóně, COM(2010) 525 final – 2010/0279 (COD), a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy COM(2010) 527 final – 2010/0281 (COD), Úř. věst. C 218, 23. července 2011, s. 53.

⁽²⁰⁾ Mimo jiné to navrhuje zpráva Evropského parlamentu k *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy*, zpravodajka Elisa Ferreira (2010/0281 (COD)), 16. prosince 2010.

⁽²¹⁾ Diskusní dokument společné konference MOP-MMF *The Challenges of Growth, Employment and Social Cohesion* (Výzvy růstu, zaměstnanosti a sociální soudržnosti), Oslo, 13. září 2010, s. 67–73.

⁽²²⁾ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu *Překročit HDP – Měření pokroku v měnícím se světě*, COM(2009) 433 final.

3.8.5 Vzhledem k těmto okolnostem EHSV společně s Evropským parlamentem a Výborem regionů zastává mínění, že úvaha o tématu sociálního pokroku nemůže probíhat v omezených kruzích, ale musí se do ní nevyhnutelně zapojit široká veřejnost.

3.9 Ze všech prací na národní i mezinárodní úrovni k tématu doplňkových ukazatelů k HDP zaznívá myšlenka, že kdyby byla věnována větší pozornost také ukazatelům hospodářské, sociální, environmentální, mezigenerační a finanční udržitelnosti veřejného i soukromého sektoru, mohla být probíhající krize včas zjištěna, tudíž i jistě lépe zvládnuta.

3.9.1 Měření kvality života a pokroku není problémem výlučně technickým. Samotná koncepce kvality života se obrací k preferencím a základním hodnotám dané společnosti a jednotlivců, z nichž se skládá.

3.9.2 Mezi různými významnými aspekty studií a analýz příčin krize a možností, jak ji „měřit“ úplnějšími ukazateli, vyniká vyšší pozornost věnovaná agregované poptávce (nikoliv jen nabídce). Ve vztahu k materiální kvalitě života mezinárodní diskuse připomíná, že je třeba věnovat větší pozornost příjmům a spotřebě, spíše než výrobě, že je třeba brát v úvahu také ukazatele koncentrace bohatství, že kvalita života je ovlivňována kvalitou zboží. Zvláštní důraz klade na nerovnost, její měření a nutnost neomezovat se při hodnocení jen na průměrné hodnoty.

3.9.3 Není sporu o tom, že vzhledem k prodloužení hospodářské a finanční krize z let 2008–2009 až k současnému návratu do recese je tato diskuse potřebná více než kdykoliv dříve, a to především ve vztahu k původu této krize a řešení nové definice růstu, rozvoje a pokroku, který by chtěly navodit nebo oživit systémy v různých zemích či společnost obecně.

4. Nové měřítko hodnot: pokrok společnosti

4.1 Diskuse o potřebě vybavit se novými ukazateli, které by umožnily rozšířit ekonomickou sféru a brát v úvahu problematiku sociálního a environmentálního charakteru, nabývá dnes znovu na intenzitě, protože se změnilo měřítko hodnot společnosti. Hospodářský růst – jakkoliv je výjimečně významným faktorem pro daný národ – již sám o sobě nedostačuje k zajištění skutečného pokroku společnosti, pokud není inkluzivní a udržitelný.

4.1.1 Koncepce hospodářského růstu se doplňuje koncepcí pokroku. Pokrok představuje daleko širší a komplexnější pojem. Jeho vícerozměrná povaha znamená, že se uplatňují početné 1) sledované cíle, 2) politiky a potřebné zásahy, a tedy i 3) ukazatele ke sledování postupu směrem k těmto cílům. Samotná koncepce pokroku může mít v různých podmínkách různé výklady a významy v závislosti na obyvatelstvu, kultuře a náboženském přesvědčení.

4.2 Změna měřítka hodnot od hospodářského růstu směrem k pokroku situaci zdaleka neusnadňuje, spíše komplikuje. Z toho důvodu je více než kdy jindy třeba prohloubit diskusi o samotném významu pojmu pokrok. Tato diskuse musí nově definovat koncepci rozvoje a stanovit cíle, které se budou sledovat, a nástroje k jejich dosažení a zavést i prvky politické zodpovědnosti. Jinými slovy tato diskuse musí umožnit společnosti a všem jejím součástem, aby se soustředila na prvky, které považuje za zásadní pro svou vlastní existenci.

4.3 Tento naprosto nový přístup vyžaduje stanovení různých dimenzí, ze kterých se pokrok skládá, aby bylo možné vytvořit odpovídající ukazatele. Převažují tři přístupy k měření pokroku, které zahrnují:

- 1) rozšíření národních účtů na sociální a environmentální jevy,
- 2) používání složených ukazatelů a
- 3) vytvoření klíčových ukazatelů.

4.4 V nejnovější a nejucelenější práci týkající se pokroku společnosti se na ni pohlíží v zásadě jako na spojení dvou systémů: lidského systému a ekosystému⁽²³⁾. Oba systémy jsou vzájemně úzce propojeny dvěma různými kanály: první z nich představuje „řízení přírodních zdrojů“, druhým jsou „služby ekosystému“⁽²⁴⁾.

4.4.1 V této koncepci zaujímá „kvalita lidského života“ (ve svém pojetí individuálním i sociálním) dominantní úlohu a představuje základní cíl pokroku společnosti. Kvalita lidského života se tak opírá o tři oblasti činnosti: *ekonomickou, kulturní a správnou*, (které je možné považovat za „zprostředkující cíle“). Rovněž ekosystém má oblast činnosti, kterou představuje „stav ekosystému“.⁽²⁴⁾ (Viz obr. 1.)

4.4.2 V této souvislosti je možné definovat „kvalitu života společnosti“ jako souhrn kvality života lidí a stavu ekosystému; související „pokrok společnosti“ je možné definovat jako zlepšení kvality lidského života a stavu ekosystému. Toto hodnocení však bude muset být opraveno, tedy integrováno s

⁽²³⁾ Hall J., Giovannini E., Morrone A., Ranuzzi G., 2010, *A Framework to Measure the Progress of Societies*. Statistics Directorate. Working Paper N° 34. OECD, STD/DOC (2010)5, Paříž.

⁽²⁴⁾ Zatímco řízení zdrojů je výslednicí následků činností, kterými lidský systém působí na ekosystém (využívání přírodních zdrojů, znečištění), propojují služby ekosystému oba systémy (lidský systém a ekosystém) obousměrně (získávání obživy, vody, vzduchu, účinky přírodních katastrof atd.). Hall J., Giovannini E., Morrone A., Ranuzzi G., 2010.

účinky nerovností na kvalitu lidského života a na stav ekosystému. Je třeba brát v úvahu nerovnosti mezi společnostmi a mezi zeměpisnými oblastmi navzájem a uvnitř nich, dále také mezi různými generacemi. Tímto způsobem je možné dospět k definici spravedlivého a udržitelného pokroku určité společnosti.

4.5 Součástí této širší úvahy je diskuse o doplňkových ukazatelích k HDP. Pokud se dnes tato diskuse znovu otevírá a požaduje se možnost měřit další jevy (nikoliv pouhý hospodářský růst), je tomu tak proto, že obnovené uvědomění významu takových jevů vedlo konečně k jejich zařazení do politické agendy. Měření těchto jevů umožní jejich poznání, a tudíž i řízení.

4.5.1 Tyto jevy jsou předmětem politických rozhodnutí, a je tedy třeba je sledovat, aby mohli být občané patřičně informováni. Z toho důvodu hraje zásadní úlohu nezávislá a kvalitní oficiální statistika.

5. Informace, konzultace a participace v průběhu vypracování ukazatelů pokroku

5.1 Nové návrhy diskuse o vypracování doplňkových ukazatelů k HDP se v zásadě opírají o skutečnost, že v průběhu posledního desetiletí s projevila podstatná mezera, která dělí:

- kroky, které provádí oficiální statistika (složená z národních a nadnárodních statistických ústavů) ke zjištění některých jevů,
- a trendy hospodářské, sociální a environmentální povahy, které se týkají společnosti a s nimiž jsou v každodenním životě konfrontováni evropští občané.

Tato mezera se dále rozšířila v důsledku rušivých účinků krize v hospodářské i sociální oblasti.

5.1.1 Jinými slovy, existence rozporu mezi skutečností pozorovanou a předkládanou oficiální statistikou (v podobě tradičních ukazatelů, které zastupuje především HDP) a skutečností vnímanou občany nevyhnutelně vyvolává řadu otázek o úloze, kterou by měla převzít oficiální statistika v 21. století.

5.2 K tomu všemu dochází v době, kdy v důsledku rozvoje informačních a telekomunikačních technologií (IKT) probíhá skutečná komunikační revoluce, která umožňuje rostoucí dostupnost informačních toků. Ústřední otázkou zůstává, zda to vše vede skutečně k efektivním znalostem společností. V

této oblasti by měla oficiální statistika sehrát klíčovou úlohu. Cílem musí být zajištění přechodu od *informací k vědění*.

5.2.1 Snazší dostupnost informací napomáhá transparentnosti demokratických rozhodovacích postupů (například statistické ukazatele jsou potřebné k pochopení dynamiky určující zaměstnanost, nezaměstnanost, inflaci atd.). Mohutný tok informací však může vést ke ztrátě pozornosti uživatelů, ať jsou jimi občané nebo rozhodující politické osobnosti, protože větší proud informací nemusí nutně vést k většímu poznání.

5.3 Důsledkem tohoto rozporu je požadavek na nezávislou a kvalitní statistickou správu. Je třeba, aby to byla statistika, která uplatní svou základní úlohu, tedy zjišťování a jeho metodologii, ve vztahu k jevům souvisejícím s novými nároky hospodářské, sociální a environmentální povahy (25).

5.3.1 V této souvislosti EHSV považuje za případné sdělení Evropské komise *Robustnější řízení kvality evropské statistiky* (26), které zdůrazňuje, že dnešní statistika musí kromě poznání jevů umožnit jejich řízení v současnosti i budoucnosti. V této oblasti musejí mít občané možnost formulovat svá rozhodnutí informovaně, racionálně a demokraticky.

5.3.2 Eurostat je tak předurčen k ústřední roli, totiž integraci a harmonizaci národních a regionálních statistik 27 členských států EU, především pokud se jedná o aspekty týkající se kvality života, udržitelnosti a rozdělení příjmů a kapitálu, za účelem měření změn kvality života souvisejících se zásahy veřejné správy.

5.3.3 Eurostat by měl institucionálním a společenským subjektům i evropským občanům zajišťovat metodologickou podporu v podobě nástrojů, které jim poskytnou možnost být odpovídajícím způsobem informováni a konzultováni, a tím také možnost účinně se podílet na veřejném diskursu (27).

(25) Giovannini, E., 2007, *Statistics and Politics in a Knowledge Society*, OECD, STD/DOC(2007)2, 29. května 2007, ve znění z 28. ledna 2010 na adrese <http://www.oecd.org/dataoecd/39/53/41330877.pdf>.

Giovannini, E. 2009, *Measuring Society's Progress: A key issue for policy making and democratic governance*, ve znění z 28. ledna 2010 na adrese <http://www.oecd.org/dataoecd/6/34/41684236.pdf>.

(26) COM(2011) 211 final.

(27) Z těchto důvodů byla v rámci evropského statistického systému založena skupina *Sponsorship group Misurare il progresso, il benessere e lo sviluppo sostenibile*, jejímž úkolem je koordinace činností v této oblasti a realizace doporučení komise Stiglitz-Sen-Fitoussi s ohledem na cíle strategie Evropa 2020.

5.4 V tomto novém prostředí by občanská společnost společně se sociálními a institucionálními subjekty měla prostřednictvím setkání u tematických kulatých stolů nebo na tematických fórech identifikovat oblasti působnosti, kde se určuje pokrok společnosti, a určit konkrétní oblasti a význačné jevy (v hospodářské, sociální a environmentální sféře). Statistice zde přísluší role „technické“ podpory v podobě poskytování vhodné metodiky a stanovení účinných ukazatelů k monitorování takových jevů.

5.5 Zapojení občanů umožňuje vývoj „forem kolektivní inteligence“, vedoucích k uplatnění postupů demokratického občanství a přispívajících k novému definování demokracie:

- nejdříve „*participativní demokracie*“ se silnější interakcí a větším prostorem k formulování priorit postupným pochopením a zvážením rozdílných názorů ve vztahu k obecnému zájmu ⁽²⁸⁾;
- později „*produktivní demokracie*“, která upřesní kritéria vymezující samotnou koncepci kvality života jako sdíleného cíle sociálního pokroku. Identifikuje proměnné vhodné k vypracování ukazatelů sloužících k měření kvality života a definování směrů postupu k dosažení pokroku společnosti, jež budou srozumitelné pro zúčastněné subjekty a umožní tedy jejich zapojení v tomto směru ⁽²⁹⁾.

5.5.1 Tímto způsobem se rozvíjí koncepce „*sociálního kapitálu*“ ⁽³⁰⁾ na základě evropských cílů znalostní ekonomiky a sociální soudržnosti: možnost zlepšení koncepce kvality života všech cestou větší důvěry, pochopení a spolupráce mezi občanskou společností a veřejnou správou. Toho je možné dosáhnout

jedině za vysoké občanské, politické a sociální účasti, kterou musejí orgány veřejné správy podporovat využíváním konzultací ⁽³¹⁾.

5.5.2 Řada zemí v nedávné době zavedla formální rozhodovací procesy, jež předpokládají účast občanské společnosti (Austrálie, Kanada, Francie, Německo, Irsko, Itálie, Lucembursko, Mexiko, Nizozemsko, Spojené království, USA, Švýcarsko).

5.5.3 Všechny zkušenosti ukazují podstatné rozdíly v uspořádání a rozsahu postupů zapojení subjektů občanské společnosti. Projevují se spíše ve stadiu projednávání nebo diskuse (veřejná setkání a stanovení hodnot a priorit) než v první fázi konzultací.

5.5.4 Fáze konzultací se naopak často realizuje za podstatného využití specializovaných internetových stránek, vytvářením pracovních skupin pověřených určitými tematickými oblastmi, s využitím konzultačních programů s intenzivním provozem sociálních sítí, blogů a průzkumů (především on-line). V žádné zemi však doposud nedošlo k formálnímu ani věcnému propojení rozhodování o vytváření ukazatelů s procesy hospodářského nebo finančního programování.

5.5.5 EHSV zastává mínění, že zapojení občanské společnosti do určení ukazatelů kvality života a pokroku se může realizovat její aktivní účastí jak při výběru politických priorit, tak při volbě informací, které mají být monitorovány.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁸⁾ Podrobnější informace poskytují materiály konference EHSV o participativní demokracii *Participatory democracy as a means of combating the crisis of confidence in Europe*. Dále viz *The Citizen's Handbook* (<http://www.vcn.bc.ca/citizens-handbook>) a *European Citizens' Initiative* (<http://www.citizens-initiative.eu/>) – kampaň na podporu participativních práv občanů Evropské unie.

⁽²⁹⁾ Při analyzování dějů v participativní demokracii se běžně rozlišuje mezi procesy typu *top-down* a typu *bottom-up*. V obou případech se odkazuje na interakci mezi dvěma různými úrovněmi organizace a rozhodování (jež naopak nezná přímá demokracie), čímž se definuje participativní demokracie jako objekt povahy dialogické a procesní, což nalézá své nejlepší využití právě při řešení konfliktů. V tomto prostředí se oba procesy setkávají.

⁽³⁰⁾ OECD, 2001, *The well-being of nations: the role of human and social capital*, OECD, Paříž.

⁽³¹⁾ OECD, 2001, *Citizens as partners, Information, consultation and public participation in policy-making*, PUMA (Public Management Service), OECD, Paříž.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti ve vztazích mezi EU a Kosovem

(2012/C 181/05)

Zpravodaj: **pan SIBIAN**

Dopisem ze dne 22. září 2011 komisař Maroš Šefčovič a komisař Štefan Füle požádali Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Úloha občanské společnosti ve vztazích mezi EU a Kosovem.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012, přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 145 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

Průzkumné stanovisko EHSV k tématu Úloha občanské společnosti ve vztazích mezi EU a Kosovem zohledňuje rezoluci Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1244 (1999).

Toto stanovisko obsahuje soubor doporučení, jež jsou určena Evropské komisi i kosovským úřadům. EHSV je připraven podporovat činnosti Evropské komise, jejichž cílem bude posílení úlohy občanské společnosti v Kosovu a také vztahů mezi EU a kosovskou občanskou společností.

1.1 EHSV vyzývá kosovskou vládu, aby přijala vhodná opatření, pokud jde o bezpečný a volný pohyb etnických menšin na území Kosova, jako základní předpoklad pro dosažení usmíření a vzájemné důvěry.

1.2 Evropská komise by měla spolupracovat s kosovskou vládou a mediálními organizacemi v této zemi s cílem podpořit svobodu sdělovacích prostředků a profesionalizaci žurnalistiky.

1.3 EHSV naléhá na kosovskou vládu, aby při přípravě vnitrostátní strategie hospodářského rozvoje konzultovala občanskou společnost a sociální partnery. Kosovská vláda a Evropská komise by měly v co největší míře upřednostňovat zapojení mladých občanů a žen do trhu práce. Je třeba věnovat mimořádnou pozornost podpoře rozvoje venkova, udržitelného zemědělství a sdružení zemědělců.

1.4 EHSV by rád přispěl k posílení hospodářské a sociální rady Kosova spoluprací s hlavními sociálními partnery a sdílením svého know-how a svých odborných znalostí. Evropská komise

by také měla hospodářské a sociální radě Kosova poskytnout výraznou podporu. Vláda Kosova by měla zajistit, že pro fungování hospodářské a sociální rady Kosova bude vytvořena zvláštní rozpočtová linie.

1.5 EHSV doporučuje, aby kosovské ministerstvo práce zřídilo transparentní a spravedlivý mechanismus financování iniciativ sociálních partnerů.

1.6 Třebaže status Kosova neumožňuje, aby se tato země stala stranou úmluv MOP, kosovská vláda by měla sladit své právní předpisy a postupy s těmito úmluvami.

1.7 Dle EHSV je nezbytné, aby se zástupci sociálních partnerů zapojili do vytvoření všeobecné Národní rady pro evropskou integraci.

1.8 Kosovská vláda by měla podporovat prosazování práva, pokud jde o zajištění volného přístupu k veřejným informacím.

1.9 V souvislosti se zahájením činnosti kosovské národní rady pro boj proti korupci v únoru 2012 EHSV doufá, že občanská společnost bude mít k dispozici skutečné prostředky, aby mohla účinně přispívat k boji proti korupci.

1.10 Kosovská vláda by měla zohlednit strategický rámec vypracovaný občanskou společností a vytvořit právní a institucionální rámec pro strukturovaný dialog a její začlenění do rozhodovacího procesu. Kosovské shromáždění by mělo vytvořit institucionální platformu, jež by umožňovala pravidelný dialog s organizacemi občanské společnosti.

1.11 Evropská komise by měla dále podporovat vytváření sítí občanské společnosti v Kosovu s cílem usnadnit dialog s orgány a propojit je s existujícími platformami evropské občanské společnosti.

1.12 Evropská komise by měla podporovat kosovskou vládu v rozvoji právního a fiskálního rámce, který přispěje k dlouhodobé udržitelnosti občanské společnosti v Kosovu. Kosovská vláda by měla vytvořit transparentní mechanismy veřejného financování organizací občanské společnosti. Kromě toho EHSV doporučuje kosovské vládě, aby vytvořila Státní fond pro občanskou společnost.

1.13 EHSV doporučuje, aby byly finanční prostředky EK vyčleněné na občanskou společnost v rámci NPP rovnoměrně rozděleny na podporu demokracie a právního státu a na podporu socioekonomického rozvoje. Výzvy k předložení návrhu v rámci NPP by měly být naplánovány tak, aby se zabránilo mezerám ve financování.

1.14 Evropská komise by se měla zabývat hledáním způsobů, jak usnadnit přístup menších organizací občanské společnosti k jejím programům a podpořit dlouhodobější iniciativy.

1.15 Evropská komise by měla nalézt řešení, aby byl usnadněn přístup sociálních partnerů k finančním prostředkům vyčleněným na občanskou společnost v rámci NPP. Mohly by být vytvořeny specifické programy pro sociální partnery v rámci nástroje pro podporu občanské společnosti (CSF). Odborové organizace by potřebovaly, aby existovaly cílené programy v rámci NPP, které by jim umožnily posílit jejich capacity.

1.16 EHSV zcela podporuje, aby byly organizace občanské společnosti a sociální partneři zapojeni do stanovování vnitrostátních priorit pro pomoc v rámci NPP.

1.17 EHSV znovu potvrzuje svůj zájem a svou ochotu spolupředsedat spolu s Evropskou komisí plenárním zasedáním občanské společnosti, jež se konají jednou ročně během dialogu v rámci procesu stabilizace a přidružení (SAPD).

2. Důvody pro předložení stanoviska

2.1 Vnější činitelé v Kosovu

2.1.1 Dne 17. února 2008 vyhlásilo kosovské shromáždění nezávislost. Kosovské úřady se zavázaly, že budou plně provádět Ahtisaariho souhrnný návrh o statusu (CSP), a přijaly novou ústavu, jež odráží tento závazek. Shromáždění vyzvalo Evropskou unii, aby vyslala svou misi na podporu právního státu (EULEX). Rovněž vyzvalo skupinu států,⁽¹⁾ aby zřídila

⁽¹⁾ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Rakousko, Slovinsko, Spojené království, Spojené státy americké, Švédsko, Švýcarsko a Turecko.

mezinárodní civilní úřad, který by dohlížel na plnění Ahtisaariho plánu. Mezinárodní civilní zástupce si ponechává pravomoc zrušit právní předpisy a rozhodnutí, o nichž se domnívá, že jsou v rozporu s Ahtisaariho souhrnným návrhem.

2.1.2 Vojenské složky NATO označované jako KFOR, jejichž přítomnost se postupně snižuje, zabezpečují i nadále bezpečnost v Kosovu, a zároveň kosovská policie přebírá odpovědnost za ochranu většiny kulturních a náboženských památek a převážné části hranic.

2.1.3 V červenci 2010 přijal Mezinárodní soudní dvůr poradní stanovisko k nezávislosti Kosova a dospěl k závěru, že prohlášení o nezávislosti této země neporušuje mezinárodní právo.

2.2 Přístup EU v Kosovu

2.2.1 Nezávislost Kosova uznalo 22 z 27 členských států EU, avšak neexistence evropského konsensu, pokud jde o status Kosova, nebrání EU, aby se zapojovala do činnosti v Kosovu. Pokud jde o pět států, které Kosovo neuznaly (Kypr, Řecko, Rumunsko, Slovensko a Španělsko), úroveň jejich spolupráce s kosovskými úřady se liší.

2.2.2 Kosovo je součástí procesu stabilizace a přidružení, a přesto zůstává jedinou zemí v regionu, jež nemá smluvní vztahy s EU, což je postavení, které jí brání podepsat dohodu o stabilizaci a přidružení. Během dialogu EU s Kosovem v rámci procesu stabilizace a přidružení (SAPD) se v letech 2010 a 2011 konalo osm schůzí (sedm odvětvových, po nichž následovalo plenární zasedání), včetně konzultací s organizacemi občanské společnosti, při nichž se diskutovalo o hlavních kapi-tolách *acquis* EU.

2.2.3 V souladu s rezolucí OSN o Kosovu, jež byla přijata v září 2010, byl v březnu 2011 zahájen dialog pod záštitou EU mezi Bělehradem a Prištinou. Cílem tohoto dialogu je nalézt praktická řešení v oblasti regionální spolupráce, obchodu, svobody pohybu a právního státu (viz odstavec 3.3).

2.2.4 V červenci 2010 přijal Evropský parlament usnesení o Kosovu, v němž povzbudil členské státy EU, aby zintenzívnily svůj společný přístup ke Kosovu. Evropský parlament zdůraznil, že perspektiva přistoupení k EU je významným motivačním prvkem k provedení nezbytných reforem v Kosovu, a požadoval, aby byla přijata praktická opatření, která zajistí, že tato perspektiva získá pro vládu i občany konkrétní podobu.

V lednu 2012 zahájila Evropská komise dialog o uvolnění vízového režimu s Kosovem.

2.2.5 Kosovo čerpá prostředky z nástroje předvstupní pomoci (NPP), nástroje stability, evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a dalších zdrojů financování. Kosovo je zapojeno do programů určených pro více příjemců v rámci NPP. Dne 27. června 2011 byl přijat víceletý orientační plánovací dokument na období 2011–2013. V roce 2011 bylo v úzké spolupráci s ministerstvem pro evropskou integraci a vládními institucemi na roční program NPP na rok 2011 vyčleněno celkem 68,7 milionu eur. Předvstupní pomoc EU se zaměřuje na podporu právního státu, hospodářství, obchodu, průmyslu a reformy veřejné správy.

2.3 Činnosti Evropského hospodářského a sociálního výboru ve vztahu k občanské společnosti v Kosovu

2.3.1 Rozšíření EU a pokrok směrem ke členství v Evropské unii dosažený v zemích západního Balkánu je jednou z priorit EHSV v oblasti vnějších vztahů. Specializovaná sekce Vnější vztahy vypracovala účinné nástroje ke splnění svých hlavních cílů, jež spočívají v podpoře občanské společnosti na západním Balkáně a zvyšování její schopnosti stát se partnerem pro vlády na cestě k přistoupení k Evropské unii.

2.3.2 Hlavním nástrojem koordinace činnosti EHSV v tomto ohledu je kontaktní skupina pro země západního Balkánu, stálý vnitřní útvar založený EHSV v roce 2004. Mezi úkoly kontaktní skupiny patří také monitorování změn v politické, hospodářské a sociální situaci v zemích západního Balkánu a ve vztazích EU s těmito zeměmi. Kontaktní skupina dále propaguje spolupráci mezi EHSV a organizacemi občanské společnosti zemí západního Balkánu.

3. Politický vývoj v Kosovu

3.1 Základní čísla a fakta o Kosovu

3.1.1 Ke konci roku 2011 Kosovo uznalo 86 členských států OSN včetně 22 členských států EU.

3.1.2 Kosovo má přibližně 2 miliony obyvatel a je jednou z nejhudších zemí v Evropě. Světová banka odhaduje, že jeho hrubý domácí produkt (HDP) na jednoho obyvatele je 1 760 EUR. Podle nejnovějších dostupných údajů z roku 2006 se odhaduje, že 45 % populace žije pod vnitrostátní hranicí chudoby, přičemž 17 % obyvatel je extrémně chudých. Kosovo má velkou přistěhovaleckou komunitu a jednu z nejmladších populací v Evropě.

3.1.3 90 % populace tvoří Albánci, 6 % Srbové a zbývající 4 % populace společně tvoří Bosňáci, Turci, Romové, Aškaliové a Egypťané. Albánská většina a nersbánská menšina uznává Kosovo jako legitimní stát. Většina srbské komunity se staví proti státní suverenitě Kosova. Sociální propast mezi kosovskými Albánci a kosovskými Srby je i nadále velká. Kosovští Srbové zachovávají silnou faktickou autonomii v severní části země. V ostatních částech Kosova jsou koncentrováni ve

venkovských enklávách. Kromě politických důvodů je významnou příčinou izolace srbské komunity i nadále jazyk. Kosovští Srbové žijící v enklávách jsou vystaveni diskriminaci, jež má negativní dopad na jejich každodenní život, a nemají dostatek pracovních příležitostí. Přístup kosovských Srbů ke kosovským správním orgánům a různým sociálním službám, jako jsou nemocnice, není vždy zajištěn na stejné úrovni jako v případě kosovských Albánců. Jejich svoboda pohybu v rámci Kosova je v praxi omezoována. Srbská populace i nadále opouští Kosovo.

3.1.4 V severním Kosovu a ve většině oblastí obývaných Srby fungují od roku 1999 paralelní instituce v oblasti zdravotní péče, vzdělávání, spravedlnosti a sociálních služeb. Tyto instituce získávají podporu od Srbska a jsou ve velké míře pod jeho kontrolou. Velká část srbských Kosovanů i nadále bojkotuje vnitrostátní volby a spolupráci s kosovskými úřady, zejména na severu. Ve zbývající části země mají srbské Kosovské vyšší účast ve volbách a jsou zastoupeni v místních a vnitrostátních institucích (včetně vlády a shromáždění). Proces decentralizace předpokládající vytvoření nových obcí, v nichž by etnické menšiny představovaly většinu s vyššími pravomocemi na úrovni obcí, byl v obcích se srbskou většinou bojkotován.

3.2 Vztahy se sousedními zeměmi

3.2.1 Ze všech sousedních zemí udržuje Kosovo nejlepší vztahy s Albánií. Albánie byla a je i nadále velice aktivní při zajišťování uznání Kosova a lobuje za zahrnutí Kosova do regionálních iniciativ.

3.2.2 Kosovo má korektní vztahy s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií. Vymezení hranice bylo dokončeno a došlo k navázání dobrých diplomatických vztahů.

3.2.3 Kosovo a Černá Hora se dohodly na dokončení procesu vymezení vzájemné hranice. Černá Hora předtím požadovala, aby byla černohorská menšina uznána kosovskou ústavou, dříve než dojde k vzájemné výměně velvyslanců obou zemí a bude dokončeno vymezení hranice. Černohorská menšina byla uznána zákonem o menšinách a očekává se, že obě země v blízké budoucnosti navážou diplomatické vztahy.

3.2.4 Bosna a Hercegovina a Srbsko jsou jedinými sousedními zeměmi, s kterými nemá Kosovo žádné formální politické vztahy. Hospodářské vztahy jsou i nadále asymetrické, neboť navzdory tomu, že Srbsko je největším vývozcem v Kosovu, Kosovo nemohlo až donedávna do Srbska vyvážet. EU působí jako prostředník pro technická jednání mezi Prištinou a Bělehradem. Na programu jednání se Srbskem je např. otevření obchodu s Kosovem, využití srbského vzdušného prostoru, tranzit cestujících s kosovským pasem či vozidel s kosovskou poznávací značkou a účast Kosova v regionálních fórech. Na konci února 2012 dospěly Kosovo a Srbsko k dohodě o regionální spolupráci a správě hraničních přechodů.

3.3 Aktuální otázky

3.3.1 I nadále převládá napětí, pokud jde o mezietnické vztahy, kvůli nestabilitě v severním Kosovu a zamítavému postoji kosovské srbské menšiny a Srbska k tomu, uznat nezávislost Kosova a jeho nové instituce. Existují však také skupiny kosovských Albánců, které odmítají mezinárodní dohled nad nezávislostí Kosova.

3.3.2 Na konci července 2011 se situace v severním Kosovu vyostřila, když se kosovské úřady rozhodly uvalit embargo na srbské zboží jako odvetné opatření za srbskou blokádu zboží od roku 2008 z důvodu neuznání razítka celních orgánů Kosova. Jednostranný zásah kosovské policie na dvou severních hraničních přechodech se Srbskem vedl k násilí, jež si vyžádalo smrt kosovského policisty. Pořádek byl obnoven za pomoci vojenských složek NATO KFOR.

3.3.3 V září 2011 byla problematika celních razítek vyřešena v rámci dialogu mezi Bělehradem a Prištinou, kde byla EU prostředníkem. Provádění dohody na severu vyústilo v rozsáhlé blokády. Rovněž došlo k násilným incidentům. V souvislosti se situací v severním Kosovu Srbsko přerušilo svou účast ve výše uvedeném dialogu pod záštitou EU a k jednacímu stolu se vrátilo v listopadu 2011.

4. Hospodářská situace v Kosovu

4.1 Aktuální stav po skončení konfliktu

4.1.1 Kosovo je s oficiální mírou nezaměstnanosti více než 40 % zemí s největší mírou nezaměstnanosti v regionu, což je také značně nad průměrem Evropské unie. Tyto údaje je třeba pečlivě přezkoumat, neboť jsou nižší než skutečnost s ohledem na rozsáhlý sektor neformální ekonomiky v Kosovu. Míra nezaměstnanosti je vyšší u žen a postihuje především mladou populaci. Na trh práce vstupuje každý rok přibližně 30 000 mladých lidí, což je míra, kterou není možné v kontextu současného hospodářského růstu udržet. Klíčovou otázkou je rovněž chudoba, přičemž 20 % populace má k dispozici méně než jedno euro na den.

4.1.2 Hospodářství je i nadále velmi závislé na platbách a pomoci dárců. Hospodářství Kosova je negativně ovlivněno poválečnou nejistotou, zpřetrhanými obchodními vazbami a nedostatečnými investicemi do infrastruktury. V návaznosti na ohromný vývoj a snahy o rekonstrukci díky pomoci mezinárodních dárců došlo v prvních letech 21. století ke dvojcifernému hospodářskému růstu. Kvůli extrémně vysokému obchodnímu deficitu a nedostatku přímých zahraničních investic se tento růst ukázal jako neudržitelný. Od roku 2007 výše čistých zahraničních investic v Kosovu neustále klesá z 19 % na 7,1 % HDP. Neformální sektor je rozsáhlý a výběr daní nedostačující.

4.1.3 Třebaže celosvětová finanční a hospodářská krize má na kosovskou ekonomiku kvůli omezené mezinárodní integraci této země relativně malý dopad, její negativní důsledky se většinou projeví snížením plateb, vývozu a FDI.

4.1.4 Kosovské hospodářství je ve velké míře závislé na sektoru služeb (68 %), přičemž ostatní sektory mají relativně nízké podíly: průmysl (20 %) a zemědělství (12 %). Většina obyvatel Kosova žije ve venkovských oblastech. Zemědělské aktivity jsou roztroušeny na malých pozemcích, což způsobuje většinou neefektivní a samozásobitelské zemědělství. Tato situace rovněž brání v rozvoji silné a reprezentativní občanské společnosti zabývající se problematikou zemědělství a rozvoje venkova.

4.1.5 Korupce je nadále velice rozšířena a má značný dopad na perspektivy hospodářského růstu této země. Podle indexu vnímání korupce organizace Transparency International je Kosovo na 110. místě a je hodnoceno jako jedna z nejvíce zkorumpovaných zemí Evropy.

4.1.6 Vláda nemá vnitrostátní strategii pro hospodářský rozvoj, jež by měla být vypracována ve spolupráci se sociálními partnery a ostatními subjekty občanské společnosti.

5. Současný stav a úloha organizací občanské společnosti

5.1 Sociální dialog

5.1.1 Odhaduje se, že celkový počet členů odborových svazů je přibližně 60 000. Sdružování v odborech ve veřejném sektoru je velmi vysoké a odhaduje se, že přibližně 90 % státních úředníků je členem odborové organizace⁽²⁾. Nyní, kdy zákony umožňují zakládání odborů v soukromém sektoru, je klíčovou výzvou pro budoucí období zakládání odborů na úrovni podniků. Průzkumy uvádějí, že 5,09 % populace se hlásí ke svému členství v odborových organizacích⁽³⁾.

5.1.2 **Pracovní zákon**, který vstoupil v platnost v prosinci 2010, byl v Kosovu považován za jeden z neklíčovějších právních předpisů, které byly kdy schváleny⁽⁴⁾. Při přípravě tohoto zákona probíhaly různé konzultace, převážně mezi sdruženími zaměstnavatelů a odborovými svazy, ale také se zapojením specializovaného valného shromáždění a organizací občanské společnosti. Zákon byl schválen jednomyslně na posledním plenárním zasedání ve třetím legislativním období, ve stejný den, kdy došlo k rozpuštění shromáždění, navzdory opakovaným protestům vlády z důvodu velmi vysoké rozpočtové zátěže, jež s tím souvisela. Odborové svazy hrozily bojkotem voleb, pokud by tento zákon nebyl schválen.

(2) Kushtrim, Shaipi (2011), Annual Review 2010 on Labour Relations and Social Dialogue in South East Europe: Kosovo, Regional Project for Labour Relations and Social Dialogue in South East Europe, Friedrich Ebert Stiftung, leden 2011.

(3) Better Governance for a Better Impact. A Call for Citizens, The CIVICUS Civil Society Index Analytical Country Report for Kosovo, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), březen 2011.

(4) Labour Law: its implementation in the first six months, GAP Policy Brief, The Institute for Advanced Studies GAP, září 2011.

5.1.3 **Hospodářská a sociální rada Kosova** (SEC) byla zřízena v roce 2009. Od doby jejího zřízení je její činnost narušována kvůli nesouhlasu Kosovské obchodní komory a Unie nezávislých obchodních svazů Kosova (BSPK) s účastí jiných zaměstnaneckých organizací (Kosovská podnikatelská aliance) a odborových svazů (Konfederace svobodných odborových svazů Kosova – KSLK). Navzdory vnitřním neshodám se SEC pravidelně schází.

5.1.4 Hospodářské a sociální radě Kosova chybí kapacity a prostředky, aby mohla efektivně fungovat.

5.1.5 **Sociální partneři nezastávají v procesu evropské integrace a v procesu hospodářského rozvoje významnou roli.** Kosovská vláda by měla vytvořit dostatečný právní základ za účelem zvýšení úlohy a zastoupení sociálních partnerů ve výše zmíněných procesech.

5.1.6 Ministerstvo práce v současné době financuje projekty sociálních partnerů, avšak neexistují žádná transparentní kritéria ani jednací řád.

5.2 Občanský dialog

5.2.1 Počátky občanské společnosti v Kosovu se datují na konec 80. a počátek 90. let 20. století v souvislosti s pádem komunismu ve střední a východní Evropě. Vzhledem ke specifické situaci v Kosovu v té době se občanská společnost sama rozvíjela jako důležitá součást celkového paralelního systému a občanského odporu vůči srbskému režimu. Hlavními oblastmi činnosti občanské společnosti byla humanitární pomoc a ochrana lidských práv a také občanská hnutí s širokou podporou společnosti. Po bojkotu srbských institucí celou albánskou populaci v Kosovu a z důvodu neexistence sociálních a zdravotních služeb se hlavním poskytovatelem služeb stala občanská společnost ⁽⁵⁾.

5.2.2 Po válce se občanská společnost rychle adaptovala, aby reagovala na nové potřeby, jako např. pomoc v mimořádných situacích a rekonstrukci či usmíření mezi různými etniky. V kontextu rozsáhlé finanční a technické pomoci od mezinárodních dárců výrazně vzrostl počet organizací občanské společnosti. V současnosti se však odhaduje, že z více než 6 000 nevládních organizací registrovaných k roku 2010 je méně než 10 % stále či částečně aktivních ⁽⁶⁾.

5.2.3 V současnosti čelí kosovské organizace občanské společnosti podobným výzvám, jako tomu je v jiných zemích

tohoto regionu ⁽⁷⁾, jelikož většina sektoru je stále velmi závislá na mezinárodních finančních prostředcích (odhaduje se, že více než 70 % zdrojů organizací občanské společnosti pochází od zahraničních dárců). V tomto důsledku jsou organizace občanské společnosti více řízeny dárci, méně reagují na potřeby komunity a jejich udržitelnost je diskutabilní, vzhledem k tomu, že v budoucnu může dojít ke snížení mezinárodních finančních prostředků pro občanskou společnost. Organizace občanské společnosti naopak čelí problému s legitimitou, jelikož jsou méně propojené se svými volebními obvody.

5.2.4 Mnoho dárců se již začalo z Kosova stahovat a celkové množství finančních prostředků, které má občanská společnost k dispozici, se snižuje. Převaha podpory věnované krátkodobým projektům ve srovnání s institucionální dlouhodobou podporou způsobuje, že udržitelnost organizací občanské společnosti z hlediska finančních prostředků a lidských zdrojů je úkol, který lze velmi obtížně splnit. ⁽⁸⁾

5.2.5 V prosinci 2011 se Evropská komise zavázala, že dosáhne dohody, pokud jde o účast Kosova v programech EU, aniž by byly dotčeny postoje členských států k jeho statusu. V tomto ohledu by měly EK i vláda Kosova zajistit, že budou organizace občanské společnosti zapojeny do přípravy a provádění specifických projektů.

5.2.6 Problémy související s mezinárodním uznáním Kosova mají přímý dopad na mezinárodní vazby s kosovskou občanskou společností. Řada mezinárodních a unijních sítí nepřijímá členy z Kosova. Navzdory těmto překážkám je kosovská občanská společnost zastoupena v různých regionálních a evropských platformách a fórech a těší se většímu mezinárodnímu zájmu nežli jakékoli jiné odvětví v zemi. Je třeba usnadnit účast kosovských organizací občanské společnosti v regionálních programech.

5.2.7 Ústava z roku 2008 chrání svobodu vyjadřování a tisku s výjimkou projevů, jež by nabádaly k etnické nenávisti. Obecně je občanská společnost považována za svobodnou, chce-li kritizovat vládu, přičemž jen několik málo organizací občanské společnosti informuje o protiprávních omezeních nebo útocích ze strany místní či ústřední správy. Nicméně existují zprávy o tom, že média, která mají blízko k vládě, jsou zneužívána proti iniciativám občanské společnosti a jednotlivcům, kteří kritizují vládu. Třebaže v Kosovu existuje velké množství tištěných a elektronických sdělovacích prostředků, investigativní žurnalistika je kvůli obavě z potrestání vzácná. Finanční závislost médií na reklamách ve prospěch vlády zpochybňuje jejich vydavatelskou nezávislost.

⁽⁵⁾ Better Governance for a Better Impact. A Call for Citizens, The CIVICUS Civil Society Index Analytical Country Report for Kosovo, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), březen 2011.

⁽⁶⁾ Better Governance for a Better Impact. A Call for Citizens, The CIVICUS Civil Society Index Analytical Country Report for Kosovo, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), březen 2011.

⁽⁷⁾ Index udržitelnosti NGO ve střední a východní Evropě a Eurasii v roce 2010, Agentura USA pro mezinárodní rozvoj (USAID).

⁽⁸⁾ Better Governance for a Better Impact. A Call for Citizens, The CIVICUS Civil Society Index Analytical Country Report for Kosovo, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), březen 2011.

5.2.8 Základní **zákon o nevládních organizacích** umožňuje rychlý a snadný proces registrace a zajišťuje základní principy zakládání, fungování a rozpouštění nevládních organizací. Doplňkový právní rámec pro občanskou společnost je považován za nedostačující: veřejně prospěšné společnosti mají velmi omezený zisk, existuje málo daňových výjimek pro potenciální daňové dárce a postupy občanského dialogu stále nejsou formalizovány. Je zapotřebí přijmout zákony týkající se daně z přidané hodnoty (DPH), cel, daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob s cílem specifikovat daňové výhody pro nevládní organizace prostřednictvím veřejně prospěšného statusu. Místní dobročinnost je stále ještě ve svých počátcích. Je třeba změn v podnikové kultuře, aby měla dobročinnost skutečný dopad. Je naléhavě nezbytné vytvořit vhodné prostředí pro to, aby byla zajištěna finanční udržitelnost nevládních organizací, jež by měly mít prostřednictvím právních předpisů o sponzorování, daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob zajištěný přístup k veřejným prostředkům.

5.2.9 Spolupráce s občanskou společností má tendenci se omezovat na prosazování legislativních iniciativ, zatímco pokusy organizací občanské společnosti o řešení problémů souvisejících s transparentností a korupcí jsou méně úspěšné. Překážkou pro spolupráci mezi nevládními organizacemi a vládou zůstává přístup k informacím, převážně z důvodu nedostatečného vymáhání zákona o přístupu k veřejným dokumentům.

5.2.10 **K formálnímu dialogu mezi občanskou společností a vládou nedochází.** Evropská komise by měla podporovat kosovskou vládu, aby zavedla formální struktury pro spolupráci s občanskou společností. Orgány veřejné moci by měly vytvořit pravidelné mechanismy a orgány pro konzultaci občanské společnosti a státní úředníci by měli být jmenováni a vyškoleni tak, aby působili jako styčné body s organizacemi občanské společnosti.

5.2.11 V návaznosti na úsilí organizací občanské společnosti vláda zahájila přípravu strategie spolupráce mezi vládou a občanskou společností. Tento proces je teprve ve svých počátcích a je koordinován platformou CiviKos, což je síť občanské společnosti.

5.2.12 Neexistují specifické mechanismy k tomu, aby mohla vláda uzavřít smlouvu s občanskou společností, a není vytvořen právní rámec, jenž by řídil výběr několika vládních grantů, které se nevládním organizacím poskytují a které se udělují spíše na základě osobních preferencí. Evropská komise by měla poskytnout technickou podporu kosovské vládě, aby mohly být vytvořeny takovéto mechanismy.

5.2.13 Bez jasných právních ustanovení zabezpečujících pobídky pro dobrovolníky je pro nevládní organizace nesmírně složité, aby přilákaly jednotlivce či skupiny dobrovolníků. Kosovské vládě lze doporučit evropské vzory právních předpisů v oblasti dobrovolné činnosti.

5.2.14 V oblasti ochrany životního prostředí je nutné posílit spolupráci mezi vládou a občanskou společností, přičemž organizace občanské společnosti by měly být konzultovány a strukturovaným způsobem zapojovány do tvorby politik a do veřejných debat.

6. Organizace občanské společnosti v Kosovu a NPP

6.1 Přístup k fondům NPP

6.1.1 V období mezi lety 1998 a 2009 představovala pomoc EK Kosovu více než 2,3 mld. EUR, včetně financování mise EULEX, ZZEU a mezinárodního civilního úřadu. Hlavními partnery dvoustranné spolupráce Evropské komise bylo Německo, Švýcarsko, Norsko, Švédsko (Sida), Nizozemsko, Spojené království (DFID) a USAID.

6.1.2 Podle víceletého orientačního plánovacího dokumentu na období 2009–2011, který přijala Evropská komise v roce 2009, byla určena čtyři hlavní průřezová témata, kterými je třeba se zabývat v souvislosti s Kosovem: **občanská společnost**, životní prostředí, rovné příležitosti a dobrá správa. NPP financuje tyto tři hlavní osy: podporu dosažení politických kritérií, hospodářských kritérií a evropských norem.

6.1.3 EU jakožto nejvlivnější dárce, pokud jde o výši podpory a její kategorie financování, má potenciál určit zaměření pomoci a programů na podporu demokracie. To také znamená, že efektivnost zásahu Komise je klíčovým prvkem, pokud jde o to, jak je mezinárodní pomoc v Kosovu vnímána a zdůvodňována.

6.1.4 V rámci politických kritérií podporují fondy NPP zlepšení správní kapacity a budování institucí v Kosovu, právní stát a boj proti korupci a organizovanému zločinu, dále podporují lidská práva a ochranu srbských a jiných menšin a přispívají ke konsolidaci občanské společnosti a veřejnoprávních sdělovacích prostředků prostřednictvím začlenění problematiky občanské společnosti do všech programů. **V období 2009–2011 bylo z celkové pomoci Kosovu vyčleněno 2–5 % na podporu občanské společnosti.**

6.1.5 Třebaže se finanční prostředky Evropské unie vyčleněné na občanskou společnost neustále zvyšují, složité byrokratické postupy vyřizování žádostí a relativně vysoké minimální výše grantů neumožňují většině organizací, aby mohly čerpat prostředky z těchto fondů. Stejně podmínky prohlubují propast mezi velkými a malými organizacemi občanské společnosti. Překážkami pro to, aby měly komunitní organizace občanské společnosti a organizace občanské společnosti na nejnižší úrovni přístup k finančním prostředkům EU, zůstávají jazyk a technická náročnost žádostí.

6.1.6 Finanční prostředky EK vyčleněné na občanskou společnost jsou spíše zaměřeny na akce na podporu demokracie a právního státu a méně na podporu socioekonomického rozvoje.

6.1.7 V souvislosti s pomocí v rámci NPP neexistují žádné iniciativy podporující sociální partnery ani cílené programy, které by jim umožnily posílit jejich kapacity.

6.1.8 Stále existují obavy týkající se omezené schopnosti kosovských orgánů absorbovat fondy NPP. Vláda by měla do stanovování priorit pro pomoc v rámci NPP zahrnout organizace občanské společnosti.

6.1.9 Vzhledem k tomu, že v Kosovu neexistuje strukturovaný dialog mezi organizacemi občanské společnosti a vládou, EHSV vítá plány Evropské komise na financování projektů v roce 2012, které vytvoří síť organizací občanské společnosti s cílem usnadnit dialog s úřady.

6.1.10 EHSV doporučuje, aby byly výzvy k předložení návrhu v rámci NPP naplánovány tak, aby se zabránilo mezerám ve financování.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik a do rozvojové spolupráce EU (průzkumné stanovisko)

(2012/C 181/06)

Zpravodaj: **pan ZUFIAUR NARVAIZA**

Dopisem ze dne 20. října 2011 požádala Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska na téma

Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik a do rozvojové spolupráce EU.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 6. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 167 hlasy pro, 15 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k tomu, že hospodářská, ekologická a sociální krize ovlivňuje budoucnost lidstva, považuje EHSV za prioritní, aby se jednotlivé subjekty spolupráce shodly na společných koncepcích rozvoje, který se má podporovat ⁽¹⁾.

1.2 Má-li být spolupráce účinná, musejí být všechny politiky EU konzistentní s rozvojovou politikou. Organizace občanské společnosti by také měly být motivovány k lepší a rozsáhlejší koordinaci a soudržnosti s těmito politikami.

1.3 Organizace občanské společnosti jsou plným právem hlavní součástí rozvoje, a proto musejí být i hlavní součástí politik spolupráce. Musejí být zapojeny do definice, provádění a monitorování politik a programů spolupráce, a patřit mezi strategické subjekty, jejichž prostřednictvím probíhá financování těchto politik a programů.

1.4 EHSV prosazuje strategičtější spolupráci mezi unijními institucemi a organizacemi občanské společnosti prostřednictvím politického dialogu, rámcových dohod a účinnějších mechanismů pro přidělování prostředků.

1.5 Evropská komise i všechny vlády musejí podporovat Zásady z Istanbulu pro účinnost rozvoje organizací občanské společnosti.

1.6 Organizace občanské společnosti by měly získat větší uznání v nových formách spolupráce, mezi něž patří spolupráce jih-jih a třístranná spolupráce.

1.7 Rozvojová spolupráce a rozvojové politiky, zvláště evropské, musí zohlednit specifika a rozmanitost organizací občanské společnosti, jakož i jejich zkušenosti ve vztahu k partnerským zemím.

1.8 V globalizovaném světě je nutné uznat celosvětový charakter některých organizací občanské společnosti a využít jejich možností jako globálních aktérů.

1.9 Je třeba provést změny systému přidělování fondů EU pro rozvoj prostřednictvím organizací občanské společnosti. Je nutné urychleně zavést mj. postupy, jako jsou rámcové smlouvy, provozní granty, kaskádové granty, víceleté dohody, fondy pro naléhavé případy nebo balíček nástrojů (*tool box*), jehož aplikace je definována ve strukturovaném dialogu. Síť, federace či konfederace organizací občanské společnosti by podle EHSV měly být hlavními příjemci těchto způsobů financování.

1.10 Organizacím občanské společnosti musí být zaručeno příznivé prostředí pro vyvíjení jejich činnosti ve všech státech. To znamená dodržovat základní normy, jako jsou svoboda sdružování, projevu, shromažďování a jednání. Tento cíl musí být začleněn do veřejných politik spolupráce.

1.11 Zapojení občanské společnosti musí být skutečnou složkou správy a EU ji jako takovou musí používat jako kritérium pro jednání s partnerskými zeměmi.

1.12 EHSV sice vítá zapojení místních orgánů do rozvojové politiky EU ⁽²⁾, nicméně domnívá se, že budou-li v rozvojové spolupráci a rozvojových politikách směřovány organizace občanské společnosti a místní orgány, aniž by chtěl zpochybnit potřebu jejich vzájemného doplňování a spolupráce, povede to ke zmatení pojmů a nevýhodám ve fungování.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 102–109, viz odstavec 1.5, zpravodaj: pan Wilms.

⁽²⁾ Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: agenda pro změnu. Úř. věst. C 113, 18.4.2012, s. 52–55.

1.13 Zapojení soukromého sektoru do rozvojových politik je základním předpokladem zvýšení jejich dopadu. Je ovšem třeba zabránit tomu, aby se jeho zapojení stalo záminkou pro omezení veřejného příspěvku nebo aby účast soukromého či jiného sektoru vedla k zavedení nových podmínek v projektech spolupráce. Měl by se rovněž vytvořit rámec, založený na již definovaných mezinárodních předpisech, pro účinný závazek jakéhokoliv sektoru, který bude v souladu s cíli rozvojové spolupráce.

1.14 Je třeba zintenzivnit mechanismy transparentnosti a odpovědnosti v oblasti spolupráce, včetně těch, co se týkají organizací občanské společnosti, jakož i mechanismy boje s korupcí.

1.15 Organizace občanské společnosti by do rozvojové politiky měly zapojit rovněž Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci, o němž hovoří Lisabonská smlouva.

1.16 Dlouhodobé mezinárodní aktivity EHSV přispěly, např. v případě mandátu uděleného EHSV v dohodě z Cotonou, k uznání institucionálního rozměru organizací občanské společnosti. To bylo jedním z hlavních rysů dohody z Cotonou, v níž se poprvé v mezinárodní smlouvě podepsané EU výslovně uznala základní úloha nestátních aktérů jako partnerů v rozvojové spolupráci. ⁽³⁾ Důležité je, že se v dohodě rovněž uvádí, že nestátní aktéři by měli dostat finanční zdroje na budování kapacit, aby se v rámci dohody stali účinnými partnery. Tento mandát umožnil zřízení Monitorovacího výboru AKT-EU, který poprvé ustavil paritní orgán zástupců organizací občanské společnosti, v tomto případě ze zemí AKT a členů EHSV, který je financován z ERF. Úkolem monitorovacího výboru je, jak samotný jeho název napovídá, monitorovat provádění dohody z Cotonou a dohod o hospodářském partnerství. Měl také rozhodující úlohu při zavedení doložky o udržitelném rozvoji. Tento způsob práce se stal vzorem pro úsilí EHSV v dalších zeměpisných oblastech, což přineslo své ovoce a přispělo to například k posílení organizačních kapacit organizací občanské společnosti, k vytváření platforem, ke zřizování kontaktních míst s organizacemi občanské společnosti a delegacích EU a k usnadnění přístupu organizací občanské společnosti k financování EU a účasti na vyjednávání obchodních dohod.

1.17 EHSV se domnívá, že tyto zkušenosti by se měly konsolidovat a rozšiřovat formou podpory politik spolupráce. Především pak sdílí postoj mnoha velkých organizací občanské společnosti a žádá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby se delegace EU skutečně zavázaly tyto organizace, ať už evropské nebo v partnerských zemích, podporovat, být s nimi ve styku, seznamovat se s jejich činností a pomáhat jim.

⁽³⁾ Kapitola 2, článek 4 dohody z Cotonou stanoví, že nestátní aktéři by měli být orgány EU a zemí AKT informováni a konzultováni, co se týče politik a strategií spolupráce, a měli by být zapojeni do provádění těchto strategií.

Vzhledem k posilování delegací vnější služby Unie je o to víc žádoucí, aby tento závazek chápaly jako svou vlastní a závaznou pravomoc, nikoli jako možný a dobrovolný přístup.

1.18 V kontextu decentralizace evropské rozvojové spolupráce se EHSV domnívá, že může velmi účinně spolupracovat s Evropskou službou pro vnější činnost v dialogu delegací EU s místními organizacemi občanské společnosti. Částečně proto, že EHSV je evropským protějškem různých poradních orgánů, jež vznikají v rámci ekonomických (Cariforum) a obchodních (Jižní Korea) dohod, dohod o přidružení (Střední Amerika, Chile) a jiných dohod. Dalším důvodem jsou dlouholeté a stabilní vztahy, jež EHSV udržuje s organizacemi občanské společnosti a jejich zastupitelskými institucemi na všech kontinentech a zejména v zemích AKT, Latinské Ameriky a Středo-moří. ⁽⁴⁾

1.19 EHSV opakovaně zdůrazňuje, že by organizace občanské společnosti měly podporovat zvyšování povědomí a vzdělávání občanů EU o spolupráci právě v době krize, která může odsunout závazky k rozvojové politice do pozadí. Pro tento účel by měly být vyčleněny dostatečné prostředky ve specifické finanční položce podléhající dostatečným ochranným opatřením týkajícím se transparentnosti a odpovědnosti.

2. Obecné zásady a cíle

2.1 Evropská unie v minulém desetiletí věnovala stále větší pozornost dialogu s organizacemi občanské společnosti. Evropský konsenzus o rozvoji, finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci, zpráva Evropského účetního dvora a strukturovaný dialog rozšířily pojetí a dosah dialogu takovým způsobem, že se jej dnes účastní mimo jiné Komise a Evropský parlament, Výbor regionů a EHSV, členské státy a organizace občanské společnosti, mj. odbory, družstva a organizace sociální ekonomiky, organizace zemědělců a spotřebitelů, podnikatelské organizace, platformy nevládních organizací a partnerské subjekty z partnerských zemí.

2.2 Navzdory dosaženému pokroku a mezinárodním dohodám ⁽⁵⁾ je obecný názor takový, že jsou zatím velmi abstraktní a praktický pokrok je zanedbatelný. V mnoha dárcovských a rozvojových zemích se organizace občanské společnosti nadále potýkají s velkými obtížemi a jejich práce se zhoršila. Tak je tomu např. u odborových organizací, které mají v dárcovských zemích problémy s přístupem k oficiální rozvojové

⁽⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.external-relations-other-continents>.

⁽⁵⁾ Pařížská deklarace o účinnosti rozvojové pomoci, březen 2005; fórum na vysoké úrovni v Akkré 2008; Zásady z Istanbulu pro rozvoj (<http://www.aideffectiveness.org/busanhlf4/images/stories/hlf4/PrincipiosdeOSC-Estambul-Final.pdf>); mezinárodní rámec pro účinnost rozvoje organizací občanské společnosti (http://www.cso-effectiveness.org/IMG/pdf/spanish_framework_for_cso_dev_eff.pdf); prohlášení fóra na vysoké úrovni v Busanu 2011.

pomoci, a přístup v partnerských zemích je mizivý či nulový, a to jak ke zdrojům, tak k politickému dialogu. Obecně je ohrožena (příkladem jsou nedávná opatření přijatá zimbabwskou vládou) podpora pro organizace občanské společnosti a pro jejich roli coby aktérů rozvoje.

2.3 EHSV se domnívá, že pro širší a lepší uznání role organizací občanské společnosti je třeba přijmout soubor kritérií, zásad a hodnot rozvojových politik a rozvojové spolupráce.

2.4 První a základní zásadou je potřeba konsenzu mezi organizacemi občanské společnosti a evropskými institucemi o tom, **co rozumíme rozvojem**. Tento cíl je obzvláště nezbytný a naléhavý v situaci, v níž se prolínají tři krize: ekologická (změna klimatu, ztráta biologické rozmanitosti atd.), sociální (nárůst nerovností atd.) a hospodářská (nezaměstnanost, rostoucí nejistota pracovních míst, nadvláda finančního odvětví nad reálnou ekonomikou atd.). V důsledku těchto tří krizí se objevuje i krize čtvrtá – potravinová. Z údajů dokazujících hloubku těchto krizí, jež se vzájemně přizívují, je zřejmé, že budoucnost nás všech je ohrožena. Rovněž i to, že jediným způsobem, jak lze minimalizovat škody, je pokročit v kvalitě rozměrů rovnosti, spolupráce a péče. Rozvoj nelze chápat jako synonymum hospodářského růstu a prosperity či pokrok nelze srovnávat s ukazateli HDP.

2.5 EHSV se stále domnívá, že – neohledně na nutnost reformy kritérií postupu – **rozvojová spolupráce je jedním ze zásadních nástrojů pro pokrok v rozvoji**, zejména v rozvoji nejchudších zemí.

2.5.1 V tomto smyslu opakuje nutnost plnění mezinárodních závazků v oblasti financování rozvoje, přičemž dárcovské země a zejména Evropská unie od nich nesmí upustit. Rozvojová spolupráce je v dárcovských zemích **veřejnou politikou** vycházející z osvědčených postupů a musí disponovat prostředky nutnými pro její provádění.

2.5.2 EHSV opakuje, že – jak se uvádí v Lisabonské smlouvě – je nutné dohlížet na **soudržnost rozvojových politik a rozvojové spolupráce s ostatními politikami, tedy s obchodní, investiční či finanční politikou**. Organizace občanské společnosti by také měly být motivovány k lepší a rozsáhlejší koordinaci.

2.6 V uplynulých deseti letech došlo v oblasti spolupráce k významným změnám. K nejdůležitějším z nich patří spolupráce jih-jih a třístranná spolupráce. Úloha organizací občanské společnosti a **jejich sítí by měla získat větší uznání v rámci těchto nových forem spolupráce**.

2.7 Podobně některé z metod převádění finančních zdrojů určených k posílení odpovědnosti, jako např. rozpočtová podpora, způsobily marginalizaci občanské společnosti v

partnerských zemích. **Proto EHSV zdůrazňuje, že tamější organizace občanské společnosti musí získat vhodnou vedoucí úlohu v rámci demokratické odpovědnosti a tematických programů včetně finanční složky**.

2.8 Vzhledem k působení EHSV v různých strategických partnerstvích EU (s Brazílií či Čínou), k uznání jeho úlohy v mezinárodních dohodách, např. dohodě z Cotonou, a k jeho zapojení do celosvětových programů, např. Rio+20, by bylo vhodné jej zapojit do tematických programů rozvojové politiky a rozvojové spolupráce EU.

2.9 Dohody dosažené na mezinárodní úrovni a vyjádřené v Pařížské deklaraci, akčním programu z Akkry a fóru na vysoké úrovni v Busanu jsou významnými kroky pro dosažení účinnosti pomoci. **Organizace občanské společnosti jsou si nicméně vědomy toho, že je třeba rozšířit některá kritéria a koncepty těchto dokumentů**, např. co se rozumí odpovědností, harmonizací, sbližováním, správou výsledků, vzájemnou zodpovědností, účinností pomoci. Tato kritéria by se měla konkrétně a koordinovaně definovat pomocí dialogu mezi organizacemi občanské společnosti a evropskými institucemi.

2.10 Je nutné zabývat se účinností pomoci z hlediska vycházejícího z jednotlivých složek lidských práv a hodnotit ji v závislosti na jejím příspěvku ke zmenšení chudoby a nerovnosti, včetně ukončení závislosti na pomoci.

2.11 Přístupy řady organizací a mezinárodní prohlášení potvrzují, že **organizace občanské společnosti jsou plně uznávány jako aktéři rozvoje** ⁽⁶⁾. EHSV žádá, aby Evropská komise a všechny vlády podporovaly Zásady z Istanbulu pro účinnost rozvoje organizací občanské společnosti.

2.12 **Rozvojové politiky a rozvojová spolupráce musí zohlednit specifika a rozmanitost organizací občanské společnosti**. Několika příklady rozmanitosti forem, jakými mohou organizace občanské společnosti – za podpory vhodných politik spolupráce – přispět k rozvoji, jsou přidaná hodnota, kterou může přinést k rozvoji nevládní organizace zabývající se ochranou životního prostředí nebo lidských práv, odborová organizace chránící pracovní práva, základní rozdělení bohatství prostřednictvím vyjednávání o mzdách a sociální ochrany pracovníků, zemědělské družstvo, jež přímo přispívá k dostatku potravin a potravinové soběstačnosti, sdružení přistěhovalců a jeho přínos ke společnému rozvoji nebo organizace zaměstnavatelů či samostatně výdělečně činných pracovníků, kteří zásadně přispívají k vytváření produkční sítě a k tvorbě pracovních míst. EHSV považuje za zásadní, aby se politiky rozvoje a spolupráce veřejných institucí vytvářely s využitím všech možností, jež tato rozmanitost nabízí.

⁽⁶⁾ Článek 20 akčního programu z Akkry. Závěry z Busanu, 1. prosince tohoto roku. Zásady z Istanbulu.

2.13 EHSV žádá, aby pro organizace občanské společnosti bylo ve všech zemích vytvořeno legislativní a institucionální prostředí, které bude z hlediska kapacit a provádění příznivé pro jejich existenci, rozvoj a působení. Zapojení organizované občanské společnosti by se mělo stát základní složkou demokratické správy⁽⁷⁾.

2.14 Spolupráce se soukromými odvětvími je zásadní pro dosažení většího dopadu politiky spolupráce a politiky rozvoje. Je nutno zdůraznit velkou rozmanitost soukromého sektoru (včetně podniků sociálního hospodářství a neziskových sdružení) i podstatné přínosy iniciativ sociální zodpovědnosti podniků. Výzva spočívá v tom, jak může přispět k hospodářskému a sociálnímu rozvoji a bezpečnosti osob v globalizovaném světě v co nejvyšší míře. Partnerství veřejného a soukromého sektoru či pouze soukromá podpora rozvojové spolupráce ze strany velkých firem je však předmětem určité debaty o tom, do jaké míry by tato partnerství mohla ovlivnit rozvojové cíle. Partnerství veřejného a soukromého sektoru mohou být nástroji sblížení rozvojových programů různých partnerů a efektivními nástroji ke sdílení poznatků a zdrojů různých partnerů. V tomto ohledu by bylo nutné vytvořit rámec pro účinný a zodpovědný přínos soukromého sektoru, založený na již přijatých mezinárodních předpisech, jako např. pracovní předpisy MOP, směrnice OECD pro nadnárodní společnosti a obecné zásady Organizace spojených národů v oblasti podnikání a lidských práv. Rovněž je třeba zmínit mezinárodní iniciativy na podporu transparentnosti, mezi něž patří zásady EITI (iniciativa v oblasti transparentnosti těžebního průmyslu) nebo kimberlejský proces o mezinárodním obchodování a investicích.

2.14.1 Účast soukromého sektoru by také neměla znamenat snížení finančního závazku států v oblasti rozvojové spolupráce a neměla by ani podmiňovat pomoc např. privatizací strategických odvětví nebo služeb zásadních pro tamní obyvatelstvo.

2.14.2 Na druhé straně je v souladu s odstavcem 1.13 nezbytné podporovat zapojení organizací občanské společnosti do partnerství veřejného a soukromého sektoru, jakož i úlohu sociálních partnerů a sociálního dialogu.

2.15 Je nutno ještě více posílit mechanismy transparentnosti a odpovědnosti všech subjektů, jež se na spolupráci podílejí. Také je třeba uplatňovat Úmluvu OSN proti korupci, neboť korupce snižuje podporu politik spolupráce ze strany občanů. Organizace občanské společnosti mají pro to dobrou pozici z důvodu dvojí odpovědnosti, jednak za to, co samy uskutečňují, jednak jako kontrolní mechanismus společnosti v oblasti spolupráce obecně. Stanovených rozvojových cílů bude možné dosáhnout pouze tehdy, bude-li zachováno spojení a interakce s občany na toto téma.

(7) Závěrečné prohlášení 10. regionálního semináře hospodářských a sociálních organizací AKT-EU, 28.–30. června 2009, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.acp-eu-tenth-regional-seminar-reports.6271>.

2.16 V globalizovaném světě je nutné uznat mezinárodní charakter organizací občanské společnosti a využít jejich možností jako zodpovědných globálních aktérů. Na druhou stranu v multipolárním světě má stále menší smysl rozlišovat mezi organizacemi občanské společnosti ze severu a z jihu. Například podpora sítí organizací občanské společnosti, jejich platform koordinace, federativních mechanismů a jejich většího zahrnutí by proto měla být součástí rozvojových činností financovaných dárci a zejména prostřednictvím spolupráce EU.

3. Posílení role organizací občanské společnosti

3.1 Výsledky **strukturovaného dialogu**, jež jsou shrnuty v závěrečném dokumentu konference v Budapešti⁽⁸⁾, obsahují velmi relevantní úvahy a návrhy určené všem zainteresovaným stranám. EHSV se domnívá, že je třeba stabilizovat tento dialog a vytvořit mechanismus koordinace či kontaktní skupinu, jež se bude pravidelně scházet a bude zastupovat složky ERF za účelem zajištění dodržování a provádění doporučení⁽⁹⁾. Toto fórum by mělo mít **stálou politickou povahu** (diskuse o politikách spolupráce s využitím prostředků a nástrojů poskytovaných Evropskou komisí) a být **reprezentativní** (organizace občanské společnosti, Komise, EP, členské státy atd.). EHSV se domnívá, že by v tomto diskusním fóru měl na základě svého institucionálního mandátu a svých zkušeností sehrávat specifickou úlohu.

3.2 Je třeba zajistit, aby organizace občanské společnosti byly zapojeny a mohly se podílet na definici, použití a monitorování rozvojových politik. Za tímto účelem a k usnadnění posilování organizací občanské společnosti činných na globální úrovni a posílení spolupráce evropských organizací by bylo vhodné, aby EU analyzovala možnost vytvořit právní status evropských organizací občanské společnosti, jež by vycházel z přesných kritérií, na nichž se shodnou subjekty strukturovaného dialogu.

3.3 Od vstupu dohody z Cotonou v platnost se EHSV zásadním způsobem zasazoval o posílení účasti nestátních aktérů, do značné míry v souladu s mandátem, jež obdržel⁽¹⁰⁾. Konkrétní realizací tohoto mandátu bylo zřízení stálého monitorovacího výboru AKT-EU, pravidelné regionální semináře a všechny konference AKT atd., jež v průběhu let

(8) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/aidco/images/c/ce/FINAL_ES_-_Final_Statement_May.pdf.

(9) Podobně jako je tomu v několika ředitelstvích Evropské komise zabývajících se jinými tématy.

(10) „Konzultační schůzky a schůze hospodářských a sociálních subjektů AKT-EU organizuje Hospodářský a sociální výbor Evropské unie“ (Dohoda z Cotonou, protokol 1). Tento mandát byl na žádost bývalého evropského komisaře pro obchod pana Pascala Lamyho doplněn dovětkem, že EHSV monitoruje jednání o dohodách o hospodářském partnerství (EPA). V této souvislosti EHSV podpořil začlenění sociálních a environmentálních aspektů do EPA Cariforum-ES a vytvoření poradního výboru občanské společnosti k monitorování provádění této EPA. Všechny tyto prvky byly začleněny do konečného znění obchodní dohody s tímto regionem. Je tedy zřejmé, že institucionální opatření stanovená jak v dohodě z Cotonou, tak v EPA s Karibskou oblastí spolu s mandátem uděleným EHSV skutečně posílily úlohu organizací občanské společnosti v rozvojové spolupráci.

přímo přispěly k realizaci zásad odpovědnosti, transparentnosti, řádné správy a partnerství, které jsou nedílnou součástí dohody z Cotonou⁽¹¹⁾.

3.4 Krom toho je důležité, aby při zřízení stálého politického dialogu na úrovni přijímající země byla zohledněna specifika všech aktérů či organizací občanské společnosti.

3.5 Výsledkem strukturovaného dialogu by měla být **strategičtější spolupráce mezi unijními institucemi a organizacemi občanské společnosti**. V tomto ohledu EHSV poukazuje na nutnost stanovit rámce vztahů a zapojení přesahující financování projektů. Příkladem je zavádění balíčku nástrojů (*tool box*), jehož aplikace je ve strukturovaném dialogu stanovena nejen na místní (delegace EU), ale i na centrální úrovni. To by vedlo k flexibilnějšímu a účinnějšímu propojení mezi EU a organizacemi občanské společnosti na globální úrovni.

3.6 Role organizací občanské společnosti je rozhodující v tom, že svými podněty a požadavky mohou přispívat k problematice soudržnosti rozvojových politik a podporovat nový celosvětový pakt pro období po roce 2015 tak, aby se do problematiky rozvoje zahrnulo i snižování nerovností, univerzální sociální ochrana, spravedlivé rozdělování bohatství a ochrana přírodních zdrojů.

3.7 **Organizace občanské společnosti jsou velmi rozmanité a heterogenní subjekty**, což by mohlo vyžadovat přesnější definici pojmu „organizace občanské společnosti“. Navíc tato rozmanitost, zkušenosti a vztah s partnerskými zeměmi se musejí odrážet ve spolupráci EU, jež z nich musí těžit s využitím možností a specifík jednotlivých aktérů.

4. Zapojení organizací občanské společnosti do různých nástrojů a programů vnější pomoci EU

4.1 ESHV již vyjádřil svůj názor na úlohu organizací občanské společnosti v souvislosti s finančním nástrojem pro rozvojovou spolupráci⁽¹²⁾. Dále se **EHSV domnívá, že občanská společnost má být zapojena do souboru nástrojů spolupráce** v souladu s pozicemi přijatými ve strukturovaném dialogu a s Agendou pro změnu, jež byla nedávno schválena.

⁽¹¹⁾ Komplexní posouzení úlohy nestátních aktérů v provádění dohody z Cotonou je obsaženo v závěrečném prohlášení 11. regionálního semináře hospodářských a sociálních zájmových skupin AKT-EU, Etiopie, 2010, http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/f_ces6152-2010_decl_en.doc.

⁽¹²⁾ Stanovisko k tématu Finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI) Evropské unie, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 123–128, a stanovisko Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu. COM(2011) 637 v konečném znění, (dosud nezveřejněno v Úř. věst.).

4.2 V souladu s návrhy strukturovaného dialogu se EHSV domnívá, že je třeba provést změny systému přidělování fondů EU pro rozvoj prostřednictvím organizací občanské společnosti. Nástroje pro finanční výhled 2014–2020 by měly vzít v úvahu nové postupy přesahující klasické mechanismy projektových grantů. Bylo by vhodné urychleně zavést mj. postupy, jako jsou rámcové smlouvy, provozní granty, kaskádové granty nebo víceleté dohody, což jsou střednědobé a dlouhodobé postupy zaručující větší dopad z hlediska rozvoje.

4.3 Rovněž by bylo vhodné zřídit specifické fondy pro naléhavé případy, jako jsou např. demokratické procesy ve Středo-moří, které nemohou čekat na schválení žádosti o granty a které mohou být účinně prováděny pouze prostřednictvím sítí různých organizací občanské společnosti, jako jsou odborové organizace, nevládní organizace, družstva, organizace malých podniků, ženské organizace atd.

4.3.1 Sítě, federace či konfederace organizací občanské společnosti by měly být hlavními příjemci těchto způsobů financování. Mechanismy jako provozní nebo kaskádové granty by pro tento účel byly vhodným nástrojem, který by posílil přidanou hodnotu sítí organizací občanské společnosti zapojených do rozvoje.

4.3.2 V rámci Agendy pro změnu by měla evropská spolupráce řešit a přehodnotit své mechanismy plánování a správy cyklu projektů a zaměřit se na aspekty jako např. včasné vyplácení fondů a flexibilita zohledňující okolnosti. Stejně tak je třeba zaměřit více pozornosti na podporu analýzy a studií proveditelnosti rozvojových činností, což povede k lepšímu zaručení úspěchu těchto činností.

4.3.3 Do modelů financování by se měly zapracovat tři typy pobídek: 1) pobídky podporující odpovědnost za výsledky rozvoje; 2) pobídky podporující integraci a slučování organizací a vytváření celosvětových organizací občanské společnosti; 3) pobídky podporující nové typy sítí a partnerství mezi zúčastněnými subjekty.

4.3.4 Součástí Lisabonské smlouvy je Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci (EVHAC), který je v současné době v pilotní fázi u GR ECHO. Výsledky této pilotní fáze musí být pečlivě vyhodnoceny ještě předtím, než EVHAC zahájí svoji činnost. EHSV je přesvědčen o **potenciálu, který mají organizace občanské společnosti při řízení evropského dobrovolnictví ve všech odvětvích, a zejména v oblasti rozvoje**. EHSV se domnívá, že by se dobrovolnictví mělo na základě kvantifikovaných kritérií chápat jako věcné plnění v projektech podléhajících spolufinancování. ⁽¹³⁾

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU (Viz strana 150 v tomto čísle Úředního věstníku).

5. Posílení občanské společnosti a organizací občanské společnosti v partnerských zemích

5.1 Organizace občanské společnosti se v mnoha případech a v různých zemích dostávají do politicky, institucionálně či hospodářsky obtížných situací, jež ztěžují jejich práci, nebo pracují v okolnostech, v nichž jsou diskriminovány, zastrašovány či trestně stíhány. Často je to důsledkem restriktivních opatření ze strany vlád. EHSV opakuje význam zapojení prvku dohledu nad legislativními rámci, základními svobodami a opatřeními podpory organizací občanské společnosti v politikách rozvojové spolupráce, jakož i nad předpisy týkajícími se rozvoje a spolupráce.

5.2 EHSV si je vědom toho, že regulační rámce týkající se organizací občanské společnosti jsou velmi odlišné, a to jak v EU, tak v partnerských zemích. To by nemělo být překážkou v pokroku při dodržování mezinárodních předpisů (týkajících se svobody sdružování, projevu a shromažďování, aby mohly působit zcela svobodně, komunikovat a spolupracovat, získávat financování a těžit se státní ochraně) ve všech případech a na všech úrovních. Přítomnost a zapojení občanské společnosti a jejích organizací nejenže nepopírá zastupitelskou demokracii, ale naopak ji posiluje, pokud existují prostředky pro její činnost⁽¹⁴⁾. **Zapojení občanské společnosti musí být skutečnou složkou správy a EU ji jako takovou musí používat jako kritérium pro jednání s partnerskými zeměmi.**

5.3 **Institucionální rozměr a posílení organizačních kapacit** partnerských organizací z třetích zemí si zaslouží větší uznání v rámci spolupráce EU. Kromě schopností při správě projektů přispívá posilování organizací občanské společnosti jako takových k celkovému rozvoji společnosti v daných zemích. Proto je třeba **podporovat vzdělávání a upevňování schopností těchto organizací občanské společnosti v partnerských zemích** a to jak obecně, tak například v oblasti postupů pro přístup k financování EU včetně místních projektů menšího rozsahu a k účasti na vyjednávání obchodních dohod.

5.4 Zároveň EHSV zastává názor, že by politika rozvojové spolupráce EU měla rozlišovat a znevýhodňovat ty subjekty, které se sice nazývají organizacemi občanské společnosti, avšak nejsou demokratické nebo přímo závisejí na státech.

5.5 **V partnerských zemích** je třeba podpořit **slučování organizací občanské společnosti do skupin a právní uznání jako orgány účasti**. Jak se již navrhovalo např. v rámci dohody z Cotonou nebo pro Latinskou Ameriku, je třeba dále vytvářet zastupitelské platformy a sítě na různých úrovních za účelem vytvoření synergií a zlepšení metod pro jednání s veřejnými subjekty.

5.6 Existence kontaktních míst nebo osob zvláště určených pro vztahy s občanskou společností na delegacích EU v partnerských zemích se osvědčila v různých souvislostech. Je třeba prohloubit jejich význam a kapacitu pro analýzu situace

v příslušných zemích a podporu kontaktu s organizacemi občanské společnosti. Měla by se posílit koordinace mezi kontaktními místy a EHSV za účelem shromáždění získaných zkušeností a osvědčených postupů v této oblasti.

5.7 Zavedení koncepce demokratické odpovědnosti by také mělo přinést lepší možnost přístupu organizací občanské společnosti z partnerských zemí k finančním zdrojům unijní spolupráce, zvláště pokud jde o sdružení, sítě nebo nejreprezentativnější organizace.

5.8 Zároveň je nutné pokročit v **nových formách spolupráce mezi organizacemi občanské společnosti** za umožnění např. třístranné spolupráce, jih-jih anebo prostřednictvím výměny know how, technické pomoci ze strany evropských organizací občanské společnosti a správy technologií. Tyto nové formy spolupráce mohou být významné pro organizace občanské společnosti v zemích s průměrným příjmem, v nichž bude omezena klasická spolupráce EU a v nichž jsou organizace občanské společnosti klíčové pro upevňování demokracie a podporu uznání občanských práv, pro snižování nerovností, zapojení občanů, rovnost žena mužů, rozpočtové přerozdělování, transparentnost nebo ochranu práv souvisejících s životním prostředím.

6. Zvyšování povědomí veřejnosti a rozvojové vzdělávání

6.1 EU udržovala svoji úlohu dárce pro rozvoj i v obdobích hospodářské krize. Pokračovat v tomto závazku je výzvou pro všechny členské státy a instituce Unie a tento závazek bude z velké části záviset na podpoře obyvatel a jejich informovanosti a povědomí o rozvoji a globálních problémech, které se dotýkají všech zemí.

6.2 Organizace občanské společnosti jsou ideálním prostředkem pro zvyšování povědomí veřejnosti a rozvojové vzdělávání. EHSV opakovaně zdůrazňuje, že je třeba zaměřit se na toto téma zvláště v době krize. Rozvojové vzdělávání vyžaduje inovační přístupy, jež znovu ožíví jeho schopnost ke změně a předá poselství i jiným skupinám obyvatel než dětem a mládeži. Inovace v této oblasti znamená rovněž vytváření spojenectví s mnoha subjekty. Toto je zejména důležité ve státech, které do EU vstoupily nedávno a v nichž je tradice rozvojové spolupráce a působení organizací občanské společnosti méně vyvinuta.

6.3 Evropské organizace občanské společnosti a EHSV z důvodu svých vztahů s evropskou občanskou společností jsou s to vykonávat tuto činnost zvyšování veřejného povědomí. Kromě toho mohou poskytnout důvěryhodnost, již jim dává práce v EU s nejrůznějšími sociálními odvětvími, a to i s těmi nejzranitelnějšími. V tomto smyslu je zásadní zapracovat do cílů zvyšování povědomí i viditelnost projektů uskutečněných organizacemi občanské společnosti v partnerských zemích, mj. v zemích zapojených do evropské politiky sousedství.

⁽¹⁴⁾ Prohlášení učiněná v akčním programu z Akkry a fóru na vysoké úrovni z Busanu jsou závazná pro všechny země.

6.4 Zachování specifických finančních položek pro práci v oblasti zvyšování povědomí a rozvojového vzdělávání a provádění celoevropských kampaní věnovaných rozvoji a rozvojové spolupráci je v tomto ohledu zásadní.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

479. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 28. A 29. BŘEZNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program Tvůrčí Evropa

COM(2011) 785 final – 2011/0370 (COD)

(2012/C 181/07)

Hlavní zpravodaj: **pan FORNEA**

Dne 30. listopadu 2011 se Evropský parlament a dne 15. prosince 2011 Rada, v souladu s čl. 173 odst. 3 a čl. 166 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program Tvůrčí Evropa

COM(2011) 785 final – 2011/0370 (COD).

Dne 6. prosince 2011 předsednictvo Výboru pověřilo Poradní komisi pro průmyslové změny přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Forneu hlavním zpravodajem na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), a přijal následující stanovisko 168 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Tvůrčími odvětvími je nutné se zabývat v souvislosti s novým cyklem průmyslového rozvoje. Neměly by být vnímány izolovaně, ale v úzkém a mezioborovém propojení s jinými službami a výrobními postupy. V této souvislosti je tvůrčí odvětví nutné vnímat jako katalyzátor inovačního vývoje v průmyslu a odvětví služeb.

1.2 Kulturní a tvůrčí odvětví musí ve strategii Evropa 2020 zaujímat významné místo, protože přispívají k novému druhu růstu v EU. Je zapotřebí zdůraznit, že současný vývoj tvůrčích odvětví je žádoucí v celé Evropě a nesmí být omezen na několik zemí nebo regionů.

1.3 Výbor zdůrazňuje význam ekonomického rozměru programu Tvůrčí Evropa a souhlasí s myšlenkou, že by měl povzbudit všechny subjekty v kulturních a tvůrčích odvětvích,

aby usilovaly o ekonomickou nezávislost. Zdá se nicméně, že program se příliš zaměřuje na obecný cíl týkající se konkurenceschopnosti, zatímco cíl podpory evropské kulturní a jazykové rozmanitosti je méně patrný.

1.4 Výbor rozhodně podporuje návrh na zvýšení rozpočtu a domnívá se, že celková částka ve výši 1,8 miliardy eur přidělená programu Tvůrčí Evropa musí být zachována. Jedná se o významné navýšení, které však ve srovnání s rozpočtem EU nebo s finančními prostředky vyčleněnými některými členskými státy na podporu kulturních činností představuje relativně malou částku.

1.5 Spojení programů Kultura a MEDIA je přijatelné za situace, kdy jsou navržené složky jasně popsány a jejich statut je zaručen. Toho lze dosáhnout pomocí zdůraznění procentuálního rozdělení rozpočtu, na právním základě, pro každou

složku a jim přidělených minimálních podílů. V zájmu větší transparentnosti a lepšího pochopení rozpočtu je rovněž žádoucí stanovit roční směry činnosti.

1.6 EHSV se domnívá, že úspěch rámcového programu Tvůrčí Evropa do značné míry závisí na spolupráci mezi složkami MEDIA a Kultura a současně na rozvoji celoplošného přístupu, který by přispěl ke vzniku společného směru činnosti mezi různými programy financovanými Evropskou unií. ⁽¹⁾

1.7 Výbor pocituje nedostatek jasných pokynů, pokud jde o způsob, jakým Komise zamýšlí zapojit příslušné zástupce zainteresovaných stran do postupů provádění. Článek 7 není dostatečně jasný. ⁽²⁾ Přístup k financování musí být usnadněn pro všechny soukromé organizace, jež podnikají kulturní a tvůrčí činnosti, a spadají tak do oblastí působnosti nařízení. Organizace sociální ekonomiky činné v těchto odvětvích a také jiné organizace týkající se občanské společnosti by rovněž měly mít přístup k tomuto podpůrnému mechanismu.

1.8 Administrativní postupy musí být zjednodušeny pomocí vypracování rychlejších aplikací a postupů on-line určených ke sledování a řízení programů. ⁽³⁾ Je rovněž nezbytné zlepšovat postupy a technickou způsobilost při sdělování, provádění a předkládání průběžných a závěrečných zpráv, stejně jako je třeba účinněji zpracovávat dokumentaci příjemců grantových programů.

1.9 Vzhledem k velmi otevřenému a pružnému formátu nařízení nezaručuje navržený postup projednávání ve výborech, že členské státy budou mít dostatečnou kontrolu nad prováděním programu. Postupy projednávání ve výborech musí být upraveny, aby expertům z členských států umožnily se pravidelně scházet a diskutovat o vybraných projektech. Rovněž je nezbytné stanovit zjednodušený postup přizpůsobování specifických parametrů směrů činnosti v návaznosti na jejich pravidelné vyhodnocování.

1.10 Tento otevřený a pružný formát dále vede k tomu, že příručka k programu bude mít zvláštní význam, protože přesně ukáže, jaké činnosti budou podnikány, jaké budou podmínky provádění, úroveň spolufinancování atd. Výbor žádá Komisi, aby příručku vypracovala otevřeně a transparentně, a projevuje zájem být do tohoto procesu zapojen.

⁽¹⁾ Tak, jak jsou uvedeny i v čl. 13 odst. 1 písm. b) návrhu nařízení.

⁽²⁾ Článek 7 návrhu nařízení odkazuje na mechanismus usnadnění přístupu k financování „malým a středním podnikům a organizacím v evropských kulturních a tvůrčích odvětvích“.

⁽³⁾ V současnosti je tento proces považován za velmi složitý, protože veškerá dokumentace musí být odeslána poštou a odpovědi přicházejí někdy i po 3–4 měsících.

1.11 Výbor má za to, že je třeba pružnějšího přístupu, pokud jde o návrh Komise sloučit kontaktní místa pro kulturu a kanceláře programu MEDIA do kanceláří v rámci programu Tvůrčí Evropa, se zohledněním specifických situací v regionech jednotlivých členských států. EHSV podtrhuje význam zachování geografické blízkosti vzhledem k subjektům z těchto dvou odvětví a také odborných znalostí zvláště pro složku Kultura a zvláště pro složku MEDIA s ohledem na významné rozdíly mezi situacemi a způsoby provádění činností v tomto rámci. Nové kanceláře programu Tvůrčí Evropa musí být vytvořeny na základě již nabytých zkušeností kontaktních míst pro kulturu a kanceláří programu MEDIA.

1.12 Navrhovaný finanční mechanismus je krok správným směrem a povědomí o něm by mělo být rozšiřováno, aby to vedlo ke změně způsobu, jakým finanční instituce vnímají a posuzují podnikatele z kulturního a tvůrčího odvětví. Tento nástroj musí zaručit vyrovnané geografické pokrytí a nesmí fungovat na úkor podpůrných mechanismů grantového typu.

1.13 Duševní vlastnictví představuje hlavní faktor k povzbuzení tvořivosti a investic při vytváření kulturního a tvůrčího obsahu a také k odměňování tvůrců a rozšíření možností zapojit se do těchto činností. EHSV v této souvislosti zdůrazňuje význam účinného uplatňování práv duševního vlastnictví jak na unijní, tak na celosvětové úrovni.

1.14 Výběr a provádění projektů financovaných prostřednictvím programu Tvůrčí Evropa musí probíhat za plného dodržování zásad a hodnot EU týkajících se demokracie, lidských práv, práv pracovníků a sociální odpovědnosti. Zároveň je nezbytné, aby existoval mechanismus předcházející šíření násilí a diskriminace během praktického provádění projektů, jež jsou financovány z tohoto nástroje.

2. Návrh nařízení Komise

2.1 Nařízením se zavádí program Tvůrčí Evropa na podporu evropských kulturních a tvůrčích odvětví pro období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2020. Program podporuje pouze akce a činnosti, které mají potenciální evropskou přidanou hodnotu a přispívají k dosažení cílů strategie Evropa 2020 a jejich stěžejních iniciativ.

2.2 Obecné cíle programu napomáhají ochraně a podpoře evropské kulturní a jazykové rozmanitosti a posilování konkurenceschopnosti kulturních a tvůrčích odvětví s cílem prosazovat inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.

2.3 Specifické cíle programu:

- podpora schopnosti evropských kulturních a tvůrčích odvětví působit nadnárodně;
- podpora nadnárodního pohybu kulturních a tvůrčích děl a subjektů a získávání nového publika v Evropě i jinde;
- posílení finančních možností kulturních a tvůrčích odvětví, a zejména malých a středních podniků a organizací;
- podpora nadnárodní politické spolupráce za účelem podněcování rozvoje politik, inovací, budování publika a nových obchodních modelů.

2.4 Struktura programu:

- meziodvětvová složka určená všem kulturním a tvůrčím odvětvím – 15 % z celkového rozpočtu;
- složka Kultura určená kulturním a tvůrčím odvětvím – 30 % z celkového rozpočtu;
- složka MEDIA určená audiovizuálnímu odvětví – 50 % z celkového rozpočtu.

3. Obecné připomínky

3.1 Kulturní a tvůrčí odvětví v roce 2008 zaměstnávala 3,8 % pracovních sil v Evropě a přispívala přibližně 4,5 % do HDP EU. EHSV je přesvědčen, že rámcový program Tvůrčí Evropa přispěje k provádění strategie Evropa 2020, a stejně jako Komise se domnívá, že inovace, tvořivost a kultura musejí hrát zásadní úlohu v moderním vzdělávání evropských občanů, a tak přispívat k rozvoji podnikání, inteligentnímu a udržitelnému růstu a uskutečňování cílů v souvislosti se sociálním začleňováním v Evropské unii.

3.2 Komplexní vztah mezi kulturou a ekonomikou a příspěvkem kulturních a tvůrčích odvětví k rozvoji členských států, zvyšování sociální soudržnosti a pocitu souměřitelnosti k evropské oblasti by měl určit politický faktor k přehodnocení role kultury v národních a evropských politikách. Proto je nutné, aby nový program finanční podpory odrážel potřeby kulturních a tvůrčích odvětví v digitálním věku prostřednictvím pragmatičtějšího a komplexnějšího přístupu.

3.3 Kulturní odvětví není homogenní a má různé jedinečné způsoby fungování. Například činnosti týkající se vydávání hudebních zvukových nosičů mají vlastní ekonomický model

a rozvíjejí se ve zcela odlišném prostředí než scénická umění. Proto je důležité, aby program Tvůrčí Evropa prostřednictvím svých složek umožnil pružné postupy, které povedou k usnadnění přístupu a účinnému využívání programu potenciálními příjemci, na něž je návrh nařízení zaměřen.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Evropský hospodářský a sociální výbor již vyjádřil svůj názor ve věci kulturních a tvůrčích odvětví ve stanovisku, jehož zpravodajem byl pan Cappellini a spoluzpravodajem pan Lennardt a jež bylo přijato na plenárním zasedání v říjnu 2010. Toto stanovisko bylo vypracováno v souvislosti s konzultacemi k zelené knize Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví.

4.2 Toto stanovisko k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program Tvůrčí Evropa, se nebude znovu zabývat tématy již probranými ve stanovisku k zelené knize, nýbrž se bude snažit podpořit Komisi připomínkami zaměřenými na znění zmíněného nařízení navrženého dne 23. listopadu 2011 v dokumentu COM(2011) 785 final.

4.3 Navýšení rozpočtu na 1,8 miliardy eur na období 2014–2020 bylo subjekty v těchto odvětvích vítáno, i když toto navýšení musí teprve přinést zvýšení počtu zemí, které z toho budou mít užitek, a rozšíření rozsahu programu na tvůrčí odvětví. Termín „tvůrčí odvětví“ není v nařízení jasně definován; měl by být uveden, aby poskytl další podrobnosti, pokud jde o přesné oblasti činnosti programu a dotčené subjekty.

4.4 Subjekty z kulturního a audiovizuálního odvětví oceňují spojení stávajících programů Kultura (2007–2013), MEDIA a MEDIA Mundus do jednoho rámcového programu nazvaného Tvůrčí Evropa jako pozitivní a konstruktivní iniciativu Evropské komise. Přesto musí být věnována značná pozornost způsobu, jakým se v rámci programu uskuteční obě složky, politiky nebo postupy obecné povahy, přičemž je nutné vzít v úvahu zvláštní rysy těchto odvětví, v nichž se hlavní účastníci, logika financování, výroby a distribuce mezi jednotlivými složkami značně liší.

4.5 Subjekty z kulturního odvětví budou věnovat pozornost především druhům veřejného financování, podmínkám přístupu a kritériím způsobilosti programu. Na těchto kritériích bude do značné míry záviset úroveň jejich zapojení a podpory politik navržených v novém rámcovém programu.

4.6 Z odborného hlediska se zdá, že v audiovizuálním odvětví panuje všeobecná spokojenost, co se týká efektivit stávajícího programu MEDIA, ale i nových politik stanovených v rámcovém programu Tvůrčí Evropa. Program MEDIA profesionálů z této oblasti oceňují za jeho podporu a význam ve vztahu k audiovizuálnímu trhu. Složka MEDIA stanovená v novém programu se od stávajícího programu příliš neliší. Přesto by nové znění nařízení mohlo být přesnější a obsahovat přílohy, jež by uvedly podrobnosti každého směru činnosti zvláště, společně s rozpočtem přiděleným na jejich uskutečnění.

4.7 EHSV vítá iniciativu Komise ke zjednodušení postupů při řízení programů Kultura a MEDIA prostřednictvím většího uplatnění paušálních sazeb, využití rámcových dohod o partnerství a elektronických postupů a prostřednictvím reformy pracovních nástrojů Výkonné agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast.

4.8 Je třeba vytvořit opatření dobře přizpůsobená k „zajištění rovnějších podmínek v evropském kulturním a tvůrčím odvětví zohledněním zemí s nízkou produkční kapacitou a/nebo zemí a regionů s omezenou zeměpisnou a jazykovou oblastí“⁽⁴⁾.

4.9 EHSV se domnívá, že je třeba mezi priority znovu zařadit opatření na podporu mobility umělců, mezikulturního dialogu a uměleckého vzdělávání, aby se tak opatření uvedená v nařízení sladila s jinými dokumenty EU týkajícími se těchto odvětví a rozvíjely se mechanismy založené na pobídkách pro umělce, kteří se účastní kulturních činností nebo turné mimo své země.

4.10 V návrhu nařízení se věnuje zvláštní pozornost malým a středním podnikům, jakož i jednotlivým tvůrcům. Odborové organizace si přesto stěžují na to, že nařízení považuje tvůrce kultury, tvůrčí jednotlivce a podniky v tomto odvětví, za pouhé poskytovatele služeb, a domnívají se, že je pocitována potřeba podmínit poskytnutí finanční pomoci dodržováním norem sociální ochrany, jež odstraní nejistá pracovní místa, s nimiž se lze často setkat v krátkodobých smlouvách typických pro projekty v těchto odvětvích.

Výzvy a slabé stránky nového návrhu nařízení

Na obecné úrovni:

4.11 Navýšení rozpočtu je dobrá zpráva. Přesto se nesmí zapomínat na tyto aspekty:

- velký počet zemí, jimž to přinese užitek;
- rozšíření oblastí financování;
- nové potřeby pro přechod k digitální společnosti;
- znehodnocování měny;
- rozpočet ve výši 1,8 miliardy eur na období 2014–2020 navržený v nařízení musí být porovnán s ročním rozpočtem vyčleněným Francií (7,5 mld. eur) nebo Německem (1,1 mld. eur) a musí být poměřen s celkovým rozpočtem Evropské unie.

⁽⁴⁾ Čl. 3 odst. 2 písm. d) návrhu nařízení.

4.12 Velmi rozdílné politiky v jednotlivých členských státech vedou k narušení možností přístupu subjektů z jiných zemí k programům veřejného financování určených pro audiovizuální a kulturní odvětví.

4.13 Pokud jde o tvůrčí odvětví, je mezi programy věnovanými inovacím či konkurenceschopnosti podniků a malých a středních podniků a programem Tvůrčí Evropa omezená nebo žádná synergie. Možnosti nabízené vývojem digitálních technologií by měly usnadnit navázání užšího propojení mezi těmito programy.

Na provozní úrovni:

4.14 Administrativní náročnost řízení a sledování provádění programu zainteresovanými stranami. Tato náročnost vytváří značné náklady na řízení, jež v podstatě snižují rozpočet vyčleněný na přípravu a distribuci projektů.

4.15 Chronickým problémem, na něž si subjekty v tomto odvětví stěžují a který má dopad zejména na malé podniky, se týká dlouhé doby nezbytné ke schválení dotací.

4.16 Pokud jde o nový finanční nástroj koncipovaný k ulehčení přístupu k úvěrům pro malé a střední podniky a pro další subjekty v kulturním odvětví, není využití takového finančního nástroje běžnou praxí. Existuje riziko, že finanční instituce nebudou mít zájem se účastnit kvůli malým částkám, o něž se zde jedná, neznalosti specifických problémů kulturního odvětví a nízkou návratností některých druhů kulturních projektů, které by nemohly existovat bez pomoci z veřejných finančních prostředků.

4.17 Provozní monitorování a řízení záruk určených finančním nástrojem provádí Evropský investiční fond (EIF), jenž dosud nemá konkrétní odborné znalosti v kulturním odvětví.

4.18 Fond MEDIA garantující výrobu, který Komise spustila v roce 2010 a který má uznávané odborné znalosti v tomto odvětví, ukazuje, že je třeba větší synergie mezi novým finančním nástrojem a již existujícími orgány.⁽⁵⁾

4.19 Sloučení kontaktních míst pro kulturu a kanceláří programu MEDIA do jedné kanceláře v rámci programu Tvůrčí Evropa je teoreticky dobrý nápad. Účelem tohoto spojení je, aby se tak zaručila centralizace informací týkajících se dostupných programů a dosáhlo se úspor z rozsahu sloučením zdrojů.

⁽⁵⁾ Jako příklad lze uvést IFCIC (Institut pour le financement du cinema et des industries culturelles) ve Francii a Audiovisual SGR ve Španělsku (založený na konci roku 2005 na základě iniciativy španělského ministerstva kultury prostřednictvím zapojení Institutu pro kinematografii a výtvarná umění a subjektů spravujících práva audiovizuálních producentů ve Španělsku).

4.20 Na provozní úrovni jsou možné synergie, zejména pokud se týká společného řízení a komunikace, je však důležité, aby se bral zřetel na to, že některé země, například Francie nebo Německo, vytvořily síť regionálních kanceláří, jež odrážejí kulturní rozmanitost a jejichž úkolem je být nablízku místním a regionálním subjektům. Základní činnosti kulturního a audiovizuálního odvětví jsou navíc dost odlišné – existují zde rozdílné produkční a distribuční sítě, klíčové subjekty, které potřebují rozdílné druhy odborných znalostí.

4.21 Z tohoto pohledu by mohlo být vyrovnávání kompetencí prostřednictvím prosazování této centralizace škodlivé.

Takto dosažené úspory mohou být nevýznamné a neospravedlňující navržené strukturální změny. Rovněž je s podezřením vnímáno rozšíření úkolů kanceláří na poskytování statistických údajů nebo podporu Komise při zajišťování přiměřených sdělení a šíření výsledků a dopadů programů, aniž by však byly určeny finanční prostředky nezbytné pro provádění této činnosti.

4.22 Změny v postupu projednávání ve výborech mohou být poněkud citlivé, protože Komise navrhuje změnit postupy ve výborech pro všechny programy. Zástupci členských států ztratí ve prospěch Evropské komise právo spolurozhodovat a společně řídit a jejich úloha bude omezena na validaci předem vybraných projektů.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Dvojí zdanění na jednotném trhu

COM(2011) 712 final

(2012/C 181/08)

Zpravodaj: **pan FARRUGIA**

Dne 11. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Dvojí zdanění na jednotném trhu

COM(2011) 712 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Dvojí zdanění je vážnou překážkou přeshraniční činnosti, která brání řádnému fungování jednotného trhu a má negativní ekonomické dopady na investice a zaměstnanost. Dvojí zdanění odrazuje od investic a ohrožuje konkurenceschopnost, čímž negativně ovlivňuje hospodářský růst a dosahování cílů strategie Evropa 2020.

1.2 EHSV v mnoha stanoviscích zdůraznil, že je důležité dvojí zdanění odstranit. Podpořil návrhy na rychlejší zavádění opatření, která brání dvojímu zdanění, posilují administrativní zjednodušení v přeshraničních situacích a podporují vnitřní trh tam, kde převládá spravedlivá hospodářská soutěž.

1.3 Vzhledem k tomu EHSV schvaluje iniciativy na odstranění dvojího zdanění prostřednictvím účinného propojení různých daňových režimů, které jsou popsány ve sdělení Komise ⁽¹⁾.

1.4 EHSV se také domnívá, že dvojí zdanění by se mělo odstranit způsobem, který bude přiměřený kýženým cílům a bude respektovat fiskální svrchovanost jednotlivých členských států.

1.5 EHSV je dále toho názoru, že problémy vyplývající z dvojího zdanění mají nepoměrně vyšší dopad na jednotlivce

a malé a střední podniky, jež běžně nemají prostředky na řešení těchto problémů. EHSV tedy sice podporuje sdělení, zdůrazňuje však, že návrhy na řešení dvojího zdanění musí být v souladu s opatřeními zabývajícími se dvojím zdaněním pro občany a zahrnovat řešení pro jednotlivce a malé a střední podniky.

1.6 EHSV souhlasí s tím, aby vytvoření Fóra EU pro dvojí zdanění bylo založeno na stejných zásadách jako účinné Společné fórum EU pro vnitropodnikové oceňování. Navrhuje však, aby toto fórum bylo považováno za první krok ke zřízení monitorovacího střediska Evropské komise, které již EHSV navrhl jako prostředek, pomocí něhož by se řešilo odstraňování přeshraničních překážek pro občany ⁽²⁾. Za tímto účelem by funkce monitorovacího střediska mohly být rozšířeny, aby zahrnovaly i úlohu v oblasti šetření trvalé účinnosti úsilí o odstranění dvojího zdanění pro občany, malé a střední podniky a rovněž velké podniky.

1.7 EHSV doporučuje, aby do Fóra EU pro dvojí zdanění byli zapojeni i zástupci organizované občanské společnosti.

1.8 EHSV rovněž podporuje vytvoření kodexu chování, jenž by umožnil vzájemné pochopení a použití daňových konceptů v různých členských státech, aby se předešlo případům dvojího zdanění a omezily se situace, kdy úmluvy o zamezení dvojího zdanění nejsou účinné. Tím by se zase předešlo potřebě použít rozhodčí řízení.

⁽¹⁾ COM(2011) 712 final.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV *Odstranění přeshraničních daňových překážek ve prospěch občanů EU*, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 95.

1.9 EHSV souhlasí s tím, aby se prošetřila proveditelnost účinného mechanismu řešení sporů, zdůrazňuje však, že je důležité zaručit, aby se úsilí soustředilo na zajištění co nejnižší potřeby rozhodčího řízení.

1.10 EHSV se zasazuje o prošetření všech aspektů fenoménu dvojího nezdanění a jeho ekonomických a sociálních důsledků a taktéž důsledků, které by případně měla opatření zaměřená na jeho odstranění.

1.11 EHSV zdůrazňuje, že všechny návrhy by měly být posuzovány pomocí podrobných posouzení jejich sociálních a ekonomických důsledků, v nichž by měly být uvedeny dopady na každý členský stát.

2. Obsah a východiska návrhu

2.1 Dvojí zdanění vede k právní nejistotě, jež občanům a podnikům brání v ekonomické činnosti. Vede ke zvýšení celkové daňové zátěže, vyšším mrtvým ztrátám a zbytečně vysoké administrativní zátěži a má negativní dopad na investice a fungování jednotného trhu, což zase poškozuje konkurenceschopnost a zaměstnanost. Konzultace Komise odhaluje rozsah problému dvojího zdanění: více než 20 % nahlášených případů u daňových poplatníků z řad právnických osob se týká částky vyšší než 1 milion EUR a více než 35 % případů u fyzických osob částky vyšší než 100 000 EUR.

2.2 Sdělení ⁽³⁾ Komise zdůrazňuje, že je důležité řešit dvojí zdanění ⁽⁴⁾ jako způsob, jak zajistit účinnost jednotného trhu a naplnění cílů strategie Evropa 2020.

2.3 Sdělení žádá o vyšší koordinaci zdanění jako prostředek zajištění pevnějšího rámce hospodářské politiky v eurozóně. To je popsáno v Aktu o jednotném trhu ⁽⁵⁾, v němž je zdůrazněn význam odstranění přeshraničních překážek pro občany EU a vysoké administrativní zátěže spojené se zdaněním pro podniky. Problém této zátěže nyní řeší návrh týkající se společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB) ⁽⁶⁾, jež předložila Komise. Komise rovněž zmiňuje, že je třeba vytvořit účinnou síť úmluv mezi členskými státy o zamezení dvojího zdanění a že je důležité řešit otázky dvojího zdanění dědictví.

2.4 Sdělení se zaměřuje na řešení překážek souvisejících s dvojím zdaněním s tím, že tento problém je ještě důležitější

v období hospodářské krize. Ve sdělení se uvádí, že odstranění dvojího zdanění a zaměření se na dvojí nezdanění by z hlediska dalšího vývoje mohlo být zdrojem daňových příjmů vlád.

2.5 Sdělení poukazuje na to, že několik členských států již sice otázku dvojího zdanění řeší prostřednictvím jednostranných, dvoustranných a mnohostranných dohod, Smlouva o EU jim však neukládá povinnost toto zdanění odstranit.

2.6 Ve sdělení je uveden výčet oblastí, které již Komise v rámci řešení dvojího zdanění prozkoumala. Výsledkem je směrnice o zdanění mateřských a dceřiných společností, směrnice o zdanění úroků a licenčních poplatků, Arbitrážní úmluva, Společné fórum EU pro vnitropodnikové oceňování (JTPF – EU Joint Transfer Pricing Forum), doporučení o postupech při poskytování úlevy ze srážkové daně a návrh týkající se společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB).

2.7 Ve sdělení se rovněž poznamenává, že uvedené úsilí bylo na místě, ale že nemá dostatečný účinek. Sdělení proto uvádí následující možná řešení, podrobněji je však nerozvádí:

— posílení stávajících nástrojů, zejména směrnice o zdanění úroků a licenčních poplatků. Komise navrhla přepracované znění této směrnice zároveň se sdělením COM(2011) 712 a navrhla úpravu srážkové daně za účelem omezení dvojího zdanění těchto plateb. EHSV nedávno přijal stanovisko k přepracovanému znění směrnice ⁽⁷⁾;

— rozšíření rozsahu a oblasti působnosti úmluv o zamezení dvojího zdanění: přezkoumání způsobů řešení trojstranných situací, a to, jak zacházet se subjekty a daněmi, na něž se v rámci EU nevztahují úmluvy o zamezení dvojího zdanění, a podpora dialogu mezi členskými státy v případě sporu;

— opatření, která mají zajistit jednotnější výklad a uplatňování ustanovení úmluv o zamezení dvojího zdanění mezi členskými státy. To se týká případného zřízení Fóra EU pro dvojí zdanění, na němž by se vypracoval kodex chování, pomocí něhož by se řešily rozpory při výkladu pojmů obsažených v úmluvách o zamezení dvojího zdanění, které platí mezi členskými státy;

⁽³⁾ COM(2011) 712 final.

⁽⁴⁾ Dvojí zdanění je definováno jako uložení srovnatelných daní ze strany dvou (či více) daňových jurisdikcí s ohledem na stejný zdanitelný příjem nebo kapitál.

⁽⁵⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁶⁾ COM(2011) 121 final.

⁽⁷⁾ Viz stanovisko k návrhu směrnice Rady o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi přidruženými společnostmi z různých členských států (přepracované znění) (COM(2011) 714) (Úř. věst. C 143, 22.05.2012, s. 46).

— jako nápravu neexistence obecného závazného mechanismu řešení sporů navrhuje Komise řešení, které je obsaženo v nejnovější verzi článku 25 vzorové úmluvy OECD o daních (2008), který se týká řízení vedoucí k vzájemné dohodě se závazným postupem řešení sporů u všech nevyřešených případů dvojího zdanění.

2.8 Na závěr jsou ve sdělení uvedeny další plánované kroky:

— nadále se zabývat rozvíjením možností uvedených v tomto sdělení: zejména zřízením Fóra pro dvojí zdanění, vypracováním kodexu chování v oblasti dvojího zdanění a proveditelností účinného mechanismu řešení sporů;

— představit možná řešení k odstranění přeshraničních překážek týkajících se dědické daně v rámci EU, která Komise nedávno zveřejnila⁽⁸⁾;

— při řešení záležitostí týkajících se dvojího zdanění v souvislosti s vnitropodnikovým oceňováním nadále využívat nedávno obnovené Společné fórum EU pro vnitropodnikové oceňování;

— během roku představit řešení v oblasti přeshraničního dvojího zdanění dividend vyplácených portfoliovým investořům;

— zahájit šetření s cílem zjistit rozsah dvojího nezdanění.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV souhlasí s tím, aby se řešilo dvojí zdanění, které je považováno za újmu na investicích, a tím i na tvorbě pracovních míst a ekonomické aktivity. EHSV fakticky v mnoha stanoviscích zdůraznil, že je důležité dvojí zdanění odstranit. Podpořil návrhy na rychlejší zavádění opatření, která brání dvojímu zdanění a posilují administrativní zjednodušení v přeshraničních situacích⁽⁹⁾, a návrhy na stanovení společných zásad podporujících vnitřní trh tam, kde převládá spravedlivá hospodářská soutěž⁽¹⁰⁾.

3.2 EHSV rovněž podpořil úsilí Komise odstranit či alespoň zredukovat dvojí či několikanásobné zdanění zisků rozdělených

dceřinou společností v domovském státě mateřské společnosti či stálé provozovny⁽¹¹⁾. EHSV dále vyjádřil podporu návrhu na CCCTB jako způsobu přizpůsobení základů daně z příjmu právnických osob, uvedl však, že návrh směrnice si žádá další podrobné upřesnění⁽¹²⁾.

3.3 EHSV rovněž zdůrazňuje, že při uplatňování CCCTB je důležité zaujmout příjmově neutrální přístup uzpůsobený jednotlivým zemím a že zavedení CCCTB by nemělo učinit Evropu méně flexibilní a méně konkurenceschopnou, co se týče přitahování přímých zahraničních investic. Tyto otázky je třeba náležitě podpořit posouzením dopadu.

3.4 EHSV doporučuje, aby těchto cílů bylo v prvé řadě dosaženo zvýšením spolupráce a účinnějším propojením různých vnitrostátních daňových jurisdikcí, včetně lepší komunikace mezi samotnými daňovými orgány a mezi daňovými orgány a daňovými poplatníky. Pokrok v těchto oblastech je považován za přiměřený kýženým cílům a nezasahuje do svrchovanosti jednotlivých vnitrostátních daňových jurisdikcí. Tyto úvahy jsou v souladu se sdělením Komise Koordinace systémů přímých daní členských států na vnitřním trhu⁽¹³⁾.

3.5 EHSV tedy podporuje pokusy o posílení stávajících nástrojů a další úsilí v oblasti odstranění dvojího zdanění, jak se uvádí ve sdělení, s cílem zajistit účinné propojení různých daňových režimů a potvrdit, že daňová zátěž dopadne na hospodářské subjekty pouze jednou a tak, jak tyto subjekty očekávají.

3.6 EHSV dále zdůrazňuje, že i když je odstranění dvojího zdanění základním předpokladem zajištění účinnosti jednotného trhu, veškeré návrhy by se měly zaměřit na účinné odstranění daňových překážek a zaručení účinnosti úmluv o zamezení dvojího zdanění v mezích právního základu, jež stanovuje Smlouva o fungování EU. Dvojí zdanění by se mělo odstranit způsobem, který bude respektovat fiskální svrchovanost jednotlivých členských států.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV pokazuje na to, že problémy spojené s dvojitým zdaněním mají výrazný dopad na jednotlivce a malé a střední podniky. Velké podniky mají běžně dostatečné finanční a lidské zdroje, aby se dvojitým zdaněním a souvisejícím rozhodčím

⁽⁸⁾ Doporučení Komise ze dne 15. prosince 2011 k zamezení dvojího zdanění dědictví (2011/856/EU).

⁽⁹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽¹⁰⁾ Viz stanovisko EHSV k přímým daním z příjmu právnických osob, OJ C 241 of 7.10.2002, p. 75 (není k dispozici v češtině).

⁽¹¹⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 90/435/EHS o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států, OJ C 32, 5.2.2004, p. 118 (není k dispozici v češtině).

⁽¹²⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Rady o společném konsolidovaném základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB), Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 63.

⁽¹³⁾ COM(2006) 823 final.

řízením mohly zabývat, jednotlivci a malé a střední podniky však tyto zdroje – zejména co se týče informací a znalosti právních a správních postupů – nemají⁽¹⁴⁾. Specifické problémy v oblasti dvojího zdanění způsobuje občanům dědická daň. Sdělení, které předložila Komise, se zaměřuje na odstranění dvojího zdanění pro podniky, zejména velké, ale mohlo zajít dále a řešit i konkrétní problémy, s nimiž se potýkají občané a malé a střední podniky.

4.2 EHSV uznává, že Společné fórum EU pro vnitropodnikové oceňování je účinné ve snahách řešit dvojí zdanění v souvislosti s vnitropodnikovým oceňováním, a doufá, že Fórum EU pro dvojí zdanění bude fungovat podobně. JTPF, které se řídí pokyny OECD pro vnitropodnikové oceňování a na základě konsensu navrhuje Komisi nelegislativní řešení praktických problémů vzniklých v souvislosti s vnitropodnikovým oceňováním v EU, dosáhlo řady úspěchů, včetně kodexu chování ohledně dokumentace převodních cen pro sdružené podniky v Evropské unii, obecných zásad pro předběžné cenové dohody v EU a obecných pokynů pro vnitroskupinové služby s nízkou přidanou hodnotou. Účinnost tohoto fóra se z části zakládá na skutečnosti, že jsou v něm široce zastoupeny členské státy i podniky.

4.3 EHSV doufá, Fórum EU pro dvojí zdanění bude vytvořeno na stejném principu zajišťujícím skutečné zastoupení všech příslušných zúčastněných stran včetně organizované občanské společnosti.

4.4 EHSV podporuje zřízení Fóra EU pro dvojí zdanění, ale poznamenává, že ve sdělení je uvedeno málo podrobností o jeho funkcích. EHSV navrhuje, aby Fórum EU pro dvojí zdanění bylo považováno za první krok ke zřízení monitorovacího střediska a za jeho předchůdce. Přeměna fóra na monitorovací středisko odpovídá doporučením, která EHSV dal pro odstranění přeshraničních překážek: EHSV tehdy doporučil zřídit monitorovací středisko EU, jehož cílem by bylo neustále získávat podrobné a praktické znalosti o stávajících daňových překážkách, včetně dvojího zdanění, a jejich vývoji⁽¹⁵⁾.

4.5 Funkce monitorovacího střediska pro zdanění pod záštitou Evropské komise by mohly být rozšířeny, aby zahrnovaly i šetření daňových překážek pro podniky (jak malé a střední podniky, tak velké podniky) a úlohu v oblasti šetření trvalé účinnosti úsilí o odstranění dvojího zdanění. V tomto směru

by monitorovací středisko mohlo hrát důležitou úlohu v rozšíření rozsahu a oblasti působnosti úmluv o zamezení dvojího zdanění a rovněž ve zkoumání způsobů řešení trojstranných situací a vyzývání vlád k zamezování dvojímu zdanění bez ztráty daňové svrchovanosti.

4.6 EHSV rovněž podporuje vypracování kodexu chování, v němž budou stanoveny zásady, na nichž se vlády mohou a priori dohodnout. Pomocí tohoto kodexu chování bude možné jednotně chápat pojmy obsažené v úmluvách o zamezení dvojího zdanění, které platí mezi členskými státy. Tyto pojmy často vedou k nesprávnému výkladu a sporům.

4.7 EHSV se však domnívá, že v praxi bude možné kodex chování považovat za účinný, pokud bude fungovat pod vzájemným tlakem a členské státy si budou vědomy důsledků veřejného zahanbení.

4.8 EHSV rovněž souhlasí s tím, aby se prošetřila proveditelnost účinného mechanismu řešení sporů s cílem určit neúčinnější způsoby odstranění dvojího zdanění. Uznává, že stanovení postupů vzájemné pomoci, kdy se země setkávají, aby vyřešily problémy, trvá velmi dlouho a že existuje prostor pro zlepšení Arbitrážní úmluvy, již rovněž charakterizuje zdoluhavý postup. Ten pak podnikům způsobuje nadměrné náklady a nejistotu.

4.9 Nicméně, EHSV zdůrazňuje, že úsilí by se mělo soustředit na zajištění co nejnižší potřeby rozhodčího řízení a že důraz by tedy měl být kladen na vypracování kodexu chování, jak se uvádí ve sdělení, a na vytyčení jasných a transparentních obecných zásad, které by byly prvním a efektivním východiskem pro řešení sporů.

4.10 Fórum EU pro dvojí zdanění hraje v tomto směru důležitou úlohu z hlediska podněcování úmluv o daních, které stanovují postup vzájemné dohody se závazným postupem řešení sporů u všech nevyřešených případů dvojího zdanění.

4.11 EHSV podporuje návrh Komise prošetřit všechny aspekty fenoménu dvojího nezdanění. EHSV dále doporučuje prošetřit jeho ekonomické a sociální důsledky a taktéž důsledky, které by případně měla opatření zaměřená na jeho odstranění.

4.12 EHSV podtrhuje význam podrobného posouzení ekonomického a sociálního dopadu, kterým by se určil rozsah nepříznivých ekonomických a sociálních důsledků, které by

⁽¹⁴⁾ Podle souhrnné zprávy Evropské komise o konzultaci týkající se úmluv o zamezení dvojího zdanění a vnitřního trhu 69 % jednotlivců, jež se setkali s problémem dvojího zdanění, hledalo prostředky, jak toto zdanění odstranit, naproti tomu v případě podniků to bylo 85 %.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

mohly mít návrhy uvedené ve sdělení ⁽¹⁶⁾. Toto posouzení by mělo být vyčerpávající a mělo by zahrnovat všechny členské státy, jichž se návrhy dotýkají.

4.13 EHSV očekává, že Komise prošetří a předloží další návrhy týkající se dvojího zdanění, včetně:

— doporučení k přeshraniční dědické dani, které Komise nedávno zveřejnila;

— představení řešení v oblasti přeshraničního dvojího zdanění dividend vyplácených portfoliovým investorům;

— poskytnutí dalších informací o zřízení fóra, vypracování kodexu chování a proveditelnosti závazného mechanismu řešení sporů;

— posouzení rozsahu a důsledků dvojího nezdanění.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Viz poznámka pod čarou č. 12.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 739 final – 2011/0183 (CNS)

a k pozměněnému návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 740 final – 2011/0184 (APP)

(2012/C 181/09)

Zpravodaj: **pan DANTIN**

Dne 19. října 2011 se Rada, v souladu s článkem 311 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 510 final – 2011/0183 (CNS)

a

návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 511 final – 2011/0184 (APP).

9. listopadu 2011 Komise přijala pozměněné návrhy a Rada se rozhodla, v souladu s článkem 311 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněného návrhu rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 739 final – 2011/0183 (CNS)

a

pozměněného návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Evropské unie

COM(2011) 740 final,

jež nahrazují dříve uvedené návrhy.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 165 hlasy pro, 21 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Systém, podle nějž přibližně 75 % zdrojů Unie pochází přímo z vnitrostátních rozpočtů, se vzdaluje duchu a literě Římské smlouvy⁽¹⁾.

1.2 Současná metoda, založená v podstatě na „dávkách z hrubého národního důchodu“ (HND), vyostřila rozpočtové diskuse, což vedlo ke koncepci spravedlivého vyrovnání („juste

retour“) a k mechanismům náhrad bez zohlednění výhod přinášejících Unii zejména v oblasti míru, svobody, prosperity, růstu a bezpečnosti.

1.3 Výbor v této souvislosti přijímá kladně návrhy legislativy Rady předložené Komisí. Domnívá se, že představují krok správným směrem, zejména snížením příspěvku z HND o polovinu a zavedením dvou nových vlastních zdrojů náhradou za tento zdroj, z nichž je jeden založen na DPH a druhý na dani z finančních transakcí. Toto proporční zvýšení reálných vlastních zdrojů, které zároveň přiblíží fungování EU v rozpočtové

⁽¹⁾ Článek 201.

oblasti duchu a literě Římské smlouvy, přispěje ke zvýšení finanční autonomie EU a podpoří rozsáhlé rozpočtové úsilí odsouhlasené členskými státy.

1.4 Výbor rovněž oceňuje, že souběžně se zavedením nových vlastních zdrojů předkládaný dokument navrhuje vytvořit nový systém paušálních snížení, jehož účelem je nahradit všechny předešlé opravné mechanismy, i když považuje zvolený postup za nedostatečný.

1.5 EHSV celkově souhlasí s obsahem předložených návrhů, chtěl by však vyslovit následující připomínky:

1.5.1 Výbor v několika svých stanoviskách upozorňoval na skutečnost, že DPH uvnitř Unie je zdrojem významných úniků. Považuje tedy za nutné, aby tento nový vlastní zdroj byl stanoven souběžně se zavedením opatření zaměřených na zamezení podvodům. Bude tedy pozorně sledovat legislativní návrhy, které je nutné formulovat po úvahách započatých zelenou knihou o budoucnosti DPH.

1.5.2 Ve sdělení Přezkum rozpočtu EU Komise uvedla řadu uvážlivých finančních nástrojů, jež by podle jejího úsudku mohly oprávněně tvořit nové vlastní zdroje. S výjimkou nové DPH a daně z finančních transakcí nebyly tyto nástroje vzaty v úvahu, aniž by kromě výhod a nevýhod každého z nich byly známy politické důvody, na jejichž základě byla rozhodnutí přijata. Výbor má za to, že měl být Komisi požádán o stanovisko dříve, než byla tato rozhodnutí učiněna.

1.5.3 Jak uvedl ve svém stanovisku Přezkum rozpočtu EU, EHSV se domnívá, že vzhledem k rozsahu nových problémů vyžadujících společnou reakci se navýšení evropského rozpočtu samo o sobě jeví nejen jako žádoucí, ale nutné. EHSV s politováním konstatuje, že předkládaný text se v úvahách zaměřuje pouze na interní strukturu a kvalitativní obsah rozpočtu, aniž by se opíral o nové vlastní zdroje a zabýval se zásadní otázkou objemu. Aniž by chtěl podceňovat hlediska uplatňovaná v předmětných dokumentech, zastává Výbor mínění, že rozpočet není jen otázkou čísel nebo volby jeho vnitřního členění. V první řadě je nástrojem ve službách politického projektu, ambicí Unie. Přitom zde musí být soulad a vyváženost mezi politickými rozhodnutími EU a prostředky, které na jejich realizaci vydá. Výbor vyjadřuje politování nad tím, že Komise nevyužila této příležitosti, aby finančně napomohla splnit zejména závazky vyplývající z Lisabonské smlouvy, ze strategie Evropa 2020 či z nutnosti zahájit opatření ke stimulaci růstu.

2. Úvod, současná situace

2.1 Návrh rozhodnutí představuje jeden ze šesti legislativních návrhů, jež doprovázejí sdělení *Rozpočet – Evropa 2020* (COM(2011) 500 final) ⁽²⁾. Každý z nich by měl být prozkoumán zvlášť ⁽³⁾.

2.2 Problematika vlastních zdrojů je ze strukturálního a politického hlediska velmi důležitá. Původ zdrojů určuje vztahy mezi občany, členskými státy a orgány EU, což s sebou nese otázku finanční autonomie Unie. Diskuse o vlastních zdrojích pro EU je spojena s obecnou diskusí o budoucnosti evropské integrace, kde se střetávají dvě koncepce, federalismus a mezivládní spolupráce.

2.2.1 Na základě těchto úvah Výbor již v roce 2008 konstatoval, že „koncepce rozpočtové politiky musí přihlídnout k jedné základní volbě: federalismu ⁽⁴⁾ či mezivládnímu systému. Kromě toho je zřejmé, že stupeň pokroku evropské integrace je měřen také podle způsobu financování rozpočtu“ ⁽⁵⁾.

2.3 Římská smlouva z 25. března 1957 sice předpokládala přechodné období financování z vnitrostátních příspěvků, nicméně v článku 201 stanovuje, že „**rozpočet je plně financován z vlastních zdrojů; jiné příjmy tím nejsou dotčeny**“.

⁽²⁾ Návrh nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020, COM(2011) 398 final; Předloha Interinstitucionální dohody mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o spolupráci v rozpočtových záležitostech a o řádném finančním řízení, COM(2011) 403 final; Pozměněný návrh rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie, COM(2011) 739 final; Pozměněný návrh nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Evropské unie, COM(2011) 740 final; Pozměněný návrh nařízení Rady o metodách a postupu pro poskytování tradičních vlastních zdrojů a vlastních zdrojů z HND a o opatřeních ke krytí hotovostních nároků (Přepřevádění), COM(2011) 742 final; Návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, COM(2011) 594 final.

⁽³⁾ V této souvislosti viz zejména stanovisko EHSV *Daň z finančních transakcí* (Viz strana 55 v tomto čísle Úředního věstníku) a stanovisko EHSV *Rozpočet 2014–2020* (dosud nezveřejněno v Úř. věst.).

⁽⁴⁾ Federalismus charakterizují tyto principy: princip superpozice (pravomoci států jsou rozděleny mezi federální vládu a vlády států federace), princip autonomie (každá správní úroveň je autonomní neboli „suverénní“ v oblasti své působnosti) a princip participace (federální státy mají zastoupení a podílejí se na federálních rozhodnutích přijímaných na úrovni federace). Způsob, jímž se tyto principy uplatňují, může být různý, ale formálně federální systém v praxi nemusí nezbytně znamenat nižší nebo vyšší míru centralismu či demokracie.
Zdroj: <http://fr.wikipedia.org/wiki/Fédéralisme>.

⁽⁵⁾ Viz stanovisko EHSV *Reforma rozpočtu EU a budoucí způsoby jeho financování*, Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 113.

2.4 V současné době se unijní zdroje skládají z tzv. tradičních vlastních zdrojů pocházejících z cel, zemědělských poplatků, dávek z cukru, a z tzv. nových vlastních zdrojů, odváděných na harmonizovaném základu daně z přidané hodnoty (DPH) a z daně odváděné z hrubého národního důchodu (HND). Zdroje z DPH a HND jsou ve skutečnosti „nepravé vlastní zdroje“, neboť jsou členskými státy odváděny z jejich příjmů. Považují se za vlastní zdroje pouze proto, že jsou určeny evropskému rozpočtu, jehož výše v roce 2011 činí 126, 5 miliard eur, tedy 1,13 % HDP EU-27.

2.4.1 Ze zprávy o fungování systému vlastních zdrojů⁽⁶⁾ vypracované oddělení Evropské komise vyplývá, že z hlediska většiny kritérií hodnocení dosahuje stávající systém financování chabých výsledků. Tento systém je také neprůhledný a složitý, rozumí mu pouze několik odborníků, omezuje přístup občanům a tedy i jejich pocit odpovědnosti, čímž narušuje demokratický dohled.

Na druhé straně způsob financování rozpočtu EU vede řadu členských států k tomu, že svůj příspěvek Unii posuzují pouze jako výdaj, což nevyhnutelně při každé diskusi věnované rozpočtu vyvolává napětí.

2.4.2 Tato situace přiměla Komisi k tomu, aby Radě předložila návrh na změnu systému zdrojů Evropské unie. Návrh zohledňuje obnovený právní rámec navržený Lisabonskou smlouvou a navazuje na obsah předchozího sdělení Přezkum rozpočtu EU⁽⁷⁾.

2.5 Tento dokument bude tedy vypracován v plné shodě se stanoviskem Výboru k tomuto sdělení, přijatém na plenárním zasedání v červnu 2011⁽⁸⁾.

3. Nový právní rámec

3.1 Lisabonská smlouva vytváří nový právní rámec. Přináší důležité změny nejen v oblasti rozpočtového procesu Unie, ale také způsobu financování jejího rozpočtu.

Článek 311 stanovuje, že Unie „může zřídit nové kategorie vlastních zdrojů nebo zrušit stávající kategorie“. Uvádí se v něm rovněž, že „Rada přijme zvláštním legislativním postupem formou nařízení prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů Unie“. Touto formulací se otvírají možnosti ke snížení stávajícího počtu vlastních zdrojů a vytvoření nových zdrojů, jejichž prováděcí opatření se stanou formou nařízení.

4. Shrnutí návrhu rozhodnutí Rady

4.1 Předkládaný návrh rozhodnutí o vlastních zdrojích obsahuje tři hlavní prvky: zjednodušení příspěvků členských států,

zavedení nových vlastních zdrojů a reformu opravných mechanismů. Tyto tři návrhy je třeba posuzovat jako jeden celek vyžadující jediné rozhodnutí.

4.1.1 Zjednodušení příspěvků členských států

Komise navrhuje **zrušit stávající vlastní zdroj z DPH**, neboť je složitý a nemá oproti vlastnímu zdroji z HND téměř žádnou přidanou hodnotu. Navrhuje se zrušit tento zdroj k 31. prosinci 2013.

4.1.2 Zavedení nových vlastních zdrojů

Ve sdělení Přezkum rozpočtu EU Komise uvedla šest možných vlastních zdrojů. V předkládaném textu z nich zachovala dva. Navrhuje zavést daň z finančních transakcí od 1. ledna 2014 a nový vlastní zdroj založený na DPH rovněž od 1. ledna 2014. Z těchto nových vlastních zdrojů by se financovalo přibližně 51,4 % výdajů EU, tradiční vlastní zdroje by představovaly okolo 20 % celkových výdajů a zdroj HND přibližně 30 %, když by se z 74,2 % snížil na 29,7 %⁽⁹⁾.

4.1.3 Reforma opravných mechanismů

4.1.3.1 Byly zavedeny dočasné opravné mechanismy, které budou ukončeny v roce 2013. Oprava poskytovaná Spojenému království a úlevy pro její financování pro čtyři členské státy (Německo, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko), stejně jako skrytá oprava spočívající v ponechání si, coby nákladů na výběr, 25 % z částek vybraných členskými státy na tradiční vlastní zdroje, se budou nadále uplatňovat do té doby, než vstoupí v platnost nové rozhodnutí o vlastních zdrojích.

4.1.3.2 Vzhledem k tomu, že objektivní situace některých členských států se výrazně změnila a že se od roku 1984 (dohoda z Fontainebleau) rovněž vyvinuly podmínky, na jejichž základě byly vytvořeny doposud uplatňované opravné mechanismy (podíl SZP na rozpočtu EU a financování založené na DPH se výrazně snížily, Spojené království je dnes jedním z nejbohatších členských států Unie⁽¹⁰⁾), **Komise dává najevo, že je třeba přehodnotit opravu pro Spojené království.**

4.1.3.3 Předkládaný návrh rozhodnutí tedy navrhuje **zavedení dočasných oprav** ve prospěch Německa, Nizozemska, Spojeného království a Švédska. **Nový systém paušálních snížení** by pak měl nahradit ke dni 1. ledna 2014 všechny existující opravné mechanismy. Komise navíc navrhuje **snížit výši skryté opravy** z 25 na 10 %.

⁽⁶⁾ Pracovní dokument Komise *Zpráva Komise o fungování systému vlastních zdrojů*, SEC(2011) 876 final, 29.6.2011.

⁽⁷⁾ COM(2010) 700 final.

⁽⁸⁾ Viz stanovisko EHSV *Přezkum rozpočtu EU*, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75.

⁽⁹⁾ Viz příloha I.

⁽¹⁰⁾ Viz příloha II.

5. Obecné připomínky

5.1 Systém, v němž přibližně 75 % vlastních zdrojů Unie nepochází ze skutečných vlastních zdrojů, ale odvádí se přímo z vnitrostátních rozpočtů prostřednictvím zdroje vycházejícího z HND, a 15 % tvoří zdroje jako podíl na základu DPH – který vzhledem k jeho vymezení nelze za žádných okolností považovat za vlastní zdroj Unie – se vzdaluje duchu a literě Římské smlouvy.

5.2 Výbor zdůrazňuje, že právě tyto „dávky“ vyostřily krátkozrakou diskusi o čistých přispěvatelích, jež nebere v potaz výhody přinášené Unii zejména v oblasti míru, svobody, prosperity, růstu a bezpečnosti.

5.2.1 EHSV zastává názor, že pojem „spravedlivé vyrovnání“ zavedený spolu s „dávkami“ z HND je dnes ještě méně vhodný, než v počátcích evropské integrace. Toto pojetí, jež paralyzováním diskusí příliš často zvrátilo fungování Evropské unie, je do značné míry původcem nedostatků, zpoždění a neúspěchů. Je v rozporu s myšlenkou unie mezi státy a národy a odporuje veškerým racionálním ekonomickým úvahám. V hospodářské, měnové a politické unii musí být zisky a přidaná hodnota – z podstaty věci – přínosem pro všechny. Všechny úspěchy, jichž Evropská unie dosáhla, byly založeny na násobném účinku sdílení zdrojů, jež je protipólem myšlenky spravedlivého vyrovnání ⁽¹⁾.

5.3 Stávající systém vlastních zdrojů závislý na příspěvcích členských států je neprůhledný a složitý, což omezuje možnosti demokratického dohledu, a nepřispívá ke zviditelnění angažovanosti v evropské integraci. Tento systém navíc upevňováním vnímání příspěvků Unii jako dodatečného břemena zatěžujícího vnitrostátní rozpočty ani nezajišťuje Unii dostatečné prostředky na všechny její politiky.

5.3.1 Současný systém, sestávající také z různých opravných mechanismů a úlev, ať už běžných úlev ve prospěch jednoho členského státu, jako je oprava pro Spojené království, nebo zvláštních úlev, jako jsou slevy při financování dalších slev, je přehnaně složitý, nedostatečně transparentní a zcela nesrozumitelný evropským občanům. Tento systém naprosto nepřispívá ke splnění požadavku přímé vazby mezi Unii a jejími občany.

5.4 S ohledem na výše uvedené obecné připomínky **Výbor přijímá kladně návrhy obsažené v rozhodnutí Rady předloženém Komisí**. Je přesvědčen, že zjednodušení rozpočtu a snížení stávajících vnitrostátních příspěvků do rozpočtu Evropské unie z 85,3 % (111,8 miliard eur) na 29,7 % (48,3 miliard eur), z čehož příspěvky založené na HND se snižují z 74,2 % (97,3 miliard eur) na 29,7 % (48,3 miliard eur) je krok správným směrem, jenž Unii přibližuje duchu a literě Římské smlouvy. Tento proporční nárůst skutečných vlastních

zdrojů přispěje ke zvýšení finanční autonomie EU a současně podpoří rozsáhlé rozpočtové úsilí odsouhlasené členskými státy.

6. Konkrétní připomínky

6.1 Ve sdělení Přezkum rozpočtu EU Komise uvedla řadu finančních nástrojů, jež by podle jejího úsudku mohly tvořit nové vlastní zdroje. Jsou to: evropské zdanění finančního sektoru, aukce v rámci systému obchodování s emisemi skleníkových plynů, poplatky EU týkající se letecké dopravy, evropská DPH, evropské zdanění energie, evropská daň z příjmu právnických osob.

6.1.1 Komise vypracovala analýzu každého z těchto možných nástrojů ⁽¹²⁾, v níž se zabývá jeho výhodami a nevýhodami, aniž by vůbec sdělila politické důvody, jež vedly k zamítnutí některých z nich a díky nimž volba padla na novou daň z DPH a na daň z finančních transakcí.

6.1.2 Výbor má za to, že politické důvody, jež byly příčinou zamítnutí některých možností, musí být oznámeny, a rovněž se domnívá, že **měl být konzultován před přijetím tohoto politického rozhodnutí**.

6.2 Obsah návrhů na změnu

6.2.1 Zrušit stávající vlastní zdroj z DPH. Zjednodušit příspěvky členských států.

Tento „nepravý vlastní zdroj“, odváděný členskými státy z jejich vlastních příjmů, se dnes jeví jako zastaralý. Slouží pouze jako matematický základ pro výpočet státních příspěvků. Je složitý, vyžaduje provedení řady správních formalit k dosažení harmonizovaného základu a nedodává téměř žádnou přidanou hodnotu. **Výbor s tímto zjednodušením souhlasí**.

6.2.2 Vytvořit nový zdroj z DPH

Měl by být jedním z aspektů radikálně přepracovaného režimu DPH aplikovatelného v Unii. V roce 2020 by představoval 18,1 % nových vlastních zdrojů (viz příloha I).

To by částečně odpovídalo zelené knize o budoucnosti DPH ⁽¹³⁾. Výbor souhlasí s iniciativami, které Komise v tomto dokumentu předkládá.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 876 final – pracovní dokument útvarů Komise *Financování rozpočtu EU: zpráva o fungování systému vlastních zdrojů*, příloha návrhu rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie.

⁽¹³⁾ Viz stanovisko EHSV k zelené knize o budoucnosti DPH: *Pro jednodušší, stabilnější a účinnější systém DPH*, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 87.

⁽¹⁾ Viz poznámku pod čarou 5.

Tento podíl na DPH ze zboží a ze služeb, ze zboží pořízeného uvnitř Unie a z dovozu zboží podléhajícího standardní sazbě DPH v každém členském státě, stanovený směrnicí 2006/112/ES⁽¹⁴⁾, by neměl překročit 2 procentní body standardní sazby a prováděcí nařízení uplatňuje jeden procentní bod.

Výbor souhlasí s vytvořením této nové daně z DPH, která nahradí stávající daň, jejíž zastaralost analýza ukázala. Domnívá se, že rozpočet EU – a zdroje, které jej tvoří – musí být považovány za jeden z prostředků sloužící společným cílům.

Bylo by však snazší zpracovat podrobné posouzení podstaty a formy tohoto návrhu, kdyby příslušné texty obsahovaly přesné údaje o změnách struktury DPH a formou studie popisovaly rozdíly v objemu finančních prostředků, které by tato úprava znamenala v případě jednotlivých členských států.

Výbor znovu připomíná, že DPH uvnitř Unie je zdrojem významných úniků, jak již upozornil v několika předchozích stanoviscích. Považuje tedy za nutné, aby tento nový vlastní zdroj byl stanoven souběžně se zavedením opatření zaměřených na zamezení podvodům. V této souvislosti bude Výbor pozorně sledovat legislativní návrhy, které je nutné formulovat po úvahách započatých zelenou knihou o budoucnosti DPH.

6.2.3 Zavést daň z finančních transakcí

Výbor se v několika svých stanoviscích⁽¹⁵⁾ již dříve vyslovil, že při splnění určitých podmínek je pro zavedení daně z finančních transakcí (DFT). Zejména upozorňoval:

— že je třeba dát přednost zavedení DFT ve světovém měřítku, a to vzhledem k výhradám vyjádřeným k riziku přemístování; pokud by to nicméně nebylo proveditelné, **upřednostňoval přijetí takové daně na úrovni Evropské unie s ohledem na závěry posouzení dopadu zpracovaného Evropskou komisí;**

— a že kromě možného zvýšení stability a účinnosti finančních trhů a snížení jejich volatility je DFT **nutností jak pro členské státy, tak pro EU**, a to k získání výnosů k pro odstranění rozpočtových nevyvážeností.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. L 347, 11.12.2006, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Viz stanovisko EHSV ke Zprávě de Larosièrovy skupiny, Úř. věst. C 318, 23.12.2009; stanovisko EHSV k tématu Daň z finančních transakcí, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 81, Závěry a doporučení, odst. 1.10; stanovisko EHSV Strategie inteligentní konsolidace fiskální politiky – obtížný úkol určení prorůstových mechanismů v Evropě. Jak plně využít potenciál pracovních sil v našich ekonomikách vzhledem k naléhavé potřebě fiskální korekce?, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 8, odst. 4.4.2, 1.5.3 a 1.5.4; stanovisko EHSV Zdanění finančního sektoru, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 64.

Jak uvádí Komise ve svém návrhu rozhodnutí Rady, tato daň by mohla vytvořit nový zdroj příjmů vybíraných na úrovni Unie. Díky ní by bylo možné snížit příspěvky členských států, nabídnout vládám členských států dodatečný manévrovací prostor, a přispět tak k všeobecnému úsilí o konsolidaci veřejných financí. Mimo to by tato iniciativa EU měla být prvním krokem směrem k zavedení DFT v celosvětovém měřítku, o čemž se nyní jedná na úrovni G20.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem a s ohledem na svá dřívější stanoviska Výbor souhlasí se zavedením daně z finančních transakcí jako vlastního zdroje rozpočtu Evropské unie.

Výhledově by do roku 2020 mohla představovat 33,3 % vlastních zdrojů Unie (viz příloha I) jako rozpočtové prostředky ve výši 54,2 miliardy eur, zatímco podle prvních odhadů by každým rokem v závislosti na reakci trhů umožnila zajistit příjmy ve výši 57 miliard eur⁽¹⁶⁾.

Daňová sazba vyjádřená v procentech zdanitelné částky neklesne pod 0,1 % u finančních transakcí kromě těch, jež se týkají derivátových smluv, a o 0,01 % u finančních transakcí týkajících se derivátových smluv⁽¹⁷⁾.

6.2.4 Reforma opravných mechanismů

Výbor si cení toho, že předložený návrh rozhodnutí přichází s myšlenkou na přehodnocení opravy pro Spojené království a zavedení nového systému paušálních snížení, který by měl ke dni 1. ledna 2014 nahradit všechny existující opravné mechanismy. Totéž platí pro snížení výše skryté opravy z 25 % na 10 % (viz odstavec 4.1.3).

Tyto návrhy představují kroky správným směrem, ale nezacházejí dostatečně daleko, neboť nevyvozují všechny důsledky pro rozpočet založený z velké části na vlastních zdrojích.

Výbor se domnívá, že v rozpočtu tvořeném z více než 66 % vlastními zdroji nemá co dělat pojem „spravedlivé vyrovnání“, neboť odporuje hodnotám solidarity a vzájemné prospěšnosti evropské integrace (viz odstavec 5.2.1). Důvodem, proč EHSV podporuje návrh Evropské komise implikující nadřazenost systému založeného na vlastních zdrojích, je to, že Výbor od takové reformy očekává především možnost termínového zrušení státních korekčních mechanismů, jež pozбудou opodstatnění v obnoveném evropském rozpočtu zajišťujícím posílenou přidanou hodnotu pro všechny členské státy⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Viz COM(2011) 594 final, Směrnice, kterou se stanoví společný systém daně z finančních transakcí a kterou se mění směrnice 2008/7/ES.

⁽¹⁷⁾ Viz poznámka pod čarou 10.

⁽¹⁸⁾ Viz stanovisko EHSV Přezkum rozpočtu EU, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75, odst. 4.4.

Nicméně vzhledem k tomu, že je potřebné posoudit návrhy v předloženém textu jako celek, upozorňuje EHSV, že je obtížné je přesně posoudit, pokud neposkytnou zdůvodnění objemu navrhovaných oprav a jejich srovnání se současnými.

6.3 Jak Komise uvedla již ve svém sdělení Přezkum rozpočtu EU ⁽¹⁹⁾, předkládaný dokument připomíná, že podle Komise se u zavedení nových vlastních zdrojů „nejedná o spor týkající se výše rozpočtu (...)“. **Výbor tento názor nesdílí.** Když už se Komise zabývá přezkumem rozpočtu EU a jeho reorganizací pomocí změny a zavedení vlastních zdrojů a reformou opravných mechanismů, je na místě si položit otázku důsledků takových změn pro objem rozpočtu a orientovat je v závislosti na politických volbách, jež byly či budou učiněny.

6.3.1 V této souvislosti Výbor zastává názor, že rozpočet EU není pouhou otázkou vyčíslených částek nebo volby a vnitřní organizace jednotlivých prvků, které jej tvoří. V první řadě je nástrojem ve službách politického projektu, ambicí Unie. Přitom zde musí být soulad a vyváženost mezi politickými ambicemi EU a prostředky, které na jejich realizaci vydá. Dnes však Evropské unii chybí dostatečné rozpočtové prostředky k realizaci její politické strategie Evropa 2020 i k plnění závazků vyplývajících z nové Lisabonské smlouvy.

S ohledem na rozsah nových problémů vyžadujících společnou reakci se EHSV domnívá, že navýšení evropského rozpočtu se samo o sobě jeví nejen jako žádoucí, ale nutné ⁽²⁰⁾.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁹⁾ COM(2010) 700 final.

⁽²⁰⁾ Viz stanovisko EHSV Přezkum rozpočtu EU, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75, odst. 1.1. a 4.1.

PŘÍLOHA I

Odhad vývoje struktury financování EU (2012–2020)

	Návrh rozpočtu na rok 2012		2020	
	v miliardách EUR	% vlastních zdrojů	v miliardách EUR	% vlastních zdrojů
Tradiční vlastní zdroje	19,3	14,7	30,7	18,9
Stávající státní příspěvky z toho	111,8	85,3	48,3	29,7
Vlastní zdroj z DPH	14,5	11,1	—	—
Vlastní zdroj z HND	97,3	74,2	48,3	29,7
Nové vlastní zdroje z toho	—	—	83,6	51,4
Nový zdroj z DPH	—	—	29,4	18,1
Daň EU z finančních transakcí	—	—	54,2	33,3
Vlastní zdroje celkem	131,1	100,0	162,7	100,0

Zdroj: výpočet Komise na základě COM(2011) 510 aktualizovaný podle COM(2011) 738.

PŘÍLOHA II

Vývoj klíčových parametrů (1984–2011)

	1984	2005	2011
Podíl SZP na rozpočtu (% celku)	69 %	50 %	44 %
Příspěvek založený na DPH (% celku)	57 %	16 %	11 %
Prosperita Spojeného království (HND na obyvatele, vyjádřeno v PPS)	93 % z EU-10	117 % z EU-25	111 % z EU-27

Zdroj: Evropská komise, GŘ pro rozpočet.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů –
Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie**

COM(2011) 613 final

(2012/C 181/10)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**

Dne 6. října 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů –
Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie*

COM(2011) 613 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 139 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV souhlasí s tím, že stávající krize nutí členské státy a EU k velké obezřetnosti, pokud jde o nadměrné výdaje. V této souvislosti plně chápe, že se Rada zdráhá vytvořit další možnosti v rámci Fondu solidarity Evropské unie (FSEU).

1.2 EHSV by nicméně rád poukázal na nová ustanovení SFEU, především co se týče článků 4, 174 a 222, které zdůrazňují sdílenou odpovědnost Unie a členských států v případě teroristického útoku nebo přírodní pohromy kdekoliv v Unii. Tato ustanovení ukazují na to, že za mimořádných okolností nemůže být EU považována jenom za společenství společensko-ekonomických zájmů, ale také společenství se společným osudem. To bylo rovněž hlavním stimulem, když byl v roce 2002 vytvořen FSEU kvůli rozsáhlým záplavám řek, k nimž došlo v řadě členských států.

1.3 EHSV pevně věří, že komplexní přistupování k oblastem soudržnosti souvisí s existencí společného osudu, který všichni občasně Unie sdílejí a za který také zodpovídají. Vzhledem k výsledkům zdlouhavých jednání v Radě vyjadřuje EHSV zklamání nad tím, že k zaujetí tohoto postoje zatím nedošlo. Silný důraz, který Rada v rámci těchto jednání kladla na „subsidiaritu“, odráží podobné rozpoložení.

1.4 EHSV souhlasí se všemi praktickými úpravami, které Komise navrhuje učinit v nařízení o FSEU, s cílem zajistit, aby fond fungoval více na podnikatelském základě a aby byl méně zatížen byrokracií a časovými nároky pro příjemce.

1.5 EHSV zejména trvá na tom, že je žádoucí zvýšit viditelnost závazku Unie tehdy, když EU poskytuje finanční podporu v případě pohromy. V tuto chvíli je postup čistě administrativní. Platby ze strany EU jsou často uskutečňovány měsíce poté, co k pohromě došlo, což zdůrazňuje technickou, až anonymní povahu celé procedury. Výsledek je v současnosti spíše opakem vyjádření společné empatie, na kterou by měl být podle EHSV kladen větší důraz.

1.6 EHSV nabízí ke zvážení návrh zahrnout financování FSEU přímo do rozpočtu Evropské unie jako praktický způsob, jak urychlit platby a zajistit větší stupeň viditelnosti související činnosti.

2. Úvod

2.1 FSEU byl založen v roce 2002 za účelem vytvořit nástroj EU, který bude reagovat na velké přírodní katastrofy. V té době EHSV založení fondu zcela podporoval.⁽¹⁾

2.2 Původní nařízení z roku 2002 obsahovalo zmínku o budoucí revizi, jež se měla uskutečnit do konce roku 2006. Za tímto účelem v roce 2005 Komise provedla první revizi FSEU. EHSV se vyjádřil k výslednému návrhu Komise v roce

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 61/30 ze dne 14.3.2003, s. 187.

2005. ⁽²⁾ EHSV předložil několik návrhů – především rozšířit oblast působnosti fondu na období sucha, snížit hranici pro vznik nároku na využití prostředků a poskytnout Komisi větší rozhodovací pravomoc.

2.3 Rada nakonec odmítla změny navržené Komisí, které Evropský parlament velmi uvítal (EP). Zakládaly se na praktické zkušenosti s nařízením a týkaly se rozšíření oblasti působnosti fondu mimo přírodní katastrofy, větší konkrétnosti a transparentnosti kritérií pro podání žádosti a úpravy byrokratických a časově náročných postupů, které poškozují včasnou schopnost reakce a viditelnost.

2.4 V roce 2011 se Komise rozhodla představit sdělení o budoucnosti FSEU s cílem znovu zahájit obecnou diskusi o tomto fondu. Nynější stanovisko EHSV se vyjadřuje právě k tomuto sdělení.

2.5 S ohledem na časově náročnou byrokracii v rámci procedur spojených s FSEU je dobré zmínit, že Komise nejedná na základě vlastní iniciativy, ale pouze na základě formálních žádostí členských států, což vyžaduje čas. Po každé žádosti následuje náročná procedura, která zahrnuje Komisi, EP a Radu, jejímž cílem je schválit rozpočet. Poté žadatelství členský stát doloží žádost o finanční podporu.

2.6 Komise uzavírá, že „to vede ke kumulovanému účinku, v jehož důsledku lze finanční prostředky vyplatit až 9–12 měsíců po katastrofě, někdy i déle.“ ⁽³⁾

2.7 Pokračující nedůvěra a nesouhlas pocházely ze strachu z dopadů na rozpočet. „Subsidiarita“ zůstává v případě „katastrofy“ hlavní zásadou. Nesouhlas velké části členských států se zásadními změnami právního základu a fungování fondu solidarity byl opětovně potvrzen v roce 2010.

2.8 Musíme ocenit snahu Komise rozšířit fungování FSEU, jelikož hodnocení dokazuje, že tam, kde byl použit, byl velmi úspěšný. Na druhé straně odmítnuté žádosti vedly k frustracím, a poškozují tedy image EU.

2.9 Současný stav politické diskuze pravděpodobně nenahrává těm, kteří usilují o rozšíření podpory FSEU na nové kategorie „katastrof“, ani těm, kteří si přejí změnit prahové hodnoty nebo zmírnit kritéria týkající se regionálních katastrof.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 28/14 ze dne 3.2.2006, s. 69.

⁽³⁾ COM(2011) 613 final – bod 2.3, poslední odstavec.

3. Připomínky EHSV k návrhům Komise

3.1 EHSV sdílí názor, že v současných podmínkách, musí být jakákoliv změna FSEU omezena na vyjasnění nařízení z roku 2002 a jeho lepší funkčnost. Vyjasnění týkající se fungování fondu by měla rozhodně usilovat o zlepšení jeho viditelnosti.

3.2 Podrobnější definice, která by stanovovala, že pomoc z fondu je možná jen v případě přírodní katastrofy, by mohla pomoci odstranit nežádoucí právní překážky, jak uvádí Komise. To by bylo rovněž v souladu s kritikou mnoha členských států a omezilo by to zbytečná zklamání postižených členských států.

3.3 EHSV sdílí názor, že omezení na přírodní katastrofy nevyloučí „kaskádový efekt“ těchto katastrof, např. na průmyslové závody nebo zdravotnická a nemocniční zařízení. Obecně vzato jsou však v těchto případech vedle veřejných služeb zasaženy i soukromé činnosti a existuje pádný důvod pro to je zahrnout, pokud jsou součástí regionálního společenského rámce, například co se týče zaměstnanosti.

3.4 Zkušenost ukazuje, že je velmi obtížné posoudit jisté dopady „mimořádné regionální katastrofy“. EHSV souhlasí s návrhem Komise stanovit kritéria pro regionální katastrofy na jednoduchém a objektivním základě, který by byl srovnatelný s definicí „závažných katastrof“. Jak ukazuje simulace, kterou provedla Komise, konečný výsledek by byl více či méně identický s účinky stávající definice. Rada žádostí by však nebyla předložena, protože by jasně nebyly způsobily pro podporu z FSEU.

3.5 Komise oprávněně kritizuje časové prodlevy při zpřístupňování prostředků pomoci. EHSV nezbývá než souhlasit (viz také odstavec 2.6 výše). Výbor je toho názoru, že musí být vynaloženo veškeré úsilí na urychlení postupů s cílem zlepšit schopnost reakce a viditelnost SFEU.

3.6 V tomto smyslu EHSV souhlasí s návrhem Komise vložit do nařízení možnost vyplácet zálohy, které by byly navráceny, pokud by žádost nebyla podle pravidel přijata.

3.7 EHSV naprosto souhlasí s Komisí, že postupy mohou a měly by být zkráceny a zjednodušeny všude tam, kde je to možné. Existuje dostatečný prostor pro sloučení rozhodnutí, které přijímá Komise (ve stávajícím režimu jsou 4) a členské státy (2). Jak Komise správně podotýká, jednoduché procedurální úpravy mohou velmi šetřit čas.

3.8 Vcelku výmluvný a velmi žádoucí je návrh Komise posílit a upřesnit v nařízení jeho ustanovení, která stanoví, že přijímající členský stát musí podrobně objasnit, jak v budoucnu zabráni dalším katastrofám prováděním právních předpisů EU týkajících se posuzování, zvládnutí a prevence katastrof na základě minulé zkušenosti a odhodlání provádět opatření týkající se změny klimatu.

3.9 Komise výslovně zmiňuje článek 222 SFEU, tj. ustanovení, že EU a členské státy musí jednat společně v duchu solidarity v případě teroristického útoku nebo přírodní/člověkem způsobené pohromy. Je možné dodat, že SFEU také poprvé

v článku 4 a také v článku 174 zavádí „územní soudržnost“ jako předmět sdílené odpovědnosti mezi EU a členskými státy. Územní soudržnost musí být dále posilována Uníí v regionech, které jsou trvale znevýhodněny přírodními podmínkami.

3.10 Tato ustanovení nejenom odrážejí sdílenou odpovědnost všech subjektů v Unii, ale poukazují na význam společného osudu. Vzhledem k reakcím Rady na návrhy Komise a k námitkám dalších konzultovaných stran je jasné, že členské státy nejsou příliš ochotné jednat v duchu společného osudu. V souvislosti s tím je zřejmé, proč je kladen stále větší důraz na „subsidiaritu“.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES

COM(2011) 594 final

(2012/C 181/11)

Zpravodaj: **pan PALMIERI**

Dne 19. října 2011 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES

COM(2011) 594 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 164 hlasy pro, 73 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) stejně jako Evropský parlament⁽¹⁾ vítá návrh Evropské komise na zavedení daně z finančních transakcí, který je zcela v souladu s postojem, který vyjádřil již ve svých dřívějších stanoviscích⁽²⁾.

1.2 EHSV již ve svém předchozím stanovisku⁽³⁾ zdůrazňoval, že je důležité se vrátit k zaručení finanční autonomie Evropské unie (EU), jak se původně uvádělo již v článku 201 Římské smlouvy. A právě v této souvislosti může být DFT podle EHSV jedním z opěrných bodů nového systému vlastních zdrojů Unie. Je nástrojem, který může zaručit potřebou finanční soběstačnosti víceletého finančního rámce na léta 2014–2020.

1.3 EHSV zdůrazňuje nutnost zavést globální uplatňování DFT, nicméně jak již uvedl ve svém stanovisku ze dne 15. července 2010 (viz poznámka pod čarou č. 2), domnívá se, že nejlepším způsobem, jak toho dosáhnout, je zavést DFT v EU. EHSV se spolu s komisařem Algirdasem Šemetou a s Evropským parlamentem domnívá, že stejně jako v případě

mnoha globálních politik (např. politiky v oblasti změny klimatu) by EU v tomto směru mohla a měla mít vlivnou pozici⁽⁴⁾. EHSV se však domnívá, že je třeba vyvinout maximální úsilí, aby byla daň zavedena celosvětově.

1.3.1 EHSV se domnívá, že do tohoto kontextu by měl být zasazen i dopis ministrů financí devíti členských států EU (Německo, Francie, Itálie, Rakousko, Belgie, Finsko, Řecko, Portugalsko, Španělsko) zasláný dánskému předsednictví EU, v němž se vítá rozhodnutí předsednictví urychlit průzkum a jednání o zavedení DFT.

1.4 Pro EHSV je zavedení DFT součástí rozsáhlejšího procesu, který Komise zahájila přezkoumáním hlavních směrnic o trzích finančních nástrojů (COM(2011) 656 a COM(2011) 652) s cílem zaručit větší transparentnost, účinnost a efektivitu těchto trhů. EHSV, jak již bylo zdůrazněno v předchozím stanovisku, se dále domnívá, že stabilita a efektivita finančního sektoru, a tedy omezení nadměrného rizika, stejně jako vytváření vhodných stimulů pro instituce finančního sektoru, by měly být zajištěny prostřednictvím vhodné regulace a dohledu.

1.5 EHSV se domnívá, že k neutralizaci nebo alespoň co největšímu zmírnění rizika přesunu finančních činností by zásada rezidence (územní působnosti), jejíž zavedení Komise navrhuje, měla být spojena se zásadou emise prosazovanou

⁽¹⁾ Evropský parlament „podporuje zavedení daně z finančních transakcí, která by zlepšila fungování trhu, neboť by se omezily spekulace, a pomáhala by financovat globální veřejné statky a snižovat veřejné deficity“.

Usnesení Evropského parlamentu o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni, 2010/2105 (INI) ve znění přijatém dne 8. března 2011.

⁽²⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy k tématu Daň z finančních transakcí ze dne 15. července 2010 (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 81). Stanovisko ke sdělení Zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final) ze dne 15. června 2011 (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 64).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise o přezkoumání rozpočtu EU (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75).

⁽⁴⁾ Algirdas SEMET, 17. února 2012: EU tax coordination and the financial sector. EU Commissioner for Taxation and Customs Union, Audit and Anti-Fraud. Speech/12/109. Londýn. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. března 2011 o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni (P7_TA-PROV(2011)0080).

Evropským parlamentem. Zásada emise, na jejímž základě se daň (jako kolkovné) uplatní na transakce související se všemi finančními nástroji vydávanými právníckými osobami registrovanými v EU a bude podmínkou platnosti kupních či prodejních smluv⁽⁵⁾.

1.6 EHSV se domnívá, že uplatňování DFT umožní zaručit spravedlivější přispívání finančního sektoru do veřejného rozpočtu Unie a do rozpočtu jednotlivých členských států.

1.7 EHSV vítá skutečnost, že díky zavedení DFT bude možné změnit systém chování finančních subjektů a omezit objem finančních transakcí s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou (*high frequency trading and low latency trading*). Tyto transakce jsou vysoce spekulativní, jsou zdrojem nestability finančních trhů a nemají nic společného s běžným fungováním reálné ekonomiky. Prostřednictvím DFT tedy bude možné finanční trhy stabilizovat a zvýhodnit střednědobé a dlouhodobé investování prostředků do podnikové sféry.

1.7.1 EHSV se domnívá, že nižší rychlost vysoce spekulativních transakcí, která vyplývá ze zavedení DFT, bude mít stabilizující účinek na výkyvy cenových papírů na finančních trzích, díky němuž budou podniky činné v prostředí reálné ekonomiky moci použít pro své vlastní investice stabilnější finanční postupy⁽⁶⁾.

1.8 Z pohledu EHSV by jedním z nejvýznamnějších dopadů zavedení DFT mohlo být zlepšení stavu veřejných dluhů. Krize státních dluhopisů nabývá většího významu v obdobích značné finanční nestability. Zvýšení příjmů plynoucích ze zavedení DFT přispěje ke zlepšení fiskální stability a vyloučí nutnost uchýlovat se k dalšímu zadlužování. Tento účinek bude přímým zdrojem pro rozpočty členských států a nepřímým zdrojem pro rozpočet EU, v němž nahradí příspěvky členských států.

1.9 EHSV uznává, že zavedení DFT přispěje k fiskální harmonizaci a zaručilo by řádné fungování vnitřního trhu, což umožní zamezit narušením v oblasti, v níž dnes již nejméně deset členských států EU zavedlo různé formy DFT.

1.10 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě usměrňovat nepříznivé makroekonomické a mikroekonomické důsledky plynoucí z provedení DFT do právních předpisů a neutralizovat nebo alespoň omezit riziko a příslušné náklady s tím spojené. Z toho důvodu se EHSV domnívá, že k vyvážení nejdůležitějších negativních dopadů, jež by uplatňování DFT mohlo mít na reálnou ekonomiku, by bylo nutné zvážit zavedení odpovídajících vyrovnávacích mechanismů.

1.10.1 EHSV zastává názor, že monitorování a následné zhodnocení důsledků plynoucích z uplatňování DFT – prostřednictvím zprávy předkládané Evropskému parlamentu a Radě – by mělo probíhat každoročně, nikoliv až po uplynutí tří let od zavedení DFT⁽⁷⁾.

1.11 EHSV se domnívá, že při posouzení dopadu zavedení DFT je třeba zohlednit dlouhodobé dopady na snížení HDP (jež očekává posouzení dopadů vypracované Komisí) zároveň s celkovým dopadem z hlediska přínosu i) k lepšímu fungování finančních trhů díky jejich větší stabilizaci, ii) k novým investicím do reálné ekonomiky, iii) k regulační politice schopné zvýšit účinnost, efektivitu a transparentnost evropských finančních trhů, iv) k fiskální konsolidaci pro členské státy plynoucí z větší dostupnosti zdrojů, v) ke spoření a investování z rozpočtů domácností. Všechny tyto dopady by – jak bylo nedávno odhadnuto – dokonce způsobily dlouhodobý pozitivní růst HDP ve výši 0,25 %⁽⁸⁾.

1.12 EHSV má určité výhrady k posouzení dopadů uplatňování DFT, které je přiloženo k návrhu Komise. Domnívá se totiž, že toto posouzení nezohlednilo řadu dopadů, z nichž některé uvádíme v tomto stanovisku, což mohlo oslabit celkové hodnocení samotného návrhu. Proto EHSV žádá Komisi, aby co nejrychleji provedla další, důkladnější posouzení.

1.13 EHSV souhlasí s rozhodnutím Komise navrhnout DFT namísto daně z finančních činností, jelikož daň z finančních činností by i přesto, že by mohla lépe regulovat distribuční aspekty (díky větší souvislosti s výsledky dosaženými z hlediska výnosů z finančních činností), byla spojená s větším rizikem přesunutí na spotřebitele a podniky a měla by menší stabilizační účinek na finanční trhy.

1.14 EHSV by rád připomenul, že podle průzkumu Eurobarometru podíl evropských občanů, kteří souhlasí se zavedením DFT, neklesl od podzimu 2010 pod hranici 60 %. Na podzim 2010 činil tento podíl 61 %, na jaře 2011 65 %, na podzim 2011 64 %⁽⁹⁾. Proto může být zavedení DFT prvním významným krokem k tomu, aby finanční sektor mohl opět získat potřebnou důvěru evropských občanů.

⁽⁵⁾ Evropský parlament, návrh zprávy o návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, zpravodajka: Anni Podimata, 10. února 2012.

⁽⁶⁾ Schulmeister, S., 2011, Implementation of a General Financial Transaction Tax. Austrian Institute of Economic Research. Commissioned by the Federal Chamber of Labour.
Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Financial Transaction Taxes, <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/2012/20120208ATT37596/20120208ATT37596EN.pdf>.

⁽⁷⁾ Podle posouzení dopadů vypracovaného Komisí (SEC(2011) 1103 final).

⁽⁸⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Op.cit.

⁽⁹⁾ Evropská komise, 2011, Eurobarometr 79 – Public opinion in the European Union - First Results (Veřejné mínění v Evropské unii – první výsledky). Průzkum: v listopadu 2011. Zveřejněno: v prosinci 2011.

1.15 EHSV v souladu se svojí funkcí poradního orgánu Komise, Evropského parlamentu a Rady přebírá závazek k nepřetržitému monitorování procesu, v jehož rámci bude návrh Komise na zavedení DFT proveden do práva.

2. Návrh Komise na směrnici Rady, kterou se zřizuje společný systém zdaňování finančních transakcí

2.1 Evropská komise již od roku 2009 upozorňovala při jednáních skupiny G20 (v Pittsburghu, Torontu, Cannes) na nutnost zavést daň z finančních transakcí na celosvětové úrovni. V rámci tohoto záměru uveřejnila Komise dne 7. října 2010 sdělení o zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final).

2.2 Komise dnes navrhuje zavedení této daně z finančních transakcí (DFT) v rámci systematictějšího rámce. Návrh je totiž součástí nového víceletého finančního rámce 2014-2020, který Komise předložila se záměrem zajistit prostřednictvím pevnějšího a dokonalejšího systému vlastních zdrojů větší finanční autonomii víceletého rozpočtu Evropské unie ⁽¹⁰⁾.

2.3 Uplatňování daně se zaměřuje na finanční transakce prováděné finančními institucemi s výjimkou těch, jež provádějí občané a podniky (uzavírání pojišťovacích smluv, hypoteční úvěry, spotřebitelské úvěry nebo platební služby), a s výjimkou obchodů na primárních trzích (s výjimkou emise a odkupu akcií a podílových jednotek subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a alternativních investičních fondů (AIF)) a spotových transakcí s měnami (ne měnových derivátů).

2.4 Subjekty zapojené do systému plateb DFT jsou finanční instituce, které vystupují jako účastník finanční transakce „buď na vlastní účet nebo na účet jiných osob nebo jedná jménem účastníka transakce“. Vyloučeny jsou finanční transakce s Evropskou centrální bankou (ECB) a se státními centrálními bankami. Ústřední protistrany, centrální depozitáře cenných papírů, mezinárodní centrální depozitáře cenných papírů a evropský nástroj finanční stability se nepovažují za finanční instituce vzhledem k tomu, že vykonávají funkce, které se samy o sobě nepovažují za obchodní činnost.

2.5 V zájmu omezení rizika přesunů, ke kterým bezpochyby dojde, se uplatňuje zásada rezidence (územní působnosti), podle níž není podstatné místo, kde transakce proběhla, nýbrž členský stát, v němž jsou příslušní účastníci finančních operací usazeni. Na transakci se daň vztahuje tehdy, pokud má alespoň jedna finanční instituce účastníci se transakce sídlo v EU.

⁽¹⁰⁾ Návrh nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020 (COM(2011) 398 final) a který představuje provedení sdělení Komise Rozpočet – Evropa 2020 ze dne 29. června 2011 (COM(2011) 500 final) do právní podoby.

2.5.1 Podle článku 3 směrnice se finanční instituce považuje za usazenou na území členského státu, je-li splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

— byla jako taková schválena orgány tohoto členského státu ve vztahu k transakcím zahrnutým ve schválení;

— má sídlo v tomto členském státu;

— její trvalé místo podnikání nebo obvyklý pobyt se nachází v tomto členském státu;

— má pobočku v tomto členském státu ve vztahu k transakcím prováděným touto pobočkou;

— je účastníkem finanční transakce s jinou finanční institucí usazenou v členském státu nebo s účastníkem, který je usazený na území tohoto členského státu a není finanční institucí, a jedná přitom na vlastní účet nebo na účet jiné osoby, nebo jedná jménem účastníka transakce ⁽¹¹⁾.

2.6 Povinnost hradit DFT vzniká okamžikem, kdy proběhne finanční transakce. Vzhledem k různé povaze transakcí jsou stanoveny dva různé základy daně. První se týká transakcí, které se netýkají derivátových nástrojů a u nichž je základem daně protiplatební, jež subjekt platí nebo musí platit třetí straně. Jestliže je protiplatební nižší než tržní cena nebo není stanoveno, je základem daně tržní cena. Druhý základ daně se týká finančních transakcí s derivátovými nástroji, u nichž je základem daně částka derivátového nástroje známá v okamžiku, kdy k finanční transakci došlo.

2.6.1 Minimální sazba daně, kterou musí členské státy u základu daně uplatňovat, činí:

i) 0,1 % u finančních transakcí, které se netýkají derivátových nástrojů;

ii) 0,01 % u finančních transakcí týkajících se derivátových nástrojů.

U každé kategorie transakcí musí členské státy uplatňovat jedinou daňovou sazbu. Členské státy však mohou uplatňovat sazby, jež jsou vyšší než stanovené minimální sazby.

2.7 Osobou povinnou k úhradě daně se rozumí každý finanční subjekt, jenž je účastníkem transakce a jedná na vlastní účet, na účet jiných osob, jménem účastníka transakce nebo

⁽¹¹⁾ Je-li splněno více podmínek, „domovský“ stát se určí tak, že se zohlední ta podmínka, která je v seznamu uvedena na prvním místě.

pokud se transakce provádí na jeho vlastní účet. Ostatní účastníci transakce však jsou za určitých podmínek povinni hradit daň společně a nerozdílně. Členské státy nicméně mohou určit případné další osoby povinné k úhradě daně a stanovit povinnosti pro registraci, účetnictví, vykazování a jiné povinnosti, které zajistí skutečné uhrazení daně.

2.8 U transakcí prováděných elektronicky musí být daň uhrazena v okamžiku vzniku daňové povinnosti, v ostatních případech je stanovena maximální lhůta tří pracovních dnů.

2.9 Členské státy musí přijmout opatření předcházející riziku daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem a zneužívání daňového režimu. V tomto ohledu může Komise po předchozí dohodě s Radou navrhnout využití aktů v přenesené pravomoci.

2.10 Zavedení DFT předpokládá zrušení a nezavedení případných jiných daní z finančních transakcí na úrovni členských států.

2.11 Návrh Komise předpokládá, že zavedení společné minimální daně, jejíž vstup v platnost se plánuje k 1. lednu 2014, umožní harmonizovat opatření v oblasti DFT, která některé členské státy již přijaly, a zajistí řádné fungování jednotného trhu.

2.12 Rozhodnutí zavést daň z finančních transakcí bylo učiněno po posouzení dopadu, při němž se jako o možné variantě uvažovalo i o zavedení daně z finančních činností, nicméně bylo upřednostněno řešení zavést DFT. Na základě tohoto posouzení dopadu se odhadovalo, že by roční příjem z této daně mohl být 57 miliard eur (37 miliard eur by mělo plynout do rozpočtu EU, zbývajících 20 miliard do rozpočtů jednotlivých členských států) ⁽¹²⁾.

2.13 Bylo stanoveno, že Komise bude Radě pravidelně předkládat zprávy o uplatňování této směrnice, s případnými návrhy na změnu. Předložení první zprávy se očekává 31. prosince 2016, další budou následovat v pětiletých intervalech.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV chce v tomto stanovisku vyjádřit svůj názor na návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí, který Komise předložila (COM(2011) 594 final) ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

⁽¹³⁾ Návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES (COM(2011) 594 final).

3.2 Záměrem tohoto stanoviska je pokračovat směrem nastírným již v předcházejícím stanovisku z vlastní iniciativy k zavedení daně z finančních transakcí ze dne 15. července 2010 a ve stanovisku ze dne 15. června 2011 ke sdělení o zdanění finančního sektoru (COM(2010) 549 final) (viz poznámka pod čarou 2).

3.3 Na základě návrhu na zavedení DFT se uznává, že v důsledku rozvoje informačních a komunikačních technologií zaznamenaly finanční trhy v uplynulých dvaceti letech exponenciální růst objemu finančních transakcí a cenové volatility, což mělo destabilizující vliv na světové hospodářství ⁽¹⁴⁾.

3.3.1 Finanční trhy, jakožto „nástroje“ k nalezení finančních zdrojů pro reálnou ekonomiku, postupně převzaly hlavní funkci „účelu“, čímž reálnou ekonomiku de facto „podkopaly“. Ve světle této situace považuje EHSV za vhodné, aby tyto trhy podléhaly mechanismům schopným zajistit účinnost (prostřednictvím jejich regulace) a efektivitu (prostřednictvím transparentnosti), což bude navíc zárukou, že rovnou měrou – stejně jako další výrobní faktory – přispějí k plnění rozpočtu Unie a rozpočtů členských států ⁽¹⁵⁾.

3.3.2 EHSV zdůrazňuje, že současnou krizi zavinila finanční krize z roku 2007, která v roce 2008 zachvátila i reálnou ekonomiku ⁽¹⁶⁾, a domnívá se, že finanční sektor, který za tuto krizi nese největší odpovědnost, by měl přispět svým dílem k jejímu překonání. Doposud členské státy EU podpořily finanční sektor (financováním a zárukami) celkovou částkou přibližně 4,6 bilionu eur (39 % HDP EU-27 v roce 2009). Tento příspěvek vážně ohrozil veřejné finance některých členských států EU a vyvolal v eurozóně nebezpečnou krizi ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Měnové transakce jsou přinejmenším 70krát vyšší než globální obchod se zbožím a službami. V roce 2006 byly obchody na trzích s deriváty v Evropě 84krát vyšší než HDP, zatímco obchody na spotových trzích (nákup či prodej valut či finančních hodnot prostřednictvím spotových smluv) byly 12krát vyšší než nominální HDP EU.

Schulmeister S., Schratzenstaller M., Picek O.: *A General Financial Transaction Tax – Motives, Revenues, Feasibility and Effects*, Research Study by the Austrian Institute of Economic Research commissioned by Ecosocial Forum Europe, co-financed by Federal Ministry of Finance and Federal Ministry of Economics and Labour, Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, březen 2008.

⁽¹⁵⁾ Haug, J., Lamassoure, A., Verhofstadt, G., Gros, D., De Grauwe, P., Ricard-Nihoul, G., Rubio, E., 2011, *Europe for Growth – For a Radical Change in Financing the EU*.

Zpráva de Larosièrovy skupiny (Úř. věst. C 318, 23.12.2009). Evropský parlament, 15. června 2010, Zpráva o finanční, hospodářské a sociální krizi: doporučení k opatřením a vhodným iniciativám (2010/2242(INI)), zpravodajka: Pervenche Berès.

Evropský parlament, 8. března 2010, usnesení o daní z finančních transakcí (2009/2750 (RSP)).

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. března 2011 o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni (2010/2105(INI)), zpravodajka: Anni Podimata.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU (Úř. věst. C 107, 6.4.2011).

⁽¹⁷⁾ Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

3.4 V tomto ohledu je návrh daně z finančních transakcí součástí procesu, který Komise zahájila přezkumem hlavních směrnic o trzích s cennými papíry a jehož cílem je zaručit lepší regulaci a transparentnost finančních trhů⁽¹⁸⁾, v což EHSV ve svých stanoviscích opakovaně požadoval.

3.5 EHSV vyjádřil kladný postoj k zavedení daně z finančních transakcí již při dvou příležitostech: ve stanovisku z vlastní iniciativy ze dne 15. července 2010 (viz poznámka pod čarou č. 2) a ve stanovisku ze dne 15. června 2011 (viz poznámka pod čarou č. 2).

3.5.1 EHSV se domnívá, že návrh Komise COM(2011) 594 final zavádí takový evropský systém daně z finančních transakcí, který v zásadě odpovídá návrhům projednávaným v obou předcházejících stanoviscích.

3.6 EHSV uznává oprávněnost hlavních důvodů, které Komisi vedly k návrhu uplatňování DFT na evropské úrovni:

- zvýšit zdanění finančních transakcí v zájmu spravedlivějšího přispívání těchto aktivit do veřejného rozpočtu Unie a do rozpočtu jednotlivých členských států;
- změnit chování finančních subjektů tím, že se omezí objem finančních transakcí s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou (*high frequency trading and low latency trading*);
- harmonizovat DFT jednotlivých členských států na základě určení dvou minimálních sazeb daně (0,1 % pro akcie a obligace, 0,01 % pro deriváty).

3.6.1 Co se týče příspěvku do rozpočtu Unie a členských států, hospodářská krize a nedávná krize veřejného dluhu vyžadují politiky, které budou s to obnovit hospodářský rozvoj v podmínkách stále větších škrtů ve veřejných rozpočtech. Zavedení DFT je přínosem pro nový systém vlastních rozpočtových zdrojů EU a vedlo by k zásadnímu snížení příspěvků členských států, neboť by umožnilo konsolidaci státních rozpočtů. Komise odhaduje, že v roce 2020 by nové vlastní zdroje mohly představovat zhruba polovinu rozpočtu EU a složka příspěvků členských států z hrubého národního důchodu by oproti stávajícímu podílu, který přesahuje tři čtvrtiny, klesla na jednu třetinu.

⁽¹⁸⁾ Brusel, 20. října 2011, COM(2011) 656 final, návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES. Brusel, 20. října 2011, COM(2011) 652 final, návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení [nařízení o infrastruktuře evropských trhů] o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

3.6.1.1 Jak bylo uvedeno výše, uplatňování DFT by bylo v souladu i se zásadou spravedlnosti. Finanční systém byl v uplynulých letech zdaňován méně, z důvodu daňového zvýhodnění ve výši zhruba 18 miliard eur ročně díky osvobození finančních služeb od placení DPH.

3.6.1.2 V této souvislosti se již EHSV kladně vyjádřil k návrhu Komise změnit systém zdanění tak, že se zvýší příslušný podíl finančního sektoru. Proto se EHSV domnívá, že se návrh Komise ubírá kým směřem.

3.6.2 Co se týče možnosti, že by prostřednictvím DFT bylo možné omezit počet vysoce rizikových a vysoce nestálých finančních transakcí, měla by být zmíněna ta kategorie finančních transakcí, kterou by se návrh měl zabývat více. Finanční transakce s vysokou frekvencí a s krátkou čekací dobou využívají díky uplatnění vysoce vyspělých informačních technologií komplexní matematické algoritmy, které jsou s to ve zlomku vteřiny analyzovat údaje o trhu prostřednictvím uplatňování příslušných strategií zásahu na finančních trzích (množství, cena, čas, umístění účastníků transakce, příkaz ke koupi/prodeji), a zkrátit tak čekací dobu (měřenou v mikrosekundách–milióntinách sekundy). Na základě těchto transakcí může tržní subjekt reagovat na trhy „s předstihem“ a provést nákupní či prodejní transakce, které se uzavřou během několika desetin vteřiny. O této kategorii transakcí se dnes hovoří dokonce jako o *elektronickém obchodování zasvěcených osob (computer-based insider trading)*⁽¹⁹⁾.

3.6.2.1 Tyto transakce dosáhly na různých finančních trzích v EU podílu na obchodech ve výši 13 % až 40 %. Ve Spojených státech se odhaduje, že během pouhých čtyřech let (od 2004 do 2009) došlo ke zvýšení objemu finančních transakcí s vysokou frekvencí ze 30 % na 70 %⁽²⁰⁾.

3.6.2.2 Tyto operace představují transakce, které nemají nic společného s běžným fungováním reálné ekonomiky a které mohou mj. odčerpávat likviditu z celého ekonomického systému, což oslabuje odolnost systému, tj. schopnost systému odolat zátěži vyvolané kritickou fází⁽²¹⁾.

3.6.2.3 Uplatňování DFT v důsledku zvýšení transakčních nákladů by mělo negativní dopad na vysokofrekvenční obchodování plynoucí z kumulativního účinku uplatňování daně.

⁽¹⁹⁾ Schulmeister, S., (2011), Op.cit. Duhiigg, C.: *Stock Traders Find Speed Pays*, in *Milliseconds*. The New York Times, 23. července 2011.

⁽²⁰⁾ Evropský komise, 8. prosince 2010, veřejná konzultace na téma přezkumu směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID), Generální ředitelství pro vnitřní trh a služby, Evropská komise, 20. října 2010, SEC(2011) 1226 final, dokument útvarů Komise. *Impact Assessment Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Markets in financial instruments [Recast] and the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in financial instruments*.

Austrian Institute of Economic Research, 2011, op. cit.

⁽²¹⁾ Persaud, A., 14. října 2011, *La Tobin Tax? Si può fare* (www.lavoce.info).

Nižší objem vysokofrekvenčních transakcí by podpořil činnost finančních institucí zaměřenou na tradiční finanční aktivitu zprostředkování úvěrů, což by nepochybně přineslo výhody subjektům, jako jsou malé a střední podniky, které se dnes potýkají s důsledky vážné krize likvidity.

3.6.2.4 Již fungující systémy daně z finančních transakcí projevily schopnost snížit objem obchodování a volatilitu cen cenných papírů, což umožnilo snížit rizikovou přírážku. Je tedy žádoucí, aby zavedení DFT na evropské úrovni způsobilo významnou změnu i u této kategorie „neproduktivních“ transakcí.

3.6.3 Co se týče cíle fiskální harmonizace, doposud již zavedlo různé typy daní z finanční činnosti a z finančních transakcí deset členských států EU (Belgie, Kypr, Francie, Finsko, Řecko, Irsko, Itálie, Rumunsko, Polsko a Spojené království). Po těchto zemích se bude požadovat, aby přizpůsobily své vnitrostátní předpisy předpisům EU: jinými slovy, mezi případné požadavky patří uplatňování minimální sazby a harmonizace základu daně podle rozhodnutí EU. V zájmu řádného fungování vnitřního trhu by zavedení DFT umožnilo zvýhodnit efektivnější finanční trhy a zamezit narušením způsobeným daňovými pravidly určenými jednostranně členskými státy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Komise provedla posouzení dopadu zavedení DFT na dlouhodobý účinek na hrubý domácí produkt (HDP) mezi -0,17 % (se sazbou 0,01 %) až -1,76 % (se sazbou 0,1 %) v rámci mimořádně přísného scénáře, u nějž nebyly zohledněny některé „zmírňující“ dopady jako např. vyloučení primárního trhu, vyloučení transakcí s účastí alespoň jednoho nefinančního subjektu a dopad na různé makroekonomické proměnné. Podle názoru Komise by maximální účinek na HDP v případě, že by byly zohledněny i „zmírňující“ dopady, stoupl z -1,76 % na -0,53 %. Pokud jde o účinek na zaměstnanost, odhadovalo se, že by se pohyboval mezi -0,03 % (se sazbou 0,01 %) a -0,20 % (se sazbou 0,1 %).

4.2 Pokud by se k dlouhodobým účinkům na HDP v důsledku zavedení DFT ve skutečnosti připojily účinky spojené s lepším fungováním finančních trhů díky jejich větší stabilizaci, s novými investicemi do reálné ekonomiky, s regulační politikou schopnou zvýšit účinnost, efektivitu a transparentnost trhů a s fiskální konsolidací pro členské státy plynoucí z větší dostupnosti zdrojů, bylo by možné dosáhnout dokonce i pozitivního celkového dopadu z hlediska změny HDP v odhadované výši 0,25 %. ⁽²²⁾

4.3 EHSV považuje posouzení dopadu, které je přiloženo k návrhu Komise, za nedostačující, a proto se domnívá, že by Komise měla předložit dodatečný průzkum k tomuto posouzení, v němž by byl dopad návrhu posouzen důkladněji.

4.3.1 EHSV se domnívá, že je třeba zohlednit některé účinky, o nichž jsme hovořili v tomto stanovisku a které nebyly zohledněny v posouzení dopadů vypracovaném Komisí; některé výklady předpokládá, z nichž Komise při posuzování dopadů vycházela (například pružnost poptávky po finančních produktech, na něž se vztahuje DFT); potenciální účinky přesunutí na spotřebitele a podniky; dopad zavedení DFT na zaměstnanost ve finančním sektoru v členských státech EU.

4.4 EHSV zastává názor, že zavedení DFT by mělo být provedeno vhodným způsobem, aby se neutralizovalo nebo alespoň omezilo riziko a příslušné náklady. Mezi rizika, jež EHSV považuje za vhodné zohlednit, patří: potenciální přesunutí daně z nákladů úvěrů na podniky a spotřebitele; nižší výnosy z penzijních fondů; přesun finančních investic; zvýšení nákladů na hedgingové transakce pro podniky (zajištění vůči výkyvům cen surovin a měnových kurzů); účinek daně na zisky finančního sektoru a na ty členské státy, v nichž má tento sektor velký význam; účinky dopadu na hospodářství vzhledem ke skutečnosti, že k zavedení daně by mohlo dojít ve fázi hospodářské recese.

4.5 EHSV se domnívá, že tato rizika by však byla vyvážena podstatnějšími možnostmi a výhodami. DFT zatíží krátkodobé investice a způsobí zvýšení poptávky po střednědobých a dlouhodobých investicích, které jsou typické pro financování podniků a států. To vše se odrazí ve větší dostupné likviditě na trzích, což přispěje ke zlepšení situace podniků, domácností a veřejného dluhu. Bude mimořádně důležité stabilizovat trhy s deriváty. Vlastnosti těchto produktů totiž mají významný dopad na počet uskutečněných transakcí, následkem čehož klesne počet produktů, které nesou značnou odpovědnost za současnou krizi na finančních trzích a ve světovém hospodářství.

4.6 Případné dodatečné zdanění penzijních fondů vyvolané zavedením DFT by bylo vzhledem k podmínkám a druhu investice jen zanedbatelné. Navíc by potenciální zhodnocení typických aktiv penzijních fondů (méně nestálé investice) mohlo vyvážit a přesáhnout případný pokles výnosů způsobený uplatňováním daně. EHSV se nicméně domnívá, že za účelem neutralizace či snížení dopadu na penzijní fondy by se měla zvážit možnost snížit sazby nebo některé druhy výjimek pro toto odvětví.

4.7 Oblast působnosti a sazby DFT byly určeny se zohledněním cíle omezení negativních důsledků přesunutí investic a finančních fondů mimo EU. Na tuto potřebu – vzhledem k tomu, že daň nebude uplatňována globálně – již upozorňoval i EHSV.

⁽²²⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, Op.cit.

4.7.1 Co se týče oblasti působnosti DFT, uplatňování zásady rezidence (územní působnosti) si žádá, aby i finanční instituce třetích zemí se sídlem v EU byly plátcí daně, s čímž souvisí široké spektrum použitelnosti. Sama definice územní působnosti finančních institucí poskytuje v souvislosti s určením členského státu, který daň vybere, dostatečné možnosti pro co největší omezení případů daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem.

4.7.2 V zájmu ještě větší neutralizace účinků přemísťování finančních transakcí EHSV podporuje návrh Evropského parlamentu zavést zásadu emise, na jejímž základě by se daň uplatňovala (jako kolkovné) na veškeré transakce zahrnující finanční nástroje vydávané právníky osobami registrovanými v EU⁽²³⁾.

4.7.3 Pokud jde o uplatňování sazeb, EHSV připomíná, že ve svém stanovisku přijatém v roce 2010 (viz poznámka pod čarou 2) doporučoval uplatňovat jednotnou sazbu 0,05 %, nicméně souhlasí s uplatňováním dvou sazeb, jak je navrhuje Komise v zájmu snížení rizika přemístění trhů a zajištění dostatečných zdrojů pro rozpočty Unie i členských států.

4.7.4 EHSV dále podotýká, že tam, kde se při zavádění DFT věnovala mimořádná pozornost její správě, základu daně a uplatňování sazeb, se dostavily z hlediska příjmů pozitivní výsledky, aniž by byl ohrožen hospodářský růst. To je případ Jižní Koreje, Hongkongu, Indie, Brazílie, Taiwanu, Jihoafrické republiky⁽²⁴⁾.

4.8 Vyloučení primárního trhu z působnosti daně minimalizuje účinek DFT na náklady financování reálné činnosti a omezuje se na nepřímé účinky případné menší likvidity, kterou taková daň způsobí u cenných papírů obchodovaných finančními institucemi.

4.9 Skutečnost, že se daň vztahuje i na měnové derivátové nástroje, nikoli však na spotové měnové transakce, by umožnila podchytit velký počet spekulativních transakcí na měnových trzích⁽²⁵⁾. Případně zahrnutí spotových měnových transakcí

do oblasti působnosti DFT by ani nezpůsobilo skutečné omezení volného pohybu kapitálu (i vzhledem k určeným sazbám), ani by nebylo porušením příslušných ustanovení Lisabonské smlouvy (*Leading Group on Innovating Financing for Development*, Paříž, červen 2010).

4.10 Jak již EHSV uvedl (ve stanovisku přijatém v roce 2010, viz poznámka pod čarou 2), DFT a daň z finančních činností nejsou alternativními systémy zdanění. DFT se týká převážně krátkodobých transakcí, zatímco daň z finančních činností se uplatňuje na veškeré finanční činnosti, tedy i na obchody na primárním trhu. Zavedení DFT nebrání ani uplatňování evropského systému daně z finančních činností, zejména pokud je hlavním cílem „podstatný a spravedlivý příspěvek finančního sektoru veřejným financím“ (stanovisko z roku 2010, viz poznámka pod čarou 2) a harmonizace zdanění finančních činností za účelem posílení jednotného trhu. Uplatňování evropského systému zdanění finančních transakcí navíc samo o sobě zvyšuje potřebu větší jednotnosti daňových systémů jednotlivých členských států v oblasti obecné finanční činnosti.

4.10.1 DFT má progresivní distribuční efekt, jednak kvůli tomu, že skupiny s vyššími příjmy více využívají služeb poskytovaných finančním sektorem, jednak kvůli neexistenci přímých nákladů pro domácnosti a nefinanční podniky, která je dána tím, že se DFT neuplatňuje na činnosti spojené s půjčkami a úvěry, které se těchto subjektů týkají. Tyto transakce by byly zatíženy pouze potenciálními nepřímými náklady spojenými s menším objemem likvidity u transakcí obchodovaných finančními institucemi.

4.11 Systém výběru daně je jednoduchý a má velmi nízké náklady na tržní transakce a obecně na registrované transakce. To je důvodem k nezbytnému rozšíření povinnosti registrovat finanční operace, včetně mimoburzovních transakcí (OTC), které jsou typické pro nestandardizované produkty obchodované na takzvaných mimoburzovních derivátových trzích a obchodují se na dvoustranné bázi mezi smluvními stranami.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ V případě, že by smluvní strany kolkovné nezaplátily, kupní či prodejní smlouva by byla neplatná. Evropský parlament, návrh zprávy o návrhu směrnice Tady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, zpravodajka: Anni Podimata, 10. února 2012.

⁽²⁴⁾ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012, op.cit.

⁽²⁵⁾ Měnové transakce jsou přesně tím typem transakcí, pro něž byla daň vytvořena (J. Tobin 'Tobin, J., 1978, A Proposal for International Monetary Reform). Prof Tobin's Presidential Address at 1978 Conference of Eastern Economic Association. Wash. D.C., Cowles Foundation Paper – Reprinted for Eastern Economic Journal, 4(3-4) July-October 1978.

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, nicméně získaly nejméně jednu čtvrtinu hlasů pro:

Odstavec 1.1

Za odstavec 1.1 přidat nový odstavec 1.2

„1.2 Výbor však vyjadřuje značné znepokojení z možných negativních dopadů této daně na růst a zaměstnanost, na něž Komise upozorňuje ve svém posouzení dopadů, a má obavy i z důsledků mimo finanční sektor, zejména v souvislosti s přístupem malých a středních podniků a zemědělců ke kapitálu a s vyššími náklady pro příjemce úvěrů a pro ty, kdo si spoří na důchod. Navrhovaná daň také pravděpodobně oslabí kupní sílu nízkopříjmových domácností.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 93 hlasů pro, 143 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 1.10

Doplnit následovně

„1.10 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě usměrňovat nepříznivé makroekonomické a mikroekonomické důsledky plynoucí z provedení DFT do právních předpisů a neutralizovat nebo alespoň omezit riziko a příslušné náklady s tím spojené. V tomto smyslu je důležité uvést, že finanční sektor zaujímá v každém členském státě jiný podíl na celkovém hospodářství, takže tato daňová zátěž by nemusela být členskými státy rovnoměrně sdílena. Z toho důvodu se EHSV domnívá, že k vyvážení nejhlavnějších negativních dopadů, jež by uplatňování DFT mohlo mít na reálnou ekonomiku, by bylo nutné zvážit zavedení odpovídajících vyrovnávacích mechanismů.“

Odůvodnění

Je pravda, že finanční sektor má v každém členském státě odlišnou ekonomickou váhu vzhledem k celkové ekonomice. Je proto správné, aby EHSV tuto skutečnost uznal.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 86 hlasů pro, 137 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 3.3.2

Doplnit následovně

„3.3.2 EHSV zdůrazňuje, že současnou krizi zavinila finanční krize z roku 2007, která v roce 2008 zachvátila i reálnou ekonomiku (1), a domnívá se, že finanční sektor, který za tuto krizi (spolu s politiky) nese největší odpovědnost, by měl přispět svým dílem k jejímu překonání. Dopusud členské státy EU podpořily finanční sektor (financováním a zárukami) celkovou částkou přibližně 4,6 bilionu eur (39 % HDP EU-27 v roce 2009). Tento příspěvek vážně ohrozil veřejné finance některých členských států EU a vyvolal v eurozóně nebezpečnou krizi (2).“

Odůvodnění

Hovoříme-li o odpovědnosti za krizi, nesmíme vynechat politiky, neboť je zjevné, že jejich dlouholetý nezodpovědný postup v řadě států značnou měrou přispěl k této krizi.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obdržel 72 hlasů pro, 154 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

(1) Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU (Úř. věst. C 107, 6.4.2011).

(2) Evropská komise, Brusel, 28. září 2001, SEC(2011) 103 final: Pracovní dokument útvarů Komise – Souhrn posouzení dopadů. Průvodní dokument k návrhu směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES.

Odstavec 4.6

Upravit následovně

~~„Případně 4) Dodatečné zdanění penzijních fondů vyvolané zavedením DFT by se možná dalo považovat za zanedbatelné vzhledem k podmínkám a druhu investice – jen zanedbatelné. Navíc by potenciální zhodnocení typických aktiv penzijních fondů (méně nestálé investice) mohlo vyvážit a přesáhneout případný pokles výnosů způsobený uplatňováním daně. Je rovněž velmi pravděpodobné, že tato daň v budoucnu povede ke snížení důchodů, což je zvláště důležité pro pracovníky z těch členských států, v nichž prostředky shromažďované v kapitálových penzijních fondech představují značnou část důchodu. EHSV se proto nicméně domnívá, že za účelem neutralizace či snížení dopadu na penzijní fondy by od této daně měly být zcela osvobozeny transakce, jež spočívají v placení příspěvků do penzijního fondu a v konečné výplatě těchto prostředků, a že by se měla zvážít možnost výrazně snížit sazby nebo některé druhy výjimek pro toto odvětví u ostatních transakcí.“~~

Odůvodnění

Jak vyplývá z informací prezentovaných na schůzi studijní skupiny, může tato daň snížit výši budoucích důchodů až o 5 %. Je nemorální, aby miliony budoucích evropských důchodců byly tímto způsobem nuceny ke snížení svého budoucího důchodu, který je obvykle nízký.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obržel 82 hlasů pro, 142 hlasů bylo proti a 19 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 4.7.3

Doplnit následovně

~~„4.7.3 Pokud jde o uplatňování sazeb, EHSV připomíná, že ve svém stanovisku přijatém v roce 2010 (viz poznámka pod čarou 2) doporučoval uplatňovat jednotnou sazbu 0,05 %, nicméně souhlasí s uplatňováním dvou sazeb, jak je navrhuje Komise v zájmu snížení rizika přemístění trhů a zajištění dostatečných zdrojů pro rozpočty Unie i členských států. EHSV se nicméně domnívá, že pokud by se tato daň měla vztahovat pouze na země Evropské unie a nebyla by celosvětová, neměla by maximální sazba překročit 0,05 % a k jejímu případnému zvýšení na 0,1 % (jak navrhuje Komise) by se mělo přistoupit až po několika letech a po důkladném prozkoumání hospodářských a společenských důsledků platného řešení.“~~

Odůvodnění

Neexistuje důvod pro to, zejména v souvislosti s mnoha těžko předvídatelnými důsledky navrhovaného řešení, aby EHSV změnil svůj dřívější postoj ohledně maximální sazby ve výši 0,05 %.

Pozměňovací návrh byl při hlasování zamítnut. Obržel 85 hlasů pro, 144 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu)

COM(2011) 651 final – 2011/0295 (COD)

a k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávním postihu za obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem

COM(2011) 654 final – 2011/0297 (COD)

(2012/C 181/12)

Zpravodaj: **pan METZLER**

Dne 25. listopadu 2011, resp. dne 15. listopadu 2011 se Rada a Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu)

COM(2011) 651 final – 2011/0295 (COD).

Dne 2. prosince 2011 se Rada, v souladu s článkem 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávním postihu za obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem

COM(2011) 654 final – 2011/0297 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá, že Komise svým návrhem aktualizuje rámec zavedený na základě platné směrnice o zneužívání trhu a tímto způsobem chrání důvěru v integritu kapitálových trhů.

1.2 EHSV v zásadě souhlasí s návrhem předloženým Komisí. S ohledem na to, že návrh Komise má být přijat ve formě nařízení a směrnice, však má EHSV řadu pochybností, jejichž část má zásadní význam.

1.3 Především se jedná o nejasnou formulaci mnoha skutkových podstat deliktů v návrhu nařízení o zneužívání trhu a o přenesení dalšího konkrétnějšího vymezení na ESMA (Evropský orgán pro cenné papíry a trhy) nebo na Komisi na 2. úrovni, což by mohlo vytvořit značnou právní nejistotu. S ohledem na právní zásadu určitosti trestněprávních norem je to důvodem ke kritice. Zásada určitosti trestněprávních norem je zakotvena nejenom v ústavách jednotlivých členských států, nýbrž také

v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP). Není v zájmu ani Komise, ani v zájmu členských států a uživatelů práva, aby evropský legislativní akt vyvolával takovéto zásadní ústavněprávní a trestněprávní pochybnosti. Z tohoto důvodu EHSV vyzývá Komisi, aby ještě na 1. úrovni podrobněji definovala skutkové podstaty deliktů.

1.4 Důvodem ke kritice je rovněž ustanovení článku 11 návrhu nařízení, který každému, kdo profesionálně zprostředkovává nebo provádí transakce s finančními nástroji, ukládá jako povinnost zavedení mechanismů k odhalování zneužívání trhu. Vyšší administrativní úsilí nemusí nezbytně znamenat lepší regulaci. EHSV podporuje účinnou a vyváženou regulaci. Navrhovaná úprava dává důvod k obavám, že bude činěna celá řada nekvalifikovaných hlášení, což nemůže být cílem dozorových orgánů. Tato úprava kromě toho nepřiměřeným způsobem znevýhodňuje malé úvěrové instituce; může tedy vyústit v narušení místních a regionálních hospodářských činností, a tím především k poškození zájmů obyvatelstva a malých a středních podniků ve venkovských oblastech. EHSV vyzývá Komisi, aby tyto pochybnosti zohlednila a zvolila diferencovaný přístup, jak to již činí v různých aktuálních návrzích právních úprav například ve vztahu ke snížení zátěže u malých a středních emitentů.

2. Shrnutí dokumentu Komise

2.1 Přijetím směrnice 2003/6/ES o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem byla na evropské úrovni poprvé uskutečněna snaha o sjednocení právních úprav v oblasti zneužívání trhu. Dne 20. října 2011 zveřejnila Evropská komise návrh na přepracování této směrnice ve formě směrnice o zneužívání trhu a nařízení o zneužívání trhu.

2.2 Cílem Komise je, aby došlo k aktualizaci rámce zavedeného na základě platné směrnice o zneužívání trhu a aby se pokračovalo ve sjednocování evropských právních úprav týkajících se obchodování zasvěcených osob a manipulace s trhem. Komise přitom reaguje na měnící se podmínky vyvíjejícího se trhu.

2.3 Zatímco směrnice o zneužívání trhu zahrnuje pouze finanční nástroje, se kterými se obchoduje na regulovaných trzích, rozšiřuje návrh oblast působnosti také na ty finanční nástroje, se kterými je na nových obchodních platformách obchodováno rovněž na mimoburzovních trzích („over the counter“ – OTC). Vedle toho návrh rozšiřuje oprávnění regulačních orgánů týkající se vyšetřování a ukládání sankcí a má vést ke snížení administrativní zátěže malých a středních emitentů.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá, že Komise svým návrhem reaguje na měnící se podmínky vyvíjejícího se trhu a že zamýšlí aktualizovat rámec zavedený na základě směrnice o zneužívání trhu. Obchodování zasvěcených osob a zneužívání trhu narušuje důvěru v integritu trhů, která je nezbytnou podmínkou pro řádně fungující kapitálový trh.

3.2 Rozšíření oblasti působnosti platné právní úpravy týkající se zneužívání trhu na finanční nástroje, se kterými se neobchoduje na regulovaných trzích, a také na používání vyspělých technologií za účelem provedení obchodních strategií, jako je vysokofrekvenční obchodování, představuje smysluplný postup. Nicméně to může pomoci zajistit integritu trhů pouze tehdy, pokud bude zřejmé, jaké praktické dopady bude mít rozšíření oblasti působnosti na nově zahrnuté, mimoburzově obchodovatelné finanční nástroje a na vysokofrekvenční obchodování.

3.3 Větší míra harmonizace právních úprav týkajících se obchodování zasvěcených osob a zneužívání trhu je vítána. Transformace předloženého návrhu Komise do podoby nařízení a směrnice o zneužívání trhu však může vést k tomu, že vznikne celá řada právních problémů, především s ohledem na obecné trestněprávní a ústavněprávní principy, které jsou návrhem dotčeny, a je z tohoto hlediska důvodem ke kritice.

4. Zvláštní připomínky

4.1 EHSV vítá rozšíření oblasti působnosti na mimoburzově obchodovatelné finanční nástroje. Zůstává však nejasné, jakým způsobem by se měl návrh na tyto finanční nástroje vztahovat. Pro mimoburzově obchodovatelné finanční nástroje

mnohdy neexistuje žádný trh, protože je s nimi obchodováno pouze dvoustanně. Z tohoto důvodu by mohlo být pro uživatele práva přínosné, kdyby Komise nebo ESMA pro účely bližšího vymezení například rozpracovaly konkrétní příklady.

4.2 EHSV rovněž zásadně vítá zařazení vyspělých technologií určených k provedení obchodních strategií do oblasti působnosti právní úpravy týkající se zneužívání trhu. Je však nutno se zamyslet nad tím, že obchodování založené na algoritmech není samo o sobě negativní, nýbrž že její úvěrové instituce využívají i při provádění běžných transakcí soukromých zákazníků. Proto je i zde pro uživatele práva nezbytné, aby bylo blíže určeno, co je právně přípustné a co nikoli. I v tomto případě se rovněž nabízí možnost, aby Komise nebo ESMA rozpracovaly konkrétní příklady.

4.3 Evropská unie je při legislativní činnosti v oblasti trestního práva povinna dbát na zásadu subsidiarity. Platné právo stanoví úpravu formou směrnice; kritika tohoto přístupu není zřejmá. Proto není zcela pochopitelné, proč Komise dále v tomto přístupu nepokračuje. Co se sankcí týká, návrh předpokládá úpravu v podobě směrnice o zneužívání trhu. Skutkové podstaty deliktů, které mají být trestně postihovány, jsou naproti tomu upraveny v nařízeních o zneužívání trhu a mají být v členských státech uplatňovány přímo.

4.4 Úprava skutkových podstat deliktů formou nařízení je sporná, protože navrhovaná právní úprava by mohla vést k celé řadě problémů při uplatňování práva. Členské státy těmto problémům již nemohou při provádění zabránit, na rozdíl od situace, kdy by šlo o směrnici. Cílem návrhu Komise však je problémům při uplatňování práva předejít.

4.5 Problémy při uplatňování práva by mohly být způsobeny chybějícím konkrétním vymezením pojmů a také používáním neurčitých právních pojmů. Právní nejistota vyvolaná normami ukládajícími trestněprávní postih se dotýká obecných principů ústavního práva a trestního práva. K nim patří zásada určitosti trestněprávních norem (*nulla poena sine lege certa* – např. čl. 103 odst. 2 německé ústavy, čl. 25 odst. 2 *Costituzione Italiana* (italské ústavy)). Podle této zásady musí být z konkrétní normy jasně patrné, v jakých případech je chování trestně postihitelné. Tento obecný princip právního státu je zakotven rovněž v ustanovení článku 7 EÚLP. EHSV má u většiny právních ustanovení v návrhu nařízení pochybnosti, zda byla tato zásada dostatečně zohledněna. Již v současnosti platný právní režim pro obchodování zasvěcených osob je alespoň v německé odborné právní literatuře považován za úpravu, která vyvolává příliš velkou právní nejistotu, a z tohoto důvodu je vnímán kriticky.

4.6 Právní nejistotu vyvolávají navíc ta ustanovení, která Komisi nebo ESMA opravňují k tomu, aby na 2. úrovni provedla bližší vymezení skutkových podstat deliktů, jako je tomu v případě čl. 8 odst. 5 návrhu nařízení o zneužívání trhu. Ze samotného ustanovení článku 8 nevyplývá žádný právní důsledek, protože toto ustanovení pouze vymezuje

pojem manipulace s trhem. Nicméně by bylo přehnané odkazovat na bezprostředně chybějící sankční účinek článku 8, protože toto ustanovení je nakonec jakožto zásadní vymezení skutkové podstaty deliktu zneužívání trhu nezbytnou součástí trestněprávní normy. Navíc příloha I k nařízení o zneužívání trhu již obsahuje seznam ukazatelů týkajících se jednotlivých skutkových podstat uvedených v článku 8, takže se jeví jako sporné, že by měl být tento seznam v dalším kroku na 2. úrovni ještě dále konkretizován. EHSV má pochopení pro záměr Komise – kvůli kterému Komise tento postup navrhuje – umožnit průběžné přizpůsobení aktuálnímu vývoji trhu, a tedy to, aby konkrétní vymezení jednotlivých aspektů byla oprávněna činit Komise nebo ESMA. Nový vývoj trhu může změnit rovněž požadavky na výkon dozoru. Takovýto způsob úpravy je ovšem s ohledem na dotčenou oblast trestního práva sporný z hlediska právního státu. Navíc lze ze vztahu článku 8, přílohy a případně dalších konkretizujících ustanovení jen stěží ještě pochopitelným způsobem odvodit, jaké chování má být trestněprávně postiženo.

4.7 Pro ESMA by upřesňování a vymezení pojmů, které by měla provádět na 2. úrovni – nejenom na základě návrhu úpravy týkající se zneužívání trhu, nýbrž také a souběžně na základě návrhu na revizi směrnice 2004/39/ES (směrnice o trzích finančních nástrojů – MiFID) –, představovalo zátěž. Takovýto stav by následně mohl vést k průtahům a nadále trvající právní nejistotě.

4.8 S ohledem na okruh adresátů je sporným ustanovením čl. 11 odst. 2 obsažený v návrhu nařízení o zneužívání trhu, který každému, kdo profesionálně zprostředkovává nebo provádí transakce s finančními nástroji, ukládá povinnost zavést systémy k obraně a odhalování zneužívání trhu.

4.9 Každé osobě, která profesionálně uskutečňuje operace s finančními nástroji, je již uložena povinnost oznámit podezření (srov. čl. 6 odst. 9 směrnice o zneužívání trhu). Tato oznámení o podezření poskytují, alespoň podle informací německého orgánu dohledu, kterým je Spolkový úřad pro finanční dohled (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, BaFin) (srov. Bericht BaFin Journal, červenec 2011, s. 6 a násl.), dobře použitelné údaje. Počet těchto oznámení neustále stoupá.

4.10 Zavedení systémových mechanismů pro odhalování zneužívání trhu by mohlo vést ke znásobení zdánlivě podezřelých hlášení. Velké množství nekvalifikovaných hlášení však nemůže být cílem orgánů dohledu. S ohledem na porušení zákazu zneužívání trhu se z praktického hlediska jeví méně závažné, že se orgán dohledu o deliktech nedozví, než to, že převážná většina řízení nebude státními zastupitelstvími řešena nebo budou tato řízení po zaplacení určité částky zastavena. Členskými státy v tomto směru možná chybějí na státních zastupitelstvích specializovaná oddělení.

4.11 Rovněž je sporné, zda je vůbec každý, kdo profesionálně zprostředkovává nebo provádí transakce s finančními nástroji, vhodným adresátem, který má zavést systémy pro zabránění zneužívání trhu a jeho odhalování.

4.12 Rozsáhlý přehled o vnitrostátním obchodování by v každém případě měly mít jednotlivé dozorcí kanceláře burz. Protože ke zneužívání trhu může docházet i v rámci přeshraničního styku, uvítal by EHSV, kdyby byly tyto dozorcí kanceláře burz oprávněny vypracovat systém jejich vzájemné mezinárodní spolupráce.

4.13 Sporné je zejména i to, zda by mělo být zavedení systémových mechanismů k obraně a odhalování zneužívání trhu uloženo také malým a středním úvěrovým institucím. Tyto instituce by zavedením zvláštních systémů byly pravděpodobně přetěžovány. Mnohdy se nacházejí ve venkovských oblastech a jsou důležité pro potřeby tamějšího obyvatelstva a malých a středních podniků. Svou činností přispívají ke stabilizaci regionálních hospodářských činností a podporují místní vytváření pracovních míst. Zde je nutno zmínit například úvěrová družstva, jako je Cajas Rurales ve Španělsku nebo Volks- und Raiffeisenbanken v Německu. Úvěrové instituce nemohou převzít úlohu dozoru. Odhalování a především posuzování případů zneužívání trhu je úlohou orgánů dohledu.

4.14 Navíc by bylo – dodatečně – zatížení malých a středních úvěrových institucí v rozporu s cílem Komise, aby na základě návrhu došlo současně ke snížení administrativní zátěže pro malé a střední emitenty. Mimo jiné tento cíl si Komise stanovila nejenom při předložení svého návrhu právní úpravy týkající se zneužívání trhu, nýbrž také například při revizi směrnice o transparentnosti 2004/109/ES. Mimořádné případy manipulace s trhem, které jsou známy v souvislosti s jednotlivými bankami, byly způsobeny jednotlivými obchodníky v investičním bankovníctví, jako například v roce 2008 Francouzem Jérômeem Kervielem. Významné případy obchodování zasvěcených osob ukazují, že úvěrové instituce nehrají v souvislosti s tímto deliktem téměř žádnou roli. Malé a střední úvěrové instituce nejsou proto s ohledem na zavedení systémových mechanismů k obraně a odhalování zneužívání trhu vhodnými adresáty; přístup uvedený v ustanovení článku 11 návrhu nařízení o zneužívání trhu, který v této souvislosti není diferencovaný, se s těmito rozdíly nevypořádává dostatečným způsobem.

4.15 Na základě výše uvedeného by mělo být uváženo, zda by neměla být pro osoby, které profesionálně zprostředkovávají nebo provádějí transakce s finančními nástroji, vytvořena ve vztahu ke zneužívání trhu struktura dozoru podle vzoru samosprávy pod státním právním dozorem ve svobodných povoláních. Takováto struktura dozoru by spojovala nezbytné odborné a odvětvové znalosti potřebné pro kvalitní a důvěryhodný a účinný profesní dozor. Pokud bude účastníkům na finančním trhu svěřena úloha samosprávy pod státním právním dozorem, bude to prospěšné především spotřebitelům, a nikoli zájmům účastníků na trhu, kteří se vzájemně drží v šachu. Samospráva narušuje získaná privilegia a vytváří transparentnost.

4.16 Doložka o neúčastnění se přijímání návrhu směrnice o zneužívání trhu stanovená pro Spojené království, Irsko a Dánsko (body odůvodnění 20-22) je v rozporu se stanovenými cíli sjednocování práva. V souladu se stanovenými cíli by tedy bylo doplnění nebo změna návrhu na příslušných místech. Spojené království již oznámilo, že využije svého práva volby

a nebude se minimálně prozatím podílet na přijetí a provádění směrnice. Argumentem je zejména to, že návrh směrnice o zneužívání trhu závisí na výsledcích návrhů týkajících se nařízení o zneužívání trhu a směrnice o trzích finančních nástrojů, jež jsou v současné době projednávány, a že dopady, jež z toho vyplývají, jsou v současné době nejasné. Na jedné straně

potvrzuje tato pozice dle našeho názoru výše uvedené pochyby týkající se právní nejistoty, jež by mohla vyvstat používáním nejasných právních pojmů a oprávněním k přijetí pozdějších konkretizujících opatření. Na druhé straně vyvolává tento postup obavy, neboť Londýn jakožto největší finanční trh v EU se nachází ve Spojeném království.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách

COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD)

(2012/C 181/13)

Zpravodaj: **Viliam PÁLENÍK**

Dne 13. prosince 2011 se Rada a dne 30. listopadu 2011 Evropský parlament, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách
COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 118 hlasy pro, 32 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Toto stanovisko bylo vypracováno v souvislosti se schválením návrhu Komise, jehož cílem je odstranit závažné nedostatky v oblasti transparentnosti, nezávislosti, střetu zájmů, kvality postupů při tvorbě ratingů a ratingových postupů. EHSV vítá skutečnost, že se navrhované nařízení snaží tyto problémy odstranit, avšak zároveň se domnívá, že Komise reaguje na vzniklou situaci pozdě a nedůsledně.

1.2 Ratingové agentury hrají důležitou roli na globálních finančních trzích, protože jejich ratingy využívají mnozí účastníci těchto trhů. Tím výrazně ovlivňují přijímání informovaných investičních a finančních rozhodnutí. Z tohoto důvodu je nevyhnutelné, aby byly ratingové činnosti vykonávány v souladu se zásadami integrity, transparentnosti, odpovědnosti a kvalitního řízení, k čemuž značnou měrou přispělo již platné nařízení o ratingových agenturách.

1.3 EHSV se domnívá, že trhy nejsou samy schopné plnit samoregulační funkci, a proto je nevyhnutelné zavést co nejprísnější pravidla s patřičnou mírou provedení a dohledu. Zároveň však z předloženého návrhu není dostatečně jasné, jakým způsobem by měl být proveden. EHSV kromě toho vyjadřuje značné pochyby, že očekávaných výsledků lze dosáhnout pouze zpřísněním regulace. Spíše by to přispělo k ještě většímu snížení odpovědnosti různých orgánů dozoru, jež by naopak měly být více zapojeny do posuzování ratingů vydaných agenturami.

1.4 EHSV je toho názoru, že evropský rámec navrhovaného nařízení je třeba v co nejvyšší možné míře podpořit jednáními na úrovni států G20 o provedení podobné regulace i na území těchto států, aby byla zaručena soudržnost pravidel na celosvětové úrovni.

1.5 V návrhu se za účelem zvýšení rozmanitosti názorů ratingových hodnocení stanovuje povinná rotace ratingových agentur poskytujících ratingová hodnocení, avšak EHSV vyjadřuje jisté pochybnosti, zda zavedením zmíněného pravidla dojde k naplnění vytčeného cíle.

1.6 EHSV se domnívá, že jedním ze základních problémů je důvěryhodnost ratingových hodnocení poskytovaných ratingovými agenturami, které sídlí především v USA a jsou vystaveny mnoha střetům zájmů, a proto EHSV žádá Komisi, aby založila nezávislou evropskou ratingovou agenturu, jež by vydávala rating státního dluhu v souladu s obecným zájmem. Důvěryhodnost ratingových agentur je značně pošramocena i ve světle historické neschopnosti předvídat budoucí vývoj. Navzdory jasným signálům trhu a ekonomickému vývoji nebyly schopné nebo motivované včas rozpoznat investiční rizika a v několika případech selhaly při plnění své základní role.

1.7 Je třeba se podrobněji zaměřit na nedostatečnou transparentnost metodických postupů používaných ratingovými agenturami při sestavování ratingů právě z důvodu jejich neschopnosti příslušně předpovídat budoucí vývoj, a především z důvodu seberealizovatelné povahy ratingových hodnocení (z angl. *self-fulfilling prophecy*).

1.8 EHSV vyjadřuje zásadní pochyby o nezávislosti poskytovaných ratingů, dokonce je přesvědčen o jejich dílčí závislosti, a to především z důvodu použitého modelu ratingu hrazeného emitentem. Přitom právě emitent má zájem získat co nejvyšší hodnocení, což vyvolává jisté pochybnosti o nezávislosti vydaného hodnocení. Za tímto hodnocením se často skrývá spekulativní jednání spojené přinejmenším s oznamovacím efektem.

1.9 V souvislosti s předloženým návrhem je nezbytné klást důraz na to, že je třeba zabezpečit, aby všechny body, kterých se tento návrh týká, nezůstaly jen na papíru, ale aby se zabezpečilo jejich skutečné dodržování, a to jak na evropské úrovni, tak na vnitrostátních úrovních. EHSV se domnívá, že k zabezpečení dodržování této regulace je potřeba vytvořit dostatečné kapacitní možnosti Evropského orgánu pro cenné papíry (ESMA).

1.10 V tomto smyslu EHSV vítá úpravy týkající se občanskoprávní odpovědnosti ratingových agentur a žádá Komisi, aby zlepšila účinnou ochranu uživatelů finančních produktů vytvořením účinných opravných prostředků, které spotřebitelům umožní uplatňovat jejich práva a získávat odškodnění nehledě na sankce, jež může orgán dohledu agentuře uložit.

1.11 Zásadní otázkou nadále zůstává problém střetu zájmů, který se v předloženém návrhu řeší prostřednictvím několika opatření, avšak EHSV znovu zdůrazňuje, že tato opatření jsou pro dosažení stanoveného cíle nedostatečná. Je to způsobeno použitím modelu ratingu hrazeného emitentem, zejména v případě vydávání vyžádaných hodnocení, jakož i v případě sestavování ratingů států. Negativní ratingy a předpovědi týkající se státních dluhů přinášejí kupcům vydaných dluhopisů výhodu v podobě vyšších úroků a rizikových premií. Jsou-li v některých případech těmito kupci sami vydavatelé dluhopisů, kteří platí ratingovým agenturám za rating svých finančních nástrojů; představovalo by to možný střet zájmů.

1.12 Kromě snahy návrhu o odstranění některých problémů (transparentnost, střet zájmů, nezávislost, konkurence) a zpřísnění dozoru nad fungováním ratingových agentur jakožto důležitých účastníků finančních trhů EHSV oceňuje, že se nařízení z roku 2011 zabývá i dalšími důležitými otázkami, a to především vytvořením evropského rámce pro dohled nad ratingovými agenturami⁽¹⁾.

1.13 Nicméně EHSV se domnívá, že otázka ratingových agentur není pouze právní, ale spíše politickou otázkou. Nejlepším způsobem, jak ochránit státní dluh před často škodlivými důsledky ratingů vydávaných agenturami, tedy kromě lepších a omezených pravidel, je:

- zakázat jim vydávat ratingy na státní dluh;
- rozšířit mandát ECB a postavit ji na roveň ostatním světovým centrálním bankám, a tak odstranit její současnou nevýhodu;
- zlepšit stávající řízení státního dluhu v eurozóně (stanovisko ECO/307 – CESE 474/2012).

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Ratingové agentury, Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 37.

2. Odůvodnění

2.1 V současnosti se prohlubující úvěrová krize navazuje na předchozí bankovní krizi, která byla výsledkem vážných nedostatků v oblasti regulace a dohledu nad finančními institucemi, na niž Evropská unie správně a promptně reagovala přijetím nařízení (ES) č. 1060/2009. Tato nová krize poukazuje na potřebu dodatečného zefektivnění fungování několika druhů činnosti v oblasti regulace a dohledu nad finančními institucemi. Nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách stanovuje přísná pravidla pro jednání ratingových agentur, a to především s cílem snížit možná rizika v oblasti střetu zájmů, zabezpečení vysoké kvality, transparentnosti ratingů a ratingových postupů.

2.2 Nesmí se zapomínat, že ratingové agentury nejsou schopny předpovídat budoucí reálný vývoj, což znamená, že mají vysloveně škodlivý vliv na ekonomiku států. Seznam pochybení těchto agentur je dlouhý, proto připomeneme jen některá:

- v roce 1975 dostalo město New York velmi dobrý rating v předvečer vyhlášení bankrotu (zastavení plateb),
- něco později agentura Standard and Poor's ujistila investory, že Orange County (Kalifornie) má zdravé hospodářství a je dobře spravováno, navzdory tomu, že se tam v důsledku spekulací s deriváty vypařily 2 miliardy dolarů; následně musela agentura čelit několika soudním žalobám⁽²⁾,
- podobně tomu bylo i v případech hedgeového fondu Long Term Capital Management, Bank of Credit and Commerce International (BCCI), krachu amerických spořitelů a podvodných krachů Enronu, Worldcomu, Tyco atd. a konečně i Lehman Brothers⁽³⁾,
- v období před finanční krizí dávaly agentury i těm nejpodezřelejším hypotečním derivátům (tzv. *subprimes*) známku AAA, čímž přesvědčily investory, mimo jiné i penzijní fondy, aby je ve velkém kupovali⁽⁴⁾,
- před vypuknutím finanční krize v roce 2008 ratingové agentury jednohlasně udělovaly nejlepší známku bankám a fondům, které vlastnily ty nejbezpečnější cenné papíry, jež vymysleli spekulanti, jako tomu bylo v případě americké pojišťovny AIG⁽⁵⁾,
- například v prosinci 2009 Standard and Poor's udělila řeckému dluhu rating A-, to znamená stejný jako Estonsku, které se tou dobou připravovalo na vstup do eurozóny⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Ibrahim Warde, „Ces puissantes officines qui notent les Etats“, *Le Monde diplomatique*, únor 1997.

⁽³⁾ Marc Roche, *Le capitalisme hors la loi*, Éditions Albin Michel 2011, s. 70.

⁽⁴⁾ Joseph E. Stiglitz, *Le triomphe de la cupidité*, Les lines qui libèrent 2010, s. 166.

⁽⁵⁾ Hervé Kempf, *L'oligarchie ça suffit, vive la démocratie*, Éditions du Seuil, Paříž 2011, s. 72.

⁽⁶⁾ Tamtéž.

2.3 V současné situaci, kdy se celá Evropa zmitá v dluhové krizi a některé země se nacházejí na pokraji bankrotu, bude velmi důležité, aby Komise udělala vše, co je v jejích silách, a podpořila obnovu ekonomiky. Tento návrh představuje vhodný nástroj k podpoře tohoto úsilí, je však třeba být ambicióznější.

2.4 V předloženém návrhu není dostatečným způsobem upravena otázka ratingů dluhů veřejných financí států, přičemž je sporná jejich relevantnost, neboť země se stejným hodnocením platí rozdílné úroky. Z toho vyplývá i dosud nezodpovězená otázka politické hodnoty těchto hodnocení ratingových agentur.

2.5 Evropská komise ve svém konzultačním dokumentu (7), který byl výsledkem veřejných konzultací v průběhu roku 2010, prezentovala možnosti řešení problémů spjatých s nadměrným spoléháním účastníků trhu na ratingy, poukázala na potřebu zavedení samostatného posuzování úvěrových rizik investičními společnostmi, podporu zvyšování konkurence na ratingovém trhu, zavedení občanskoprávní odpovědnosti ratingových agentur a možnosti řešení potenciálních střetů zájmu z důvodu použití modelu ratingu hrazeného emitentem.

2.6 Mnozí účastníci veřejných konzultací organizovaných Evropskou komisí od 5. listopadu 2010 do 7. ledna 2011 vyjádřili znepokojení nad přehnaným až mechanickým spoléháním na ratingy a současně se přikláněli k postupnému omezení odkazů na ratingy i v rámci legislativy. Současně poukázali na skutečnost, že důležitou součástí hledání adekvátního řešení bude nalezení vhodných nástrojů, které je nahradí.

2.7 Potřebu zlepšit regulační rámec pro ratingové agentury a přijmout vhodná opatření ke snižování nadměrného spoléhání na ratingy podpořil i Evropský parlament, který 8. června 2011 vydal nelegislativní usnesení o ratingových agenturách (8).

2.8 Evropská rada dospěla 23. října 2011 (9) k závěru, že klíčovou prioritou EU zůstává posílení finanční regulace, a uvítala skutečnost, že od roku 2008 už bylo díky reformě regulačního a kontrolního rámce mnohého dosaženo, nabádá však, aby se i nadále pokračovalo v úsilí hledat a odstraňovat slabé stránky finančního systému ve snaze předejít budoucím krizím.

2.9 Na mezinárodní úrovni Rada pro finanční stabilitu v říjnu 2010 vydala zásady pro omezování spoléhání se státních orgánů a finančních institucí na ratingy ratingových agentur (10). Zásady vyzývají, aby byly odstraněny nebo nahrazeny odkazy na tyto ratingy v právních předpisech tehdy, jsou-li dostupná

jiná vhodná měřítka bonity, a aby se po investorech požadovalo, aby bonitu posuzovali sami. Uvedené zásady v listopadu 2010 schválil summit G20 v Soulu.

2.10 Z těchto důvodů bylo třeba změnit nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách, a to především s cílem snížit potenciální rizika spojená s nadměrným spoléháním účastníků finančního trhu na ratingy, vysoký stupeň koncentrace na ratingovém trhu, zavést občanskoprávní odpovědnost ratingových agentur vůči investorům, odstranit střet zájmů v souvislosti s modelem ratingu hrazeného emitentem a strukturou akcionářů ratingových agentur.

3. Shrnutí změn v nařízení (ES) č. 1060/2009

3.1 Rozšíření oblasti působnosti nařízení o ratingové výhledy

3.1.1 Návrh Komise rozšiřuje oblast působnosti pravidel o ratingových výhledech tak, aby se případně vztahovala i na „ratingové výhledy“. Význam ratingových výhledů pro investory a emitenty a jejich vliv na trh je srovnatelný s významem a účinky úvěrových ratingů, proto se požaduje zejména to, aby ratingové agentury zveřejňovaly časový horizont, v jehož rámci se očekává změna úvěrového ratingu.

3.2 Změny týkající se použití ratingů

3.2.1 V návrhu nařízení o ratingových agenturách se doplňuje ustanovení o povinnosti vybraných finančních institucí provádět vlastní hodnocení úvěrového rizika s cílem snížit nadměrné, až mechanické spoléhání na výhradně externí úvěrové ratingy při posuzování spolehlivosti investice do aktiv.

3.3 Změny týkající se nezávislosti ratingových agentur

3.3.1 Nezávislost ratingových agentur při současném modelu ratingu placeného emitentem je třeba posílit tak, aby se zvýšila úroveň důvěryhodnosti ratingů.

3.3.2 Jedním ze zpřísnění v oblasti nezávislosti prostřednictvím vyloučení střetu zájmů je pravidlo, podle něž podílník nebo akcionář ratingové agentury, který v ní drží podíl nejméně 5 %, nesmí držet 5 % nebo vyšší podíl v jiné ratingové agentuře, pokud dotčené ratingové agentury nejsou členy téže skupiny.

3.3.3 Zavádí se pravidlo rotace pro ratingové agentury najaté emitentem za účelem provedení ratingu buď emitenta samého, nebo jeho dluhových nástrojů. Současně se stanovuje, že odcházející ratingová agentura musí nastupující ratingové agentuře poskytnout kompletní předávací dokumentaci s příslušnými údaji.

(7) http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/agencies/summary-responses-cra-consultation-20110704_en.pdf.

(8) <http://www.europarl.europa.eu/oel/FindByProcnum.do?lang=en&procnum=INI/2010/2302>.

(9) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdta/en/ec/125496.pdf.

(10) http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_101027.pdf.

3.3.4 Současně se upravuje pravidlo vnitřní rotace zaměstnanců, aby se zabránilo přechodu analytiků do jiné agentury se spisem zákazníka.

3.3.5 Ratingová agentura by neměla vydávat rating, jestliže existují skutečné nebo potenciální střety zájmů v důsledku účasti osob, které drží více než 10 % kapitálu nebo hlasovacích práv ratingové agentury, nebo mají jiné významné postavení.

3.3.6 Osoby, které drží podíl přesahující 5 % kapitálu nebo hlasovacích práv ratingové agentury, nebo které mají významné postavení, by neměly mít dovoleno poskytovat hodnocenému subjektu konzultační nebo poradenské služby.

3.4 Změny týkající se zveřejňování informací o metodice ratingových agentur, ratingů a ratingových výhledů

3.4.1 Navrhují se postupy pro přípravu nové ratingové metodiky nebo změnu metodiky stávající, přičemž je nevyhnutelné, aby do tohoto procesu bylo zařazeno konzultování zainteresovaných osob. Evropský orgán pro cenné papíry a trhy posoudí, zda navrhaná metodika vyhovuje stávajícím požadavkům; používání metodiky bude možné až po schválení Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy.

3.4.2 Pokud se v metodice vyskytnou chyby, má mít ratingová agentura povinnost chyby opravit a informovat o těchto chybách Evropský orgán pro cenné papíry a trhy, hodnocené subjekty i širokou veřejnost.

3.4.3 Emitenta bude nutné informovat o hlavních důvodech hodnocení před zveřejněním ratingu nebo výhledu nejméně jeden celý pracovní den před zveřejněním samým ve snaze poskytnout příležitost k odhalení možné chyby v ratingu.

3.4.4 Ratingové agentury by měly zveřejňovat údaje o všech subjektech nebo dluhových nástrojích, které jim byly předloženy pro úvodní posouzení nebo předběžný rating.

3.5 Změny týkající se ratingu států

3.5.1 Ve snaze zlepšit kvalitu ratingu států budou posílena pravidla týkající se těchto ratingů a periodicita jejich posuzování se zvyšuje nejméně na každých šest měsíců.

3.5.2 Za účelem zvýšení transparentnosti a lepšího porozumění uživatelů mají mít ratingové agentury povinnost zveřejňovat úplné hodnotící zprávy při vydávání a změnách ratingu států.

3.5.3 Ratingové agentury budou také poskytovat neagregované údaje o svém obratu, včetně informací o obdržení platbách za rating v členění podle různých druhů aktiv. Tyto informace by měly umožnit posouzení, do jaké míry ratingové agentury využívají pro vydávání ratingů států své zdroje.

3.6 Změny týkající se srovnatelnosti ratingů a honorářů za ratingy

3.6.1 Všechny ratingové agentury budou mít povinnost sdělovat své ratingy Evropskému orgánu pro cenné papíry

a trhy, který bude dostupné ratingy dluhových nástrojů zveřejňovat v podobě evropského ratingového indexu (EURIX).

3.6.2 Evropský orgán pro cenné papíry a trhy bude mít možnost vypracovat pro schválení Komisí návrh technických norem pro harmonizovanou ratingovou stupnici. Veškeré ratingy se budou řídit týmiž standardy, což zajistí snazší srovnání ratingů.

3.6.3 Poplatky za poskytnutí ratingu by neměly být diskriminační a neměly by být založeny na žádné nepředvídatelné události, tj. měly by být založené na skutečných nákladech a průhledných cenových měřících a neměly by záviset na výsledku hodnocení. Ratingové agentury by měly každý rok sdělit seznam poplatků účtovaných klientům za jednotlivé služby.

3.6.4 Evropský orgán pro cenné papíry a trhy by měl sledovat koncentraci trhu, riziko plynoucí z vysoké koncentrace a dopad na celkovou stabilitu finančního odvětví.

3.7 Změny týkající se občanskoprávní odpovědnosti ratingových agentur vůči investorům

3.7.1 Komise navrhuje novými ustanoveními zavést v případě, že ratingová agentura vědomě nebo hrubou nedbalostí poruší povinnosti stanovené v nařízení o ratingových agenturách, možnost podat žalobu o náhradu škody způsobené tímto porušením, pokud toto porušení ovlivnilo rating, na který se investor spoléhal.

3.8 Jiné změny

3.8.1 Nařízení je v některých bodech, jež se týkají ratingových agentur, náležitě rozšířeno o působnost i pro „certifikované“ agentury sídlící v třetích zemích.

4. Obecné připomínky

4.1 Návrh Komise vhodně upravuje a doplňuje platné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1060/2009, a to především pokud jde o nadměrné spoléhání účastníků finančního trhu na ratingy, vysoký stupeň koncentrace na ratingovém trhu, občanskoprávní odpovědnost ratingových agentur vůči investorům, střet zájmů v souvislosti s modelem ratingu place-ného emitentem a strukturu akcionářů ratingových agentur. Výbor však poznamenává, že některým částem nařízení se nedostává konkrétnosti a některé části jsou vágní. Věř, že konečné znění nařízení bude tam, kde je to možné a prospěšné, konkrétnější, jasnější a jednoznačnější.

4.2 EHSV vyjadřuje své pochyby o budoucí skutečné důvěryhodnosti vlastních ratingů a následného spoléhání na ně vzhledem k tomu, že v současnosti se přiznává význam hlavně ratingům etablovaných ratingových agentur sídlících mimo EU; pokud se budou finanční instituce nadále spoléhat na tato hodnocení, navrhovaná regulace nemůže být úspěšná. Současně zůstává nezodpovězenou otázkou způsob, jakým chce Komise vynutit sestavování vlastních relevantních hodnocení.

4.3 Totéž lze říci o navrhovaném pravidle rotace; i kdyby toto pravidlo vedlo ke vzniku nové agentury, která by měla přispět k rozmanitosti názorů, lze předpokládat, že hodnocení této nově vzniklé agentury bude ovlivněno názory etablovaných ratingových agentur, a k očekávané názorové pestrosti tedy nedojde.

4.4 EHSV má vážné pochyby o nezávislosti poskytovaných ratingů, a to především z důvodu použitého modelu ratingu hrazeného emitentem, a to i v případě ratingu států, který ovlivňuje výši úroku, jaký suverénní státy platí finančním institucím a dalším investorům do jejich dluhu. EHSV proto navrhuje, aby se Komise začala věnovat celkovému fungování finančních trhů a jejich přísnější regulaci.

4.5 EHSV podporuje vykonávání dozoru nad odměňováním jednotlivých analytiků a nezávislost tohoto odměňování na výsledcích ratingového hodnocení. V této souvislosti si však není jistý, jakými konkrétními kroky by chtěl Evropský orgán pro cenné papíry a trhy dodržování uvedeného návrhu kontrolovat, a proto navrhuje, aby byl tento bod podrobněji rozveden.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV znovu připomíná, že je třeba docílit dodržování stanoveného právního rámce, a to především stanovením sankcí i pro management a odpovědné pracovníky evropského i mezinárodního orgánu dohledu nad trhy, pokud nebudou plnit své povinnosti, neboť jejich nečinnost působí škody bankám, zdravotnému finančnictví, ale i celému hospodářství, podnikům a občanům.

5.2 EHSV kladně hodnotí zvýšenou snahu o ochranu spotřebitelů finančních produktů prostřednictvím zavedení občanskoprávní odpovědnosti ratingových agentur, jejímž zavedením Evropský parlament a Rada zohlednily předchozí stanovisko EHSV⁽¹⁾. Nicméně EHSV se domnívá, že by tato část měla být zpracována podrobněji a měla by být podstatně jasnější. Zároveň by měla být jasně provázána se sankcemi, které může udělit Evropský orgán pro cenné papíry a trhy.

5.3 EHSV vyjadřuje jisté pochyby o snaze nařízení zvýšit konkurenci na trhu ratingů prostřednictvím zavedení harmonizované ratingové stupnice, avšak podporuje tuto úpravu, pokud jde o snazší srovnatelnost ratingů.

5.4 EHSV se domnívá, že ve snaze o zvýšení kvality, transparentnosti, nezávislosti, plurality názorů a hospodářské soutěže v oblasti poskytování ratingů je třeba, aby Komise vytvořila nezávislou evropskou ratingovou agenturu, která by vydávala nezávislé ratingy týkající se státních dluhů za účelem ochrany obecného zájmu.

5.5 EHSV souhlasí s názorem, že je nevyhnutelné omezit vlastnictví ratingových agentur tak, aby bylo zaručeno vnímání

jednotlivých agentur jako nezávislých, avšak EHSV by upřednostnil, aby byla zaručena úplná nezávislost ratingových agentur. Zároveň je třeba zabezpečit, aby žádný investor nevlastnil vyšší než určitý podíl kapitálu ratingové agentury, a to ani nepřímo.

5.6 EHSV se obává, že ani vlastní hodnocení rizika účastníky finančních trhů a menší spoléhání na externí ratingy nezaručí objektivitu rozhodnutí, která přijímají účastníci finančních trhů, a vyšší rozmanitost názorů. EHSV současně vyjadřuje své pochyby, pokud jde o kapacitní možnosti menších finančních institucí k vytvoření analytického oddělení, jež by se věnovalo těmto hodnocením.

5.7 EHSV vyjadřuje jisté obavy v souvislosti s použitelností občanskoprávní odpovědnosti ratingových agentur vzhledem k tomu, že agentury mnohokrát vydaly chybné ratingy, a pouze ve velmi málo případech musely nést odpovědnost za svá pochybení. EHSV proto není přesvědčen, že předkládaná regulace dokáže současný *status quo* změnit. Současně se EHSV domnívá, že by bylo vhodné zabezpečit konzistentní a co nejúčinnější posílení občanskoprávní odpovědnosti pro instituce využívající ratingy při poskytování některých služeb, například odpovědnost bank při poskytování investičního poradenství.

5.8 EHSV se domnívá, že je třeba se zaměřit na přezkum postupu pro dohled nad činností ratingových agentur, který momentálně probíhá v nedostatečném rozsahu; bylo by třeba zabezpečit jeho systematickou, konzistentní a co nejširší realizaci.

5.9 EHSV se domnívá, že navrhovaná pravidla týkající se střetu zájmů jsou nezbytná, avšak zmíněný návrh není dostatečně konkrétní v příslušných bodech, a proto je třeba je rozpracovat podrobněji, především pokud jde o definici povinností jednotlivých institucí vykonávajících dohled nad jejich dodržováním.

5.10 K obdobnému závěru dospěl EHSV i v případě technické stránky a konkrétního způsobu definování evropského ratingového indexu (EURIX) a v této souvislosti zároveň vyslovuje své pochyby, zda tento index může poskytnout nějakou dodatečnou informaci.

5.11 V předloženém návrhu se zmiňují ratingy států, avšak není přesně definováno, co se rozumí pod pojmem stát, neboť finanční situaci státu ovlivňují i jeho fondy sociálního a zdravotního pojištění, které jsou přímo nebo nepřímo propojeny se státním rozpočtem. Občané mají právo vědět, zda je ohrožena úhrada jejich zdravotních nebo sociálních potřeb.

5.12 Ratingy států musí být velmi dobře definovány vzhledem k tomu, že ovlivňují řadu stránek fungování státu na finančních trzích. Proto je potřeba, aby Komise věnovala větší pozornost otázce ratingu státních dluhů a zpracovala ji podrobněji.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Ratingové agentury, Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 37.

5.13 Jednou z hlavních stále nedořešených otázek zůstává nedostatečná nezávislost ratingových agentur způsobená především použitím modelu ratingu hrazeného emitentem, jehož důsledkem je, že ratingy jsou vnímány jako výhodné pro emitenta, a ne jako ratingy potřebné pro investory. EHSV se domnívá, že zavedení pravidla rotace nebude schopné poskytnout dostatečnou regulační funkci, která by oslabil dosah modelu ratingu hrazeného emitentem, a proto navrhuje zvážit jiný způsob pro omezení možností účelového výběru ratingové agentury emitentem.

5.14 EHSV se domnívá, že pravidlo rotace v navrhovaném rozsahu nebude schopné splnit očekávání spojené s jeho zavedením, a to především pokud jde o vytvoření dostatečného počtu nových tržních příležitostí. Proto EHSV považuje za vhodné, aby součástí schváleného nařízení byla kratší období, během nichž může emitent využívat služby téže ratingové agentury, nebo delší období přestávky v jejich využívání. Jedním z možných řešení je i výběr ratingových agentur losem. Současně EHSV navrhuje, aby v příslušných člancích návrhu bylo z formulace „deset po sobě jdoucích dluhových nástrojů“ odstraněno spojení „po sobě jdoucích“.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Tento text stanoviska sekce byl upraven v souladu s pozměňovacím návrhem přijatým shromážděním, avšak získal podporu alespoň čtvrtiny hlasů:

Odstavec 5.4

„5.4 EHSV se domnívá, že ve snaze o zvýšení kvality, transparentnosti, nezávislosti, plurality názorů a hospodářské soutěže v oblasti poskytování ratingů je třeba, aby Komise vytvořila nezávislou evropskou ratingovou agenturu, která by vydávala nezávislé ratingy, za něž by platili emitenti, nevydávala by však ratingy států, aby se předešlo možným obviněním ze střetu zájmů.“

Tento text stanoviska sekce byl zamítnut 78 hlasy proti, avšak 55 členů hlasovalo pro a 13 členů se hlasování zdrželo.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje

COM(2011) 635 final – 2011/0284 (COD)

a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Společná evropská právní úprava prodeje určená k usnadnění přeshraničních transakcí na jednotném trhu

COM(2011) 636 final

(2012/C 181/14)

Zpravodajka: **paní BONTEA**

Dne 11. října 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Společná evropská právní úprava prodeje určená k usnadnění přeshraničních transakcí na jednotném trhu

COM(2011) 636 final.

Dne 16. listopadu 2011 se Rada a dne 25. října 2011 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje*

COM(2011) 635 final – 2011/0284 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 87 hlasy pro, 54 hlasů bylo proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá záměr Komise usnadnit rozšíření přeshraničního obchodu pro podniky (zvláště malé a střední podniky), povzbudit přeshraniční nákupy spotřebitelů a posílit výhody vnitřního trhu.

1.2 Výbor s potěšením vítá skutečnost, že jeho předchozí návrhy byly, pokud **jde o zvolenou formu** společné evropské právní úpravy prodeje (nařízení) a **zvolenou alternativu** (fakultativní „druhý režim“), zohledněny. Jak však již bylo uvedeno v předcházejícím stanovisku, domnívá se, že „těchto cílů je třeba dosáhnout postupně a jako pilotní projekt začít u obchodních smluv v oblasti nadnárodních prodejů zboží (B2B), jež jsou vhodné pro prověření soudržnosti mezi režimy a jejich konkrétního uplatňování“⁽¹⁾.

1.3 Výbor zdůrazňuje, že společná evropská právní úprava prodeje musí být plně v souladu se **zásadami subsidiarity a proporcionality**.

1.4 Pokud jde o **obsah**, Výbor se domnívá, že návrh nařízení vyžaduje řadu důležitých vylepšení, jejichž cílem musí být:

- usnadnit provádění transakcí v rámci EU, významně přispět k podpoře hospodářské činnosti na jednotném trhu a dále využít jeho potenciál,
- poskytnout skutečnou evropskou přidanou hodnotu z hlediska nákladů a výhod pro hospodářské subjekty a spotřebitele,
- nabídnout podstatné výhody v oblasti zlepšování právní úpravy a zjednodušeného, srozumitelného a uživatelsky přívětivého právního prostředí,
- snížit náklady spojené s přeshraničními transakcemi,
- zabezpečit právní jistotu a zvýšený soulad mezi horizontálními a vertikálními pravidly,
- zaručit aby malé a střední podniky a spotřebitelé měli z nových předpisů praktický užitek.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 1.

1.5 Rozdělení společné evropské právní úpravy prodeje na pravidla pro smlouvy mezi podniky navzájem (B2B) a na pravidla pro smlouvy se spotřebiteli do dvou oddělených dokumentů, s jasným harmonogramem pro každý z nich, usnadní podnikům a spotřebitelům seznámení s novými pravidly a jejich provádění.

1.6 Výbor přikládá velkou důležitost fakultativní povaze nových pravidel a záruce svobody vyjednávání ve věci přijetí společné evropské právní úpravy prodeje.

1.7 EHSV upozorňuje na následující klíčové otázky:

- provádění společné evropské právní úpravy prodeje je velmi problematické,
- musí být více zohledněny specifické charakteristické rysy malých a středních podniků,
- po konzultaci se zaměstnavateli, malými a středními podniky a spotřebitelskými organizacemi musí být vypracovány evropské vzorové smlouvy, jež budou navrženy pro konkrétní oblasti obchodu nebo odvětví činnosti, budou obsahovat standardní podmínky a budou dostupné ve všech úředních jazycích EU. Byly by velmi účinným nástrojem ve vztazích typu B2B a B2C a měly by být dány k dispozici současně se zveřejněním nařízení,
- musí být zajištěna solidnější právní jistota a musí dojít k vylepšení společné evropské právní úpravy prodeje,
- v souladu s články 12 a 169 Smlouvy musí být při vymezování a provádění všech politik a přijatých opatření EU nezbytně brány v úvahu požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele a malých a středních podniků.

1.8 Výbor poukazuje na to, že prosté přijetí společné evropské právní úpravy prodeje samo o sobě není dostatečné k tomu, aby zaručilo rozvoj přeshraničního obchodu pro podniky a přeshraničního nakupování spotřebitelů, a vyzývá Komisi a členské státy, aby pokračovaly ve svém úsilí o využití plného potenciálu jednotného trhu pro hospodářský růst a tvorbu pracovních míst.

1.9 Výbor upozorňuje na význam doprovodných opatření nutných k tomu, aby se strany, které by mohly uplatnit společnou evropskou právní úpravu prodeje, bude-li přijata, dozvěděly, jak právní úpravu uplatnit efektivně a vykládat ji jednotným způsobem.

1.10 Spotřebitelské organizace zdůrazňují, že návrh v předloženém znění by neměl být uplatňován na spotřebitelské transakce. Malé a střední podniky a organizace zaměstnavatelů zdůrazňují, že pokud se přistoupí k několika změnám a doprovodným opatřením, může být návrh uplatňován na spotřebitelské transakce. Návrhy, které tyto malé a střední podniky a organizace spotřebitelů předložily, se stále v mnoha ohledech různí. Nalézt nejlepší řešení, jež budou všeobecně přijatelná, znamená složitý a obtížný proces.

1.11 Výbor vyzývá Komisi, Radu a Parlament, aby uvedené aspekty při formování společné evropské právní úpravy prodeje nebo jakékoli jiné iniciativy, jejímž cílem by byla regulace práv spotřebitelů v EU, zohlednily a aby nadále vedly dialog s malými a středními podniky a spotřebitelskými organizacemi, aby společná evropská právní úprava prodeje účinněji naplňovala potřeby cílových subjektů a aby výrazně přispěla k usnadnění transakcí v rámci EU.

2. Souvislosti

2.1 Stávající právní rámec

2.1.1 Stávající právní rámec EU se vyznačuje rozdílností ve vnitrostátních právních systémech a smluvním právem 27 členských států.

2.1.2 Právní předpisy EU obsahují řadu společných pravidel, zejména v oblasti smluv mezi podniky a spotřebiteli, jež harmonizují hmotné spotřebitelské smluvní právo. Nedávno přijatá směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů⁽²⁾ plně harmonizovala hlavní prvky smluv uzavřených na dálku, jako jsou před-smluvní informace, formální požadavky, právo odstoupit od smlouvy, přechod rizika a dodání, a ponechala minimální harmonizaci pouze zákonné záruky a nepřiměřené smluvní podmínky.

2.1.3 Články 12, 38, 164, 168 a čl. 169 odst. 4 Smlouvy zaručují přednost vnitrostátních předpisů, pokud jsou pro spotřebitele výhodnější.

2.2 Potíže obchodníků a spotřebitelů

2.2.1 V současné době pouze každý desátý obchodník v EU vyváží v rámci jednotného trhu a většina těch, kteří tak činí, vyváží pouze do malého počtu členských států. Pouze 8 % spotřebitelů nakoupilo výrobky a služby na internetu v jiném členském státu. Potenciál vnitřního trhu a přeshraničního elektronického obchodu je stále nedostatečně využíván.

2.2.2 Mezi překážky patří mimo jiné rozdíly v daňové úpravě, administrativní požadavky, obtíže s dodáním, rozdílný jazyk a kultura, nízký stupeň rozšíření širokopásmového připojení, normy pro ochranu údajů, design, územní omezení duševního vlastnictví, způsoby platby a rozdíly v právním rámci. Z údajů Komise čerpaných z dalších průzkumů vyplývá, že v transakcích mezi podnikateli a spotřebiteli je jednou z hlavních překážek, jež spotřebitele od nákupu přes hranice odrazují, neexistence účinných opravných prostředků. Až 62 % spotřebitelů nenakupuje on-line přes hranice, neboť se obává podvodů, 59 % neví, co si počít v případě problémů, 49 % má obavy ohledně dodání zboží a 44 % si není jistých, jaká jsou jejich spotřebitelská práva⁽³⁾.

Obchodníci, především malé a střední podniky, musí čelit problémům, k nimž patří:

- zjišťování informací o ustanoveních smluvního práva cizí země,

⁽²⁾ Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64.

⁽³⁾ Hodnotící zpráva o spotřebitelských trzích (*The Consumer Market Scoreboard*), páté vydání, březen 2011.

- zvýšená právní složitost přeshraničního obchodu v porovnání s domácím obchodem,
- vysoké dodatečné transakční náklady,

2.2.3 Překážky přeshraničnímu obchodu mají výrazný negativní dopad na podniky a spotřebitele.

3. Návrh Komise

3.1 Sdělení Komise ⁽⁴⁾ uvádí rozhodnutí předložit návrh nařízení ⁽⁵⁾, které zavádí společnou evropskou právní úpravu prodeje, jehož deklarovaným cílem bude vylepšit fungování vnitřního trhu usnadněním rozšíření přeshraničního obchodu.

3.2 Návrh Komise znamená:

a) z hlediska **zvoleného nástroje**:

- **alternativní** soubor pravidel smluvního práva, totožných v každém členském státě a použitelných v celé EU, která budou existovat společně se stávajícími vnitrostátními právními předpisy v oblasti smluvního práva,
- **fakultativní** rámec, který si smluvní strany zvolí. Spotřebitel musí vyplnit výslovné prohlášení, v němž souhlasí s použitím společné evropské právní úpravy prodeje; toto prohlášení není totožné s prohlášením, v němž spotřebitel vyjadřuje svůj souhlas s uzavřením smlouvy.

b) z hlediska **formy**: jako nařízení bude **společná evropská právní úprava prodeje obecně a přímo použitelná**;

c) z hlediska **obsahu**:

obsažný (183 článků), ale nikoli vyčerpávající soubor **pravidel smluvního práva, který upravuje**:

- obecné zásady smluvního práva,
- právo stran získat zásadní informace před uzavřením smlouvy, pravidla upravující způsoby uzavírání dohod, právo spotřebitelů od smlouvy odstoupit a zrušení smlouvy,
- to, jak mají být smluvní podmínky vykládány, pravidla o obsahu a účincích smluv i o smluvních podmínkách, které mohou být považovány za nepřiměřené,
- povinnosti a prostředky nápravy smluvních stran,
- dodatečná společná pravidla o náhradě škody a o úrocích z prodlení,
- navrácení plnění a promlčení.

Určité aspekty budou i nadále upraveny použitelnými vnitrostátními právními předpisy podle nařízení 593/2008 ⁽⁶⁾ (Řím I).

⁽⁴⁾ COM(2011) 636 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 635 final.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

3.3 Společná evropská právní úprava prodeje se zaměřuje na smlouvy, které mají největší význam pro přeshraniční obchod (kupní smlouvy uzavřené mezi podniky a spotřebiteli nebo mezi podniky navzájem, pokud je alespoň jednou stranou malý nebo střední podnik, včetně smluv týkajících se dodávky digitálního obsahu a souvisejících služeb).

3.4 Společná evropská právní úprava prodeje se omezuje na přeshraniční smlouvy (s možností, aby členské státy rozsah působnosti rozšířily).

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor vítá záměr Komise usnadnit rozšíření přeshraničního obchodu pro podniky (zvláště malé a střední podniky), povzbudit přeshraniční nákupy spotřebitelů a posílit výhody vnitřního trhu.

4.2 Výbor zdůrazňuje, že společná evropská právní úprava prodeje musí být plně v souladu se **zásadami subsidiarity a proporcionality**.

4.3 Pokud jde o **zvolenou formu** (nařízení) a **alternativu** („druhý režim“ v každém členském státě, který je fakultativní a podléhá výslovnému souhlasu smluvních stran), jak již bylo řečeno ve výše zmíněném stanovisku Výboru, „těchto cílů je třeba dosáhnout postupně a jako pilotní projekt začít u obchodních smluv v oblasti nadnárodních prodejů zboží (B2B)“.

4.4 Pokud jde o **obsah**, výbor se domnívá, že návrh nařízení vyžaduje řadu důležitých vylepšení, jejichž cílem musí být:

- usnadnit provádění transakcí v rámci EU, významně přispět k podpoře hospodářské činnosti na jednotném trhu a dále využít jeho potenciál,
- poskytnout skutečnou evropskou přidanou hodnotu z hlediska nákladů a výhod pro hospodářské subjekty a spotřebitele,
- nabídnout podstatné výhody v oblasti zlepšování právní úpravy a zjednodušeného, srozumitelného a uživatelsky přívětivého právního prostředí,
- snížit náklady spojené s přeshraničními transakcemi,
- zabezpečit právní jistotu a zvýšený soulad mezi horizontálními a vertikálními pravidly se zvláštním důrazem na transparentnost, srozumitelnost a jednoduchost. To bude ku prospěchu nejen právních odborníků, ale zvláště také ku prospěchu malých podniků a spotřebitelů,
- zaručit aby malé a střední podniky a spotřebitelé měli z nových předpisů praktický užitek.

4.5 Výbor dříve upozornil na to, že „těchto cílů je třeba dosáhnout postupně a jako pilotní projekt začít u obchodních smluv v oblasti nadnárodních prodejů zboží (B2B), jež jsou vhodné pro prověření soudržnosti mezi režimy a jejich konkrétního uplatňování“ (7).

Rozdělení společné evropské právní úpravy (183 článků) na pravidla pro smlouvy typu B2B a na pravidla pro smlouvy typu B2C do dvou oddělených dokumentů s jasným harmonogramem pro každý z nich usnadní zákonodárcům rozhodování o tom, která legislativní technika by se měla vztahovat na každý soubor pravidel se zohledněním síly vyjednávací pozice smluvních stran.

4.6 Stávající obsah společné evropské právní úpravy prodeje vedl ke značné nespokojenosti a kritice ze strany malých a středních podniků a spotřebitelských organizací, jež zpochybnily konkrétní potřebu nepovinného nástroje na podporu elektronického obchodu a legislativní metodu (fakultativní režim) použitou v případě smluv typu B2C.

4.7 Výbor vyzývá Komisi, Radu a Parlament, aby uvedené aspekty při formování společné evropské právní úpravy prodeje zohlednily a aby nadále vedly dialog s malými a středními podniky a spotřebitelskými organizacemi, aby společná evropská právní úprava účinněji naplňovala potřeby cílových subjektů.

4.8 Výbor přikládá velkou důležitost fakultativní povaze nových pravidel a záruce svobody vyjednávání ve věci přijetí společné evropské právní úpravy prodeje.

4.9 Pokud jde o velké společnosti nebo společnosti s dominantním postavením na trhu, Výbor doporučuje určit nejvhodnější doprovodná opatření, aby malé a střední podniky mohly snáze vykonávat své svobodné právo volby mezi oběma režimy a respektovaly fakultativní povahu společné evropské právní úpravy prodeje.

4.10 V souladu s články 12 a 169 Smlouvy musí být při vymezování a provádění všech politik a přijatých opatření EU brány v úvahu požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele a malých a středních podniků.

4.11 Výbor poukazuje na výrazné obtíže s uplatňováním společné evropské právní úpravy prodeje:

— je třeba vyjasnit vzájemné vztahy mezi nepovinným nástrojem a evropským soukromým mezinárodním právem, včetně imperativních ustanovení členských států a pravidel souvisejících s veřejným pořádkem (články 9 a 21 nařízení č. 593/2008);

— měla by být explicitně objasněna úloha nařízení Řím I v případě smluv typu B2C, s ohledem na nedávné rozsudky Soudního dvora Evropské unie, které zde slouží jako zásady k provádění;

— co nejlépe zajistit právní jistotu a vytvoření kompletního souboru pravidel smluvního práva, který neodkazuje na rozdílné vnitrostátní právo 27 členských států a který nepředstavuje potíže, pokud jde o výklad a uplatňování.

4.12 Výbor poukazuje na to, že prosté přijetí společné evropské právní úpravy prodeje samo o sobě není dostatečné k tomu, aby zaručilo rozvoj přeshraničního obchodu a využití plného potenciálu jednotného trhu pro hospodářský růst a tvorbu pracovních míst.

4.13 V souvislosti s hospodářskou a finanční krizí musí být vynaloženo veškeré úsilí na vytvoření systému, který bude podporovat vývoz a odstraní administrativní náklady. Pokud jde o spotřebitele, je nutné posílit jejich důvěru v jednotný trh a povzbudit je k přeshraničnímu nakupování poskytnutím účinných prostředků individuálního odškodnění.

4.14 Výbor vyzývá Komisi a členské státy, aby pokračovaly ve svém úsilí o odstranění zbývajících překážek přeshraničnímu obchodu, o posílení a podporu vývozní činnosti malých a středních podniků a o zaujímání aktivní úlohy při určování a provádění těch nejvhodnějších opatření, která umožní podnikům a spotřebitelům uchopit příležitosti, jež nabízí jednotný trh. Zdůrazňuje význam spolupráce a řádného dialogu mezi orgány a sociálními partnery, včetně malých a středních podniků a spotřebitelských organizací.

4.15 Výbor upozorňuje na význam **doprovodných opatření** nutných k tomu, aby subjekty podléhající případnému uplatnění společné evropské právní úpravy prodeje, bude-li nakonec přijata, byly informovány o tom, jak provádět právní úpravu efektivně a vykládat ji jednotným způsobem. Prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI) a jiných informačních kanálů musí členské státy informovat všechny zúčastněné subjekty o rozsáhlém obsahu společné evropské právní úpravy prodeje a rozdílech mezi vnitrostátními právními předpisy a právními předpisy EU, včetně aspektů judikatury a zjištěných osvědčených postupů.

5. Zvláštní připomínky

5.1 *Potřeba více zohlednit charakteristické rysy malých a středních podniků*

5.1.1 Výbor má za to, že by měl být návrh nařízení vylepšen tak, aby více zohlednil specifické charakteristické rysy malých a středních podniků:

— 99,8 % podniků je malé nebo střední velikosti, z nichž 92 % jsou mikropodniky průměrně s 2 zaměstnanci (8),

(7) Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 1.

(8) EUROSTAT.

- mikropodniky vyvázejí do omezeného počtu zemí poté, co provedou podrobnou analýzu trhu,
- standardní obchodní model mikropodniků se nezaměřuje na uzavření přeshraničních smluv se stranami ve 27 členských státech,
- přeshraničním transakcím malých a středních podniků brání výrazné překážky, které jsou uvedeny v odstavci 2.2.2.

5.1.2 Návrh není pro malé a střední podniky dostatečně uživatelsky vstřícný. Komplikovaný a abstraktní nástroj v oblasti smluvního práva, který v některých částech odkazuje na různé vnitrostátní právní předpisy 27 členských států, nemůže být malými a středními podniky prováděn bez podpůrných služeb a právního poradenství. Nástroje jsou zcela nutné a mohly by přesvědčit malé a střední podniky k volbě společné evropské právní úpravy prodeje.

5.1.3 Organizace malých a středních podniků⁽⁹⁾ zastávají názor, že je třeba ještě větší rovnováhy mezi právy a povinnostmi stran ve smlouvách typu B2C. Zdůrazňují, že je třeba vyjasnit a zjednodušit následující body:

- článek 23 (odstavec 1 o povinnosti poskytnout informace o zboží a souvisejících službách je příliš nejednoznačný);
- článek 29 (sankce jsou příliš široké a nepřesné);
- článek 39 (podmínky navrhovatele by měly mít přednost);
- čl. 42 odst. 1 písm. a) (lhůta pro odstoupení od smlouvy) (je třeba přejmout ustanovení směrnice o právech spotřebitelů);
- článek 51 („naléhavé potřeby“ nebo skutečnost, že strana „nebyla schopná předvídat, neměla dostatečné znalosti nebo zkušenosti“, nelze uvádět jako odůvodnění – na situaci, jež jsou uvedeny v tomto článku, se vztahuje zásada „dobré víry a poctivého jednání“);
- článek 72 (v případě dlouhých vyjednávání by soubor dohod uzavřených smluvními stranami měl být obsažen v jediné smlouvě, jinak malým a středním podnikům vzniknou příliš vysoké administrativní náklady z hlediska nákladů a vynaloženého času);
- článek 78 (v odstavci 1 je třeba upřesnit, že v případě, kdy je právo přeneseno na třetí osobu, je třeba současně požádat o souhlas druhou stranu);
- pokud jde o čl. 78 odst. 4, který se týká odmítnutí práva přeneseného na třetí osobu třetí osobou, je třeba odstranit spojení „konkludentně přijme“, neboť vytváří právní nejistotu;

⁽⁹⁾ Souhrnné dokumenty UEAPME ((Evropské sdružení řemesel a malých a středních podniků): http://www.ueapme.com/IMG/pdf/120119_pp_General_Remarks_CESL.pdf.
http://www.ueapme.com/IMG/pdf/120119_pp_Specific_Remarks_CESL.pdf.

- článek 97 (je třeba uvést v soulad s povinností různých stran);
- čl. 130 odstavce 3 a 5 (neobjevuje se zde pojem odpovědného držení kupujícím);
- čl. 142 odst. 4 (doplnit „prvnímu“ dopravci);
- čl. 159 odst. 1 (je třeba vyjasnit).

5.1.4 Společná evropská právní úprava prodeje musí zajistit, aby byly v každé fázi a v plné míře uplatňovány zásada „*think small first*“ a zásada proporcionality a aby byla omezena byrokracie a zbytečné výdaje pro malé a střední podniky. Výbor zdůrazňuje, že je nutné udržet náklady na regulaci pro malé a střední podniky na co nejnižší úrovni, a vyzývá Komisi, Radu a Parlament, aby k tomuto aspektu při formování společné evropské právní úpravy prodeje přihlédly.

5.2 Ochrana spotřebitele

5.2.1 Výbor znovu upozorňuje na to, že je důležité zajištění právní jistoty, která by byla postavena „na základě pokročilejších způsobů ochrany občanů a podniků“ a která by neměla „členským státům bránit v tom, aby zachovaly nebo zavedly přísnější opatření na ochranu spotřebitelů“⁽¹⁰⁾, a požaduje „jednotný trh jakožto nástroj ve prospěch občanů-spotřebitelů“⁽¹¹⁾.

5.2.2 Obsah společné evropské právní úpravy prodeje vyvolal nespokojenost a kritiku ze strany mnoha spotřebitelských organizací, které se zaměřovaly na nízkou úroveň ochrany spotřebitele ve vztahu k čl. 169 odst. 4 Smlouvy a na skutečnost, že společná evropská právní úprava prodeje bude uplatněna, aniž by byly skutečně vyslechnuty názory spotřebitelů, atp. Požadují vyloučení smluv mezi podniky a spotřebiteli z oblastí působnosti společné evropské právní úpravy prodeje.

5.2.3 Lze doložit na řadě příkladů, že návrh nezajišťuje nejvyšší úroveň ochrany spotřebitele:

- článek 5 (objektivita přiměřenosti);
- čl. 13 odst. 1 (přesný význam spojení „jasným a srozumitelným způsobem“);
- čl. 13 odst. 3 písm. c) (chybí definice „trvalého nosiče“);
- čl. 19 odst. 5 (chybí definice „přiměřené lhůty“);
- čl. 20 odst. 2 (přesný význam spojení „transakce probíhající ze dne na den“);
- čl. 28 odst. 1 (přesný význam spojení „přiměřená péče“);

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 1.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 3.

- čl. 30 odst. 1 písm. c) (chybí definice „obsahuje všechny náležitosti a je dostatečně určitá“);
- čl. 42 odst. 2 (sankcí za neposkytnutí informací by mělo být považování smlouvy za absolutně neplatnou);
- článek 45 (spotřebitel by nikdy neměl nést náklady na vrácení zboží);
- čl. 52 odst. 2 (lhůty by měly činit nejméně rok v případě a) a 2 roky v případě b);
- článek 53 (potvrzení by nikdy nemělo být konkludentní);
- článek 71 (formulace by měla být vyjasněna);
- článek 74 (význam spojení „zjevně nepřiměřené“);
- čl. 79 odst. 1 (není uvedena definice povahy neplnění, které vede k „nezávaznosti“);
- čl. 79 odst. 2 (směrnice nerozlišuje mezi podstatnými a nepodstatnými znaky smlouvy);
- článek 82 (směrnice vypouští pravidla o sdělování smluvních podmínek, povinnostech informovat a pravidlech, která by měla být ze smluv automaticky vylučována bez ohledu na to, jestli jsou nekalá či nikoliv, protože jsou v rozporu s „dobrou vírou“);
- článek 84 (seznam zakázaných smluvních ustanovení je příliš krátký a není v souladu s nejpokrokovějšími vnitrostátními právními předpisy);
- článek 85 (totéž platí pro seznam předpokládaných nepřeměřených ustanovení);
- čl. 99 odst. 3 (zcela nepřijatelné ustanovení);
- čl. 105 odst. 2 (lhůta by měla být alespoň dvouletá);
- článek 142 (právní význam a povaha „fyzické držby zboží“ nejsou rovnocenné v různých překladech do různých jazyků; podle jednotlivých vnitrostátních právních režimů);
- čl. 142 odst. 2 (význam „kontroly nad digitálním obsahem“);
- čl. 167 odst. 2 (možnost provést oznámení předem by měla být vyloučena);
- články 179 a 180 (formulace by měla být vyjasněna).

5.2.4 Musí být učiněna opatření s cílem zajistit odpovědnost a přeshraniční sledování v případě podvodného jednání za účelem posílení důvěry spotřebitelů; 59 % spotřebitelů uvádí, že je takové jednání odrazuje od přeshraničních transakcí.

5.3 Potřeba vytvořit evropské vzorové smlouvy

5.3.1 Výbor upozorňuje na nutnost vytvořit evropské vzorové smlouvy, které musí

- být dostupné současně se zveřejněním společné evropské právní úpravy prodeje a nabytím účinnosti této úpravy,
- být určeny pro každou konkrétní oblast obchodu a odvětví činnosti,
- obsahovat normalizované podmínky vycházející z *acquis*, jež budou zaručovat velmi vysokou míru ochrany spotřebitelů ve smlouvách typu B2C a smluvní svobodu ve smlouvách typu B2B a plně uplatňovat iniciativu *Small Business Act*,
- být dostupné ve všech úředních jazycích EU,
- být sledovány a přezkoumávány ve stanovených intervalech s cílem zlepšit obsah využitím osvědčených postupů, právní nauky a judikatury.

Tyto nástroje jsou velmi užitečné pro malé a střední podniky a spotřebitele, kteří chtějí uzavírat přeshraniční smlouvy se spotřebiteli.

5.3.2 Při vytváření evropských vzorových smluv je nutné zapojení podnikatelských organizací, organizací malých a středních podniků a spotřebitelských organizací a spolupráce s nimi.

5.4 Potřeba zajistit větší právní jistotu

5.4.1 Návrh nařízení představuje obtíže, pokud jde o stanovení vhodného právního základu, výklad a provádění.

5.4.2 Na mnoha místech jsou uvedeny odkazy na vnitrostátní právo (například pokud jde o právní subjektivitu, neplatnost smlouvy v důsledku nedostatečné způsobilosti, protiprávnosti nebo rozporu s dobrými mravy, stanovení smluvního jazyka, záležitosti zákazu diskriminace, zastoupení, existenci více dlužníků nebo více věřitelů, výměnu smluvních stran včetně právního nástupnictví, započtení a spojení, vlastnická práva včetně převodu vlastnictví, práv duševního vlastnictví a mimosmluvní odpovědnosti). Bude to tedy vyžadovat, aby obchodníci studovali právní rámec a platili za právní poradenství, stejně jako to bude znamenat právní nejistotu.

5.4.3 Neexistuje žádný mechanismus, který by zajistil, aby bylo nařízení jednotně uplatňováno napříč celou EU. Soubor soudních rozhodnutí nepředstavuje pro vnitrostátní soudy, jež jsou zodpovědné za výklad a provádění nařízení, platný právní precedens. Spolu s řadou různých výkladů bude narůstat právní nejistota.

5.4.4 Soudní rozhodnutí by měla být sledována, měly by být prosazovány osvědčené postupy a nejméně po dobu prvních pěti let by měly být připravovány výroční zprávy tak, aby mohly být výsledky průběžně posuzovány, osvědčené postupy prosazovány a aby mohla být přijímána potřebná opatření, jejichž cílem by bylo umožnit jednotný výklad nařízení napříč EU.

5.5 Další připomínka

V době krize je nepravděpodobné, že by byl vyčleněn velký objem prostředků z vnitrostátních rozpočtů na opatření, jejichž účelem je podporovat nová pravidla a informovat o nich. Bod 4 (*Dopad na rozpočet*) důvodové zprávy by měl obsahovat budoucí podpůrná opatření, která by zahrnovala školení organizovaná Komisí a určená pro zástupce podnikových organizací, organizací malých a středních podniků a spotřebitelských organizací. Ty by pak poskytovaly informace svým členům o společné evropské právní úpravě prodeje. Zpráva by také měla obsahovat podpůrná opatření, která by umožnila těmto organizacím poskytovat bezplatné poradenství o provádění nařízení.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

I. Tyto odstavce stanoviska specializované sekce byly upraveny s ohledem na pozměňovací návrhy přijaté shromážděním, přestože více než jedna čtvrtina hlasů byla pro to, aby byly zachovány v původní podobě (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

a) Odstavec 1.2

„1.2 Výbor s potěšením vítá skutečnost, že jeho předchozí návrhy byly, pokud **jde o zvolenou formu** společné evropské právní úpravy prodeje (nařízení) a **zvolenou alternativu** (fakultativní ‚druhý režim‘), zohledněny. Jak však již bylo uvedeno v předcházejícím stanovisku ⁽¹⁾, domnívá se, že iniciativa Komise by měla být zahájena určením ‚sady nástrojů‘, které by sloužily jako společný referenční rámec, který by měly k dispozici strany uzavírající přeshraniční smlouvy, a za druhé by mohla jako pilotní projekt předložit fakultativní nástroj pro obchodní smlouvy v oblasti nadnárodních prodejů zboží (B2B), jež by byl vhodným prostředkem k prověření soudržnosti mezi režimy a jejich konkrétního uplatňování.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 93
Hlasy proti: 41
Zdrželo se hlasování: 6

b) Odstavec 1.7

„1.7 EHSV upozorňuje na následující klíčové otázky:

- provádění společné evropské právní úpravy prodeje je velmi problematické,
- musí být více zohledněny specifické charakteristické rysy malých a středních podniků,
- po konzultaci se zaměstnavateli, malými a středními podniky a spotřebitelskými organizacemi musí být vypracovány evropské vzorové smlouvy, jež budou navrženy pro konkrétní oblasti obchodu nebo odvětví činnosti, budou obsahovat standardní podmínky a budou dostupné ve všech úředních jazycích EU. Byly by velmi účinným nástrojem ve vztazích typu B2B a B2C a lze je propagovat bez ohledu na přijetí společné evropské právní úpravy prodeje,
- musí být zajištěna solidnější právní jistota a musí dojít k vylepšení společné evropské právní úpravy prodeje,
- v souladu s články 12 a 153 Smlouvy musí být při vymezování a provádění všech politik a přijatých opatření EU nezbytně brány v úvahu požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele a malých a středních podniků.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 75
Hlasy proti: 68
Zdrželo se hlasování: 7

c) Odstavec 1.9

„1.9 Výbor upozorňuje na význam doprovodných opatření nutných k tomu, aby se strany, které by mohly uplatnit společnou evropskou právní úpravu prodeje, bude-li přijata, dozvěděly, jak právní úpravu uplatnit efektivně a vykládat ji jednotným způsobem. Nicméně Výbor zdůrazňuje, že návrh v předloženém znění by neměl být uplatňován na spotřebitelské transakce.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 85
Hlasy proti: 53
Zdrželo se hlasování: 5

d) Odstavec 4.3

„4.3 Pokud jde o **zvolenou formu** (nařízení) a **alternativu** (‚druhý režim‘ v každém členském státě, který je fakultativní a podléhá výslovnému souhlasu smluvních stran), jak již bylo řečeno ve výše zmíněném stanovisku Výboru, tento nástroj by mohl být omezen na čistě obchodní smlouvy, a spotřebitelské smlouvy by prozatím byly ponechány stranou.“

⁽¹⁾ Úř. věst. C 84, 17.3.2011, s. 1 (odstavce 1.2 a 1.3).

Výsledek hlasování

Hlasy pro:	93
Hlasy proti:	41
Zdrželo se hlasování:	6

e) Odstavec 4.13

„4.13 V souvislosti s hospodářskou a finanční krizí musí být vynaloženo veškeré úsilí na vytvoření systému, který bude podporovat vývoz a odstraní administrativní náklady. Pokud jde o spotřebitele, je nutné posílit jejich důvěru v jednotný trh a povzbudit je k přeshraničnímu nakupování poskytnutím účinných prostředků individuálního a kolektivního odškodnění.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro:	71
Hlasy proti:	66
Zdrželo se hlasování:	8

f) Odstavec 5.3.1

„5.3.1 Výbor upozorňuje na nutnost vytvořit evropské vzorové smlouvy, které musí

- být dostupné bez ohledu na vstup společné evropské právní úpravy prodeje v účinnost,
- být určeny pro každou konkrétní oblast obchodu a odvětví činnosti,
- obsahovat normalizované podmínky vycházející z *acquis*, jež budou zaručovat velmi vysokou míru ochrany spotřebitelů ve smlouvách typu B2C a smluvní svobodu ve smlouvách typu B2B a plně uplatňovat iniciativu *Small Business Act*,
- být dostupné ve všech úředních jazycích EU,
- být sledovány a přezkoumávány ve stanovených intervalech s cílem zlepšit obsah využitím osvědčených postupů, právní nauky a judikatury.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro:	75
Hlasy proti:	68
Zdrželo se hlasování:	7

II. Tento odstavec stanoviska specializované sekce byl vyškrtnut s ohledem na pozměňovací návrhy přijaté shromážděním, přestože více než jedna čtvrtina hlasů byla pro to, aby byl zachován v původní podobě (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

a) Odstavec 5.4.1

„5.4.1 Výbor zdůrazňuje, že jednou z hlavních problematických oblastí z hlediska spotřebitele v přeshraničních transakcích je nedostatek účinných prostředků nápravy. Nedávné návrhy směrnice o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů a nařízení o online řešení spotřebitelských sporů ze strany Komise představují významný krok vpřed, stále však schází mechanismus evropské soudní hromadné žaloby.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro:	71
Hlasy proti:	71
Zdrželo se hlasování:	7

Článek 56 odst. 6 jednacího řádu EHSV stanoví, že nastane-li v průběhu hlasování rovnost hlasů „pro“ a „proti“, rozhodne hlas předsedajícího člena. V souladu s tímto článkem se předseda rozhodl pozměňovací návrh podpořit.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ročních finančních výkazech, konsolidovaných finančních výkazech a souvisejících zprávách některých forem podniků

COM(2011) 684 final – 2011/0308 (COD)

(2012/C 181/15)

Zpravodaj: **pan Paulo BARROS VALE**

Dne 15. listopadu 2011 se Evropský parlament a dne 29. listopadu 2011 Rada, v souladu s čl.50 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ročních finančních výkazech, konsolidovaných finančních výkazech a souvisejících zprávách některých forem podniků

COM(2011) 684 final – 2011/0308 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 125 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Shrnutí a závěry

1.1 Mikropodniky a malé a střední podniky tvoří převážnou část sítě podniků v EU, a proto EHSV vítá všechny iniciativy, které by mohly vést k lepšímu fungování jednotného trhu a jež by usnadnily a podpořily přeshraniční investice a přeshraniční obchod. Malé a střední podniky přispívají k hospodářskému růstu, tvorbě pracovních míst a inovacím největší měrou. Jsou však také nejzranitelnější vůči změnám a vývoji situace.

1.2 Zjednodušení postupů navržené v této revizi je tedy v souladu s cíli vytyčenými ve strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, se zásadou zjednodušení podle sdělení nazvaného Akt o jednotném trhu a s uznáním ústřední role malých a středních podniků v hospodářském rozvoji, jak je uvedeno ve sdělení Komise s názvem Zelenou malým a středním podnikům – Small Business Act pro Evropu.

1.3 Plná harmonizace kritérií pro kategorizaci na základě velikosti podniků v celé Evropské unii je iniciativa, kterou je nutno uvítat a která by podle názoru EHSV měla být rozšířena i na takzvané mikropodniky. Měla by se tedy podpořit existence jednoho jediného pravidla pro zařazování do kategorií, které by platilo pro celou podnikatelskou sféru. Toto celkové sjednocení podporující rovnost v celé EU je nutno pokládat za důležité opatření na podporu hospodářské soutěže.

1.4 Rovněž je nutno zdůraznit skutečnost, že členské státy nesmějí malým podnikům ukládat povinnost poskytovat doplňující informace mimo informace uvedené v nové směrnici. Jedině

tak je možné plně dosáhnout cíle zjednodušení, jež si tato revize vytyčila, a jeho uplatnění v zájmu všech a zároveň chránit zájmy uživatelů finančních informací, ať to jsou investoři, věřitelé, stát nebo široká veřejnost.

1.5 EHSV zastává názor, že pokud budou ochráněny výše uvedené zájmy, lze navržená zjednodušení a harmonizaci uplatnit rovněž pro fiskální účely, a zabránit tak tomu, aby členské státy mohly žádat poskytování doplňujících informací sloužících k výběru daní. Také bankovní sektor musí být upozorněn na změny a možnost přizpůsobení svých analytických metod novým pravidlům pro finanční výkazy, takže nebude nutné podávat doplňující informace.

1.6 Od samotného zjednodušení finančních výkazů nelze očekávat, že bude pobídkou k zakládání podniků a zlepšení podnikatelského prostředí. Tohoto cíle lze nepochybně dosáhnout současným přijetím dalších opatření k podpoře hospodářského růstu. Tato a jakékoli jiné iniciativy vedoucí ke snížení administrativních a oportunitních nákladů, stejně jako jiná opatření vedoucí ke snížení byrokratické zátěže (sdělovací povinnost, získávání povolení a oprávnění atd.), jsou však vítané.

1.7 Co se týče snížení nákladů, lidských i finančních, je nepochybné, že navržená zjednodušení uvolní prostředky použitelné v jiných oblastech provozu podniků.

1.8 EHSV zdůrazňuje a vítá význam zproštění povinnosti auditu u malých podniků, ať to jsou akciové společnosti či

nikoli, domnívá se však, že by tento postup měl zůstat povinným pro podniky s více než 25 zaměstnanci. Nutnost této procedury je v některých malých podnicích značně zatěžujícím prvkem, a proto musí být zproštění auditu zajištěno u podniků nekótovaných na burze bez ohledu na právní formu společnosti. Tento postup má být používán fakultativně a na základě rozhodnutí společníků či akcionářů.

1.9 Protože se však účetní práce provádějí elektronicky a finanční výkazy jsou vypracovávány s použitím účetních softwarových programů dostupných na trhu, mohou mít tato zjednodušení v první fázi za následek zvýšené náklady z důvodu nutnosti aktualizace těchto softwarových programů, což nelze podceňovat.

1.10 Je také nutno zvážit dopad z hlediska nákladů, které si vyžádá úprava sběru dostupných informací, ať budou vyžadovány statistickými či daňovými úřady.

1.11 Ve většině malých podniků se na finanční výkazy nahlíží jako na pouhou povinnost nařízenou zákonem a sloužící daňové správě. I když k tomu značně přispívá malá velikost podniku, která znemožňuje najímání interních účetních, hlavním faktorem zůstává nedostatečné vzdělání manažerů a majitelů mnohých malých a středních podniků. Je proto třeba doporučovat a podporovat pokračování a další posílení iniciativ pro vzdělávání a zvyšování povědomí podnikatelů o možnostech interpretace dostupných informací, které mohou napomoci tomu, aby se vyhnuli některým chybám typickým pro řízení „poslepu“, bez potřebných nástrojů. Současně je nutno zvážit modernizaci vzdělávání odborných pracovníků účetních kanceláří, v nichž se zpracovává většina finančních výkazů malých podniků. Bude třeba podporovat rovněž vzdělávání těchto pracovníků v souvislosti se změnami v legislativě.

1.12 Co se týče povinnosti vykazování plateb vládám, která platí pro těžební průmysl a odvětví těžby dřeva v lesích, EHSV schvaluje zavedení tohoto opatření, ale zasazuje se za jeho rozšíření na ostatní důležitá odvětví. V zájmu transparentnosti by měla platit pro všechny koncese ve veřejném i soukromém zájmu, jako v případě obchodních transakcí souvisejících s dopravní, vodohospodářskou, energetickou a komunikační sítí a rovněž s hazardními hrami, kdy příslušné částky dosahují značné výše a transakce představují – s výjimkou hazardních her – základní veřejné služby pro obyvatele.

1.13 Některá ustanovení posuzované směrnice jsou v rozporu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS – *International Financial Reporting Standards*), zejména co se týče skutečnosti, že se do rozvahy započítává ještě nesplacený kapitál, a co se týče maximální doby odepisování goodwillu. EHSV vítá skutečnost, že návrh směrnice nestanoví povinnost zavedení standardů IFRS pro malé a střední podniky, dokud nebude ve světě získáno dost zkušeností s jejich probíhající aplikací.

1.14 Stále se ještě diskutuje o uplatňování normy použitelné pro mikrosubjekty, která bude s těmito podniky nakládat samostatně. Je důležité, aby norma pro kategorizaci mikrosubjektů byla slučitelná s posuzovanou normou a aby nedošlo k tříštění informací do různých dokumentů.

2. Souvislosti návrhu

2.1 Tento návrh směrnice navrhuje zrušení bodů 4 a 7 směrnice 78/660/EHS o ročních účetních závěrkách některých forem společností a směrnice 83/349/EHS o konsolidovaných účetních závěrkách a jejich nahrazení pouze jednou směrnicí o ročních finančních výkazech, konsolidovaných finančních výkazech a souvisejících zprávách některých forem podniků.

2.2 Tato revize patří do rozšířeného souboru iniciativ Komise ke zjednodušení postupů vyžadovaných od malých a středních podniků zaměřených na snížení administrativní zátěže uložené tomuto druhu podniků a doplňuje návrh směrnice z roku 2009 o finančních výkazech mikrosubjektů. Zpracování finančních výkazů je považováno za jednu z regulačních, ale pro podniky zatěžujících povinností, což je zvláště důležité pro podniky menší velikosti.

2.3 Revize směrnic o účetnictví je zmíněna ve sdělení Komise nazvaném Akt o jednotném trhu – Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry – Společně pro nový růst jako jeden z nástrojů k podpoře růstu, s důrazem na snížení regulačních požadavků na malé a střední podniky na evropské i vnitrostátní úrovni.

2.4 Cíli revize jsou: snížení administrativní zátěže, kterou představuje zpracování finančních výkazů, zejména pro malé podniky, a zjednodušení postupů; zpřehlednění finančních výkazů a zvýšení jejich vzájemné srovnatelnosti, což je důležité zejména pro podniky s přeshraničními aktivitami; ochrana uživatelů finančních informací; zpřehlednění plateb vládám prováděných podniky v těžebním průmyslu a odvětví těžby dřeva v původních lesích.

2.5 Byly konzultovány zainteresované strany včetně osob zodpovědných za zpracování finančních výkazů, uživatelů, normalizačních orgánů a veřejných orgánů, rovněž bylo provedeno posouzení dopadu, přičemž se dospělo k následujícím závěrům:

2.5.1 Co se týče zpracování finančních výkazů, které je považováno z hlediska provozu podniků za velmi zatěžující povinnost, jež má obzvláštní dopad na podniky menší velikosti, mění se požadavky směrnic a je zaveden specifický „minirežim“ pro malé podniky, který snižuje požadavky na vykazování údajů v komentáři k účetním dokladům, snižuje požadavky na povinný audit a osvobozuje malé skupiny podniků od povinnosti sestavovat konsolidované finanční výkazy.

2.5.2 Limity pro zařazování do kategorií z hlediska velikosti podniků jsou harmonizovány, čímž je zajištěn rovný přístup k podnikům téže velikosti v celé Evropě.

2.5.3 Počet možností, které mají členské státy k dispozici pro předložení doplňujících informací, je omezen s cílem harmonizovat postupy používané v EU a zvýšit stupeň vzájemné srovnatelnosti finančních výkazů.

2.5.4 Poté co Komise podpořila iniciativu pro transparentnost těžebního průmyslu (EITI) a co byl učiněn závazek v závěrečném prohlášení summitu G8 v Deauville, vyžaduje se zveřejnění plateb, které podniky provedly vládě, a to jednotlivě i na konsolidované úrovni.

2.6 Jako způsob ochrany zainteresovaných stran před případným omezením množství dostupných informací se zavádí povinnost zveřejňování informací vztahujících se k zárukám a závazkům a k operacím spřízněných stran. Tato povinnost již v některých zemích existovala.

2.7 Očekává se, že zjednodušení účetních pravidel pro malé a střední podniky přispěje ke zlepšení podnikatelského prostředí a podnítí zakládání podniků, což bude mít následně pozitivní dopad na tvorbu pracovních míst. Protože však budou úspory spojené s tímto zjednodušením pocházet ze snížení nákladů na honoráře proplácené externím autorizovaným účetním nebo společností poskytujícím účetní služby, lze současně očekávat mírně negativní dopad ve vztahu k zaměstnanosti, což se podle Komise projeví jako celkově nulový dopad tohoto opatření, i pokud jde o zaměstnanost.

2.8 Neočekává se, že by zjednodušení zpracování účetnictví nejmenších podniků vyvolalo snížení stimulace růstu. Zvýšení nákladů, které by způsobilo přehodnocování velikosti podniku, není považováno za rozhodující faktor pro růst podniků.

3. Hlavní opatření

3.1 S cílem snížit administrativní zátěž vztahující se ke zpracování finančních výkazů se pro malé podniky zavádí specifický režim omezující povinnost vykazovat některé údaje v komentáři. Z povinných údajů zůstávají pouze: účetní zásady; záruky, závazky, podmíněná aktiva a závazky, jakož i ujednání, jež nejsou vykázány v rozvaze; události po datu účetní závěrky, jež nejsou vykázány v rozvaze, dlouhodobé a zajištěné závazky; transakce se spřízněnými stranami. Ačkoli je vykazování událostí, ke kterým došlo po datu účetní závěrky, a transakcí se spřízněnými stranami v některých členských státech povinné, většina členských států je nevyžaduje a mohlo by to představovat nové povinnosti. Přesto je zavedení této povinnosti považováno za nezbytné, aby bylo kompenzováno omezení dostupných informací a aby byli chráněni uživatelé informací.

3.2 Harmonizují se limity pro kategorizaci z hlediska velikosti podniků na malé, střední a velké (což se vypočte podle bilanční sumy, celkového obrátu a počtu pracovníků), a tím bude zajištěna jednotná typizace v celé EU. K podnikům stejné velikosti se tedy bude přistupovat v různých členských státech stejným způsobem. Takto budou mít ze snížení administrativní zátěže, které je cílem návrhu, stejný prospěch podniky menší velikosti ve všech členských státech.

3.3 Audit výkazů již nebude pro malé podniky povinný. Avšak nezdá se, že by bylo – se zřetelem na velikost dotyčných podniků – v obecné rovině zpochybněno vyžadování transparentnosti při předkládání výkazů. Nezávislá certifikace výkazů, i když zjednodušených, a požadavek transparentnosti při předkládání výkazů a informací pro zainteresované strany, včetně sociálního dialogu, jsou pro malé podniky i nadále nezbytné.

3.4 Předložení konsolidovaných finančních výkazů už není povinné pro malé skupiny (pokud mateřský podnik a dceřiné podniky na konsolidovaném základě nepřekračují dvě z zaváděných kritérií).

3.5 Obecné zásady „významnosti“ a „obsahu nad formou“ přestávají být povinné, což ve spojení se snížením možností poskytování doplňkových informací členským státům napomáhá k harmonizaci postupů v celé EU a zvyšuje stupeň vzájemné srovnatelnosti finančních výkazů.

3.6 Pro velké podniky a subjekty veřejného zájmu z odvětví těžebního průmyslu a odvětví těžby dřeva v původních lesích se zavádí nový postup pro vykazování plateb odvedených vládám.

4. Připomínky

4.1 Dopad současné zátěže při zpracovávání finančních výkazů je značný, a proto EHSV podporuje cíl Komise postupy zjednodušit za uplatňování zásady „zelenou malým a středním podnikům“. Administrativní zátěž a oportunitní náklady při zpracovávání finančních výkazů jsou nejvyšší u mikropodniků a malých a středních podniků, dopad těchto zjednodušení bude tedy pociťovat velká většina evropských podniků.

4.2 Od vzniku jednotného trhu uplynulo již téměř 20 let a Komise nyní projevuje vůli zjednodušit postupy, kterými byly dosud podniky zatěžovány. Význam snahy o zjednodušení je nepochybný a je nutno ji uvítat a podporovat cíle, na které se zaměřuje. Přesto je nutná opatrnost, aby touha po zjednodušení nevedla k riziku nadměrného zjednodušení a aby byla zajištěna důvěra a informovanost zainteresovaných stran a uživatelů finančních informací, jak tomu podle všeho v posuzovaném návrhu je. Zjednodušení nesmí vést k tomu, že bude nutné rozšířit informace uvedené ve finančních výkazech o dodatečné údaje, aby vyhovovaly požadavkům na daňové informace nebo

bankovním požadavkům. Pokud by taková potřeba vznikla, mělo by to nepříznivý účinek, přesně opačný předpokládanému cíli, který by ještě více zvyšoval náklady podniků, jež by musely vyplňovat tři typy různých výkazů sloužících různým účelům: zákonným, daňovým a finančním.

4.3 Jako u každé změny budou v současnosti předkládané návrhy vyžadovat úpravy, které, i když z počátku nemusí být přijaty jednoznačně ani mít silný ekonomický dopad, budou nezbytně představovat snížení nákladů a sjednocení kritérií a typu informací vyžadovaných v celé EU. Zpočátku může dokonce převládnout negativní dopad z hlediska zásadních nákladů, protože bude nutno provést aktualizace softwarových programů, školení a úpravy v oblasti sběru daňových a statistických údajů. Tyto náklady budou jistě rychle kompenzovány výhodami vyplývajícími z úprav. Snahu o zjednodušení je nutno podporovat, k čemuž může přispět provádění těchto opatření současně s dalšími, která podporují vzdělávání a zvyšují znalosti podnikatelů, autorizovaných účetních a uživatelů informací obsažených ve finančních výkazech.

4.4 Zvláštní důležitost v tomto návrhu na změnu směrnice má zavedení zproštění povinnosti auditu u malých podniků, ať jsou akciovými společnostmi či nikoli. EHSV není této výjimce nakloněn, pokud jde o podniky s více než 25 zaměstnanci, neboť certifikace nezávislým oprávněným orgánem znamená pro malé a střední podniky cennou pomoc a záruku. Povinný audit plní společenskou funkci potvrzení věrohodnosti finančních výkazů, což je ve společnosti, která je tržní ekonomikou z velké míry závislou na výkonnosti podniků, nezbytnou podmínkou. Toto opatření má velmi významný finanční dopad na malé podniky nekótované na burze, které k tomuto postupu byly nuceny pouze na základě právní formy bez ohledu na svou velikost. Nedává smysl, aby malému podniku nekótovanému na burze, a proto nepodléhajícímu povinnosti zveřejňování a transparentnosti, která z toho vyplývá a jejíž zachování je zásadní, byla nařízena zatěžující procedura pouze proto, že byl ustaven jako právnická osoba, jejíž právní forma ji k tomu zavazuje. Povinný audit má sloužit účelům příjemců finančních výkazů, a nikoli pouze povinným právním formám vztahujícím se bez rozlišování k právní formě podniků. Rozhodnutí, zda přistoupí k auditu výkazů či nikoli, mají provádět společníci a akcionáři, manažeři a jednatele malých podniků, a členský státům musí být zabráněno, aby tuto povinnost ukládaly, i kdyby kvůli tomu bylo nezbytné upravit vnitrostátní zákony o právní kategorizaci různých forem společností.

V podnicích s více než 25 zaměstnanci bude možné požadovat povinný audit.

4.5 Stejně jako ve stanovisku k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady 78/660/CEE o ročních účetních závěrkách

některých forem společností, pokud jde o mikrosubjekty vítá EHSV návrh na zjednodušení jako formu stimulace podnikání a konkurenceschopnosti, což přispívá k dokončení jednotného trhu. Vítá rovněž snahu o jednotnost uložením zjednodušení ve všech členských státech, jak bylo již dříve prosazováno.

4.6 Další inovace, jež si zaslouhuje pozornost a jejíž význam je pro podporu jednotného trhu nepochybně důležitý, je definice kritérií pro velikost a jejich uplatnění ve všech členských státech. Pouze tak lze zajistit rovný přístup k podnikům stejné velikosti v celé EU. Kategorie uvedené ve článku 3 směrnice neobsahují mikropodniky, což je v rozporu s definicemi používanými v některých otázkách, jako je např. státní podpora, příspěvky ze strukturálních fondů a unijních programů. Tato kategorie podniků, uznávaná jako zdroj podnikatelské dynamiky a tvorby pracovních míst, je zahrnuta v doporučení 2003/361/ES. Je tedy nutno přikročit k zahrnutí definice kategorie mikropodniků do této směrnice, aby byly v jednom dokumentu obsaženy všechny kategorie podniků běžně používané v EU.

4.7 Pokud jde o mikropodniky, návrh směrnice z roku 2009 vztahující se k těmto subjektům zůstává ještě ve stadiu projednávání. Zdá se, že rozdělení do dvou dokumentů pojednávajících o témž předmětu nedává smysl. Tríštění informací zvyšuje náklady uživatelů a je zdrojem nedorozumění, kterým je nutno a v tomto případě i možno zabránit. Je tedy důležité, aby norma o kategorizaci mikrosubjektů byla v souladu s tímto návrhem směrnice a aby s ním dokonce byla sjednocena, čímž se předejde tříštění informací a potřebě konzultace několika dokumentů ze strany podniků a účetních.

4.8 Co se týče otázky vykazování plateb vládám, i když může existovat případný odpor proti uplatňování tohoto opatření v jiných hospodářských odvětvích veřejného zájmu anebo zahrnujících veřejné koncese nad rámec těch, jež jsou stanoveny pro těžební průmysl a odvětví těžby dřeva v původních lesích, EHSV obhajuje snahu o dosažení tohoto cíle vzhledem k tomu, že zná vztahy mezi společnostmi a veřejným sektorem v transakcích spojených s dopravní, vodohospodářskou, energetickou a komunikační sítí a rovněž s hazardními hrami. Zavedení tohoto opatření je inovační, ale může být a je žádoucí, aby šlo ještě dále.

4.9 Zdá se, že existují ustanovení, která jsou v rozporu s ustanoveními IFRS, a to v době, kdy již většina zemí EU přijala mezinárodní normy, ačkoli přijetí této normy vztahující se k malým a středním podnikům není v Evropě obecnou povinností. Standardy IFRS jsou již povinné při zpracování finančních výkazů podniků kótovaných na burze, přičemž existuje tendence ke sjednocení účetních postupů, kterou by proto tato směrnice měla respektovat. V tomto ohledu je nutno

zmínit, že existují rozpory ve dvou záležitostech: započtení ještě nesplaceného kapitálu a maximální doby odepisování goodwillu v trvání pěti let do rozvahy v rámci základního kapitálu. Jakmile budou získány zkušenosti s aplikací nových standardů IFRS na

malé a střední podniky v mezinárodním měřítku a nebude-li oprava těchto dvou nesrovnalostí neslučitelná se zjednodušením postupů, bude třeba přizpůsobit pravidla používaná v EU přijatým mezinárodním normám.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Spotřebitelé na období 2014–2020

COM(2011) 707 – 2011/0340 (COD)

(2012/C 181/16)

Zpravodajka: **paní MADER**

Dne 30. listopadu 2011 se Evropský parlament a dne 13. prosince 2011 Rada, v souladu s článkem 169 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Spotřebitelé na období 2014–2020*

COM(2011) 707 – 2011/0340 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479 plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28 a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 109 hlasy pro, 11 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Shrnutí

1.1 Komise předložila svůj návrh nařízení o programu Spotřebitelé na období 2014–2020, který navazuje na sdělení Komise Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a jehož záměrem je „postavit spotřebitele požívajícího práv do středu jednotného trhu“.

1.2 EHSV vítá, že návrhy programů Spotřebitelé a Zdraví byly předloženy odděleně, což umožní zabývat se adekvátním způsobem každým z nich zvlášť.

1.3 Konstatuje, že Komise projevila vůli postavit spotřebu do středu politik EU, což je v současných podmínkách zásadní. Poukazuje však na to, že prostředky, jimiž by měl být tento záměr naplněn, nejsou dostatečné, a pochybuje o tom, zda bude tato vůle moci být účinně zrealizována.

1.4 EHSV bere na vědomí závazek týkající se zavedení statistických nástrojů potřebných k poznání skutečného stavu trhu a ke sledování jeho vývoje ve velmi složitém kontextu, a to jak pokud jde o hospodářské a sociální otázky, tak i o otázky životního prostředí.

1.5 Výbor konstatuje, že byl projeven záměr zavést ukazatele pro sledování, což se jeví jako nezbytné vzhledem k tomu, že se program vztahuje na období, které je s ohledem na současnou situaci dlouhé.

1.6 EHSV trvá na tom, že musí dojít ke zpřísnění norem bezpečnosti výrobků a služeb, které jsou uváděny na trh na území EU, což znamená, že by se měl zvýšit počet kontrol a měla by být zajištěna spolupráce s příslušnými orgány, které musí mít k dispozici účinné sankce.

1.7 Výbor podporuje opatření na zlepšení programů zaměřených na informovanost a vzdělávání spotřebitelů a k využití osvědčených postupů, jejichž cílem je poskytnout relevantní informace z nezávislých zdrojů. Upozorňuje, že k zajištění udržitelné spotřeby jsou nezbytné ověřitelné, kvalitní a veřejně přístupné informace.

1.8 Zásadní význam v tomto ohledu mají nezávislé spotřebitelské organizace. EHSV doporučuje, aby došlo k výraznému posílení jejich finančních prostředků, což těmto organizacím zejména umožní získat nezbytné prostředky na odbornou oblast, které potřebují tím spíše, že oblast jejich působnosti je velmi široká. S ohledem na zachování hospodářské rovnováhy je totiž nutné, aby tyto organizace mohly v plném rozsahu hrát úlohu mocenské protiváhy.

1.9 EHSV vybízí členské státy, aby uznaly, podporovaly a financovaly vnitrostátní sdružení spotřebitelů, která jsou plně zapojena do provádění vnitřního trhu.

1.10 EHSV podporuje jednotlivé navrhované iniciativy na doplnění ustanovení o alternativním řešení sporů. Poznává však, že návrh neobsahuje žádnou zmínku o kolektivní žalobě, která, jak již zdůraznil v několika stanoviscích, je pro zajištění dodržování právních předpisů nezbytným nástrojem.

2. Stručný obsah návrhu nařízení Komise

2.1 Cílem návrhu Komise je stanovit na období 2014–2020 program Spotřebitelé, jímž se nahrazuje akční program Společenství v oblasti spotřebitelské politiky, který byl stanoven na období 2007–2013. Tento program vymezuje rámec pro financování činností Unie.

2.2 Nařízení navazuje na sdělení Komise Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, v němž se navrhuje, aby měli občané k dispozici prostředky nezbytné k tomu, aby se mohli plně účastnit jednotného trhu.

2.3 Dále je uvedeno, že bylo spolu se zúčastněnými stranami provedeno hodnocení dopadu akčního programu Společenství v oblasti spotřebitelské politiky na roky 2007–2013 v polovině období.

2.4 Jak vyplynulo z tohoto hodnocení, program měl přidanou hodnotu i přesto, že byl nedostatečně financován a že nové sociální a environmentální problémy zohlednil pouze částečně.

2.5 Program na období 2014–2020 zohledňuje jednotlivé připomínky, které byly vzneseny. Podmínkou pro financování je, aby navrhované činnosti zahrnovaly otázky související s ekonomickým, sociálním a technickým prostředím, zejména problémy týkající se globalizace, digitalizace, nezbytného přechodu k udržitelnějším formám spotřeby, stárnutí obyvatelstva, sociálního vyloučení a problémů zranitelných spotřebitelů.

2.6 Cílem nového programu je přispět k dosažení cíle budoucí spotřebitelské politiky, kterým je „postavit spotřebitele požívajícího práv do středu jednotného trhu“.

2.7 Tento cíl podle názoru Komise zahrnuje také lepší ochranu zdraví, bezpečnosti a ekonomických zájmů spotřebitelů, podporu jejich práva na informovanost a na vzdělávání a snadný přístup k účinné nápravě.

2.8 Komise navrhuje, aby byl tento obecný cíl dosažen prostřednictvím čtyř specifických cílů:

- upevnění a posílení bezpečnosti výrobků prostřednictvím účinného dozoru nad trhem v rámci celé Unii;
- zlepšení vzdělávání, informovanosti a povědomí spotřebitelů o jejich právech, vytváření datové základny pro spotřebitelskou politiku a poskytování podpory spotřebitelským organizacím;
- upevnění práv spotřebitelů, zejména prostřednictvím regulace a zlepšením přístupu k nápravě;
- podpora opatření zaměřených na dodržování práv spotřebitelů, a to prostřednictvím posilování spolupráce mezi vnitrostátními donucovacími orgány a podporou spotřebitelů formou poradenství.

3. Posouzení návrhu Komise

3.1 EHSV podporuje cíl programu, jímž je „postavit spotřebitele požívajícího práv do středu jednotného trhu“. Sdílí názor Komise, která zdůrazňuje, že všechny politiky Evropské unie by

měly věnovat zvýšenou pozornost zájmům spotřebitelů, jejichž výdaje představují 56 % HDP a jsou zásadní pro opětovné podníčení růstu.

3.2 Orgány EU i vnitrostátní vlády musí přijmout spotřebitelskou politiku pro 21. století, v níž přiznají spotřebitelům úlohu hybné síly a velmi významných subjektů zajišťujících řádné fungování trhu. Má-li být totiž trh skutečně konkurenční, potřebuje informované a důvěřivé spotřebitele. Posílení úlohy spotřebitelů a důraz na jejich samostatnost představuje faktory, které napomáhají zvýšit jakost výrobků a služeb a umožňují účinnější fungování tržního hospodářství.

3.3 Mělo by dojít k rozšíření oblasti spotřebitelské politiky a EU by se měla snažit o posílení konkurenceschopnosti a inovací ve prospěch svých občanů. Spotřebitelská politika by měla být v politické agendě považována za prioritu a měla by být začleněna do všech příslušných politik a pracovních programů.

3.4 V této souvislosti lituje toho, že rozpočtové prostředky, které byly vyčleněny na strategii Evropa 2020, se výrazně liší od zmiňovaného záměru. Rozdělíme-li je mezi 500 milionů spotřebitelů nacházejících se v EU-27, jedná se o 5 centů na spotřebitele ročně, což je ještě nižší částka než ta, která byla stanovena v programu na období 2007–2013 a již Výbor ve svém stanovisku ⁽¹⁾ odhadl na 7 centů.

3.5 EHSV souhlasí s hlavními směry, které jsou v programu vymezeny prostřednictvím čtyř specifických cílů. Tento program přímo navazuje na program předchozí a nezavádí žádné novinky, i když podmínky trhu jsou ovlivněny novými technologiemi. Výbor se domnívá, že nástroje, jimiž by měly být výtčené cíle dosaženy, musejí být přesnější a úplnější.

3.6 EHSV vybízí Evropskou komisi, aby sestavila seznam všech programů Unie, které se zabývají podporou a ochranou zájmů spotřebitelů a které k nim přispívají, s cílem začlenit spotřebitelskou politiku do všech programů EU.

3.7 Současně se však EHSV domnívá, že do návrhu Komise by měl být začleněn rovněž pátý cíl týkající se zastoupení a účasti spotřebitelů. EHSV samozřejmě vítá, že program Komise stanoví rovněž posílení možností zastoupení a že uznává podporu organizací zastupujících spotřebitele a jejich odborných schopností. Zlepšení možností zastoupení spotřebitelů a posílení jejich schopností by však mělo představovat samostatný cíl. Abychom si byli jisti tím, že Komise skutečně splní svůj slib postavit spotřebitele do samotného středu rozhodování EU, mělo by dojít ke změně programu v tom smyslu, že bude začleněn pátý cíl.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 88, 11.4.2006, s. 1.

3.8 Mělo by dojít k přidělení prostředků z rozpočtu vymezeného pro program Spotřebitelé (náklady na dopravu, přípravné práce a účast expertních skupin), aby mohli být spotřebitelé účinněji zastoupeni prostřednictvím nezávislých spotřebitelských organizací v různých expertních skupinách, v nichž je účast spotřebitelů nezbytná. Za účelem podpory účasti organizací zastupujících spotřebitele by měly být rovněž v případě potřeby přiděleny další zvláštní prostředky z rozpočtu jiných programů EU.

3.9 EHSV připomíná Komisi, že je třeba, aby předložila ambiciózní evropský program pro spotřebitele (k čemuž by podle pracovního programu Komise na rok 2012 mělo dojít ve druhém čtvrtletí roku 2012) a že by se měla opírat o zásadu posílení úlohy spotřebitelů („empowerment“) při dodržení zásad sociální ekonomiky trhu, v souladu se zprávami, které odhlásal Evropský parlament.

3.10 Návrh evropského programu pro spotřebitele se musí skutečně pokusit o posílení úlohy spotřebitele, a to s důrazem na bezpečnost, náležitou informovanost a vzdělávání, práva, prostředky nápravy a přístup ke spravedlnosti, jakož i na prováděcí opatření.

3.11 Zvýšení odpovědnosti evropských spotřebitelů však nesmí vést k přenesení veškeré odpovědnosti na spotřebitele. Namísto toho musí program Spotřebitelé především vytvořit podmínky pro spravedlivý a rovný trh, na němž mohou spotřebitelé s důvěrou svobodně rozhodovat o své spotřebě bez ohledu na to, kde se právě nacházejí. Pro takovou důvěru je však nutné, aby získávali nezaujatým způsobem dostatečné informace a poradenství v oblasti svých práv, což jim umožní činit o své spotřebě informovaná rozhodnutí.

3.12 EHSV zdůrazňuje, že by měla být dočasně zachována soudržnost mezi evropským programem pro spotřebitele a návrhem nařízení o programu Spotřebitelé, což zajistí také soudržnost a kvalitu, pokud jde o program a o strategické cíle.

3.13 Co se týče vypracování legislativních a regulačních iniciativ ze strany Komise, Výbor by tímto chtěl zdůraznit, že je zapotřebí zajistit vysoký stupeň ochrany spotřebitelů (článek 169 Smlouvy). V tomto ohledu připomíná, že harmonizace musí být prováděna na vhodné úrovni a že nesmí v žádném případě způsobit či umožnit omezení práv evropských spotřebitelů, bez ohledu na to, ze které země tito spotřebitelé pocházejí. V tomto ohledu je EHSV proti takovým iniciativám, jako je například nepovinný režim, jež by umožnily zpochybnit stávající ochranu spotřebitelů, kteří představují slabší stranu smlouvy a nemají vždy možnost využít asistenci.

3.14 EHSV se ostatně domnívá, že záruky týkající se konzultace spotřebitelů i jejich zastupování by měly být poskytnuty již při vytváření textů či činností, které se jich týkají, a že by mělo dojít k posílení nástrojů, jež mají spotřebitelé k dispozici.

3.15 Zvláštní význam přikládá EHSV opatřením zaměřeným na zvýšení bezpečnosti výrobků na celém trhu. Podporuje zavádění zvláštních činností společné spolupráce podle směrnice 2001/95/ES⁽²⁾ a provádění výzkumu za účelem zavedení nových norem nebo nových bezpečnostních kritérií. Problematika, jíž by se měly zabývat, závisí na tom, jakou úroveň nástrojů budou mít k dispozici jednotlivé kontrolní orgány. EHSV považuje za nezbytné, aby byly organizovány vnitrostátní informační kampaně koordinované Komisí.

3.16 EHSV podporuje navrhovaná opatření týkající se informovanosti a vzdělávání spotřebitelů. Zlepšení těchto dvou hledisek ochrany spotřebitelů přispěje k posílení znalostí spotřebitelů o jejich právech, a zvýší tak jejich důvěru. V této souvislosti EHSV zdůrazňuje, že legislativní texty Unie musejí být pro občany transparentnější a srozumitelnější.

3.17 Výbor podporuje zavádění datových základů prostřednictvím provádění studií, analýz a statistik, což umožní lépe se obeznámit s trhem pro účely vytváření politik v oblastech, které se týkají spotřebitelů.

3.18 Pokud jde o projekt DOLCETA, který funguje v rámci současného programu Spotřebitelé, avšak nebude nadále zachován ve stejné podobě a ve stejném rozsahu, EHSV vyzývá Komisi, aby našla řešení, jak uchovat informace a znalosti, které byly díky tomuto projektu shromážděny, aby tato významná investice nebyla promarněna.

3.19 Domnívá se, že všechny iniciativy umožňující zvýšit transparentnost trhu jsou zásadní, bez ohledu na to, jaké oblasti se týkají, ať již jde například o oblast finančních produktů, ochrany osobních údajů, energie, digitálních technologií a telekomunikací či dopravy.

3.20 Z pohledu spotřebitelské politiky platí, že vzdělání je základní podmínkou toho, aby byli spotřebitelé obeznámeni se svou úlohou a se svými právy a povinnostmi na trhu i ve společnosti a aby mohli podle těchto znalostí přizpůsobit své jednání, přesto by však mělo být zdůrazněno, že v některých případech používají političtí představitelé a nepoctivé podniky neznalost spotřebitelů jako záminku k tomu, aby se zbavili své odpovědnosti a aby nemuseli vynakládat přílišné úsilí na vytvoření prostředí, které by bylo pro spotřebitele příznivé.

3.21 Výbor se domnívá, že je třeba se zaměřit především na uplatňování a zlepšování práv spotřebitelů.

Souhlasí ostatně s Komisí v tom, že je důležité, aby byl splněn cíl týkající se poskytování přiměřeného vzdělávání a informací všem spotřebitelům.

(2) Úř. věst. L 11, 15.1.2002, s. 4.

3.22 Za všech okolností však platí, že cílů týkajících se zlepšení vzdělávání a informovanosti nelze dosáhnout bez účasti jednotlivých sociálně ekonomických subjektů. Podporuje návrh, aby byly stávající osvědčené postupy analyzovány, případně zlepšeny a využity takovým způsobem, aby byl dopad uplatněných akcí a nástrojů na spotřebitele skutečný, což je však podmíněno poskytnutím dostatečných finančních prostředků.

3.23 Dále bychom se měli soustředit na odbornou přípravu podniků, které nejsou bohužel dostatečně informovány o právech spotřebitelů. K tomuto účelu lze využít dalších programů EU, které by mohly podnikům nabízet školení o právu ochrany spotřebitelů.

3.24 Spotřebitelské organizace si kladou za cíl stanovit soudržný způsob řešení problémů, jimž spotřebitelé čelí, uvádět tato řešení do praxe a zastupovat přitom zájmy spotřebitelů. Svou činností, zaměřenou na uplatňování práv spotřebitelů, se podílejí na rozvoji právních předpisů.

3.25 Vzhledem k této ústřední úloze regionálních, vnitrostátních a evropských spotřebitelských organizací, které by měly získávat stále více odborných znalostí, má EHSV za to, že by měly být navýšeny finanční prostředky, jež jsou těmto organizacím přiděleny, což umožní výrazně rozšířit jejich možnosti. Příkladá velký význam pomoci, která by těmto sdružením měla být na výše uvedených úrovních poskytována, zejména pak v zemích, v nichž není spotřebitelské hnutí dostatečně rozvíjeno.

3.26 EHSV bere na vědomí, že čtvrtina z rozpočtu programu bude přidělena evropským spotřebitelským centrům. Tato investice je zvláště důležitá a EHSV ji plně podporuje, přičemž žádá Komisi, aby nadále předkládala podrobnější výroční zprávy o činnosti uvedených evropských spotřebitelských center. EHSV zdůrazňuje, že tyto zprávy se musí opírat o přesná a relevantní kritéria s cílem zdůraznit, že tato síť přináší pro evropské spotřebitele konkrétní výsledky, přestože ještě není tak známá, jak by bylo zapotřebí.

3.27 Zásadním prvkem je také skutečnost, že do příštího programu spotřebitelské politiky byl začleněn jedinečný proaktivní nástroj financování zaměřený na další rozvoj spotřebitelského hnutí.

3.28 Pokud jde o prostředky nápravy, EHSV konstatuje, že Komise vyjádřila svůj záměr podporovat řešení společné regulace a samoregulace. Vítá iniciativy, které přijímají odborníci pro zlepšení praxe. Znovu však poukazuje na to, že praktiky spadající do oblasti „soft law“ nemohou nahradit legislativní či regulační prostředí.

3.29 EHSV podporuje opatření ze strany Komise, jejichž cílem je usnadnit přístup spotřebitelům k mimosoudním způsobům řešení sporů, a souhlasí s návrhem, aby byl zajištěn dohled nad fungováním a účinností těchto způsobů řešení sporů. Domnívá se, že tyto nástroje mohou být účinné pouze za předpokladu, že bude zajištěna nezávislost systémů pro spotřebitele.

3.30 Výbor má však za to, že by mělo dojít k doplnění návrhu, neboť spotřebitelé by měli v důsledku posílení svých práv získat rovněž vhodné právní nástroje k tomu, aby mohli svá práva uplatnit. Jak již Výbor uvedl ve stanovisku k programu na období 2007–2013 a ve stanoviscích ke kolektivní žalobě v oblasti spotřebního práva Společenství⁽³⁾ a k bílé knize o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel⁽⁴⁾, navrhuje, aby byla zmíněna nutnost lepšího přístupu ke spravedlnosti, zejména pak ke kolektivním prostředkům nápravy.

3.31 Podporuje navrhovaná opatření, která si kladou za cíl zajistit dodržování právních předpisů, zejména nástroje spolupráce mezi vnitrostátními donucovacími orgány v oblasti ochrany spotřebitelů a také koordinaci dohledu, díky níž mají být akce účinnější.

3.32 EHSV je toho názoru, že by měla být věnována větší pozornost řešení sporů, včetně elektronických způsobů řešení. Uvádí, že byly vymezeny nové cíle, zejména pokud jde o evropská spotřebitelská centra, která se zaměřují na posílení informovanosti spotřebitelů a na řešení přeshraničních sporů. Značný význam přikládá právě probíhajícímu hodnocení programu, jehož cílem je stanovení finančních prostředků, které budou na tento program přiděleny.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 40.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů)

COM(2011) 793 final – 2011/0307 (COD)

(2012/C 181/17)

Zpravodaj: **pan PEGADO LIZ**

Dne 13. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 14. prosince 2011 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů)

COM(2011) 793 final – 2011/0307 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 9. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 121 hlasy pro, 11 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se těší ze skutečnosti, že po nespočetných výzvách evropských spotřebitelských organizací a samotného EHSV v rámci několika jeho stanovisek Komise konečně proměnila svá doporučení č. 98/257 a č. 2001/310 v kogentní právní nástroj.

1.2 EHSV se však domnívá, že vhodnějším právním základem by vedle článku 38 a článku 47 Listiny základních práv EU byl čl. 169 odst. 2 písm. b) a čl. 169 odst. 4 Smlouvy, a nikoliv pouze článek 114.

1.3 EHSV doporučuje vytvoření „evropské známky shody“ vycházející ze základních strukturálních zásad, která by označovala mechanismy alternativních řešení sporů splňující požadavky obsažené v návrhu a zároveň jednotným způsobem identifikovala obchodníky, kteří tyto mechanismy akceptují, bez jakýchkoliv nákladů pro tyto obchodníky.

1.4 EHSV zaznamenal možnost uplatňovat systémy alternativních řešení sporů na kolektivní spory jakožto první krok směrem k realizaci soudního mechanismu kolektivní nápravy v EU, avšak doporučuje, aby byla tato možnost výslovně uvedena ve vlastním znění směrnice a její režim byl v plné míře definován.

1.5 V této souvislosti však EHSV znovu uvádí, že je i nadále nezbytné a naléhavé, aby EU vytvořila vlastní jednotný soudní nástroj pro skupinovou žalobu na unijní úrovni, který nelze nahradit případným rozšířením systémů alternativního řešení sporů na kolektivní spory.

1.6 EHSV souhlasí se zásadami stanovenými v člancích 7, 8 a 9 návrhu, ale doporučuje, aby byly z důvodů jistoty a jednoznačnosti zachovány definice zásady kontradiktornosti a zásady

zastupování, jak jsou uvedeny v doporučeních, které výslovně umožní, aby byly strany zastoupeny právními zástupci či třetími stranami, konkrétně sdruženími hájícími zájmy spotřebitelů.

1.7 EHSV rovněž doporučuje, aby zásada nezávislosti nebyla nahrazena vágní „zásadou nestrannosti“, která má jiný a méně přesný obsah a odlišný charakter.

1.8 EHSV váhá, pokud jde o možnost, aby se tyto mechanismy vztahovaly i na stížnosti obchodníků na spotřebitele. Ovšem s ohledem na ustanovení „Small Business Act“ pro Evropu by mikropodniky a malé podniky měly mít možnost ve velmi konkrétních případech a za podmínek, jež budou stanoveny, řešit spory se spotřebiteli prostřednictvím systémů alternativního řešení sporů.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že tento návrh nesmí zpochybnit systémy, které členské státy povinně vytvořily nebo vytvářejí, v souladu se svými právními tradicemi.

EHSV akceptuje pouze to, že rozhodnutí přijatá v rámci alternativních systémů pro řešení sporů nebudou mít závazný charakter, a to za předpokladu, že to stranám neznemožní přístup k opravnému prostředku u příslušného řádného soudu a že tento přístup jim bude výslovně zaručen.

1.10 EHSV doporučuje, aby návrh, jenž je předmětem tohoto stanoviska, obsahoval text stejného znění, jako má text zahrnutý do nařízení o online řešení spotřebitelských sporů týkající se přednosti práva na přístup ke spravedlnosti; systémy alternativního řešení sporů toto právo nemohou nahradit a nejsou ani skutečnou alternativou k funkci soudů, nýbrž spíše hodnotným doplňkovým prostředkem pro řešení sporů.

1.11 EHSV doporučuje, aby byla otázka financování těchto systémů zpracována otevřeně a bez zábran; v současné době se sice organizace hájí zájmy spotřebitelů a některé členské státy nacházejí v situaci tísně, kdy budou těžko čelit nárůstu výdajů v souvislosti s jejich zaváděním, avšak také je pravda, že se jedná o otázku s rozhodujícím významem pro zaručení nezávislosti a nezávislosti těchto systémů.

1.12 EHSV se domnívá, že znění některých předpisů je třeba přezkoumat a že tyto předpisy lze vylepšit, tedy učinit jejich ustanovení jasnější, jednoznačnější a účinnější, a doporučuje Komisi, aby vzala na zřetel jeho konkrétní připomínky.

2. Shrnutí návrhu

2.1 Vzhledem k tomu, že podstatná část evropských spotřebitelů se setkává s problémy při nákupu zboží a služeb na vnitřním trhu a že velká část těchto problémů zatím nebyla vyřešena;

vzhledem k tomu, že doporučení č. 98/257/ES⁽¹⁾ a č. 2001/210/ES⁽²⁾ nebyla z hlediska svého uplatnění efektivní, jelikož stále existují nedostatky, zainteresované strany nejsou dostatečně informovány a v různých členských státech se postupy stále liší;

vzhledem k obsahu a závěrům četných studií k tomuto tématu zadaných v průběhu let;

vzhledem k výsledkům poslední veřejné konzultace zahájené v lednu 2011 a k výsledkům posouzení dopadů SEC(2011) 1408 final ze dne 29. listopadu 2011;

je cílem tohoto návrhu Komise:

- a) zajistit, aby všechny spory mezi spotřebitelem a obchodníkem vzniklé v souvislosti s prodejem zboží nebo poskytováním služeb v kterémkoliv hospodářském odvětví mohly být předloženy subjektu alternativního řešení sporů, nezávisle na tom, zda je stěžovatelem spotřebitel, či obchodník;
- b) zajistit, aby spotřebitelé mohli získat pomoc v případě, že jsou zapojeni do přeshraničního spotřebitelského sporu;
- c) zajistit, aby kromě obvyklé „zásady bezplatnosti“ dodržovaly subjekty alternativního řešení sporů zásady „kvality, jako například nezávislost, transparentnost, účinnost a spravedlnost“;
- d) zajistit, aby byl v každém členském státě kontrolou fungování všech subjektů alternativního řešení sporů pověřen jediný orgán;
- e) uložit členským státům, aby stanovily účinné, přiměřené a odrazující sankce za porušení povinnosti informovat spotřebitele a povinnosti informovat příslušné orgány;
- f) nebránit členským státům v ponechání či přijetí postupů pro mimosoudní řešení sporů mezi obchodníky;

g) nebránit členským státům v ponechání či přijetí postupů alternativního řešení sporů zabývajících se současně podobnými spory mezi obchodníkem a několika spotřebiteli (kolektivní zájmy);

h) pobídnout členské státy k tomu, aby vytvářely subjekty alternativního řešení sporů zahrnující obchodníky z jiných členských států.

2.2 Za tímto účelem navrhuje Komise proměnit uvedená doporučení ve směrnici, čímž jejich ustanovení nabudou závazného charakteru; jako právní základ navrhuje využít výhradně článek 114 SFEU (dotvoření vnitřního trhu).

2.3 Směrnice nicméně obchodníkům neukládá povinnost podrobit se alternativním postupům řešení sporů ani jejich výsledky nestanoví závaznými.

2.4 Navržená směrnice bude mít přednost před právními předpisy Unie, které obsahují ustanovení, jejichž cílem je podpořit vytváření subjektů alternativního řešení sporů, neboť tyto právní předpisy nezajišťují alespoň rovnocennou úroveň ochrany spotřebitele.

2.5 Navržená směrnice se bude vztahovat na všechny subjekty, které na trvalém základě provozují řešení sporů prostřednictvím alternativního postupu, včetně postupu institucionálně zaručeného rozhodčího řízení, a které nejsou vytvořeny *ad hoc*.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV v rámci stanovisek již řadu let naléhavě požaduje, aby byla doporučení č. 98/257/ES a č. 2001/310/ES proměněna v kogentní právní nástroj, a proto nemůže než vyjádřit uspokojení nad předložením této směrnice, k níž má však vedle níže uvedených připomínek také tu, že přichází se zpožděním. Zároveň se táže, zda by v zájmu větší jistoty nemohlo či nemělo být tímto nástrojem namísto směrnice nařízení.

3.2 Též v souvislosti s právním základem se EHSV domnívá, že se nejedná pouze o dotvoření vnitřního trhu, nýbrž že jde také o nástroj ochrany spotřebitelů, a proto by měl být – v případě nepřijetí článku 81 – nejvhodnějším právním základem vedle článku 38 a článku 47 Listiny základních práv EU čl. 169 odst. 2 písm. b) a čl. 169 odst. 4 Smlouvy, a nikoliv pouze článek 114.

3.3 Vítá, že se návrh nezabývá postupy, jež jsou klamně prezentovány jako postupy smírného urovnání spotřebitelských sporů, a zatím nejsou ničím jiným než marketingovým tahem, jelikož odpovědné subjekty jsou zaměstnány a placeny obchodníkem, a tudíž není zaručena nezávislost. EHSV navrhuje, aby byla v zájmu odstranění jakýchkoliv pochybností, vytvořena „evropská známka shody“, která by nejen označovala mechanismy alternativních řešení sporů splňující požadavky obsažené v návrhu (po vzoru „známky důvěry“ existující ve Španělsku), ale také jednotně způsobem identifikovala obchodníky, kteří tyto mechanismy akceptují, bez jakýchkoliv nákladů pro tyto obchodníky, a tím by vzbuzovala důvěru spotřebitelů.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 115, 17.4.1998, s. 31.

⁽²⁾ Úř. věst. L 109, 19.4.2001, s. 56.

3.4 Vítá rozšíření pojmu spotřebitel v návaznosti na novou směrnici o právech spotřebitelů⁽³⁾ na případy smluv mající dvojitý účel, u nichž obchodní činnost dané osoby nepřevažuje v celkovém kontextu smlouvy, ale přál by si, aby byl tento pojem výslovně uveden ve znění předpisu.

3.5 Těší jej, že návrh rozšiřuje uplatňování stávajícího systému na přeshraniční konflikty, a doufá, že se Komise pokusí vytvořit podmínky pro to, aby tyto případy mohly být zpracovávány prostřednictvím alternativních řešení sporů, konkrétně formou online řešení, a za posílení správní spolupráce mezi členskými státy⁽⁴⁾. Dále Komisi doporučuje, aby po vzoru ustanovení čl. 6 odst. 4 návrhu nařízení o online řešení spotřebitelských sporů pořádala alespoň jednou ročně setkání příslušných vnitrostátních orgánů, o kterých se hovoří v článku 15 návrhu směrnice, a umožnila tak výměnu osvědčených postupů a diskusi o případných problémech v rámci fungování systému alternativního řešení sporů.

3.6 Podporuje možnost, aby se systémy alternativních řešení aplikovaly na kolektivní spory, jako první krok směrem k realizaci soudního mechanismu kolektivní nápravy v EU, avšak ocenil by, kdyby byla tato možnost výslovně uvedena ve vlastním znění směrnice a její režim byl řádně definován, namísto toho, aby bylo vše ponecháno na volném uvážení členských států. V této souvislosti EHSV znovu potvrzuje, co již roky uvádí ve svých stanoviscích, tedy že je nezbytné a naléhavé, aby EU vytvořila vlastní jednotný soudní nástroj pro skupinovou žalobu na ujnijní úrovni, který nelze nahradit rozšířením systémů alternativního řešení sporů na kolektivní spory.

3.7 Uznává, že je nutné zaručit, aby osoby odpovědné za řízení a chod těchto systémů, od úředníků po mediátory či rozhodce, měly znalosti, schopnosti, zkušenosti a osobní a profesní dovednosti nezbytné pro správný a nestranný výkon těchto funkcí a aby jim byly zaručeny podmínky pro objektivní a nezávislou činnost. V této souvislosti by EHSV ocenil, aby byly tyto podmínky podrobně specifikovány ve znění návrhu a byla tak zaručena jednotnost kritérií v celé EU.

3.8 Souhlasí se zásadami fungování systémů alternativního řešení sporů stanovených v člancích 7, 8 a 9 návrhu, jež kopírují některé ze zásad obsažených v uvedených doporučeních. Táže se však, z jakého důvodu byly opomenuty základní zásady obsažené v těchto doporučeních, jako zásada zákonnosti a zásada svobody.

Doporučuje, aby byla z důvodů jistoty a jednoznačnosti zachována nezávislá definice zásady kontradiktornosti a zásady zastupování, které výslovně umožní zastoupení stran právními zástupci či třetími stranami, konkrétně sdruženími hájícími zájmy spotřebitelů (namísto toho, aby byla tato možnost vyjádřena nepřímou v čl. 8 písm. a) a čl. 9 odst. 1 písm. a)).

EHSV také nemůže akceptovat, aby byla zásada nezávislosti nahrazena vágní „zásadou nestrannosti“, která má jiný a méně přesný obsah a odlišný charakter.

3.9 EHSV váhá, pokud jde o možnost, že by se tyto mechanismy vztahovaly i na stížnosti obchodníků na spotřebitele, a to jednak proto, že je to v rozporu s tradicí stávajících systémů všech členských států a obecně s postoji zaujímanými Komisí a EP v průběhu let, ale zejména proto, že by to znamenalo proměnu mechanismů alternativního řešení sporů v nástroje řešení sporů týkajících se neplacení; to by znamenalo obcházení systému stanoveného EU pro malé pohledávky a způsobilo zahlcení těchto systémů záplavou případů a jejich ochromení z důvodu nedostatečné reakční kapacity.

Ovšem s ohledem na ustanovení „Small Business Act“ pro Evropu by mikropodniky a malé podniky měly mít možnost, za podmínek, jež budou stanoveny a upřesněny, použít pro řešení svých sporů se spotřebiteli týkajících se nevyzvednutí objednávek, nevyzvednutí opraveného zboží či nedostavení se v případě rezervace systémy alternativního řešení sporů.

3.10 EHSV má za to, že tento návrh nesmí v žádném případě zpochybnit systémy, které členské státy povinně vytvořily nebo vytvářejí v souladu se svými právními tradicemi.

3.11 EHSV může akceptovat pouze to, že rozhodnutí přijatá v rámci alternativních systémů pro řešení sporů nebudou mít závazný charakter pro strany, a to za předpokladu, že bude spotřebitelům nebo obchodníkům výslovně zaručena možnost opravného prostředku u příslušného řádného soudu. V opačném případě nejenže se vytratí přidaná hodnota těchto systémů spočívající v jejich důvěryhodnosti a účinnosti, ale také je nepochopitelná myšlenka, aby v zavedeném režimu byla současně platná rozhodnutí, která padnou v rámci institucionalizovaných rozhodčích řízení nebo podobných mechanismů, jež mají charakter skutečných soudních rozhodnutí.

3.12 EHSV lituje, že Komise do návrhu, jenž je předmětem tohoto stanoviska, nezahrnula stejnou formulaci jako do návrhu nařízení o online řešení spotřebitelských sporů týkající se přednosti práva na přístup ke spravedlnosti; systémy alternativního

⁽³⁾ Směrnice 2011/83/EU (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64); stanovisko EHSV: Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 54.

⁽⁴⁾ Konkrétně pokud jde o nařízení 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele, stanovisko EHSV, Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 69.

řešení sporů nemohou nahradit soudy a nejsou ani skutečnou „alternativou“ k funkci soudů, nýbrž spíše hodnotným doplňkovým prostředkem pro řešení sporů (5).

3.13 EHSV se podivuje nad tím, že nebyla otevřeně a bez zábran v důvodové zprávě ani v Programu na období 2014–2020 zpracována otázka financování těchto systémů, když to organizace hájící zájmy spotřebitelů v rámci provedených konzultací označily za zásadní věc; v současné době se sice některé členské státy nacházejí v situaci tísně, kdy budou těžko čelit nárůstu výdajů v souvislosti se zaváděním těchto systémů, školením mediátorů a dalších podpůrných úředníků, informováním spotřebitelů a poskytováním pomoci spotřebitelům, s prováděním znaleckých posudků a s novými byrokratickými funkcemi, avšak také se jedná o otázku s rozhodujícím významem pro zaručení nestrannosti a nezávislosti těchto systémů (6).

3.14 EHSV doporučuje, aby Komise, pokud tak již neučinila, přikročila k vyhodnocení hlavních legislativních přístupů členských států k provedení směrnice 2008/57/ES (7) o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (článek 12) v souladu s návrhy EP (8).

4. Konkrétní připomínky

4.1 Článek 2 odst. 2 písm. a)

Slovní spojení „zaměstnány výhradně obchodníkem“ vzbuzuje pochybnosti a lze jej interpretovat více způsoby. Mělo by být nahrazeno spojením „udržují nebo v posledních 3 letech udržovaly vztah hospodářské závislosti na pracovní úrovni nebo jiný vztah, jenž by mohl ohrozit jejich nezávislost“.

4.2 Článek 4 písm. e)

Definice je příliš vágní a neurčitá. Měla by být doplněna o jasnou zmínku o dodržování zásad, jež mají řídit činnost subjektu, a o certifikaci toho, že je subjekt součástí sítě uznávaných orgánů.

4.3 Článek 5 odst. 3

EHSV přesně nerozumí, jaký je rozsah působnosti tohoto ustanovení, ale obává se, že nebude účinné natolik, nakolik by bylo žádoucí. Namísto toho, aby vedlo ke kýžené harmonizaci – prostřednictvím integrovaného fungování všech mechanismů alternativního řešení sporů na evropské a vnitrostátní úrovni vzhledem k podobnosti či shodnosti systémů – by mohlo spíše způsobit to, že si členské státy zachovají své stávající

struktury a vytvoří pouze náhradní mechanismus čistě *pro forma*, který ve skutečnosti nevyřeší stávající geografické a odvětvové problémy.

4.4 Článek 6

EHSV by ocenil, kdyby byla při stanovení a kontrole požadavků znalostí a nestrannosti zaručena aktivní účast profesních organizací a organizací hájících zájmy spotřebitelů, zejména pokud jde o proces výběru a jmenování jednotlivých osob odpovědných za alternativní řešení sporů, a kdyby tento úkol nebyl ponechán byrokrátům a úředníkům oficiálních aparátů členských států.

4.5 Článek 7

Návrh ukládá povinnosti související s prostředky, ovšem kromě nich by měl uložit také povinnosti související s výsledky – ve smyslu kontroly toho, zda činnost těchto mechanismů přináší kvantifikovatelné výsledky v odvětvích s největším množstvím stížností, dále pokud jde o kvalitu služeb poskytovaných obchodníky a rovněž v souvislosti s tím, zda tyto struktury samy aktivně podněcují důvěru ve své používání.

Zásadní význam má také to, aby členské státy zaručily, že subjekty alternativního řešení sporů budou podávat informace o poskytovaných službách (konkrétně jde o služby informování, mediace a rozhodčího a smířčího řízení), finančních výsledcích (tím se zajistí nezbytná transparentnost těchto mechanismů a zvýší důvěra spotřebitele) a úrovni spokojenosti svých uživatelů.

EHSV se dále domnívá, že pokud jde o odstavec 2 tohoto článku, měly by subjekty vedle příslušných výročních zpráv o činnosti informovat skrze své běžné komunikační kanály také o ročním rozpočtu a předložit souhrn vynesených rozhodčích nálezů, aniž by tím byly dotčeny normy týkající se zpracování osobních údajů stanovené vnitrostátními právními předpisy, jež provádějí směrnicí 95/46/ES.

4.6 Článek 9

EHSV sice uznává vhodnost zásady spravedlnosti, zpochybňuje však opomenutí zásady zákonnosti, jak bylo uvedeno v doporučení Komise ze dne 30. března 1998 (9). Absence tohoto ustanovení ve znění směrnice by mohla spotřebitele poškodit v rámci přeshraničních obchodních vztahů, zvláště pokud právo státu, v němž má spotřebitele bydliště, stanoví vyšší úroveň ochrany než právo členského státu, kde byl ustaven mechanismus alternativního řešení sporů. EHSV opakuje, že je nutné do této směrnice začlenit zásadu zákonnosti, díky čemuž spotřebitelé nepřijdou na základě rozhodnutí těchto subjektů o úroveň ochrany, jež jim je zajištěna rozhodným právem.

(5) V návrhu nařízení o online řešení spotřebitelských sporů je doslovně uvedeno: „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces jsou základní práva zaručená v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie. Postupy řešení sporů online nemohou nahrazovat soudní řízení a neměly by zbavovat spotřebitele nebo obchodníky jejich práva na zjednání nápravy před soudem. Nic v tomto nařízení by proto nemělo bránit stranám sporu ve výkonu jejich práva na přístup k soudnictví.“

(6) Viz stanovisko EHSV, které se připravuje (INT/608).

(7) Úř. věst. L 36, 24.5.2008, s. 3; stanovisko EHSV: Úř. věst. C 286, 17.11.2005, s. 1.

(8) Zpráva o provádění směrnice o mediaci ve členských státech – A7-0275/2011, zpravodaj: A. McCarthy.

(9) Ta se, pokud jde o přeshraniční spory, vyslovuje takto: „výsledkem rozhodnutí subjektu nesmí být zbavení spotřebitele ochrany, jež je stanovena imperativními ustanoveními právních předpisů členského státu, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště, ve smyslu článku 5 Římské úmluvy“ (pozn. překl.: volný překlad, doporučení Komise není k dispozici v českém jazyce).

4.7 Článek 10

EHSV se obává, že nejednoznačnost článku může ve spotřebiteli vytvořit přesvědčení, že bude spor možné vyřešit prostřednictvím subjektu alternativního řešení sporů, zatímco ve skutečnosti je obchodník pouze povinen informovat o jejich existenci a nemusí je akceptovat.

EHSV tedy vyzývá Komisi k úpravě návrhu v tom smyslu, aby zaručila, že členské státy budou požadovat po obchodnících poskytování této informace v okamžiku bezprostředně předcházejícím uzavření smlouvy, což spotřebiteli umožní přijmout vědomé a informované rozhodnutí, jelikož bude předem vědět, zda obchodník tyto mechanismy akceptuje, či nikoliv.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

EHSV se dále domnívá, že nesplnění či nedostatečné splnění povinnosti uvedené v odstavci 2 musí být považováno za nekalou obchodní praktiku, která bude součástí seznamu příloženého ke směrnici 2005/29/ES, nezávisle na sankcích, o kterých se hovoří v článku 18 návrhu.

4.8 Články 15 až 17

EHSV se obává, že tato pravidla by se mohla ukázat jako nedostačující pro zajištění toho, aby tyto subjekty splnily požadavky v plné míře, jelikož tyto subjekty stále vycházejí z kritérií založených na sebehodnocení. V této souvislosti má zásadní význam, aby Komise stimulovala přímou účast občanské společnosti na monitorování těchto mechanismů prostřednictvím příslušných organizací zastupujících dotčená odvětví⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Po vzoru toho, jak to funguje v energetickém odvětví v Itálii, kde jde sice o subjekt alternativního řešení sporů veřejného charakteru, ale ten je pod správou zástupců spotřebitelů a energetických podniků, přičemž spotřebitelé jsou aktivně zapojeni do odborné přípravy technických pracovníků tohoto subjektu.

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující odstavce stanoviska specializované sekce byly upraveny tak, aby odpovídaly pozměňovacím návrhům plenárního shromáždění, ačkoliv jejich zachování v původní verzi získalo podporu alespoň čtvrtiny odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

a) Odst. 1.8

„EHSV nesouhlasí s tím, aby se tyto mechanismy mohly vztahovat i na stížnosti obchodníků na spotřebitele.“

b) Odst. 3.9

„EHSV nesouhlasí s tím, že by se tyto mechanismy měly vztahovat i na stížnosti obchodníků na spotřebitele, a to jednak proto, že je to v rozporu s tradicí stávajících systémů všech členských států a obecně s postoji zaujímanými Komisí a EP v průběhu let, ale zejména proto, že by to znamenalo proměnu mechanismů alternativního řešení sporů v nástroje řešení sporů týkajících se neplacení; to by znamenalo obcházení systému stanoveného EU pro malé pohledávky a způsobilo zahlcení těchto systémů záplavou případů a jejich ochromení z důvodu nedostatečné reakční kapacity.“

V souladu s čl. 51 odst. 4 byly tyto pozměňovací návrhy projednány společně.

Výsledek hlasování o pozměňovacích návrzích:

Hlasů pro: 80

Hlasů proti: 52

Hlasování se zdrželo: 19

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů)

COM(2011) 794 final – 2011/0374 (COD)

(2012/C 181/18)

Zpravodaj: **pan Jorge PEGADO LIZ**

Dne 13. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 14. prosince 2011 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů)

COM(2011) 794 final – 2011/0374 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 9. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 117 hlasy pro, 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV iniciativu tohoto druhu požaduje již dlouho, a proto návrh Komise vítá a podporuje výběr nařízení, které je vhodným nástrojem.

1.2 EHSV se nicméně domnívá, že vhodnějším právním základem by byl čl. 169 odst. 2 písm. b) SFEU, a nikoliv pouze článek 114, a také článek 38 a článek 47 Listiny základních práv EU.

1.3 Kvituje s uspokojením, že Komise výslovně uvádí, že cílem vytvoření tohoto systému není zrušit právo odvolat se k soudu nebo nahradit řádná soudní řízení, pokud se k nim strany chtějí uchýlit.

1.4 Má však za to, že návrh si neklade dostatečně vysoké cíle a z hlediska svého názvu je dokonce klamný a zdaleka nenabízí očekávaný, žádoucí a možný pokrok, zejména pokud jde o používání nejrůznějších osvědčených technologických prostředků a elektronických informačních systémů pro online řešení sporů, tedy tzv. 2. generace nástrojů.

1.5 EHSV proto doporučuje, aby Komise pojala tento návrh pouze jako první krok směrem k účinnému online řešení sporů a rychle propracovala další možnosti systému, aby do něj bylo možné začlenit všechny technologické inovace, v souladu se zásadou právní jistoty, i kdyby pro to měla vytvořit zvláštní unijní samostatný systém pro online řešení sporů souvisejících s přeshraničními transakcemi.

1.6 EHSV má za to, že není opodstatněné to, že do systému nebyly zařazeny spory, jež nemají čistě přeshraniční povahu, ani ty, které nevznikly výhradně v souvislosti s transakcemi uzavřenými elektronickou cestou (offline spory).

1.7 EHSV nesouhlasí s tím, aby se tyto mechanismy mohly vztahovat na stížnosti obchodníků vůči spotřebitelům.

1.8 EHSV doporučuje, aby byla do nařízení výslovně začleněna možnost, aby byly strany při online řešení svých stížností zastoupeny právními zástupci či třetími stranami, konkrétně sdruženími hájícími zájmy spotřebitelů.

1.9 EHSV vyzývá Komisi, aby upřesnila, jakým způsobem bude možné prostřednictvím této platformy řešit komplexnější otázky, které mohou vzniknout u některých sporů online, jako je například neshoda ohledně nepřiměřených smluvních podmínek nebo právních předpisů, jimiž se smlouvy řídí.

1.10 EHSV má vážné pochybnosti o možnosti dodržet vymezené lhůty a obává se, že to, že jsou stanoveny taxativně, ve spojení s tím, že se neočekává, že by je v praxi bylo možné splnit, přispěje k diskreditaci systému, jehož hlavními cíli jsou rychlost a účinnost.

1.11 EHSV navrhuje propojení elektronické platformy s elektronickou „knihou právní a stížností“, jež by měla být přístupná prostřednictvím internetových stránek obchodníků podnikajících online.

1.12 EHSV doporučuje, aby Komise přijala systém zabezpečení jakosti zaváděného systému, a navrhuje, aby byly připojeny jakési známky důvěry (*trustmarks*) udělované oprávněnými a autorizovanými subjekty hospodářským subjektům, které (na svých internetových stránkách) budou zveřejňovat a propagovat řešení sporů prostřednictvím této platformy, a prosazuje, aby byla do kodexů chování vložena zmínka o online řešení sporů prostřednictvím této platformy.

1.13 EHSV doporučuje, aby otázka financování tohoto systému byla zpracována otevřeně a bez zábrán; organizace hájící zájmy spotřebitelů a některé členské státy se sice nacházejí v situaci tísně, kdy budou těžko čelit nárůstu výdajů v souvislosti se zaváděním systému, avšak také se jedná o otázku s rozhodujícím významem pro zaručení nestrannosti a nezávislosti těchto systémů.

1.14 EHSV má za to, že příliš mnoho zásadních aspektů legislativního nástroje bylo odloženo ke zpracování budoucími prováděcími akty nebo akty v přenesené pravomoci, což je podle EHSV daleko za hranicí stanovenou článkem 290 Smlouvy, s dopady na právní jistotu nástroje.

1.15 EHSV se domnívá, že znění některých ustanovení je třeba přezkoumat a že je lze vylepšit, tedy učinit jejich ustanovení jasnější, jednoznačnější a účinnější, a doporučuje Komisi, aby vzala na zřetel jeho konkrétní připomínky.

2. Shrnutí návrhu

2.1 Vzhledem k tomu, že velmi málo subjektů mimosoudního (alternativního) řešení spotřebitelských sporů nabízí možnost, aby evropští spotřebitelé provedli celý postup online;

vzhledem k tomu, že neexistence účinné nápravy v případě stížností vyplývajících z přeshraničních online transakcí má nepříznivé důsledky jak pro spotřebitele, tak i pro podniky;

vzhledem k tomu, že obsah a závěry nescetných studií zadaných na toto téma ukazují, že existuje všeobecná podpora pro vypracování nástrojů online řešení spotřebitelských sporů prostřednictvím opatření na úrovni EU;

vzhledem k tomu, že posouzení dopadů SEC(2011) 1408 final ze dne 29. listopadu 2011 ukazuje, že přístup k nestranným, transparentním a účinným prostředkům pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v souvislosti s přeshraničními transakcemi v oblasti elektronického obchodu může zajistit pouze kombinace dvou nástrojů, a sice alternativního řešení sporů a online řešení sporů;

Komise tímto návrhem nařízení sleduje cíl vytvořit systém online řešení sporů na úrovni celé EU, který usnadní online řešení spotřebitelských sporů týkajících se přeshraničního

prodeje zboží nebo poskytování služeb mezi obchodníkem a spotřebitelem online.

2.2 Pro tyto účely využívá Komise jako právní základ výhradně článek 114 SFEU zaměřený na dotvoření vnitřního trhu, a hodlá tak:

- a) vytvořit evropskou platformu pro online řešení sporů v podobě interaktivní internetové stránky, která umožní elektronický a bezplatný přístup ve všech úředních jazycích Unie a představuje jednotné kontaktní místo pro spotřebitele a obchodníky, kteří se snaží o mimosoudní vyřešení sporu, jenž vznikl v souvislosti s transakcí přeshraničního elektronického obchodu, jejíž veškerí účastníci mají bydliště nebo jsou usazeni v různých členských státech EU;
- b) vybudovat „sít asistentů pro online řešení sporů“ sestávající z jednoho kontaktního místa pro online řešení sporů v každém členském státě, které by byly příslušnými orgány odpovědnými ve smyslu směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů za poskytování podpory při řešení sporů předložených prostřednictvím této platformy.

2.3 Navržené nařízení se vztahuje pouze na spory mezi spotřebiteli a obchodníky, které vzniknou v souvislosti s přeshraničním prodejem zboží nebo poskytováním služeb online.

2.4 Systém, který má být zaveden, by měl navazovat na stávající subjekty alternativního řešení sporů a respektovat právní tradice členských států, pokud jde o příslušné vnitrostátní procesní předpisy, konkrétně v souvislosti s náklady, aniž by tím byl dotčen společný soubor pravidel fungování, v zájmu ochrany jejich účinnosti a rychlosti. Systém by neměl mařit fungování žádných subjektů online alternativního řešení sporů již existujících v EU ani by neměl bránit subjektům alternativního řešení sporů v rozhodování přeshraničních sporů, jež jim budou předloženy jinými cestami než prostřednictvím platformy.

2.5 Cílem postupů řešení sporů online není nahradit soudní řízení ani zbavit spotřebitele nebo obchodníky jejich práva na zjednání nápravy před soudem. Navržené nařízení se bude vztahovat na všechny subjekty zřízené na trvalém základě, které nabízejí řešení sporů prostřednictvím postupu alternativního řešení sporů, včetně postupů institucionalizovaného rozhodčího řízení nevytvořených *ad hoc*.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV v některých se svých nejnovějších stanovisek, zejména k přijetí Digitální agendy ⁽¹⁾, 50 návrhů ⁽²⁾ a dvanácti nástrojů podpory vnitřního trhu ⁽³⁾, požaduje vytvoření systému online řešení sporů, a proto nemůže než přivítat tuto iniciativu Komise, přičemž také souhlasí s výběrem právního nástroje, a sice nařízení.

⁽¹⁾ COM(2010) 245 final.

⁽²⁾ COM(2010) 608 final.

⁽³⁾ COM(2011) 206 final.

3.2 Pokud jde o právní základ, EHSV se domnívá, že se nejedná pouze o dotvoření vnitřního trhu, nýbrž že jde také o nástroj ochrany spotřebitelů, a proto by měl být – v případě nepřijetí článku 81 SFEU – nejhodnějším právním základem vedle článku 38 a článku 47 Listiny základních práv EU čl. 169 odst. 2 písm. b) a čl. 169 odst. 4, a nikoliv pouze článek 114.

3.3 Kvituje s uspokojením prohlášení Komise, že cílem vytvoření tohoto systému není zrušit právo odvolat se k soudu nebo nahradit řádná soudní řízení, pokud se k nim strany chtějí uchýlit.

3.4 Vítá rozšíření pojmu spotřebitel po vzoru návrhu směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů a v návaznosti na novou směrnici o právech spotřebitelů⁽⁴⁾ na případy smluv majících dvojí účel, u nichž obchodní činnost dané osoby převažuje v celkovém kontextu smlouvy, ale přál by si, aby byl tento pojem výslovně uveden ve znění předpisu.

3.5 Zaznamenal úsilí Komise o respektování právních tradic členských států a to, že Komise nechce nahradit ani umenšit úlohu mechanismů alternativního řešení sporů existujících v rámci tohoto systému, ale pochybuje, že tímto způsobem je možné učinit výrazný posun, pokud jde o dematerializaci sporů online.

3.6 Konstatuje, že v praxi tento návrh pouze vytvoří jakousi „elektronickou poštovní schránku“, do níž budou zasílány stížnosti, které budou po čistě formálním roztržení přeposílány jednotlivým subjektům alternativního řešení sporů, a tím vznikne byrokratický, administrativní a těžkopádný systém zasílání.

3.7 Má za to, že návrh si neklade dostatečně vysoké cíle a zdaleka nenabízí očekávaný, žádoucí a možný pokrok, zejména pokud jde o:

- a) víceletý akční plán v oblasti evropské e-justice na období 2009–2013⁽⁵⁾;
- b) průkopnický dokument Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) č. A/CN.9/706⁽⁶⁾, nazvaný *Possible future work on online dispute resolution in cross-border electronic commerce transactions* (Možná budoucí činnost v oblasti řešení sporů online týkajících se přeshraničních obchodních transakcí);
- c) nezařazení sporů, jež nemají výlučně přeshraniční charakter, což přiměje členské státy, které o to budou stát, vytvořit čistě vnitrostátní systémy určené k řešení vnitrostátních

sporů, a to i pro případy, kdy budou mít strany různou státní příslušnost či nebudou mít trvalé či přechodné bydliště ve stejném členském státě;

- d) nezařazení sporů, které nevzniknou výhradně z transakcí uskutečněných elektronickou cestou (neboli offline), vzhledem k tomu, že nebyla přijata širší definice elektronického obchodu ze směrnice 2000/31/ES, která zahrnuje spory vzniklé v souvislosti s online obchodními sděleními bez uskutečnění jakékoliv transakce a možnost (dnes již uznávanou některými mechanismy alternativního řešení sporů) online řešení sporů vzniklých v souvislosti s transakcemi uzavřenými na dálku jinou než elektronickou cestou (katalogový prodej, podomní prodej) a dokonce i v souvislosti s transakcemi provedenými osobně při cestě do jiného členského státu, u nichž spor vznikne následně po uzavření obchodní transakce;
- e) nepřijetí systému, který je dnes obecně nazýván systémem 2. generace online řešení sporů⁽⁷⁾ a v němž technologie (jež je součástí této platformy) hraje aktivní úlohu a chová se jako skutečná „čtvrtá strana“⁽⁸⁾ (vedle dvou stran a mediátora/rozhodce) v rámci online postupů řešení spotřebitelských sporů; to by stranám umožnilo komunikaci na dálku, synchronní či nikoliv, prostřednictvím nových informačních a komunikačních technologií, a nemusely by tak spolu komunikovat osobně;
- f) neexistenci jakékoliv zmínky o systému zabezpečení jakosti zaváděného systému, jaký poskytuje například norma ISO 10003 – Směrnice pro externí řešení sporů organizace –, jež by mohla posloužit i jako norma pro informační prospekt o fungování tohoto mechanismu, nebo o existenci jakéhosi kontrolního seznamu, který by mohl obsahovat výčet stížností proti obchodníkům;

3.8 Ačkoliv nařízení umožňuje platformě „vést postup řešení sporu online“ (čl. 5 odst. 3 písm. d)), EHSV očekával, že budou položeny základy systému online řešení sporů jakožto prvku, který dodává legitimitu elektronické justici neboli e-justici; očekával, že navržená struktura využije a zmnoží existující technologickou infrastrukturu a zdroje, synchronní či asynchronní (jako jsou například systémy pro „chatování“, elektronická fóra, adresáře pro zasílání zpráv, elektronická pošta, telekonference, audio- a videokonference či virtuální mediační síň), že posílí uplatňování spravedlnosti a bude prosazovat používání nástrojů online řešení sporů 1. a 2. generace v rámci procesů (procesů online vyjednávání, mediace a rozhodčího řízení) a podporovat e-mediaci mezi stranami, rozvoj procesu produkce, posílení možnosti proces sledovat a zvýšení předvídatelnosti procesu.

⁽⁴⁾ Směrnice 2011/83/EU (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 75, 31.3.2009, s. 1.

⁽⁶⁾ Viz http://www.uncitral.org/uncitral/publications/online_resources_ODR.html.

⁽⁷⁾ Viz G. Peruginelli a G. Chiti: „Artificial Intelligence Dispute Resolution“ in: Proceedings of the Workshop on the Law of electronic agents – LEA 2002.

⁽⁸⁾ Viz mimo jiné postupy CYBERSETTLE (<http://www.cybersettle.com>), SMARTSETTLE (<http://www.smartsettle.com>) a SQUARETRADE (<http://www.squaretrade.com>), díky kterému bylo od roku 1999 vyřešeno více než 200 000 sporů ve 120 zemích, ECODIR (<http://www.ecodir.org/>).

3.9 Aby Komise naplnila očekávání a prohlášení vydaná v souvislosti s touto iniciativou, měla přinejmenším zvážit možnost, že by mezi funkce platformy zahrnula systémy podpory stran online řešení sporů při přijímání rozhodnutí – jako například expertní systémy, systémy informování na základě předchozích případů, systémy pro přístup k počítačovým databázím (analogická argumentace, v mezinárodní literatuře označovaná jako „*case based reasoning*“ – CBR) a online řešení sporů podle přístupů jednotlivých stran k řešení sporů –, aniž by musela nutně pokročit směrem k uvedeným systémům 2. generace; tyto systémy 2. generace využívají telematické nástroje a umělou inteligenci a prostřednictvím matematických modelů přispívají k řešení sporů systematickým vyhodnocováním návrhů stran, kterým je rovněž poskytována IT podpora stejných kvalit („inteligentní rozhraní“) v rámci interaktivního procesu založeného na vyjednávacích vzorcích typu BATNA (*Best Alternative to a Negotiated Agreement*) a WATNA (*Worst Alternative to a Negotiated Agreement*), díky nimž by se mělo dosáhnout výsledku ZOPA (*Zone of Possible Agreement*).

3.10 EHSV se dále táže, jak si Komise představuje online řešení případů, které se netýkají pouze klasických obchodních sporů typu „defekt“, „špatné fungování“, „zpoždění v doručení nebo nedoručení“, ale spíše neshod ohledně nepřiměřených smluvních podmínek nebo práva, jímž se smlouvy řídí.

3.11 EHSV by ocenil, aby byla v nařízení výslovně uvedena možnost, aby byly strany při online řešení svých stížností zastoupeny právními zástupci či třetími stranami, konkrétně sdruženími hájícími zájmy spotřebitelů.

3.12 EHSV se podivuje, že otázka financování provádění tohoto nového nástroje nebyla zpracována otevřeně a bez zábran, když to organizace hájící zájmy spotřebitelů v rámci provedených konzultací označily za zásadní věc; v současné době se sice některé členské státy nacházejí v situaci tísně, kdy budou těžko čelit nárůstu výdajů v souvislosti se zaváděním těchto struktur, školením „asistentů pro online řešení sporů“ a dalších podpůrných úředníků, informováním spotřebitelů a poskytováním pomoci spotřebitelům a s novými byrokratickými funkcemi, avšak také se jedná o otázku, jež je všeobecně považována za rozhodující pro zaručení nestrannosti a nezávislosti těchto systémů.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Článek 1 – Předmět

Předmětem tohoto nařízení by měla být rovněž zásada přístupu stran k právu a spravedlnosti. Kromě řešení sporů by platforma mohla sloužit k prevenci sporů vzhledem k tomu, že by obsahovala relevantní informace přispívající k vyřešení sporu.

4.2 Článek 2 – Oblast působnosti

EHSV by ocenil, kdyby se nařízení – i z důvodu ekonomické účelnosti – vztahovalo také na spory vzniklé v prostředí offline; to již je běžnou praxí činnosti různých subjektů alternativního řešení sporů, které pracují s informačními technologiemi v rámci mediace mezi stranami.

Z formálního hlediska navrhuje, aby byla otázka vyjmutí z působnosti nařízení zpracována v rámci tohoto článku 2, a nikoliv v rámci článku 4, jež se zabývá definicemi.

4.3 Článek 3 – Vztah k jiným právním předpisům Unie

EHSV navrhuje, aby zde byly zahrnuty směrnice zabývající se elektronickým obchodem, prodejem spotřebního zboží a smlouvami uzavřenými na dálku⁽⁹⁾.

4.4 Kapitola II – Evropská platforma pro online řešení sporů

EHSV by v zájmu zpřehlednění upřednostňoval, aby byly otázky zřízení platformy a postupů zpracovány v jiných kapitolách.

4.5 Článek 5 odst. 3 písm. b)

EHSV má pochybnosti, nakolik je proveditelné, aby si strany samy volily subjekt alternativního řešení sporů, a to z důvodu nedostatečných souvisejících znalostí a nedostatečné schopnosti posouzení. Naopak by bylo vhodné, aby mohly strany samé určit subjekt, s nímž již v minulosti pracovaly.

4.6 Článek 5 odst. 3 písm. i)

EHSV se obává, že jsou tyto informace nedostatečné. Navrhuje, aby kromě statistik o výsledcích sporů platforma předkládala informace o metodách nejvíce využívaných systémy alternativního řešení sporů a statistické údaje o zpracovávaných tématech. Do platformy musí být dále zabudován systém pro řízení postupů vybavený ukazateli pro řízení (včetně zaregistrovaných, ukončených a nedořešených procesů a jejich doby trvání a náklady). Dále má EHSV za to, že pouhé uvedení či navržení stranám jednoho či více subjektů alternativního řešení sporů nezajistí naplnění žádoucího cíle předpisu: přístupu stran ke spravedlnosti. EHSV upozorňuje, že stačí, aby jedna ze stran nesouhlasila s výběrem navrženého subjektu, a proces bude zastaven – viz čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 2 písm. b) a čl. 8 odst. 4 –, což v podstatě předznamenává krach celého systému.

⁽⁹⁾ Směrnice č. 2000/31/ES (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 1), směrnice č. 1999/44/ES (Úř. věst. L 178, 17.7.2000, s. 12) a směrnice č. 97/7/ES (Úř. věst. L 144, 4.6.1997, s. 19).

4.7 Článek 6 – Síť asistentů pro online řešení sporů

EHSV se domnívá, že slovní výraz „online řešení sporů“ je klamný a neměl by se používat, jelikož se zde podporuje nikoliv online řešení, nýbrž řešení prostřednictvím klasických mechanismů alternativního řešení sporů. Elektronickou cestou se pouze podává stížnost.

EHSV má vážné obavy, že tento systém nepříznivě ovlivní nebo ohrozí rychlost a účinnost, jež jsou uváděny mezi cíli návrhu nařízení, jelikož zavádí byrokratické postupy, vzhledem k doporučenému třífázovému přesměrování; dále jednoznačně zpochybňuje možnost účinného dodržování maximální lhůty 30 dní stanovené v čl. 9 písm. b). Je třeba si uvědomit, že před tím, než strany přistoupí k účinnému řešení sporu prostřednictvím subjektu alternativního řešení sporů, musí být stížnost podána elektronicky platformě a poté prozkoumána a předložena příslušnému subjektu a přesměrována asistenty pro online řešení sporů vybranému subjektu alternativního řešení sporů, což nutně pozdrží vyřešení a způsobí stranám náklady z prodloužení a alternativní náklady.

4.8 Článek 7 – Podání stížnosti

EHSV doporučuje věnovat náležitou pozornost tomu, že je nezbytné zprostředkovat stranám spolehlivý překlad stížnosti a příložených dokumentů. Jedná se o otázku se zásadním významem pro fungování systému, již návrh opomíjí, přičemž se ani nezmiňuje o existujících systémech strojového překladu, které by do systému měly být zabudovány.

4.9 Článek 7 odst. 2 a čl. 7 odst. 6

EHSV podtrhuje, že příložený dokument nazvaný „Informace, které mají být poskytnuty při vyplňování elektronického formuláře pro podávání stížností“ je naprosto nedostatečný z hlediska obsahu i způsobu, jakým má být vyplněn, a nezaslouží si jakýkoliv další komentář.

EHSV se domnívá, že tato internetová stránka by měla kromě formuláře nabízet rovněž online příručku týkající se způsobu, jakým je třeba formulář vyplnit. Dále by měla obsahovat s tím související specifické pokyny (pokyny týkající se používání tohoto softwaru nebo by měla být dána k dispozici i podpůrná internetová stránka s pokyny, tipy a odpověďmi na nejčastější otázky). Musí stranám poskytnout interaktivní prostor, kde by mohly vysvětlit případné potíže a kde by jim byly online poskytnuty okamžité rady. Měla by také umožňovat ústní výklad skutečností v různých jazycích a s okamžitým překladem, a to prostřednictvím nových komunikačních technologií, které již existují. Dále musí obsahovat systém pro automatickou detekci nesprávně či pouze částečně vyplněných formulářů, který poskytne nezbytné informace pro opravu, čímž se předejde podávání nové stížnosti.

EHSV má za to, že z některých neurčitých právních termínů, jako například i) „dostatečné“ (odst. 2) nebo ii) „[údaje, které

jsou] přesné, podstatné a nepřesahující míru s ohledem na účely, pro které jsou shromažďovány“ (odst. 6), je třeba učinit objektivní, konkrétní informativní prvky.

EHSV konstatuje, že je třeba zohlednit nejen povinnost související s prostředky (a povinnost zpřístupnit formulář online), ale že způsob vyplňování formuláře musí být intuitivní, atraktivní z hlediska spotřebitele, snadný a pohodlný⁽¹⁰⁾.

EHSV dále navrhuje propojení elektronické platformy s elektronickou „knihou přání a stížností“, jež by měla být přístupná prostřednictvím internetových stránek obchodníků podnikajících online. Zanášení do této knihy by mělo umožňovat její přímé a automatické přeposlání elektronickou cestou prostřednictvím rozhraní centrální platformě pro online řešení sporů za účelem vyřešení sporu.

4.10 Článek 8 odst. 1

EHSV připomíná, že průměrný spotřebitel je většinou poněkud negramotný (kromě toho, že se nachází v situaci digitálního vyloučení), a obává se, že sankce stanovená v odstavci 1 bude mít opačný účinek, než jaké jsou cíle iniciativy, a stane se z ní úmyslná formální taktika pro neřešení sporů.

4.11 Článek 12 – Důvěrnost a bezpečnost údajů

EHSV varuje před skutečností, že na pravidla týkající se služebního tajemství a zachování důvěrnosti se vztahují vnitrostátní právní předpisy, přičemž neexistují nezbytná ustanovení o důkazním břemenu a řešeních v případě nesplnění těchto povinností.

4.12 Článek 13 – Informace pro spotřebitele

EHSV navrhuje, aby byly připojeny jakési známky důvěry (*trustmarks*) udělované oprávněnými a autorizovanými subjekty hospodářským subjektům, které (na svých internetových stránkách) budou zveřejňovat a propagovat řešení sporů prostřednictvím této platformy, jako například TRUSTe, Euro-Label nebo Global Trustmark Alliance.

EHSV prosazuje, aby byly do kodexů chování (vypracovaných hospodářskými subjekty, spotřebitelskými sdruženími nebo i vládními subjekty) vložena zmínka o online řešení sporů prostřednictvím této platformy.

⁽¹⁰⁾ Některá důležitá sdělení totiž mohou být narušena pravopisnými či gramatickými chybami či překlepy. Pravopisné chyby mohou vyvolat unáhlené domněnky o druhé straně nebo pochybnosti v souvislosti s dosahem řešení sporu. V této souvislosti by byly užitečné nástroje pravopisné kontroly, jako například aplikace na: <http://www.juripax.com/>.

4.13 Článek 15 a článek 16 – Prováděcí akty a výkon přenesené pravomoci

V různých ustanoveních návrhu (čl. 6 odst. 5, čl. 7 odst. 4 a čl. 7 odst. 5) jsou zásadní aspekty legislativního nástroje a fungování systému ponechány ke zpracování budoucími prováděcími akty nebo akty v přenesené pravomoci, což je podle EHSV daleko za hranicí stanovenou článkem 290 Smlouvy a definovanou ve sdělení Komise Provádění článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie (COM(2009) 673 final ze dne 9. prosince 2009), s dopady na právní jistotu nástroje.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k uvedení nového právního rámce do souladu (provádění balíčku týkajícího se zboží)

COM(2011) 764 final – 2011/0358 (COD)

COM(2011) 765 final – 2011/0351 (COD)

COM(2011) 766 final – 2011/0352 (COD)

COM(2011) 768 final – 2011/0350 (COD)

COM(2011) 769 final – 2011/0353 (COD)

COM(2011) 770 final – 2011/0354 (COD)

COM(2011) 771 final – 2011/0349 (COD)

COM(2011) 772 final – 2011/0356 (COD)

COM(2011) 773 final – 2011/0357 (COD)

(2012/C 181/19)

Samostatný zpravodaj: **pan BATALER**

Dne 20. prosince 2011 se Rada a 30. listopadu 2011 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

uvedení nového právního rámce do souladu (provádění balíčku týkajícího se zboží)

COM(2011) 764 final – 2011/0358 (COD)

COM(2011) 765 final – 2011/0351 (COD)

COM(2011) 766 final – 2011/0352 (COD)

COM(2011) 768 final – 2011/0350 (COD)

COM(2011) 769 final – 2011/0353 (COD)

COM(2011) 770 final – 2011/0354 (COD)

COM(2011) 771 final – 2011/0349 (COD)

COM(2011) 772 final – 2011/0356 (COD)

COM(2011) 773 final – 2011/0357 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 9. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 115 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor hodnotí pozitivně, že Evropská komise přijala návrhy, kterými se mění deset směrnic o technické harmonizaci vztahujících se k provádění tzv. balíčku týkajícího se zboží, prostřednictvím úpravy těchto směrnic v souladu s rozhodnutím č. 768/2008/ES⁽¹⁾ (společný rámec o uvádění výrobků na trh) (1).

1.2 V budoucnu by bylo vhodné upřesnit charakter a minimální hranici sankcí, jež budou muset být zaručeny právními

předpisy členských států, neboť v souboru příslušných ustanovení se vyskytuje pouze povinnost ze strany vnitrostátních orgánů stanovit pravidla sankcí ohledně tohoto chování, a neuvádí se jejich popis a další trestné prvky, jež jsou stanoveny na mezinárodní úrovni.

1.3 Komise by měla zohlednit připomínky, jež EHSV vyjádřil ve svém stanovisku ze dne 13. prosince 2007 o horizontálním právním rámci⁽²⁾, pokud se jedná o nutnost zvýšit koordinaci a posílit činnost dohledu nad trhem.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 82; stanovisko EHSV: Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

1.4 Co se týče právní ochrany označení CE, měl by být vyvinut nový systém, který by umožňoval určit původ a zajistit sledovatelnost produktů za účelem lepšího informování spotřebitelů.

2. Úvod

2.1 Volný pohyb zboží je jednou ze čtyř základních svobod, na nichž se zakládá vnitřní trh, a která je výslovně uznána ve Smlouvách (články 28 a následující SFEU), z čehož vyplynula četná judikatura Soudního dvora, jež se stala součástí *acquis communautaire*.

2.1.1 Nový přístup – legislativní technika přijatá v roce 1985 – omezil právní požadavky na ty nejdůležitější a technické podrobnosti řešil v rámci harmonizovaných evropských norem, což přispělo k urychlení procesu harmonizace, a umožnilo tak celým průmyslovým odvětvím těžit z volného pohybu.

2.1.2 V sekundárním právu byl globální přístup zaveden rozhodnutím Rady 90/683/EHS⁽³⁾, které bylo později zrušeno a nahrazeno rozhodnutím Rady 93/465/EHS⁽⁴⁾, které určuje obecné směry a podrobné postupy posouzení shody, jež se mají použít ve směrnících nového přístupu.

2.2 Evropský parlament a Rada přijaly v červenci 2008 nový legislativní rámec s cílem zlepšit fungování uvádění zboží na vnitřní trh, a schválily nařízení (ES) č. 765/2008⁽⁵⁾ o akreditaci a dozoru nad trhem a rozhodnutí č. 768/2008/ES o společném rámci pro uvádění výrobků na trh.

2.2.1 Balíček z roku 2008 si kladl za cíl podnit volný pohyb bezpečných výrobků prostřednictvím zefektivnění právních předpisů EU v oblasti bezpečnosti výrobků, posílením ochrany spotřebitele a vytvořením rovných podmínek hospodářské soutěže pro hospodářské subjekty. Co se volného pohybu zboží týče, musí být tento nový horizontální právní rámec z roku 2008 doplněn právními předpisy týkajícími se normalizace produktů.

2.2.2 Tyto právní nástroje překračují rámec pouhého přezkumu nového přístupu a ve skutečnosti pro harmonizovanou oblast stanovují nové legislativní prostředí, přičemž se texty vzájemně doplňují, jsou neoddělitelně propojeny a oba velmi úzce souvisí s odvětvovými právními předpisy, které podporují a doplňují.

2.3 Nařízení (ES) 765/2008/ES stanoví posílení požadavků na akreditaci a dozoru nad trhem tak, aby výrobky, které nejsou

v souladu s předpisy, mohly být snadno určeny a staženy z trhu. Hlavním cílem je zajistit volný pohyb zboží v harmonizované oblasti prostřednictvím:

- posílení evropské spolupráce jako prostředku k zajištění, aby akreditace účinně hrála roli konečné úrovně kontroly v řádném působení právních předpisů EU;
- stanovení rámce pro uznání existující organizace Evropská spolupráce v akreditaci (EA) s cílem zajistit důsledné vzájemné hodnocení mezi vnitrostátními akreditačními subjekty;
- rámce pro dozor nad trhem Společenství a kontrolu výrobků, které vstupují na trh Unie, jež zajistí užší spolupráci mezi vnitřními orgány a celními orgány, výměnu informací mezi vnitrostátními orgány a spolupráci mezi nimi, týkající se výrobků přítomných na trzích více než jednoho členského státu;
- uplatnění normalizovaných a jasných pravidel ve všech oblastech, právní stability a provázanosti opatření, odstranění části břemene u požadavků předcházejících uvedení na trh a omezení některých zátěží při posuzování shody.

2.4 Rozhodnutí 768/2008/ES je rozhodnutím sui generis, které představuje závazek ze strany zákonodárce EU uplatňovat jeho obsah co nejsystematičtěji v případě veškerých právních předpisů týkajících se výrobků, a to jak dřívějších, tak i stávajících a budoucích, a usnadnit tak používání pro všechny zúčastněné subjekty.

2.4.1 Rozhodnutí vytváří obecný horizontální rámec pro jednotnost právních předpisů o volném pohybu zboží, jež je tvořen:

- harmonizovanými definicemi, obecnými povinnostmi hospodářských subjektů, kritérii pro výběr subjektů posuzování shody, kritérii pro vnitrostátní oznamující orgány a pravidly pro postup oznamování;
- pravidly pro výběr způsobů posuzování shody a harmonizovanou škálou postupů, aby nedocházelo k zatěžujícím překrývání;
- jednotnou definicí označení CE (s příslušnou odpovědností a ochranou);

⁽³⁾ Úř. věst. L 380, 31.12.1990, s. 13.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 220, 30.8.1993, s. 23.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 30; stanovisko EHSV: Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

— postupem informování a dozoru nad trhem jakožto rozšířením systému směrnice o bezpečnosti výrobků;

— harmonizovanými předpisy pro budoucí ochranné mechanismy jakožto doplňkem předpisů pro dozor nad trhem.

2.5 EHSV ve svém stanovisku k oběma návrhům zdůraznil, že:

— je nutné zajistit, aby zásada volného pohybu zboží byla beze zbytku uplatňována, aby výrobky zákonně uváděné na trh v jednom členském státě mohly být snadno uvedeny na trh na celém území EU;

— volný pohyb zboží představuje základní hybnou sílu konkurenceschopnosti a hospodářského a sociálního rozvoje jednotného evropského trhu a že posílení a modernizace podmínek pro uvádění bezpečných a kvalitních výrobků na trh představuje pro spotřebitele, podniky a evropské občany důležitý základní prvek.

EHSV celkově podpořil návrhy Komise a k oběma nástrojům vyjádřil několik připomínek a návrhů.

2.6 Nařízení č. 765/2008 vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2010 a jeho ustanovení jsou od tohoto dne přímo použitelná. Provádějí je přímo vnitrostátní orgány, kterým se zajištěním koordinovaného přístupu pomáhá Komise.

2.7 Rozhodnutí č. 768/2008, jež je určeno institucím Unie, je právním aktem, jenž není pro podniky, fyzické osoby či členské státy závazný. Má fungovat jako horizontální rámec zastřešující ustanovení, jež jsou společnými prvky technických harmonizačních právních předpisů. Tato standardní ustanovení by se měla stát součástí všech nových či revidovaných právních předpisů.

3. Překážky pro volný pohyb zboží

3.1 Cílem obou nástrojů je řešit různé problémy, jež vyvstaly v různých odvětvích průmyslu, na něž se vztahují evropské právní předpisy v oblasti technické harmonizace, tedy předpisy, jež stanovují společné požadavky pro uvádění výrobků na trh.

3.2 Hlavním cílem bylo zajistit bezpečnost občanů a snížit počet výrobků na trhu, jež nedopovídají požadavkům právních předpisů Unie. Dalším cílem bylo zlepšit kvalitu práce prováděnou orgány pro kontrolu a certifikaci výrobků. Tento

nový horizontální rámec měl kromě toho zajistit větší soudržnost regulačního rámce v oblasti výrobků jako celku a zjednodušit jeho provádění.

3.3 Problémy s nedodržováním platných požadavků:

3.3.1 Značná část výrobků přítomných na trhu nesplňuje požadavky uvedené v směrnici. Některé podniky pouze přidávají označení shody CE na své výrobky, ačkoliv dotčené výrobky nesplňují podmínky odpovídající této značce.

3.3.2 Ne všichni dovozci a distributoři provádějí ověření nutná k zajištění toho, že se uvádějí na trh pouze výrobky odpovídající předpisům. Pro orgány dozoru nad trhem je obtížné nalézt hospodářské subjekty, jež uvedené výrobky dodávají, zejména jedná-li se o subjekty z třetích zemí.

3.4 Členské státy rovněž ukládají dovozcům a distributorům různé povinnosti, jež je mají přimět k ověření toho, zda výrobky splňují platné požadavky. Opatření realizovaná vnitrostátními orgány týkající se výrobků, jež nesplňují předpisy, se někdy mezi jednotlivými členskými státy liší.

3.5 Problémy s činností některých akreditovaných subjektů

3.5.1 Některé směrnice vyžadují certifikaci výrobků ze strany akreditovaných subjektů (subjekty, jež zkoumají, kontrolují a certifikují výrobky). I když většina akreditovaných subjektů provádí svou práci důkladně a zodpovědně, vyskytly se případy, jež vyvolaly pochybnosti o kvalifikovanosti některých subjektů a o důvěryhodnosti certifikátů, jež vystavují.

3.5.2 Existují rozdíly ve způsobu a míře přísnosti, s jakou členské státy vyhodnocují a kontrolují kvalifikovanost akreditovaných subjektů. Velké obavy panují ohledně kvalifikace dceřiných společností či subdodavatelů nacházejících se mimo EU.

3.6 Konkrétní nesrovnalosti v platných právních předpisech

3.6.1 Směrnice o volném pohybu výrobků jsou často i nadále zaměřeny na rizika a někdy je možné na jeden výrobek uplatňovat více směrnic. Pro výrobce to znamená, že výrobek musí splňovat všechna kritéria.

3.6.2 Souběžné použití různých směrnic na jeden výrobek může vést k obtížím při postupech posuzování shody, zejména když směrnice používají stejný modul, ale text každého modulu se v různých směrniciích liší.

4. Návrh Komise

4.1 Z důvodu přijetí nového rámce v červenci 2008 hledaly útvary Komise v právních předpisech o výrobcích nástroje, jež měly být v následujících letech z odvětvových důvodů přezkoumány, z větší části se jednalo o jednotlivé revize, jež figurovaly v pracovním programu Komise.

4.2 Tímto návrhem chce Evropská komise aktualizovat právní předpisy „nového přístupu“ v některých dotčených odvětvích v souvislosti s novými normami stanovenými rozhodnutím č. 768/2008/ES Evropského parlamentu a Rady. Za tímto účelem se má s rozhodnutím sjednotit následujících deset směrnic:

- směrnice 2006/95/ES o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se **elektrických zařízení určených pro používání v určitých mezích napětí**;
- směrnice 2009/105/ES týkající se **jednoduchých tlakových nádob**;
- směrnice 2009/23/ES týkající se **vah s neautomatickou činností**;
- směrnice 93/15/EHS o harmonizaci předpisů týkajících se uvádění na trh a doзору nad **výbušninami pro civilní použití**;
- směrnice 94/9/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se **zařízení a ochranných systémů určených k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu**;
- směrnice 95/16/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se **výtahů**;
- směrnice 97/23/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se **tlakových zařízení**;
- směrnice 2004/22/ES o **měřících přístrojích**;
- směrnice 2004/108/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se **elektromagnetické kompatibility** a o zrušení směrnice 89/336/EHS;
- směrnice 2007/23/ES o uvádění **pyrotechnických výrobků** na trh.

4.2.1 Hlavním společnou vlastností těchto směrnic je podobná struktura: definice, základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost, odkazy na harmonizované evropské normy, požadavky týkající se výrobců, požadavky na sledovatelnost a posuzování shody a ochranné mechanismy.

4.2.2 Dotčená odvětví jsou velmi důležitá průmyslová odvětví, která čelí značné mezinárodní hospodářské soutěži, a zjednodušení a zajištění rovných podmínek na trhu EU pro ně tudíž bude přínosem.

4.2.3 Komise však v tomto návrhu navrhuje, aby byl do souladu s rozhodnutím č. 768/2008/ES uveden balíček směrnic, u nichž revize nebyla plánována, avšak s ohledem na ustanovení o doзору nad trhem a jiné průřezové otázky by byla přínosná, přičemž nebudou zpochybňovány otázky, které se týkají čistě daného odvětví.

4.2.4 Tento balíček si klade za cíl pozměnit tyto směrnice pouze zahrnutím horizontálních ustanovení rozhodnutí v rámci jednorázového zjednodušeného procesu, kdy nebudou revidovány záležitosti týkající se odvětví, aby nový právní rámec přinesl okamžité výhody pro co největší počet odvětví. Návrhy striktně omezují obsah určený k uvedení do souladu s rozhodnutím na definice, požadavky na sledovatelnost, povinnosti hospodářských subjektů, kritéria a postupy výběru subjektů posuzování shody a požadavky na posuzování shody.

4.2.5 Za účelem dosažení co největší právní jasnosti se Komise rozhodla pro legislativní techniku nazývanou přepracování, jež spočívá v přijetí nového právního aktu, který v jediném dokumentu slučuje jak podstatné změny dosavadního aktu, tak i nezměněná ustanovení uvedeného aktu. Nový právní akt nahrazuje a zrušuje dosavadní akt. Kromě toho by směrnice rovněž měly být uvedeny do souladu s terminologií a ustanoveními Lisabonské smlouvy.

4.3 *Uvádění daných desíti směrnic do souladu lze dle Komise shrnout následovně:*

4.3.1 Opatření zaměřená na řešení nesouladu s právními předpisy:

- povinnosti dovozců a distributorů;
- povinnosti výrobců;
- požadavky na sledovatelnost;
- reorganizace postupu využití ochranné doložky (dozor nad trhem).

4.3.2 Opatření zaměřená na zajištění kvalitní práce ze strany oznamovaných subjektů:

- zpřísnění požadavků na oznamování pro oznamované subjekty;
- revidovaný postup oznamování;
- požadavky týkající se oznamujících orgánů;
- informační povinnosti.

4.3.3 Opatření zaměřená na zajištění většího souladu mezi jednotlivými směrnici:

- soulad v případě běžně používaných definic a terminologie;
- soulad v případě textů týkajících se postupů posuzování shody.

4.3.4 Návrh však neobsahuje aspekty týkající se provádění politiky EU v oblasti normalizace, které by mohly mít dopad na provádění směrnic zahrnutých do tohoto balíčku, a které budou řešeny v rámci jiné legislativní iniciativy.

5. Obecné připomínky

5.1 Výbor hodnotí pozitivně, že Evropská komise přijala návrhy, kterými se mění deset směrnic o technické harmonizaci vztahujících se k provádění tzv. balíčku týkajícího se zboží, prostřednictvím úpravy těchto směrnic v souladu s rozhodnutím č. 768/2008/ES (společný rámec o uvádění výrobků na trh) (1).

5.2 Rozhodnutí č. 768/2008/ES bylo přijato společně s nařízením (ES) č. 765/2008 (o akreditaci a dozoru nad trhem), a stanovily se jimi pravidla pro lepší fungování vnitřního trhu, neboť stanovují nejen hlavní a ucelený přístup k politice technické harmonizace ve vztahu k bezpečnosti výrobků, ale rovněž i skutečnému a účinnému režimu dozoru nad trhem pro veškeré zboží uváděné na trh, ať už pochází z EU nebo ze třetích zemí. Dále také posilují ochranu spotřebitelů jednotného trhu.

5.2.1 Vzhledem k tomu, že uvedené rozhodnutí není samo o sobě právně závazné pro třetí stranu (což nevylučuje kontrolu oprávněnosti ze strany Soudního dvora,) je rozhodnutím sui generis, které představuje institucionální závazek, uplatnění části ustanovení na uvedené směrnice zefektivní mechanismus dozoru nad trhem, aniž by to vyžadovalo úpravu každé z těchto směrnic.

5.2.2 Poté se vyjasní právní dopady příslušných norem flexibilním a zjednodušeným způsobem pomocí techniky přepracování norem, a balíček směrnic se rovněž uvede do souladu s terminologií a určitými ustanoveními Lisabonské smlouvy.

5.3 Výbor zdůrazňuje rovněž příspěvek uvedených právních úprav k dosažení dalších relevantních politických cílů EU, k nimž patří mj. konsolidace konkurenceschopnosti evropských podniků, posílení strategií hospodářských subjektů v dotčených odvětvích, a zvýšení záruk pro dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitelů.

6. Konkrétní připomínky

6.1 Vzhledem k jedinečné legislativní technice, kterou zde Komise uplatňuje, a k tomu, že se oblast provádění týká sdílených pravomocí (fungování vnitřního trhu – čl. 4 odst. 2 písm. a) SFEU, a článek 114 SFEU), je vhodné provést několik úvah, jež se týkají terminologie používané v některých ustanoveních rozhodnutí č. 768/2008/ES, provádění zásady subsidiarity a úlohy organizované občanské společnosti při budoucím provádění balíčku deseti směrnic.

6.2 Chybí určitá konkretizace při používání pojmů „obecné zásady“ (článek 1 rozhodnutí a článek R11 přílohy) a „společné zásady“ (bod odůvodnění 5 a 6 rozhodnutí) bez rozlišení, aniž by se v textu rozhodnutí či v textu směrnic upravovaných jeho ustanoveními definoval význam obou pojmů nebo rozdíl mezi nimi, pokud existuje. Podobným způsobem se používá pojem „veřejný zájem“ (bod odůvodnění 8 rozhodnutí a článek 3, jakož i články R31 a R33 přílohy I), aniž by definoval jeho obsah v oblasti působnosti uvedených norem.

Použití této techniky úpravy směrnic vede k chvályhodné flexibilitě, což však nevylučuje přesnou a podrobnou definici pojmů nutných pro její provádění.

6.3 Jednou z výhod vstupu v platnost směrnic bude posílení mechanismů dohledu a oznamování nedovoleného či ilegálního jednání prostřednictvím vlastních subjektů trhu. Nicméně by bylo vhodné upřesnit charakter a minimální hranici sankcí, jež budou muset být zaručeny právními předpisy členských států, neboť v souboru příslušných ustanovení se vyskytuje pouze povinnost ze strany vnitrostátních orgánů „stanovit pravidla sankcí“ ohledně tohoto chování (viz bod odůvodnění 24 návrhu COM(2011) 773 final).

6.3.1 Právní předpisy a administrativa členských států v této oblasti jsou roztržštěné a existuje tak vážné riziko, že budou při dosahování příslušných cílů neúčinné, pokud nebudou stanoveny uvedené povinnosti konkrétnějším způsobem na nadnárodní úrovni.

6.3.2 EHSV žádá Komisi, aby vyřešila tento problém, jenž v současné době postihuje fungování vnitřního trhu, a aby předložila stejně jako v jiných oblastech politiky příslušné návrhy.

6.4 Právní úpravy ani neposilují, ani nezhodnocují úlohu organizací spotřebitelů při jejich činnosti v oblasti dohledu, informací a ohlašování, což se paradoxně přenechává na subjektůch trhu.

6.5 SEU a SFEU mají posilovat horizontální subsidiaritu a v důsledku zásadu demokratické účasti a úlohu organizované občanské společnosti v EU, což však bude jen obtížně

dosažitelné s ohledem na jediné ustanovení rozhodnutí (bod odůvodnění 35), jež určuje organizacím spotřebitelů v tomto ohledu pasivní roli (být informováni Komisí o informačních kampaních o označení CE) a tato role by měla být shodná s rolí výrobců.

6.6 Stávající systém označení nezaručuje, že produkt prošel postupem přezkumu kvality a bezpečnosti, což nenaplní očekávání spotřebitelů. Komise, výrobci a spotřebitelé by se měli zabývat možností v budoucnu vytvořit nový systém označování, který by umožňoval určit původ a zajistit sledovatelnost produktů za účelem lepšího informování spotřebitelů.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k následujícím návrhům: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 809 final – 2011/0401 (COD)

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 810 final – 2011/0399 (COD)

Návrh rozhodnutí Rady o zřízení zvláštního programu k provedení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 811 final – 2011/0402 (CNS)

Návrh nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace

COM(2011) 812 final – 2011/0400 (NLE)

(2012/C 181/20)

Zpravodaj: **pan WOLF**

Dne 15. prosince 2011 se Rada a dne 13. prosince 2011 Evropský parlament, v souladu s čl. 173 odst. 3 a čl. 182 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 809 final – 2011/0401 (COD).

Dne 19. prosince 2011 se Rada a dne 13. prosince 2011 Evropský parlament, v souladu s článkem 173, článkem 183 a čl. 188 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 810 final – 2011/0399 (COD).

Dne 15. prosince 2011 se Rada, v souladu s čl. 182 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Rady o zřízení zvláštního programu k provedení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020)

COM(2011) 811 final – 2011/0402 (CNS).

Dne 21. prosince 2011 se Rada, v souladu s čl. 7 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace

COM(2011) 812 final – 2011/0400 (NLE).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 122 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá a podporuje návrhy Komise a s nimi spojenou celkovou koncepci jakožto důležitou součást strategie Evropa 2020. Vítá skutečnost, že má Komise v úmyslu přikládat výzkumu a inovacím větší význam než doposud. Spatřuje v tom výrazný pokrok i ve smyslu svých předchozích doporučení. Některé body však podle něj vyžadují doplnění, vyjasnění či úpravu.

1.2 Obzvláště vítá návrhy ohledně zjednodušení a flexibility. Při jejich rozpracovávání je třeba dbát na co největší kontinuitu a zabránit návratu ke složitým postupům.

1.3 Vyslovené záměry týkající se řízení by měly být co nejdříve a podrobně upřesněny, což vyžaduje dohodu se všemi zúčastněnými stranami.

1.4 Komise by měla předložit průběžnou zprávu o zkušenostech s programem Horizont 2020 a o jeho provádění a dalším utváření již po uplynutí zhruba 2 let od jeho zahájení.

1.5 V souladu se závěry Rady ve složení pro konkurenceschopnost ze dne 2. března 2010⁽¹⁾ by se měla zvýšit atraktivita práce v evropském výzkumu, aby bylo odstraněno či kompenzováno stávající sociální znevýhodnění.

1.6 U těch návrhů Komise (rámcový program, pravidla pro účast, program Evropského společenství pro atomovou energii), u nichž je nyní nově navrhována právní forma „nařízení“, by měla být zachována pro ně doposud obvyklá právní forma „rozhodnutí“, ledaže by se Komisi podařilo předložit přesvědčivé odůvodnění.

1.7 EHSV vítá a podporuje všechny části programu a všechna pravidla, především také ty, které jsou ku prospěchu sociálním inovacím, hraničnímu výzkumu, malým a středním podnikům a univerzitám.

1.8 Hlavním nástrojem programu Horizont 2020 by měly zůstat přehledné společné projekty s realizovatelným počtem účastníků.

1.9 Infrastruktury jsou příkladem evropské přidané hodnoty v souladu se zásadou subsidiarity. To by se mělo zřetelněji odrazit v orientačním rozdělení rozpočtových prostředků.

1.10 Pokud jde o společenské výzvy, je třeba klást mnohem větší důraz na činnosti v oblasti výzkumu a vývoje zaměřené na udržitelný energetický systém s nízkými emisemi CO₂.

1.11 Kromě toho je třeba rozšířit seznam společenských výzev o důležité téma: schopnost společnosti a podniků inovovat.

1.12 Klíčové technologie přispívají jak k průmyslové konkurenceschopnosti, tak ke zvládnutí společenských výzev. EHSV důrazně podporuje jejich posílení.

1.13 Při rozvažování většího počtu hodnotících kritérií na podporu výzkumu by měla mít i nadále prioritu excelence, jelikož se toto kritérium osvědčilo. Při podpoře inovací hraje rovněž důležitou úlohu posouzení trhu (které je ovšem *a priori* velmi obtížné).

1.14 Je třeba identifikovat možné rozpory mezi cíli výzkumné politiky orientované na vědu a cíli průmyslové politiky a politiky hospodářské soutěže, které podporují inovace, aby bylo možné nalézat vhodná řešení.

1.15 Pro úspěšnou integraci výzkumné a inovační politiky je nezbytná spolupráce a součinnost četných generálních ředitelství a útvarů Komise. EHSV podporuje s tím související snahy. Kromě toho je zapotřebí kvalifikovaných úředníků, kteří mají rovněž dlouhodobé zkušenosti z příslušné oblasti výzkumu a zůstávají s ní v kontaktu. Komise by si měla udržovat a uchovávat svou odbornou způsobilost a schopnost úsudku v oblasti vědy a technologií.

1.16 Hlavními cíli programu Evropského společenství pro atomovou energii by měly být – jak je navrhováno – jaderná bezpečnost, konečné ukládání vysoce radioaktivního odpadu a vývoj v oblasti jaderné syntézy s Mezinárodním termonukleárním experimentálním reaktorem (ITER) coby stěžejním projektem. Ve struktuře tohoto programu je třeba dbát na podporu ze strany členských států a na jejich vlastní angažovanost.

1.17 Měl by být vypracován obecně srozumitelný přehled nástrojů a odborných výrazů, o nichž je v programu Horizont 2020 řeč, aby byla zaručena lepší uživatelská přístupnost. Zvláštní pozornost by měla být věnována dostatečnému a fundovanému poradenství pro malé a střední podniky.

⁽¹⁾ Závěry o mobilitě výzkumných pracovníků a jejich kariérních podmínkách. 2 999. zasedání Rady ve složení pro konkurenceschopnost, Brusel, 1. a 2. března 2010.

2. Stručný popis návrhů Komise

Toto stanovisko se zabývá balíčkem zahrnujícím následující návrhy, které Komise předložila v samostatných dokumentech:

- 1) návrh rámcového programu Horizont 2020 na období 2014–2020;
- 2) návrh jediného souboru pravidel pro účast a šíření výsledků;
- 3) návrh jediného zvláštního programu k provedení programu Horizont 2020 a
- 4) návrh pro části programu Horizont 2020, které odpovídají Smlouvě o Euratomu.

Tyto dokumenty čítají dohromady asi 380 stran. V následujících odstavcích 2.1 až 2.4 jsou shrnuty jejich nejdůležitější body, aby bylo jasné, k čemu se vztahují připomínky a doporučení EHSV uvedené v oddílech 3 až 7.

2.1 Rámcový program Horizont 2020

2.1.1 Na rozdíl od dosavadních zvyklostí nenavrhl Komise původně očekávaný osmý rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj. V rámcovém programu Horizont 2020 mají být spíše – v souladu se záměry popsány v zelené knize⁽²⁾ – soustředěny ty činnosti, které jsou v současnosti podporovány v rámci sedmého rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj, částí rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace týkajících se inovací a Evropského inovačního a technologického institutu (EIT). Kromě toho není pro tento účel jako doposud předkládán návrh „rozhodnutí“ Evropského parlamentu a Rady, nýbrž návrh „nařízení“.

2.1.2 Jsou zde uvedeny tyto hlavní cíle a priority strategie podpory v rámci programu Horizont 2020:

- a) vynikající věda – navrhovaný rozpočet: 27 818 milionů EUR;
- b) vedoucí postavení v průmyslu – navrhovaný rozpočet: 20 280 milionů EUR;
- c) společenské výzvy – navrhovaný rozpočet: 35 888 milionů EUR.

2.1.3 Dalším cílem je zjednodušení přístupu k rámcovému programu a účasti na něm.

2.1.4 Navrhovaný celkový rozpočet programu Horizont 2020 činí zhruba 88 miliard EUR a má být doplněn opatřeními v rámci strukturálních fondů a programu Vzdělávání.

2.2 Pravidla pro účast a šíření výsledků

2.2.1 Tato pravidla se týkají podmínek účasti na rámcovém programu. Mají zajistit jednotný a pružný regulační rámec, přispět ke zjednodušení a vztahovat se na všechny složky programu Horizont 2020. Kromě toho je ponechána možnost změn či výjimek.

2.2.2 Zavádí se zde jednotná míra financování bez rozlišování mezi účastníky. Navíc mají být ve větší míře využívány paušální částky, paušální sazby a sazby jednotkových nákladů při širokém přijetí obvyklých účetních postupů příjemců grantu.

2.2.3 U grantů jsou pro přímé způsobilé náklady stanoveny tyto míry financování:

- a) Aniž je dotčena zásada spolufinancování, může grant programu Horizont 2020 dosáhnout 100 % celkových **přímých způsobilých nákladů**.
- b) Grant programu Horizont 2020 je omezen na nejvýše 70 % celkových **přímých způsobilých nákladů** pro tyto akce:

— akce sestávající především z činností, jako je vývoj prototypů, zkoušení, demonstrační projekty, experimentální vývoj, pilotní projekty, tržní replikace;

— akce na spolufinancování programů.

2.2.4 **Nepřímé způsobilé náklady** se určují použitím paušální sazby ve výši 20 % celkových přímých způsobilých nákladů, nebo může pracovní program umožnit i uplatnění paušálních částek či sazeb jednotkových nákladů.

2.2.5 Pro účast platí tyto podmínky:

2.2.5.1 Akce se musí účastnit alespoň tři právní subjekty:

— každý ze tří subjektů musí být usazen v členském státě nebo přidružené zemi;

— žádné dva ze tří subjektů nesmí být usazené ve stejném členském státě nebo přidružené zemi;

— všechny tři právní subjekty jsou vzájemně nezávislé ve smyslu článku 7.

2.2.5.2 Odchylně od tohoto ustanovení je v následujících případech podmínkou účast pouze jednoho právního subjektu usazeného v členském státě nebo přidružené zemi:

- a) akce Evropské rady pro výzkum (ERV) v oblasti hraničního výzkumu;

⁽²⁾ COM(2011) 48 final a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 121.

- b) používání nástroje pro malé a střední podniky;
- c) akce na spolufinancování programů;
- d) zvláštní případy stanovené v pracovním programu nebo pracovním plánu a
- e) koordinační a podpůrné akce a akce týkající se mobility a odborné přípravy.

2.2.6 Postup při hodnocení

2.2.6.1 Předložené návrhy se hodnotí na základě těchto kritérií:

- a) excelence;
- b) dopad;
- c) kvalita a účinnost provádění.

2.2.6.2 Pro návrhy v oblasti hraničního výzkumu (ERV) se jako jediné kritérium použije excelence.

2.3 Zvláštní program

2.3.1 Zatímco v sedmém rámcovém programu pro výzkum a technologický rozvoj bylo využíváno několik zvláštních programů (např. „Spolupráce“ či „Kapacity“), nyní Komise navrhuje pouze jeden zvláštní program, který zahrnuje různé cíle podpory a podpůrné struktury v rámci jednotlivých částí programu.

2.3.2 Čtyři části programu:

I. vynikající věda:

- i. hraniční výzkum (ERV);
- ii. výzkum v oblasti budoucích a vznikajících technologií;
- iii. akce „Marie Curie“ a
- iv. evropské výzkumné infrastruktury.

II. vedoucí postavení v průmyslu:

- i. informační a komunikační technologie;
- ii. nanotechnologie;
- iii. materiály;
- iv. biotechnologie;
- v. výroba a zpracování a
- vi. vesmír.

Patří sem také zlepšení přístupu k rizikovému financování a posílení inovací v malých a středních podnicích.

III. společenské výzvy:

- vii. zdraví, demografická změna a dobré životní podmínky;
- viii. zajišťování potravin, udržitelné zemědělství, mořský a námořní výzkum a biohospodářství;
- ix. bezpečná, čistá a účinná energie;
- x. inteligentní, ekologická a integrovaná doprava;
- xi. oblast klimatu, účinné využívání zdrojů a suroviny;
- xii. inovativní a bezpečné evropské společnosti podporující začlenění.

IV. nejaderné akce Společného výzkumného střediska (JRC), jejichž cílem je zlepšení vědeckých poznatků pro tvorbu politik, podpora pochopení přirozených procesů, jež jsou základem společenských výzev, a ověření vznikajících oblastí vědy a techniky

(akce JRC v jaderné oblasti spadají do návrhu o programu Evropského společenství pro jadernou energii).

2.4 Program Evropského společenství pro atomovou energii na období 2014–2018

2.4.1 Tento program se týká výzkumných činností v oblasti jaderné energie (jaderné syntézy a jaderného štěpení) a radiační ochrany. Není navrhován ve formě „rozhodnutí“ (jako tomu bylo doposud zvykem), nýbrž ve formě „nařízení“. Má přispět k realizaci strategických cílů programu Horizont 2020 (odstavec 2.1.2). Smlouva o Euratomu omezuje jeho trvání na pět let, skončí tudíž na konci roku 2018.

2.4.2 Nepřímé akce programu Euratomu jsou zaměřeny na:

- a) bezpečný provoz jaderných systémů;
- b) řešení pro nakládání s konečným jaderným odpadem;
- c) rozvoj a udržitelnost kompetencí v jaderné oblasti (v oblasti jaderného štěpení);
- d) podporu rozvoje radiační ochrany;
- e) vývoj v oblasti jaderné syntézy využitím stávajících a budoucích experimentálních zařízení;
- f) s tím spojený vývoj materiálů, technologií a koncepčního návrhu;
- g) podporu inovací a průmyslové konkurenceschopnosti;
- h) dostupnost a využívání výzkumných infrastruktur.

2.4.3 Pro účely provádění nepřímých akcí jsou Komisi nápomocny poradní výbory.

2.4.4 Přímé akce se vztahují na program výzkumu a vývoje Společného výzkumného střediska.

2.4.5 Projektem ITER se bude zabývat samostatné rozhodnutí, protože jeho financování nebude součástí víceletého finančního rámce.

3. Obecné připomínky Výboru

Vzhledem k rozsahu těchto čtyř návrhů Komise se EHSV může vyjádřit pouze k omezenému počtu aspektů, jež považuje za zásadní.

3.1 Obecný souhlas

EHSV vítá a podporuje návrhy Komise jakožto důležitou součást strategie Evropa 2020. Spatřuje v nich zdařilou celkovou koncepci. Konstatuje, že byla zohledněna řada jeho předchozích doporučení (např. ohledně zjednodušení⁽³⁾, zelené knihy⁽⁴⁾ a Unie inovací⁽⁵⁾), a odkazuje tedy na tato stanoviska a v nich obsažená doporučení. Některé body však podle něj vyžadují doplnění, vyjasnění či úpravu.

3.2 Priority, rozpočet, cíl 3 % a pákový efekt

3.2.1 Výzkum, vývoj a inovace určují budoucí místo Evropy ve světě. Vzhledem k tomuto rozhodujícímu významu jim musí být přisuzována mnohem vyšší priorita, a to nejen ze strany Komise, ale především také v členských státech. Výbor s potěšením konstatuje, že z navrhovaného rozpočtu programu Horizont 2020 je skutečně patrné to, že má Komise v úmyslu přikládat výzkumu a inovacím a potřebným investicím větší význam než doposud. Tato skutečnost odpovídá opakovaným doporučením Výboru, a má tedy jeho plnou podporu. S ohledem na níže popsany cíl 3 % a na ambiciózní tematické cíle v oblasti výzkumu a inovací je ovšem objektivně ještě pořád nutno brát výši momentálně navrhovaného rozpočtu jako nedostatečnou. Přesto ji Výbor pokládá za uskutečnitelné kompromisní řešení v rámci jiných omezení.

3.2.2 V roce 2002 formulovala Evropská rada na zasedání v Barceloně při rozpracovávání Lisabonské strategie do roku 2010 cíl 3 %, který byl primárně zaměřen na strategii podpory v jednotlivých členských státech a jejich průmyslu. V souladu s tímto cílem měly výdaje členských států na výzkum a vývoj do roku 2010 dosáhnout 3 % HDP, přičemž jedna třetina měla být financována veřejným sektorem a dvě třetiny měly pocházet z průmyslu. Tohoto cíle zatím nebylo dosaženo ani v evropském průměru, ani ve většině členských států. Z tohoto důvodu byl nyní znovu převzat do strategie Evropa 2020.

3.2.3 Strategie podpory popsána v programu Horizont 2020 má zajistit rozhodující pákový efekt, aby bylo cíle 3 % dosaženo alespoň tentokrát. Bohužel je i přes výše zmíněné navýšení rozpočtu stále sporné, zda bude tento pákový efekt dostatečně silný, aby to umožnil. Souhrnný rozpočet EU činí přibližně 1 % HDP jejích členských států. Z toho připadá na navrhovaný rozpočet programu Horizont 2020 necelých 9 %. Poměrně vyjádřený pákový efekt je tedy ještě pořád menší než 1:30! Na navrhovaný rozpočet proto lze nahlížet pouze jako na nezbytný první krok na cestě k zajištění skutečně potřebné výše podpory. V žádném případě se tedy nesmí snížit.

3.3 Zjednodušení a kontinuita

EHSV podporuje obzvláště ta opatření, jež mají přispět ke zjednodušení postupů, které Výbor již dlouho požaduje⁽⁶⁾. Jde při tom o složité hledání rovnováhy mezi jednoduchostí, spravedlivým přístupem k jednotlivým případům a rovněž nezbytnou kontinuitou, které bude popř. vyžadovat další doladění. Nesmí to však v žádném případě vést k návratu k příliš složitým a pomalým postupům.

3.4 Manévrovací prostor a flexibilita

EHSV proto vítá, že vedle několika jednoduchých pravidel je v programu a v rozdělení rozpočtových prostředků ponechána i dostatečná míra flexibility a prostoru (návrh zvláštního programu, hlava I, článek 6 Rozpočet). Proto je zvláště důležité vyjasnit s tím spojený proces rozhodování v budoucnu, zejména úlohu programových výborů.

3.5 Řízení programu

EHSV podporuje příslušné body odůvodnění (uvedené v COM(2011) 809 final v bodě (21)) a záměry Komise, především také zdůraznění přístupu zdola nahoru. Stejně tak podporuje úmysl udržovat při určování priorit zvláštního programu pravidelné kontakty s konečnými uživateli, občany, sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti.

3.5.1 EHSV se však domnívá, že tato velmi obecná vyjádření Komise musí být doplněna **podrobnými a přesnými informacemi** o provádění programu a o rozhodnutích, jež při tom budou muset být přijata, o rozdělování zdrojů (i těch rozpočtových) a o tematické specifikaci. V rámci nezbytného řízení musí být dostatečně jasné, v jakém rozsahu, prostřednictvím kterých struktur a na jaké úrovni rozhodování (např. programové výbory) budou příslušné zainteresované subjekty a zástupci občanské společnosti vyváženě zapojováni do těchto procesů a pracovních programů. Komise totiž zamýšlí, aby do pracovních programů byla přesunuta nejen témata, ale i podrobná ustanovení ohledně rozpočtu, podpůrných nástrojů, rozsahu podpory a příp. využívání externích služeb, např. evropských technologických platforem, iniciativ podle článku 185 atd.

⁽³⁾ Viz zejména Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 129.

⁽⁴⁾ COM(2011) 48 final a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 121.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39.

⁽⁶⁾ Viz poznámka pod čarou č. 3.

3.5.2 S ohledem na to, že Komise v návrhu rovněž naznačuje, že k tomu chce v souladu s článkem 55 finančního nařízení využít také výkonných agentur a jiných vnějších struktur, je nutné vyjasnit i jejich úlohu, pravomoci a kontrolu.

3.5.3 EHSV doporučuje, aby byly tyto otázky vyjasněny po dohodě se všemi zainteresovanými subjekty a aby byly sepsány v průvodním dokumentu, k němuž by se pak Výbor také vyjádřil. Současně varuje před tím, abychom se při tomto utváření programu – zejména na úrovni pracovních programů – jakousi oklikou nevrátili k dosavadní nadměrné regulaci a složitosti (viz též odstavec 3.3). **Od kontinuity s dosavadními postupy bychom se měli odchýlovat pouze do té míry, do jaké je to nezbytné za účelem zjednodušení.**

3.6 Překrývání

U jednotlivých podtémat a otázek v částech zvláštního programu může dojít k překrývání, což na jednu stranu dále zvyšuje míru flexibility, na druhou stranu to ale může vést také k posunu priorit a k horší přehlednosti a ztíženému přiřazování. Např. nejdůležitější poznatky a podněty z částí Vynikající věda či Vedoucí postavení v průmyslu mohou být využity v části Společenské výzvy.

3.7 Průběžná zpráva

Proto EHSV doporučuje, aby kromě ohlášeného průběžného hodnocení po 4 letech (obdobně jako u COM(2011) 52 final) Komise předložila průběžnou zprávu o opatřeních, jež byla za danou dobu uskutečněna, a o zkušenostech Komise a zúčastněných subjektů – především také se zde požadovaným řízením – již po uplynutí 2 let od zahájení programu.

3.8 Orientační rozdělení rozpočtových prostředků

S výhradou zmíněných omezení EHSV vítá také navrhované orientační přidělení a rozdělení rozpočtových prostředků mezi jednotlivé části programu a jejich podtémata. To platí především také pro podporu malých a středních podniků a řešení společenských problémů a otázek – o třech výjimkách se pojednává níže (odstavce 4.3, 4.2.1 a 4.2.2). Kromě toho by však mělo být také vyjasněno, jaký význam má případně koordinaci vnitrostátních a regionálních programů (např. nový program ERANET) ve srovnání s přímým financováním výzkumu.

3.9 Výzkumné profese

V bodě (22) odůvodnění v návrhu rámcového programu Komise zdůrazňuje: „Program Horizont 2020 by měl přispívat k přitažlivosti výzkumných profesí v Unii.“ V této souvislosti ovšem Výbor postrádá konkrétní informace o tom, jaká opatření mezitím již byla přijata pro splnění závěrů Rady ve

složení pro konkurenceschopnost⁽⁷⁾ ze dne 2. března 2010 a pro skutečné zlepšení neuspokojivé sociální situace mladých vědeckých pracovníků (podrobnosti jsou uvedeny v oddíle 6).

3.10 Nařízení nebo rozhodnutí

EHSV není jasné – a nenachází zde ani odůvodnění ze strany Komise, které by vycházelo z dosavadních zkušeností –, proč zásada subsidiarity vyžaduje či připouští, aby se Komise odchýlila od dosavadní praxe a u dvou dalších předložených dokumentů navrhla nařízení namísto rozhodnutí. Výbor doporučuje držet se dosavadních zvyklostí, ledaže by se Komisi podařilo předložit přesvědčivé právní odůvodnění.

3.11 Koordinovaný postup Komise

Existuje řada aspektů evropské výzkumné a inovační politiky, u nichž je nezbytná koordinovaná a účinná spolupráce nejen mezi Komisí a jednotlivými členskými státy, ale také mezi různými evropskými komisaři, generálními ředitelstvími a útvary Komise. Týká se to vzdělávací politiky, sociální situace výzkumných pracovníků, strukturálních fondů, politiky soudržnosti, průmyslové politiky a politiky hospodářské soutěže, energetické politiky, zdravotní politiky, environmentální politiky atd. Výbor vybízí Komisi, aby zintenzivnila své úsilí v této oblasti a aby vytvořila k tomu potřebné postupy a nástroje.

3.12 Kvalifikování úředníků

EHSV opakuje⁽⁸⁾ své důrazné doporučení, aby v podporujících organizacích, především ale také v Komisi (nebo v plánovaných výkonných agenturách) spolupůsobili z vědeckého hlediska vynikající kvalifikovaní zkušení úředníci, kteří budou a zůstanou co nejlépe a dlouhodobě znalí svých příslušných oborů a jejich zvláštností a své konkrétní vědecké komunity. V oblasti výzkumu a vývoje je pravidelná změna zaměstnání velmi kontraproduktivní!

3.12.1 Uchování odborné způsobilosti a angažovanosti

EHSV se navíc obává, že by Komise v souvislosti s ohlášeným záměrem přesouvat dosavadní úkoly a činnosti na podporu výzkumu a inovací z Komise do agentur nejen přišla o svou vlastní odbornou způsobilost a schopnost úsudku, ale nemohla by se pak už ani dostatečně ztotožňovat s daným věcným obsahem. To je však nezbytné k tomu, aby bylo možné odborně, úspěšně a s nasazením hájit důležitou tematiku výzkumu, vývoje a inovací na politické úrovni. Došlo by tak ke ztrátě rozhodujícího závaží na misce vah v citlivém systému kontrol a vyvážených pravomocí.

(7) Závěry o mobilitě výzkumných pracovníků a jejich kariérních podmínkách. 2 999. zasedání Rady ve složení pro konkurenceschopnost, Brusel, 1. a 2. března 2010.

(8) Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 1.

3.13 Další opatření – strategie Evropa 2020

EHSV je toho názoru, že program Horizont 2020 je nezbytným a rozhodujícím stavebním kamenem strategie Evropa 2020. Musí však být doplněn dalšími důležitými opatřeními, a to nejen ze strany Komise, ale hlavně ze strany členských států. V tomto ohledu odkazuje na své iniciativy týkající se strategie Evropa 2020. Jde především o to, aby byly ve všech členských státech vytvořeny či uzpůsobeny výkonné hospodářské⁽⁹⁾, sociální a vzdělávací systémy, které budou podporovat inovace.

4. Konkrétní připomínky Výboru

4.1 Společenské a humanitní vědy, vzdělávací politika a inovace

EHSV vítá skutečnost, že do každého z obecných cílů programu Horizont 2020 má být začleněn výzkum a inovace v oblasti společenských a humanitních věd. Témata, jež jsou v tomto ohledu zmiňována, považuje za relevantní a důležitá a vítá význam, který je jim v programu přikládán. Kromě toho doporučuje, aby byl kladen větší důraz na snahy o účinnější vzdělávací systém na všech stupních vzdělávání. Jedná se o rozhodující klíčový úkol, aby bylo možné optimálně a cíleně podporovat a využívat potenciál nadaných lidí v EU. Co se konkrétně týče cílů programu Horizont 2020, jde především o to, aby byl na univerzitách připravován dostatečný počet kvalifikovaných odborníků. Pro to však musí být vytvořeny vhodné podmínky již ve školách!

4.2 Společenské výzvy

EHSV schvaluje seznam společenských výzev, doporučuje však ještě více zdůraznit tyto oblasti:

4.2.1 Otázky týkající se energetiky a klimatu

Pokud jde o stanovení priorit v části Společenské výzvy, vzhledem k mimořádně ambicióznímu cíli⁽¹⁰⁾, kterým je revoluční změna našeho dosavadního energetického systému do roku 2050 a kompletní přechod na udržitelné nízkouhlíkové technologie, EHSV doporučuje věnovat této otázce mnohem větší pozornost i v rozdělení rozpočtových prostředků⁽¹¹⁾. Zatím nebyl adekvátně vyřešen zejména problém dostatečných a cenově dostupných nízkouhlíkových technologií skladování a vyrovnávání dodávek energie z nestálých zdrojů (větrná a solární energie) a problém dlouhodobých dodávek paliv pro těžkou nákladní, leteckou a lodní dopravu. Důkladněji prozkoumány musí být také dopady na hospodářství a společnost.

4.2.2 Schopnost společnosti a podniků inovovat

Dále EHSV doporučuje rozšířit seznam výzev o důležité téma: schopnost společnosti a podniků inovovat. **(Proč GOOGLE či FACEBOOK nevznikly v Evropě? Proč nemají všechny členské státy stejně výkonnou správní, hospodářskou a sociální strukturu?).** Toto téma je sice v návrhu Komise

zahrnuto (viz odst. 2.3.2 bod III vi) v cíli „Inovativní a bezpečné společnosti podporující začlenění“, EHSV se ovšem domnívá, že je tak jen nedostatečně zdůrazněn jeho velký společenský a hospodářský význam. Jedná se přece o hlavní téma Unie inovací⁽¹²⁾ (odst. 2.3.2 bod III vi by pak musel být nazván zkráceně „Bezpečné společnosti podporující začlenění“).

4.3 Malé a střední podniky a mikropodniky coby strůjci inovací

EHSV vítá navrhovaná vylepšení na podporu malých a středních podniků. Spatřuje v tom důležitý prvek celkové koncepce strategie Evropa 2020 a odkazuje v tomto směru i na své stanovisko k tématu Unie inovací⁽¹³⁾, v němž zdůraznil toto: „Definice a klasifikace malých a středních podniků by však měly být znovu posouzeny, neboť díky novým možnostem propojení prostřednictvím nástrojů IKT nabývají na významu mikropodniky a dokonce i samostatní podnikatelé. Mohlo by se možná také zvážit, kde se nachází dělící čára mezi těmito podniky a svobodnými povoláními.“ Výbor vítá informaci ze strany Komise, že se tak již děje. Kromě toho Výbor s odkazem na oddíl 7 podtrhuje, že pro malé a střední podniky je mimořádně důležité, aby byly dobře a srozumitelně informovány o různých podpůrných nástrojích programu Horizont 2020 a o přístupu k nim. Dále by bylo žádoucí zřídit poradenská centra, na něž by bylo možné se obrátit osobně.

4.4 Univerzity

EHSV vítá možnost 100 % financování celkových přímých způsobilých nákladů, která je uvedena v pravidlech pro účast a šíření výsledků. Spatřuje v tom výhody pro výzkumné pracovníky či týmy působící na univerzitách v oblasti přírodních, inženýrských a humanitních věd. Napomůže to k dosažení cíle, které Výbor již mnohokrát požadoval, totiž k tomu, aby byly v EU vytvořeny a zachovány univerzity světové úrovně. I v souladu se zprávou paní Matias (Evropský parlament, A7-0302/2011) však tato opatření vyžadují dodatečnou podporu z prostředků politiky soudržnosti k nezbytnému vybudování kapacit v těch státech, jež se rámcového programu zatím účastní jen nedostatečně. Nehledě na to je pro dosažení tohoto cíle zapotřebí dalších důležitých opatření, jejichž zpracování by však překračovalo rámec tohoto stanoviska.

4.5 Výzkumné infrastruktury

Jak již bylo mnohokrát zdůrazněno, pokládá EHSV velké infrastruktury za rozhodující prostředek a nástroj pro technologické a vědecké výzkumy a vynikající výsledky, jež by jinak vůbec nebyly možné. Z toho plyne i jejich velký vliv na rozvoj evropské spolupráce a jejich schopnost přilákat světovou špičku z řad inženýrů a vědců⁽¹⁴⁾. Kromě toho přesahuje potenciál využití velkých infrastruktur možnosti a potřeby jednoho členského státu, což vede k tomu, že jsou tato zařízení často zřizována a provozována v partnerské spolupráci mezi jednotlivými členskými státy.

⁽⁹⁾ K tomu viz např. <http://www.worldbank.org/>.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 885 final.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 49.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 40.

4.5.1 Zásada subsidiarity

Tyto infrastruktury jsou tedy modelovým příkladem pro unijní podporu v souladu se zásadou subsidiarity. EHSV proto lituje toho, že se jejich mimořádná formální a obsahová důležitost neodráží v navrhovaném orientačním rozdělení rozpočtových prostředků. Z tohoto důvodu doporučuje, aby byly všechny ostatní orientační přiděly (s výjimkou malých a středních podniků!) sníženy o 2 % až 2,5 % a takto získaná částka byla přičtena k prostředkům na infrastruktury. Je to o to nezbytnější, že sem mají spadat také důležité a stále důležitější elektronické infrastruktury.

4.5.2 Provozní náklady

Dále EHSV doporučuje, aby se Komise při podpoře projektů podílela i na nákladech na provozování infrastruktur, a žádá Komisi, aby jasně uvedla, že to má skutečně v úmyslu.

4.6 Klíčové technologie

Jak EHSV již mnohokrát zdůraznil⁽¹⁵⁾, je vývoj, znalost a uvádění klíčových technologií na trh rozhodujícím průřezovým úkolem jednak pro posílení průmyslové konkurenceschopnosti v EU, jednak pro řešení společenských výzev, jako jsou udržitelné dodávky energie či zdraví. EHSV proto vítá, že je této otázce připisován odpovídající význam, obzvláště vzhledem k tomu, že se navíc jedná o účinnou hnací sílu spolupráce mezi výzkumnými zařízeními a průmyslovými podniky, tj. partnerství veřejného a soukromého sektoru. Zvlášť důležitou složkou programu v této oblasti je FET-Open.

4.7 Účetní postup I

EHSV vítá, že mají být přijaty účetní postupy výzkumných organizací a firem, jež jsou v příslušných členských státech obvyklé (např. výpočet hodinových sazeb v průmyslu). Musí sem pak být zahrnuty i náklady vzniklé v důsledku uplatnění daně z přidané hodnoty.

4.8 Účetní postup II

EHSV kromě toho vítá výrazné zjednodušení vyplývající z metody stanovíc 100 % a 20 %, resp. 70 % a 20 % míru financování (vysvětlení je uvedeno v odstavcích 2.2.3 a 2.2.4) popsané v pravidlech pro účast. Nehledě na velkou administrativní výhodu to může různým skupinám účastníků přinést finanční výhody oproti stávajícím kvótám, zčásti však také finanční nevýhody. Výbor proto doporučuje nashromáždit nejprve zkušenosti a později případně o něco navýšit míru financování nepřímých nákladů.

4.9 Zadávání zakázek – zvláštní aspekt

Při vytváření výzkumných infrastruktur a velkých zařízení jsou průmyslové podniky často pověřovány vývojem a výrobou moderních a mimořádně složitých a náročných jednotlivých součástí. Musí se při tom pouštět na neprobádanou půdu

nových technologií a mohou nastat typické problémové situace, jež jsou popsány ve stanovisku EHSV k předávání znalostí⁽¹⁶⁾. Výbor v něm proto doporučil „přezkoumat dosavadní zkušenosti s uplatňováním stávajících předpisů EU a členských států o podporách, rozpočtu, zadávání zakázek a hospodářské soutěži z hlediska přínosu k uskutečňování cíle co nejlepšího zachování a využívání schopností a zvláštních znalostí nabytých při plnění těchto zakázek ve prospěch evropské konkurenceschopnosti i příslušných pozdějších navazujících zakázek“.

4.10 Nové přístupy v průmyslové politice a v politice hospodářské soutěže

Z tohoto důvodu by se mělo uvažovat o nových přístupech v průmyslové politice a v politice hospodářské soutěže. Zde je sporné, zda jsou Komisí vyjádřené představy o zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi vhodným nástrojem. EHSV zde spatřuje jednak nebezpečí, že se ze strachu před možnou monopolizací znalostí raději zcela rezignuje na přední postavení v průmyslu a vynikající výsledky, což by bylo velkou chybou. Podle Výboru však hrozí i to, že se v důsledku příliš protekcionistických opatření v neprospěch výzkumu nepodaří získat nejlepší výrobek, protože bude dostupný pouze mimo Evropu. Výbor proto doporučuje identifikovat různé a někdy si odporující cíle výzkumné, inovační a průmyslové politiky a požadavky, jež jsou na tyto politiky kladeny, a probrat a vyjasnit je s různými zainteresovanými subjekty. Je možné, že v některých případech bude dokonce zapotřebí zvláštních ustanovení (viz odstavce 4.9.)

4.11 Účinná velikost projektů

Vývoj směrem ke stále větším projektům, jako jsou např. společné iniciativy v oblasti technologií, znalostní a inovační společenství a nyní rovněž stěžejní iniciativy FET, by měl být uvážlivě sledován. Při těchto projektech totiž musí být vynakládáno stále více zdrojů a úsilí na jejich vlastní řízení a musí být prováděny rozsáhlé konzultace. Neměla by se z nich v žádném případě stát „stavba babylonské věže“.

4.11.1 Společné projekty jakožto hlavní nástroj

Soustředění zdrojů sice může být přínosné, od určitého rozsahu však zároveň vede k vytlačení menších subjektů z rámcového projektu, poněvadž tyto subjekty nemají potřebnou – a nákladnou – právní a administrativní podporu. To platí především pro malé a střední podniky a výzkumné týmy na univerzitách. **Hlavním nástrojem programu Horizont 2020 by tudíž měly zůstat přehledné společné projekty s realizovatelným počtem účastníků.**

4.12 Evropský inovační a technologický institut (EIT)

EIT je financován z rozpočtu programu Horizont 2020, EHSV proto pokládá jeho činnost rovněž za součást strategie, která je tímto programem sledována. Z tohoto důvodu se jeho doporučení vztahují i na tuto oblast. Podrobnosti se bude zabývat samostatné stanovisko Výboru⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 8, odstavce 1.8 a oddíl 5.

⁽¹⁷⁾ COM(2011) 822 final – stanovisko EHSV EIT – strategický program (Viz strana 122 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 112.

4.13 Hodnotící kritéria

V odstavci 2.2.6 jsou uvedena Komisí navrhovaná kritéria pro hodnocení⁽¹⁸⁾, resp. výběr návrhů - **excelence, dopad a kvalita a účinnost**. EHSV to považuje za správné, pokud při tom nedojde k narušení nadřazeného významu excelence, která je každopádně nejdůležitějším kritériem pro vynikající výsledky. Co se týče hraničního výzkumu, varuje před kladením přílišného důrazu na nejvíce citované publikace, neboť to vede k převaze určitých témat ve výzkumu, která jsou již beztoho značně etablovaná. Výbor opakuje své obecné varování před formalizovanými hodnotícími postupy.

4.13.1 Obzvláště na podporu inovací musí při hodnocení hrát důležitou úlohu samozřejmě také **tržní aspekty**⁽¹⁹⁾. Tento úkol ovšem vůbec není jednoduchý, a to právě při posuzování zcela nových přístupů předem, a nemusí nutně vést ke správnému hodnocení, jak ukazují chybné počáteční odhady např. při vývoji osobních počítačů (PC).

4.14 Společné výzkumné středisko

EHSV vítá návrhy týkající se přímé podpory společného výzkumného střediska. Zároveň poukazuje na to, že by jeho činnost měla být podrobována stejnému hodnocení jako u ostatních subjektů. Pokud se toto společné výzkumné středisko bude ucházet i o nepřímou podporu ze zvláštního programu, bude třeba dbát na naprostou rovnost příležitostí se všemi dalšími kandidáty a zainteresovanými stranami, jež nespádají pod Komisi.

5. Euratom

5.1 EHSV vidí v předloženém programu Evropského společenství pro atomovou energii v podstatě kontinuální pokračování (což je správné) programu Euratomu na období 2012–2013, který Komise představila teprve nedávno a jímž se Výbor podrobně zabýval ve svém stanovisku⁽²⁰⁾. Výbor opakuje a potvrzuje své hlavní doporučení uvedené v tomto stanovisku, totiž že „je zapotřebí udržet a zvýšit úroveň znalostí o jaderných technologiích, jejich využití a jejich dopadech. Rámcový program Euratomu pro výzkum a vývoj představuje z tohoto pohledu významnou evropskou přidanou hodnotu, a to vzhledem ke své koordinující funkci, ke sdružování zdrojů a ke sjednocování společného úsilí.“ Výbor kromě toho potvrzuje svá vyjádření a doporučení, jež jsou v tomto stanovisku podrobně rozepsána. V souvislosti s tím se zde Výbor zaměřuje pouze na několik vybraných jednotlivých otázek. Klíčovými úkolem jsou maximálně bezpečné reaktorové systémy s co nejmenším množstvím vysoce radioaktivního odpadu s dlouhým poločasem rozpadu.

5.2 EHSV s potěšením konstatuje, že jeho doporučení uvedená v tomto stanovisku jsou v navrhovaném programu Komise v zásadě zohledněna:

⁽¹⁸⁾ K tomu viz především také Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39, odstavce 4.2.

⁽¹⁹⁾ K tomu viz především také Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39, odstavce 3.7.2.

⁽²⁰⁾ COM(2011) 71 final, COM(2011) 72 final, COM(2011) 73 final, COM(2011) 74 final a Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127.

— větší bezpečnost reaktorů, konečné ukládání vysoce radioaktivního odpadu, transmutace pro zmírnění dlouhodobé radiotoxicity, kontrola štěpného materiálu a radiační ochrana;

— důsledky „zátěžových testů“;

— vývoj v oblasti výroby energie z jaderné syntézy a ITER coby rozsáhlý mezinárodní projekt;

— vzdělávání odborníků a zprostředkovávání základních znalostí ve školách.

5.2.1 EHSV znovu upozorňuje⁽²¹⁾ na to, že bez ohledu na rozhodnutí jednotlivých členských států využívat či nevyužívat jadernou energii je „nezbytně zapotřebí nadále co nejdůsledněji v EU rozvíjet naše znalosti o otázkách bezpečnosti a související technologie a zpřístupňovat je. Zřeknutí se úplných znalostí by bylo strkáním hlavy do písku“. Výbor se obává, že v oněch členských státech, které nyní přestávají využívat jadernou energii nebo tak chtějí učinit v budoucnu, by se mohlo zastavit studium a další rozvoj těchto dovedností. Tomu by se mělo bezpodmínečně zabránit.

5.3 Evropské fórum pro jadernou energii (ENEF)

Pokud jde o otázky týkající se technologie štěpných reaktorů, podporuje EHSV zejména postupy a doporučení Evropského fóra pro jadernou energii ENEF, na jehož činnosti se ve spolupráci s Komisí sám podílí prostřednictvím svých zástupců.

5.4 Zátěžové testy

Rozhodnutí podrobit všechny jaderné elektrárny v EU zátěžovému testu bylo logickým důsledkem havárie reaktorů ve Fukushima, která byla způsobena vlnou tsunami. Jakmile budou k dispozici veškeré výsledky těchto zátěžových testů, měly by být proto nejen vyvozeny příslušné důsledky pro existující elektrárny, ale měly by být také stanoveny odpovídající priority v rámci programu Euratomu zaměřeného na výzkum, vývoj a demonstrace.

5.4.1 Zvláštní důraz by při tom měl být kladen na posuzování možných poruch, s nimiž se při konstrukci nepočítalo.

5.5 Jaderná syntéza

V některých částech veřejnosti vyvstala diskuse kolem programu jaderné syntézy, jednak z toho důvodu, že do roku 2050 (časový horizont plánu) se od něj nedá očekávat žádný podstatný přínos pro nízkouhlíkové dodávky energie, jednak s ohledem na to, že náklady na výstavbu mezinárodního projektu ITER (podle návrhu Komise mají být pokryty z prostředků mimo rámcový program!) oproti původním odhadům značně stouply.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127, odstavce 3.4.

5.5.1 Energetický plán do roku 2050

K energetickému plánu do roku 2050⁽²²⁾ vypracuje EHSV samostatné stanovisko. Na tomto místě budiž pouze zdůrazněno, že vzhledem ke globálnímu demografickému vývoji a k celosvětově rostoucí poptávce po energii nemohou opatření, jež budou v EU do roku 2050 učiněna, v žádném případě představovat udržitelné vyřešení globální energetické problematiky. V tomto smyslu je energie získaná jadernou syntézou jedinou další dosud nevyužívanou, resp. nedostupnou či neznámou možností z palety potenciálních technologií pro zvládnutí tohoto obrovského úkolu.

5.5.2 ITER I

Ačkoliv jsou součástí programu Euratomu jen (evropské) vědecko-technické přípravné práce pro projekt ITER – náklady na jeho výstavbu budou kryty z jiných zdrojů⁽²³⁾ –, je správné nahlížet na něj jako na stěžejní projekt celosvětového výzkumu jaderné syntézy a také evropského programu jaderné syntézy. Nehledě na možnost a nezbytnost koncepčních vylepšení a alternativ je ITER rozhodujícím a ve světě jedinečným krokem na cestě k budoucímu využívání energie získané jadernou syntézou. V rámci tohoto projektu má být ve světě poprvé – s pozitivní výkonovou bilancí – pomocí jaderné syntézy dosaženo tepelného výkonu ve výši 500 MW⁽²⁴⁾.

5.5.3 ITER II

Kromě toho je však projekt ITER také **zkouškou mezinárodní spolupráce dosud nevidaného rozsahu** mezi nejvýznamnějšími průmyslovými zeměmi. **Partnery jsou Čína, Evropská unie, Indie, Japonsko, Jižní Korea, Rusko a USA.** Jejich zájem podílet se na vývoji rozhodujících nových technologií poukazuje na velká očekávání, jež jsou vkládána do dalšího hodnotného zdroje energie bez emisí CO₂. Novost a komplexnost této spolupráce je ale na druhou stranu rovněž důvodem, proč musela být poopravena původní představa, že s větším počtem zúčastněných partnerů klesnou celkové náklady připadající na jednotlivé partnery. Vysoká hodnota tohoto partnerství nespočívá primárně v úspoře nákladů, nýbrž v získání poznatků, nápadů a vynikajících odborníků. Navíc přispívá – podobně jako mezinárodní vesmírná stanice – k mezinárodnímu porozumění a budování míru, což nelze podceňovat (projekt ITER původně navrhli a spustili Gorbačov, Mitterand a Reagan!). EHSV se domnívá, že úmysl Komise financovat evropský podíl na nákladech na výstavbu projektu ITER z prostředků mimo rozpočet EU nesmí v žádném případě narušit pokračování tohoto projektu.

5.5.4 Zapojení členských států – smlouvy o přidružení

Ve svém nedávném stanovisku k programu Evropského společenství pro jadernou energii⁽²⁵⁾ EHSV poukázal na rozhodující význam tzv. „přidružených sdružení“ coby základny programu jaderné syntézy a továrny na nápady a záruky zapojení členských států. EHSV zdůrazňuje své připomínky uvedené v tomto

stanovisku a znovu varuje před ohrožením či zánikem této důležité podpory. Kromě toho jsou tato sdružení osvědčeným prostředkem, jak zajistit Komisi požadované společné plánování výzkumných programů⁽²⁶⁾. I při možné změně organizační struktury evropského programu jaderné syntézy proto musí zůstat k dispozici účinné nástroje společného plánování programů, jež umožní koordinaci programů zúčastněných laboratorů jednotlivých členských států na úrovni EU a jejich smysluplné začlenění, aby zůstalo zachováno dosavadní vedoucí postavení EU v této oblasti výzkumu a nezbytná podpora ze strany členských států.

6. Evropský výzkumný prostor – vnitřní trh pro výzkumné pracovníky

6.1 Komise vychází z toho, že Evropský výzkumný prostor bude dokončen do roku 2014, což EHSV považuje za žádoucí. Má ovšem pochybnosti o tom, zda toho bude moci být dosaženo. Pro tento účel totiž musí být splněna kritéria vnitřního trhu, např. zavedení patentu EU či vytvoření vnitřního trhu pro výzkumné pracovníky⁽²⁷⁾.

6.2 S odkazem na rozhodnutí Rady⁽²⁸⁾ ze dne 2. března 2010 se EHSV domnívá, že je naléhavě nutné učinit kroky ke zlepšení neuspokojivé sociální situace mladých vědeckých pracovníků působících ve veřejných výzkumných zařízeních a na univerzitách, jež je v jasném rozporu s cílem výrazně atraktivit výzkumné profese, nebo alespoň zajistit, aby na tom v žádném případě nebyly hůře než podobné profese.

6.3 EHSV si je vědom toho, že vědecké organizace některých členských států zde již přinesly určitý pokrok a usilují o další zlepšení. Uznává rovněž, že se Komise snaží tuto situaci zlepšit, mj. prostřednictvím programů Marie Curie a Erasmus.

6.4 Jádrem problému jsou mzdové a sociální systémy ve veřejném sektoru v jednotlivých členských státech, podle nichž jsou vědečtí pracovníci působící ve veřejných výzkumných zařízeních a na univerzitách zpravidla placeni. Tyto systémy obvykle vycházejí z nepřetržité profesní dráhy u stejného zaměstnavatele, již pak také odměňují. Ale právě z tohoto důvodu nevyhovují zvláštním potřebám vědy a výzkumu.

6.5 Nezhledňuje a neodměňuje se při tom totiž ani velmi náročný a zdoluhavý proces výběru včetně získání doktorského titulu, který musí mladí vědečtí pracovníci už předem úspěšně absolvovat, ani skutečnost, že přinejmenším zpočátku se u nich nejedná o trvalý pracovní poměr, nýbrž mají smlouvu na dobu určitou, přičemž často nemají žádné vyhlídky na její prodloužení či pozdější zaměstnání nastálo. Kromě toho mají jejich zcela oprávněné neustálé obavy o další profesní budoucnost a s tím spojené starosti negativní vliv nejen na pracovníky orientující se na vědu a výzkum práci, ale také na jejich partnerské vztahy a na zakládání rodiny.

⁽²²⁾ Viz poznámka pod čarou č. 10.

⁽²³⁾ Viz též COM(2011) 931 final. K tomuto tématu vypracuje Výbor samostatné stanovisko.

⁽²⁴⁾ K tomu viz <http://www.iter.org/>.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 127, odstavec 4.5.1.

⁽²⁶⁾ COM(2008) 468 final a Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 56.

⁽²⁷⁾ Viz Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 1, odstavec 1.3.

⁽²⁸⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

6.6 Toto výrazně vyšší sociální riziko však není kompenzováno ani odpovídajícím vyšším příjmem, ani větším sociálním zabezpečením. Stejně tak není zohledňováno to, že pro úspěšnou kariéru v oblasti vědy je potřebná určitá minimální míra mobility – tyto systémy mobilitu naopak většinou dokonce znevýhodňují.

6.7 Mzdové systémy jednotlivých členských států nejsou navzájem příliš kompatibilní a sociální výhody získané během práce v zahraničí lze stěží převést, což má značný negativní vliv na mobilitu mezi členskými státy.

6.8 Z tohoto důvodu je naléhavě nutné přizpůsobit mzdové a sociální systémy členských států zvláštním podmínkám, jež vědečtí pracovníci potřebují. Je však možné, že by tohoto cíle bylo dosaženo až po velmi vleklém procesu, EHSV proto zdůrazňuje výše uvedené rozhodnutí Rady a za sebe doporučuje, aby Komise energicky pokračovala ve svém úsilí o zřízení zvláštního fondu ve spolupráci s členskými státy (financovaného ze sociálního fondu), který by kompenzoval výše zmíněné znevýhodnění mladých vědeckých pracovníků odpovídajícími doplňkovými platbami. V těchto platbách by se mělo odrážet jak vyšší sociální riziko spojené s po sobě jdoucími smlouvami na dobu určitou, tak snížení či ztráta sociálních výhod v důsledku mobility (především té přeshraniční).

7. Uživatelská přístupnost a poskytování informací – stručná příručka – poradenská centra

7.1 EHSV opakuje svou naléhavou výzvu Komisi, aby vzhledem k rozmanitosti podpůrných nástrojů, procesů, sítí a odborných výrazů (např. projekty, znalostní a inovační společenství, technologické platformy, inovační partnerství, stěžejní iniciativy, projekty ERA-NET, společné plánování programů, Erasmus, Marie Curie, COST, EUREKA atd.) vypracovala jejich srozumitelný přehled a stručný popis a aby jej zpřístupnila i prostřednictvím internetu. Tato příručka by objasňovala hlavní charakteristiky jednotlivých nástrojů, podmínky pro jejich využití a jejich cíle. Významným způsobem by to přispělo ke zjednodušení a transparentnosti a optimálně by to doplnilo jinak velmi dobře fungující portál CORDIS.

7.2 EHSV doporučuje omezit se při tom na to nejpodstatnější a vynechat jakoukoliv reklamu či odůvodňování. I u zde posuzovaných návrhů by Výbor považoval za jednodušší, kdyby bylo předloženo shrnutí nejdůležitějších informací a méně filozofických úvah.

7.3 EHSV doporučuje zveřejnit verzi této příručky, která by byla zaměřena především na malé a střední podniky a jejich zvláštní potřeby a znalosti. Kromě toho by měla být zřízena kompetentní poradenská centra, např. tak, že budou pomocí vhodných seminářů zaškoleny regionální organizace (např. průmyslové či obchodní komory), které pak budou moci fungovat jako informační kanceláře.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 294/2008, kterým se zřizuje Evropský inovační a technologický institut

COM(2011) 817 final – 2011/0384 (COD)

a k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o strategickém programu inovací Evropského inovačního a technologického institutu (EIT): přínos EIT pro inovativnější Evropu

COM(2011) 822 final – 2011/0387 (COD)

(2012/C 181/21)

Zpravodaj: **pan LEMERCIER**

Dne 13. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 16. ledna 2012 Rada, v souladu s čl. 173 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 294/2008, kterým se zřizuje Evropský inovační a technologický institut

COM(2011) 817 final – 2011/0384 (COD)

a

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o strategickém programu inovací Evropského inovačního a technologického institutu (EIT): přínos EIT pro inovativnější Evropu

COM(2011) 822 final – 2011/0387 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 123 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV celkově schvaluje postup Komise ohledně Evropského inovačního a technologického institutu (EIT).

1.2 Souhlasí s hlavním obsahem doporučení Komise, jež se zakládají na konzultacích s různými subjekty tohoto nástroje, posouzeních dopadu a na údajích z provedených experimentů.

1.3 EHSV si je vědom zpoždění Evropské unie v oblasti spolupráce, sdílení znalostí a sblížení špičkových výzkumných a vzdělávacích ústavů, a proto považuje proces zahájený Komisí za pozitivní.

1.4 Vzhledem ke globalizaci výzkumu a rozhodujícímu významu inovací ve výrobě je toho názoru, že je třeba podpořit excelenci.

2. Souvislosti

2.1 Evropský inovační a technologický institut (*European Institute of Innovation and Technology – EIT*) byl založen v roce 2008.

2.2 EIT vznikl na návrh Komise a Rady přijatý dne 22. února 2006 a byl zřízen v rámci Lisabonské strategie pro posílení růstu a tvorbu pracovních míst v Unii.

2.3 Jeho hlavním cílem je dohnat evropské zpoždění v oblasti průmyslové politiky založené na technologických inovacích, a podpořit tedy součinnost mezi základním výzkumem, výzkumem a vývojem a inovujícím průmyslovým využitím v Evropě, zejména pro malé a střední podniky.

2.4 EIT si jakožto centrum excelence přeje stát se stěžejním místem inovací, výzkumu a růstu v Unii. Za tímto účelem se funkčně a geograficky sblíží s vysokoškolskými, výzkumnými a inovačními institucemi.

2.5 Tato koncepce se velmi podobá koncepci, kterou přijal *Massachusetts Institute of Technology (MIT)*, jenž pracuje na horizontálním propojení všech tří sektorů.

2.6 V červnu 2008 byla sídlem řídicího střediska zvolena Budapešť.

2.7 Institut nefinancuje přímo jednotlivé projekty. Přispívá z 25 % na financování decentralizovaných znalostních a inovačních společenství⁽¹⁾.

2.8 Tato znalostní a inovační společenství složená z vysokých škol, podniků a výzkumných ústavů pracují společně na inovačních projektech a spolu s nejrůznějšími partnery z řad místních podnikatelů a inovátorů přispívají na financování místních projektů do výše 75 %.

2.9 V prosinci 2009 byla vybrána první tři znalostní a inovační společenství s centry ve Francii, Německu, Spojeném království, ve Švýcarsku, v Itálii, Španělsku, Nizozemsku, Švédsku, Finsku, Maďarsku, v Belgii a v Polsku.

3. Návrhy Komise

3.1 V této souvislosti se EIT musí stát referenčním a atraktivním místem pro vysoké školy, výzkumné instituce, podniky z oblasti vědy a výzkumu, a zvláště inovující malé a střední podniky, které jsou rovněž hlavními tvůrci kvalifikovaných pracovních příležitostí a nových povolání.

3.2 S cílem dále zlepšit dopad a podnítit inovace v nových oblastech společenských výzev bude EIT postupně rozšiřovat své portfolio znalostních a inovačních společenství v průběhu rámcového programu pro financování výzkumu pro období let 2014–2020.

3.2.1 Pokud se týká přidělených rozpočtových prostředků, budou podléhat kontrole a o životaschopnosti toho či onoho znalostního a inovačního společenství v konečném důsledku rozhodnou konkrétní výsledky.

3.2.2 Cestou postupného zřizování nových znalostních a inovačních společenství EIT zajistí, aby byly řádně zohledněny poznatky získané během předešlých kol činnosti a aby byla nová znalostní a inovační společenství zřizována pouze v oblastech, kde existuje jasný inovační potenciál a špičková excelence, o níž se lze opřít ve snaze přilákat potřebné kompetence a financování.

3.3 V období let 2014–2020 budou proto nová znalostní a inovační společenství zřízena ve dvou vlnách, tj. po třech nových znalostních a inovačních společenstvích v letech 2014 a 2018, což bude spolu s již existující trojicí celkem devět znalostních a inovačních společenství (to se rovná zřízení 40 až 50 center společného umístění v celé EU).

3.4 S oporou v pevných vědeckých a výzkumných základech mohou sdružovat subjekty ze světa odborné přípravy, výzkumu a inovací.

Všechna společenství mohou mobilizovat investice a dlouhodobé zapojení podniků, napomoci novému technologickému rozvoji a podnítit sociální inovace:

- jedno znalostní a inovační společenství pro výrobní odvětví s přidanou hodnotou;
- jedno znalostní a inovační společenství pro řetězec zásobování potravinami;

— jedno znalostní a inovační společenství pro inovace pro zdravý život a aktivní stárnutí;

— jedno znalostní a inovační společenství pro bezpečné společnosti čelící zrychlené digitalizaci hospodářství;

— jedno znalostní a inovační společenství, jež umožní nalezení nových metod pro oblast udržitelného průzkumu, těžby, zpracování, recyklace a nahrazování;

— jedno znalostní a inovační společenství zaměřené na městskou mobilitu.

3.5 Vytvoření decentralizovaných znalostních a inovačních společenství, která budou v místě – jistě na regionální úrovni – seskupovat potenciální partnery, se jeví jako náležitá odpověď na výzvy, kterým Unie čelí. Protože se ukázalo, že není možné v rozumných (tedy krátkých) časových lhůtách harmonizovat systémy výzkumu, odborné přípravy a výroby jednotlivých členských států, což jsou otázky související se subsidiaritou, přináší tato společenství konkrétní řešení, jak tento problém vyřešit a nabídnout nový model politiky pro rozvoj průmyslu a služeb.

3.6 Samostatnost, jaké se znalostní a inovační společenství mají těšit při náboru a v organizačních i finančních otázkách, umožní snazší vyhledávání nekompetentnějších a nejmotivovanějších výzkumných pracovníků a měla by napomáhat získávání zkušeností a mezinárodní spolupráci, jak má Komise v úmyslu.

4. Obecné a konkrétní připomínky

4.1 **Celková struktura** navržená Komisí je inovativní a slibná. Výbor by rád připomněl své předchozí stanovisko⁽²⁾ ke zřízení Evropského technologického institutu, neboť se domnívá, že jeho obecné připomínky jsou zcela platné ještě dnes.

4.2 Pokud jde o **rozpočet**, Výbor se domnívá, že vzhledem k počtu znalostních a inovačních společenství, jež bude třeba zprovoznit, a vzhledem k trvání programu znamená rozpočet přidělený Komisí prakticky stagnaci, či dokonce relativní snížení objemu finančních prostředků do roku 2020; přitom EIT představuje střednědobě i dlouhodobě udržitelnou cestu růstu pro evropské malé a střední podniky, růstu bohatého na inovace a pracovní příležitosti, jehož rozvoj je třeba v nejslibnějších oblastech povzbudit.

4.3 **Struktura financování** znalostních a inovačních společenství je zcela zřejmým přínosem, neboť pouze 25 % poskytuje EIT a zbytek ve výši 75 % musí poskytnout partnerské podniky, malé a střední podniky, výzkumná střediska, veřejné či soukromé subjekty zapojené do tohoto projektu. Svou pružností tato struktura umožňuje urychlit proces získávání poznatků a přechodu od základního k aplikovanému výzkumu, od inovací k podávání patentů a zakládání či rozvoji podniků, které uvádějí inovace na trh.

⁽¹⁾ Anglicky *Knowledge and Innovation Communities (KIC)*.

⁽²⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 28.

4.4 Navíc budou mít místní iniciativy v členských státech k dispozici výrazný manévrovací prostor.

4.5 **Struktura řízení** znalostních a inovačních společenství a pravidelná obměna jejich členů jsou nezpochybnitelné přednosti. Výbor souhlasí s koncepcí rozvoje EIT a domnívá se, že za účelem vyšší účinnosti je třeba zachovat nezávislost a samostatnost znalostních a inovačních společenství a posuzovat jejich práci podle dosažených výsledků.

4.6 Jedním ze zajímavých bodů této dvouúrovňové struktury bude snazší uvádění inovujících patentů a výrobků vzešlých z těchto znalostních a inovačních společenství na trh.

Vzhledem k urychlující se globalizaci, jež oslabuje tradiční průmyslová odvětví, EHSV zastává názor, že koncept „excellence“ v oblasti odborné přípravy i výroby je hodnotou, která má budoucnost a která představuje účinný nástroj konkurenceschopnosti.

4.7 V Unii více než kdy dříve vytvoří přidaná hodnota inovujících výrobků či služeb – v rámci udržitelného rozvoje – kvalifikovaná pracovní místa a zamezí relokacím do zemí s lacinou pracovní silou.

4.8 EHSV poznamenává, že existuje relativní soustředění znalostních a inovujících společenství. Výbor by si přál, aby bylo vyvinuto zvláštní úsilí zaměřené na navázání vazeb s laboratořemi, podniky a výzkumnými ústavami v co nejvyšším možném počtu členských států, a došlo tak k rozšíření kreativního potenciálu a lidských i technologických zdrojů znalostních

a inovujících společenství, a nebyla prohloubena nerovnováha v oblasti výzkumu a špičkové odborné přípravy mezi členskými státy. Současně připomíná, že se zapojilo více než 200 partnerů ze všech členských států.

4.9 EHSV zvláště souhlasí se zavedením diplomů s označením EIT, které usnadní mobilitu výzkumných pracovníků a rozvoj podniků a malých a středních podniků mimo region jejich původu.

4.10 EHSV si přeje, aby ústavy, podniky a potenciální partneři obdrželi co nejvíce informací, a mohli tak podpořit vznik znalostních a inovačních společenství v hlavních oblastech uvedených ve strategii Evropa 2020 a zapojit se do nich.

K dosažení tohoto cíle musí EIT co nejdříve zajistit těmto tématům širokou publicitu, aby podnikům a potenciálním partnerům umožnil sestavit jejich partnerské projekty.

4.11 EHSV si je vědom neochoty, či dokonce protitlaku, které se mohou projevat ve stávajících vnitrostátních institucích, a proto vyzývá Komisi, aby podpořila jejich obsáhlý dialog s EIT, aby došlo k vytvoření součinnosti, jakou Výbor považuje dlouhodobě za nevyhnutelnou.

Zejména vyzdvihuje obavy osob odpovědných za výzkumné ústavy a vzdělávací instituce v souvislosti s poklesem jejich rozpočtů ve prospěch znalostních a inovačních společenství.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020)

COM(2011) 834 final – 2011/0394 (COD)

(2012/C 181/22)

Zpravodaj: **pan LANNOO**

Spoluzpravodaj: **pan BURNS**

Dne 13. prosince 2011 se Rada a dne 24. ledna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020)

COM(2011) 834 final – 2011/0394 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV schvaluje hlavní cíle Programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COS-ME), avšak konstatuje, že se v něm neberou v úvahu požadavky, jež vznesl ve svém stanovisku k SBA („Small Business Act“) ⁽¹⁾, a to zejména na posílení doprovodných a poradenských služeb pro malé a střední podniky (MSP), převod podniků a spolupráci a partnerství s organizacemi MSP.

1.2 Požaduje, aby více vynikly konkrétní akce, které je zapotřebí podniknout. Bezprostředně vyvstávají dva problémy:

— Cíl – cílem nařízení je konkurenceschopnost podniků. Je třeba jim umožnit obstát vedle jejich konkurentů na světových trzích. EHSV tento vytyčený cíl podporuje, tvrdí však, že stejně důležité je pracovat na udržitelnosti MSP na evropských, regionálních a místních trzích.

— Prostředky – EHSV žádá Komisi, aby legislativní návrh doplnila o pracovní program, v němž by byla uvedena konkrétní opatření, jež podnikne v reakci na potřeby všech kategorií MSP i na jejich očekávání za současné krize.

1.3 Jakékoli rozhodnutí týkající se tohoto operačního programu by mělo spadat do pravomoci Parlamentu a Rady podle postupu spolurozhodování. Postup pro akty v přenesené

pravomoci se musí omezit na vypracování a provádění ročních programů, sestavených ve spolupráci s členskými státy a organizacemi MSP.

1.4 EHSV žádá, aby:

— se program vztahoval na všechny podniky ⁽²⁾;

— se jeho prostředky soustředily na základní priority: informace, doprovodné a poradenské činnosti, přístup na trhy, přístup k financování, opatření na úpravu požadavků a norem EU, opatření pro spolupráci a pro zohlednění priorit strategie Evropa 2020 (inovace, zelená ekonomika a zaměstnanost mládeže);

— se v něm z tohoto důvodu stanovil pátý specifický cíl: doprovodné služby pro MSP a jejich přístup k poradenství se zaměřením na malé podniky a mikropodniky.

1.5 EHSV navrhuje čtvrtou akci zaměřenou na zlepšení právních předpisů, zejména prostřednictvím zřízení „office of advocacy“ ⁽³⁾, jejímž účelem bude lépe zohlednit postavení malých podniků v právních předpisech. Bude ovšem nutné definovat úlohu a vztah „office of advocacy“ vůči ostatním organizacím působícím v této oblasti, např. evropské síti zmocněnců MSP. Připomíná svůj nesouhlas se zevšeobecňováním výjimek a doporučuje, aby se legislativního a rozhodovacího procesu účastnily organizace MSP.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51–57.

⁽²⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

⁽³⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že v návrhu nařízení chybí partnerský způsob řízení. Nesouhlasí s tím, že by se mělo jednat o pouhou konzultaci, a upozorňuje Parlament a Radu na to, že je nezbytné zavést tento způsob řízení a posílit partnerství se zastupitelskými organizacemi MSP tak, jak je tomu v jiných programech EU ⁽⁴⁾. EHSV žádá, aby byla založena pracovní skupina, jež by umožnila, aby byly evropské organizace MSP konzultovány ohledně všech fází přípravy, pojetí, provádění a sledování programu COSME.

1.7 Pokud jde o článek 9 týkající se zlepšení přístupu na trh, EHSV požaduje:

- aby se rozlišovalo mezi přístupem na trh na jedné straně a informováním, poradenstvím a odbornou přípravou MSP na straně druhé;
- aby se podpořily akce, které již organizace MSP a orgány veřejné moci v členských státech provádějí;
- aby se upravily úkoly a organizace sítě „Europe Enterprise Network“ (EEN) tak, aby doplňovala činnost organizací MSP a zapojila je do svých aktivit. O síti se musí více vědět a je třeba plně využívat její potenciál.

1.8 EHSV vyzdvihuje nejasné odlišení mezi navrhovanými finančními nástroji, programem Horizont 2020 a dalšími zdroji financování, jako jsou zdroje navrhované v návrzích nařízení o územní soudržnosti. Tato situace způsobuje MSP potíže. EHSV v důsledku toho žádá, aby byly tyto jednotlivé finanční nástroje jasně rozlišeny. Přestože je potěšen tím, že 56 % rozpočtu bude přiděleno finančním nástrojům, žádá Komisi a Parlament, aby rozdělily prostředky mezi tyto dva nástroje, zpřístupnily je všem podnikům a všem typům investic a uvedly je v soulad s ostatními, podobnými způsoby financování na úrovni EU, aby si MSP mohly zvolit nejvhodnější nástroj. Dále požaduje, aby změnila pravidla a podmínky nástroje pro úvěrové záruky („Loan Guarantee Facility“, LGF).

1.9 Požaduje, aby byl přezkoumán text přílohy I týkající se ukazatelů. Ty by měly být stanoveny spolu s organizacemi MSP. Rovněž je zapotřebí přezkoumat text přílohy II a legislativní finanční výkaz, a to z důvodu rozporů s textem návrhu.

1.10 EHSV doporučuje Parlamentu a Radě, aby program podpořily a posílily, je však třeba více vyzdvihnout jeho obsah, jeho operační opatření i financování priorit a zároveň zajistit partnerství s evropskými organizacemi MSP. Jeho rozpočet ve

výši 2,5 miliardy eur se přitom nezdá být, vzhledem k jeho ambicím, příliš vysoký. EHSV nesouhlasí s pokusy o omezení rozpočtu programu. Naléhavě žádá Parlament, aby mu naopak připsal větší význam. EHSV má za to, že Unie se z krize dostane právě díky MSP, které vytvoří nová pracovní místa.

1.11 EHSV má nicméně za to, že program není dostatečně ambiciózní. Domnívá se, že navržený rozpočet ve výši 2,5 miliardy eur neumožní provést potřebná ustanovení, která mají podpořit činnost a rozvoj MSP. Unie se však z krize dostane právě díky MSP, které vytvoří nová pracovní místa. EHSV je proto proti pokusům o snižování rozpočtu. Vyzývá Evropský parlament, aby jej zvýšil na úroveň současného rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace s tím, že by měl přednostně navýšit rozpočtové prostředky určené pro finanční nástroje.

1.12 EHSV žádá Evropskou komisi, aby objasnila rozdělení rozpočtových prostředků programu (mimo finanční nástroje) a aby do něj začlenila přesné rozdělení finančních zdrojů určených na jednotlivá opatření programu.

2. Obecné připomínky

2.1 EHSV ve stanovisku k přezkumu SBA ⁽⁵⁾ předložil své priority programu pro konkurenceschopnost MSP (2014–2020). Návrh programu COSME je bohužel nebere dostatečně v úvahu a nejsou v něm jasně vidět praktická opatření, která by se měla realizovat. EHSV vyzývá Komisi, aby mu, stejně jako Parlamentu a Radě, předložila program opatření pro dobu trvání tohoto programu.

2.2 EHSV vyjadřuje i nadále podiv nad tím, že chybí zmínka o SBA, přestože by měl být základem programu. Nezmiňuje se ani zásada „Only once“. Na zásadu „Think Small First“ („zelenou malým a středním podnikům“) se poukazuje jen málo a nedostatečně se zohledňují specifika různých kategorií MSP.

2.3 Konkurenceschopnost se vyvíjí podle pravidel trhu a závisí na dalších faktorech, jako jsou rozdíly v úrovni nákladů na práci, kupní síla, daně, přístup k financím či zaměstnatelnost mladých. EHSV má za to, že prioritou programu COSME by měl být trvalý rozvoj podniků, ne pouze jejich konkurenceschopnost.

2.4 Program COSME by měl také stanovit opatření speciálně určená malým podnikům a mikropodnikům.

⁽⁴⁾ Článek 5 obecného nařízení o strukturálních fondech.

⁽⁵⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

2.5 EHSV v souvislosti s analýzou provádění evropské definice MSP v roce 2012 požaduje, aby byla vzata v úvahu jejich velká rozmanitost. Komise by měla mimo to EHSV informovat o závěrech této analýzy a zapojit jej do své další činnosti.

3. Postoje k návrhu nařízení

3.1 Body odůvodnění

3.1.1 EHSV schvaluje cíle bodu odůvodnění 10. Program COSME musí rovněž:

- zjednodušit činnost MSP a omezit administrativní překážky;
- upřednostňovat provádění priorit strategie Evropa 2020, jimiž jsou inovace, zelená ekonomika a zaměstnávání mladých. EHSV je potěšen tím, že do návrhu byl zařazen bod odůvodnění 11, který věnuje zvláštní pozornost mikropodnikům, podnikům, které se zabývají řemeslnými činnostmi, a sociálním podnikům;
- uplatňovat zásady SBA v politikách a programech EU na vnitrostátní a místní úrovni;
- brát v potaz potřeby MSP v dalších programech EU a zajistit koordinaci a zjednodušení jejich administrativních pravidel.

3.1.2 Výbor má za to, že do bodu odůvodnění 11 by se měly vedle zakládání a rozvoje podniků doplnit druhá šance v podnikání, převod a převzetí podniků, zaměstnatelnost mladých lidí, odborná příprava podnikatelů a jejich zaměstnanců i odkaz na úlohu samostatně výdělečně činných osob a svobodných povolání.

3.1.3 V bodě odůvodnění 12 by se mělo zmínit, že u velké části MSP představuje jeden z hlavních problémů přístup k adekvátnímu poradenství. EHSV schvaluje princip sítě Enterprise Europe Network, domnívá se ale, že by měl být plně využíván její potenciál. Zdá se, že mnoho evropských MSP ještě stále není informováno o existenci této sítě. Služby, jež EEN nabízí, by měly co nejvíce vycházet ze skutečných požadavků a potřeb MSP. EHSV podporuje návrh restrukturalizovat řízení EEN a zapojit do tohoto řízení všechny relevantní podnikatelské organizace.

3.1.4 Pravomoc Komise přijímat akty v přenesené pravomoci, která je zmíněna v bodě odůvodnění 28, musí být omezena na akty, které se týkají provádění programu, zejména roční programy, a pravidel externalizace, a to po konzultaci zainteresovaných stran. Operační program, praktická opatření a speciální pravidla účasti by měly přijímat Parlament a Rada.

3.1.5 EHSV trvá na tom, aby nařízení o COSME zavedlo skutečný systém řízení ve spolupráci s evropskými organizacemi MSP. Ten by se měl řídit myšlenkou partnerství navrhovaného v článku 5 nařízení o společných ustanoveních o strukturálních fondech⁽⁶⁾. Organizace MSP by se měly v souladu s SBA účastnit po celou dobu přípravných prací na programu i jeho ročního provádění.

3.1.6 Cestovní ruch je pro hospodářství EU jednoznačným přínosem a podpůrná opatření v rámci programu COSME by se měla vztahovat i na toto odvětví. EHSV vyzývá Komisi, aby mu, stejně jako Parlamentu a Radě, předložila operační program pro toto odvětví, vypracovaný ve spolupráci s organizacemi MSP. Je zde však řada jiných odvětví, která rovněž přinášejí jasnou přidanou hodnotu.

3.2 Kapitola 1 – Předmět

3.2.1 EHSV žádá, aby byly do článku 1 doplněny pojmy mikropodniky, podniky, které se zabývají řemeslnými činnostmi, samostatně výdělečné osoby a svobodná povolání.

3.2.2 EHSV podporuje obecné cíle v článku 2. Chtěl by však doplnit udržitelný rozvoj MSP a podporu převodu podniků.

3.2.3 Článek 2 se musí doplnit o čtvrtý obecný cíl – o uplatňování zásad SBA a realizaci jeho priorit v politikách a programech EU.

3.3 Kapitola 2 – Specifické cíle a oblasti působnosti

3.3.1 Čtyři specifické cíle v článku 3 jsou nejdůležitější. EHSV přesto žádá tato doplnění:

- v odst. 1 písm. d): zlepšení přístupu na regionální trhy, zejména díky podpoře přízpusobení evropských požadavků a norem potřebám a situací malých podniků a mikropodniků;
- 5. specifický cíl: podpořit doprovodné služby pro MSP a jejich přístup k poradenství.

3.3.2 EHSV žádá Parlament a Radu, aby byl doplněn nový článek týkající se řízení, v němž by byla vytvořena poradní pracovní skupina, kde by byly evropské zastupitelské organizace různých kategorií MSP konzultovány ohledně pojetí, provádění a sledování programu a také ohledně jednotlivých ročních verzí tohoto programu.

⁽⁶⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

3.3.3 EHSV zdůrazňuje, že je nezbytné vložit do článku 6 zvláštní ustanovení, aby:

- se podpořily postupy posouzení dopadů a zavedl se systém „office of advocacy“ poté, co bude jasně definována jeho úloha a pravomoci;
- se během legislativního procesu a během provádění strategie Evropa 2020 uplatňovaly zásady „Think Small First“ („zelenou malým a středním podnikům“) a „Only once“;
- se zajistilo, že právní předpisy budou vznikat ve spolupráci s organizacemi MSP.

3.3.4 EHSV připomíná svůj nesouhlas se zevšeobecnováním výjimek pro mikropodniky⁽⁷⁾. Navrhuje účast organizací MSP za účelem přizpůsobení právních předpisů situaci těchto mikropodniků.

3.3.5 EHSV požaduje, aby byla do článku 7 začleněna opatření, jejichž cílem by bylo usnadnit převod a převzetí podniků. Jedná se obzvláště o odbornou přípravu budoucích podnikatelů přebírajících podniky, informovanost a odbornou přípravu studentů tak, aby získali znalost světa MSP a jeho příležitosti.

3.3.6 Co se týče článku 9, je na místě, aby se rozlišovalo mezi zlepšováním přístupu na trh na jedné straně a informováním, poradenstvím a doprovodnými službami pro podniky na straně druhé. EHSV požaduje, aby byl článek 9 rozdělen na dvě samostatné části takto:

3.3.6.1 Článek 9: Opatření ke zlepšení přístupu na trhy

Je třeba převzít odstavce 2, 3 a 4 a doplnit odstavec 2 tak, že se upřesní, že program COSME bude podporovat zejména opatření, jejichž cílem je účast MSP a mikropodniků v procesu přípravy a úpravy evropských norem a požadavků i jejich provádění v podnicích.

3.3.6.2 Článek 9a: Opatření pro informování a poradenské a doprovodné služby pro podniky

- EHSV zdůrazňuje, že jednou z priorit musí být zaručit všem MSP přístup k informacím a k poradenským a doprovodným službám. Proto musí nařízení o programu COSME umožnit:
 - aby byly programy EU pro organizace MSP přístupnější a stanovit opatření pro technickou pomoc, jejichž účelem by bylo informování a poradenské služby MSP. Organizace MSP zde musí hrát významnější roli;

— posílit úlohu jednotných kontaktních míst organizací MSP na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

- EHSV lituje, že činnost sítě Europe Enterprise Network (EEN) není určena většímu počtu MSP, zejména malých podniků a mikropodniků, a že z ní ani nemají prospěch a nejsou do ní zapojeny všechny organizace MSP. Domnívá se, že k zajištění přístupu k informacím pro všechny MSP musí být síť EEN zavedena do všech těchto organizací. Jejich činnost je třeba podporovat, přitom je však třeba dbát na to, aby nevznikaly nové zprostředkující struktury. I když model regionálních konsorcií v řadě členských států a regionů prokázal svou účinnost, bude zřejmě zapotřebí jej přizpůsobit tak, aby bylo všem organizacím MSP umožněno se do něj zapojit.

EHSV se domnívá, že síť EEN by měla být prioritně určena těm organizacím zastupujícím MSP, jež prokázaly schopnost poskytovat svým podnikům strukturované informační, poradenské a doprovodné služby. Doporučuje, aby činnost sítě byla definována ve spolupráci s evropskými organizacemi zastupujícími MSP a aby tyto organizace mohly být konzultovány při přípravě zadávacích podmínek definujících činnosti budoucí sítě.

3.4 Kapitola 3 – Provádění programu

3.4.1 Článek 10 stanoví, že roční program se přijímá ve spolupráci s výborem složeným ze zástupců členských států. EHSV soudí, že předtím se musí konzultovat evropské zastupitelské organizace MSP, a to v rámci pracovní skupiny, jejíž zřízení EHSV požaduje (bod 3.3.2). Dohled nad prováděním a řízením programu podle článku 12 je nutno provádět ve spolupráci s touto skupinou.

3.4.2 Článek 11 stanoví podpůrná opatření, což jsou většinou studie a analýzy. EHSV zde opět vyzývá Komisi, aby předložila jasný plán studií a analýz, vypracovaný ve spolupráci s organizacemi MSP, s cílem reagovat na očekávání podniků.

3.5 Kapitola 5 – Výbor a závěrečná ustanovení

3.5.1 V článku 16 by se mělo v nařízení upřesnit, že Komisi není nápomocen jen výbor složený ze zástupců členských států, ale také skupina partnerů, kterou navrhuje EHSV (bod 3.3.2).

3.5.2 Třebaže EHSV akceptuje zásadu aktů v přenesené pravomoci u aktů prováděcích, domnívá se, že návrhy v čl. 17 odst. 2 tvoří součást rozhodovacího procesu, jenž spadá do pravomoci Parlamentu a Rady, poněvadž se jedná o změnu specifického cíle programu. Žádá Parlament a Radu, aby čl. 17 odst. 2 vyškrtly.

⁽⁷⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

3.5.3 Podle článku 18 je akty v přenesené pravomoci nutno stanovit ve spolupráci se zvláštní pracovní skupinou složenou z partnerů, navrženou v bodě 3.3.2. Totéž platí pro článek 19 o naléhavém postupu.

3.6 Příloha I – Ukazatele pro obecné a specifické cíle

3.6.1 EHSV žádá Komisi, aby tyto ukazatele vymezila spolu s organizacemi MSP a zohlednila přitom ty ukazatele, které již existují v členských státech.

3.6.2 ESHV navrhuje znovu zvážit referenční kritéria, jež mají být uplatňována při posuzování konkurenceschopnosti. Zakládání nových podniků, které je uvedeno v příloze I k návrhu nařízení, je pouze jedním z ukazatelů pro měření konkurenceschopnosti hospodářství. I program COSME stanoví střednědobý cíl (výsledek) do roku 2017 přijmout „přibližně sedm zjednodušujících opatření ročně“. EHSV proto navrhuje, aby byly stanoveny prioritní oblasti, v nichž má být snížena administrativní zátěž a jež mají zvláštní význam pro konkurenceschopnost MSP, např. udělování stavebních povolení, poskytování úvěrů, daně, vymáhání smluvních závazků atd.

3.7 Příloha II – Opatření ke zlepšení přístupu MSP k financím

3.7.1 EHSV schvaluje finanční nástroje a vyzývá Parlament a Radu, aby je posílily. U většiny MSP je jedním z nejúčinnějších nástrojů úvěrová záruka.

3.7.2 U odstavce 3 EHSV poznamenává, že souvislost mezi programem Horizont 2020, který podporuje pouze investice do výzkumu a inovací, a finančními nástroji téhož typu, jež mohou zavádět regiony v rámci strukturálních fondů, není příliš zřejmá. EHSV žádá Komisi, aby mezi těmito zjevně podobnými nástroji jasně rozlišovala a stanovila pro ně tytéž přístupové postupy.

3.7.3 EHSV požaduje vložení nového odstavce 2a, který by stanovil: „Nástroj pro úvěrové záruky (LGF) se uplatní ve všech fázích života podniku – založení, rozvoj i převod, a to bez ohledu na jeho činnost či velikost trhu. Tento nástroj se vztahuje na všechny typy investic včetně nemateriálních.“

3.7.4 V návrhu se uvádí, že LGF poskytuje záruky pro úvěry do 150 000 EUR.

3.7.4.1 EHSV vyzývá Komisi, aby upřesnila, na základě jakých kritérií byla stanovena tato míra, protože program CIP žádné limity nestanovil. EHSV si všímá, že navrhovaná částka představuje výši úvěru. Pro založení, investice a převod podniku je nicméně výše těchto úvěrů často mnohem vyšší. Za úvěry,

kteří tuto výši překračují, by tudíž byly poskytovány záruky v rámci programu Horizont 2020, přestože jeho úkolem je financování pouze inovačních projektů.

3.7.4.2 EHSV tedy žádá, aby se Komise vrátila k předchozímu systému CIP, kde limity stanoveny nebyly. Jinak požaduje, aby limitní výše 150 000 EUR platila pro výši protizáruky a nikoli pro výši úvěru. Co se týče převodu a převzetí podniků, u nichž jsou náklady často významnější než u založení nového podniku, EHSV požaduje, aby výše protizáruky nebyla nijak omezena.

3.7.5 V tomto odstavci se mluví o podávání zpráv o „inovačních MSP“, které byly podpořeny. (Pozn. překl.: *Netýká se českého jazykového znění.*) LGF by měl být ku prospěchu všem podnikům, ať již inovativním či nikoli. EHSV opakuje, že má pochybnosti ohledně užitečnosti těchto zpráv, jež by se měly omezovat na informace, které jsou přímo využitelné, a neměly by zatěžovat rozpočty určené na financování podniků.

3.7.6 EHSV požaduje, aby se všechna opatření spojená s vymezováním a prováděním finančních nástrojů přijímala plně ve spolupráci s evropskými organizacemi MSP a jejich finančními partnery.

3.8 Legislativní finanční výkaz

3.8.1 EHSV žádá, aby bod 1.4.1, týkající se víceletých strategických cílů, stanovil, že program bude podporovat nejen vytváření a růst podniků, ale i jejich převod a převzetí.

3.8.2 Bod 1.5.4 ve třetím odstavci vyzdvihuje, že „nový program by se zaměřil na malé a střední podniky ve fázích růstu a internacionalizace“. Toto omezení je v rozporu se zbytkem textu a se zásadami SBA – nový program se musí zaměřovat na všechny činnosti MSP bez ohledu na typ trhu.

3.8.3 EHSV konstatuje, že poslední věta třetího odstavce je v rozporu s textem nařízení a požaduje jeho vyškrtnutí.

3.8.4 Poslední věta pátého odstavce v bodě 1.5.4 zmiňuje zřízení jediného správního či kontaktního místa. EHSV žádá, aby Komise vzala v úvahu stávající kontaktní místa a služby, respektovala praxi a organizační schémata každého členského státu a jednala ve spolupráci s organizacemi MSP.

3.8.5 Pokud jde o bod 2.1 týkající se pravidel pro sledování a podávání zpráv, EHSV požaduje analýzu v polovině období, aby mohl být program COSME ve druhé fázi upraven. Toto hodnocení by měl včas provést vnější nezávislý subjekt a předat je Parlamentu a Radě.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí

COM(2011) 455 final

(2012/C 181/23)

Zpravodaj: **pan Cristian PÎRVULESCU**

Dne 20. července 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí

COM(2011) 455 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 170 hlasy pro, 14 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Výbor vítá sdělení Evropské komise a považuje jej za významný krok vpřed v pochopení a řešení výzev v oblasti integrace státních příslušníků třetích zemí v členských státech EU.

1.2 Sdělení se zabývá hlavními oblastmi činnosti a vyjasňuje úlohy a povinnosti v oblasti navrhování a provádění agendy pro integraci. Důraz na úlohu místních a regionálních orgánů je dobře odůvodněn, avšak stále není jasné, co by mělo tyto orgány stimulovat k zapojení do procesu. „Modulový“ přístup k navrhování vnitrostátních politik má významný potenciál, ale také s sebou nese rizika.

1.3 Sdělení k věci přistupuje komplexně a systematicky, nezabývá se však v dostatečné míře složitými politickými a společensko-ekonomickými výzvami, kterým jsou vystaveny evropské společnosti. Hospodářská krize a její důsledky jsou v současné době zásadní hnací silou agendy pro integraci. To ovlivňuje evropské veřejné mínění a vyvíjí finanční tlak na celostátní a místní orgány. Výbor navrhuje, aby byl návrh přehodnocen ve světle současné společensko-ekonomické situace a aby byly určeny zvláštní institucionální a finanční nástroje na podporu cílů v oblasti integrace. Výbor také upozorňuje zvláště na komunikační rozměr. Již je patrné, že hospodářská krize povzbuzuje protipřistěhovalecké nálady. Je naprostou prioritou, aby Evropská komise a další instituce EU spojily síly za účelem realizace dlouhodobých, rozsáhlých a odvážných opatření na poli komunikace zaměřených na potírání protipřistěhovaleckého diskurzu a protipřistěhovaleckých postojů, které jsou v některých evropských zemích nebezpečně blízko toho, aby se staly

součástí hlavního politického proudu. To se přímo dotýká základní identity EU jakožto ucelené demokratické politické jednotky.

1.4 Výbor upozorňuje na různorodost postavení státních příslušníků třetích zemí a navrhuje, aby byla zohledněna v rámci úvah o politikách a jejich přípravě. Existují například kategorie, kam patří občané států, jež se v budoucnu mohou stát členskými státy, občané mimoevropských zemí, kteří žijí a pracují v EU, a občané, jež nejsou občany EU a požívají mezinárodní ochrany na území EU. Uznání této rozmanitosti by však nemělo vést k různým přístupům v rámci politiky nebo k diskriminačním opatřením a hlavně by nemělo vyústit v minimální integrační standardy a opatření. Výbor má rovněž za to, že širší agenda pro integraci musí zahrnovat občany EU, kteří žijí a pracují v jiných členských státech. Obzvláště problematická je situace Romů. Podmínky vstupu a pobytu migrujících sezónních pracovníků ze třetích zemí jsou v současné době projednávány v Evropském parlamentu a v Evropské radě; EHSV předložil své stanovisko v roce 2011⁽¹⁾. Politika EU musí řešit složitou problematiku nelegálních migrantů, kteří jsou obzvláště zranitelní.

1.5 Sdělení klade vítaný důraz na účast státních příslušníků třetích zemí, avšak nevyjadřuje se dostatečně razantně, pokud jde o její nezbytnost, její podporu a zvláštní nástroje pro její propagaci. Obzvláště problematickou se jeví účast v občanském a politickém životě místních a národních komunit. Nezbytným předpokladem kvalitativní, participativní a efektivní integrační politiky je podle našeho názoru konkretizace zájmů a schopnost formulovat kolektivní návrhy.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 97–100.

1.6 Výbor vybízí Evropskou komisi, aby se zaměřila na integraci – buď jí věnovala evropský rok, nebo ji pojala jako klíčový prvek některého z nadcházejících roků –, a doufá, že bude Komise a ostatní instituce EU i nadále propojovat agendu pro integraci s dalšími hlavními politickými prioritami, jako je strategie Evropa 2020, ale také agenda pro ochranu základních práv, u níž v současnosti probíhá přezkum.

1.7 Pevně odhodláni Výboru spolupracovat s ostatními institucemi EU na rozvoji klíčových politik a programů v oblasti integrace státních příslušníků třetích zemí i nadále trvá. Navíc je Výbor odhodlán věnovat se propojování evropské občanské společnosti s agendou pro integraci a usnadňování zapojení státních příslušníků třetích zemí do strukturovaného dialogu na evropské úrovni.

2. Úvod

2.1 Od Tamperského programu (1999) došlo ve spolupráci EU v oblasti integrace státních příslušníků ze zemí mimo EU k vývoji. V roce 2004 byly na úrovni EU schváleny společné základní zásady politiky v oblasti integrace přistěhovalců. Jejich cílem bylo pomáhat členským státům EU při navrhování integračních politik a vymezování širšího institucionálního rámce složeného z různých subjektů s unijní, celostátní, regionální a místní působností. Společný program pro integraci z pera Komise z roku 2005, jehož cílem bylo tyto zásady provést, šel o krok dále, avšak neřešil hlavní problémy stojící v cestě integraci, které jsou i nadále nezanedbatelné. Cíle EU v oblasti integrace byly zahrnuty rovněž do Stockholmského programu z roku 2009 a do strategie Evropa 2020, ale toto jejich začlenění do hlavních politických programů integrační politiky nijak výrazně neposunulo.

2.2 V červenci 2011 navrhla Komise obnovenou evropskou agendu pro integraci migrantů ze zemí mimo EU, která se zaměřuje na širší a lepší zapojení migrantů a posiluje opatření na místní úrovni. Umožňuje také zemím původu zastávat významnější úlohu při plánování politik. Hlavní zásadou tvorby politik je flexibilita; Evropská komise přebírá odpovědnost za sestavení sady nástrojů, již budou mít k dispozici členské státy a kterou budou moci používat podle svých potřeb a priorit. Na podporu agendy pro integraci byly také stanoveny společné ukazatele⁽²⁾.

2.3 Při plnění agendy pro integraci zachovává EU institucionální a komunikační infrastrukturu: *sít národních kontaktních míst pro integraci*; *Evropské fórum pro integraci*, platformu pro dialog zahrnující všechny zúčastněné strany působící v oblasti integrace; *evropská internetová stránka o integraci*, ústřední místo pro přímou výměnu informací, dokumentace a pro sběr údajů po internetu; *Příručku o integraci* pro tvůrce politik a odborníky z praxe, *Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí*,

(2) Eurostat *Methodologies and Working Papers, Indicators of Immigrant Integration – A Pilot Study* (Eurostat, Metody a pracovní dokumenty – Ukazatele integrace přistěhovalců – pilotní studie), Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2011.

kteří podporuje úsilí členských států EU o usnadnění integrace státních příslušníků zemí mimo EU do evropské společnosti. Dne 18. listopadu 2011 byl spuštěn *portál o přistěhovalectví*.

2.4 Nové ustanovení Smlouvy, které se týká podpory integrace státních příslušníků třetích zemí oprávněně pobývajících v členských státech (čl. 79 odst. 4 SFEU), vytváří pevnější základ pro koordinovaná opatření mezi členskými státy EU a trvalý závazek na straně Evropské komise a dalších institucí EU.

2.5 V průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise je uvedeno několik hlavních výzev integrace státních příslušníků třetích zemí: přetrvávající nízká míra zaměstnanosti migrantů, a zejména žen migrantek; rostoucí nezaměstnanost a vysoký stupeň překvalifikovanosti; zvýšené riziko sociálního vyloučení; rozdíly ve vzdělanosti; obavy veřejnosti související s nedostačnou integrací migrantů⁽³⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá názor, že integrace je společnou odpovědností, a vyzývá členské státy EU, aby z ní učinily prioritu. Je to způsob, jak ochránit otevřené, inkluzivní a stabilní demokratické prostředí na národní úrovni⁽⁴⁾. Na úrovni EU bude ještě nutné vyvinout značné úsilí. Instituce EU již poskytují rámec pro sledování, referenční srovnávání a výměnu osvědčených postupů. Existuje však několik oblastí, které vyžadují další pozornost. Evropské finanční nástroje by měly být lépe zaměřeny na dosahování cílů na poli integrace. Je třeba provést hlubokou analýzu existujících právních předpisů zaměřenou zejména na pracovní-právní postupy týkající se státních příslušníků třetích zemí.

3.2 V souvislosti s dostupností údajů se EHSV domnívá, že agenda EU pro integraci by měla mít jasnější cíle a mety. EHSV si představuje systém, v němž si členské státy EU budou vymezovat specifické cíle v oblasti integrace a budou své občany a ostatní země průběžně informovat o jejich plnění. Celkového cíle v podobě konkurenceschopné Evropy podporující začlenění nelze dosáhnout, pokud 4 % obyvatel⁽⁵⁾, tedy státních příslušníků třetích zemí, zůstanou vyloučeny.

3.3 Agenda pro integraci je velmi komplexní a vyžaduje závazek na všech úrovních. EHSV je připraven k hlubší spolupráci s Evropskou komisí, Výborem regionů a dalšími institucemi EU za účelem naplnění obnovené agendy pro integraci věcným obsahem. Velmi bychom uvítali zaměření na místní úroveň. Důležité je také posílit postavení občanské společnosti a podniků aktivních na místní úrovni. Samotné migranty je třeba vést k vytváření jejich vlastních sítí a sdružení, jež mohou usnadnit přístup k informacím, financím a rozhodovacím procesům.

(3) Pracovní dokument útvarů Komise o evropské agendě pro integraci.

(4) Pro shrnutí obav v souvislosti s migrací jak občanů EU, tak státních příslušníků třetích zemí viz výsledky prvního průzkumu Eurobarometru k otázce integrace migrantů, MEMO/11/529, 20. července 2011.

(5) Kompletní údaje viz COM(2011) 291 final, *Výroční zpráva o přistěhovalectví a azylu (2010)*.

3.4 Vývoj evropské sady nástrojů v oblasti integračních postupů je nutný a zvyšuje význam a institucionální status příručky o integračních postupech. O této sadě nástrojů by se mělo řádně informovat spolu s možnostmi financování projektů s výrazným dopadem. EHSV doufá, že bude sady nástrojů využíváno v zájmu vyřešení hlavních výzev v oblasti integrace na národní, regionální a místní úrovni.

3.5 Evropská sada nástrojů by neměla narušovat soudržnost integrační politiky jako celku. EHSV naléhavě vyzývá celostátní, regionální a místní orgány, aby učinily krok vpřed na základě strategií pro integraci vypracovaných za účasti zainteresovaných stran. EHSV vyzývá členské státy a Evropskou komisi, aby dále zvyšovaly pravomoci národních kontaktních míst pro integraci, aby tato místa plnila funkci katalyzátorů pro vytváření strategických rámců pro integrovaná opatření.

3.6 EHSV vítá studii, kterou Eurostat nedávno vypracoval o ukazatelích integrace⁽⁶⁾. Jedná se o velmi hodnotný nástroj, který umožňuje bližší sledování dopadu politik a programů, srovnávací hodnocení postupů členských států a obecně lépe podloženou politiku. Jak jsme uvedli výše, ukazatele nejsou důležité pouze pro sledování a hodnocení – umožňují stanovení konkrétních cílů pro integrační politiky a programy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Integrace prostřednictvím větší účasti

4.1.1 Sociálně-ekonomický příspěvek migrantů

4.1.1.1 Sociálně-ekonomický příspěvek migrantů je zásadním rozměrem agendy pro integraci. EHSV je zastáncem změny úhlu pohledu na migranty, kteří jsou ve srovnání s občany daného členského státu EU často považováni za potenciální přítěž pro systémy sociálního zabezpečení nebo za levnou pracovní sílu. EHSV nahlíží na migranty především jako na držitele základních práv, ale rovněž jako na někoho, kdo obohacuje společnost, hospodářství a kulturu hostitelských zemí. EHSV se rovněž domnívá, že integrace je dvojsměrný proces, a vybízí migranty, aby se zajímali o společensko-kulturní výměnu s hostitelskými komunitami a společnostmi. To znamená především osvojení si jazykových dovedností a zapojení do vzdělávacího systému. Evropské společnosti a evropští občané si musí být vědomi existence vážných střednědobých a dlouhodobých demografických výzev, jež je částečně možné řešit formou řízené migrace.

4.1.1.2 Osvojení si jazykových znalostí je důležitý faktor usnadňující integraci. Není však jasné, jaké konkrétní nástroje hodlá Evropská komise využít k prosazení tohoto cíle.

⁽⁶⁾ Eurostat, 2011, *Indicators of Immigrant Integration – A Pilot Study* (Ukazatele integrace přistěhovalců – pilotní studie).

4.1.1.3 Klíčovým aspektem úspěšnosti integrace je zapojení do trhu práce. Sdělení správně uvádí, že míra zaměstnanosti migrantů by měla být mnohem blíže míře zaměstnanosti občanů daného státu; to platí zejména pro ženy, jichž se tento problém zvláště dotýká. Toto kvantitativní hledisko však nepostihuje celkový kontext zaměstnanosti. Mezi další rozměry, jež je rovněž nutné začlenit do agendy pro integraci, patří uznávání předchozí kvalifikace, mzdy, požitky včetně jejich převodu, přístup ke vzdělávání a jistota pracovních míst. Je třeba i nadále klást důraz na zaměstnanost žen.

4.1.1.4 EHSV s velkým znepokojením uznává přímé a nepřímé důsledky právních předpisů EU na status migrujících pracovníků⁽⁷⁾. Bylo sice dosaženo pokroku díky modré kartě EU, směrnici o jediném povolení k pobytu a směrnici o sezónních pracovnících, avšak existují oprávněné obavy, že směrnice týkající se práce diskriminují pracovníky/migranty na základě jejich původu a dovedností a posilují nerovnosti⁽⁸⁾. Právní předpisy EU v oblasti práce rozlišují mezi pracovníky s vysokou kvalifikací a pracovníky s nízkou kvalifikací a udělují jim rozdílné úrovně práv.

4.1.1.5 EHSV varuje, že podpora cirkulační migrace s nepřiměřenými prostředky by mohla vést ke zvýšení nedovolené migrace a velmi nízké úrovni ochrany pracovníků. Tato konkrétní politika je sporná i z etického hlediska, jelikož jejím cílem je posílat pracovníky zpátky do jejich zemí původu, aniž by měli možnost převést své požitky nebo pracovat po dostatečně dlouhou dobu v hostitelské zemi.

4.1.1.6 Je zapotřebí většího úsilí v rámci vzdělávacího systému v zájmu posílení zapojení mládeže z rodin migrantů. Úsilí je dále třeba zaměřovat na vzdělávání v raném věku, které pomůže zvýšit zapojení v pozdějším věku. Sdělení uvádí možné příklady opatření, jež zahrnují programy mentorování, přípravu rodičů a nábor učitelů pocházejících z prostředí migrantů. EHSV se domnívá, že toto vše je užitečné, ale žádá, aby byly tyto postupy lépe šířeny a aby se zlepšilo financování programů realizovaných v rámci vzdělávacích institucí či s nimi jinak souvisejících.

4.1.1.7 Prioritou agendy pro integraci musí zůstat zajišťování lepších životních podmínek. Úsilí v tomto směru vyvíjené na místní a celostátní úrovni se má podle sdělení zaměřit především na osoby požívající mezinárodní ochrany. EHSV sice uznává potřebnost této konkrétní skupiny, avšak upozorňuje i na další zranitelné skupiny. Navrhuje Evropské komisi, aby věnovala pozornost případům vícečetné zranitelnosti, například

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 97–100, a Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 16–22.

⁽⁸⁾ Evropská asociace na obranu lidských práv: *Foreign workers in the EU: moving towards multiple standards, founded on unequal treatment?* (Cizí pracovníci v EU: na cestě k uplatňování různých norem na základě nerovného zacházení?), 17. října 2011.

v případě romských žen, a snažila se zabývat se jimi přednostně. EU má navíc k dispozici účinný a vizionářský nástroj, Listinu základních práv Evropské unie, jíž by se měla řídit legislativní činnost v oblasti integrace.

4.1.1.8 EHSV lituje, že se Komise vůbec nezabývá otázkou Romů. Mnozí z nich pocházejí ze třetích zemí a žijí v hostitelských zemích ve velmi obtížných podmínkách a nemají přístup k základní infrastruktuře a službám. EHSV má za to, že i když z právního hlediska existují mezi státními příslušníky třetích zemí a členských států EU značné rozdíly, problémy zranitelných skupin jsou totožné. Navíc je nutné hájit základní lidská práva všech osob, nezávisle na jejich právním postavení.

4.1.1.9 Pro splnění cílů agendy pro integraci je zapotřebí lépe využívat prostředků EU. EHSV konstatuje, že finanční krize vyvíjí tlak na veřejné výdaje do sociálních programů, a domnívá se, že financování z prostředků EU by mohlo mít zásadní význam pro podporu projektů, které přinejmenším budují solidní základy osvědčených postupů. Informace o financování by měly být snadno dostupné a financování by mělo poskytnout dostatek pobídek k tomu, aby se místní orgány a veřejně i soukromé instituce do programů zapojily. Dostupné prostředky by měly být využity ke stimulaci organizací občanské společnosti k zapojení a činnosti na místní úrovni a k podpoře účasti komunit migrantů.

4.1.1.10 EU by se měla otevřít sítím a organizacím migrantů na místní, regionální a celostátní úrovni. Budování sítí a společenského kapitálu napomáhá integraci zdola a vytváří prostředí, v němž migranti cítí větší jistotu a odpovědnost za prosazování svých práv a rozvíjení svého potenciálu. Síť a organizace by však měly podporovat integraci, a ne se stávat nástrojem ještě větší segregace. EHSV jim navrhuje navázat partnerství s organizacemi existujícími v hostitelských zemích. EU by se měla otevřít novým formám účasti a spolupráce, které umožňují informační technologie a zvýšená mobilita.

EHSV doporučuje, aby Evropská komise zahájila přezkum právních předpisů týkajících se práce migrantů, které jsou za své současné podoby nástrojem diskriminace a nerovnosti, a pokračovala ve své činnosti v oblasti usnadňování úsilí členských států o větší a lepší integraci.

4.1.2 Práva a povinnosti – rovné zacházení a pocit sounáležitosti

4.1.2.1 EHSV vítá zvláštní pozornost věnovanou politické účasti migrantů jako volených představitelů či voličů nebo

jako členů poradních orgánů. Jde o zásadní zkoušku evropské demokracie. Pouze politické zastoupení může migrantům zaručit střednědobou a dlouhodobou integraci a zabránit jejich diskriminaci. Politické zastoupení a institucionalizované formy kolektivní činnosti mohou migranty přivést do politického procesu. To je prevence odcizení a radikalismu. Politická účast by měla být podpořena přehodnocením stávajících pravidel pro získání občanství v každé zemi. EHSV proto podporuje udělování volebních práv v komunálních, regionálních, celostátních a evropských volbách státním příslušníkům třetích zemí a rovněž odpovídajícího práva kandidovat ve volbách. V souvislosti s tím zde existuje možnost udělovat občanství EU legálním migrantům. EU může být opět v popředí inovací v otázkách demokracie a testovat nové formy účasti a spolupráce.

4.2 Více opatření na místní úrovni

4.2.1 Zaměření na místní úroveň je plně opodstatněné. Kromě toho, že je ústředním místem pro poskytování služeb, vytváří místní úroveň přirozené prostředí pro integraci. V závislosti na velikosti místní komunity mohou mít úspěšné integrační projekty významný dopad na život komunit a migrantů. Je zásadně důležité, aby měly zainteresované místní orgány a soukromé subjekty správné informace a přístup k financování, ať už z prostředků EU, nebo členských států.

4.2.2 EHSV uznává, že městská sídla, obzvláště ta rozsáhlá, jsou problematická. Přitahují větší počty migrantů, kteří často budují okrajové a spíše izolované čtvrti. Přístup k veřejným službám a pracovním místům je jen jednou ze složek problému. Větší výzvu představuje územní plánování, které musí být udržitelné a zároveň inkluzivní. EHSV doporučuje, aby Evropská komise aktivně podporovala projekty, které do agendy pro integraci začlení základní otázky bydlení a územního plánování.

4.2.3 Přístup zdola nahoru je velmi slibný, ale pouze pokud bude vhodně propagován a financován. Je velmi důležité, aby v rámci příštího finančního výhledu Evropská komise zachovala svůj závazek zjednodušit postupy financování a zaměřila dostatečné prostředky na projekty na místní úrovni⁽⁹⁾. Zásadní význam pro posílení postavení subjektů místní úrovně může mít užší koordinace mezi různými zdroji financování – mimo jiné mezi navrhovaným Azylovým a migračním fondem, který se zabývá otázkami azylu, integrace a návratu, navrhovaným Fondem pro vnitřní bezpečnost, Evropským sociálním fondem a Evropským fondem pro regionální rozvoj.

⁽⁹⁾ Viz sdělení Komise COM(2011) 749 final *Budování otevřené a bezpečné Evropy: rozpočet pro oblast vnitřních věcí na období 2014–2020* a související návrhy nařízení 750, 751, 752, 753.

4.3 Zapojení zemí původu

4.3.1 Zahrnutí zemí původu do procesu je velmi potřebný krok v rámci tvorby komplexní agendy pro integraci⁽¹⁰⁾. Existují členské státy EU, v nichž se používají osvědčené postupy pro kontakty se zeměmi původu. Musíme však konstatovat, že mnohé z těchto zemí mají z různých příčin málo důvodů pro to, aby s EU spolupracovaly v otázkách migrace. V případě osob, které mohou požívat mezinárodní ochrany, jsou omezení očividnější⁽¹¹⁾. Unijní globální přístup k migraci poskytuje dobrý institucionální rámec pro usnadnění spolupráce se třetími zeměmi a řešení naléhavých otázek v oblasti mobility. Zasazení problematiky migrace převážně do kontextu požadavků trhu práce EU by však mohlo vést k nižší úrovni ochrany migrantů a dokonce i diskriminaci.

4.3.2 EU by měla i nadále spolupracovat se zeměmi původu na zjednodušení předodjezdových postupů. Je třeba uvést, že v mnoha zemích je odjezd do EU vyhledávanou příležitostí a to může být živnou půdou pro korupci. EU musí tyto

eventuality rozhodně potírat, jelikož zvyšují náklady budoucím migrantům a ovlivňují jejich motivaci k návratu do země původu.

4.3.3 EHSV se domnívá, že nejlepším způsobem, jak z dlouhodobého hlediska přispět k rozvoji zemí původu, je navrhnout adekvátní pracovní právní předpisy, ale rovněž umožnit migrantům podnikat na přeshraniční úrovni nebo se vrátit do země původu a přenést tam dovednosti a motivaci. EHSV doporučuje vytvořit bilaterální podpůrné programy pro začínající podniky a podnikatelské iniciativy pro migranty vracející se do své země původu. Jak země původu, tak země hostitelské mohou spolupracovat na bázi partnerství a vytvářet příležitosti pro své občany, podniky a komunity. Existují příklady spolupráce, kde jsou potřeby zaměstnavatelů v souladu s dovednostmi migrantů.

4.3.4 Podpora cirkulační migrace je legitimní, pokud jejím nástrojem nejsou právní předpisy, které přímo či nepřímo zasahují do práv státních příslušníků třetích zemí⁽¹²⁾.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91–102. Tématem imigrační politiky EU a unijní politiky spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje se rovněž zabývala šestá schůze Evropského fóra pro integraci (viz: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-european-integration-forum-6>).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 80–84.

⁽¹²⁾ Viz poznámka pod čarou č. 5.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy, jež získaly alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů, byly během rozpravy zamítnuty (čl. 51 odst. 6 a čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Kompromisní znění pozměňovacího návrhu**Odst. 4.1.2.1**

„EHSV vítá zvláštní pozornost věnovanou politické účasti migrantů jako volených představitelů či voličů nebo jako členů poradních orgánů. Jde o zásadní zkoušku evropské demokracie. Pouze politické zastoupení může migrantům zaručit střednědobou a dlouhodobou integraci a zabránit jejich diskriminaci. Politické zastoupení a institucionalizované formy kolektivní činnosti mohou migranty přivést do politického procesu. To je prevence odcizení a radikalismu. Politická účast by měla být podpořena přehodnocením stávajících pravidel pro ~~politickou účast získání občanství~~ v každé zemi. EHSV proto ~~navrhuje podporuje~~ udělování volebních práv v komunálních a regionálních, ~~celostátních a evropských~~ volbách státním příslušníkům třetích zemí a rovněž odpovídajícího práva kandidovat ve volbách. ~~V souvislosti s tím zde existuje možnost udělovat občanství EU legálním migrantům. Měla by být rovněž podporována aktivnější účast na úrovni EU.~~ EU může být opět v popředí inovací v otázkách demokracie a testovat nové formy účasti a spolupráce.“

Výsledky hlasování

Hlasů pro: 70

Hlasů proti: 77

Hlasování se zdrželo: 28

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku občanů (2013)

COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD)

(2012/C 181/24)

Zpravodaj: **pan GOBIŇŠ**

Dne 21. září 2011 se Rada, v souladu s čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku občanů (2013)

COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 137 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

„Občanská společnost je jedním ze způsobů, jimiž se uskutečňuje naše lidství ve své celistvosti.“

Václav Havel

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropská komise se rozhodla vyhlásit rok 2013 Evropským rokem občanů⁽¹⁾. Evropský hospodářský a sociální výbor zdůrazňuje, že občané mají ústřední úlohu při zajištění budoucnosti Evropy a při její integraci, a podporuje řadu myšlenek vyjádřených v předloženém návrhu. Výbor společně s partnery již provedl významné přípravné práce, aby zajistil úspěšný průběh Evropského roku občanů, a bude v této činnosti pokračovat cíleným způsobem.

1.2 Výbor vyjadřuje politování nad tím, že stávající návrh Evropské komise o evropském roku 2013 bohužel vykazuje nedostatky. Evropská komise ve svém návrhu nepřistoupila ani na požadavek organizací občanské společnosti, aby tento rok zasvětila aktivnímu občanství, ani na výzvu Evropského parlamentu, aby položila zvláštní důraz na nová práva občanů vyplývající ze vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. EHSV doporučuje řadu doplnění a konkrétních úprav a vyslovuje se pro přiblížení tohoto evropského roku potřebám občanů, aby se mohl stát skutečným úspěchem.

1.3 Významné budoucí výzvy, jimž bude Evropa a její občané čelit, musejí být základem pro stanovení priorit tohoto tematického evropského roku. Nízká úroveň důvěry občanů v Evropskou unii, skeptické vnímání možnosti ovlivňovat rozhodnutí EU, apatie a nedostatečná účast na rozhodovacím procesu závažně narušují evropský ideál a škodí kvalitě rozhodování a dlouhodobému rozvoji Unie.

1.4 Hlavním cílem tematického roku musí být aktivní a angažované občanství. Evropský rok musí podpořit informovanou a aktivní občanskou účast, začleňující občany do evropského integračního procesu a politického a společenského života. EHSV doporučuje, aby se upřesnil právní základ evropského roku a jeho název zněl „Evropský rok aktivního a angažovaného občanství“.

1.5 Výbor připomíná, že pojem aktivního a angažovaného občanství zahrnuje konsolidaci základních hodnot demokracie a Evropské unie, diskusi o respektování politických, hospodářských a sociálních práv občanů i jejich povinnostech a silnější vnímání příslušnosti k EU. Tento evropský rok musí zdůraznit rozmanitost potřeb společnosti a boj proti diskriminaci a nerovnostem. Zvláštní pozornost přitom náleží zejména ženám a postiženým osobám.

1.6 Administrativní orgány institucí na evropské úrovni i v členských státech musejí bez dalšího váhání začít pracovat na dosahování uvedených cílů. Tento proces se musí odehrávat v rámci bezprostředního dialogu s občanskou společností ve všech stádiích rozhodování a na všech úrovních (místní, vnitrostátní, evropské).

1.7 V této souvislosti je mobilita cílem, který si navzdory svému nepřímému charakteru zaslouhuje podporu.

1.8 Bylo by vhodné přezkoumat finanční prostředky vyčleněné na evropský rok a účast na jeho průběhu. Tato částka musí být přiměřená, stálá a úměrná významu vytyčeného cíle – demokratický deficit by nás mohl přijít velmi drahο. Omezené

(¹) COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

financování (které se ze 17 milionů EUR na rok 2010 dostalo na částku přibližně 1 milion EUR na rok 2013) neumožňuje řešit významné otázky.

1.9 K zajištění sledování osvědčených postupů a maximální otevřenosti a koordinace činností založili členové kontaktní skupiny zastupující organizace a síť evropské občanské společnosti s dalšími partnery a s podporou EHSV alianci pro uskutečnění tohoto tematického roku, která je připravena převzít významnou úlohu při jeho realizaci i při vypracování doplňujících doporučení. Výbor se zavazuje vyvinout a uskutečnit rozsáhlý program účasti, transparentnosti a inovace, který by společností a institucím EU prokázal výhody, jež přináší kolektivní angažovanost, a současně by také v jistém ohledu posloužil jako pilotní projekt pro další iniciativy.

2. Kontext stanoviska

2.1 V roce 2013 si připomeneme 20. výročí zavedení pojmu „občanství Evropské unie“ Maastrichtskou smlouvou. Lisabonská smlouva (čl. 10 odst. 3 a čl. 11 Smlouvy o Evropské unii, SEU) zaručuje občanské společnosti některá nová práva; v této souvislosti je především třeba zdůraznit povinnost uloženou všem institucím EU rozvíjet zastupitelskou demokracii v rozhodovacím procesu, a to jak na individuální úrovni, tak na úrovni organizované občanské společnosti⁽²⁾. Tato práva jsou naneštěstí zatím ve společnosti málo pocítována.

2.2 Částečně v reakci na výzvu Evropského parlamentu Evropská komise navrhla vyhlásit rok 2013 Evropským rokem občanů. Ve svých návrzích se však soustředí na specifická právní hlediska, která pokrývají jen skromnou část pojmu občanství. Občanství Evropské unie představuje jeden z neúčinnějších nástrojů vytváření společné identity. Základními hodnotami Evropské unie jsou podle článku 2 SEU demokracie, svoboda, právní stát, rovnost a dodržování lidských práv⁽³⁾. Tyto hodnoty nabývají zvláštního významu pro posílení demokratického procesu, občanského uvědomění a vnímání příslušnosti k EU, zejména v tomto období krize a možných změn. Bohužel se jim však v předloženém návrhu Komise nedostává dostatečné pozornosti.

⁽²⁾ SEU, Úř. věst. C 83, 30.3.2010. Ustanovení čl. 10 odst. 3 SEU: „Každý občan má právo podílet se na demokratickém životě Unie. Rozhodnutí jsou přijímána co nejotevřeněji a co nejbližší občanům.“ Kromě toho článek 11 SEU stanovuje toto:

„1. Orgány dávají vhodnými způsoby občanům a reprezentativním sdružením možnost projevit a veřejně si vyměňovat své názory na všechny oblasti činnosti Unie.
2. Orgány udržují otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností.
3. Za účelem zajištění soudržnosti a transparentnosti činností Unie vede Evropská komise s dotčenými stranami rozsáhlé konzultace.“

⁽³⁾ Smlouva o Evropské unii, Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

2.3 V nedávném průzkumu Eurobarometru pouze 43 % dotázaných uvedlo, že vědí, co to znamená být evropským občanem, a 32 % se považovalo za dobře či velmi dobře informováno o svých právech občana EU⁽⁴⁾. V roce 2009 se voleb do Evropského parlamentu zúčastnilo pouze 43 % občanů ve věku, kdy mají právo volit⁽⁵⁾, takže volební účast byla daleko nižší než ve vnitrostátních volbách, kde dosahuje průměrně 67 %⁽⁶⁾. Necelých 30 % občanů si myslí, že mohou osobně ovlivnit procesy EU a tento podíl se snižuje⁽⁷⁾. Z průzkumu Eurobarometru z roku 2009 vyplývá, že podle respondentů je hlavní prioritou pro zajištění lepšího dodržování práv občanů zlepšení jejich dialogu s institucemi EU (37 %) (8). EHSV ve svých stanoviscích z let 1992 a 1993, jež zůstávají překvapivě aktuální, připomínal potřebu občanské angažovanosti, zabýval se otázkou legitimacy, občanského vzdělávání, informování občanů, důvěry v sílu občanské společnosti, snižování demokratického deficitu atd.⁽⁹⁾

2.4 Nedostatky evropských právních předpisů, jejich nedodržování a často kritizovaná chybějící angažovanost institucí EU ve vedení skutečného dialogu jsou pro Evropskou unii rovněž nemalým úkolem. Např. ze specifické studie uskutečněné Eurobarometrem v roce 2011 vyplývá, že sotva třetina občanů EU, či dokonce ještě méně, je úplně či částečně spokojena s efektivitou administrativy EU, s její dostupností při poskytování služeb a s její transparentností; ostatní občané vyjádřili svou nespokojenost, hlavně co se týče nedostatku transparentnosti, nebo na otázku neměli jednoznačný názor⁽¹⁰⁾.

2.5 Tyto údaje dávají tušit propast zejména mezi občany a správními orgány EU, svědčí o nízké míře zapojení do jejich fungování⁽¹¹⁾ a při pohledu na tyto údaje se do některých myslí dokonce vkrádají pochyby ohledně legitimacy přijímaných rozhodnutí obecně, ale i v otázce silného uplatňování vlivu Evropské komise vůči státům zasaženým krizí. Důsledkem je v každém případě Evropská unie méně účinná, méně jednotná a méně silná. Proto je třeba využít evropský rok 2013, zařadit tyto otázky na pořad jednání a za pomoci společností dosahovat podstatných zlepšení a diskutovat o budoucím vývoji občanství.

⁽⁴⁾ Flash Eurobarometr 294, zveřejněný v říjnu 2010.

⁽⁵⁾ COM(2010) 605 final.

⁽⁶⁾ Eurostat, Účast v parlamentních volbách v členských státech Evropské unie.

⁽⁷⁾ Standard Eurobarometr 75, zveřejněný v srpnu 2011.

⁽⁸⁾ Viz Standard Eurobarometr 72, podzim 2009, díl 2. V roce 2011 dotazované osoby jako své nejvýznamnější priority (na předem definovaném seznamu) uváděly: právo na volný pohyb a pobyt v EU (48 %), řádnou správu institucemi EU (33 %), právo předkládat stížnosti k evropskému veřejnému ochránci práv (32 %), přístup k dokumentům institucí EU (21 %), účast v evropských volbách, žije-li občan v jiném členském státě (21 %), právo na petici k Evropskému parlamentu (20 %) a možnost navrhnout legislativní opatření prostřednictvím občanské iniciativy (19 %). Viz Special Eurobarometr 75.1, zveřejněný v dubnu 2011.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV Více demokracie pro Evropu a její instituce – zlepšení informovanosti občanů a sociálních subjektů, úloha veřejného ochránce práv při Evropském parlamentu, Úř. věst. C 352, 30.12.1993, s. 63.

⁽¹⁰⁾ Special Eurobarometr 75.1, zveřejněný v dubnu 2011.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 163.

3. Obecné připomínky

Nosná myšlenka a název evropského roku

3.1 EHSV podporuje myšlenku spojit evropský rok 2013 s tematikou občanství. Zastává mínění, že se tento rok musí soustředit na soulad politik Evropské unie s hodnotami, zájmy a potřebami občanů. Jeho cílem musí být informovaná **účast** všech občanů EU v rozhodovacím procesu, na všech úrovních a ve všech stádiích přijímání rozhodnutí, **aktivní občanství** jako celek, jakož i **evropské uvědomění a sounáležitost**, hodnoty míru, svobody, právního státu, rovnosti, solidarity a dodržování lidských práv.

3.2 EHSV doporučuje, aby název evropského roku zněl „**Evropský rok aktivního a angažovaného občanství**“⁽¹²⁾.

3.3 Předložený návrh rozhodnutí⁽¹³⁾ přikládá nadměrný význam volnému pohybu osob a jejich právům, která mají být zajištěna v přeshraničním kontextu. **Podíl mobilních občanů nadále zůstává nevýrazný** a v některých zemích, zejména v Rumunsku a Bulharsku, je mobilita stále velmi obtížná, přestože tyto státy plní schengenská kritéria. Kromě toho byl rok 2006 již vyhlášen Evropským rokem mobility pracovníků.

3.4 Stávající návrh Evropské komise redukuje občanství Evropské unie na několik právních prvků, přičemž ve skutečnosti je tvořeno daleko širším spektrem pohledů. **Občanství zahrnuje i další dimenze, zejména politickou, občanskou, hospodářskou, sociální⁽¹⁴⁾ i kulturní.**

Právní aspekty evropského roku

3.5 EVSH podporuje návrh, jenž je součástí předkládaného dokumentu, na zlepšení **dialogu a výměny informací** mezi institucemi a občany EU, domnívá se však, že je třeba hlavní úlohu přiznat **participativní demokracii** a aktivnímu občanství. Je třeba plně realizovat nová práva a povinnosti obsažené v Lisabonské smlouvě⁽¹⁵⁾, na které by podle výzvy Evropského parlamentu měl být kladen důraz v roce 2013⁽¹⁶⁾. Je třeba bezodkladně zajistit otevřený a transparentní dialog mezi občany a správními orgány na všech úrovních.

3.6 EHSV žádá, aby byly do návrhu rozhodnutí rovněž zařazeny jasné a přesné odkazy na všechna ustanovení týkající se demokracie a účasti obsažená ve Smlouvě o Evropské unii (SEU) a Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU), zejména na **článek 11 SEU a článek 15 SFEU**, ale také na preambuli a článek 1, čl. 3 odst. 2 a článek 10 SEU⁽¹⁷⁾.

⁽¹²⁾ Státy, kde se tradičně chápe občanství jako aktivní občanství, by mohly používat zkrácené znění názvu.

⁽¹³⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽¹⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. prosince 2010, (2009/2161(INI)).

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

Čl. 1 odst. 2 SEU stanovuje, že „Tato smlouva představuje novou etapu v procesu vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejotevřeněji a co nejbliže občanům.“⁽¹⁸⁾

3.7 Je třeba **rozšířit právní základ** tematického roku tak, aby bylo možné dosáhnout cílů uvedených výše, brát přitom v potaz všechny aspekty občanství a zaručit jeho uplatnění a využití ve všech oblastech politické činnosti.

3.8 EHSV zdůrazňuje, že **každý členský stát** nese také svůj díl odpovědnosti, co se týče účasti společnosti na rozhodovacím procesu EU, jak uvádí např. rozhodnutí německého ústavního soudu a jím používaný termín „odpovědnost v oblasti integrace“⁽¹⁹⁾.

3.9 EHSV si přeje zdůraznění zásady **rovnosti občanů**, jak ji zaručuje článek 9 SFEU⁽²⁰⁾. Proto vyzývá, aby se v rámci evropského roku 2013 věnovala pozornost skupinám občanů, kteří jsou terčem diskriminace. Je třeba přijmout specifická opatření, jež umožní všem občanům zaručit rovnocenné možnosti výkonu jejich práv participačních, hospodářských a sociálních, ale také ostatních občanských práv nezávisle na jejich původu a státní příslušnosti, věku, zvláštních potřebách, zdravotnímu stavu, majetku, náboženském přesvědčení, rodinné situaci či jiných podobných charakteristikách. Je nutné zajistit naprostou rovnost žen a mužů⁽²¹⁾. Zvláštní pozornost by měla být věnována **boji proti ideologiím a radikálním a antidemokratickým činnostem.**

3.10 EHSV rovněž zdůrazňuje **vnější rozměr** aktivního občanství. Při organizaci tematického roku by bylo vhodné spolupracovat se sousedními zeměmi EU. Výbor vyzývá EU, aby postupovala v souladu s těmito zásadami a ve svých vnějších vztazích dodržovala tyto základní zásady a hodnoty⁽²²⁾, posílila zapojení občanské společnosti do přípravy vnější politiky a začala připravovat rok 2015, jež EHSV navrhl věnovat rozvojové spolupráci.

Volný pohyb osob

3.11 EHSV podporuje volný pohyb osob jako jednu z nepřímých priorit⁽²³⁾, stejně jako Komise, jež v předkládaném návrhu vyjadřuje odhodlání **odstranit zjištěné přetrvávající**

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

⁽¹⁹⁾ BVerfG, 2 BvE 2/08, 30. června 2009.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 83, 30.3.2010.

⁽²¹⁾ Viz zejména spis REX/307, zpravodajka paní Sharma, a Flash Eurobarometr 294 zveřejněný v říjnu 2010. Ke skupinám, které nejhůře chápou význam evropského občanství, patří především ženy a manuálně pracující.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 228, 22. září 2009, s. 28.

překážky ⁽²⁴⁾, aby všem občanům EU bez jakékoliv diskriminace umožnila svobodně vykonávat jejich práva. Současně požaduje, aby se zaměřila pozornost na **konkrétní činnosti a postupy**, které mají dlouhodobě pozitivní účinek. K těm by mohlo zejména patřit vytvoření či rozšíření programů a nástrojů na podporu, přípravu a provádění nových regulačních aktů, či přísnější kontrola a stíhání přestupků proti legislativě EU.

3.12 V rámci evropského roku 2013 bude rovněž třeba věnovat bedlivou pozornost právu občana požádat o **pomoc diplomatická a konzulární zastoupení** jiných členských států, nachází-li se ve třetí zemi.

3.13 EHSV poznamenává, že je třeba zkoumat mobilitu osob také v souvislostech **demografického** vývoje a prozkoumat její kladné účinky na **zaměstnatelnost a konkurenceschopnost**. Mobilita také podporuje rozvoj i využívání a respektování evropské legislativy v četných oblastech, jako jsou například práva spotřebitelů, pohyb zboží, služeb a kapitálů, zdravotnictví, školství, hlasovací právo a právo svobodně kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu v případě, kdy se občan nachází v jiném členském státu EU, získávání jazykových, mezikulturních a sociálních dovedností a další sociální a ekonomická práva a záruky. Mobilita osob tedy znamená také umožnit občanům, aby těžili z výhod jednotného trhu a přispívali k dosahování cílů strategie Evropa 2020 v oblasti růstu.

Organizační aspekty evropského roku

3.14 Organizátoři evropského roku 2013 se budou muset držet hlášených cílů a hodnot. EHSV se vyslovuje pro to, aby byl jeho proces plánování a provádění co **nejotevřenější** a aby do něj byly na všech úrovních a ve všech stádiích zapojeny stejně jako Výbor regionů a sám EHSV i organizace reprezentující občanskou společnost, sociální partneři, celostátní i místní správní orgány.

3.15 EHSV požaduje, aby se zvláštní pozornost věnovala spolupráci se **školami a vysokoškolskými zařízeními** a spolupráci na jejich činnostech. Každý členský stát si musí být vědom své úlohy zakládat vhodné pedagogické programy, které by mohly být způsobilé pro podporu Evropské komise.

3.16 K vedení konzultací s občanskou společností je třeba vypracovat **konkrétní metodiku** a sbírku nebo příručku osvědčených postupů.

3.17 Je vhodné široké využití možností nabízených **moderními technologiemi**, zvláště sociálních sítí a dalších médií, jejichž obsah je určen příspěvků uživatelů, především zavedením konzultačních rubrik na internetových stránkách všech institucí EU.

3.18 Výbor mimo to vyzývá k zajištění transparentní a **účinné koordinace** evropského roku 2013 na všech úrovních

a mezi všemi zúčastněnými aktéry, zejména co nejširším využitím možností řídicích skupin a vytvořením účinných mechanismů pro výměnu zkušeností na vnitrostátní úrovni.

3.19 Na základě příznivých dřívějších zkušeností získaných během předchozích evropských roků Výbor podpořil vznik široké a otevřené **koalice organizací občanské společnosti pro realizaci tohoto tematického roku**, kterou založili členové kontaktní skupiny zastupující organizace a sítě evropské občanské společnosti a další partneři, a vyjádřil ochotu spolupracovat s touto koalicí. EHSV má v úmyslu zřídit koordinační skupinu, jež mu umožní sledovat průběh tohoto roku a přispěje k jeho úspěšné realizaci. Za tímto účelem by také měla být navázána úzká spolupráce mezi koalicí občanské společnosti a koordinační skupinou EHSV.

Výbor se domnívá, že se svými partnery na úrovni EU a členských států může v této věci podstatně přispět díky svému působení na zástupce občanské společnosti, kteří ponесou spoluodpovědnost za uskutečnění tematického roku, a to v oblasti zjišťování, spolupráce a motivování. Jedná se také o příležitost, aby se EHSV mohl podělit o své jedinečné zkušenosti s dosahováním občanského konsensu a navazováním spolupráce.

3.20 EHSV vyzývá k vypracování a zavedení specifických opatření, která by zabezpečila **vazbu mezi různými tematickými roky a upevnění výsledků jejich konání**. Navrhuje propojit z hlediska obsahu evropské roky 2010 a 2013 ⁽²⁵⁾ s roky následujícími, zejména rokem 2014, který má být podle návrhu zasvěcen tematice rodiny.

3.21 Musí být nejen uskutečněny informační kampaně, ale také využity konkrétní a praktické činnosti a postupy připravené vedoucími činiteli ve spolupráci se zástupci společnosti. Je třeba vyvážit a upravit seznam doporučených akcí uvedený v článku 3 předloženého návrhu podle doporučení tohoto stanoviska s tím, že primárním účelem je úplné provedení článků 10 a 11 SEU.

4. Konkrétní připomínky

Účast společnosti a legitimita rozhodnutí

4.1 Výbor usuzuje, že návrh ve své stávající podobě nepodporí vnímání příslušnosti k EU. Návrh nepokládá nutné základy, jež by v rámci evropského roku 2013 umožnily dosáhnout hmatatelných výsledků a zmírnit propastnou vzdálenost mezi společnostmi a rozhodujícími činiteli, co se týče účasti občanů, či výrazně zlepšily legitimitu institucí EU. Výbor doporučuje v kontextu tematického roku připravit **zavedení nového programu pro podporu a zřizování mechanismů, jakož i pro přípravu a přijímání právních aktů** v této oblasti.

⁽²⁴⁾ COM(2010) 603 final.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008; Úř. věst. C 128, 18.5.2010; Úř. věst. C 51, 17.2.2011.

4.2 Výbor zejména zdůrazňuje, že Evropská komise by měla jednat prostřednictvím konkrétních návrhů, zejména bílých knih o **souhrnném provedení článků 10 a 11 SEU**. Zavedení občanské iniciativy (čl. 11 odst. 4 SEU) a další dosud vytvořené mechanismy nepostačují k zajištění plné účasti společnosti. Již nyní je třeba zahájit diskusi o různých možnostech, jak je doplnit ⁽²⁶⁾.

4.3 Rovněž je zapotřebí usilovat o **doplnění** existujících **mechanismů** dialogu a účasti, **shromáždit osvědčené postupy** ⁽²⁷⁾ a zlepšit spolupráci mezi institucemi EU, jakož i mezi evropskou úrovní a vnitrostátními orgány činnými v otázkách týkajících se Unie, z nichž uveďme alespoň vlády, vnitrostátní parlamenty a občanskou společnost, a to tak, aby rozhodování bylo co nejotevřenější a nejtransparentnější.

4.4 Nezávisle na této činnosti Výbor vyzývá členské státy EU, aby také zlepšily mechanismy účasti společnosti **na vnitrostátní, regionální a místní úrovni** tím, že do probíhajícího dialogu zapojí širokou veřejnost a dopracuje konkrétní výkonnostní ukazatele dosahování vytyčených cílů.

4.5 Diskutování o těchto myšlenkách je třeba podnitit také na evropské úrovni. Je třeba zejména dbát na to, aby každý občan měl možnost posoudit rozsah projednávané problematiky a také rozumět tomu, kdy a jakým způsobem se do rozhodovacího procesu může zapojit. Také je třeba posílit a podpořit ⁽²⁸⁾ **evropský prostor v médiích**, a to z hlediska usídlení, vzdělávání ⁽²⁹⁾ a kultury.

4.6 Výbor připomíná svou úlohu mostu mezi evropskými institucemi a organizovanou občanskou společností ⁽³⁰⁾. V rámci příprav na zahájení evropského roku 2013 je **Výbor odhodlán rozvíjet a provádět rozsáhlý program účasti, transparentnosti a inovace**, který by společností a institucím EU ukázal výhody, jež přináší kolektivní angažovanost, a současně také v jistých ohledech posloužil jako pilotní projekt pro další iniciativy.

Předchozí stanoviska a hodnocení tematického roku

4.7 Již ve svých **předchozích stanoviscích** EHSV naléhavě a vytrvale prosazoval hodnoty a cíle uvedené v tomto stanovisku, zejména informovanou občanskou účast, občanské vzdělávání a ochranu a rozvíjení práv všech občanů ⁽³¹⁾.

4.8 Výbor doporučuje zahrnout do akčního plánu a rovněž podporovat dalšími prostředky činnosti související s mobilitou, které prosazoval v **předchozích stanoviscích**; zejména jde o povzbuzování především mobility mladých a její přístupnosti,

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽²⁷⁾ Viz rovněž Konference mezinárodních nevládních organizací INGO, CONF/PLE(2009)CODE1, 2009.

⁽²⁸⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 163.

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 29.

⁽³⁰⁾ Úř. věst. 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽³¹⁾ K tomuto bodu lze odkázat například na stanoviska EHSV zmíněná v tomto dokumentu.

mobility v oblasti vzdělávání a specializované odborné přípravy, zlepšení přístupu k celoživotnímu učení, zahájení činností orientovaných na **odstranění překážek** vytvořených vzdělávacími systémy, odstranění nedostatků v jazykových znalostech, otázky zdravotní péče, přístup k bydlení a další problematiky ⁽³²⁾. EHSV vyzývá také k zamyšlení nad méně příznivými hledisky, která mohou souviset s mobilitou, jako je rozdělení rodin, riziko ztráty kultury nebo socioekonomické účinky v regionu, odkud dotčené osoby pocházejí.

4.9 Je třeba podpořit návrh, aby každý členský stát připravil příručku o právech přiznaných občanům jiných zemí Unie sídlícím na jeho území a aby byl kromě toho povinován jim poskytovat další snadno dostupné zdroje informací ⁽³³⁾. Všechny body stanoviska Výboru k aktivnímu občanství si rovněž zaslouhují podporu ⁽³⁴⁾.

4.10 Výbor se připojuje k myšlence vypracovat **monitorovací zprávu o občanství EU** a také k návrhu vypracovat akční plán o prostředcích umožňujících odstranit překážky, jež občanům stále ještě brání ve výkonu jejich práv. V této souvislosti navrhuje, aby účast občanů byla označena za hlavní prioritu. Domnívá se, že taková iniciativa kladně zapůsobí na informovanost a účast občanů ve volbách do Evropského parlamentu, které se budou konat na jaře roku 2014, i později.

4.11 Výbor upozorňuje na **nedostatek souladu mezi politikami** připravovanými Evropskou komisí: na jedné straně je z nich patrná vůle zdůrazňovat mobilitu, zatímco na druhé straně se plánuje, že v novém rozpočtovém období dojde k výrazným změnám v programu Mládež v akci, jež by mohly mít zcela opačný účinek a oslabit u mladých lidí pocit sounáležitosti s Evropskou unií a občanské a evropské smýšlení.

4.12 Výbor souhlasí s **důkladným vyhodnocením** výsledků evropského roku 2013 a se shromážděním a prostudováním názorů na jeho průběh vyjádřených občany. Bude třeba tyto závěry zohlednit v dalším rozvoji politik EU, které se týkají problematiky občanství. Ze strany Evropského hospodářského a sociálního výboru se nabízí možnost vypracovat **stanovisko**, které by obsahovalo konkrétní ukazatele a hlavní směry pro další vývoj této problematiky.

Institucionální rámec

4.13 Výbor navrhuje prozkoumat možnost vytvoření zvláštní **meziskupiny při Evropském parlamentu**, která by podpořila interinstitucionální spolupráci za účasti EHSV zaměřenou na přípravu a uskutečnění evropského roku.

⁽³²⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽³³⁾ „Evropské občanství – přeshraniční mobilita“, celková zpráva, kvalitativní studie, realizace: TNS Qual+, srpen 2010.

⁽³⁴⁾ Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 29.

4.14 EHSV doporučuje, aby v rámci příprav evropského roku 2013 byly zaručeny **odpovídající zdroje** pro útvary Komise pověřené otázkami souvisejícími s účastí občanské společnosti a jejím posílením, aby byla rozšířena jejich působnost a posílen jejich význam a koordinace. Žádá, aby se zvláštní pozornost věnovala také podpoře a koordinaci dobrovolnické práce.

4.15 Vzhledem k nevelké viditelnosti a účinnosti informačních zdrojů, jako je služba Europe Direct, portál „Vaše Evropa“ a systém Solvit, je sporné, zda na ně má být kladen tak výjimečný důraz. Součástí tohoto seznamu by mohly být také Europeana a EURES. Orgány EU však mohou mít pouze nepřímou úlohu a hlavní důraz musí být kladen na organizovanou občanskou společnost. V každém případě musí **informování být přizpůsobeno publiku**, na které se obrací, a poskytovat moderní a novátorské způsoby šíření, včetně využití sociálních médií a dalších mechanismů.

Finanční aspekty

4.16 Výbor doporučuje vyčlenit na evropský rok 2013 **dostatečný a přiměřený rozpočet**. Finanční rámec o částce 1 milionu EUR, jenž je nyní na dosažení cílů takového významu vyčleněn, je nedostatečný. Na evropský rok 2011 byl vyčleněn rozpočet přibližně ve výši 11 milionů EUR⁽³⁵⁾, počítáme-li do něj přípravy učiněné již během roku 2010, a evropský rok 2010 disponoval rozpočtem ve výši 17 milionů EUR⁽³⁶⁾. Kromě toho se plánuje, že na evropský rok 2013 budou přiděleny zdroje pocházející z rozpočtových okruhů a programů generálního ředitelství pro komunikaci, nejedná se tedy o dodatečné financování⁽³⁷⁾. Dále se v této částce bohužel nepočítá s žádným zdrojem spolufinancování občanských iniciativ a organizací občanské společnosti⁽³⁸⁾. Výbor se domnívá, že plánovaná částka v průměrné výši 0,2 centu na občana EU není dostatečně vysoká, aby umožnila realizaci opatření požadovaných v tomto stanovisku, byť ne všechny činnosti a

iniciativy jsou náročné na zdroje. V každém případě je vhodné věnovat zvláštní pozornost činnostem, jež nebudou mít k dispozici nutné finanční prostředky.

4.17 Výbor doporučuje zrušit ustanovení, podle něž financování „bude mít obecně podobu **přímého nákupu** zboží a **služeb** podle stávajících rámcových smluv“⁽³⁹⁾, neboť v podstatě bude mít za následek vynaložení velkých nákladů na kampaně, které připravují společnosti pro styk s veřejností a které nemají trvalý charakter a mohou mít dokonce negativní následky nebo v mnoha členských státech zcela neuspět, protože se připravují na jedno kopyto. Bylo by vhodné, aby se financování v co nejširší míře světovalo organizacím občanské společnosti na celostátní nebo místní úrovni, jež musí být hlavními organizátory evropského roku. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, by bylo poskytování zdrojů prostřednictvím zastoupení Evropské komise v členských státech.

4.18 Bude třeba zohlednit výsledky evropského roku 2013 a z nich získaná ponaučení při **přípravě finančních nástrojů**, např. budoucího programu financování „Evropa pro občany“ a dalších. Současně je třeba obsáhleji informovat o možnostech finanční pomoci určené na podporu občanství EU⁽⁴⁰⁾, zajistit přiměřenou úroveň financování těchto cílů a přistoupit k obnově programu dotací na účast nebo strukturovaný dialog o evropských otázkách na úrovni členských států a Evropské unie. Tato činnost rovněž naváže na starší programy, jejichž cílem bylo povzbudit aktivní účast občanů EU a jejich pocit příslušnosti k Unii⁽⁴¹⁾. K pokrytí spolufinancování projektů je třeba využívat práce dobrovolníků.

4.19 Výbor mimo to doporučuje zaujmout **novátorský přístup k plánování**, řízení a využívání **finančních zdrojů** na úrovni EU stejně jako na jiných úrovních, zejména účasti občanů při přidělování částek rozpočtu na evropský rok.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁵⁾ Evropský rok dobrovolnictví 2011.

⁽³⁶⁾ Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 55.

⁽³⁷⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽³⁸⁾ Kontaktní skupina EHSV „Evropské občanství nejsou jen práva! Otevřený dopis poslancům Evropského parlamentu – návrh Komise určit rok 2013 Evropským rokem občanů“.

⁽³⁹⁾ COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

⁽⁴⁰⁾ COM(2010) 603 final.

⁽⁴¹⁾ Zpráva o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU v letech 2007–2010 – COM(2010) 602 final, Brusel, 27. října 2010.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora růstu a zaměstnanosti – plán modernizace evropských systémů vysokoškolského vzdělávání

COM(2011) 567 final

(2012/C 181/25)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**

Spoluzpravodaj: **pan STERN**

Dne 20. září 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora růstu a zaměstnanosti – plán modernizace evropských systémů vysokoškolského vzdělávání

COM(2011) 567 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 100 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Dobře koncipované vysokoškolské vzdělávání je klíčové pro hospodářskou a intelektuální budoucnost Evropy, posiluje základnu sociální a hospodářské výkonnosti, obohacuje životní a pracovní podmínky příští generace (příštích generací) a je nezbytné pro utváření budoucích hodnot v evropské společnosti.

1.2 EHSV ve velké míře sdílí analýzu Komise a také návrhy a doporučení Komise a Rady⁽¹⁾, které mají být provedeny v nadcházejících letech, přičemž řada z nich je spojena se stanoviskem EHSV z roku 2009 k tématu Univerzity pro Evropu⁽²⁾. EHSV zdůrazňuje, že plán EU musí být dokončen, a očekává větší ambice ze strany Rady.

1.3 Navzdory větší informovanosti a shodě názorů je před námi ještě dlouhá cesta. Zlepšení navržená na papíře jsou často neochotně prováděna. Skryté zájmy, (mírný) protekcionismus a stále ještě značná rozmanitost a roztržitost spektra vysokoškolského vzdělávání – navzdory boloňskému procesu – blokuje rychlé úpravy. Nejedná se pouze o technickou záležitost, neboť tyto úpravy často zahrnují přepracování stávajících struktur a také nové definování odpovědností, metod, programů a zaměření. Tyto skutečnosti si žádají, aby byla procesu modernizace věnována neustálá pozornost, a to přesnějším a podrobnějším způsobem.

1.4 Efektivní rozmanitost vysokoškolského vzdělávání je samozřejmě žádoucí. Vedle klasických univerzit, jež propojují

výuku a výzkum, by měly existovat další typy vysokoškolského vzdělávání, jako jsou např. instituce vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání s převážně regionálním zaměřením – včetně přeshraničního – a instituce s omezeným počtem oborů. Obecněji je nutná inteligentní specializace a osobité profily. EHSV vyzdvihuje účinné synergie mezi různými typy výuky a dále vyzdvihuje flexibilní učební plány na všech úrovních vzdělávání.

1.5 Strategie Evropa 2020 by měla být plně uplatňována, a to z hlediska obsahu i z hlediska organizace. Komise, Rada, členské státy a instituce vysokoškolského vzdělávání by měly sdílet odpovědnosti a efektivně spolupracovat. Strategie Evropa 2020 znamená vzájemné propojení mezi vysokoškolským vzděláváním a stěžejními iniciativami, jako je např. Unie inovací, Průmyslová politika, Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa a Mládež v pohybu. Systémy a politiky v oblasti vysokoškolského vzdělávání by měly být součástí doporučení pro jednotlivé země v rámci evropského semestru.

1.6 Autonomie⁽³⁾, odpovědnost a transparentnost institucí jsou klíčem ke splnění jejich úkolů a k vytvoření větší efektivity nákladů. Jsou také klíčové pro to, aby se vysokoškolské vzdělávání stalo ústředním prvkem vytváření pracovních míst, zaměstnatelnosti a inovace. (Vnitrostátní) programy by měly zajišťovat profesionalizaci řízení, aktualizaci učebních osnov, odbornou přípravu, zajištění kvality učení a výzkumu, specializaci a také přitažlivost na mezinárodní úrovni. Zvláštní pozornost je třeba věnovat podnikatelskému duchu na univerzitách.

⁽¹⁾ Závěry Rady z 28. a 29. listopadu 2011 k plánu modernizace.

⁽²⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 48–55.

⁽³⁾ Viz nejnovější analýza „University Autonomy in Europe – the Scoreboard“, Evropská asociace univerzit, 2011: svět ještě není ztracený.

1.7 Klíčovým aspektem je financování. Pro strategii Evropa 2020 a pro postavení Evropy ve světě je znepokojující a kontraproduktivní, že vysokoškolské vzdělávání je nedostatečně financováno a že rozpočtová omezení vyvíjejí další tlak na veřejné finance. Je třeba zajistit dostatečné finanční prostředky pro vysokoškolské vzdělávání bez ohledu na zdroje financování. Měly by být šířeny osvědčené postupy.

1.8 Počet studentů stále rychle narůstá. Je třeba zajistit rovné příležitosti bez ohledu na pohlaví ve všech oblastech a na všech úrovních. Dynamika hospodářství a společnosti jako celku si žádá neomezený přístup a uspokojivou kvalitu. Případné zavedení (nebo zvýšení) školného na vnitrostátní úrovni by mělo být doplněno souvisejícími politikami v oblasti stipendií a půjček, k čemuž musí být zajištěn přístup.

1.9 Je zapotřebí více studentů a znalostních a výzkumných pracovníků v technické oblasti. Technické vzdělávání musí být prezentováno atraktivněji. Příspěvek sociálních partnerů a odborné znalosti na trhu práce musí být dobře strukturovány. Podniky – bez ohledu na jejich velikost – by měly mít možnost výrazně přispívat do učebních osnov, odborné přípravy a k nastolení podnikatelského ducha.

1.10 Univerzity a podniky by měly společně rozvíjet strategické inovační programy, zároveň by si však obě strany měly zachovat svou autonomii a své odpovědnosti. Interakce mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a společnostmi obvykle výrazně přispívá k výzkumu, přenosu znalostí, rozvoji přenositelných dovedností a také k rozvoji myšlenek. Osvědčené postupy by měly být šířeny.

1.11 Potřeba zavést systém hodnocení a posouzení kvality je nedocentitelná z hlediska efektivity nákladů a úspěšné mezinárodní mobility. EHSV vítá pečlivě plánované zavedení mnohostranného systému hodnocení univerzit (U-Multirank). Kromě tohoto „mapování“ je nutné zlepšit další podmínky pro mobilitu studentů a výzkumných pracovníků a pro internacionalizaci.

1.12 Sblížení systémů vysokoškolského vzdělávání má pozitivní dopad na podmínky přeshraniční mobility studentů a výzkumných pracovníků, což je prospěšné pro individuální výkonnost a také pro evropský trh práce a evropskou integraci. Program Erasmus by měl zahrnovat pilotní projekt „semestr mobility“.

1.13 EHSV důrazně podporuje vazbu mezi plánem modernizace, programem Horizont 2020, programem Erasmus pro všechny a strukturálními fondy.

2. Úvod

2.1 Vzdělávání na všech úrovních je prvořadým zájmem EU. Díky subsidiaritě se vysokoškolské vzdělávání v Evropě rozvíjí na vnitrostátní úrovni. Pokud jde o oblasti činnosti EU, Lisabonská smlouva se zmiňuje pouze o odborném vzdělávání a rekvalifikaci⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Hlava XII, Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport, články 165 a 166.

2.2 Boloňská konference v roce 1999 byla počátkem rozhodujícího zlomu, který vedl k celoevropskému systému bakalářského, magisterského a doktorského studia. Boloňská dohoda přispěla ke sblížení systémů vysokoškolského vzdělávání v Evropě.

2.3 Během té doby EU spustila úspěšné mezinárodní programy pro studenty a výzkumné pracovníky jako např. Erasmus, Erasmus Mundus, akce Marie Curie atd. Prostřednictvím úspěšných rámcových programů systematicky podporovala přeshraniční výzkumné projekty.

2.4 Reformy a iniciativy přicházející zdola mezi evropskými univerzitami a v rámci nich jsou v plném proudu. Vedou také k vytváření skupin podobně zaměřených univerzit, jako je Liga evropských výzkumných univerzit, seskupení Coimbra Group a další, jež podporují specializaci v různých odvětvích, např. ve výzkumu a ve společenských vědách.

2.5 V roce 2009 EHSV dospěl k závěru, že „v současném univerzitním systému, který zdaleka není optimální, je velký potenciál univerzit nedostatečně rozvinut“⁽⁵⁾. S tímto názorem souhlasila také Komise ve svém plánu modernizace.⁽⁶⁾ Rada konstatuje, že „kvalita vzdělávání a výzkumu je hlavní hnací silou modernizace“ a „posilování znalostního trojúhelníku tvořeného vzděláváním, výzkumem a inovacemi, je zásadní podmínkou k pracovním místům a růstu“.⁽⁷⁾

2.6 K modernizaci vysokoškolského vzdělávání musí docházet ve velmi rozdílných podmínkách v rámci odlišných vnitrostátních a regionálních socioekonomických kontextů. Klasické univerzity a jiné typy institucí mají specifická poslání. Koncept klasické univerzity zahrnuje vzdělávání, výuku i výzkum.

2.7 S ohledem na udržitelnou hospodářskou a sociální obnovu jsou velmi důležité rozhodující kroky ke zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání.

2.8 Kromě mnoha analýz o požadovaných reformách pracovní dokument doprovázející sdělení⁽⁸⁾ shrnuje v členských státech vývoj, pokud jde o podporu modernizace. Je však stále třeba zabývat se značnými rozdíly v klíčových oblastech, jako je:

— hospodářská produktivita země – míra dosažení vysokoškolského vzdělání a hospodářský výkon na jednoho obyvatele;

— kvalifikace s ohledem na zaměstnatelnost;

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 48–55, odst. 1.1.

⁽⁶⁾ COM(2011) 567 final, s. 2.

⁽⁷⁾ Závěry Rady týkající se modernizace vysokoškolského vzdělávání ze dne 28. a 29. listopadu 2011.

⁽⁸⁾ SEC(2011) 1063 final, s. 48.

- rozdíly, pokud jde o dosažení stanoveného cíle, aby 40 % obyvatel EU mělo vysokoškolské vzdělání, třebaže míra vysokoškolského vzdělávání se v celé Evropě rychle zvyšuje;
- různě vysoké míry investic do vysokoškolského vzdělávání, rozdíly ve financování, nerovnosti v rozvoji veřejně a soukromě financovaného vysokoškolského vzdělávání;
- navzdory rozsáhlé a dalekosáhlé reformě řízení vysokých škol stále existují rozdíly ve finanční a institucionální autonomii a odpovědnosti.

2.9 Ve své celkové analýze Komise také poukazuje na změny, především na rozvoj znalostního trojúhelníku na celém kontinentu, užší vztahy mezi univerzitami a podnikatelskými kruhy, zaměření na kvalifikované činnosti náročné na odborné znalosti, jako je výzkum a vývoj, marketing a prodej, řízení hodnotového řetězce a finanční služby, služby obecně, IKT, málo zastoupené společenské skupiny, měnící se vyvážené zastoupení žen a mužů – ženy představují více než polovinu studentů na nižším než doktorském studiu v Evropě, třebaže na doktorandské úrovni dochází k opačnému trendu – a velmi kvalitní přeshraniční evropskou a celosvětovou mobilitu ve vzdělávání.

2.10 EHSV podporuje rozšíření stávajících zpráv o jednotlivých zemích, analýz a doporučení v souladu se systematickou metodou pro jednotlivé země, jež je použita ve zprávách o pokroku v boloňském procesu, a s podrobnými studiemi OECD o vysokoškolském vzdělávání a hodnocení kvality. Přístup podle jednotlivých zemí poskytne osvědčené postupy.

2.11 EHSV upozorňuje, že některé důležité otázky jsou v převážně všeobecné analýze opomíjeny – např. vnitrostátní a regionální politický zásah do vysokoškolského vzdělávání, způsob, jakým je v členských státech uskutečňována potřeba podpořit účast a kvalitu, přístup úřadů ke specifickým požadavkům ohledně profesorů, učitelů, výzkumných pracovníků a studentů, vzájemný vztah mezi různými úrovněmi vysokoškolského vzdělávání v členských státech, rozvoj společné základny pro vzdělávání a výzkum v rámci univerzit a v neposlední řadě spolehlivé statistické údaje.

2.12 Komise a Rada jednoznačně zdůrazňují vztah mezi vysokoškolským vzděláváním a ekonomikou. Konkrétně se nezabývají lékařskými fakultami, fakultami sociálních věd či humanitními fakultami. To je pochopitelné s ohledem na to, na jaké obory je třeba se zaměřit, zejména v období krize. Na druhou stranu vzhledem k tomu, že cílem jakéhokoli vzdělávání je optimální vztah mezi vzděláním a prací, bylo by velmi žádoucí diskutovat také o tom, jak by měly být modernizovány fakulty či akademická obec, jež nejsou přímo spjaty s ekonomikou, ale jsou důležité.

2.13 Je nutná spolupráce mezi průmyslem a lékařskými fakultami, neboť nové nákladově efektivní diagnostické a léčebné technologie vyžadují nákladnou, kapitálově intenzivní praktickou odbornou přípravu, vysoce kvalitní vzdělávání a celoživotní učení. To přispěje ke snížení míry úmrtnosti a zdravotních postižení.

3. Strategie Evropa 2020 a vysokoškolské vzdělávání

3.1 V roce 2009 EHSV kvalifikoval Lisabonskou strategii a evropské vysokoškolské vzdělávání jako potenciální hlavní činitele procesu modernizace. Ve stejném duchu Komise správně spojila univerzity s cíli strategie Evropa 2020.

3.2 Rozhodující inovace provedená v rámci strategie Evropa 2020 se týká správy: užší koordinace v rámci Komise a mezi členskými státy a EU, a to také v oblastech, na něž se nevztahuje Smlouva, popř. se na ně vztahuje pouze částečně.

3.3 Pro vysokoškolské vzdělávání jsou velice důležité stěžejní iniciativy, především Průmyslová politika, Unie inovací, Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa a Mládež v pohybu.

3.4 Větší monitorovací úloha Komise, včetně doporučení pro jednotlivé země v rámci evropského semestru, by měla podporovat nezbytné reformy vysokoškolského vzdělávání.

3.5 Plán modernizace vysokoškolského vzdělávání musí být zcela v souladu se strategií Evropa 2020. EHSV vítá klíčovou úlohu vzdělávání v rámci strategie Evropa 2020 a odkaz na ní ve strategické agendě Komise.

3.6 EHSV se domnívá, že souvislost mezi strategií Evropa 2020 a vysokoškolským vzděláváním se v zásadě týká těchto skutečností:

- strategie Evropa 2020 propojuje vysokoškolské vzdělávání s inovacemi, průmyslovou politikou a mobilitou;
- vytváří další základnu pro společné názory a spolupráci mezi Komisí a členskými státy, mezi jednotlivými členskými státy a mezi vzdělávacími institucemi;
- vytváří nové impulzy pro modernizaci na vnitrostátní úrovni;
- vývoj v oblasti vysokoškolského vzdělávání se musí stát součástí doporučení pro jednotlivé země v ročním semestru;
- strategie Evropa 2020 přispěje ke vzniku nových fór pro spolupráci a zvýší úspěšnost přeshraničních sítí;
- vazba s průmyslovou politikou a inovací si žádá intenzivní konzultace se soukromým sektorem. Konzultace s malými a středními podniky a s mikropodniky je stále podceňována. EHSV trvá na tom, aby instituce vysokoškolského vzdělávání, vlády a Komise přijaly skutečný závazek, pokud jde o využití praktických zkušeností těchto podniků při vytváření programů a učebních osnov.

3.7 Komise rozlišuje mezi klíčovými otázkami, jejichž řešení je v kompetenci členských států (a vzdělávacích institucí) na straně jedné, a specifickými otázkami na úrovni EU na straně druhé. EHSV upřednostňuje uvádět sdílené odpovědnosti členských států a Komise ve strategii Evropa 2020.

4. Otázky, kterými se mají zabývat členské státy, Rada a instituce vysokoškolského vzdělávání

4.1 Stanovení klíčových otázek v členských státech by mělo vést k cíleným opatřením. Je třeba více podnětů. Rada by měla stanovit priority na návrh Komise, jež bude následně monitorovat provádění na vnitrostátní úrovni.

4.2 Je vhodné klást zvláštní důraz na „pružnější systémy správy a financování, v nichž bude větší autonomie vzdělávacích institucí vyvážena odpovědností všech účastníků“, což povede ke specializaci, dobrým výkonům v oblasti vzdělávání a výzkumu a k diverzifikaci⁽⁹⁾.

4.3 Jak EHSV tvrdil v roce 2009, vhodný rámec a autonomie mají rozhodující význam⁽¹⁰⁾. Navzdory tomu, že za organizaci, včetně autonomie a financování, odpovídají v první řadě členské státy, se EHSV domnívá, že je nezbytné vést mezi jednotlivými členskými státy a v Radě diskusi o těchto aspektech, protože do značné míry ovlivňují konečný výsledek pro učitele a žáky.

4.4 EHSV souhlasí s politickými cíli stanovenými v tabulce Klíčové politické otázky v odstavci 2.5 plánu modernizace. Tyto cíle zahrnují mnohem více nežli technické úpravy. Jsou ve velké míře spjaty s vnitrostátním politickým prostředím. Tyto otázky by měly být adresovány především vládám, spíše než institucím vysokoškolského vzdělávání. Je velice důležité, aby byly se všemi zúčastněnými stranami projednány otázky týkající se politické vytrvalosti, právních předpisů a regulace.

4.5 Je také třeba povzbudit vlády a instituce, aby učinily srovnání prospěšnosti větší autonomie v mezinárodním měřítku.

4.6 Na rozdíl od běžné praxe, jež zahrnuje stále větší „masovost“ vysokoškolského vzdělávání⁽¹¹⁾, je nutné se v souladu se stávající debatou o vysokoškolském vzdělávání zaměřit na přechod na inteligentní specializaci, různorodost strategických rozhodnutí a rozvoj špičkových středisek. Úspěšné příklady v jednotlivých členských státech mohou vést k dalšímu pokroku.

4.7 EHSV uznává, že tyto cíle mohou znamenat výrazný posun v postoji členských států ke vzdělání. Tuto problematiku je třeba projednat v Radě, včetně plánů a harmonogramů.

4.8 V době současné krize existuje zjevná souvislost mezi modernizací vzdělávání a hospodářstvím. Tento proces by však měl být širší. EHSV rovněž upozorňuje na to, že je zapotřebí modernizovat normy, pokud jde o profesionalizaci,

učební osnovy, diplomy a mobilitu v oblasti společenských a humanitních věd, jež jsou důležité pro intelektuální život, hodnoty a identitu Evropy. Kromě toho dobře spravované lékařské fakulty, fakulty společenských věd a humanitní fakulty jsou rovněž prospěšné pro hospodářství.

4.9 EHSV schvaluje užší vztahy mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a podniky. Souhlasí s názorem, že úzké a účinné vazby mezi vzděláváním, výzkumem a podniky, spolu s přechodem k otevřené inovaci, budou klíčovými pro znalostní trojúhelník.

4.10 V případě institucí, jež jsou přímo či nepřímo spjaty s hospodářstvím, EHSV proto schvaluje partnerství s různými typy podniků jako „ústřední činnost institucí vysokoškolského vzdělávání“.⁽¹²⁾ Je třeba se zaměřit na podnikatelské, kreativní a inovativní dovednosti studentů a také na interaktivní vzdělávací prostředí a infrastruktury pro předávání znalostí. Rovněž je třeba podporovat podnikatelského ducha na univerzitách.

4.11 Je třeba vytvořit podmínky pro to, aby mohli studenti snadno přecházet z jednoho typu vzdělávací instituce na druhý, včetně flexibilního přechodu z postsekundární odborné přípravy na vysokoškolské vzdělání s cílem zvýšit si kvalifikaci⁽¹³⁾. Tyto podmínky jsou také nejužitečnější v celoživotním učení.

4.12 Regionální rozvoj si zasluhuje zvláštní pozornost. V mnoha regionech, především v metropolitních oblastech, má propojení mezi vysokoškolským vzděláváním, trhem práce, výzkumem, inovací a podniky rozhodující význam. Tyto regiony stále více rozvíjejí nadnárodní a někdy dokonce celosvětová specifika. Systematické zapojení vysokoškolského vzdělávání je obvykle hnací silou pro místní a regionální rozvoj a podporuje hospodářskou odolnost. Vnitrostátní orgány musí být podněcovány ke stimulaci těchto regionálních procesů⁽¹⁴⁾.

4.13 EHSV zdůrazňuje přeshraniční regionální spolupráci v oblasti vysokoškolského vzdělávání. ESÚS mohou zabezpečit podporu sousedním regionům a také regionům se srovnatelnou hospodářskou strukturou.⁽¹⁵⁾

4.14 Klíčovou otázkou je financování. Krize rovněž ovlivňuje veřejné financování vysokoškolského vzdělávání. Obecně hrozí, že vysokoškolské vzdělávání bude strukturálně nedostatečně financované. Celkové výdaje představují 1,2 % HDP ve srovnání s 2,9 % HDP v USA a 1,5 % HDP v Japonsku. Kromě toho soukromé výdaje jsou ve srovnání s USA a Japonskem velmi

⁽⁹⁾ COM(2011) 567 final, s. 9, Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 48–55, odstavec 1.4.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 48–55, odst. 1.4, 3.5.1 a 3.5.2.

⁽¹¹⁾ Mezi roky 200 a 2009 se počet studentů vysokých škol v EU zvýšil o 22,3 % na více než 19,4 miliónu. Pracovní dokument útvarů Komise o vývoji v evropských systémech vysokoškolského vzdělávání, SEC(2011) 1063 final, s. 16. Tento údaj však nevypovídá nic o kvalitě získaných kvalifikací.

⁽¹²⁾ COM(2011) 567 final, s. 8 Viz také závěry Rady z 28. a 29. listopadu 2011, které vyzdvihují partnerství a spolupráci s podniky a dalšími soukromými a veřejnými subjekty.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 1, jež rovněž vyzývá Komisi ke spojení boloňského a kodaňského procesů do jednoho integrovaného přístupu, a Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 11.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 7.

⁽¹⁵⁾ Tamtéž, odstavce 5.7 a 5.8.

nízké. V zemích BRIC však mezitím dochází k výraznému pokroku. EHSV konstatuje, že předchozí cíl EU vyčlenit 2 % na vysokoškolské vzdělávání nebyl převzat ve strategii Evropa 2020.

4.15 Požadované financování a cíle, jako např. vysoce kvalifikovaní absolventi vysokých škol, profesionalizace řízení a efektivita nákladů, by měly podporovat strategii Evropa 2020.

4.16 V rámci členských států existuje velké množství různých způsobů financování. Některé země jsou na tom o mnoho lépe nežli jiné. Jelikož mezi výsledkem vysokoškolského vzdělávání a zaměstnaností existuje vzájemný vztah, je nezbytné zachovat dostatečné finanční prostředky a podpořit větší škálu zdrojů financování, mimo jiné využití veřejných prostředků na získávání soukromých a jiných veřejných investic (spolufinancování).

4.17 Dobře strukturovaný vztah mezi kvalifikovanými vzdělávacími institucemi a podnikatelskou sférou může určitě přispět ke zmírnění negativního vývoje. Vysokoškolské vzdělávání by mělo mít prospěch z inovativních procesů v oblasti podnikání. Financování prostřednictvím podniků či soukromých zdrojů by však nikdy nemělo bezdůvodně ovlivňovat učební osnovy či základní výzkum.

4.18 Univerzity a podniky by měly společně rozvíjet strategické inovační programy, zároveň by si však obě strany měly zachovat svou nezávislost a své odpovědnosti. Interakce mezi univerzitami a podniky může být posílena prostřednictvím „znalostních aliancí“. Velmi nápomocná může být Evropská inovační platforma financovaná EU, rovněž s ohledem na klíčové technologie.

4.19 Interakce a výměny mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a společnostmi obvykle výrazně přispívají k výzkumu, přenosu znalostí, rozvoji přenositelných dovedností a k rozvoji myšlenek. Osvědčené postupy by měly být šířeny.

4.20 Plán modernizace se nezabývá otázkou školného, jelikož tato problematika patří do výlučné pravomoci členských států. V rámci Evropy existují různé systémy. Obecným trendem je postupné zvyšování ročních poplatků. Školné je kontroverzní otázkou.

4.21 EHSV poukazuje na rostoucí dilema: počet studentů roste, kvalita se musí zlepšovat a zaměstnatelnost si žádá vyšší standardy výuky, avšak míra financování v členských státech zůstává na stejné úrovni anebo má dokonce klesající tendenci. To je velký problém. EHSV zdůrazňuje, že případné zavedení (nebo zvýšení) školného na vnitrostátní úrovni by mělo být vždy doplněno souvisejícími politikami v oblasti stipendií a půjček, k čemuž musí být zajištěn přístup.

4.22 Procento těch, kdo vysokoškolské vzdělání nedokončí, je příliš vysoké, zatímco na vysoké školy je třeba přilákat širší vrstvy společnosti. Je nutné zlepšit především sociální a kulturní prostředí v zemích, které zaostávají.

4.23 Vyšší počet studentů však není samo o sobě uspokojivé kritérium. Musí převládat objektivní posouzení kvality nad počtem získaných kvalifikací.

4.24 Co se týká kvalifikací by mělo platit několik zásad:

— konzultace se zainteresovanými stranami v sociální oblasti a s odborníky na trh práce s ohledem na zaměstnatelnost;

— konzultace s podnikatelskou sférou je klíčová: do konzultací je kromě velkých společností třeba zahrnout také malé a střední podniky a mikropodniky, což je o to důležitější, neboť se zvyšuje fragmentace a externalizace průmyslových postupů;

— kvalifikace, které se týkají dynamiky vytváření pracovních míst, musí být rozvíjeny prostřednictvím vzdělávacích programů a programů odborné přípravy, jež si žádají také závazek společností a partnerství s nimi;

— měly by se rozvíjet interdisciplinární a průřezové kompetence;

— kvalifikace by měly podporovat inteligentní specializaci, jež zvýší (mezinárodní) atraktivitu nebo regionální specifika;

— navzdory rozmanitosti vysokoškolského vzdělávání by způsob definování kvalifikací měl usnadnit evropské (a mezinárodní) výměny a budování kariéry.

4.25 EHSV velice vítá návrhy ve sdělení, které se týkají kvalifikací, zajišťování kvality a vazby mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a výzkumnými pracovníky. Rovněž souhlasí s tím, že modernizace vzdělávání závisí na schopnostech a motivaci vyučujících a výzkumných pracovníků⁽¹⁶⁾, což je skutečnost, která je často přehlížena. S ohledem na to by měly být odstraněny všechny administrativní prohibitivní překážky v kariéře v akademické sféře, jako například dodatečné akademické stupně, které existují v některých zemích (mimo jiné v Polsku).

4.26 Vzhledem k prudkému nárůstu počtu studentů dochází k znepokojivým nedostatkům kompetentních učitelů. Kvalita výuky a výzkumu znamená, že je nutné nastolit uspokojivé pracovní podmínky, atraktivní kariérní postupy ve vzdělávání a profesní rozvoj, stejně jako vytvořit školící zařízení a odměny za špičkový výkon. Výše uvedené se zdá být samozřejmostí, ale ve většině členských států je opak pravdou. Rada by proto měla definovat politické směry.

4.27 Komise správně zdůrazňuje, že je nutná velká rozmanitost způsobů studia. Technické vzdělávání se musí stát atraktivnějším. Sociální partneři na vnitrostátní a regionální úrovni mohou hrát velmi pozitivní roli a zlepšit obrazy technických studijních oborů. Výrazně také mohou přispět jednotlivé společnosti. EHSV zdůrazňuje závazek malých a středních podniků – především malých podniků a mikropodniků – zejména na regionální úrovni.

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 567 final, s. 5.

4.28 Evropská diskuse se musí zaměřit na to, aby se vysokoškolské vzdělávání stalo ústředním prvkem inovace, vytváření pracovních míst a zaměstnatelnosti. ⁽¹⁷⁾ To by mělo být hlavním cílem všech zainteresovaných stran a sdílenou odpovědností Komise, Rady, členských států a především samotných institucí vysokoškolského vzdělávání.

4.29 Vzhledem k velkým výzvám není agenda Komise a Rady v oblasti vysokoškolského vzdělávání stále ani zdaleka dokončena a nemá přílišný dopad. EHSV zdůrazňuje, že současná krize si žádá cílenější a přesvědčivé kroky ze strany Rady, členských států a institucí vysokoškolského vzdělávání. Změny možná probíhají, ale musí být urychleny.

4.30 Všechny zainteresované strany musí stejnou měrou převzít odpovědnost za profesionalizaci, učební osnovy, zajišťování kvality, specializaci atd. Rada by měla zajistit plán a harmonogram týkající se vazby mezi vysokoškolským vzděláváním, inovací a zaměstnatelností. Instituce vysokoškolského vzdělávání by měly tento proces podporovat tím, že si samy načrtnou své úlohy při propagaci kvality a sociálních a výrobních inovací.

4.31 Názory Výboru pro Evropský výzkumný prostor (ERAC) týkající se nejdůležitějších cílů v oblasti správy, institucionální reformy univerzit a vazby mezi inovací, výzkumem a vzděláváním by se měly stát nedílnou součástí plánu. To by mělo otevřít cestu změnám na mnohých evropských univerzitách. ⁽¹⁸⁾

5. Otázky, kterými se má zabývat Komise

5.1 EHSV vítá cíle, které si Komise stanovila v procesu modernizace vysokoškolského vzdělávání, a připojuje se k nedávným přístupům, které byly zdůrazněny v závěrech Rady z listopadu 2011.

5.2 EHSV schvaluje úlohu, kterou Komise může a měla by hrát při snaze zaměřit se na základnu poznatků pro vytváření politiky, mimo jiné pokud jde o výkonnost a transparentnost. Ve světě, kde převládají – často politicky motivované – analýzy a cíle na úrovni států, je klíčová proaktivní role Komise s objektivními hodnoceními, včetně oblastí působnosti, o níž se diskutuje v Radě.

5.3 Tato evropská hodnocení pravděpodobně podníti odpovídající úsilí v členských státech, na univerzitách a ve výzkumných střediscích, což posílí společný rámec a což snad povede k dosažení společných cílů.

5.4 V této souvislosti EHSV vítá zavedení U-Multirank, mnohostranného, na výkonnost zaměřeného, hodnotícího a informačního nástroje. Ten by měl zlepšit transparentnost úkolů různých typů institucí a přispět ke spravedlivému

srovnání výsledků vysokoškolského vzdělávání v Evropě. Kromě toho je užitečné rozvíjet evropský systém hodnocení vedle jednorozměrného šanghajského systému a jiných systémů hodnocení.

5.5 Jak EHSV uvedl v roce 2009, potřeba zavést systém kritického hodnocení a posuzování kvality, který by pokrýval širokou škálu problematik různých institucí, je nedoceníitelná. ⁽¹⁹⁾ Transparentnost, kterou by zabezpečoval kontrolovatelný nezávislý subjekt, podnítí vnitrostátní orgány a instituce vysokoškolského vzdělávání, aby kladly důraz na kvalitu, diferenciaci a inteligentní specializaci. Jak Komise konstatuje, „*tento nezávisle spravovaný nástroj bude sloužit k informovanému výběru a přijímání rozhodnutí všech zúčastněných stran v oblasti vysokoškolského vzdělávání*“. ⁽²⁰⁾

5.6 Kromě toho „mapování“ může účinně podpořit přeshraniční mobilitu studentů, přednášejících, výzkumných pracovníků a profesorů, a navíc může také zvýšit úroveň výzkumu prostřednictvím vytváření nových sítí, partnerství a konkurence mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání v Evropě.

5.7 Rada vyzdvihuje mobilitu studentů a výzkumných pracovníků – volný pohyb znalostí – jakožto páto svobodu. Programy EU podporující přeshraniční mobilitu studentů jsou již nyní úspěšné. Nicméně je ještě třeba napravit existující nedostatky. „Tabulka výsledků v oblasti mobility“ je potřebná na odstranění překážek, jež brání mobilitě.

5.8 Program Erasmus musí požadovat větší závazek ze strany studentů. EHSV doporučuje zavést pilotní „semestr mobility“ – pátý „bakalářský“ semestr. Tento program musí být také finančně dostupný pro každého uchazeče. EHSV podporuje analýzu potenciálních toků mobility studentů a návrh Komise týkající se evropského kreditního a akumulacího systému a také programu „Erasmus Masters Degree Mobility“.

5.9 Čl. 179 odst. 1 SFEU se výslovně týká výzkumu v EU. ⁽²¹⁾ Mezinárodní mobilita výzkumných pracovníků je klíčová. Skrytý protekcionismus příliš často vytváří trvalé překážky pro výzkumné pracovníky. To poškozuje evropskou vědu a konkurenceschopnost a také znemožňuje vnitrostátním institucím, aby měly co největší prospěch z intelektuální rozmanitosti Evropy. EHSV rozhodně schvaluje návrh Komise zavést evropský rámec pro profesní dráhu výzkumných pracovníků, který by podpořil mobilitu výzkumných pracovníků.

5.10 EHSV rovněž vítá evropský rámec pro čtyři kariérní profily výzkumných pracovníků, který vypracovala Komise a odborníci v oblasti vzdělávání a podnikání. Tento rámec se musí rozvinout do otevřeného systému s cílem vytvořit co nejvíce příležitostí.

⁽¹⁷⁾ COM(2011) 567 final, s. 12, odst. 3.3.

⁽¹⁸⁾ Viz Závěry Výboru pro Evropský výzkumný prostor, 24. června 2011.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 48–55, odst. 1.5, 5.2.4, 5.2.5 a 5.2.6.

⁽²⁰⁾ COM(2011) 567 final, tabulka s klíčovými otázkami, s. 11.

⁽²¹⁾ Viz přesvědčivý návrh Na cestě k evropskému rámci pro profesní dráhu výzkumných pracovníků, Evropská komise, 21. července 2011.

5.11 EHSV zdůrazňuje, že je nutné sjednotit vnitrostátní finanční a sociální podmínky pro výzkumné pracovníky ve společném evropském rámci, aby byly odstraněny zbývající překážky bránící volnému pohybu. Je třeba rozvíjet celoevropské profesní profily a podněcovat instituce, aby zprofesionalizovaly řízení svých lidských zdrojů.

5.12 Je žádoucí, aby byly rozšířeny činnosti Evropského inovačního a technologického institutu (EIT), minimálně za účelem vytváření pobídek pro další znalostní aliance mezi dotýčenými podniky a univerzitami. To se také týká zvýšení úsilí v rámci iniciativ Marie Curie a kvalitního rámce pro stáže.

5.13 V celosvětovém měřítku by se EU měla stát vysoce kvalifikovaným konkurentem a partnerem. Vysokoškolské vzdělávání hraje v tomto procesu důležitou roli. EHSV proto plně podporuje rozhodnutí Rady vyzvat Komisi, aby „navrhla specifickou strategii pro internalizaci vysokoškolského vzdělávání“. (22)

5.14 EHSV podporuje navrhované rámcové podmínky pro rozšíření vztahů s partnery mimo EU, partnerství v oblasti mobility a zlepšení podmínek pro studenty a výzkumné pracovníky mimo EU prostřednictvím směrnic a hodnotící tabulky výkonnosti. (23) Je třeba zmírnit omezení pro mimoevropské studenty a výzkumné pracovníky s cílem přilákat talenty a tvořivost z celého světa.

5.15 EHSV navrhuje, aby Rada projednala postavení evropského vysokoškolského vzdělávání v celosvětovém kontextu, a v rámci debaty definovala požadované kvality pro to, jak se stát úspěšným konkurentem a partnerem. To by mohlo pomoci vytvořit institucím vysokoškolského vzdělávání správné podmínky.

5.16 EHSV v řadě svých stanovisek vyjádřil souhlas s tím, že je při vypracovávání finančních výhledů na období 2014-2020 třeba se zaměřit na inovace a na všechny aspekty inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění. EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí zvýšit přidanou hodnotu evropských fondů.

5.17 V tomto ohledu EHSV vítá specifický návrh Komise na 73 % navýšení prostředků na financování programu Erasmus v rozpočtu na období 2014-2020 a také přímé odkazy na (vysokoškolské) vzdělávání ve strukturálních fondech.

5.18 Aniž by EHSV zacházel do detailů, pokud jde o přesné finanční údaje, sdílí celkový názor, že výdaje na vzdělávání, výzkum, inovace a politiku soudržnosti přispívají k vytváření perspektivního evropského prostředí. V případě potřeby je na tyto účely také možné využít financování určené na „restrukturalizaci průmyslových zón“.

5.19 EHSV velmi vítá záměr Komise vytvořit v roce 2012 skupinu na vysoké úrovni s rotujícím mandátem, která by analyzovala klíčové otázky modernizace vysokoškolského vzdělávání. Tato skupina na vysoké úrovni musí být především tvořena zástupci vzdělávacích institucí, akademické obce, podnikatelské sféry a sociálními partnery.

6. Další návrhy

6.1 Jsou zapotřebí cílené pobídky za účelem profesionálního rozvoje vysokoškolského vzdělávání a také celoevropské kurzy pro management a vedení univerzit.

6.2 Doporučuje se vytvořit zvláštní vazby mezi jednotlivými univerzitami – partnerství v Evropě – s cílem vzájemně si vyměňovat praktické profesní a manažerské zkušenosti. Rovněž by byla prospěšná výměna zkušeností s přeshraničními skupinami univerzit a uspořádání odborných konferencí a seminářů.

6.3 Externí komise pravidelně hodnotí vědecké a vzdělávací výsledky univerzitních fakult nebo zařízení. EHSV doporučuje, aby se stálou praxí stalo vysoce kvalifikované mezinárodní složení těchto komisí.

6.4 S ohledem na poměr nákladů a výnosů vysokoškolského vzdělávání EHSV doporučuje vytvořit evropskou analýzu stávajících systémů administrativních překážek. Na základě osvědčených postupů by měly být vypracovány návrhy na zlepšení.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(22) Závěry Rady týkající se internacionalizace vysokoškolského vzdělávání ze dne 11. května 2010.

(23) COM(2011) 567 final, klíčové otázky, s. 14.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU

COM(2011) 568 final

(2012/C 181/26)

Zpravodaj: **pan TRANTINA**

Dne 20. září 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU

COM(2011) 568 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

Předmluva

Dobrovolnictví je důležitým vyjádřením aktivního občanství – vytváří sociální kapitál, přispívá k sociální soudržnosti a solidaritě, poskytuje společnosti hodnotný ekonomický přínos a umožňuje jednotlivcům realizovat jejich potenciál. Dobrovolnictvím se chápou „všechny druhy dobrovolné činnosti, které určitá osoba vykonává z vlastní svobodné vůle, na základě vlastního rozhodnutí a motivace a aniž by sledovala výdělečný cíl“⁽¹⁾. S ohledem na současnou krizi v Evropě, demografické změny a související problémy je důležité uznat klíčovou úlohu, kterou dobrovolnictví sehrává pro jednotlivce jako katalyzátor začlenění, posilování jeho postavení, rozvoj dovedností a navazování kontaktů. Dobrovolnictví je však třeba zřetelně odlišovat od placeného zaměstnání a v žádném případě by ho nemělo nahrazovat.

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) v roce 2006 jako první instituce EU navrhl zavedení Evropského roku dobrovolnictví, poté podporoval úsilí členů Aliance pro Evropský rok dobrovolnictví 2011 a v jeho snaze ho následovali další. Dosažení tohoto cíle v roce 2011 bylo příležitostí zvýšit povědomí veřejnosti o přidané hodnotě oblasti dobrovolnictví a napomohlo dobrovolnickým organizacím, aby se jejich postavení na místní, národní i evropské úrovni upevnilo. Evropský rok dobrovolných činností na podporu aktivního občanství (2011) také přímo přispěl k tomu, že úloha dobrovolnictví byla uznána za zdroj řešení společenských problémů a budování důvěry.

1. Doporučení

1.1 K tomu, aby se dobrovolnictví dostalo efektivního a udržitelného prostředí, EHSV doporučuje, aby instituce EU a členské státy podnikly kroky, jimiž zajistí, aby legislativa jednotlivých států i EU umožňovala a stimulovala dobrovolnictví, chránila dobrovolníky a odstraňovala právní překážky jejich činnosti.

1.2 Na druhou stranu je zapotřebí vyhýbat se regulaci, která dobrovolnictví omezuje nebo mu brání tím, že je příliš popisná nebo má nedostatečné pochopení pro místní dobrovolnické tradice. Dobrovolnické organizace by měly být do tvorby této legislativy přímo zapojeny. Zatímco v některých zemích nepředstavuje chybějící právní rámec překážku, v jiných to ztěžuje život dobrovolníků i poskytovatelů dobrovolnických služeb a v dalších zemích dobrovolníci v důsledku restriktivního právního rámce čelí omezenému přístupu k příležitostem dobrovolné činnosti.

1.3 Evropská komise by měla povzbuzovat zřizování efektivní a dobře organizované infrastruktury pro dobrovolnictví na úrovni EU a členských států (jako jsou zařízení pro dobrovolnické organizace, přijímání pracovníků, odbornou přípravu, pomoc s žádostmi o financování) a podpořit vybavení dobrovolnických organizací a dobrovolnických center k poskytování informací a školení a koordinaci činnosti mezi dobrovolníky a organizacemi.

1.4 EU a členské státy by měly zajistit přístupné, spolehlivé a udržitelné podmínky financování odvětví dobrovolnictví a pomáhat dobrovolnickým organizacím přizpůsobit se novému systému financování. EHSV také žádá Komisi, aby navýšila finanční podporu dobrovolnictví v programech financovaných EU a ve strukturálních fondech.

1.5 Instituce EU a členské státy by měly u spolufinancování umožnit a podporovat dobrovolnictví jako věcný příspěvek. EHSV také vyzývá instituce EU a členské státy, aby zajistily, aby právní předpisy o DPH nepřinášely dobrovolnickým organizacím další administrativní zátěž.

⁽¹⁾ Závěry Rady ze dne 3. října 2011 o úloze dobrovolných činností v sociální politice.

1.6 Pro udržení dynamiky v budoucnu EHSV navrhuje, aby byly podniknuty praktické kroky, kterými by se zachoval odkaz Evropského roku dobrovolnictví i po roce 2011 a aby dobrovolnictví zůstalo aktuální na vnitrostátní i evropské veřejné úrovni. EHSV žádá Evropskou komisi, aby začala konzultačním procesem (např. prostřednictvím bílé knihy či jinými účinnými způsoby). Tento proces by bylo možné považovat za odkaz Evropského roku dobrovolnictví, protože by bylo zajištěno, že problematika dobrovolnictví zůstane na úrovni EU vysoce viditelná. V tomto ohledu by se také měly dobře využít i evropské tematické roky 2012 a 2013.

1.7 Instrukce EU musí k politice v oblasti dobrovolnictví přistupovat koordinovaněji. Měla by být uznána jako průřezové politické téma a koordinována zvláštním útvarem v rámci Evropské komise, podpořeným nezbytnými politickými strukturami v ostatních institucích EU (2). Tím by se zajistilo pokračování spolupráce mezi vnitrostátními koordinačními orgány, příslušným útvarem v Komisi, meziskupinou nebo výborem v Evropském parlamentu, útvarem s jasnou odpovědností v Radě a dobrovolnickými organizacemi na všech úrovních.

1.8 Všechny zainteresované strany by mimo to měly vyvíjet úsilí o to, aby se i nadále zaměřovaly na aktivní prosazování dobrovolnictví mezi všemi občany, a – v závislosti na vnitrostátní situaci – obzvláště mezi mladými lidmi a seniory. V budoucnu by se měla zvýšit podpora dobrovolnictví ze strany zaměstnavatelů. Členské státy by měly zavést opatření za tímto účelem (např. prozkoumat možnosti případné daňové úlevy) a podněcovat partnerství s odvětvím dobrovolnictví.

2. Všeobecné připomínky k dobrovolnictví

2.1 K dobrovolnictví je třeba uplatňovat přístup zaměřený na dobrovolníky a zajistit tak kvalitu, uznání, ochranu a rovný přístup pro všechny bez jakékoli diskriminace. Práva, důstojnost a povinnosti dobrovolníků by měly být uznány a respektovány a dobrovolníci a jejich organizace by je měly znát (3).

2.2 Zvláštní pozornost by se měla věnovat tomu, aby bylo dobrovolnictví uznáno jako nástroj k dosahování cílů strategie

(2) Jak se dne 1. prosince 2011 vyjádřily vnitrostátní koordinační orgány pro Evropský rok dobrovolnictví 2011 ve Varšavské deklaraci pro udržitelnost akce pro dobrovolné činnosti a aktivní občanství (*Warsaw Declaration for Sustainability of Action on Voluntary Activities and Active Citizenship, DESAVAC*): „Vyzýváme Evropskou komisi, aby při respektování národních, regionálních a místních pravomocí a potřeb vyvinula struktury, které by byly vhodné pro výměnu a spolupráci všech zainteresovaných stran a občanské společnosti v oblasti dobrovolnictví i po skončení Evropského roku dobrovolných činností na podporu aktivního občanství (2011). Evropská komise musí zaměřit pozornost na dobrovolnictví.“

(3) EHSV od roku 2006 podporuje diskuse o vytvoření evropské charty dobrovolníků, která by stanovila všeobecné základní zásady v oblasti práv a povinností dobrovolníků a jejich organizací. Charta by také sloužila jako vodítko ke zlepšení právních předpisů, jimiž se dobrovolná činnost řídí.

Evropa 2020. Je proto životně důležité, aby bylo dobrovolnictví začleněno i do národních programů reforem, čímž by se zajistila jeho podpora.

2.3 Koordinace odvětví dobrovolnictví by měla být zachována i po roce 2011, aby tak mohlo dále prosazovat svůj program, pokračovat ve výměně osvědčených postupů a vytváření/upevňování dobrovolnických platform s účastí všech příslušných zainteresovaných stran (zaměstnavatelů, odborů, další odvětvových organizací, vnitrostátních úřadů a EU). EHSV oceňuje práci Aliance pro Evropský rok dobrovolnictví 2011 (4), která vyvrcholila přijetím jejího politického programu pro dobrovolnictví v Evropě (*Policy Agenda for Volunteering in Europe, PAVE*) (5). Ten nabízí řadu inspirativních návrhů pro další rozvoj dobrovolnictví na úrovni EU i členských států i pro sociální partnery a nevládní organizace.

2.4 Pro zvýšení povědomí o socioekonomické hodnotě a přínosu dobrovolnického odvětví považuje EHSV za důležité rozsáhlé sbírání a šíření informací o sociálním a ekonomickém dopadu dobrovolnictví. Prvním a nezbytným krokem je dosáhnout dohody a zavedení využívání příručky Mezinárodní organizace práce při měření dobrovolné činnosti, což je způsob, jak harmonizovat metodologii sběru údajů o dobrovolnictví v členských státech. EHSV však také zdůrazňuje potřebu sbírat i ty vnitrostátní údaje, které přesahují HDP, jako jsou údaje o „sociálních ukazatelích“, protože jsou měřítkem společenského bohatství.

2.5 Je důležité zabývat se potřebami všech dobrovolníků, kteří jsou aktivní ve formálních strukturách, či kteří podnikají dobrovolné činnosti samostatně. Instrukce EU a členské státy nemohou a nesmějí ignorovat ty, kdo jsou ochotni osobně vykonávat dobrovolnou práci a pomáhat společnostem. Měla by se vyzdvihnout jejich přímá a nepřímá práce v dobrovolnických organizacích. Je také třeba podrobněji se věnovat mnoha oblastem dobrovolnictví (kromě mládeže, sportu či sociálního sektoru).

3. Všeobecné připomínky EHSV ke sdělení Komise

3.1 EHSV vítá sdělení Komise o politikách EU a dobrovolnictví. Souhlasí s definicemi a výzvami, jež se v něm uvádí.

3.2 Je však znepokojen jeho poněkud uspěchaným zveřejněním a nedostatečnou veřejnou konzultací a posouzením dopadů. Řada návrhů občanské společnosti do něj nebyla zapracována, zejména ty, které byly později předloženy v politickém programu pro dobrovolnictví v Evropě.

(4) www.eyv2011.eu.

(5) http://www.eyv2011.eu/images/stories/pdf/EYV2011Alliance_PAVE_copyfriendly.pdf.

3.3 Komise správně uvádí seznam řady překážek dobrovolných činností a říká, že „členské státy dosáhly v této oblasti určitého pokroku v roce 2006, kdy se zavázaly ke spolupráci na odstraňování překážek (...). Je však ještě zapotřebí hodně práce.“ Sdělení by si mohlo ohledně předkládání konkrétních návrhů pro rozvoj na tomto poli klást mnohem vyšší cíle.

3.4 Je důležité uznat, že povinností Komise EU je jednat jako katalyzátor rozvoje dobrovolnické politiky, přestože by kladla zvláštní důraz na otázky přeshraničního dobrovolnictví a mobility dobrovolníků v EU. Třebaže odpovědnost za vypracování předpisového rámce, zásad pro osvědčené postupy a strategie spočívá na členských státech, Komise by měla hrát úlohu při sběru údajů, rozšiřování otevřené metody koordinace, aby bylo zajištěno, že dobrovolnictví bude začleněno do národních programů reforem, a také v tom, aby bylo zaručeno, že dobrovolnictví bude spadat do režimů financování EU.

3.5 EHSV vítá skutečnost, že „Komise případně předloží návrhy, které by byly konkrétně zaměřeny na zajištění dobrovolníků pro strategii zaměstnanosti EU, pro její boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a v souvislosti s iniciativou Komise Nové dovednosti pro nová pracovní místa“. Je však třeba uvědomit si nebezpečí, že se dobrovolnictví může změnit v nástroj k plnění politických cílů, a respektovat a chránit základní hodnoty dobrovolnictví.

4. Konkrétní připomínky k návrhům Komise

4.1 EHSV vítá závazek Komise, že mezi občany EU a zúčastněnými stranami bude zvyšovat povědomí o různých programech financování, které lze využít pro dobrovolníky a dobrovolné činnosti. Měly by se rozšířit možnosti financování dobrovolnictví vedle financování založeného na projektech, například zavedením základního financování, menších grantů a smluvních balíčků. Dobrovolnictví jako věcný příspěvek ke spolufinancování by mělo být povoleno a pokud možno povinné.

4.2 EHSV se s ohledem na současný návrh spojit program celoživotního učení s programem „Mládež v akci“ do jediného programu „Erasmus pro všechny“ obává, že by mohlo být ohroženo neformální učení prostřednictvím účasti na dobrovolných činnostech, a to jak obsahově, tak omezením zdrojů. EHSV tudíž žádá Komisi, aby zaručila nezávislost současného programu „Mládež v akci“ a jeho přiměřené financování, a aby pokračovala se všemi svými prospěšnými aktivitami, včetně Evropské dobrovolné služby, spolu s iniciativami pro mládež a podporou evropských iniciativ v oblasti mládeže.

4.3 EHSV souhlasí s Komisí, že bude nutné navázat na iniciativy, které „budou propagovat přeshraniční dobrovolnictví

během Evropského roku občanů 2013“. Nestačí však zmínit pouze přeshraniční dobrovolnictví – mělo by tam spadat veškeré dobrovolnictví. Působnost evropského tematického roku 2013 by se měla rozšířit na rok aktivního občanství, aby lépe sloužil svému účelu a přitáhl pozornost evropských občanů.

4.4 EHSV pečlivě sleduje práci Komise na návrhu doporučení Rady o uznávání neformálního a informálního učení, které zahrnuje i rozměr dobrovolnictví a „evropský pas dovedností“. Aby bylo možné vhodným způsobem zaznamenávat učení dosažené prostřednictvím dobrovolnictví, neměl by pas být řadou nových samostatných certifikátů, ale spíše komplexním dokumentem, v němž by byly uvedeny všechny praktické zkušenosti, školení, sociální a odborné dovednosti nabyté v průběhu celoživotního učení, včetně těch nabytých při dobrovolnictví, pokud si to dobrovolník přeje.

4.5 Komise v roce 2012 podá návrhy na další rozvoj provádění Strategie EU pro mládež a doporučení o mobilitě mladých dobrovolníků v rámci EU. EHSV se domnívá, že otevřená metoda koordinace by se dala úspěšně rozšířit na celou oblast dobrovolnictví v Evropě. Díky tomu by bylo možné dosáhnout toho, aby dobrovolnictví zůstalo vysoko na programu EU, a to strukturovaným způsobem.

4.6 V případě sportu EHSV vítá návrh na nové financování EU zaměřené na tuto oblast a zdůrazňuje, že je potřeba podpořit dobrovolné činnosti, zejména na té nejnižší úrovni.

4.7 EHSV má za to, že by se mělo zvýšit povědomí o různých způsobech, jak mohou zaměstnavatelé podpořit individuální dobrovolnické aktivity zaměstnanců a vyjádřit tak svou sociální odpovědnost. Sociální partneři by měli mít právo vyjadřovat se k různým programům dobrovolnictví zaměstnanců. Ty by měly být vždy založeny na zásadě dobrovolné povahy zapojení zaměstnanců.

4.8 EHSV si je vědom různých iniciativ, jejichž účelem je propagace dobrovolnictví v řadách zaměstnanců institucí EU a úředníků v členských státech. Vzhledem ke kladným zkušenostem zaměstnanců EHSV by EHSV rád doporučil, aby se zvláštní pozornost věnovala návrhu „Solidaritě“⁽⁶⁾.

4.9 EHSV očekával, že Komise mnohem důrazněji odpoví na volání občanské společnosti po zjednodušení vízových postupů pro dobrovolníky pocházející ze třetích zemí. Směrnice Rady 2004/114/ES by se měla pozměnit tak, aby přinesla zvláštní kategorii víz pro dobrovolníky, rovnocennou s vízy pro studenty.

⁽⁶⁾ <http://www.solidariteproposal.eu/>.

4.10 EHSV vítá nápad založit Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci (*European Voluntary Humanitarian Aid Corps, EVHAC*) (?), ale má pochybnosti o tom, zda by měl skutečně dobrovolnickou povahu. Před předložením konečného návrhu na vytvoření tohoto sboru by mělo proběhnout náležité vyhodnocení pilotních projektů, jež v současnosti běží. Jelikož Komise oceňuje práci nevládních organizací při rozvojové spolupráci, EHSV navrhuje, aby EU dále posílila podporu těchto povětšinou dobrovolnických iniciativ, a zvýšila tak jejich účinek.

4.11 Pokud jde o souvislost mezi dobrovolnictvím a zdravím či dobrými životními podmínkami, EHSV by rád zdůraznil, že dobrovolníci by neměli nahrazovat placené zaměstnance v oblasti sociální péče v jejich hlavním každodenním zaměstnání. Mohou však přispět přidanou hodnotou ke službám, které profesionálové poskytují.

5. Přehled aktivit EHSV během Evropského roku dobrovolnictví 2011

5.1 EHSV k přípravě na Evropský rok dobrovolnictví a řízení svých činností založil koordinační skupinu pro Evropský rok dobrovolnictví 2011. Jejím předsedou byl pan Pavel Trantina (sk. III). Prostřednictvím řady veřejných slyšení se EHSV také snažil otevřít diskusi mezi zaměstnavateli, odbory a nevládními organizacemi o tom, jak usnadnit dobrovolnictví na úrovni EU. Koordinační skupina úzce spolupracovala s úkolovou skupinou Komise pro Evropský rok dobrovolnictví 2011, s Aliancí pro Evropský rok dobrovolnictví 2011, se zájmovou skupinou Evropského parlamentu pro dobrovolnictví a mnoha dalšími zainteresovanými stranami, které se účastnily akcí EHSV.

5.2 Během roku 2011 se konalo pět schůzí koordinační skupiny pro Evropský rok dobrovolnictví 2011. **Čtyři z nich byly kombinovány s veřejnými slyšeními**, která byla zasvěcena zvláštním tématům týkajícím se dobrovolnictví, aby se podnítl dialog různých zúčastněných stran v této oblasti. Hlavními partnery slyšení byla Aliance pro Evropský rok dobrovolnictví 2011, z jejichž pracovních skupin pocházeli řečníci ke konkrétním tématům, a úkolová skupina Komise pro Evropský rok dobrovolnictví 2011.

1. Hodnota a uznání dobrovolnictví (23. března)
2. Kvalita dobrovolnictví a infrastruktura pro dobrovolnictví (23. května)
3. Právní rámec dobrovolnictví (27. září)

4. Dobrovolnictví zaměstnanců (9. listopadu)

5.3 EHSV byl spolupořadatelem několika akcí, konkrétně to byly:

- druhá tematická konference na úrovni EU (23.–24. května) pořádaná Evropskou komisí – v EHSV se konaly diskuse týkající se hlavně dobrovolnictví zaměstnanců;
- druhý kongres o dobrovolnictví a konference zainteresovaných stran (7.–8. září) pořádané Evropským fórem mládeže v prostorách EHSV a Evropského parlamentu;
- koordinační schůze Aliance pro Evropský rok dobrovolnictví 2011, které se konaly v prostorách EHSV 17. března, 19. května a 29. září 2011;
- evropské hodnocení evropských cen pro dobrovolníky z řad zaměstnanců, únor 2011.

5.4 Skupina III z EHSV uspořádala 30. září 2011 ve Varšavě v prezidentském paláci významnou konferenci o dobrovolnictví, aby tak oslavila první polské předsednictví Evropské rady v historii a také Evropský rok dobrovolnictví 2011. Mezi jinými významnými řečníky se jí zúčastnili polský prezident, evropský komisař odpovědný za zaměstnanost a sociální věci a polský ministr sociální politiky a práce. Zastřešujícím tématem konference byla *Evropa aktivních občanů – dobrovolnictví*.

5.5 Předseda EHSV a předseda a členové koordinační skupiny pro Evropský rok dobrovolnictví 2011 vystoupili na mnoha specializovaných schůzích, mezi něž patřily:

- zahajovací konference Evropského roku dobrovolnictví 2011 v Budapešti;
- druhá tematická konference na úrovni EU v Bruselu;
- závěrečná konference Evropského roku dobrovolnictví 2011 ve Varšavě.

5.6 EHSV v současnosti pracuje na knize o aktivním občanství, která ukáže širokou škálu činností, jimž se členové EHSV věnují v profesní, politické a dobrovolné oblasti.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(?) Podle článku 214 SFEU.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí „Erasmus pro všechny“ – Program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport

COM(2011) 788 final – 2011/0371 (COD)

(2012/C 181/27)

Zpravodajka: **paní VAREIKYTĚ**

Dne 12. prosince 2011 se Rada a dne 13. prosince 2011 Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí „Erasmus pro všechny“ – Program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport

COM(2011) 788 final – 2011/0371 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 29. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 74 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV zdůrazňuje, že v období, kdy si hospodářská krize vynutila přezkum rozpočtových priorit, je důležité zachovat a – tam, kde je to možné – zvýšit účinnost využívání zdrojů, jež jsou na úrovni jednotlivých členských států a na úrovni EU vyčleňovány na vzdělávání a odbornou přípravu pro zlepšení situace v oblasti zaměstnanosti, zejména u mladých lidí a starších pracovníků.

1.2 EHSV se domnívá, že program *Erasmus pro všechny* by měl být klíčovým nástrojem ke zintenzivnění podpory vzdělávání a odborné přípravy s cílem zvýšit kvalifikaci občanů, pomoci řešit vysokou úroveň nezaměstnanosti mládeže v mnoha členských státech, uspokojit potřebu kvalifikované pracovní síly a odstranit nesoulad mezi dovednostmi a potřebami trhu práce. V době hospodářské krize a negativních dopadů na trh práce je využití takového nástroje zvláště důležité. Nesoulad mezi dovednostmi a potřebami trhu práce je všude tam, kde se vyskytuje, třeba zmírnit s cílem snížit nezaměstnanost, a to zejména u mladých lidí.

1.3 EHSV souhlasí s návrhem na výrazné navýšení rozpočtu budoucího programu na 19 miliard EUR, a podporuje tedy návrh Evropské komise týkající se celkového rozpočtu. Vyzývá Evropský parlament a Radu, aby toto navýšení podpořily.

1.4 Vzhledem k současné hospodářské situaci EHSV rozhodně podporuje opatření, jež jsou v rámci tohoto programu navrhována: jednoznačné zaměření na klíčová opatření; snížení roztržitenosti stávajících opatření, cílů a programů; rozsáhlejší využívání paušálních částek, jednotkových nákladů nebo financování s pevnou sazbou a zmírnění formálních požadavků na příjemce a členské státy; snížení

administrativní zátěže národních agentur; návrh případně pověřit jednu národní agenturu zvyšováním kritického množství a snižováním nákladů na řízení.

1.5 EHSV však poukazuje na to, že při provádění úspěšných opatření je nutné brát v potaz dlouhodobé prognózy pro jednotlivá odvětví a uplatňovat zásadu rozumné úspornosti a inteligentního sestavování rozpočtu.

1.6 S přihlédnutím ke všem navrhovaným úspěšným opatřením EHSV důrazně doporučuje zachovat samostatné a na sobě nezávislé podprogramy s minimálním přidělem finančních prostředků na hlavní odvětví programu (tj. vysokoškolské vzdělávání, odborné vzdělávání a příprava, vzdělávání a učení dospělých, školní vzdělávání, iniciativy v oblasti mládeže a sport) a případně je dále rozvíjet. Patří sem zejména mobilita žáků a mládeže ve skupinách, resp. třídách, mobilita výzkumných pracovníků a vyučujících na vysokých školách, začleňování znevýhodněných mladých lidí, přípravné návštěvy, dvoustranné a vícestranné školní projekty, partnerství a mobilita, a také partnerství v oblasti vzdělávání dospělých. Je zde třeba věnovat pozornost specifickým vzdělávacím zájmům nezaměstnaných mužů a žen. Rada navrhovaných administrativních reforem by zajistila, aby celkové náklady na řízení zůstaly v podstatě nezměněné a aby samostatné podprogramy zaručily docílení zamýšleného účinku a ochránily iniciativy tohoto programu před možnou nestálostí a nezdarem.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že vzdělávání hraje velmi důležitou úlohu při řešení současné situace, a je potěšen skutečností, že se to v tomto programu odráží. Pro splnění hlavních strategických cílů EU je však nezbytné usilovat o soudržnost mezi formálním vzděláváním a neformálním a informálním učením,

což znamená, že neformálnímu a informálnímu učení musí být v nynějším návrhu programu připisován stejný význam jako formálnímu vzdělávání.

1.8 EHSV je znepokojen tím, že zde chybí některá opatření, která v současnosti dobře fungují a jsou oceňována v programu *Mládež v akci*, a že tato skutečnost může vést k výraznému zhoršení evropské spolupráce v oblasti mládeže.

1.9 EHSV se domnívá, že nabývání dovedností a znalostí a jejich zdokonalování přináší více než jen dosažení stávajícího hlavního cíle odstraňování překážek v oblasti zaměstnanosti a že přispívá k **rozvoji aktivního občanství a sociální soudržnosti**. Těmto cílům ale v návrhu není věnována žádná pozornost. Kromě toho by v novém programu Erasmus měla být posílena úloha sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti.

1.10 EHSV vítá cíl větší mobility ve vzdělávání, jelikož se jedná o jeden z faktorů umožňujících rozvoj klíčových dovedností, především těch, jež jsou důležité pro trh práce a pro společnost, a cíl rozsáhlejšího zapojení mladých lidí do demokratického života v Evropě. Mobilita sama o sobě však nevyřeší výše zmíněné problémy. Měla by se věnovat větší pozornost příležitostem k uplatnění dovedností získaných díky opatřením zaměřeným na mobilitu a významu mobility v procesu celoživotního učení.

1.11 EHSV je toho názoru, že by učení mělo být dostupné všem a v každé fázi života, a proto rozhodně podporuje navrhované celoživotní pojetí učení, které má zajistit stejný přístup k různým způsobům formálního vzdělávání a neformálního či informálního učení pro všechny. EHSV zdůrazňuje svůj již dříve vyslovený požadavek „učení pro dlouhý život“. Navrhované nařízení však jak se zdá nepřijímá toto celoživotní pojetí učení, pokud jde o zpřístupnění programu všem skupinám učících se, od malých dětí až po seniory. Program by měl být inkluzivnější a měl by být přizpůsoben všem skupinám učících se. EHSV proto vyzývá k tomu, aby byla formulována funkční a jednoznačná definice celoživotního učení a aby byla navržena cílejší opatření pro zlepšení přístupu všech skupin k učení.

1.12 Na ty, kdo se zapojí do opatření tvořících součást programu, je třeba nahlížet jako na šířitele evropských hodnot, což by se mělo v programu náležitě odrazit.

1.13 EHSV uznává, že stávající program Erasmus je velmi úspěšný (stejně jako je tomu např. u Evropské dobrovolné služby). Současně je EHSV znepokojen tím, že značka „Erasmus“ je širokou veřejností vnímána především jako synonymum pro činnosti v oblasti vysokoškolského vzdělávání a obecně formálního vzdělávání. Otázkou lepšího informování o programu Erasmus coby jednotné koncepti pro všechny oblasti vzdělávání se zatím nikdo nezabýval, což může vést ke vzniku dodatečných překážek, např. vyšších nákladů na styk s veřejností

a dalších nenadálých výdajů. Vzhledem k tomu, že do oficiálního zahájení programu zbývá jen jeden rok, se EHSV obává, že rozšířit povědomí o této značce nebude možné nebo se to nepodaří. Doporučuje rovněž zachovat nynější názvy podprogramů.

1.14 Výbor vítá zachování veškerých činností Jean Monnet, jež mají sloužit k podpoře vysokoškolské výuky a výzkumu evropské integrace, ale považuje za nutné, aby tato specifická podpora nebyla soustředěna pouze na dvě instituce uvedené v návrhu Evropské komise. Výbor požaduje, aby byl jako celek převzat seznam šesti evropských zařízení podporovaných programem Jean Monnet 2007–2013. Umožní to využít přidané hodnoty, akademické komplementarity a širší kulturní rozmanitosti dalších čtyř institucí působících v evropském zájmu.

Výbor tedy navrhuje pozměnit článek 10 takto:

(m) podporovat tyto evropské akademické instituce, které sledují jakýkoliv cíl v evropském zájmu:

(i) Evropský univerzitní institut ve Florencii;

(ii) Evropskou univerzitu (v Brugách a Natolinu);

(iii) Akademii evropského práva v Trevíru;

(iv) Mezinárodní středisko evropského vzdělávání v Nice;

(v) Evropský institut veřejné správy v Maastrichtu;

(vi) Evropskou agenturu pro rozvoj speciálního vzdělávání v Odense.

2. Návrh Komise

2.1 Programem Erasmus pro všechny chce Komise sjednotit všechny současné programy EU a mezinárodní programy v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu a nahradit sedm stávajících programů – program celoživotního učení, *Mládež v akci*, *Erasmus Mundus*, *Tempus*, *Alfa*, *EduLink* a programy dvoustranné spolupráce s průmyslově vyspělými zeměmi – jedním. Jak Komise uvádí, má se tím zvýšit efektivita, usnadnit podávání grantových žádostí a snížit duplicita a roztříštnost.

2.2 Komise navrhuje přibližně 70 % navýšení v porovnání se stávajícím sedmiletým rozpočtem, což by znamenalo, že by pro období 2014–2020 bylo na tento nový program přiděleno 19 miliard EUR. Dvě třetiny těchto finančních prostředků mají být použity na granty na podporu individuální mobility za účelem zlepšování znalostí a dovedností.

2.3 Nový program se má soustředit na přidanou hodnotu EU a systémové dopady a má podporovat tři druhy činností: vzdělávací příležitosti pro jednotlivce v EU i mimo ni; institucionální spolupráci mezi vzdělávacími institucemi, mládežnickými organizacemi, podniky, místními a regionálními orgány a nevládními organizacemi; prosazování reforem v členských státech zaměřených na modernizaci systémů vzdělávání a odborné přípravy a na podporu inovací, podnikání a zaměstnatelnosti.

2.4 Komise uvádí, že racionalizovaná struktura nového programu spolu s výrazně navýšenými investicemi umožní EU, aby poskytla studentům, stážistům, mladým lidem, učitelům, mladým pracovníkům, a nejen jim, mnohem více příležitostí, jak si zlepšit dovednosti a vyhlídky na zaměstnání a osobně se rozvíjet. *Erasmus pro všechny* má podpořit výzkum a výuku týkající se evropské integrace a sport na rekreační úrovni.

2.5 Navrhovaný program má přispět k dosažení cílů *strategie Evropa 2020, strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) a evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018)*, k provádění stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020, jako je např. *Mládež v pohybu* a *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa*, a také k udržitelnému rozvoji třetích zemí na poli vysokoškolského vzdělávání a k rozvoji evropského rozměru ve sportu.

3. Obecné připomínky

3.1 Hlavní strategické dokumenty EU týkající se vzdělávání, odborné přípravy a mládeže přičítají iniciativám v uvedených oblastech stejnou prioritu. EHSV zdůrazňuje, že by se při definování cílů programu mělo zabránit dojmu, že formální vzdělávání má vyšší prioritu než neformální a informální učení, jako je např. vzdělávání dospělých, odborné vzdělávání a příprava, školní vzdělávání, činnosti zaměřené na mládež a sport. Je naprosto nezbytné zamezit vzniku nerovností mezi jednotlivými odvětvími, neboť to může narušit celoživotní pojetí učení obsažené v tomto programu.

3.2 EHSV vítá možnost podpory politických reforem, jako je provádění boloňského a kodaňského procesu a strukturovaného dialogu s mladými lidmi, a vítá rovněž podporu zavádění nástrojů transparentnosti EU.

3.3 Program zaručuje, že „granty na mobilitu ve vzdělávání poskytnuté jednotlivcům jsou osvobozeny od veškerých daní a sociálních příspěvků. Totéž osvobození se vztahuje na zprostředkovatelské subjekty, které tuto finanční podporu poskytují dotčeným jednotlivcům.“ EHSV s tímto osvobozením souhlasí a žádá Komisi, aby ve spolupráci s členskými státy prozkoumala a vyřešila problematické případy (např. situaci, kdy jsou granty na mobilitu započteny do příjmů rodiny, jíž se v důsledku toho sníží sociální podpora), jež byly zaznamenány při provádění stávajících opatření zaměřených na mobilitu.

3.4 Důrazně podporuje skutečnost, že byly do programu začleněny činnosti týkající se sportu v podobě samostatné kapitoly s vlastním rozpočtem. Tento podprogram totiž prostřednictvím nadnárodních projektů, budování kapacit sportovních

organizací a větších příležitostí k partnerství zaručí širší a efektivnější zapojení zainteresovaných subjektů do tvorby politiky v oblasti sportu a lepší řízení sportovních orgánů a podnítí evropské občany – hlavně mladé lidi – k větší aktivitě.

3.5 EHSV uznává, že zřízení jedné národní agentury v členských státech, která bude mít případně na starosti řízení činností v rámci programu, je pravděpodobně účinnějším řešením, pokud jde o uživatelskou přístupnost, pracovní zátěž a nákladovou efektivitu. Žadatelům o granty by však měl být zaručen regionální přístup k programu a je třeba podotknout, že zřízení jedné národní agentury nemusí odpovídat různým podmínkám panujícím v jednotlivých členských státech. Současně by nemělo dojít k nárůstu celkových administrativních požadavků na žadatele, zejména nevládní organizace působící v oblasti neformálního učení. Administrativní zátěž by naopak měla být neustále posuzována a snižována. EHSV rovněž vybízí k tomu, aby bylo členskými státy doporučeno zapojovat do řízení tohoto programu na vnitrostátní úrovni aktivněji občanskou společnost a sociální partnery.

3.6 EHSV vítá cíl snížit stávající složitost a roztržičnost jednotlivých cílů a opatření, aby se zvýšila nákladová efektivita a aby se nepokračovalo v opatřeních, jež postrádají kritické množství nutné pro dlouhotrvající dopad. EHSV však – jak je uvedeno v odstavci 1.6 tohoto stanoviska – důrazně doporučuje zachovat samostatné a na sobě nezávislé podprogramy s minimálním přidělem finančních prostředků na hlavní odvětví programu.

3.7 EHSV sice rozhodně souhlasí s tím, že jsou nezbytná rozsáhlejší opatření ke zvýšení efektivity a snížení nákladů, poukazuje ale na to, že je nutné zajistit rovnováhu mezi potřebou větších a efektivnějších projektů a potřebou inkluzivního přístupu. Nelze podceňovat přínos malých organizací pro všechny formy vzdělávání, tyto organizace tedy musí mít i nadále možnost se tohoto programu účastnit.

3.8 EHSV konstatuje, že v programu není zmíněna mobilita žáků. Poukazuje proto na to, že připravenost na mobilitu je nutné vytvářet v raném věku, a nikoli teprve ve fázi odborného či vysokoškolského vzdělávání. V této souvislosti je velmi důležité, aby pokračovala úspěšná partnerství škol v rámci programu Comenius a aby byla žákům umožněna krátkodobější mobilita.

3.9 EHSV poukazuje na to, že opatření přijatá v rámci tohoto programu ke zlepšení přístupu znevýhodněných skupin obyvatel k opatřením týkajícím se mobility jsou nedostatečná. Rozšíření účasti nedostatečně zastoupených skupin na vzdělávání a učení by se mělo stát jednoznačnou prioritou, neboť to má zásadní význam pro vytvoření spravedlivější společnosti a pro hospodářský růst. Vzdělání rodičů a sociálně-ekonomické zázemí v současnosti ještě pořád hraje nepřiměřenou úlohu v možnostech přístupu jednotlivců ke vzdělávání a v jejich šancích na jeho úspěšné absolvování a v určitých zemích jsou zde některé skupiny obyvatel nedostatečně zastoupeny.

3.10 V programech mobility je nutné nalézt rovnováhu mezi kvalitou a rovným přístupem na jedné straně a kvantitou na straně druhé tak, aby se do nich mohly zapojit osoby pocházející ze znevýhodněných poměrů. Např. je možné zvážit přehodnocení výše grantů na mobilitu, jež je nyní považována za nedostatečnou a neflexibilní s ohledem na různé hospodářské podmínky v zúčastněných zemích⁽¹⁾.

3.11 Dala by se zvážit možnost využití Evropského sociálního fondu a strukturálních fondů k financování účasti mladých lidí z méně rozvinutých regionů na opatřeních týkajících se individuální mobility ve vzdělávání a na stážích a učňovské praxi v podnicích v jiných členských státech.

3.12 EHSV vybízí k většímu úsilí o lepší shromažďování a analýzu údajů, obzvláště co se týče zaměstnatelnosti, sociálního rozměru, celoživotního učení, možnosti převádění grantů a půjček a celkové kvality a vlivu mobility, a navrhuje, aby byly *ex post* vyhodnoceny zkušenosti z opatření v oblasti mobility. Tyto údaje napomohou k monitorování provádění tohoto programu a umožní aktivně reagovat na případné změny.

3.13 EHSV znovu zdůrazňuje, že podporuje ustanovení, jehož cílem je zvýšit efektivitu zdrojů programu a snížit duplicitu a roztržitost stávajících opatření. Proto vybízí k tomu, aby byla tato otázka obecně ve větší míře brána v potaz a aby byly přezkoumány všechny stávající programy v působnosti Evropské komise, jejichž cíle jsou zcela či zčásti v souladu s navrhovaným programem. Např. program *Erasmus pro mladé podnikatele*, který částečně financuje Komise, je řízen samostatně, ačkoliv by mohl přispět k plnění cílů stanovených v programu *Erasmus pro všechny*.

3.14 Stávající procentuální rozdělení přidělených prostředků uvedené v čl. 13 odst. 3 (Rozpočet) není dostatečně objasněno. EHSV navrhuje navýšit procentuální příděl na spolupráci na inovacích a osvědčených postupech, protože většina analýz provedených v předcházejících fázích programů v oblasti celoživotního učení prokázala, že institucionální spolupráce je vysoce efektivní z hlediska nákladů.

4. Opatření v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

4.1 EHSV kvituje navýšení rozpočtu na odborné vzdělávání a přípravu. Doporučuje však, aby byl v programu stanoven jednoznačný cíl tak, aby tento program přispěl k dosažení referenční úrovně pro odborné vzdělávání a přípravu: „V roce 2020 by mělo během studia v EU průměrně alespoň 6 % osob ve věku 18–34 let, které jsou absolventy počátečního odborného vzdělávání a přípravy, strávit určité období studiem či odbornou přípravou související s počátečním odborným vzděláváním (včetně pracovních stáží) v zahraničí, přičemž toto období by mělo trvat alespoň dva týdny (10 pracovních dní), nebo méně, je-li doloženo prostřednictvím Europassu“⁽²⁾. Kromě toho by část rozpočtu měla být vyčleněna na podporu programů v oblasti učňovského vzdělávání.

(1) SEC(2011) 1402 final, COM(2011) 788 final.

(2) Závěry Rady o referenční úrovni mobility ve vzdělávání, 3 128. zasedání Rady ve složení pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport ve dnech 28.–29. listopadu 2011.

4.2 S ohledem na tuto referenční úroveň je třeba vyvinout zvláštní úsilí o odstranění praktických, technických a právních překážek bránících mobilitě ve vzdělávání, a podpořit tak vysílání praktikantů z a do malých a středních podniků a zvýšit význam zapojení těchto podniků do mobility pro učně a stážisty. S přihlédnutím k množství a rozsahu činností v tomto odvětví a k závěrům uvedeným v Posouzení dopadu na činnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy⁽³⁾ EHSV navrhuje zvážit, zda je momentálně navrhovaný minimální příděl na tuto oblast vzdělávání ve výši 17 % dostatečný.

4.3 EHSV rovněž navrhuje, aby byli učni a stážisté v programu označeni za samostatnou cílovou skupinu. Napomohlo by to k plnění nových politických závazků týkajících se podpory učňovského vzdělávání a získávání poznatků v pracovním procesu za účelem snížení vysoké míry nezaměstnanosti u mladých lidí.

4.4 EHSV by chtěl zdůraznit slabou účast dospělých v procesu celoživotního učení a nízkou úroveň dovedností a kvalifikací u značného počtu dospělých osob v Evropě⁽⁴⁾. Pro dosažení cíle ET 2020, podle něhož by „se alespoň 15 % dospělých mělo účastnit programů celoživotního učení“⁽⁵⁾, je zapotřebí kvalitních systémů vzdělávání dospělých, poskytovatelů vzdělávání, metodiky, pracovníků a nabídky vzdělávání v celé Evropě. Vzdělávání dospělých musí být místem pro aktivní evropské občanství, jež může kvalitní program vzdělávání dospělých dále rozvinout a podpořit.

4.5 Je důležité, aby zde byly úzké vazby na odborné vzdělávání a přípravu, pro vyřešení problémů zmíněných v odstavci 4.4 je nicméně nutné oddělit vzdělávání dospělých. EHSV proto navrhuje zvážit zachování vzdělávání a učení dospělých v návrhu programu coby samostatného odvětví.

4.6 Navrhované navýšení rozpočtu na vzdělávání dospělých je sice vítáno, minimální příděl ve výši 2 % se ale zdá být nepřiměřený vzhledem k tomu, že evropské obyvatelstvo stárne a že je zapotřebí zvýšit účast dospělých na celoživotním učení. S přihlédnutím k tomu, že oblast vzdělávání dospělých je velmi rozsáhlá a působí v ní značný počet sociálních podniků, by se mělo zvážit výraznější navýšení tohoto přídělu.

4.7 Pokud jde o vzdělávání a učení dospělých, měl by program jasněji přispět k provádění *Obnoveného evropského programu pro vzdělávání dospělých*⁽⁶⁾. Podporou tohoto programu může program skutečně povzbudit pokrok a pozitivní změnu ve vzdělávání dospělých, což by velkému počtu evropských občanů přineslo větší sebedůvěru, účast, aktivitu, kreativitu, osobní rozvoj a zaměstnatelnost.

(3) „Odborné vzdělávání a příprava v rámci podprogramu Leonardo da Vinci podporuje rozvoj kodaňského procesu a zavádění systémů kvality pro odborné vzdělávání a přípravu a skýtá jedinečné příležitosti k internacionalizaci, mobilitě a inovacím v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.“

(4) COM(2007) 558 final.

(5) http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm.

(6) Usnesení Rady o obnoveném evropském programu pro vzdělávání dospělých (16743/11), 17. listopadu 2011.

4.8 Semináře i dobrovolnická činnost seniorů v rámci programu Grundtvig otevřely příležitost k účasti na evropských programech mnohým lidem, kteří by jinak tuto možnost nedostali. S přihlédnutím k přínosu těchto činností EHSV upozorňuje na to, že je třeba zaručit dospělým rovné příležitosti k účasti na programech mobility a dobrovolnictví.

4.9 EHSV pokládá tento program za neocenitelný prostředek k dosažení cíle boloňského procesu týkajícího se mobility studentů⁽⁷⁾, který stanovila i Rada Evropské unie⁽⁸⁾: „Do roku 2020 by mělo mít zkušenosť se studiem nebo odbornou přípravou v zahraničí alespoň 20 % z těch, kdo své vzdělání dokončí v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání“. EHSV však poukazuje na to, že je nutné přehodnotit výši grantů na individuální mobilitu, aby měly osoby pocházející ze znevýhodněných poměrů stejnou možnost zapojit se do programů mobility.

4.10 EHSV pobízí k dalšímu rozvoji společných programů a společných diplomů v celém Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, poněvadž tyto programy a diplomy mohou upozornit na vnitrostátní pravidla a předpisy, jež brzdí mobilitu, zvýšit celkovou kvalitu vzdělávání a podpořit mezinárodní spolupráci mezi institucemi.

4.11 Synchronizace systémů uznávání předchozího vzdělání s evropským systémem přenosu a akumulace kreditů (ECTS) a se zaváděním evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET) na základě přístupu zaměřeného na výsledky vzdělávacího procesu má klíčový význam pro dosažení cíle boloňského procesu týkajícího se mobility studentů a pro zajištění kvality programů mobility a celého procesu vzdělávání a učení. EHSV poukazuje na to, že řada zemí neprovázala kredity ECTS a ECVET s výsledky vzdělávacího procesu a že cíl vytvoření rovných příležitostí pro všechny nebyl dosažen. Proto by se měly zvážit naléhavé kroky k zakotvení systémů ECTS a ECVET coby společných nástrojů v EU, které zaručí transparentnost kvalifikací jak pro studenty, tak pro zaměstnavatele.

4.12 EHSV by rovněž rád zdůraznil, že musí probíhat neustálá koordinace na evropské úrovni s cílem pomoci členským státům přijmout opatření zaměřená na to, aby všechny nové doklady o dosažené kvalifikaci obsahovaly jasný odkaz – prostřednictvím vnitrostátních systémů kvalifikací – na příslušnou úroveň evropského rámce kvalifikací. Jelikož je jasné, že tohoto cíle⁽⁹⁾ nebude dosaženo v oficiální lhůtě do roku 2012, je zapotřebí další koordinace a dalších kroků pro urychlení zavádění evropského rámce kvalifikací.

4.13 EHSV navrhuje, aby byla vyšší prioritou přikládána mobilitě pracovníků, jež velkou měrou přispívá k vysoké kvalitě

vzdělávacích programů a k mezinárodnějšímu zaměření institucí. EHSV vyzývá k užší spolupráci s členskými státy pro odstranění překážek bránících této mobilitě, které souvisejí se systémy sociálního zabezpečení, důchody a uznáváním kvalifikací.

4.14 V souvislosti s tím, co uvedl ve svém stanovisku k iniciativě *Mládež v pohybu*⁽¹⁰⁾, EHSV požaduje podrobnější popis navrhovaného systému půjček pro studenty, kteří chtějí absolvovat magisterské studium v jiné zemi EU, aby bylo zajištěno, že bude proces poskytování půjček pečlivě propracován a že o něm budou mladí lidé informováni, neboť je důležité uchránit mladé lidi pokud možno před chycením se do dluhové pasti. S ohledem na snahu zavést navrhovaný systém půjček je třeba zajistit, aby tyto půjčky byly atraktivní a dostupné (především pro znevýhodněné studenty), aby bylo dosaženo odhadovaného počtu 331 100 studentů.

4.15 Kromě toho EHSV vyzývá k posouzení všech možných důsledků navrhovaného systému půjček, včetně dopadu na vnitrostátní a regionální systémy finanční podpory a na výši školného ve vysokoškolských institucích. Výsledky tohoto posouzení by měly být zpřístupněny co nejdříve veřejnosti.

4.16 EHSV vyzývá instituce Evropské unie, aby – kromě navrhovaného systému půjček – prostřednictvím svých politik dále podporovaly úsilí jednotlivých členských států pro zajištění plné převoditelnosti státních grantů a půjček v rámci celé EU, čímž se podpoří mobilita a zaručí rovný přístup k mobilitě a vzdělávání.

5. Činnosti v oblasti mládeže

5.1 EHSV vyzdvihuje efektivitu stávajícího programu *Mládež v akci*⁽¹¹⁾. Podle odhadů poskytne program *Mládež v akci* zhruba 1 000 000 mladých Evropanů příležitost k neformálnímu vzdělávání a mobilitě a je zřejmé, že díky podpoře mládežnických organizací stávající program trvale ovlivnil situaci mladých Evropanů. Přínos tohoto programu pro mladé lidi lze tudíž považovat za mnohem větší než u jakéhokoliv jiného programu EU, což není v návrhu náležitě zohledněno.

5.2 EHSV je znepokojen tím, že stávající návrh tihne k nerovnému přístupu k příjemcům a ztěžuje dostupnost programu *Mládež v akci* pro ty znevýhodněné skupiny mladých lidí, které se k němu nyní mohou dostat prostřednictvím malých a místních mládežnických organizací.

5.3 EHSV se domnívá, že by v programu měla být prisuzována vyšší politická a finanční prioritou mladým lidem a politice týkající se mládeže, s ohledem na to, že řada cílů strategie Evropa 2020, strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020), evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018) a stěžejních iniciativ, jako je např. *Mládež v pohybu* a *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa*, souvisí s mládeží.

⁽⁷⁾ Komuniké konference evropských ministrů odpovědných za vysokoškolské vzdělávání, Leuven a Louvain-la-Neuve, 28.–29. dubna 2009.

⁽⁸⁾ Závěry Rady o modernizaci vysokoškolského vzdělávání, 3 128. zasedání Rady ve složení pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport ve dnech 28.–29. listopadu 2011.

⁽⁹⁾ Doporučení Evropského parlamentu a Rady o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní vzdělávání (2008/C 111/01), 23. dubna 2008.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 55.

⁽¹¹⁾ SEC(2011) 1402 final, COM(2011) 788 final.

5.4 Vzhledem k rozsahu a množství činností a k počtu účastníků stávajícího programu *Mládež v akci* a k jeho schopnosti zapojit znevýhodněné skupiny EHSV vyzývá k opětovnému zvážení, zda navrhovaný minimální příděl na mládež ve výši pouhých 7 % zajistí dosažení stanovených cílů týkajících se mládeže, a k tomu, aby byl v rámci tohoto programu navržen samostatný podprogram věnovaný mládeži a aby na něj byly vyčleněny odpovídající prostředky. O takovém přístupu se hovořilo již ve stanovisku EHSV k iniciativě *Mládež v pohybu* ⁽¹²⁾. Měla by být zachována všechna stávající dílčí opatření programu *Mládež v akci*.

5.5 EHSV zdůrazňuje, že program *Mládež v akci* momentálně pomáhá podporovat činnosti, jimž by se jinak žádné podpory z alternativních zdrojů financování nedostalo, a že je jedním z hlavních zdrojů financování projektů zaměřených na mladé lidi. To platí obzvláště pro malé a místní či regionální organizace. Absence této podpory by mohla mít závažné negativní důsledky pro oblast mládeže v Evropě. Pokud by taková situace nastala, mohla by se snížit orientace řady mládežnických organizací na Evropu, neboť to jsou evropské sítě, kdo podporují menší a místní organizace při účasti na evropských programech.

Zbýl by tak prostor pouze pro velké organizace a instituce, což by bylo v přímý neprospěch místních, regionálních a malých organizací.

5.6 EHSV upozorňuje na to, že program by měl jasněji přispět k provádění čl. 165 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, v němž se uvádí, že činnost Unie je zaměřena na „podporu rozvoje výměn mládeže a pedagogických pracovníků a podporu účasti mladých lidí na demokratickém životě Evropy“.

6. Opatření související s demografickými změnami

EHSV navrhuje, aby byl pro finanční období EU 2014–2020 zaveden samostatný program pod názvem „Generace v akci“. Mezigenerační dialog je požadován v řadě programů a návrhů, např. v oblasti aktivního a zdravého stárnutí, v otázkách udržitelnosti (vývoj směrem k udržitelnému životnímu stylu), v oblasti energetické účinnosti atd.

EHSV je přesvědčen o tom, že společná mobilita mladých a starších lidí výrazně přispívá ke vzájemnému uznávání, podpoře sociální soudržnosti a společné odpovědnosti za evropské hodnoty.

V Bruselu dne 29. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 55.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách

COM(2011) 866 final – 2011/0421 (COD)

(2012/C 181/28)

Samostatná zpravodajka: **paní OUI**

Dne 19. ledna 2012 se Rada a dne 17. ledna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách

COM(2011) 866 final – 2011/0421 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. února 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor podporuje návrh rozhodnutí o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách.

1.2 Schvaluje přístup spočívající ve využití nástrojů, jež se osvědčily u přenosných nemocí⁽¹⁾, a zhodnocení nedávných krizí pro odstranění nedostatků ve stávajících mechanismech, jak to umožňuje Lisabonská smlouva.

1.3 Aby bylo možné účinněji čelit nebezpečím, jež neznají hranic, je zapotřebí celoevropské koordinace, která umožní překročit hranice jednotlivých odvětví.

1.4 Výbor ovšem požaduje, aby byly do plánování připravenosti a do krizové komunikace zapojeny všechny složky občanské společnosti. Ponechání koordinace pouze na zdravotnických pracovnících a odbornících na civilní ochranu již neodpovídá současnému fungování společnosti, v níž převzaly významnou úlohu při informování obyvatelstva sdělovací prostředky.

2. Souvislosti

2.1 Rozsáhlé epidemie moru, cholery či chřipky uplynulých staletí se do kolektivní paměti zapsaly jako pohromy, jež se zdály být schopné vyhubit během několika týdnů celé lidstvo.

2.2 Evropané 20. století se domnívali, že tato nebezpečí byla díky moderní medicíně zažehnána. Jednotlivé státy zavedly na ochranu svého obyvatelstva systémy veřejného zdravotnictví

(povinné očkování, sledování zdravotního stavu) a Evropa si vypracovala právní předpisy a vytvořila účinnou síť pro boj proti přenosným nemocem. Tento systém funguje, pokud se jedná o známé viry, jež byly již dávno identifikovány. V případě nových nemocí, jako je AIDS či SARS⁽²⁾, se ukázal být méně účinným.

2.3 Objevily se další hrozby, které mohou rovněž ohrozit obyvatele celých regionů. V souvislosti se všeobecnou mobilitou osob, potravin, výrobků atd. vznikají nové komplikace. Viry, jež se kdysi vyskytovaly pouze na určitém území, se mohou velmi rychle přemísťovat a způsobit nebezpečí v regionech, kde jsou neznámé.

2.4 Vynalezení a masová výroba nových chemických výrobků sice umožnily potírání nemocí, zvýšení zemědělských výnosů, usnadnění výstavby a dopravy, nárůst počtu dostupných výrobků a zrychlení a všeobecné rozšíření všech forem komunikace, má to ale své stinné stránky. Lidé teď žijí v jakémisi „chemickém koktejlu“, v němž jsou ve vzduchu, vodě a v potravinách obsaženy znečišťující látky všeho druhu.

2.5 Řeky, déšť, vítr a viry neznají hranic. Existuje-li oblast, v níž se zdá být zásadní celoevropský postup, pak je to právě oblast ochrany lidského zdraví.

2.6 Jedním z důsledků masové průmyslové výroby je globální oteplování se všemi průvodními účinky. Jsou zde ale také průmyslové havárie, nové viry atd. Ochrana zdraví se již nemůže omezovat pouze na přenosné nemoci nebo na sledování zdravotního stavu obyvatel.

⁽¹⁾ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2119/98/ES ze dne 24. září 1998 o zřízení sítě epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí ve Společenství (Úř. věst. L 268, 3.10.1998, s. 1).

⁽²⁾ SARS – Severe Acute Respiratory Syndrome (těžký akutní respirační syndrom).

2.7 Ve vzájemně provázané společnosti mohou zdravotní hrozby přijít odkudkoliv. Na začátku krizí v oblasti zdraví bývá průmyslové znečištění, epizootie či přírodní katastrofa. Proto je kromě zeměpisných hranic třeba prolomit také hranice jednotlivých odvětví.

2.8 Pro přenosné nemoci existuje účinný celosvětový mechanismus, který řídí Světová zdravotnická organizace⁽³⁾.

2.9 Evropa nezačíná od nuly. Pro přenosné nemoci rovněž existuje propracovaný a účinný systém. Během pandemie chřipky H1N1 se však projeví některé jeho nedostatky, např. co se týče nákupu očkovacích látek, jež mohou být vyvinuty teprve v okamžiku výskytu nového viru. Průmyslová výroba vakcín a vyjednávání jejich cen měly za následek to, že evropské státy zaujaly k očkování různý přístup, což mohlo mít závažný vliv na šíření viru, pokud by byl býval nakažlivější.

2.10 Po útocích z 11. září 2001 a poté, co se ve Spojených státech vyskytly případy doručení dopisů a balíčků se spory antraxu, byl na evropské úrovni zřízen Výbor pro zdravotní bezpečnost⁽⁴⁾, který má na starosti jiné hrozby než přenosné nemoci. Není však institucionalizován a nemůže tedy v případě potřeby přijímat politická rozhodnutí.

3. Vylepšení stávajících mechanismů

3.1 Posuzovaný návrh rozhodnutí umožňuje odstranit existující nedostatky na základě Lisabonské smlouvy⁽⁵⁾, která uděluje nové pravomoci v této oblasti, a na základě analýzy potíží, jež se vyskytly během nedávných krizí v oblasti zdraví.

3.2 Byla jich celá řada: krize spojená s nemocí šílených krav, pandemie H1N1, bakterie *E. coli* / STEC O104, útoky za použití chloru v Iráku, kontaminace melaminem, toxické červené bahno, úniky ropy, mrak vulkanického popela. Každá krize poukazuje na slabiny současného systému a umožňuje navrhnout jeho vylepšení. Tento návrh rozhodnutí má vytvořit soudržný rámec vycházející ze stávajících mechanismů a nastolit lepší spolupráci mezi jednotlivými státy a odvětvími.

3.3 Návrh se nezabývá otázkou radiologických a jaderných hrozeb, o nichž již pojednává jiný evropský legislativní dokument.

3.4 Současné právní předpisy EU se vztahují pouze na hrozby související s přenosnými nemocemi⁽⁶⁾. Síť epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí, jež vydává varování a koordinuje reakci na evropské úrovni, neodpovídá dnešním normám a potřebám. Navrhuje se tedy, aby byla nahrazena mechanismy popsány v tomto návrhu rozhodnutí.

3.5 Posílením existujícího systému tím, že bude rozšířen na jiné hrozby, se zvýší účinnost, aniž by to přineslo vysoké dodatečné výdaje.

⁽³⁾ Mezinárodní zdravotnické předpisy: <http://www.who.int/ihr/fr/>.

⁽⁴⁾ Viz závěry předsednictví ze dne 15. listopadu 2001 o bioterorismu (13826/01) a závěry Rady ze dne 22. února 2007 o přechodném prodloužení a rozšíření mandátu Výboru pro zdravotní bezpečnost (6226/07).

⁽⁵⁾ Čl. 6 písm. a) a čl. 168 odst. 1 SFEU.

⁽⁶⁾ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2119/98/ES ze dne 24. září 1998 o zřízení sítě epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí ve Společenství (Úř. věst. L 268, 3.10.1998, s. 1).

3.6 Výbor podporuje cíle návrhu rozhodnutí:

— V oblasti plánování připravenosti je to koordinace snah členských států o zlepšení připravenosti a budování kapacit. „Za tímto účelem Komise zajistí koordinaci mezi vnitrostátním plánováním a mezi klíčovými odvětvími, jako je doprava, energetika a civilní ochrana, a bude podporovat členské státy při zavádění mechanismu společného zadávání veřejných zakázek na lékařská protipatření.“

— Bude zřízena *ad hoc* síť v situacích, kdy nějaký členský stát vydá varování o vážné hrozbě, která není způsobena přenosnou nemocí, pro zajištění příslušných informací a údajů pro posouzení rizik a sledování vznikajících hrozeb. Přenosné nemoci budou nadále sledovány jako doposud.

— Stávající systém včasného varování a reakce bude rozšířen na všechny vážné zdravotní hrozby, a ne jen na přenosné nemoci.

— Koordinovaný vývoj mechanismů posouzení rizika v oblasti veřejného zdraví na úrovni jednotlivých států a na evropské úrovni v krizové situaci vyvolané hrozbami biologického a chemického původu, hrozbami způsobenými životním prostředím nebo hrozbami neznámého původu.

— A konečně rozhodnutí zavádí soudržný rámec pro reakci EU na krizi v oblasti veřejného zdraví. Konkrétně to znamená, že formalizováním stávajícího Výboru pro zdravotní bezpečnost bude EU schopna lépe koordinovat reakci jednotlivých států na krizi při ohrožení veřejného zdraví.

3.7 Lepší koordinace, větší účinnost, možnost zadávat evropské veřejné zakázky za účelem vyjednávání cen s farmaceutickými firmami, díky nimž lze chránit všechny Evropany, existence systému varování na evropské úrovni (a nikoli pouze na úrovni mezinárodní, tj. WHO), rozšíření stávajících mechanismů na chemické, bakteriologické, environmentální a další hrozby – to jsou hlavní záměry uvedené v tomto návrhu, a Výbor je samozřejmě plně podporuje.

3.8 Díky posouzení rizik za pomoci evropské sítě odborníků, díky dosažení shody ohledně stupně závažnosti, aby bylo možné naplánovat vhodnou reakci a definovat jednotné zprávy, díky výměně citlivých údajů při respektování příslušných pravidel (zejména těch, jež se týkají ochrany osobních údajů) a s údaji porovnatelnými mezi jednotlivými členskými státy a se sousedními zeměmi a díky vypracování jednotných upozornění na cesty selepší fungování již existujícího systému, aniž by došlo k jeho zatížení vytvářením nových mechanismů.

4. Zohlednění současného vývoje

4.1 EHSV by nicméně chtěl upozornit evropské i vnitrostátní veřejné orgány na to, jakým způsobem probíhaly nedávné krize.

4.2 Ať už se jednalo o pandemii chřipky H1N1 či bakterie E. coli / STEC O104, ukázalo se, že informace nejsou šířeny pouze veřejnými orgány a že část obyvatelstva více věří neověřeným informacím, jež kolují na internetu. Tato přemíra informací může zkomplikovat zvládnání krize a může mít závažné důsledky pro zdraví obyvatel i pro celá hospodářská odvětví, např. v situaci, kdy někteří lékaři kritizují danou očkovací látku nebo kdy jsou zveřejněné informace o původu bakterie mylné.

4.3 Špatné informování může mít za následek obrovské plýtvání zdroji a může poškodit účinnost mechanismů. Pedagogické hledisko musí mít stejnou důležitost jako hledisko ekonomické.

4.4 V souvislosti s tím Výbor doporučuje, aby byly do krizových mechanismů zapojeny všechny složky občanské společnosti coby zprostředkovatelé informací a aby byla mimo období

krize prováděna informační kampaň již ve školách a na pracovištích s cílem vysvětlit evropským občanům, jakým způsobem jsou chráněni před riziky, jak fungují systémy sledování a varování a komu mohou v případě krize věřit, tj. kdo je oprávněn šířit spolehlivé informace.

4.5 Komunikace se v případě krizí v oblasti veřejného zdraví stala jedním z hlavních úkolů, stejně důležitým, jako je dostupnost vakcín, poněvadž k čemu je dobré mít k dispozici účinné očkovací látky, pokud obyvatelé nejsou přesvědčeni o nutnosti nechat se očkovat.

4.6 Vyžadovat od občanů odpovědný přístup má smysl pouze tehdy, když pro to skutečně mají podmínky. K tomu je nezbytné, aby byli předem informováni a poučeni o existujících mechanismech a o úloze, kterou v nich každý jednotlivec bude muset sehrát. Občané se mohou zapojit a aktivně se podílet na společné ochraně, stejně jako mohou zhoršit situaci, jestliže nebyli uvědoměni o své odpovědnosti a náležitě informováni. Veřejné orgány musí v obecném zájmu zapojit všechny veřejně prospěšné organizace do ochrany všech tím, že budou povzbuzovat odpovídající vzájemnou výměnu informací.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje

COM(2011) 571 final

(2012/C 181/29)

Zpravodajka: **paní EGAN**

Dne 20. září 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje

COM(2011) 571 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne ...), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Cílem strategie Evropa 2020 a stěžejní iniciativy „Evropa účinněji využívající zdroje“ z pera Evropské komise je učinit evropské ekonomiky odolnější a udržitelnější díky účinnějšímu využívání všech přírodních zdrojů. Výbor již dříve podpořil stěžejní iniciativu a nyní vítá Komisi připravený podrobnější Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje, který stanoví dílčí cíle pro transformaci a poskytuje rámec pro politiky nezbytné k zahájení tohoto procesu.

1.2 EHSV vyzývá všechny instituce, vedoucí evropské představitel, evropské podniky, sociální partnery a celou evropskou společnost, aby spojili své síly v široce založeném politickém a společenském hnutí podporujícím potřebnou rozsáhlou transformaci a aby využívali rámec poskytnutý plánem k řízení a sledování pokroku.

1.3 EHSV naléhá na vytvoření silného koordinačního aparátu na vysoké úrovni v Komisi a jednotlivých členských státech, který bude sledovat a podněcovat pokrok při provádění kroků navržených v plánu.

1.4 Na úrovni členských států EHSV naléhá na přijetí komplexních strategií v oblasti účinného využívání zdrojů včetně daňových reforem, odstranění nevhodných dotací, důraznou regulací norem pro výrobky, programy pro vzdělávání a rozvoj dovedností a plné zapojení regionálních a místních samospráv, podniků, sociálních partnerů, organizací spotřebitelů a dalších organizací a občanů. Strategie by měly obsahovat aktivní opatření zajišťující sociálně spravedlivý přechod, včetně vzdělávání a odborné přípravy pracovníků a jejich zapojení do přeměny podniků v nové podniky účinně využívající zdroje.

1.5 Na evropské úrovni EHSV podporuje všechna opatření navržená v plánu a požaduje, aby se zvláštní pozornost věnovala zejména:

- rychlému vypracování vhodných ukazatelů, včetně obecného ukazatele úrovně plánem doporučeného účinného využívání zdrojů v národních ekonomikách, měřítka blahobytu v ekonomice jdoucího „nad rámec HDP“ a dalších opatření více zaměřených na konkrétní odvětví;
- účinnému aparátu pro zviditelnění účinného využívání zdrojů ve výročních zprávách o vnitrostátních reformách a jejich přezkumech Komisé a profesními skupinami v rámci evropského semestru, který se vypracovává pro strategii Evropa 2020;
- přezkumu a aktualizaci překlenující Evropské strategie udržitelného rozvoje po summitu Země v Riu v červnu 2012, s důrazem na účinné využívání zdrojů a její vztah k ostatním cílům v oblasti udržitelnosti;
- podrobné analýze vzájemného vztahu mezi účinným využíváním zdrojů a cíli v oblasti životního prostředí, jako např. v sedmém akčním plánu pro životní prostředí;
- koordinačnímu aparátu, který zajistí, že pokrok bude všeobecně zachován ve všech 20 jednotlivých iniciativách, definovaných Komisé jako podílejících se na účinném využívání zdrojů, a v dalších, jež mohou být na tento seznam přidány;
- zařazení cílů v oblasti účinného využívání zdrojů mezi kritéria všech evropských výdajových programů a veřejného zadávání zakázek;

— plnému zapojení občanské společnosti do pravidelného sledování a přezkumu pokroku.

1.6 Cílem EHSV je plně hrát svoji roli při zapojování zainteresovaných stran a sledování pokroku v tomto rozhodujícím tématu a bude při tom s potěšením spolupracovat s ostatními institucemi.

2. Souvislosti

2.1 Komise v lednu 2011 zveřejnila iniciativu „Evropa účinněji využívající zdroje“ jako jednu ze sedmi nových stěžejních iniciativ tvořících dohromady strategii Evropa 2020.⁽¹⁾ Záměrem bylo zahájit rozsáhlou transformaci způsobu čerpání materiálních zdrojů ve všech částech evropského hospodářství, a to oddělením hospodářského blahobytu od spotřeby zdrojů.

2.2 EHSV v předchozím stanovisku ke stěžejní iniciativě týkající se účinného využívání zdrojů uvítal obecné cíle strategie v oblasti účinného využívání zdrojů a požadoval, aby tato iniciativa byla začleněna do revidovaného a aktualizovaného znění překlenující Evropské strategie udržitelného rozvoje.⁽²⁾ EHSV naléhavě žádal Komisi, aby poskytla více podrobností, až bude dokončovat jednotlivé iniciativy v konkrétních oblastech a Plán pro Evropu.

2.3 Komise během roku 2011 zahájila několik samostatných iniciativ⁽³⁾, jejichž účelem je podpořit účinné využívání zdrojů v konkrétních odvětvích. Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje z pera Evropské komise nyní spojuje všechny tyto aktivity. Předkládá vizi transformovaného hospodářství, jehož by mělo být dosaženo do roku 2050, přičemž dílčích cílů by se mělo dosáhnout do roku 2020, a označuje oblasti, v nichž bude zapotřebí dalších kroků ze strany Komise a členských států, aby byly tyto cíle splněny.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV sdílí názor Komise, že je zásadně důležité, aby Evropa a svět dosáhly větší účinnosti při využívání zdrojů. Účinnější využívání zdrojů hraje důležitou roli při snaze uvést v soulad trvalé usilování o hospodářský růst a potřebu uznat, že zásoby mnoha světových přírodních zdrojů jsou omezené a že tyto meze naší planety limitují trvalý růst fyzické výroby a spotřeby. Je také rozhodující pro snižování nárůstu emisí skleníkových plynů a jiných znečišťujících látek a pro ochranu biotických zdrojů a veřejných přínosů plynoucích z ekosystémů. Pokrok v účinném využívání zdrojů by měl být podstatou řízení světových ekonomik a předních světových podniků.

3.2 Podniky všech druhů byly vždy přímo stimulovány, aby při využívání všech zdrojů ve svých výrobních postupech fungovaly efektivně, a tak udržovaly nízké náklady. Na straně výroby však vždy měly opačný stimul povzbuzovat v zájmu maximalizace prodeje své zákazníkům, aby spotřebovali co

nejvíce. Nelze tedy očekávat, že ponechá-li se účinné využívání zdrojů běžným postupům, vyvolá to transformaci potřebnou k vyrovnání se s tlakem vytvářeným rychle rostoucí celosvětovou populací, rychlým rozšiřováním spotřebních tužeb zejména v rozvíjejících se ekonomikách a narůstajícími problémy s vyčerpáváním zdrojů a znečišťováním. Potřebujeme novou podobu „udržitelného“ či „zeleného“ růstu, v němž je růst hospodářské činnosti a blahobytu či prosperity oddělen od růstu spotřeby zdrojů a lze ho ve skutečnosti dosáhnout s nižší mírou spotřeby zdrojů.

3.3 Vlády a společnost jako celek proto budou muset mít významnou úlohu při vyvolání rozsáhlé a rychlé transformace, která je v průběhu příští generace zapotřebí. Kroky ze strany vlád jsou nutné k:

- zajištění náležitého ocenění externalit prostřednictvím daňových opatření,
- odstranění nevhodných dotací,
- zavedení minimálních norem účinného využívání zdrojů v konkrétních odvětvích prostřednictvím vhodné právní úpravy,
- podpoře vhodného výzkumu a vývoje,
- povzbuzení investic do postupů účinného využívání zdrojů a zabránění neúčinným postupům,
- podpoře pochopení účinného využívání zdrojů prostřednictvím sdělovacích prostředků, vzdělávání a odborné přípravy.

3.4 Transformace v požadovaném rozsahu a tempu bude mít určitě značný dopad na trh práce. Podniky, které nevyužívají zdroje účinně nebo které vyrábějí neekonomické výrobky, budou pod tlakem a možná budou muset snižovat počet zaměstnanců. Naopak podnikům, které zdroje využívají účinně a vyrábějí ekonomické výrobky a poskytují ekonomické služby, by se mělo s oživením ekonomiky vést dobře a měly by vytvářet nová pracovní místa. Země, jež jsou při tomto přechodu v čele, budou v novém světě omezených zásob přírodních zdrojů nejuspěšnější a nejvíce konkurenceschopné a také nejuspěšnější při vytváření nových pracovních míst v této nové zelené ekonomice.

3.5 K zajištění přechodu, který bude spravedlivý a bude opravdu vytvářet dobrá nová pracovní místa a napomáhat rekvifikaci, bude možná zapotřebí aktivních programů

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV *Evropa účinněji využívající zdroje – stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020*, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 97–101.

⁽³⁾ COM(2011) 21 final, Příloha I.

odborné přípravy a asistovaného přerazování. ⁽⁴⁾ Tato a další hlediska sociálního rozměru nyní v plánu chybí a je třeba je dále rozvíjet.

3.6 Zajištění účinnějšího využívání zdrojů v požadované míře je velmi obtížným a naléhavým úkolem pro všechny části Evropy a všechny části společnosti. Bude to vyžadovat politický a společenský závazek na všech úrovních a ambiciózní a rozsáhlý program iniciativ a činností ze strany EU a celostátní a místní úrovně jednotlivých členských států.

3.7 Plán by měl poskytnout rámec pro vytvoření této celoevropské politické dynamiky a být podnětnou vizí toho, čeho by mohl dosáhnout. EHSV vítá jeho obecný přístup a vizí pro rok 2050.

3.8 Rozhodujícím prvkem je provádění. Užitečným nástrojem k definování dlouhodobé vize v podobě konkrétnějších a bezprostřednějších cílů, kterým je nutné se okamžitě věnovat, jsou specifické dílčí cíle, jež jsou v Plánu pro Evropu navrženy pro rok 2020. Zbývá však ještě hodně práce, aby se vyvolala transformace hospodářské politiky, průmyslových strategií a investičních toků, které jsou ke splnění plánu nutné. Komise určila rozhodující význam transformace v oblasti účinného využívání zdrojů a Rada pro životní prostředí to do určité míry podpořila (závěry Rady pro životní prostředí ze dne 19. prosince 2011). Účinné provádění transformace však bude vyžadovat plné zapojení a závazek všech součástí Komise a vlád členských států. Podpora účinného využívání zdrojů musí mít mnohem prominentnější místo na programu předsedů vlád a Evropské rady ve všech jejích složeních, v jejichž rámci potřebují jak celková vize, tak kroky nutné k jejímu dosažení aktivní a trvalou podporu všech odvětví a odhodlání dosáhnout jednotlivých stanovených dílčích cílů.

3.9 Pochopení naléhavého požadavku účinného využívání zdrojů musí být mnohem rozsáhleji vštěpováno podnikům a rozličným organizacím občanské společnosti i široké veřejnosti a spotřebitelům a aktivně podporováno všemi dostupnými prostředky včetně zřízení struktur pro dialog, aby se napomáhalo přechodu. ⁽⁵⁾

3.10 Plán pro Evropu uspěje nebo propadne v závislosti na své schopnosti podnitit větší politické odhodlání a závazek dosáhnout účinnějšího využívání zdrojů. Musí vyvolat skutečnou změnu samého základu hospodářského řízení. Je zapotřebí centrálně koordinované monitorovací soukolí, které dodá dynamiku všem samostatným iniciativám, které jsou již v plánu definovány, aby se překonaly veškeré překážky, jež by

jim mohly stát v cestě, a vytvořily se argumenty pro další kroky v případě, že se postup k cílům opozdí.

4. Provádění na úrovni členských států

4.1 V některých evropských zemích byl správně zahájen přesun od nadměrného spoléhání na omezené zásoby fosilních paliv k rozvoji udržitelnějších zdrojů energie, snižování množství odpadů, podpoře účinnějších budov a vozidel atd. Pokrok je však nerovnoměrný a v některých zemích nyní v této rozhodující chvíli hrozí zpomalení investic kvůli předčasnému ukončení nezbytných pobídek ke změně. EHSV doporučuje systematicky shromažďovat a šířit pozitivní zkušenosti a příklady dosavadního vynaloženého úsilí, aby bylo co nejdříve dosaženo účinku v těch zemích a odvětvích, v nichž se dosud neprojevil žádoucí pokrok. Důslednost a věrnost cíli jsou klíčové.

4.2 Členské státy potřebují úsilí o účinné využívání zdrojů zakotvit ve svých vnitrostátních hospodářských strategiích a programech a prosazovat ho ve všech odvětvích svých ekonomik. Z pohledu EHSV je třeba zřídit v každém členském státu politické vedení na vysoké úrovni a koordinační aparát, které zajistí, že pokrok bude prosazován naléhavěji, plynuleji a důsledněji než dosud.

4.3 Tažení za účinné využívání zdrojů bude nakonec záviset jak na přeměně aspirací veřejnosti a spotřebitelské poptávky, tak na transformaci výrobních postupů.

4.4 Členské státy musí zahájit intenzivní dialog s tvůrci veřejného mínění, včetně sdělovacích prostředků, o tom, jak co nejlépe propagovat stěžejní myšlenku účinného využívání zdrojů, aby s postupem času došlo k posunu preferencí a voleb obyvatelstva k upřednostňování zboží a služeb, které účinněji využívají zdroje, a odmítání výrobků, které jsou zbytečně náročné na zdroje a neekonomické.

4.5 Účinné využívání zdrojů by mělo nejen na místní a regionální úrovni, ale i na celostátní úrovni představovat důležitý cíl. Členské státy musí zvážit, jak mezi regionálními a místními samosprávami tento cíl co nejlépe podporovat.

4.6 Přechod bude vyžadovat využití všech nástrojů politiky, které mají vlády k dispozici. Daňové politiky musí být přetvořeny, aby penalizovaly neúčinné využívání energie a dalších zdrojů a odměňovaly účinnější využití. Rozpočtově neutrální reformy zaměřené na zvýšení úrovně zdanění uhlíkového paliva a jiných přírodních zdrojů při současné podpoře zaměstnanosti a lepšího sociálního zabezpečení budou mít zásadní úlohu při

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV *Podpora udržitelných zelených pracovních míst pro balíček EU v oblasti energetiky a změny klimatu*, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 110–117.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV *Budování udržitelného hospodářství změnou našeho modelu spotřeby*, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 57–61.

nasměrování přechodu na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje⁽⁶⁾ a na vytváření pracovních míst⁽⁷⁾. Nevhodné dotace, které povzbuzují či potvrzují neúčinné využívání energie a špatné hospodaření s ostatními zdroji, musí být postupně odstraněny; tento cíl se často vyhlašuje, avšak dosud není energicky prováděn. K prosazování účinného využívání zdrojů v klíčových odvětvích, jako je stavebnictví, doprava a zemědělství, je zapotřebí pevných právních požadavků. Je zapotřebí rozhodných politik nakládání s odpady za účelem propagace další minimalizace odpadů a opětovného používání nebo recyklace vyhozených materiálů. Má-li být tato hlavní myšlenka zpřístupněna všem částem společnosti, je k tomu třeba vzdělávání, programů informování veřejnosti, rozvoje dovedností a inovací. Prosazení výše uvedeného bude vyžadovat koordinovaný postup mezi členskými státy a EU v mnoha oblastech.

4.7 Členské státy by se měly veřejně zavázat k otevřenému a pravidelnému informování o pokroku v oblasti účinného využívání zdrojů a o tom, jak tento přechod podporují politika a tok veřejných a soukromých investic. Komise by mohla pomoci analýzou různých metod přijatých v různých členských státech za účelem podpory účinného využívání zdrojů a povzbuzení širšího a důslednějšího využívání nejlepších metod.

5. Provádění na evropské úrovni

5.1 EU má rozhodující úlohu jak při podněcování, tak při podpoře kroků na úrovni členských států a při prosazování iniciativ na evropské úrovni, které podpoří přechod k účinnému využívání zdrojů. EHSV podporuje všechny politiky a iniciativy objasněné v Plánu pro Evropu a předkládá tyto připomínky:

- Měření a ukazatele
- Propojení se strategií Evropa 2020 a procesem evropského semestru
- Evropská strategie udržitelného rozvoje a sedmý akční program pro životní prostředí
- 20 jednotlivých iniciativ a tři klíčová odvětví v Plánu pro Evropu
- Evropské výdajové programy a veřejné zakázky
- Zapojení občanské společnosti a veřejnosti.

5.2 Měření, ukazatele, cílové hodnoty a dílčí cíle

Proces bude vyžadovat určení konkrétních ukazatelů pokroku různých stránek účinného využívání zdrojů a zajištění toho, že budou k dispozici spolehlivé, souvislé a včasné informace

o těchto ukazatelích. Sledování by podle EHSV také mělo zaznamenávat pokrok, pokud jde:

- o nejdůležitější prvky politiky potřebné k podpoře účinného využívání zdrojů (daňová opatření, regulační opatření atd.),
- o to, do jaké míry jsou vyvažovány veřejné a soukromé investiční toky v zájmu podpory výroby a spotřeby účinně využívající zdroje a zabránění neúčinným a neekonomickým postupům,
- o to, do jaké míry dochází k přesměrování zaměstnanosti k pracovním místům účinně využívajícím zdroje a vytvářejícím výrobky a služby účinně využívající zdroje a jaký je pokrok v oblasti odborné přípravy a ostatních opatření podporujících tuto změnu.

5.3 EHSV vítá navrhované zavedení nového hlavního ukazatele produktivity zdrojů jako celkového měřítka pokroku při oddělení hospodářského blahobytu od spotřeby surovin. Prosazujeme, aby byla stejná důležitost přiznána vypracování pevných ukazatelů přírodního a sociálního kapitálu a dostupnosti a stavu přírodních zdrojů.

5.4 EHSV se domnívá, že zejména dílčí cíle navržené v oblasti životního prostředí škodlivých dotací, v oblasti biologické rozmanitosti a ve třech klíčových odvětvích potravinářství, stavebnictví a mobility zatím nejsou dostatečně popsány a je třeba je dále rozvinout. Program vypracování ukazatelů musí být na žebříčku priorit posunut výše a musí se mu dostat přiměřených prostředků k rychlejšímu pokroku.

5.5 Potřebujeme především lepší měřítka výkonnosti národního hospodářství, které ukáže, jak zlepšení účinného využívání zdrojů v hospodářství představuje skutečné zlepšení celkového blahobytu dané společnosti a udržitelnosti ve světě. Domníváme se, že dlouhotrvající studie lepších alternativ k HDP vyžadují, aby se s nimi začalo něco dělat a začaly se realizovat, aby bylo možné rádně změřit celkový pokrok k účinnějšímu využívání zdrojů a s tím souvisejícímu zlepšení v oblasti blahobytu a udržitelnosti.⁽⁸⁾

5.6 Propojení se strategií Evropa 2020 a procesem evropského semestru

Vzhledem k průřezové povaze iniciativy týkající se účinného využívání zdrojů a v zájmu zajištění toho, aby účinné využívání zdrojů bylo i nadále politicky zviditelnováno, bude nutné, aby ji na evropské úrovni podporovala účinná, centrálně koordinovaná a dostatečně financovaná prováděcí řídicí struktura, která bude fungovat otevřeně a transparentně s co největší účastí zainteresovaných stran.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV *Plán přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050* (viz 3.15 f), Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 102–110.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV *Rio+20: na cestě k zelené ekonomice a lepší správě* (viz 4.15), Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 110–116.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV *Více než HDP – ukazatele pro udržitelný rozvoj*, Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 53, a stanovisko ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu *Překročit HDP – Měření pokroku v měnícím se světě*, Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 64.

5.7 EHSV vítá cíl využít přezkumného procesu v rámci evropského semestru a zajistit, aby účinné využívání zdrojů zaujalo místo v samém středu vytváření hospodářské politiky v Evropské radě a v dialogu na nejvyšší úrovni s členskými státy. Domníváme se, že podávání zpráv musí vycházet z detailních a pečlivě formulovaných požadavků na monitorování, jež poskytnou přesný a aktuální přehled pokroku v oblasti účinného využívání zdrojů. Případný nedostatečný pokrok v konkrétních tématech musí být okamžitě rozpoznán a musí být zahájeny kroky k nápravě.

5.8 Nejsme spokojeni s tím, že země zapojené do programu prozatím zřejmě nepodléhají povinnosti podávání zpráv v rámci evropského semestru. Ačkoli uznáváme, že v současnosti mají zvláštní problémy s hospodářským přizpůsobením, máme za to, že by mohly získat konkrétní výhody z důrazného začlenění účinného využívání zdrojů do svých programů obnovy a že by měly být do tohoto aspektu procesu evropského semestru plně zapojeny od samého počátku.

5.9 EHSV naléhavě požaduje, aby v zájmu podpoření procesu většího zviditelnění mezi veřejností a zvýšení politického tlaku byly národní zprávy, které jsou základem přezkumného procesu v rámci evropského semestru, předkládány v každé zemi k veřejné konzultaci a diskusi se všemi zainteresovanými stranami a aby byl i dialog v rámci profesních skupin o každé národní zprávě otevřen k účasti a diskusi. Sám EHSV by mohl být užitečným fórem pro pravidelnou diskusi se zainteresovanými stranami na evropské úrovni o pokroku transformace a jakýchkoli krocích potřebných k jeho udržení.

5.10 EHSV považuje za důležité, aby Komise při podpoře efektivního provádění účinného využívání zdrojů nespolehala výhradně na proces evropského semestru. Je nezbytné, aby svoji úlohu sehrály i další relevantní programy a strategie.

5.11 *Evropská strategie udržitelného rozvoje a sedmý akční program pro životní prostředí*

Strategii v oblasti účinného využívání zdrojů i samu strategii Evropa 2020 Komise oprávněně považuje za důležité příspěvky k překlenujícímu cíli udržitelného rozvoje. Účinné využívání zdrojů nezahrnuje všechny aspekty udržitelnosti a je důležité, aby důraz, který se na něj klade, nevedl k zanedbávání dalších aspektů udržitelného rozvoje. Letošní konference OSN o udržitelném rozvoji v Riu by měla být využita k tomu, aby se transformace z hlediska účinného využívání zdrojů stala základem celosvětového úsilí o zelenější ekonomiku v rámci překlenující struktury udržitelného rozvoje. EHSV se domnívá, že překlenující evropská strategie udržitelného rozvoje by pak měla být přezkoumána a znovu oživena jako součást následných opatření po summitu v Riu a její součástí by mělo být podávání zpráv jednotlivými zeměmi o udržitelném rozvoji a účinném využívání zdrojů, aby se tak sledoval pokrok v celé této oblasti.

5.12 Komise oznámila svůj záměr vytvořit v letošním roce 7. akční program pro životní prostředí v Evropě a Rada ji vyzvala, aby zajistila, že nový program bude navržen tak, aby bylo dosaženo vzájemného doplňování mezi politikami a plány v oblasti životního prostředí a cíli v oblasti účinného využívání zdrojů stanovenými v Plánu pro Evropu. Jde o úžasný cíl, avšak k tomu, aby byl naplněn smysluplným obsahem, je zapotřebí více úsilí.

5.13 *20 iniciativ a tři klíčová odvětví*

EHSV se aktivně zapojil do připomínkování většiny z 20 jednotlivých iniciativ definovaných ve strategii a plně podporuje snahu předloženou v Plánu pro Evropu, aby se ve všech iniciativách postupovalo kupředu současně, a tak se co nejvíce zatlačilo na řešení v oblasti účinného využívání zdrojů. Iniciativy by měly být pravidelně přezkoumány jak jednotlivě, tak jako celek, aby se ověřilo, že společně mají zamýšlený souhrnný dopad.

5.14 EHSV souhlasí, že tři klíčová odvětví určená Komisí (potravinářství, stavebnictví a mobilita) jsou zvláště důležitými oblastmi pro podporu účinného využívání zdrojů. Výbor se domnívá, že využití vody a půdy by také mělo být považováno za důležité části. Bude důležité, aby se oddělení odpovědná za sledování celkového pokroku v oblasti účinného využívání zdrojů na všechna tato odvětví pravidelně zaměřovala, aby se zajistilo, že skutečně řádně přispívají k transformaci směrem k účinnému využívání zdrojů.

5.15 *Evropské výdajové programy a veřejné zakázky*

V minulosti strukturální fondy a jiné výdajové programy EU nebraly vždy cíl podpory účinného využívání zdrojů dostatečně v úvahu. Pokaždé, když nastane čas na přezkum těchto programů, je důležité chopit se příležitosti a účinné využívání zdrojů pevněji zakotvit do jejich priorit a kritérií. EHSV s potěšením konstatuje, že nejnovější rozpočtové návrhy Komise přiznaly účinnému využívání zdrojů a dalším cílům strategie Evropa 2020 větší důležitost. Bude důležité zajistit, aby se tento návrh dovedl do konce v podrobném vyjednávání o rozpočtu.

5.16 Zejména je zapotřebí klást větší důraz na proaktivní kroky, které se budou zabývat nevhodnými pobídkami a zajistí financování a inovace v oblasti zhodnocování přírodního kapitálu, a vytváření daňových opatření k internalizaci externích nákladů a určení skutečných nákladů pro společnost. Konkrétní opatření se prolínají mnoha z 20 iniciativ a jsou také relevantní pro politiku soudržnosti a další stěžejní oblasti rozvoje politik.

5.17 Stejně tak programy veřejných zakázek jak na evropské, tak na národní úrovni mohou být významnými nástroji pro zlepšení účinného využívání zdrojů tím, že budou trvat na účinných normách veškerého zboží a služeb, které se budou

nakupovat, a že tuto prioritu prosadí napříč dodavatelským řetězcem. Komise by měla znovu oživit iniciativy v této oblasti, aby se požadavky účinného využívání zdrojů staly rozhodujícím prvkem zadávacích podmínek všech veřejných zakázek.

5.18 *Zapojení zainteresovaných stran, občanské společnosti a veřejnosti*

Transformace v oblasti účinného využívání zdrojů navržená v Plánu pro Evropu je pro svět i pro Evropu velmi důležitá. Nelze jí dosáhnout pouze technickými prostředky. K jejímu naplnění je nutné, aby všechny části společnosti zásadně chápaly a přijaly potřebu změny, k čemuž je zapotřebí společného úsilí.

5.19 Výbor zdůrazňuje význam podpory povědomí mezi spotřebiteli o důležitosti účinného využívání zdrojů. Naléhavě žádáme Komisi, aby dále zvážila, jak lze co nejlépe začlenit následná opatření k iniciativám, například akční plán pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku z roku 2008 ⁽⁹⁾, do nových kroků v oblasti účinného využívání zdrojů, a zejména jak lze na evropské úrovni posunout vpřed k větším ambicím úsilí v oblasti podpory povědomí spotřebitelů o faktorech udržitelnosti a účinného využívání zdrojů.

5.20 Cílem EHSV je plně hrát svoji roli při zapojování zainteresovaných stran do úsilí o účinnější využívání zdrojů. Bude sledovat pokrok v tomto rozhodujícím tématu a bude při tom s potěšením spolupracovat s ostatními institucemi.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2008) 397 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu

COM(2011) 789 final – 2011/0372 (COD)

(2012/C 181/30)

Zpravodaj: **pan ADAMS**

Dne 23. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu

COM(2011) 789 final – 2011/0372 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor uznává a podporuje nezbytnost přesných a komplexních údajů, jež by Unii a členským státům pomohly splnit závazky ke zmírňování změny klimatu a provádění klimaticko-energetického balíčku. Toto nařízení tento proces posílí.

1.2 Kromě podrobných doporučení v části 4 by chtěl EHSV podtrhnout potřebu přiměřenosti při shromažďování údajů a nezbytnost trvalého zaměření na využívání výsledků k dosažení cílů politiky v oblasti klimatu a na pokračování činnosti v oblasti veřejného vzdělávání v energetice.

2. Úvod

2.1 Toto nové nařízení je nástroj, který poskytuje právní základ pro provedení přezkoumaných domácích závazků k monitorování stanovených v klimaticko-energetickém balíčku z roku 2009 a pro zajištění včasného a přesného monitorování pokroku při provádění těchto a mezinárodních závazků. Ačkoli je EU odpovědná za přibližně 11 % světových emisí CO₂, její strategický závazek a opatření zaměřená na snižování emisí skleníkových plynů a na účinné využívání zdrojů mohou být nahlíženy jako pozitivní a zásadní příspěvek k mezinárodním mechanismům provádění. Cílem je omezit růst celosvětové průměrné teploty na méně než 2 °C ve srovnání s hodnotami před industrializací. Cíle pro rok 2020 jsou: 20 % snížení emisí CO₂, 20 % zvýšení využívání energie z obnovitelných zdrojů a 20 % zvýšení energetické účinnosti vzhledem k hodnotám z roku 1990.

2.2 Světové klima se mění čím dál tím rychleji, jelikož dochází ke změnám v globální energetické rovnováze. Přítomnost skleníkových plynů, které mají schopnost absorbovat

a vyzařovat infračervené záření, v zemské atmosféře značně ovlivňuje teplotu. Po vodní páře je dalším hlavním skleníkovým plynem oxid uhličitý (CO₂) a významné jsou rovněž metan a ozon.

2.3 V posledních 250 letech přispělo spalování fosilních paliv ke zvýšení objemu CO₂ v atmosféře z 280 ppm na 390 ppm. Přestože přírodní zdroje CO₂ výrazně převyšují zdroje podmíněné činností člověka, tyto přírodní zdroje byly dříve vyváženy díky tzv. propadům uhlíku, jako je například fotosyntéza CO₂ prováděná rostlinami a planktonem. Zvýšení objemu antropogenních skleníkových plynů spolu s deforestací tuto rovnováhu zničilo.

2.4 Existuje obrovské množství vědeckých důkazů klimatických změn, které již mají významné nepříznivé hospodářské, sociální a environmentální důsledky. Odhady založené na určitých modelech předvídají závažné budoucí dopady v podobě zvýšení hladiny moří, desertifikace, ztráty biologické rozmanitosti a narušení klimatu. V zásadě panuje shoda o tom, že prevence je lepší (a levnější) než zmírňování dopadů a adaptace. Nicméně požadavky na hospodářský růst, nerovnosti v celosvětovém rozvoji, pokračující spoléhání se na fosilní paliva jako na hlavní světový zdroj energie a nevyhnutelný nárůst světové populace, to vše sehrálo svou roli v dosavadním nezdaru, pokud jde o dosahování politického konsensu o způsobu zavádění účinného mechanismu snižování antropogenních emisí skleníkových plynů.

2.5 V roce 1992 byla na „summitu Země“ vytvořena mezinárodní smlouva, Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC), která měla stabilizovat

koncentrace skleníkových plynů v atmosféře. V roce 1993 zavedla EU v reakci na tuto smlouvu mechanismus pro monitorování emisí skleníkových plynů⁽¹⁾. V roce 1997 vznikl Kjótský protokol k UNFCCC, jehož cílem bylo zabránit růstu emisí skleníkových plynů způsoby, jež odrážely rozdíly mezi jednotlivými státy, jejich bohatství a schopnost snižovat emise. V návaznosti na to EU v roce 2004 aktualizovala svůj monitorovací mechanismus⁽²⁾ a vypracovala soubor nízkouhlíkových strategií⁽³⁾, přičemž nejnovější z nich je energetický plán do roku 2050⁽⁴⁾. Pokrok v otázce zásadních mezinárodních dohod je i nadále pomalý, avšak toto nařízení EU poskytne potřebný rámec pro monitorování, který podpoří vnitrostátní, unijní i mezinárodní závazky.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Cílem nařízení je pomoci Unii a členským státům splnit závazky ke zmírnění změny klimatu a provést klimaticko-energetický balíček. Nařízení zlepší řadu aspektů vykazovaných údajů a zajistí plnění mezinárodních závazků v oblasti monitorování a vykazování, včetně podávání zpráv o finanční a technické podpoře poskytnuté rozvojovým zemím. Uspadní také rozvoj nových nástrojů pro zmírnění změny klimatu a přizpůsobení a poskytne právní základ pro provádění budoucích požadavků na podávání zpráv a vykazování a souvisejících pokynů.

3.2 Nařízení se zabývá vykazováním vyžadovaným UNFCCC a Kjótským protokolem, které se vztahuje na emise sedmi skleníkových plynů ze všech odvětví (energetika, průmyslové procesy, využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF), odpady, zemědělství atd.). Na konferencích UNFCCC v letech 2009 a 2010 bylo dojednáno, že se vykazování zpřísní, aby EU mohla – mimo jiné – plnit závazky týkající se poskytování finanční a technologické podpory a podpory v oblasti budování kapacit rozvojovým zemím.

3.3 Nové nařízení splní požadavky na monitorování a vykazování vyplývající z rozhodnutí o „sdílení úsilí“ a směrnice o systému obchodování s emisemi tak, že zavede cyklus přezkumů a zajištění souladu v rámci rozhodnutí o „sdílení úsilí“, který bude zahrnovat požadavky na podávání zpráv o použití příjmů pocházejících z dražeb povolenek, jak je stanoveno v revidované směrnici o systému obchodování s emisemi. Posílí též stávající rámec pro monitorování a vykazování tak, aby splňoval potřeby budoucí unijní i mezinárodní legislativy, a to prostřednictvím vytvoření základu pro monitorování a vykazování emisí z námořní dopravy, dopadů emisí z letectví na klima, které nejsou spojeny s CO₂, LULUCF a pro přizpůsobení.

3.4 Obecně zpřísňuje podávání zpráv ze strany EU o finanční a technologické podpoře poskytnuté rozvojovým zemím, zlepšuje soulad vykazování s dalšími právními nástroji EU, které se týkají látek znečišťujících ovzduší, a zohledňuje poučení vplynulá z minulých provádění a zpřísňuje vykazování skutečných emisí, odhadů a podávání zpráv o politikách a opatřeních.

3.5 Nové nařízení dále poskytuje základ pro podávání zpráv o příjmech pocházejících z dražeb pořádaných v rámci systému EU ETS, čímž zajišťuje transparentnost, a pro monitorování záměru použít alespoň polovinu z celkových ročních příjmů z dražeb na opatření zaměřená na boj proti změnám klimatu v EU a třetích zemích.

3.6 Přispívá k cíli 20 % snížení emisí tím, že zrychluje a zefektivňuje proces každoročního přezkumu a že umožňuje, aby byla každoročně vyhodnocována, jak členské státy plní své cíle. Požaduje specifické zprávy o politikách a opatřeních prováděných členskými státy jak v odvětvích, na které se vztahuje systém EU ETS, tak v těch, na které se tento systém nevztahuje, a pokládá základ pro vykazování emisí z námořní dopravy a dopadů emisí z letectví, které nejsou spojeny s CO₂, čímž razí cestu pro provedení účinných opatření v těchto odvětvích.

3.7 Přezkum, který nahrazuje dřívější právní předpisy, nepožaduje dodatečné shromažďování údajů od malých a středních podniků (MSP) nebo průmyslu a vztahuje se na vykazování na úrovni jednotlivých členských států. Neukládá tak podnikům žádné další povinnosti.

4. Obecné a konkrétní připomínky

4.1 Výbor sdílí názor Komise, že přesné a komplexní monitorování a vykazování emisí a dalších údajů o změně klimatu má naprosto zásadní význam pro efektivní plnění mezinárodních povinností v rámci UNFCCC a pro budování důvěry mezi státy po celém světě, které mají všeobecně spravedlivý podíl na řešení změny klimatu.

4.2 V EU je Komise s podporou Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) již dlouho odpovědná za shromažďování monitorovacích informací od členských států a jejich předávání UNFCCC jako součást přehledu EU o evropských emisích a za shromažďování informací nezbytných k monitorování dodržování vnitřních dohod EU o sdílení zátěže související s požadavky v oblasti změny klimatu. Je proto velmi důležité, aby měla Komise pravomoc vyžádat si od členských států potřebné informace, kontrolovat jejich přesnost a včasnost a přijmout veškerá opatření nezbytná pro zajištění dodržování povinností, pokud je vykazování nedostatečné.

⁽¹⁾ Rozhodnutí Rady 93/389/EHS ze dne 24. června 1993.

⁽²⁾ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES ze dne 11. února 2004.

⁽³⁾ COM(2011) 112.

⁽⁴⁾ COM(2011) 885/2.

4.3 Požadavky na vykazování postupně v průběhu času rostly, a tak se dnes různě překrývají, někdy nejsou dostatečné či si odporují. Nedávno byly doplněny nové požadavky v rámci klimaticko-energetického balíčku a lze předpokládat, že budou brzy doplněny další, například v souvislosti s vykazováním emisí z námořní dopravy. Je obzvláště důležité, aby existovalo přesné a včasné monitorování a vykazování pokroku k cíli 20 % snížení, jenž by měl být splněn v roce 2020.

4.4 Výbor souhlasí s názorem Komise, že je proto čas sjednotit všechny požadavky v jednom novém nařízení. To jednak rozšíří působnost v některých důležitých oblastech a zároveň to zjednoduší celkový režim dodržování povinností tím, že budou všechny požadavky sjednoceny do jednoho systému pro monitorování a vykazování, který zahrne veškeré stávající i v současnosti plánované požadavky na monitorování a vykazování.

4.5 Výbor vítá vytváření systémů pro vykazování (za předpokladu, že jsou přiměřené a přínosné) na základě národních a unijních inventorních systémů (článek 5 a článek 6), což umožní každoroční hodnocení pokroku vzhledem k celkovému cíli do roku 2020 a ke strategiím rozvoje nízkouhlíkového hospodářství jednotlivých členských států stanovených v článku 4. Jedná se o nejlepší způsob proaktivního shromažďování informací, jejichž sběr má umožnit monitorování a případně oživení pokroku v zájmu zajištění splnění klíčového střednědobého cíle.

4.6 Nařízení stanoví povinnost komplexního monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a jejich propadů ze všech odvětví v Evropské unii, což je bezpochyby jedním z prvků zásadně důležitých pro přesné posouzení celkového dopadu Evropy na celosvětové úrovni emisí. Výbor podporuje navrhované rozšíření působnosti na emise z námořní dopravy (článek 10) a veškeré další možné emise, které ještě nejsou zařazeny do požadavků na monitorování a vykazování. Jak Výbor konstatoval v minulosti⁽³⁾, jsme znepokojeni návrhem uvedeným v bodu odůvodnění č. 10, že vykazování emisí z letectví by se nemělo vztahovat na některé lety, jelikož tím vznikají mezery, které mohou být zneužity. Domníváme se, že by toto mělo být aktivně přezkoumáno.

4.7 Kromě monitorování samotných emisí skleníkových plynů je rovněž důležité monitorovat a podávat zprávy o rozsahu opatření a investic uskutečňovaných v zájmu snížení emisí a jejich dopadů a o úsilí a investicích zaměřených na přizpůsobení se dopadům změn klimatu, které již probíhají. Jsou zapotřebí informace o činnosti a investicích jak veřejného, tak i soukromého sektoru a Výbor plně podporuje související návrhy obsažené v člancích 13–16 nařízení. Článek 16 je však

poněkud nepřesný, pokud jde o informace, jež mají být poskytovány v souvislosti s adaptačními opatřeními, a podle Výboru je nezbytné tento článek dále rozpracovat. Je nutné vzít v úvahu řádný poměrný přínos a vyvarovat se zdvojení úsilí.

4.8 Výbor má za to, že by mělo být také vyvinuto úsilí v oblasti monitorování a vykazování uhlíkové stopy či dopadů Unie na jiné části světa způsobených obchodováním EU s těmito oblastmi a investováním v nich. Článek 17 se vztahuje na rozvojovou pomoc a přenos technologií. Nevztahuje se však na dopad obchodu a nebo na soukromé finanční toky. Uvědomujeme si, že za emise jiných zemí (jak rozvojových, tak rozvíjejících se) musí v rámci UNFCCC zodpovídat tyto země samy a že součástí dohod z let 2010 a 2011 je závazek, že vyspělé země včetně EU budou rozvíjejícím se zemím pomáhat se zdokonalováním inventorních a monitorovacích systémů. To je krok správným směrem, ale sám o sobě se nemůže dostat k jádru otázek týkajících se uhlíkové stopy EU ve zbytku světa. Vyzýváme Komisi, aby tyto aspekty více rozpracovala.

4.9 Vyzýváme též Komisi a členské státy, aby vyvinuly maximální úsilí a zajistily, aby byla do finančního a technologického vykazování zahrnuta finanční a technologická podpora, která je poskytována nad rámec oficiální rozvojové pomoci. Získá se tak komplexnější obraz záběru a rozsahu pomoci, kterou EU jako celek poskytuje rozvíjejícím se zemím, a bude tak možné zlepšit navrhování politiky a napomůže to stanovení priorit ohledně intervencí v rámci provádění.

4.10 Přesnost a soudržnost vykazovaných informací je v této oblasti obzvláště důležitá, jelikož je zcela zásadní, aby svět efektivně řešil změnu klimatu a aby bylo zajištěno, že se do toho spravedlivým dílem zapojí každá země. Také včasnost má klíčový význam pro to, aby bylo možné rychle identifikovat veškeré odchylky do plánů a závazků a učinit nápravné kroky. Výbor podporuje přísnou disciplínu a přezkumné postupy pro tyto aspekty, které jsou obsaženy v nařízení.

4.11 Většina článků nařízení ukládá povinnosti členským státům v souvislosti s poskytováním informací specifického druhu Komisi. Rozumíme, že mezi Komisí, členskými státy a Evropskou agenturou pro životní prostředí existují úzké pracovní vztahy a že většina požadavků byla připravena ve spolupráci a v konsensu mezi Komisí a členskými státy a s Evropskou agenturou pro životní prostředí, jež je z velké míry odpovědná za shromažďování údajů a kontrolu jakosti. Důrazně podporujeme přístup založený na spolupráci, který má podle nás největší předpoklady pro zajištění optimálního toku včasných a přesných informací a vyřešení potíží.

⁽³⁾ Úř. věst. 175, 27.7.2007, s. 47.

4.12 Konstatujeme, že možná stále při některých příležitostech nepředkládají některé členské státy informace či zprávy včas. Podporujeme ustanovení, která v takových případech umožňují sestavit odhady chybějících informací (článek 9) a která Komisi v případě vytrvalého či záměrného neplnění předpisů opravňují k zahájení řízení o nesplnění povinnosti.

4.13 Vítáme výslovné uznání role EEA v článku 25 a ujištění Komise, že hodlá pokračovat v pravidelné monitorovací činnosti ve spojení s vysoce odbornými profesionálními sítěmi a sítěmi spolupráce, které v celé Evropě vytvořila EEA. EEA má pro tyto úkoly odborné dovednosti a síť a její nezávislé zprávy podávající environmentální informace a informující o tendencích mají ve světě dobré jméno a důvěru. Výbor má za to, že by agentura měla mít vedoucí roli při provádění tohoto nařízení a že čím více bude využívána při zveřejňování nebo validaci shromážděných informací, o to více bude nařízení považováno za nezávislé a důvěryhodné.

4.14 EEA má rovněž nejlepší předpoklady pro neformální rozšíření stejných či podobných monitorovacích a vykazovacích metod na některé nejbližší sousedy Unie, které s ní již pravidelně spolupracují, což je ovidivním přínosem. V neposlední řadě by mělo být cílem zavést v Evropě monitorovací systém, který by mohl být v celém světě všeobecně uznáván jako vzorový či standardní.

4.15 Budování kapacit. Úspěch systému pro monitorování a vykazování v Evropě závisí na tom, jestli bude mít každý členský stát kvalifikované a profesionální týmy a síť pro přesný, objektivní a včasný sběr primárních údajů. Výbor vítá záměr Komise a EEA pomoci stimulovat a zachovat kapacitu členských států v této oblasti prostřednictvím vytváření sítí na základě spolupráce, společných aktivit a podpory vhodné odborné přípravy. Mohlo by být užitečné vyčlenit na tyto úkoly specifické finanční prostředky z rozpočtu.

4.16 S potěšením shledáváme, že se Komise domnívá, že nařízení by mělo přinést značné zlepšení rozsahu a kvality informací v této oblasti při nepatrném navýšení nákladů, a to

díky vyvažujícím úsporám plynoucím z racionalizace požadavků. Vzhledem ke klíčovému významu, jež má pro Evropu otázka změny klimatu, je naprosto zásadní, aby bylo monitorování a vykazování prováděno důkladně a spolehlivě, jak stanoví nařízení. Stejně důležité je však v současné době to, aby byla jakákoliv dodatečná zátěž co nejnižší. Proto s potěšením konstatujeme, že nařízení podnikům neukládá žádnou dodatečnou zátěž.

4.17 Z obecného hlediska bychom chtěli vyzvat k tomu, aby byly údaje týkající se jednotlivých zemí (viz článek 2) sdílány v rámci příslušných generálních ředitelství Komise a oddělení Evropské služby pro vnější činnost. To podpoří širší využívání cenných informací těmi, kdo stanoví odvětvové a další priority při plánování v daných generálních ředitelstvích a odděleních.

4.18 Vedle poskytování souhrnných údajů pro účely vnitrostátního a mezinárodního monitorování pokroku v otázce závazků v oblasti klimatu je velmi důležité, aby se pokračovalo v rozvíjení diferencovaných údajů, tak aby příspěvek jednotlivců a organizací všeho druhu k otázce změny klimatu a jejím řešením mohl být posouzen a monitorován, a to jak jimi samotnými, tak i jinými subjekty. Je velmi žádoucí, aby byla veškerá měření na místní a individuální úrovni a zaváděné monitorovací systémy v souladu s měřeními a monitorovacími systémy existujícími na vnitrostátní a mezinárodní úrovni, aby bylo snadné agregovat i diferencovat údaje a bylo možno porovnat a vyhodnotit příspěvek různých politik a opatření různých subjektů. Ačkoliv se nejedná o bezprostřední cíl tohoto nařízení, je velmi důležité, aby byl tento požadavek plně zohledněn při rozvoji monitorovacích systémů EU i jednotlivých států, a tyto systémy byly vzájemně plně v souladu.

4.19 Konstatujeme také, že toto důležité shromažďování a monitorování údajů nabízí prostor pro zapojení občanů prostřednictvím informačního a vzdělávacího materiálu a souvisejících praktických akčních programů. Je třeba využít každé příležitosti ke zvýšení povědomí, vysvětlování a monitorování sociálních dopadů politiky týkající se změny klimatu na evropské občany a Výbor bude v této oblasti i nadále zastávat aktivní úlohu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Letištní balíček obsahujícímu tyto čtyři dokumenty:

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Politika týkající se letišť v Evropské unii – řešení problémů kapacity a kvality s cílem podpořit růst, konektivitu a udržitelnou mobilitu

COM(2011) 823 final,

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o službách pozemního odbavování na letištích Unie a o zrušení směrnice Rady 96/67/ES

COM(2011) 824 final – 2011/0397 (COD),

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro přidělování letištních časů na letištích Evropské unie (přepřacované znění)

COM(2011) 827 final – 2011/0391 (COD),

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o pravidlech a postupech pro zavedení provozních omezení ke snížení hluku na letištích Unie v rámci vyváženého přístupu, kterým se zrušuje směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/30/ES

COM(2011) 828 final – 2011/0398 (COD)

(2012/C 181/31)

Zpravodaj: **pan McDONOGH**

Ve dnech 1., 13. a 15. prosince 2011 a 20. ledna 2012 se Evropská komise, Evropský parlament a Rada Evropské unie se v souladu s čl. 100 odst. 2 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

letištního balíčku obsahujícího tyto čtyři dokumenty:

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Politika týkající se letišť v Evropské unii – řešení problémů kapacity a kvality s cílem podpořit růst, konektivitu a udržitelnou mobilitu

COM(2011) 823 final,

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o službách pozemního odbavování na letištích Unie a o zrušení směrnice Rady 96/67/ES

COM(2011) 824 final – 2011/0397 (COD),

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro přidělování letištních časů na letištích Evropské unie (přepřacované znění)

COM(2011) 827 final – 2011/0391 (COD),

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o pravidlech a postupech pro zavedení provozních omezení ke snížení hluku na letištích Unie v rámci vyváženého přístupu, kterým se zrušuje směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/30/ES

COM(2011) 828 final – 2011/0398 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 169 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Měly by být zavedeny jednorázové bezpečnostní letištní kontroly navrhované Evropskou komisí (viz stanovisko EHSV Bezpečnost v osobní letecké dopravě⁽¹⁾).

1.2 Pokud se jedná o letištní časy, je třeba brát v úvahu charakter hospodářské soutěže přepravců nebo aliancí přepravců, aby se předešlo narušování soutěže.

1.3 Poplatky účtované při rezervaci po internetu např. za bezpečnostní ochranu by měly být transparentní, jak EHSV požaduje ve svém stanovisku Práva cestujících v civilní dopravě⁽²⁾. Pokud cestující cestu neuskuteční, měl by být poplatek minimální a ty složky ceny, které nemusí přepravce hradit, by měly být cestujícímu zpětně proplaceny.

1.4 Letecké úřady a regulační orgány členských států by měly letištním umožnit flexibilitu k usměrňování poptávky úpravami letištních poplatků podle poptávky, např. vyššími poplatky v obdobích dopravní špičky proti méně vytiženým obdobím.

1.5 Je třeba jasněji definovat práva cestujících a pravidla, jimiž se řídí používání příručních zavazadel, by měla být uplatňována shodným způsobem, přitom je třeba respektovat právo cestujících před nástupem do letadla nakupovat.

1.6 Je velmi důležité, aby byl co nejdříve zaveden jednotný evropský systém řízení letového provozu, a aby v zájmu účinnosti zahrnoval Ukrajinu a Turecko. To by vedlo ke snížení nákladů a zvýšení účinnosti v přeshraničním měřítku. Přineslo by to značné úspory nákladů. Rovněž to sníží celkovou dobu letu mezi letišti, takže to nepřímo vyvine další tlak na kapacitu letišť.

1.7 Bezpečnostní ochrana letišť se stává technicky náročnější a nákladnější, ale ne vždy je účinnější. Bylo by vhodné prozkoumat její účinnost, protože za ni cestující veřejnost platí. Náklady na bezpečnost v roce 2009, což je poslední rok, za který byly údaje k dispozici, tvořily až 29 % provozních výdajů letišť.

1.8 Příjmy z letištních obchodů a restaurací se ve velké míře využívají k dotování letištního provozu přepravců (vzletové a přistávací poplatky, parkování apod.). Letiště by měla být nadále podněcována k tomu, aby maximalizovala své příjmy a poskytovala maloobchodní sortiment podle konkrétních potřeb cestujících na daném letišti, protože tento model zaručuje, že poplatky účtované přepravcům zůstávají konkurenčeschné a přepravci mohou udržovat a rozšiřovat svou nabídku, z čehož mají nakonec prospěch cestující.

1.9 Mělo by být povinností leteckých společností, aby za přiměřený poplatek umožnily spojitou přepravu všech zavazadel

bez ohledu na přepravce. To by mělo urychlit a usnadnit cestujícím tranzit.

1.10 Měly by být publikovány zprávy o monitorování hluku a znečištění u všech velkých letišť.

1.11 Revidované nařízení EU v oblasti odbavovacích služeb musí zajišťovat jejich bezpečnost, bezpečnostní ochranu a kvalitu v zájmu všech uživatelů letišť včetně cestujících, obzvláště cestujících se zvláštními potřebami, jako jsou děti, starší osoby, cestující se sníženou pohyblivostí a cestující se zdravotními postižením.

1.12 Další poskytovatelé služeb by měli být schváleni pouze v případech, kdy je možné vyloučit pokles kvality a uplatňují se závazná pravidla vylučující mzdový dumping a zajišťující převod zaměstnanců v případě změny poskytovatele služeb na práci za stejných podmínek, a jen pokud jsou splněny odpovídající kvalifikační požadavky na pracovníky včetně bezpečnostních prověrek.

1.13 V zájmu dopravců, provozovatelů letišť a společností poskytujících odbavovací služby je nutné zajistit, aby ceny účtované za odbavovací služby byly přiměřené.

1.14 Je třeba posílit zabezpečení obsahu odbavených zavazadel proti krádeži.

1.15 EHSV obecně vítá analýzu Komise, z níž vyplývá potřeba zvýšení kapacity a kvality letišť.

2. Letištní balíček – situace

2.1 Letištní balíček se skládá z těchto čtyř dokumentů:

— sdělení Politika týkající se letišť v Evropské unii – řešení problémů kapacity a kvality s cílem podpořit růst, konektivitu a udržitelnou mobilitu,

— tři návrhy nařízení:

— o pravidlech pro přidělování letištních časů na letištích Evropské unie;

— o pravidlech a postupech pro zavedení provozních omezení ke snížení hluku na letištích Unie;

— o službách pozemního odbavování na letištích Evropské unie.

Všechna navrhovaná opatření mají velký význam, mají-li evropská letiště držet krok s plánovaným zvýšením letového provozu v EU v průběhu příštích deseti let.

2.2 Evropské letectví dosáhlo četných zlepšení, která urychlí cestování vzduchem i sníží náklady.

(1) Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 39–43.

(2) Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 125.

2.3 Převertatné zvýšení účinnosti přinese systém SESAR (viz příslušné stanovisko EHSV⁽³⁾), který sníží časy letu a vyčkávání ve vzduchu, a tím také hluchost a znečištění v blízkosti letišť. Souběžně však musí dojít ke zvýšení účinnosti pozemního provozu, aby se snížila doba odbavování.

2.4 Také iniciativa jednotné evropské nebe přinese zvýšení provozu na letištích a vnitrostátní i evropské rozhodovací subjekty musí přijmout opatření, jež letištím umožní řádné plánování této situace.

2.5 Po úplném dokončení a zavedení systému Galileo bezpochyby dojde ke zlepšení a zrychlení leteckých navigačních služeb.

2.6 Od 1. ledna 2012 se bude uplatňovat iniciativa ke snížení emisí – provozovatelé letecké dopravy budou odpovědní za veškeré emise vzniklé během letu z míst nebo do míst kdekoli na světě, pokud se letiště vzletu nebo přistání nachází v některé ze zemí EU. To by mělo vést k nahrazování starších typů letadel.

3. Letištní časy

3.1 Akční plán z roku 2007 konstatoval, že na řadě frekventovaných letišť EU se prohlubuje nesoulad mezi kapacitou a poptávkou. Provozní přetížení těchto letišť bude nutné řešit i v budoucnosti. Zejména s ohledem na nárůst provozu by se letištní časy měly přidělovat provozovatelům, kteří je dostatečně využívají a skutečně je potřebují.

3.2 Velkou část této poptávky Evropa nebude schopná uspokojit vzhledem k omezené kapacitě letišť. Přes celosvětovou hospodářskou krizi a předpokládané 40 % zvýšení kapacity letišť v období 2007–2030 (zahrnující nová letiště, nové vzletové a přistávací dráhy a novou letovou i pozemní infrastrukturu) se očekává, že asi dva miliony letů, tj. 10 % předpokládané poptávky, nebude možné uskutečnit z kapacitních důvodů.

3.3 Konkrétně to znamená, že v roce 2030 bude celoročně osm hodin denně zcela využita kapacita 19 evropských letišť. (Pro srovnání uvedme, že v roce 2007 existovalo jen pět evropských letišť, kde byla kapacita naplněna nebo téměř naplněna 10 % této doby.) To bude mít podstatný dopad na celou síť letecké dopravy, protože provozní přetížení těchto letišť v roce 2030 bude takové, že 50 % všech letů bude na odletu nebo příletu zpožděno.

3.4 Jeden z největších evropských terminálů, Frankfurt, disponuje novou vzletovou a přistávací dráhou, ale do roku 2025 bude poptávka nadále převyšovat po celý den kapacitu, stejně jako v případě londýnských letišť Heathrow a Gatwick, pařížského Orly, milánského Linate a letiště Düsseldorf. Pokud nebude možné zvýšit kapacitu nad plánovaných 120 pohybů za hodinu, bude kapacita celodenně nižší než poptávka také v případě pařížského letiště Charles de Gaulle. Kromě toho bude nadále během části dne vzhledem k poptávce nedostatečná kapacita letišť Amsterdam, Madrid, Řím Fiumicino a Vídeň.

3.5 Kapacitní problém je třeba řešit v kontextu zvýšené poptávky a posunu celosvětového trhu letecké dopravy směrem k Dálnému východu.

3.6 Zásadní význam získá lepší využití stávající kapacity provozně přetížených letišť pomocí systému přidělování letištních časů lépe využívajícího zdroje. Bylo by vhodné přezkoumat řešení Komise v oblasti „tradičních práv“ (*grandfather rights*) přidělování letištních časů. Tato práva byla v četných případech získána již před 50 lety a od této doby proběhlo v letectví mnoho změn včetně ukončení činnosti některých provozovatelů.

3.7 Letecké úřady a regulační orgány členských států by měly letištím umožnit flexibilitu k usměrňování poptávky úpravami letištních poplatků podle poptávky, např. vyššími poplatky v hodinách ranní a večerní špičky oproti poplatkům mimo špičku, např. v odpoledních hodinách. Smyslem je vyrovnání dopravního toku a zvýšení přitažlivosti cestování mimo dopravní špičku pro cestující.

3.8 Analýza uplatňování stávajícího nařízení o letištních časech prokázala, že používaný systém přidělování brání optimálnímu využití vzácné kapacity rušných letišť.

3.9 Komise proto navrhuje změny stávajícího nařízení, jež by umožnily zavedení tržně založených mechanismů v celé EU za předpokladu, že budou stanoveny záruky transparentnosti a nerušené hospodářské soutěže, včetně vyšší míry nezávislosti koordinátorů letištních časů. Tak bude zajištěno, že letištní časy budou přidělovány těm dopravcům, kteří jsou schopni je nejlépe využít.

3.10 Odhaduje se, že po přepracování současného systému přidělování bude možné na evropských letištích obsloužit dalších až 24 milionů cestujících. Systém přidělování s lepším využitím zdrojů by do roku 2025 přinesl více než 5 miliard eur a až 62 000 pracovních míst.

3.11 EHSV poznamenává, že tento značný nárůst počtů cestujících na letištích, který Komise očekává v důsledku navrhovaných změn pravidel přidělování letištních časů, jednoznačně závisí především na objemu a hospodářských možnostech dopravce. Vzhledem k tomu, že samotný počet letištních časů se nezvyšuje, bude návrh na rozšíření trhu s letištními časy přínosem zejména pro velké, vysokokapacitní letouny a nejrušnější tratě, které jsou schopny nést dodatečné náklady. EHSV soudí, že takový trend nepřinese prospěch evropským regionálním navazujícím leteckým dopravcům, kteří hrají podstatnou úlohu v politice soudržnosti v Evropské unii a při všeobecném síťovém působení leteckého odvětví. Největší prospěch tato úprava pravděpodobně přinese finančně nejsilnějším dopravcům, z nichž je podstatná část umístěna mimo Evropu. EHSV proto vyzývá Komisi, aby před jakýmkoliv změnami hlouběji prozkoumala tyto účinky a případná potřebná protiopatření.

(³) Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 133–134.

3.12 Převzetí některých leteckých společností, které disponovaly cennými letištními časy na letišti Heathrow a dalších, stejně jako charakter hospodářské soutěže přepravců nebo aliancí přepravců, je třeba přezkoumat, aby se předešlo omezování nebo narušování hospodářské soutěže.

3.13 Otázka přidělování letištních časů a související problémy narušování hospodářské soutěže, nebezpečí dominantního postavení některých přepravců a vznik oblastí, kde nejsou zajištěny služby, to vše je důsledkem nedostatečné kapacity letišť, jak bylo již uvedeno výše. Tyto důsledky je možné do určité míry řešit, ale jediné schůdné dlouhodobé řešení představuje zvýšení nedostatečné kapacity letišť.

4. Provozní omezení ke snížení hluku

4.1 Evropská komise navrhuje změnit pravidla, jimiž se řídí provozní omezení ke snížení hluku v blízkosti letišť. Záměrem je zajistit konzistentní a racionální používání vyváženého přístupu k regulaci hluku definovaného Mezinárodní organizací pro civilní letectví. Vyvážený přístup respektuje potřebu omezování hluku na letištích a v jejich blízkosti, ale usiluje o rovnováhu s potřebami cestujících veřejnosti. Konečným cílem navrhovaných změn je maximalizace efektivní a udržitelné kapacity dráhového systému evropských letišť, což musí mít na paměti všechny rozhodovací subjekty EU při zvažování těchto návrhů.

4.2 Toho je možné dosáhnout řadou cest, mj. vyřazením starších letadel, jež nejsou palivově účinná (viz stanovisko EHSV Snižování emisí CO₂ z letišť prostřednictvím nového přístupu k řízení letišť⁽⁴⁾). Je třeba podporovat širší využívání sluneční energie v klimatizačních zařízeních a vytápění, jak je tomu v případě madridského a aténskému letiště.

4.3 Další významnou možností snížení hluku z letového provozu za současného snížení nákladů na palivo a snížení emisí je pokročit s prováděním programu jednotného evropského nebe, zejména programu SESAR, aby se zamezilo zbytečnému vyčerpávání na letištní čas vzletu nebo přistání.

4.4 Komise tudíž navrhuje změny stávajících pravidel provozních omezení ke snížení hluku a usnadňuje úřadům vyřazování nejhlučnějších letounů z provozu. To je významný krok k cíli Komise, tedy co nejúčinnějšího využívání existující kapacity dráhového systému.

4.5 Při omezování hluku musí být jednoznačnou prioritou bezpečnost provozu. Hluk v okolí letišť může vyžadovat místní úpravy a aktivní dialog s obyvateli, zatímco účinky různých omezení kapacity letiště, např. provozní doby, mohou mít podstatné důsledky na letectví jako celek.

4.6 Hluk je důvodem omezení provozní doby mnoha letišť, což samozřejmě negativně ovlivňuje kapacitu a vede to k používání záložních letišť při nepříznivých povětrnostních podmínkách. Použitelné vzletové a přistávací dráhy by se měly účinně využívat. Je třeba přitom brát ohled na obyvatelstvo žijící v těsné blízkosti letiště.

4.7 Měly by být publikovány zprávy o výsledcích monitorování hluku a znečištění u všech velkých letišť, což by ubezpečilo obyvatele sídel blízko letiště, že nejsou vystaveni nadměrné úrovni hluku nebo znečištění. Obyvatelé žijící v okolí letišť by měli mít k dispozici všechny řádné informační zdroje (o hluku, kvalitě ovzduší atd.), aby mohli vyjádřit své mínění o případných připravovaných změnách. EHSV doporučuje, aby se tam, kde dosud neexistují, vytvořily místní informační výbory.

4.8 Nová pravidla musejí umožňovat podíl místních orgánů na řešení obtíží souvisejících s hlukem. EHSV žádá Komisi, aby prozkoumala, zda jsou tato pravidla v souladu s cíli směrnice o kvalitě ovzduší⁽⁵⁾.

5. Odbavovací služby

5.1 Prvořadý význam má sladění kapacit na zemi a ve vzduchu.

5.2 Od roku 2007 rychlým tempem pokračoval proces vytváření právního rámce iniciativy jednotného evropského nebe. V roce 2009 byl přijat druhý legislativní balíček, aby mohlo být zajištěno zavedení iniciativy jednotného nebe od roku 2012. Dnes je právní rámec téměř hotov. Jedním z pilířů této architektury jsou letiště, která s řízením letového provozu tvoří infrastrukturu civilního letectví. Mají naprosto zásadní význam pro síť letecké dopravy, a pokud bude nedostatečná kapacita na zemi, ponese nepříznivé následky projekt jednotného nebe jako celek.

5.3 Předmětem výkonnostních cílů v období 2012 až 2014 budou pouze traťové letecké navigační služby, zatímco výkon leteckých navigačních služeb v koncových řízených oblastech bude jen monitorován. Zpoždění způsobují také provozovatelé letecké dopravy nebo jejich odbavovací služby (technické, palubní atd.), letiště (zařízení apod.) nebo další subjekty účastnící se procesu odbavování.

5.4 Vzhledem k těmto zjištěním Komise dospěla k názoru, že logika systému sledování výkonnosti by měla zahrnout i letiště jako celek v souladu se skutečným přístupem gate-to-gate a cílem by měla být optimalizace a integrace všech fází letecké dopravy z jednoho letiště na druhé. Sledování výkonnosti by nemělo končit u řídicí věže, ale mělo by se rozšířit i na pozemní služby. Řešení pozemního odbavení je nezbytné ke zvýšení kapacity letiště a nevyžaduje žádné podstatné kapitálové investice.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 39–42.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 152, 11.6.2008, s. 1–44.

5.5 Letiště se také podílejí na programu SESAR, tedy technické dimenzi iniciativy jednotného nebe. Systém SESAR má potřebný potenciál ke zvýšení kapacity letišť, což by umožnilo uspokojit další část poptávky snížením počtu zpožděných a zrušených letů.

6. Zlepšení odbavovacích služeb

6.1 Poskytování odbavovacích služeb sice není vždy viditelné, ale jejich kvalita je určující pro spokojenost cestujících na letištích i ve vzduchu. Ať už se to týká řádného odbavení cestujících na letištích a zacházení se zavazadly, dopravy zboží a pošty, správné přípravy letadla (např. úklidu kabiny cestujících) nebo zásadně důležitých funkcí pro bezpečné provedení letu (např. odmrazení letounu), je bez těchto služeb nemožná pohodlná, spolehlivá, bezpečná a hospodárná kvalitní letecká doprava.

Původní směrnice o odbavovacích službách z roku 1996 se soustředila především na zpřístupnění trhu odbavovacích služeb a vedla k dynamickému rozvoji trhů těchto služeb. Otevřenost hospodářské soutěže u vyhrazených služeb a režim přístupu na trh se však mezi různými členskými státy nadále podstatně liší.

6.2 Nařízení v oblasti odbavovacích služeb musí zajišťovat jejich bezpečnost a účinnost v zájmu všech uživatelů letišť. Tyto služby musejí brát v úvahu hlediska související s životním prostředím.

6.3 S vybavením umožňujícím pohyb, zdravotními pomůckami a dalšími typy zařízení, jež jsou pro cestující se zdravotním postižením životně důležité, je třeba zacházet v souladu se standardy pro zajištění té nejvyšší možné kvality. Poškození tohoto vybavení může cestujícím se zdravotním postižením způsobit újmu, jelikož jim může přivodit zdravotní rizika či závažné omezení pohybu. Spolu s dalšími možnými opatřeními v tomto ohledu je nutno zvážit speciální školení pro zaměstnance odbavovacích služeb, výjimky z pravidel pro odbavování zavazadel a dostatečnou finanční náhradu škody při poškození tohoto vybavení.

6.4 V zájmu dopravců, provozovatelů letišť a společností poskytujících odbavovací služby je nutné zajistit, aby ceny účtované za služby byly přiměřené.

6.5 EHSV sdílí názor Komise vyjádřený v jejím návrhu nařízení, že stávající situace na trhu odbavovacích služeb na letištích je neuspokojivá a právní rámec z roku 1996 již nevyhovuje. Odbavovací služby nejsou dostatečně účinné. V důsledku chybějících kritérií pro vstup na trh v souvislosti se směrnicí 96/67/ES přetrvávají podstatné kvalitativní rozdíly mezi různými letišti EU. EHSV podporuje cíl zvýšení kapacity a kvality služeb na tomto trhu na základě konkurence, nezávislého veřejného rozhodovacího procesu a harmonizovaných postupů.

V oboru náročném na pracovní síly, jakým jsou odbavovací služby, je třeba brát v úvahu významné sociální otázky. Systém

výběrových řízení ovlivňuje pracovní podmínky zaměstnanců a podporuje fluktuaci zaměstnanců. Kritéria uplatňovaná při postupech schvalování a udělování zakázek musejí zajistit, aby byl na místech zachován nebo nově zaměstnán dobře odborně připravený personál a aby konkurenceschopného postavení nebylo dosahováno za cenu stále se ztenčujících mezd. Hlavním kritériem pro udělování zakázek musí být dodání kvalitních služeb za přijatelnou cenu. Návrh Komise musí doznat zlepšení v oblasti kritérií udělování zakázek.

6.6 Další poskytovatelé služeb by měli být schváleni pouze v případech, kdy je možné vyloučit pokles kvality a uplatňují se závazná pravidla vylučující mzdový dumping a zajišťující převod zaměstnanců v případě změny poskytovatele služeb za stejných podmínek, a odpovídající kvalifikační požadavky včetně bezpečnostních prověrek.

6.7 Závažné jevy vedoucí ke kritickým poruchám letecké dopravy, jako byla krize způsobená sopečným poplínkem nebo přívaly sněhu, jež narušily provoz na klíčových letištích, prokázaly potřebu zvýšení koordinace pozemního provozu na evropských letištích a v síti letecké dopravy jako celku a posílení práv cestujících.

6.8 EHSV vítá záměr standardizovat kvalitu odbavovacích služeb na letištích EU. Tato reforma by také měla zavázat letecké společnosti, aby za přiměřený poplatek zajistily spojitou přepravu všech zavazadel bez ohledu na přepravce. To by mělo urychlit a usnadnit cestujícím tranzit. Je třeba posílit zabezpečení obsahu odbavených zavazadel proti krádeži. Pokud mají být nové systémy úspěšně zavedeny, musí se také uplatnit opatření k prosazení kvalitativních norem.

6.9 Spravedlivý přístup dopravců k infrastruktuře letišť za spravedlivou cenu je významným příspěvkem k účinnosti celkového systému letecké dopravy. Nástup hospodářské soutěže mezi letišti k tomu značně napomohl a další významný krok učinila Evropská unie roku 2009 přijetím směrnice o letištních poplatcích, jež stanovila společné minimální normy pro stanovení poplatků účtovaných dopravcům za používání nezbytné letištní infrastruktury k provozování letů.

6.10 Na letištích s více než 5 miliony cestujících ročně by měla být povolena činnost třem poskytovatelům odbavovacích služeb poté, co budou zavedena a nabudou účinnosti opatření v zájmu bezpečnosti, kvality a sociální situace zaměstnanců, jež EHSV navrhuje v tomto stanovisku. Provozovatelé by měli mít právo organizovat vlastní „samoodbavení“, ale musí dodržovat kvalitativní a bezpečnostní normy.

7. Účinné využívání letišť a dráhového systému

7.1 Účinnost využívání letišť a dráhového systému bude v nemalé míře záviset na provozu odbavovacích služeb.

7.2 Letiště představuje klíčové rozhraní mezi cestujícími a dopravci, takže kvalita služeb poskytovaných na letišti podstatným způsobem určuje spokojenost cestujícího i dopravce. Příjmy z letištních obchodů a restaurací se ve velké míře využívají k dotování letištního provozu přepravců (vzletové a přistávací poplatky, parkování apod.). V roce 2009 poplatky vztahující se k přepravcům pokrývaly pouze 29 % provozních nákladů letiště (o investičních nákladech nemluvě). Tento model zaručuje, že poplatky účtované přepravcům zůstávají konkurenceschopné a přepravci mohou udržovat a rozšiřovat svou nabídku, z čehož mají nakonec prospěch cestující. Letiště by měla být nadále podněcována k tomu, aby maximalizovala své příjmy a poskytovala maloobchodní sortiment podle konkrétních potřeb cestujících na daném letišti.

7.3 Podpora dostupnosti a účinnosti letiště pomocí železničního propojení je klíčovým prvkem efektivního letiště. Zatímco letiště menší velikosti mohou racionalizovat dostupnost letiště dobře organizovanou sítí autobusové dopravy, představuje železniční spojení dodatečnou a udržitelnou volbu v případě letišť určité velikosti, případně letišť, která nejsou vzdálená od existujících železničních tratí. Tam, kde je to praktické, by se mělo využívat vodní spojení s letištem, jako je tomu v případě letišť Schiphol, Nice a mnohých dalších.

8. Bezpečnostní ochrana

8.1 Komise již souhlasí s tím, že je třeba naléhavě na všech evropských letištích zavést jednorázovou bezpečnostní kontrolu. (Viz stanovisko EHSV Bezpečnost v osobní letecké dopravě. ⁽⁶⁾).

8.2 Druhý cíl se vztahuje k bezpečnostním poplatkům. Od roku 2002 právo Evropské unie klade na členské státy a letiště přísnější bezpečnostní požadavky. V současnosti je úhrada nákladů za zajištění bezpečnostní ochrany v letectví regulována na národní úrovni.

8.3 Poplatky účtované při rezervaci po internetu např. za bezpečnostní ochranu by měly být transparentní, jak EHSV

požaduje ve svém stanovisku Práva cestujících v civilní dopravě ⁽⁷⁾. Pokud cestující cestu neuskuteční, měl by být poplatek minimální a ty složky ceny, které nemusí přepravce hradit, např. letištní a správní poplatky, by měly být cestujícímu zpětně proplaceny.

8.4 Cestující a zástupci přepravců a letišť často vnímají bezpečnostní kontroly jako zátěž. Je třeba dosáhnout určité rovnováhy mezi zajištěním bezpečnostní ochrany a pohodlným cestováním (viz stanovisko EHSV k používání bezpečnostních skenerů na letištích EU ⁽⁸⁾). Musí být vytvořeny evropské normy pro zajištění jasnosti a jednotnosti bezpečnostních kontrol, jež podstupují cestující v letecké dopravě používající zdravotní pomůcky či vybavení pro mobilitu, a pro zaručení respektování osobní důstojnosti dotýčných cestujících.

8.5 V současnosti platný zákaz přepravy tekutin a gelů v příručních zavazadlech má být do dubna 2013 zrušen. Cestující si budou moci vzít tekutiny na palubu, pokud projdou skenerem na letišti EU. Je třeba jasněji definovat práva cestujících v letecké dopravě a pravidla, jimiž se řídí používání příručních zavazadel, by měla být uplatňována shodným způsobem, přitom je třeba respektovat právo cestujících před nástupem do letadla nakupovat.

8.6 Technické řešení skenerů se rychle vyvíjí a může usnadnit operace bezpečnostní ochrany cestujícím i letištím, např. omezením nutnosti manuální kontroly. To nesmí narušovat základní právo cestujících na zachování lidské důstojnosti. ⁽⁹⁾

8.7 Vláda USA letos rozšíří svůj program zrychlených kontrol, tzv. *pre-check*, na 28 letišť. V současnosti je zaveden na sedmi letištích. Umožňuje pravidelným cestujícím a jednotlivcům evidovaným v systému důvěryhodných cestujících procházet bezpečnostní kontrolou bez zouvání bot a sundávání opasek a kabátů. Využití takového postupu by se mělo zvážit i na evropských letištích.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 39–43.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 125.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 49–52.

⁽⁹⁾ Viz tamtéž.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropských systémů družicové navigace a jejich provozu

COM(2011) 814 final – 2011/392 (COD)

(2012/C 181/32)

Zpravodaj: **pan McDONOGH**

Dne 15. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 20. ledna 2012 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 172 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodl/a konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropských systémů družicové navigace a jejich provozu

COM(2011) 814 final – 2011-392-COD.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 167 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá Komisi vypracovaný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropských systémů družicové navigace a jejich provozu. Úspěch programů evropského globálního družicového navigačního systému (GNSS) je klíčový pro budoucí prosperitu a bezpečnost EU. Výbor podporuje návrh Komise nahradit nařízení (ES) č. 683/2008 novým nařízením, jež stanoví finanční prostředky a správní strukturu pro programy Galileo a EGNOS.

1.2 Výbor rozhodně podporuje cíl programu Galileo vytvořit první globální systém družicové navigace (GNSS) pod civilní kontrolou, plně nezávislý na jiných stávajících systémech, za účelem poskytování nepřetržitých GNSS služeb a zajištění strategické výhody pro Evropu. Družicová navigace je základní potřebou pro evropskou dopravu, průmysl a občany a je nepřijatelné, že jsme v současné době při určování polohy, navigace a času natolik závislí na americkém GPS a ruském GLONASS. Evropa musí poskytovat evropské služby GNSS ve své vlastní infrastruktuře, jejíž spolehlivost nebude závislá na prioritách americké, ruské či čínské armády.

1.3 Vzhledem k tomu, že 6–7 % z evropského HDP EU-27, tzn. 800 miliard eur, již závisí na americkém systému GPS (shrnutí posouzení dopadů evropského systému globální družicové navigace, průvodní dokument k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dalším provádění evropských programů družicové navigace (2014–2020), SEC(2011) 1447, 30.11.2011), Výbor vítá zaměření nařízení na interoperabilitu mezi Galileem a GPS. EHSV se nicméně domnívá, že paralelně s interoperabilitou by Evropa měla provádět agresivní politiku

zaměřenou na nahrazování GPS technologiemi GALILEO a EGNOS jakožto primárními technologiemi pro GNSS v Evropě.

1.4 EHSV doporučuje, aby byl inovační potenciál evropských GNSS zásadním způsobem podporován v rámci programu EU pro výzkum a inovace Horizont 2020 (Horizont 2020 je program EU pro výzkum a inovace na období let 2014–2020 s rozpočtem 80 miliard eur). Systém družicové navigace bude mít z hlediska technologické inovace významnou hodnotu a může EU přinést velké makroekonomické výhody.

1.5 Úspěšné dodání a řízení evropských programů GNSS, jak Galilea tak EGNOS, má kritický význam pro dosažení inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění, který předpokládá strategie Evropa 2020 (EVROPA 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, COM(2010) 2020 final). Výbor konstatuje, že v analýze efektivity nákladů Komise (posouzení dopadu, jež je přílohou návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dalším provádění evropských programů družicové navigace (2014–2020) – SEC(2011) 1446 final) se uvádí, že programy GNSS mají v navrhované podobě Unii přinést během období životnosti systému 2014–2034 68,63 miliard (116,88 miliard eur ve stálých cenách snížených o 4 % ročně, v souladu s pokyny k posouzení dopadu) eur čistých zisků.

1.6 EHSV podporuje politické cíle evropských GNSS a navrhovaného nařízení týkajícího se zřízení a provozu systémů, musí však vyjádřit své obavy ohledně toho, jak Evropa v současné době programy řídí, neboť to vede k závažným zpožděním, nadměrnému nárůstu nákladů a ztrátě zisků. Lze doufat, že navrhované nařízení poskytne nutnou politickou

podporu, struktury řízení a rámec pro zřízení evropských GNSS v současně plánované podobě a pro dosažení očekávaných zisků.

1.7 Výbor konstatuje, že 19,5 % finančního zisku plynoucího z programu evropských GNSS bude vycházet z růstu odběratelského trhu pro aplikace evropského GNSS (posouzení dopadu, jež je přílohou návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dalším provádění evropských programů družicové navigace (2014–2020) – SEC(2011) 1446 final). V tomto smyslu Výbor odkazuje pozornost Komise na své stanovisko ze dne 16. února 2011 s názvem Akční plán pro aplikace globálního družicového navigačního systému (GNSS) ⁽¹⁾. Výbor zejména poukazuje na nutnost podrobného obchodního plánu ze strany Agentury pro evropský GNSS (GSA) zaměřeného na růst tohoto klíčového trhu.

1.8 Výbor se domnívá, že evropské systémy družicové navigace naléhavě potřebují silný marketing a obchodní vedení, jež budou doprovázena potřebnými investicemi do programů uvádění na trh. Obchodní rozvoj programů EGNOS a GALILEO je zásadní pro dlouhodobý úspěch; je klíčové, aby se trh dozvěděl o hodnotě evropských GNSS a aby se podporovalo jejich využívání. Těto rozhodující a komplexní výzvě se doposud věnovalo pouze minimální úsilí.

1.9 EHSV vítá, že Komise vyžaduje řádnou finanční správu programů, jejichž financování se odhaduje na 7,89 miliard eur v současných cenách na období příštího finančního rámce 2014–2020. Výbor vítá, že nařízení stanoví, že Evropská komise musí spravovat fondy určené pro programy a dohlížet na provádění všech činností programů, včetně těch, jež byly přeneseny na Agenturu pro evropský GNSS (GSA) a Evropskou kosmickou agenturu (ESA). EHSV také vítá plány Komise vyvinout mechanismy řízení rizik a nástroje řízení za účelem minimalizace možnosti překročení nákladů programů.

1.10 EHSV však bere na vědomí varování Komise, že investice do technologií družicové navigace s sebou přinášejí velké nejistoty a rizika, což ztěžuje přesné odhady programových nákladů. Výbor proto nehledě na jakékoli pověřovací smlouvy (v souladu s nařízením (ES, Euratom) č. 1605/2002, a zejména jeho čl. 54) doporučuje Komisi, aby organizovala každý měsíc doprovodné schůzky s GSA a ESA za účelem monitorování postupu programů a rychlého řešení jakýchkoliv vzniklých problémů. Evropská komise by dále měla nejméně každé tři měsíce dostávat od GSA a ESA podrobné zprávy o řízení a financování.

1.11 Výbor odkazuje Komisi na svá předchozí stanoviska týkající se programů Galileo, EGNOS a strategie Evropa 2020 ⁽²⁾.

2. Důvody pro vypracování stanoviska

2.1 Technologie GNSS (globální družicový navigační systém) jsou díky své schopnosti určovat velmi spolehlivě polohu, rychlost a čas důležité pro zajištění lepší účinnosti v řadě oblastí hospodářství a v řadě oblastí každodenního života občanů.

2.2 Dokud nebude fungovat Galileo, musí Evropa k určování polohy, navigace a času využívat služeb družicové navigace signály amerického GPS nebo ruského GLONASS. Závislost Evropy na družicové navigaci GPS je odhadována na 6–7 % z celkového HDP EU-27, tzn. 800 miliard eur (SEC(2011) 1447, 30.11.2011). Armádní provozovatelé těchto systémů však nemohou poskytnout žádnou záruku za zachování nepřetržitého provozu.

2.3 I když je nezávislost v globální družicové navigaci hlavním motorem programu Galileo, je interoperabilita se stávajícími a budoucími družicovými navigačními systémy, zejména s americkým GPS, významnou přidanou hodnotou.

2.4 Program Galileo byl zahájen s cílem vytvořit nezávislý evropský globální družicový navigační systém (GNSS).

2.5 EGNOS je evropský regionální rozšiřující družicový systém, který zlepšuje signály přicházející ze stávajících družicových navigačních systémů, např. GPS.

2.6 Evropský program družicové navigace Galileo byl zahájen v roce 2001. Projekt původně vycházel z partnerství veřejného a soukromého sektoru a společný podnik Galileo (GJU) fungoval jako společná platforma pro správu a financování. V roce 2006 byl společný podnik Galileo nahrazen Agenturou pro evropský GNSS (GSA) (dříve známa pod názvem Úřad pro dohled nad evropským GNSS – GSA), jež se měla zabývat zájmy veřejnosti v rámci evropských programů GNSS. Evropská kosmická agentura (ESA) byla zodpovědná za technickou správu a provádění programů GNSS.

2.7 Nařízením o GNSS ⁽³⁾ přijatým v roce 2008 se EU stala jediným politickým orgánem zodpovědným za řízení a kompletní financování evropské politiky GNSS. V nařízení GNSS se stanovuje financování EU programů Galileo a EGNOS na roky 2007–2013. Rozpočet ve výši 3,4 miliard eur byl rozdělen mezi zbývající vývojovou fázi Galilea, na fázi jeho zavádění a na provozování EGNOS.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 44–48.

⁽²⁾ Úř. věst. C 221, 8.9.2005, s. 28; Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 103–104 a Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 44–48.

⁽³⁾ Úř. věst. L 196, 24.8.2008, s. 1.

2.8 Návrh Komise na příští víceletý finanční rámec pro rozpočet EU na období 2014–2020 (COM(2011) 500 final, 29.6.2011, Rozpočet – Evropa 2020) navrhuje financovat programy GNSS plně z rozpočtu EU s navrhovanou horní hranicí 7 miliard eur ve stálých cenách 2011.

2.9 Pokrok při zavádění evropských programů družicové navigace brzdí dva klíčové problémy:

- 1) z důvodu překročení nákladů a zpoždění při dodávkách systému nebude GNSS, jež bude zřízen v rámci programu Galileo, plně provozuschopný v roce 2013, jak se původně plánovalo;
- 2) jelikož nařízení o GNSS z roku 2008 nestanovuje finanční a správní rámec pro programy Galileo a EGNOS po roce 2013, je pro zajištění dlouhodobého fungování, udržování a správy systému zapotřebí nového právního základu.

2.10 Komise navrhuje vyřešit tyto problémy tím, že se nařízení (ES) č. 683/2008 nahradí novým nařízením, jež stanoví finanční prostředky a správní strukturu pro úspěšné zřízení a provoz programů Galileo a EGNOS.

2.11 Z analýzy efektivity nákladů přiložené k návrhu vyplývá, že z hlediska infrastruktury je optimálním řešením uplatnit původně plánovanou konstelaci 30 družic, avšak zjednodušit pozemní infrastrukturu. Toto řešení by umožňovalo GNSS poskytovat všechny plánované služby a výhody, a pouze tzv. služba pro zajištění bezpečnosti života (služba pro zajištění bezpečnosti života programu EGNOS umožňuje přesné přiblížení letadla, čímž se zvyšuje bezpečnost letového provozu. Pomáhá také omezovat zpoždění, odklání a rušení letů. Služba pro zajištění bezpečnosti života programu EGNOS umožňuje letišťům zvyšovat kapacitu a snižovat provozní náklady. V neposlední řadě to přispívá ke snižování emisí CO₂ v této oblasti) by byla plně funkční za propojení s americkým GPS.

2.12 Nejlepší možnost pro poskytování rámce řízení spočívá v přiřazení řízení programu fáze využití ke stávajícím odpovědnostem v otázkách bezpečnosti a trhu Agentury pro evropské GNSS. Komise bude i nadále zodpovědná za správu fondů určených pro programy a bude dohlížet na provádění všech činností programů, včetně těch, jež byly přeneseny na Agenturu pro evropský GNSS (GSA) a Evropskou kosmickou agenturu (ESA).

3. Obecné poznámky

3.1 Programy EGNOS a Galileo vyžadují jasné vedení a jednoznačnou plnou podporu ze strany EU, aby se podařilo napravit škody na důvěře v trh, ke kterým došlo následkem kolapsu

společného podniku partnerství veřejného a soukromého sektoru. Přidělené rozpočtové prostředky na období 2014–2020 a navrhované nařízení Komise je dobrým začátkem, ale pro získání trvalé důvěry trhu bude nutné již nyní prokázat dobré řízení a důslednou politickou podporu programů.

3.2 Evropa musí urychlit pokrok při zavádění GNSS a rozvoji trhu, zejména s ohledem na náklady za zpoždění Galilea a rostoucí konkurenci ze Spojených států, Ruska a Číny. Čína rozšiřuje svůj vojenský systém družicové navigace Beidou na globální systém COMPASS s cílem nabízet do roku 2020 celosvětově konkurenční civilní služby, a to včetně Evropy. GALILEO a EGNOS se v Evropě musí stát běžnými GNSS co nejdříve.

3.3 Evropské systémy družicové navigace by měly být významnou součástí programu EU pro výzkum a inovace Horizont 2020. Vznik nových produktů a služeb založených na evropských GNSS podpoří nejen inteligentní růst, ale také udržitelný rozvoj zvýšením energetické účinnosti a snížením environmentálního dopadu hospodářského rozvoje.

3.4 Za zohlednění mezinárodních předpisů o hospodářské soutěži by možná měla být stanovena opatření, jež podpoří volbu technologií EGNOS/Galileo před technologiemi nižší kvality, a to zejména u aplikací, u kterých je nutná důvěra v kontinuitu služby nebo vysokou hladinu přesnosti a integrity, nebo co se týče bezpečnosti.

3.5 Vzhledem k významu, který mají pro pronikání na trh čipové sady (čipová sada znamená skupinu integrovaných obvodů (čipů), jež mají fungovat společně. Obvykle se prodávají jako jeden výrobek. Čipová sada je většinou zkonstruovaná k fungování se specifickou řadou mikroprocesorů. Čipová sada zásadní měrou rozhoduje o výkonnosti systému, neboť řídí přenos mezi procesorem a vnějšími zařízeními) určené do přijímačů, má rozhodující význam rozvoj nízkonákladových čipových sad pro duální přijímače (GPS + Galileo). Výdaje v oblasti výzkumu a vývoje by se měly zaměřit zejména na tento cíl.

3.6 Je třeba vypracovat strategii zachycení účinků zkušební křivky velkoobjemové produkce, jež jsou zásadně důležité pro nízkonákladovou výrobu čipových sad určených do přijímačů, aby mohly duální čipové sady GPS+Galileo cenově konkurovat čipovým sadám určeným pouze pro GPS.

3.7 GSA potřebuje agresivní tržní strategii rozvoje vedenou vysoce kvalifikovaným týmem za účelem vytvoření odběratelského trhu pro výrobky a aplikace evropské GNSS.

3.8 Měla by být vytvořena globální strategie značky EGNOS/Galileo, která by nastavila cíle, zdůraznila hodnotu této značky, zjednodušila tržní komunikaci a vyjasnila marketingové priority.

3.9 Kvalita technologie a služeb Galileo uvedených na trh musí vždy odpovídat nejvyšším standardům. Je nutné zachovávat přísnou kontrolu kvality vývoje technologií a jejich zavádění na úrovni konečného uživatele.

3.10 Některé dřívější výrobky EGNOS bohužel nebyly technicky dostatečně dobré, aby uspokojily požadavky zákazníků. Jako součást strategie značky by mělo být pro veškerou technologii schválenou pro EGNOS/Galileo vytvořeno označení, aby byla značka chráněna proti poškození reputace.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury

COM(2011) 416 final,

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Reforma společné rybářské politiky

COM(2011) 417 final,

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o vnější dimenzi společné rybářské politiky

COM(2011) 424 final

a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné rybářské politice

COM(2011) 425 final

(2012/C 181/33)

Zpravodaj: **pan SARRÓ**

Spoluzpravodaj: **pan CHIRIACO**

Dne 1. září 2011 se Evropský parlament a dne 13. září 2011 Rada, pokud jde o návrhy COM(2011) 416 final a COM(2011) 425 final, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, a dne 5. října 2011 Evropská komise, pokud jde o návrhy COM(2011) 417 final a COM(2011) 424 final, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury

COM(2011) 416 final,

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Reforma společné rybářské politiky

COM(2011) 417 final,

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o vnější dimenzi společné rybářské politiky

COM(2011) 424 final, a

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné rybářské politice

COM(2011) 425 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 152 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV se shoduje s Komisí na nutnosti souběžného přezkoumání společné rybářské politiky (SRP) a společné organizace trhu, s cílem posílit nezbytnou integraci, soudržnost a koordinaci jednotlivých stránek rybolovu, akvakultury a sběru měkkýšů, a sice odlovu, zpracování produktů a jejich uvádění na trh.

1.2 Obecné i specifické cíle považuje EHSV z celkového pohledu za správné, stejně tak jako zásady řádné správy, které jsou uvedeny v návrhu. Společná rybářská politika musí zaručit, že rybolovné činnosti a činnosti v oblasti akvakultury poskytnou dlouhodobě udržitelné podmínky v oblasti environmentální, hospodářské i sociální a že přispějí k dostupnosti potravin zavedením přístupu předběžné opatrnosti a ekosystémového přístupu.

1.3 Přesto se však EHSV domnívá, že návrh nařízení neupřesňuje opatření na řízení rybolovu nezbytná k tomu, aby bylo možné plně obnovit a zachovat populace ryb na úrovních vyšších, než je nutné k dosažení maximálního udržitelného výnosu, aby byly občanům zajišťovány zdraví prospěšné a vysoce jakostní produkty rybolovu a akvakultury, aby bylo možné přispět k prosperitě rybářských komunit a ziskovosti výrobních a zpracovatelských podniků a aby byla nabízena zajímavá a jistější pracovní místa.

1.4 Výbor podporuje obecná pravidla pro přístup do vod Unie, která jsou již v platnosti a která jsou větším přínosem pro místní rybářské komunity.

1.5 Výbor schvaluje navržené druhy opatření pro zachování zdrojů a technických opatření, která bude nutné přizpůsobit jednotlivým oblastem rybolovu.

1.6 EHSV podporuje návrh na zavádění víceletých plánů s cílem zachovat a obnovit – pokud možno – do roku 2015 populace ryb nad úrovněmi, které zaručí maximální udržitelný výnos. Tento chvalyhodný cíl lze však jen s těžší uplatňovat ve smíšených lovištích, a proto EHSV požaduje, aby Komise navrhla praktická řešení, jimiž bude možné vyřešit problémy, které se mohou v těchto lovištích vyskytnout.

1.7 EHSV považuje za prioritu, aby členské státy spolu s Komisí poskytly vědeckým ústavům prostředky nezbytné k tomu, aby mohly náležitě splňovat požadavky kladené na aplikovaný výzkum a aby se mohly zabývat všemi tržně využívanými druhy ryb i souvisejícími a závislými druhy a jejich prostředím.

1.8 Pokud jde o politiku zákazu výmětů, EHSV se domnívá, že tento jistě žádoucí cíl by měl být plněn raději postupně a proporcčně, a to postupným snižováním výmětů, podporou a povzbuzováním selektivity lovných zařízení, snahou o využití výmětů zpracováním na produkty s přidanou hodnotou a hledáním obchodních řešení, jakož i úpravou infrastruktury plavidel a rybářských přístavů.

1.9 EHSV se domnívá, že v návrhu není dostatečně propracována otázka regionalizace a neuvádí se žádné opatření zaměřené na decentralizaci.

1.10 Pokud jde o relativní stabilitu a její využití pro účely udělování rybolovných práv členským státům, Výbor trvá na tom, že toto kritérium musí být aktualizováno, neboť je zastaralé a neodráží současný stav rybářských loďstev a oblastí vysoce závislých na rybolovu. Výbor dále navrhuje, aby udělování rybolovných práv prostřednictvím aktualizace relativní stability primárně vycházelo ze sady transparentních environmentálních, hospodářských a sociálních kritérií.

1.11 Výbor se domnívá, že návrh týkající se převoditelných koncesí k rybolovu není příliš jasný a že by Komise měla ujasnit výklad článků, které se těmito koncesemi zabývají, zejména pokud jde o definici pojmu „transparentní a objektivní kritéria“ pro udělování těchto koncesí. Výbor dále žádá, aby se zohlednil dopad takového opatření na zaměstnanost a aby se zavedla specifická opatření pro rybáře v pracovním poměru.

1.12 V souvislosti s řízením rybolovné kapacity se EHSV domnívá, že Komise by měla nejpozději v roce 2014 provést podrobné posouzení této kapacity, včetně prostornosti a výkonu, ale i druhu lovných zařízení a dalších charakteristik plavidel, a na základě tohoto posouzení by měly mít členské státy povinnost přizpůsobit rybolovnou kapacitu dostupným zdrojům.

1.13 Výbor má za to, že pro ekosystémové řízení rybolovu je zásadní, aby byl při shromažďování údajů kladen co největší důraz na získávání údajů týkajících se životního prostředí podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí a kritérií dobrého stavu prostředí.

1.14 EHSV v zásadě podporuje návrhy Komise předložené v souvislosti s vnější politikou. Je však znepokojen některými otázkami uvedenými v bodu 3.7.9 tohoto stanoviska.

1.15 EHSV vítá skutečnost, že Komise uznává společný evropský rozměr politiky akvakultury. Požaduje posílení environmentální kontroly a zavedení pružného správního rámce a jednotného právního prostoru pro rozvoj udržitelné akvakultury, což přispěje k udržení obyvatelstva a k vytváření majetku v mimoměstských okrajových oblastech a současně zaručí v plném rozsahu vzájemný respekt, slučitelnost a soulad s životním prostředím.

1.16 Pokud jde o nový finanční nástroj, EHSV se domnívá, že by měla být posílena úloha rybářů a rybářských komunit v udržitelném rozvoji pobřežních oblastí, a to zaváděním sociálních opatření, především podpůrných opatření pro případ ztráty zaměstnání a podpory vzdělávání a rekvalifikace pracovníků s důrazem na mládež a ženy.

1.17 EHSV lituje, že sociální rozměr, který je zohledňován ve všech oblastech odvětví rybářství a akvakultury (výroba, zpracování a uvádění na trh), nezískal v návrhu podobu konkrétních opatření, která by mohla zlepšit životní a pracovní podmínky, a je toho názoru, že by se měla povzbudit účast sociálních partnerů na příslušné úrovni.

1.18 EHSV žádá Komisi, aby zohlednila různé požadavky vyjádřené různými aktéry tohoto odvětví. Reforma SRP by měla řešit potřeby jak majitelů plavidel, tak posádek.

1.19 EHSV se domnívá, že definice drobného rybolovu, která je založena výhradně na kritériu délky plavidla, je příliš zjednodušující, a značnou část drobného rybolovu tak klade na roveň rybolovu průmyslovému.

1.20 EHSV podporuje cíle a zásady, kterými se řídí nové nařízení o společné organizaci trhu, a vybízí Komisi, aby vzala v potaz připomínky, které Výbor uvedl v tomto stanovisku.

1.21 Ve snaze zamezit nekalé konkurenci na trhu EU žádá EHSV pro dovážené produkty stejné hygienicko-zdravotní a kontrolní podmínky jako u unijních produktů, včetně úplné sledovatelnosti „z vody až ke stolu“, a požaduje vyčerpávající kontroly na hranicích i v místě původu, čímž bude zajištěno dostatečné plnění těchto norem přispívajících k bezpečnosti potravin. V tomto smyslu Výbor chápe, že by jednotlivá generální ředitelství Evropské komise měla uplatňovat jednotný přístup.

1.22 EHSV zdůrazňuje, že všechny uvedené návrhy se týkají také sladkovodního rybolovu a akvakultury, a vyzývá Evropskou komisi, aby věnovala vyváženou pozornost jejich specifikům.

2. Souvislosti

2.1 Kontext nařízení o společné rybářské politice („základní nařízení“)

2.1.1 Společná rybářská politika byla zavedena v roce 1983 a s drobnými obměnami zůstala v platnosti po dobu dvaceti let, až do okamžiku, kdy ji od základů změnilo nařízení (ES) č. 2371/2002. Komise provedla v roce 2009 analýzu fungování reformované společné rybářské politiky a dospěla přitom k závěru, že i přes dosažené pokroky nebyly splněny cíle, kterými je dosažení udržitelného rybolovu ve všech jeho rozměrech (environmentálním, hospodářském a sociálním), a že u mnoha druhů ryb došlo k nadměrnému odlovu.

2.1.2 Tento závěr byl vyjádřen v zelené knize⁽¹⁾ o reformě společné rybářské politiky. Výbor v souvisejícím stanovisku, které bylo schváleno převážnou většinou hlasů, doporučil, „aby účelem opatření, která budou přijata, bylo zachování zaměstnanosti a ochrana územní soudržnosti a aby strategické

cíle udržely rovnováhu mezi hospodářským, sociálním a environmentálním pilířem. Zároveň je třeba zaručit a podpořit odpovědné a udržitelné chování všech článků řetězce v odvětví rybolovu“. Mezi témata, kterými by se měla podrobněji zabývat budoucí reforma, patří:

— „zřízení režimu rozlišeného rybolovu pro malá loďstva;

— začlenění sociální kapitoly, jež bude harmonizovat pracovní podmínky rybářů;

— zlepšení podmínek na trhu a obchodních praktik;

— doplňkovost k politice ochrany mořského prostředí, která má navíc vliv na rozsáhlejší a lepší výzkum uplatnitelný v rybářské politice;

— plné začlenění SRP do rámce mezinárodních organizací (OSN, FAO)⁽²⁾.“

2.1.3 Výbor ve svém stanovisku k tématu Rozvoj regionálních zón pro správu populací ryb a kontrolu rybolovu⁽³⁾ ujišťuje, že „Výbor vítá záměr radikálně reformovat SRP a zejména její cíl tak, aby byla nastolena decentralizovaná politika, která bude méně závislá na podrobných rozhodnutích přijímaných v Bruselu a vytvoří větší prostor pro zapojení místní a regionální úrovně správy do řízení rybolovu. Schází však podrobnosti, přesnost a režim sankcí nutné k tomu, aby taková politika mohla fungovat, a tyto prvky je třeba doplnit“ a že „bez prosperujících populací ryb nemůže existovat udržitelné odvětví rybolovu“, přičemž doporučuje, „aby se prioritním základem pro hospodářskou a sociální udržitelnost stala udržitelnost environmentální“.

2.1.4 Kromě toho se ve výše zmíněném stanovisku uvádí, že „efektivní řešení vyžaduje posílení plánů řízení založených na kvótách ‚maximálního udržitelného výnosu‘ (maximum sustainable yield, MSY) na vyšší hodnoty, které skutečně umožní zdravý rozvoj všech regulovaných druhů; tento krok by měl být proveden do roku 2015“.

2.2 Kontext nařízení o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury

2.2.1 Organizace společného trhu v odvětví rybolovu a akvakultury byla zavedena v roce 1970. Její právní rámec je tvořen nařízením (ES) č. 104/2000. Komise provedla od roku 2008 obsáhlá hodnocení a konzultace, aby se zohlednily nedostatky, které byly zjištěny při uplatňování ustanovení, jež platí v současnosti, nejnovější vývoj na evropských a světových trzích a vývoj činností v oblasti rybolovu a akvakultury.

(1) COM(2009) 163

(2) CESE, Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 53–58.

(3) CESE, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 48.

2.2.2 Novým návrhem nařízení se zřizuje společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury, která zahrnuje tyto nástroje:

- a) profesní organizace (organizace producentů a meziodvětvové organizace),
- b) obchodní normy,
- c) informace pro spotřebitele,
- d) pravidla hospodářské soutěže,
- e) informace o trhu.

2.2.3 EHSV je toho názoru, že výše uvedené body by měly být doplněny dalším bodem, kterým by byly upraveny obchodní vztahy se třetími zeměmi, tak, aby všechny dovážené produkty splňovaly standardy Evropské unie a aby podléhaly účinným kontrolám.

3. Analýza návrhu reformy SRP a připomínky Výboru

3.1 Působnost a cíle

3.1.1 Působnost společné rybářské politiky se vztahuje na zachování, řízení a využívání biologických mořských a sladkovodních zdrojů a akvakultury, jakož i na zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh, pokud takové činnosti probíhají na území členských států nebo ve vodách Unie, včetně činností prováděných rybářskými plavidly plujícími pod vlajkou třetích zemí, rybářskými plavidly Unie mimo vody Unie nebo státními příslušníky členských států.

3.1.2 Společná rybářská politika musí zaručit, aby činnosti rybolovu a akvakultury zajistily dlouhodobě udržitelné environmentální, hospodářské a sociální podmínky a přispěly k dostupnosti potravin, přičemž musí v oblasti řízení rybolovu uplatňovat přístup předběžné opatrnosti a ekosystémový přístup a jejím účelem je zajistit, aby využívání živých biologických mořských zdrojů do roku 2015 obnovilo a zachovalo stavy lovených druhů nad úroveň, které mohou vytvářet maximální udržitelný výnos, a aby přitom byly začleněny požadavky vyplývající z právních předpisů Unie pro oblast životního prostředí.

3.1.3 Za účelem dosažení těchto cílů musí společná rybářská politika zejména odstranit nežádoucí úlovky populací lovených ke komerčním účelům a postupně zajistit, že jsou vykládány všechny úlovky těchto populací. Dále musí vytvořit podmínky pro účinné rybolovné činnosti, podporovat rozvoj akvakulturních činností v Unii, přispívat k přiměřené životní úrovni pro ty, kdo jsou závislí na rybolovných činnostech, zohlednit zájmy spotřebitelů a zajistit systematické a harmonizované shromažďování údajů a jejich správu.

3.1.4 Z celkového pohledu EHSV souhlasí s vymezenou působností i s obecnými a specifickými cíli společné rybářské politiky, jakož i se zásadami řádné správy, které jsou pro ni

stanoveny. Lituje však, že není věnována dostatečná pozornost ochraně, řízení a využívání sladkovodních biologických zdrojů. Výbor vyzývá Evropskou komisi, aby do předložených návrhů zapracovala specifika sladkovodního rybolovu a akvakultury včetně jejich koordinace se SZP. Výbor připomíná, že je stále zapotřebí vytvořit přiměřené analogie mořských pracovních skupin s cílem shromáždit zkušenosti s uplatňováním sladkovodní společné rybářské politiky a navrhnout její inovaci.

3.1.5 EHSV se však domnívá, že návrh nařízení neupřesňuje opatření na řízení rybolovu, která jsou nezbytná k obnově a zachování populací ryb, a tím i k dosažení těchto cílů a k tomu, aby byly položeny základy pro udržitelný rybolov, který bude šetrný k ekosystémům, zajistí občanům zdraví prospěšné a vysoce jakostní produkty rybolovu a akvakultury, zvýší prosperitu rybářských komunit a ziskovost podniků zabývajících se produkcí a zpracováním ryb a nabídne zajímavá a jistější pracovní místa, přičemž musí být nejvyšší důležitost přikládána zapojení sociálních partnerů na všech úrovních⁽⁴⁾.

3.2 Přístup do vod

3.2.1 Členské státy jsou od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2022 oprávněny ve vodách do 12 námořních mil od základních linií, které jsou pod jejich svrchovaností nebo jurisdikcí, omezit rybolov na rybářská plavidla, která tradičně operují v těchto vodách z přístavů na přilehlém pobřeží, a rybářská plavidla Unie plující pod vlajkou jiných členských států, která provozují rybolov v rámci stávajících sousedských vztahů mezi nimi.

3.2.2 Kromě toho mohou ve stejném období dotyčné členské státy omezit ve vodách až do 100 námořních mil od základní linie Azorských ostrovů, Madeiry a Kanárských ostrovů rybolov na plavidla zapsaná v přístavech těchto ostrovů. Tato omezení neplatí pro plavidla Unie, která tradičně loví v těchto vodách, pokud tato plavidla nepřekračují tradičně používanou intenzitu rybolovu.

3.2.3 Výbor schvaluje tato pravidla pro přístup do vod, která jsou již v platnosti a která by měla být doplněna o opatření zaručující přednostní přístup těm, kdo loví způsobem udržitelným ze sociálního i environmentálního hlediska, a zvýhodňovat spíše místní rybářské komunity.

3.3 Opatření pro zachování biologických mořských zdrojů

3.3.1 EHSV se domnívá, že víceleté plány, které jsou zavedeny v rámci současné společné rybářské politiky, měly v některých případech značný pozitivní dopad, a měly by proto být i nadále uplatňovány, což je ostatně uvedeno i v novém návrhu; měly by se přitom analyzovat problémy projevující se v nefunkčních plánech, a to vždy za využití seriózních vědeckých studií provedených unijními vědeckými subjekty. Výbor rovněž soudí, že by měly být zavedeny příslušné mechanismy nápravy, které by byly rychlé a pružné.

⁽⁴⁾ COM(2011) 417

3.3.2 Pokud jde o cíl do roku 2015 obnovit a zachovat populace ryb nad úrovněmi, které zaručují maximální udržitelný výnos, EHSV se domnívá, že jde o chvályhodný cíl založený na ustanoveních mezinárodní úmluvy o mořském právu UNCLOS, která jsou pro EU závazná od roku 1998, zopakovaný ve zprávě Světového summitu o udržitelném rozvoji z roku 2002, z níž Komise čerpala při přípravě zmíněného opatření, a v níž se uvádí doslovně toto: „K dosažení udržitelného rybolovu je třeba přijmout na všech úrovních tato opatření: zachovat nebo obnovit populace ryb na úrovni, která zajistí maximální udržitelný výnos s cílem dosáhnout tohoto stavu v případě vyčerpaných populací co nejdříve a pokud možno nejpozději do roku 2015“.

3.3.3 Výbor má za to, že cíl týkající se maximálního udržitelného výnosu obsahuje prováděcí pravidla, jejichž výklad není jednoznačně stanoven, a konstatuje, že v některých smíšených lovištích může být tento cíl splněn jen stěží, neboť je v nich loveno více druhů ryb, takže cílové míry rybolovu, podle nichž se určuje míra intenzity rybolovu, neodpovídají maximálnímu udržitelnému výnosu pro každý druh zvlášť. EHSV proto požaduje, aby Komise navrhla praktická řešení problémů, které se mohou ve smíšených lovištích vyskytnout.

3.3.4 EHSV vybízí Komisi, aby se zaměřila na skutečnost, že opatření ke zlepšování stavu populací ryb ve vodách Unie by neměla mít negativní vliv na udržitelnost populací v jiných oblastech, který by byl důsledkem intenzifikace mezinárodního obchodu s produkty rybolovu a přemístění rybolovné kapacity EU.

3.3.5 Aby bylo možné založit víceleté plány na nejpřesnějších výsledcích vědeckého výzkumu o populaci lovených ryb, považuje EHSV za prioritu, aby členské státy s podporou Komise prostřednictvím EMFF (Evropského námořního a rybářského fondu) poskytly vědeckým ústavům prostředky nezbytné k tomu, aby mohly náležitě splňovat požadavky kladené na výzkum a aby se mohly zabývat všemi tržně využívanými druhy ryb. V případech, kdy není k dispozici žádná vhodná vědecká studie, je na místě uplatnit zásadu předběžné opatrnosti vymezenou v Úmluvě Organizace spojených národů z roku 1995 o rybích populacích. Zároveň považuje Výbor za nezbytné podporovat dialog mezi vědci a rybáři.

3.3.6 Výbor se rovněž domnívá, že uplatněním opatření zaměřených na zachování či obnovení populací ryb do roku 2015 nad úrovněmi, které zaručují maximální udržitelný výnos, bude ovlivněna rybolovná kapacita loďstev členských států a že přednostně by měly být zrušeny ty segmenty loďstev, které nejvíce poškozují životní prostředí a jsou nejméně příznivé ze sociálního hlediska. Komise by proto měla zavést kompenzační opatření poskytující sociálně-pracovní alternativy pro odvětví rybolovu, které zamezí aktuální ztrátě pracovních míst v důsledku nepříznivého stavu populací ryb. V tomto smyslu EHSV požaduje podrobné posouzení socioekonomického dopadu víceletých plánů v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém výhledu.

3.3.7 Ve znění víceletých plánů i v rámci technických opatření je třeba uvést jak jejich působnost ve smyslu populací, lovišť a mořských ekosystémů, tak i cíle, které musí být v souladu s obecnými a specifickými cíli společné rybářské politiky uvedenými v bodu 3.1.1. Rámec technických opatření musí v každém víceletém plánu přispívat k zachování či obnovení populací ryb nad úrovněmi, které zaručují maximální udržitelný výnos, ke snížení odlovů podměrečných jedinců z populací ryb, ke snížení odlovů nežádoucích mořských organismů a ke zmírnění dopadů lovných zařízení na ekosystém.

3.3.8 EHSV se domnívá, že obsah i rámec technických opatření stanovených v článku 14 je v souladu s cíli reformy společné rybářské politiky, a proto je schvaluje. Tato technická opatření je nutné uplatňovat s ohledem na specifika různých lovišť.

3.3.9 Pokud jde o povinnost vykládky všech úlovků, kterou navrhuje Komise (zákaz výmětů), v návrhu reformy SRP je stanoven časový rámec od 1. ledna 2014 do 1. ledna 2016, během něhož musí být určitá část populace ryb, na které se vztahuje omezení odlovu, vylovena a uchovávána na palubě rybářských plavidel, a to vždy od 1. ledna každého z uvedených let. Pro tyto populace ryb se stanoví minimální referenční velikosti pro zachování zdrojů – jejich prodej je omezen pouze ke zpracování na rybí moučku nebo krmiva pro domácí zvířata. Obchodní podmínky týkající se úlovků ryb přesahujících stanovená rybolovná práva se stanoví v souladu se společnou organizační trhu.

3.3.10 Pokud jde o návrh zákazu výmětů u určitých druhů ryb podle stanoveného harmonogramu, EHSV se domnívá, že tento cíl, byť chvályhodný, lze v některých lovištích, zejména smíšených, v současné době jen stěží splnit. Sociálně-ekonomické dopady by totiž byly natolik závažné, že by mnohé z lodí musely být vyřazeny z provozu. Proto se Výbor domnívá, že je třeba zavést opatření ke zmírnění těchto dopadů. EHSV navrhuje, aby byl tento cíl plněn raději postupně a proporcivně, a to podporou selektivity lovných zařízení a postupným snižováním výmětů, podporou a podněcováním opatření k využití výmětů zpracováním na produkty s přidanou hodnotou, jakož i úpravou infrastruktury plavidel a rybářských přístavů.

3.3.11 Výbor soudí, že by bylo velmi vhodné a užitečné provést diagnostiku původu výmětů podle jednotlivých lovišť, s cílem využít nejvhodnějších nástrojů v každém z nich k jejich snížení.

3.3.12 Výbor je toho názoru, že zákaz výmětů nelze účinně uplatňovat bez příslušné odborné přípravy pracovníků. EMFF by měl příslušným vzdělávacím opatřením poskytovat podporu.

3.3.13 Pokud jde o regionalizaci, Komise může zmocnit členské státy k tomu, aby ve víceletém plánu stanovily opatření pro zachování zdrojů a technická opatření pro pravidla plující pod jejich vlajkou, pokud jde o populace ve vodách Unie, ke kterým jim byla přidělena rybolovná práva, za předpokladu, že budou tato opatření v souladu s cíli SRP i s oblastí působnosti víceletých plánů a nebudou méně přísná než opatření stanovená v právních předpisech Unie. Členské státy uvědomí o těchto opatřeních Komisi, která je bude průběžně hodnotit, a případně i ostatní dotčené členské státy a příslušné poradní sbory.

3.3.14 Pokud jde o vnitrostátní opatření, která může přijmout členský stát pro zachování populací ryb ve vodách Unie, tato opatření mohou být přijata pouze pod podmínkou, že budou platit pouze pro rybářská plavidla plující pod vlajkou tohoto členského státu nebo pro osoby usazené na jeho území v případě rybolovných činností, a dále pod podmínkou, že budou v souladu s cíli SRP a nebudou méně přísná než opatření stanovená v právních předpisech Unie.

3.3.15 Členský stát může přijmout nediskriminační opatření pro zachování a řízení populací ryb a minimalizaci vlivu rybolovu v pásmu 12 námořních mil od svých základních linií za předpokladu, že Unie nepřijala zvláštní opatření pro zachování a řízení zdrojů pro danou oblast. Pokud by tato opatření mohla mít vliv na rybářská plavidla ostatních členských států, musí být tato opatření přijata teprve po konzultaci s Komisí, dotčenými členskými státy a příslušnými poradními sbory ohledně návrhu opatření opatřeného důvodovou zprávou.

3.3.16 Podle názoru EHSV mohou být uvedena opatření vhodná, avšak v návrhu nařízení nejsou obsaženy jasné mechanismy pro decentralizaci rozhodování. EHSV se domnívá, že by měly být zohledněny úvahy, které uvedl ve svém nedávno zveřejněném stanovisku k tématu Rozvoj regionálních zón pro správu populací ryb a kontrolu rybolovu.

3.4 Přístup ke zdrojům

3.4.1 V novém návrhu se udělování rybolovných práv členskými státy opět řídí režimem celkového přípustného odlovu a kvót, přičemž se zavádí relativní stabilita mezi členskými státy.

3.4.2 V souvislosti s relativní stabilitou opakuje EHSV svá vyjádření, která zveřejnil již ve svém stanovisku ke zmíněné zelené knize, přičemž trvá na tom, že toto kritérium musí být aktualizováno s přihlédnutím ke změnám, které nastaly od jeho zavedení v roce 1976. O nutnosti provést tuto aktualizaci svědčí i skutečnost, že Komise znovu navrhuje, aby bylo členskými státy povoleno vzájemně vyměnit všechna rybolovná práva, která jim byla přidělena, nebo jejich část, což je neklamným znamením, že relativní stabilita, která byla zavedena již před více než 35 lety, je již zastaralým pojmem, který neodráží současný stav rybářských loďstev a oblastí vysoce závislých na rybolovu. EHSV se rovněž domnívá, že

by přidělování kvót prostřednictvím aktualizace relativní stability nemělo vycházet pouze z historických záznamů úlovků, ale mělo by se také přihlížet k transparentnímu souboru environmentálních, hospodářských a sociálních kritérií.

3.4.3 Návrh stanoví, že nejpozději do 31. prosince 2013 musí každý členský stát zavést systém převoditelných koncesí k rybolovu pro všechna plavidla o délce 12 metrů a více a všechna ostatní plavidla o délce menší než 12 metrů, lovící s vlečným zařízením. Členské státy mohou rozšířit systém převoditelných koncesí k rybolovu na rybářská plavidla o celkové délce menší než 12 metrů používající jiné druhy zařízení než vlečné zařízení a uvědomí o tom Komisi.

3.4.4 Výbor se domnívá, že znění návrhu není příliš jasné a že by Komise měla ujasnit jeho výklad, zejména pokud jde o definici pojmu „transparentní a objektivní kritéria“ pro udělování těchto koncesí. V této souvislosti se EHSV domnívá, že subjekty, které nebudou dodržovat práva pracovníků, by neměly být považovány za způsobilé. Zavedení systému převoditelných koncesí k rybolovu by se mohlo stát příležitostí, jak v tomto odvětví prosadit obecné dodržování sociálních norem, které zaručí kvalitu a bezpečnost rybolovných činností v Evropě a omezí možnou nekalou hospodářskou soutěž založenou na nižších provozních nákladech.

3.4.5 EHSV se staví proti privatizaci mořských zdrojů. V důsledku toho považuje za nepřijatelný návrh Komise, který uvažuje o trhu v oblasti převodu rybolovných práv mezi soukromými podniky, protože pokud se tato práva budou moci dostat mimo toto odvětví, může docházet k prekarizaci práce. Rybolovná práva mohou spravovat výlučně členské státy.

3.4.6 Převoditelné rybolovné koncese mohou vést ke kvantitativnímu snížení kapacity, nikoli však ke kvalitativnímu snížení a odstranění environmentálně nejméně škodlivých, energeticky neúčinných a sociálně nepříznivých prvků loďstev. Často navíc došlo k soustředění rybolovných práv do rukou několika málo subjektů, dokonce i působících mimo dané odvětví, a tyto subjekty začaly následně pronajímat rybářskou činnost jiným osobám, často týmž, které v daných vodách předtím lovíly.

3.4.7 Návrh na zavedení systémů převoditelných koncesí k rybolovu by mohl Výbor podpořit pouze v případě, pokud by tyto systémy nebyly povinné a na členských státech by bylo ponecháno rozhodnutí o jejich použití v jejich vodách, pokud by nebyly používány mimo vody Unie a pokud by jejich hlavním cílem bylo dlouhodobé zachování populací ryb na základě environmentálních, hospodářských i sociálních kritérií. Stejně jako je tomu v případě každého nově zavedeného systému, musí být i tento systém řízen s nejvyšší možnou mírou obezřetnosti a transparentnosti a k jeho hodnocení by mělo dojít až po uplynutí dostatečné lhůty.

3.4.8 EHSV má určité výhrady, pokud jde o uplatnění tohoto systému na loďstvo působící ve Středozemním moři, vzhledem k tomu, že Komise ve svém návrhu neupřesnila, jakým způsobem by mělo k tomuto uplatnění dojít.

3.4.9 EHSV se domnívá, že je nutné zaručit, aby k převodům koncesí k rybolovu mezi členskými státy docházelo za stejných podmínek, jaké jsou stanoveny pro státní příslušníky daného členského státu. Při analýze dopadů tohoto systému na konkurenceschopnost a ziskovost loďstev jednotlivých členských států musí být věnována zvláštní pozornost státům, které ve vysoké míře dovážejí produkty rybolovu.

3.5 Řízení rybolovné kapacity

3.5.1 V důvodové zprávě k návrhu je uvedeno, že jedním z hlavních problémů společné rybářské politiky je nadměrná kapacita loďstev. Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o povinnosti podávat zprávy podle nařízení (ES) č. 2371/2002 doslovně uvádí, že „[v]šechny členské státy dodržely zákonná omezení rybolovné kapacity“ a že „většina z nich [má] v současné době loďstvo, jehož kapacita je nižší než povolený strop“, přičemž „[t]oto rozpětí činí průměrně 10 % u prostornosti a 8 % u výkonu“.

3.5.2 Uvedené stropy Komise nadále zachovává i ve svém novém návrhu, jehož článek 35 stanoví stropy rybolovné kapacity loďstev členských států, platné od 1. ledna 2013.

3.5.3 Výbor se domnívá, že i pro případ, že členské státy tyto stropy rybolovné kapacity dodrží, musí je Komise na základě podrobnějšího měření rybolovné kapacity upravit, včetně prostornosti a výkonu, ale i druhu lovných zařízení a dalších charakteristik plavidel, a přizpůsobit je tak dostupným zdrojům.

3.5.4 Kromě toho má EHSV za to, že by mohlo být velmi přínosné, kdyby mezi informace stanovené v článku 36, nazvaném „Rejstříky rybářských loďstev“, mohly být zařazovány také informace porovnávající rybolovnou kapacitu s dostupnými zdroji.

3.6 Vědecká základna pro řízení rybolovu

3.6.1 Vědeckou základnu pro řízení rybolovu zajišťují v plném rozsahu členské státy, které shromažďují biologické, technické, environmentální, hospodářské a sociální údaje potřebné pro řízení rybolovu založené na ekosystémovém přístupu.

3.6.2 Výbor se domnívá, že pro ekosystémové řízení rybolovu je zásadní, aby byl při shromažďování údajů kladen co největší důraz na získávání environmentálních údajů a aby v systému pro přidělování kvót bylo zakotveno včasné poskytování spolehlivých údajů spolu se sankcemi za jejich neposkytnutí.

3.6.3 Shromažďování, správa a využívání údajů bude realizováno v rámci víceletého programu od roku 2014. Do té doby bude nadále uplatňováno nařízení (ES) č. 199/2008 o rámci pro shromažďování a správu údajů.

3.6.4 Členské státy přijmou vnitrostátní programy v oblasti shromažďování vědeckých údajů o rybolovu a výzkumné

a inovační programy. Za tímto účelem určí národního zpravodaje, jehož úkolem bude koordinovat na vnitrostátní úrovni shromažďování a správu vědeckých údajů pro účely řízení rybolovu.

3.6.5 EHSV tuto vědeckou iniciativu podporuje a domnívá se, že výzkumné programy by se měly soustředit na získávání informací o druzích ryb, o nichž zatím nemáme k dispozici žádné vědecké údaje; je přesvědčen, že do této činnosti by měly být zapojeny také poradní výbory nebo jiné decentralizované orgány zainteresovaných stran.

3.7 Vnější politika

3.7.1 Jakožto jedna z mála rybářských velmocí má EU významnou úlohu ve všech světových mořích a oceánech, za což vděčí činnosti svých loďstev, investicím, dvoustranným dohodám se třetími zeměmi a svému členství v hlavních regionálních organizacích pro řízení rybolovu. Odvětví zabývající se zpracováním produktů a jejich uváděním na trh je navíc v EU ve značném rozsahu internacionalizováno.

3.7.2 Z hlediska spotřeby a dovozu se kromě toho EU řadí mezi největší trhy s produkty rybolovu, a nese proto značnou odpovědnost ve svých závazcích, v zajišťování udržitelného řízení rybolovných činností a v zachování světových rybolovných zdrojů.

3.7.3 EHSV sdílí názor Komise, podle něhož by měla EU v celosvětové i vícestranné agendě podporovat celosvětově udržitelný rybolov a zachovávat přitom zásadu odpovědného rybolovu, zejména v oblasti životního prostředí, ale i z pohledu sociálního a hospodářského. Kromě toho by měla EU také prosazovat transparentní a rovná obchodní opatření, neboť její obchodní politika by měla být v souladu s cíli odpovědného a udržitelného rybolovu.

3.7.4 EHSV souhlasí se základními zásadami, které jsou v návrhu uvedeny v souvislosti s mezinárodními rybářskými organizacemi a s dohodami o udržitelném rybolovu. V tomto smyslu by se mělo počítat rovněž s rybářskými podniky, které působí v rámci Unie a investují do zahraničí a které by měly být jako takové zakotveny i v unijním právním řádu. Od členských států by se mělo navíc požadovat, aby Komisi informovaly o veškerých ujednáních svých státních příslušníků s třetí zemí, podle kterého smí plavidla plující pod jejich vlajkou lovit ve vodách spadajících pod svrchovanost nebo do jurisdikce třetí země. Reforma vnějšího rozměru společné rybářské politiky se odehrává v podmínkách, které jsou pro odvětví rybářství velmi složité, a to jak v rámci EU, tak i v mnohých rozvojových zemích, a které se vyznačují ubývááním rybolovných zdrojů, zvyšujícím se vlivem jiných zámořských loďstev a také působením změny klimatu. EU by měla vytvářet příznivé prostředí pro soukromé evropské investice do činností udržitelného rybolovu v zemích AKT a zajištěním vysokých standardů řízení v těchto zemích vytvářet vysokou přidanou hodnotu a důstojná pracovní místa.

3.7.5 Podle názoru EHSV se EU v rámci svého členství v mezinárodních organizacích, zejména v regionálních organizacích pro řízení rybolovu, musí zaměřit na účinnější zachování populací ryb a zaručit, že budou všechny smluvní strany v nejvyšší možné míře uplatňovat opatření k řízení rybolovu.

3.7.6 V současnosti platné dohody o partnerství v odvětví rybolovu (FPA) mají za cíl umožnit plavidlům EU lovit přebytečné zdroje ve vylučných ekonomických zónách řady třetích zemí, a to v regulovaném a právně zajištěném prostředí. Komise zvažuje proměnu současných dohod o partnerství v odvětví rybolovu na dohody o udržitelném rybolovu (SFA), které by se zaměřily na zachování zdrojů a ekologickou udržitelnost, lepší správu a účinnost odvětvové podpory.

3.7.7 EHSV považuje tento nový směr za nezbytný. K tomuto účelu by EU měla v příslušné třetí rozvojové zemi rozvíjet SFA zaměřené na vytváření příznivého prostředí pro environmentálně, sociálně i ekonomicky udržitelné činnosti na základě mechanismu participativního a transparentního dialogu zahrnujícího všechny zainteresované strany, a naplnit tak priority této rozvojové země v oblasti udržitelného rozvoje jejího rybářského odvětví. Dohody o udržitelném rybolovu se musejí opírat o seriózní a transparentní vědecké posudky, o hodnocení sociálních, hospodářských a environmentálních dopadů jednotlivých dohod, o zvyšování příspěvků za přístupová práva od majitelů lodí a na dodržování lidských práv. EHSV se domnívá, že mezi kritéria, která musí splňovat podniky, aby mohly působit v rámci dohod o udržitelném rybolovu, by mělo být zařazeno také kritérium týkající se dodržování práv pracovníků. Kromě toho by měla být poskytnuta podpora rozvojovým zemím, aby zlepšily své schopnosti provádět výzkum a hodnocení mořských zdrojů ve vlastních vodách. Dohody o udržitelném rybolovu, které byly uzavřeny se třetími zeměmi, by se měly zaměřit nejen na povolení přístupu unijních loďstev do vod třetích zemí, ale i na podporu rybolovu přímo v dotčených třetích zemích, a to vytvářením nových průmyslových odvětví v rámci odvětví rybolovu v dané zemi, což by mělo podpořit zabezpečení dodávek potravin a zajistit větší míru rovnosti, a to zvýšením činnosti přístavů v těchto zemích, podporou vytváření nových stabilních pracovních míst pro státní příslušníky těchto zemí a tím i celkovým zlepšením sociální úrovně. Výbor vybízí Komisi, aby zlepšila správu uplatněním sociálních a environmentálních kritérií a zavedením veškerých nástrojů nezbytných k tomu, aby byl zaručen stálý dohled nad prováděním a dodržováním dohod o udržitelném rybolovu. Hodnocení ekonomického, sociálního a environmentálního dopadu dohod o udržitelném rybolovu na rozvoj rybolovu v příslušné třetí zemi musejí být provedena a zveřejněna pro všechny zainteresované strany tak, aby umožnily informovanou účast a dialog stran z EU i dotčených zemí AKT.

3.7.8 EHSV vítá návrh na zařazení doložky o transparentnosti do budoucích dohod o rybolovu, jejímž cílem by bylo zajistit, že budou známy údaje o kumulované míře rybolovu (místních a všech zahraničních loďstev činných v určité vylučné ekonomické zóně). Taková doložka spolu s lepším sběrem údajů a výzkumem pomůže při hodnocení míry dostupných přebytečných zdrojů. EHSV se domnívá, že je nutné zajistit větší transparentnost fungování dohod o udržitelném rybolovu, co se týče

zveřejňování hodnocení ex ante a ex post, jež obsahují důležité údaje, jako je např. hodnota odlovů ze strany loďstev EU ve vodách zemí AKT.

3.7.9 Některými návrhy, které Komise předložila v souvislosti s vnějším rozměrem společné rybářské politiky, je však EHSV znepokojen. Zejména pokud jde o dohody o udržitelném rybolovu, vyjadřuje politování, že Komise již neuvádí, že v rámci těchto dohod by měly působit nástroje na ochranu činnosti loďstva Unie, které mají specifickou povahu a jsou zaměřeny na regiony vysoce závislé na rybolovu. Rovněž nechápe důvod zpřísnění doložky o vylučnosti. EHSV se domnívá, že u této doložky by naopak měla být zajištěna spíše větší flexibilita, s cílem zajistit v mimořádných situacích přístup loďstva Unie do vod třetích zemí. V souvislosti s poplatkem za přístup do vod třetích zemí se EHSV domnívá, že majitelé lodí z Unie by měli platit poplatek v rozumné a přiměřené výši, která by nenarušovala konkurenceschopnost podniků, a to s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem každého případu, neboť podmínky pro rybolov nejsou ve všech třetích zemích stejné. A konečně se Komise nezmiňuje ani o tom, že je zapotřebí projednat vhodné technické podmínky, které umožní v nejvyšší možné míře využívat rybolovných práv.

3.7.10 EHSV potvrzuje, že je bezesporu nezbytné podporovat zachování populací ryb a sjednotit úsilí na celém světě s cílem vymýtit nezákonný, nehlášený a neregulovaný (NNN) rybolov ve všech zúčastněných mezinárodních organizacích.

3.7.11 Výbor se domnívá, že by mělo být požadováno, aby loďstva třetích zemí vyvážela své produkty do EU za stejných sociálních a environmentálních podmínek, jaké jsou kladeny loďstvu Unie.

3.7.12 EHSV vítá, že návrh obsahuje také bod týkající se soudržnosti s ostatními politikami EU, která musí zahrnovat environmentální, obchodní, hygienicko-zdravotnická, sociální a pracovní hlediska, jakož i hlediska rozvoje a vnějších vztahů.

3.8 Akvakultura

3.8.1 EHSV vítá, že Komise uznává společný evropský rozměr politiky akvakultury a že došlo k zavedení strategických směrů EU, které nejsou závazné a týkají se společných priorit a cílů pro rozvoj činností akvakultury; zejména oceňuje, že je navrhováno žádat členské státy, aby na svém území stanovily víceletý vnitrostátní strategický plán do roku 2014.

3.8.2 EHSV považuje za významný zejména cíl, který se týká jasného stanovení ukazatelů environmentální, hospodářské a sociální udržitelnosti, a to zejména vzhledem k růstovému potenciálu akvakultury v Evropské unii a jejímu významnému přínosu pro zabezpečení dodávek potravin.

3.8.3 EHSV považuje za zásadní, aby se reformovaná společná rybářská politika inspirovala závěry sdělení Nový impuls pro strategii pro udržitelný rozvoj evropské akvakultury⁽⁵⁾, zejména pokud jde o posílení konkurenceschopnosti podniků, vytvoření základů pro udržitelný rozvoj a zlepšení image tohoto odvětví a jeho řízení.

3.8.4 V tomto smyslu Výbor požaduje, aby byl vytvořen pružný správní rámec a jednotný právní prostor pro rozvoj udržitelné akvakultury, což přispěje k udržení obyvatelstva a k vytváření bohatství v mimoměstských okrajových oblastech a současně trvá na tom, že je nutné respektovat a zachovávat místní životní prostředí a integrovat se do něj.

3.8.5 EHSV navrhuje, aby bylo budoucí nařízení označeno souhrnným názvem „Nařízení o společné politice v oblasti rybolovu a akvakultury“.

3.9 Kontrola a vynucování

3.9.1 Dodržování pravidel společné rybářské politiky musí být zajišťováno účinným režimem Unie pro kontrolu rybolovu, včetně boje proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému (NNN) rybolovu.

3.9.2 EHSV souhlasí s návrhy Komise týkajícími se kontroly a vynucování pravidel společné rybářské politiky, domnívá se však, že by měl být stanoven vhodný právní rámec, který osobám, které se dopustí protiprávního jednání, zabrání v tom, aby se vyhýbaly sankcím.

3.9.3 Pokud jde o návrh, aby bylo členskými státy umožněno požadovat po svých rybářských plavidlech, aby přiměřeně přispěla na náklady provádění režimu pro kontrolu rybolovu, Výbor se domnívá, že takovéto poplatky by pro plavidla představovaly přílišnou zátěž, neboť již nyní nesou značné náklady v oblasti materiální i v oblasti lidských zdrojů, vzhledem k tomu, že jsou vázány podmínkami stanovenými v nařízení (ES) č. 1224/2009 o kontrolním režimu.

3.10 Finanční nástroje

3.10.1 Unie může poskytnout členskými státy i hospodářským subjektům finanční pomoc za účelem dosažení cílů společné rybářské politiky.

3.10.2 Nedodržování pravidel společné rybářské politiky členskými státy může mít za následek přerušení (pozastavení) plateb nebo provedení finanční opravy finanční pomoci. Tato opatření jsou přiměřená povaze, rozsahu, délce trvání a míře opakování nedodržování pravidel.

3.10.3 Závažná porušení pravidel společné rybářské politiky, kterých se dopustí hospodářské subjekty, mají za následek

dočasný nebo trvalý zákaz přístupu k finanční pomoci nebo je tato pomoc poskytována ve snížené míře. Tato opatření jsou přiměřená povaze, rozsahu, délce trvání a míře opakování závažných porušení pravidel. Výbor vítá toto ustanovení a domnívá se, že by mělo být rozšířeno na členské státy, které nepoužijí pravidla SRP.

3.10.4 EHSV se domnívá, že novým finančním nástrojem by měla být posílena úloha rybářů v udržitelném rozvoji pobřežních oblastí, včetně opatření týkajících se ochrany před ztrátou zaměstnání a podpory vzdělávání a rekvalifikace pracovníků zaměřené na jiné činnosti, např. na akvakulturu, zpracovatelský průmysl, zachování zdrojů či námořní dopravu.

3.10.5 EHSV konstatuje, že Komise do reformního balíčku nezahrnula své finanční návrhy, a proto ji vyzývá, aby tak učinila co nejdříve, aby bylo možné provést celkové posouzení budoucí SRP. Ačkoli v návrhu víceletého finančního rámce nedošlo u rozpočtových prostředků ve výši 6,7 miliardy EUR k podstatným změnám⁽⁶⁾, není jasné, jak se budou rozdělovat mezi kapitoly rybolov a námořní záležitosti.

3.11 Poradní sbory

3.11.1 Návrh vytváří poradní sbory pro každou z oblastí působnosti rybolovu stanovených v nařízení a jeden v oblasti akvakultury s cílem podpořit vyvážené zastoupení všech zúčastněných stran a přispět k dosažení cílů společné rybářské politiky.

3.11.2 Těmito sbory se nahrazují regionální poradní sbory zavedené reformou z roku 2003 a k jejich úkolům patří předkládat Komisi nebo dotčeným členskými státy doporučení, návrhy a problémy ohledně otázek týkajících se řízení rybolovu a akvakultury, v úzké spolupráci s vědci (kteří by se podle názoru EHSV měli podílet na fungování těchto sborů a na vzdělávání jejich zástupců) přispívat ke shromažďování, předávání a analýze údajů potřebných pro vypracování opatření pro zachování zdrojů a rovněž vydávat zprávy a stanoviska k návrhům opatření pro řízení rybolovu, u nichž je vyžadována konzultace těchto sborů.

3.11.3 Výbor má za to, že v návrhu nařízení by měl být upřesněn pojem „vyvážené zastoupení všech zúčastněných stran“, který by měl zahrnovat i účast sociálních partnerů na všech vhodných úrovních a podle zvyklostí jednotlivých členských států.

3.11.4 Finanční pomoc Unie i činnost členských států by měly být více zaměřeny na podporu stran zúčastněných v poradních sborech, zejména na podporu drobného rybolovu.

⁽⁵⁾ COM(2009) 162, stanovisko CESE 646/2010 ze dne 28.4.2010 (Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 59–63).

⁽⁶⁾ COM(2011) 500 ze dne 29.6.2011, Rozpočet strategie Evropa 2020, část II, s. 88.

3.11.5 EHSV vyjadřuje údiv nad tím, že Komise ve svém návrhu nezmínila úlohu Poradního výboru EU pro rybolov a akvakulturu, a obává se možného zániku průřezových pracovních skupin zabývajících se otázkami souvisejícími s trhem, obchodní politikou a obecnými tématy. Zavedením poradních sborů, které zahrnují i oblast akvakultury, nevznikla meziodvětvová fóra, v nichž by bylo možné společně projednávat otázky týkající se rybolovu, akvakultury a zpracovatelů.

3.12 Sociální rozměr a drobný rybolov

3.12.1 EHSV se domnívá, že v návrhu, který předložila Komise, je několik mezer, které by měly být doplněny; zejména v něm chybí sociální rozměr a náležitá definice drobného pobřežního rybolovu a sběru měkkýšů.

3.12.2 Podle údajů Eurostatu se počet rybářů v období let 2001–2010 snížil o 20 % na 203 200 osob, z nichž pouze 40 % pracuje jako osoby samostatně výdělečně činné. Celé toto odvětví přitom v roce 2005 zaměstnávalo pět milionů osob. EHSV se domnívá, že sociálně-ekonomickému rozměru udržitelnosti by měla být věnována stejná pozornost jako rozměru environmentálnímu.

3.12.3 Jak bylo uvedeno již ve stanovisku k zelené knize, EHSV se domnívá, že Komise nedostatečně zohledňuje sociální hlediska společné rybářské politiky. Opakuje tedy svá předchozí vyjádření, zejména pokud jde o skutečnost, že členské státy stále vzájemně neuznávají odborné kvalifikace systematicky, a také pokud jde o nutnost sestavení souboru harmonizovaných statistických údajů o nehodách a jejich příčinách, který v současnosti na úrovni Unie neexistuje, a nutnost zhodnocení odvětví rybolovu zaručením důstojných podmínek odměňování.

3.12.4 EHSV pochybuje o tom, že by probíhající reforma mohla vyřešit problémy týkající se zaměstnanosti, jimž čelí pracovníci v tomto odvětví, a navrhuje proto, aby byla zavedena podpůrná sociálně-ekonomická opatření (diverzifikace činností, rekvalifikace, odborná příprava a bezpečnost pracovníků v odvětví), která by napomohla provedení reformy a zajistila by nejvyšší možnou účast institucionálních, hospodářských a sociálních subjektů.

3.12.5 Sociální hlediska musí být brána v potaz ve všech oblastech odvětví rybolovu a akvakultury (produkce, zpracování a uvádění na trh) a musí být předkládány konkrétní návrhy na zlepšení životních a pracovních podmínek.

3.12.6 Pokud jde o loďstvo pro drobný pobřežní rybolov, Komise nadále používá současnou definici, která tato loďstva charakterizuje jako plavidla o délce menší než dvanáct metrů, bez vlečných sítí. Výbor se domnívá, že není dostatečně zohledněn skutečný stav loďstev pro drobný rybolov v jednotlivých členských státech a že bylo zvoleno jediné nahodilé kritérium, což může být příčinou diskriminačních situací. EHSV proto žádá, aby byla kromě kritéria délky stanovena i další doplňková kritéria, která by mohla být používána pro definici

tohoto velmi diverzifikovaného druhu rybolovu – těmito kritérii by mohla být například doba strávená na volném moři, vzdálenost od pobřeží či vazba na místní komunity. Výbor má za to, že tento pojem by měl být definován na místní, regionální či vnitrostátní úrovni, což by vyhovovalo více než zavedení jednotného kritéria na unijní úrovni, které klade značnou část drobného rybolovu na roveň rybolovu průmyslovému.

3.12.7 EHSV se kromě toho domnívá, že definice drobného rybolovu by se měla vztahovat i na lov pomocí pastí / vězencových sítí, pro něž by měla být vymezena stejná práva a stejné povinnosti jako pro ostatní loďstva pro drobný rybolov.

3.13 EHSV poznamenává, že návrh nařízení přiznává Komisi široké pravomoci k přijímání aktů v přenesené pravomoci. Vzhledem k tomu, že toto přijetí aktu v přenesené pravomoci musí Komise neprodleně oznámit současně Evropskému parlamentu a Radě, přičemž oba tyto orgány mohou uvedené přenesení pravomoci kdykoliv zrušit, se však EHSV domnívá, že záruky, které jsou poskytnuty v souvislosti s uplatňováním tohoto ustanovení, jsou dostatečné.

4. Analýza návrhu reformy společné organizace trhu a připomínky Výboru

4.1 Úvod

4.1.1 Společná organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury se týká produktů rybolovu a akvakultury uvedených v příloze nařízení a uváděných na trhu v EU, přispívá k plnění cílů společné rybářské politiky a řídí se zásadami řádné správy, které jsou stanoveny pro společnou rybářskou politiku.

4.1.2 Jak je uvedeno v bodu 2.2.2, zahrnuje tyto nástroje: profesní organizace, obchodní normy, informace pro spotřebitele, pravidla hospodářské soutěže a informace o trhu.

4.1.3 EHSV podporuje cíle a zásady, jimiž se má nové nařízení o společné organizaci trhu řídit.

4.2 Profesní organizace

4.2.1 Organizace producentů v odvětví rybolovu jsou zřizovány jako skupiny založené z podnětu producentů produktů rybolovu v jednom či více členských státech a uznané v souladu s ustanoveními obsaženými v návrhu nařízení.

4.2.2 Přestože mají organizace producentů klíčovou úlohu při provádění společné rybářské politiky, jejich rozvoj naráží na určitá omezení, která jsou dána jednak složitou povahou samotné společné organizace trhu, jednak zejména obtížemi, které vznikají při uvádění produktů na trh v podmínkách, v nichž právní předpisy na ochranu hospodářské soutěže neumožňují čelit síle velkých obchodních řetězců a v nichž je povoleno dovážet levné ryby a měkkýše, u nichž nejsou splněny základní požadavky zdravotní nezávadnosti a celkové sledovatelnosti ve smyslu hesla „z vody až na talíř“.

4.2.3 EHSV požaduje, aby byly zjednodušeny byrokratické a správní normy, a to tím spíše, mají-li být organizace producentů pověřeny nakládáním s nežádoucími úlovkou v důsledku zákazu výmětů. Žádá také, aby byla provedena revize politiky hospodářské soutěže, díky níž by organizace producentů mohly skutečně účinným a z právního hlediska jistým způsobem soustředit ve svých rukou nabídku, která je v současné době příliš roztržistěná. Je nutné posílit zejména integraci drobných rybářů.

4.2.4 Je možno zřizovat organizace producentů v odvětví akvakultury jako skupiny založené z podnětu producentů produktů akvakultury v jednom či více členských státech a uznané v souladu s ustanoveními obsaženými v návrhu nařízení.

4.2.5 I přes výše uvedené problémy podporuje EHSV zřizování organizací producentů v odvětví rybolovu a akvakultury, a to proto, že tyto organizace byly vždy významným podnětem pro společnou rybářskou politiku.

4.2.6 Dále je možno zřizovat také meziodvětvové organizace jako skupiny založené z podnětu producentů produktů rybolovu a akvakultury v jednom či více členských státech a uznané v souladu s ustanoveními obsaženými v návrhu nařízení.

4.2.7 Výbor vítá možnost zřizovat meziodvětvové organizace, v nichž jsou významně zastoupeny vždy nejméně dvě z následujících činností: produkce produktů rybolovu a akvakultury a jejich zpracování a uvádění na trh. Přestože tyto organizace nejsou oprávněny k přímému výkonu činností týkajících se produkce, zpracování a uvádění na trh, mohly by být pověřeny nejen prováděním opatření uvedených v návrhu, ale i diverzifikací produktů rybolovu na různých trzích a zvyšováním ziskovosti ve všech fázích řetězce rybolovu a akvakultury.

4.2.8 EHSV podporuje cíle meziodvětvových organizací i opatření, která by tyto organizace mohly přijímat, postrádá však článek, který by se týkal financování tohoto druhu organizací.

4.3 Rozšíření pravidel

4.3.1 Členský stát může za určitých podmínek stanovit pravidla dohodnutá v rámci určité organizace producentů nebo určité meziodvětvové organizace za závazná pro producenty nebo subjekty, kteří nejsou členy této organizace, pokud tito producenti nebo tyto subjekty uhradí organizaci producentů nebo meziodvětvové organizaci ekvivalent části či veškerých nákladů hrazených členy.

4.3.2 EHSV se domnívá, že tento návrh může zlepšit podmínky zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvádění na trh a přispět ke stabilizaci trhů.

4.4 Stabilizace trhů

4.4.1 Organizace producentů mohou za určitých podmínek financovat skladování určitých produktů rybolovu, aby chránily stabilitu na trzích.

4.4.2 EHSV považuje tento nástroj za vhodný. Domnívá se však, že organizace producentů by měly být oprávněny rozhodovat i o tom, kterých druhů ryb se bude tento nástroj týkat. Na druhou stranu považuje za nezbytné, aby byly poskytnuty referenční ceny produktů akvakultury, podobně jako je tomu v případě produktů rybolovu. Tyto referenční ceny by měly být doplněny účinnými intervenčními nástroji, které by byly přizpůsobeny charakteristikám trhů s produkty rybolovu a akvakultury.

4.4.3 EHSV vyzývá Komisi, členské státy a dané odvětví, aby hledaly pružnější a účinnější nástroje, jimiž by vyvážily nabídku a poptávku mořských produktů. Za vhodné východisko lze považovat opatření zaměřená na koordinaci a shodu meziodvětvových organizací.

4.5 Informace pro spotřebitele

4.5.1 Produkty rybolovu a akvakultury uvedené v příloze návrhu nařízení, které jsou uváděny na trh v Unii (včetně dovážených výrobků), mohou být nabízeny k maloobchodnímu prodeji konečnému spotřebiteli pouze tehdy, pokud příslušná etiketa nebo štítek uvádějí určité minimální povinné informace: obchodní označení, způsob produkce, oblast odlovu nebo odchovu produktu, datum odlovu nebo sběru a informaci, zda je produkt čerstvý, nebo zda byl rozmrazen. Pouze přípravky nebo konzervy z ryb, kaviár a kaviárové náhražky, jakož i korýše, měkkýše a jiné vodní bezobratlé, připravené nebo konzervované, lze prodávat, pokud příslušná etiketa nebo štítek uvádějí první tři druhy údajů, které jsou u ostatních produktů rybolovu a akvakultury povinné: obchodní označení druhu, způsob produkce a oblast odlovu nebo odchovu.

4.5.2 V návrhu týkajícím se informování spotřebitelů je jednak uvedeno několik nových požadavků (a to jak u produktů podle kapitoly 3, tak u produktů podle kapitoly 16, které jsou uvedeny v příloze II o popisu zboží), které nejsou v současných právních předpisech o společné organizaci trhu obsaženy, a jednak se tato opatření doplňují opatřeními týkajícími se oblasti dovozu.

4.5.3 EHSV se domnívá, že zavádění nových ustanovení v oblasti informování spotřebitelů je pozitivní, avšak musí vycházet z důkladné analýzy charakteristik jednotlivých způsobů obchodní úpravy produktů rybolovu a akvakultury.

4.5.4 Tyto nové požadavky musí skutečně odpovídat pozitivním poznatkům, které spotřebitelům přinášejí skutečnou hodnotu, nesmí vyvolávat nejasnosti mezi označením a sledovatelností, nesmí klást producentům technické překážky a musí být v souladu s nedávno provedenými reformami nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům⁽⁷⁾ a nařízení (ES) č. 1224/2009 o zavedení kontrolního režimu Společenství k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 18–63.

⁽⁸⁾ Úř. věst. L 343, 22.12.2009, s. 1.

4.5.5 Ze všech výše uvedených důvodů se EHSV domnívá, že dříve, než budou zavedeny nové požadavky v oblasti označování, by měla Komise vypracovat posouzení dopadů, v němž by měla zhodnotit udržitelnost těchto požadavků, jakož i jejich použitelnost a užitečnost pro spotřebitele.

4.5.6 S ohledem na nutnost zvýšení transparentnosti je v návrhu stanoveno, že vedle výše uvedených povinných informací (nikoli na úkor jejich místa) lze dobrovolně poskytnout také informace o životním prostředí, etické nebo sociální informace, informace o způsobu produkce a informace o nutričních hodnotách produktu. EHSV má za to, že veškeré návrhy na zavádění dobrovolného poskytování informací se musí opírat o právně stanovené minimální standardy, jejichž cílem je zabránit tomu, aby tyto informace uváděly spotřebitele v omyl nebo aby narušovaly trh.

4.5.7 Výbor zdůrazňuje, že musí být posílena kontrola norem týkajících se sledovatelnosti mořských produktů, která je výrazem úsilí o identifikaci původu zboží pocházejícího z odlovy či odchovu a snahy zajistit dodržování požadavků v oblasti bezpečnosti, které musí potraviny splňovat ve všech fázích řetězce rybolovu a akvakultury: během produkce, zpracování i uvádění na trh.

4.5.8 Ve snaze zabránit nekalé hospodářské soutěži na trhu EU EHSV požaduje, aby se na dovezené produkty vztahovaly stejné hygienicko-zdravotní a kontrolní podmínky, jaké jsou kladeny na produkty pocházející z Unie, a to včetně celkové sledovatelnosti ve smyslu hesla „z vody až na talíř“, a trvá na tom, aby byly kontroly na hranicích i kontroly původu vyčerpávající, což zaručí řádné dodržování uvedených norem

přispívajících k bezpečnosti potravin. V tomto smyslu se Výbor domnívá, že by se jednotlivá generální ředitelství Evropské komise měla shodnout na jednotném přístupu.

4.5.9 Výbor vyzývá k tomu, aby byly prozkoumány možnosti rozšíření harmonizace kritérií týkajících se výroby i na kritérium sociálně-pracovní a na kritérium týkající se šetrnosti k životnímu prostředí a environmentální udržitelnosti. V tomto smyslu navrhuje, aby byly před uzavřením obchodních dohod mezi EU a třetími zeměmi prováděny analýzy zaměřené na dosah těchto dohod a na jejich sociální a environmentální dopady a aby docházelo k hloubkovému a pravidelnému sledování výsledků těchto dohod, což zabránilo narušování konkurenceschopnosti evropského odvětví rybolovu, sběru měkkýšů a akvakultury, včetně oblastí zpracování a uvádění produktů na trh.

4.6 Informace o trhu

4.6.1 V návrhu je stanoveno, že Komise provádí řadu úkonů, jejichž cílem je informovat jednotlivé subjekty, které působí v odvětví rybolovu a akvakultury, o situaci a vývoji v tomto odvětví v rámci celého dodavatelského řetězce s přihlédnutím k mezinárodním souvislostem, přičemž provádí analýzy vývoje trhu a poskytuje *ad hoc* studie o tvorbě cen. Tento návrh EHSV vítá.

4.7 Výkon přenesení pravomoci

4.7.1 EHSV souhlasí s tím, aby byla na Komisi přenesena pravomoc, a to vzhledem k tomu, že je zaměřena na účinné plnění a kontrolu návrhu nařízení o společné organizaci trhu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1185/2003 o odstraňování žraločích ploutví na palubě plavidel

COM(2011) 798 final – 2011/0231 (COD)

(2012/C 181/34)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Dne 30. listopadu 2011 se Evropský parlament a dne 13. prosince 2011 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1185/2003 o odstraňování žraločích ploutví na palubě plavidel*

COM(2011) 798 final – 2011/0353 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání ze dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 103 hlasy pro, 30 hlasů bylo proti a 22 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Výbor kategoricky odmítá, aby byl postup zvaný *finning* praktikován kterýmkoliv loďstvem na světě.

1.2 EHSV souhlasí s Komisí, že zrušení dočasných povolení a uplatňování pravidla neoddělených ploutví by zajistilo, že se v EU nebude používat *finning*. Výbor je však znepokojen hospodářskými a sociálními dopady těchto opatření, a proto se domnívá, že je třeba hledat jiné postupy, které by zaručily respektování zákazu *finningu*, aniž by to vážně ohrozilo výnosnost podniků a bezpečnost posádek, přestože tyto postupy neodstraní problémy spojené s monitorováním a prosazováním zákazu, jež doložila Komise.

1.3 EHSV navrhuje tato alternativní opatření:

1.3.1 povinnost vyložit ve stejném přístavu jak těla, tak ploutve;

1.3.2 zrušení zvláštních povolení pro nemrazírenské loďstvo;

1.3.3 schválení zvláštních povolení pro mrazírenská plavidla pod podmínkou, že budou používat mechanismus pro zpětné vysledování, který zaručí souvztažnost mezi počty vyložených těl a ploutví;

1.3.4 zavedení programu pro statistickou dokumentaci obchodu se žraločními ploutvemi ve všech regionálních rybolovných organizacích.

1.4 Výbor doporučuje, aby byly ve všech regionálních rybolovných organizacích přijaty plány pro řízení lovu žraloků, jež

by mimo jiné zavedly opatření pro omezení intenzity rybolovu, časově a prostorově vymezené zákazy rybolovu a zákaz překládek na volném moři.

1.5 Výbor žádá Evropskou komisi, aby vyvinula maximální úsilí v zájmu zajištění dodržování zákazu *finningu* loďstvy, které tento zavrženímhodný postup stále praktikují, a rovněž povinnosti poskytovat údaje o úlovcích těchto druhů ze strany loďstev třetích zemí v rámci regionálních rybolovných organizací.

1.6 EHSV žádá Evropskou komisi, aby písemně garantovala, že krok spočívající v úplném odstranění ploutví, jež by bylo nutné učinit v rámci postupu zpracování při vykládání úlovku ve třetích zemích, by byl považován za „prosté řezání“, a nezměnil by tedy unijní původ produktu.

2. Úvod

2.1 Nařízení Rady (ES) č. 1185/2003 o odstraňování žraločích ploutví na palubě plavidel⁽¹⁾ zavádí obecný zákaz praktiky odstraňování žraločích ploutví – tzv. *finningu* –, při níž jsou žralokům odříznuty ploutve a zbytek těla žraloka je vhozen zpět do moře.

2.2 Nařízení dále umožňuje členským státům vydávat zvláštní povolení k rybolovu, kterými se povoluje odstraňování žraločích ploutví na palubě, avšak tělo nesmí být vhozeno do moře. S cílem zajistit, aby nedocházelo k diskrepanci mezi hmotností ploutví a těl, zavádí se poměr hmotnosti ploutví k živé váze.

2.3 Komise se domnívá, že vydávání těchto zvláštních povolení k rybolovu nezaručuje kontrolu *finningu*, a proto navrhuje, aby byla tato povolení zrušena a aby bylo povoleno žraločí ploutve částečně odříznout a přiklopit k tělu.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 167, 4.7.2003, s. 2.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor kategoricky odmítá, aby byl postup zvaný *finning* praktikován kterýmkoliv loďstvem na světě.

3.2 EHSV konstatuje, že mnoho vědců, členských států, nevládních organizací a rybolovné odvětví se domnívá, že v Evropské unii se *finning* neprovádí⁽²⁾. Je však jisté, že v zemích mimo EU k němu dochází.

3.3 Výbor se domnívá, že je důležité znát činnost loďstva lovičích pelagické žraloky na dlouhou lovnou šňuru při hladině, jež dosud využívalo zvláštní povolení k rybolovu, aby bylo možné pochopit, proč je nezbytné tato povolení zachovat.

3.3.1 Loďstvo Unie loví žraloky touto metodou sestává přibližně z 200 jednotek⁽³⁾. Na každém plavidle musí být na palubě 12 až 15 členů posádky.

3.3.2 Tato plavidla se věnují především lovu mečouna obecného a loví rovněž pelagické druhy žraloků: žralok modrý (*Prionace glauca*) představuje asi 87 % celkového úlovku pelagických žraloků a žralok mako (*Isurus oxyrinchus*) přibližně 10 %. Oba tyto žraločí druhy se hojně vyskytují v epipelagickém oceánském systému a z geografického hlediska jsou široce rozšířeny v Atlantském, Indickém a Tichém oceánu. Podle nejnovějších měření ICCAT se druhy *Prionace glauca* a *Isurus oxyrinchus* nacházejí v dobrém stavu jak z biologického hlediska, tak z hlediska míry odlovu. Jejich biomasy byly vyměřeny jako vyšší než maximální udržitelný výnos nebo podobně vysoké.

3.3.3 První prodej produktů loďstva EU, které zužitkuje celkový objem, se liší od prvního prodeje produktů jiných západních loďstev mimo evropských, které zužitkují jen část ploutví nebo ploutve vyhodí.

3.3.4 Je nutné rozlišovat mezi činnostmi nemrazírenských plavidel a mrazírenských plavidel:

3.3.4.1 Nemrazírenská a smíšená plavidla (mrazírenská s občasnými úlovky uchovávanými v čerstvém stavu): Loví v Atlantském oceánu a vykládají zpravidla v přístavu města Vigo nebo jiných přístavech v Unii, ploutve neodřezávají. Výjezdy většinou trvají o něco déle než měsíc.

3.3.4.2 Mrazírenská plavidla: Loví v Atlantském, Indickém a Tichém oceánu a jejich výjezdy zpravidla trvají alespoň tři měsíce. Na těchto plavidlech je ulovený žralok zbaven hlavy, vykuchán a poté jsou odstraněny ploutve. Všechny části jsou

omyty proudy vody a vloženy do mrazicího tunelu. Játra se vloží do sáčku a poté do plastové krabice. Jakmile je ukončen proces zmrazování, zabalí se těla do plastové fólie a poté do bavlněné pytlaviny (pro ochranu a lepší kvalitu produktu). Ploutve a játra se vloží do krabic. Než se produkty na lodi uskladní, je na všech kusech označen typ produktu, jeho obchodní úprava a oblast odlovu. Úlovky se zpravidla vykládají v přístavu města Vigo, v jiných přístavech v Unii nebo v přístavech v jiných zemích:

— severní Atlantik: Kapverdy (Praia), Azorské ostrovy (Horta), Kanárské ostrovy (Las Palmas);

— jižní Atlantik: Uruguay (Montevideo), Namibie (Walvis Bay), Jižní Afrika (Kapské Město);

— Indický oceán: Jižní Afrika (Durban), ostrov Mauricius (Port Louis), Seychely, Indonésie (Jakarta);

— Tichý oceán: Peru (Callao, Chimbote, Puertoisco), Panama (Vacamonte), Nový Zéland (Napier), Francouzská Polynésie (Papeete – Tahiti).

3.3.5 Těla i ploutve jsou většinou vykládány v jednom přístavu. Jejich distribuce pak již obvykle probíhá prostřednictvím odlišných kanálů. Těla po vyložení putují do Viga nebo do Jižní Ameriky (zejména Brazílie, Peru a Kolumbie). Ta, co putují do Viga, se obvykle prodají v Itálii, Řecku, Rumunsku, na Ukrajině, v Polsku, Rusku, Portugalsku, Andalusii nebo v Jižní Americe. Ploutve jsou většinou dopraveny do Viga a poté do Japonska, Hong Kongu, Číny, Kalifornie atd., případně jsou do těchto zemí odeslány již z místa vykládky.

3.3.6 Co se týče cen, je skutečnost taková, že se těla při prvním prodeji prodávají v průměru za 0,5-2 eura/kg; za ploutve žraloka modrého a žraloka mako se při prvním prodeji platí 10-15 eur/kg.

3.3.7 V dnešní době představují příjmy majitelů plavidel z prodeje těl žraloků přibližně 55 % celkových příjmů a 45 % celkových příjmů tvoří příjmy z prodeje ploutví.

3.3.8 Z nutričního hlediska se ze 100 gramů žraloka (který nemá kosti) získá 130 kalorií. Jeho maso je polotučné (4,5 g tuku ve 100 g masa) a velmi bohaté na kvalitní bílkoviny (21 g bílkovin ve 100 g masa) obsahující všechny esenciální aminokyseliny. Obsahuje převážně nenasycené tuky, proto je jeho spotřeba vhodná při dietě zaměřené na prevenci a léčbu kardiovaskulárních chorob – ovšem za předpokladu, že je připraveno na vhodném tuku, jako je olivový či semenný olej. Je snadno stravitelné a, v menší míře než jiné rybí maso, obsahuje vitamíny skupiny B, bohaté je naopak na vitamíny A a E, rozpustné v tucích; z minerálů stojí za zmínku hlavně fosfor, draslík, hořčík a železo.

⁽²⁾ Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu o provádění nařízení Rady (ES) č. 1185/2003, ze dne 23. prosince 2005 (COM(2005) 700); zpráva z vlastního podnětu Výboru pro rybolov Evropského parlamentu, INI/2054/2006; stanovisko regionálního poradního sboru pro dálkový rybolov (LDRAC) v rámci konzultace Komise k akčnímu plánu EU pro otázku žraloků a zápis LDRAC ze společné schůze v rámci veřejné konzultace v otázce změny nařízení o odstranění ploutví žraloků, 18. února 2011.

⁽³⁾ Vyjma plavidla loví ve Středozemním moři, která nepotřebují zvláštní povolení.

3.3.9 V současné době se v souladu s doporučeními FAO ze žraloka zpracovává vše. Kromě těla a ploutví se využívají játra jako zdroj vitamínu A a skvalenu, a to ve farmaceutickém a kosmetickém průmyslu, a kůže pro výrobu kožených výrobků.

3.4 Výbor považuje za vhodné, aby byly známy důvody, proč evropské loďstvo potřebuje zvláštní povolení:

3.4.1 z důvodu bezpečnosti: přilnuté ploutve jsou v případě, že je zvíře ve zmrazeném stavu, ostré jako nože, v důsledku čehož je manipulace s těly žraloků na lodích, které se bez přestání kolébají, a jejich vykládka pro posádku nebezpečná;

3.4.2 z důvodu kvality: skladování ploutví přirozeně přilnutých k trupu poškozuje úlovek, a to jak ploutve, tak těla, jelikož jednotlivé kusy se do sebe zařezávají a vzájemně se odírají. Čerstvě ulovený a zmrazený produkt je z nutričního a hygienicko-zdravotního hlediska velmi kvalitní. Odstranění ploutví ještě před zmrazením těla umožňuje, aby nebyl ani na okamžik přerušena chladicí řetězce;

3.4.3 z důvodu využití prostoru: oddělené skladování těl a ploutví (nebo umístování ploutví do mezer vzniklých mezi těly při jejich nakupení) umožňuje lepší využití skladovacího prostoru, čímž se zvyšuje výnosnost lodí;

3.4.4 z důvodu odlišných distribučních kanálů u ploutví a těl: toto opatření by znamenalo, že v okamžiku vykládky v třetí zemi by ze ploutve musely odstraňovat na zemi, což by s sebou přineslo následující.

3.4.4.1 Manipulace s ploutvemi v zahraničním přístavu může znamenat změnu místa původu produktu v případě, že by tento krok nebyl považován za „prosté řezání“⁽⁴⁾, čímž by produkt přestal být původem z Unie a přešel by do kategorie produktů exportovaných do EU, což s sebou nese různé zdravotnické a celní požadavky a podmínky.

3.4.4.2 Vznikají také nové rizikové faktory při vykládce úlovku; ta se stává složitější a vyžaduje více času.

3.4.4.3 Toto prodloužení vykládky zároveň snižuje kvalitu produktů, jelikož dochází ke značným ztrátám v rámci chladicího řetězce. To přináší zdravotní rizika, neboť se může objevit histamin a může se zvýšit celkový obsah těkavých dusíkatých látek, jež produktu škodí.

3.4.4.4 Navíc se nejdůležitější přístavy pro vykládku zmrazených produktů nacházejí zpravidla ve třetích zemích, které nemají vhodnou infrastrukturu. Velká většina z nich se ještě

k tomu nachází v tropickém klimatickém pásmu, což urychluje ztráty v rámci chladicího řetězce a prohlubuje důsledky uvedené v předchozím odstavci.

3.5 *Finning* je praktikován neevropskými plavidly, jež operují ve vzdálených vodách v průběhu dlouhých období i přesto, že nemají systémy mražení, a proto zachovávají pouze ploutve, které vysuší (dehydratují), a těl se zbaví, jelikož ta by shnila. Pro evropská mrazírenská plavidla, jichž by se návrh Komise dotkl, by provádění *finningu* znamenalo házet přes palubu hodnotný zdroj příjmů plynoucích z prodeje těl, což je z obchodního hlediska nesmysl.

3.6 EHSV souhlasí s Komisí, že zrušení dočasných povolení a uplatňování pravidla neoddělených ploutví by zajistilo, že se v EU nebude používat *finning*. Nicméně s ohledem na výše uvedené aspekty a na možné negativní dopady uplatňování těchto opatření na rybáře se domnívá, že je třeba hledat jiné postupy, které by zaručily respektování zákazu *finningu*, aniž by to vážně ohrozilo výnosnost podniků a bezpečnost posádek, přestože tyto postupy neodstraní problémy spojené s monitorováním a prosazováním zákazu, jež doložila Komise.

3.7 EHSV navrhuje tato alternativní opatření:

3.7.1 povinnost vyložit ve stejném přístavu jak těla, tak ploutve;

3.7.2 zrušení zvláštních povolení pro nemrazírenské loďstvo;

3.7.3 schválení zvláštních povolení pro mrazírenská plavidla pod podmínkou, že budou používat mechanismus pro zpětné vysledování, který zaručí souvztažnost mezi počty vyložených těl a ploutví;

3.7.4 zavedení programu pro statistickou dokumentaci obchodu se žraločními ploutvemi ve všech regionálních rybolovných organizacích, jako tomu již je u tuňáka obecného v rámci Mezinárodní komise pro ochranu tuňáků v Atlantiku (ICCAT).

3.8 Výbor rovněž doporučuje, aby byly ve všech regionálních rybolovných organizacích přijaty plány pro řízení lovu žraloků, jež by mimo jiné zavedly opatření pro omezení intenzity rybolovu, časově a prostorově vymezené zákazy rybolovu a zákaz překládek na volném moři.

3.9 Výbor má za to, že Evropská komise by měla vyvinout větší úsilí v zájmu zajištění dodržování zákazu *finningu* loďstvy, která tento zavrženíhodný postup stále praktikují, a rovněž povinnosti poskytovat údaje o úlovcích těchto druhů ze strany loďstev třetích zemí v rámci regionálních rybolovných organizací.

⁽⁴⁾ Nařízení Komise (EU) č. 1063/2010 ze dne 18. listopadu 2010, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, Úř. věst. L 307, 23.11.2010, čl. 78 odst. 1 písm. i).

4. Konkrétní připomínky

4.1 Výbor hodnotí pozitivně iniciativy podniknuté některými členskými státy na ochranu nejzranitelnějších žraločích populací; konkrétně se jedná o zákaz lovu liškouna obecného (čeleď Alopiidae) a žraloka kladivouna (čeleď Sphyrnidae) vydaný Španělskem ⁽⁵⁾. V tomto ohledu žádá, aby byla ve všech regionálních rybolovných organizacích zavedena příslušná opatření na ochranu a řízení těch nejzranitelnějších druhů žraloků.

4.2 Co se týče stávajícího modelu založeného na poměrech, domnívá se Výbor, že je správný a provozuschopný. Z různých studií, které v tomto tématu vypracovaly evropské výzkumné ústavy, však vyplývá, že 5 % poměr není vhodný (jelikož je nízký) pro rybolovné postupy evropského loďstva, jež jsou založeny na maximálním zpracování celkového objemu ploutví, ani pro hlavní lovné žraločí druhy (žraloka modrého a žraloka mako), a tedy ani celkově pro různé druhy v kombinaci. EHSV se domnívá, že by se měly přehodnotit maximální přípustné poměry tak, aby vycházely z realistických kritérií a dostatečných technických a vědeckých podkladů, s ohledem na vypracované studie. Nový poměr by se měl výslovně vztahovat k živé váze žraloků, aby se tak předešlo stávajícím problémům s interpretací.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Vyhláška ARM/2689/2009 ze dne 28. září, kterou se zakazuje lov liškouna obecného (čeleď Alopiidae) a žraloka kladivouna (čeleď Sphyrnidae), španělský úřední věstník (BOE) č. 240, pondělí 5. října 2009, s. 84098.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2001/83/ES, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis

COM(2012) 48 final – 2008/0256 (COD)

(2012/C 181/35)

Dne 27. února 2012 se Rada a dne 13. března 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 a čl. 168 odst. 4 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněného návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2001/83/ES, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis

COM(2012) 48 final – 2008/0256 (COD).

Vzhledem k tomu, že se již Výbor vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CESE 1022/2009 přijatém dne 10. června 2009 (*), rozhodl na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), 161 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování, nevypracovávat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj, který zaujal ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(*) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 18.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o humánních léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis

COM(2012) 49 final – 2008/0255 (COD)

(2012/C 181/36)

Dne 27. února 2012 se Rada a dne 13. března 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 a čl. 168 odst. 4 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněného návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o humánních léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis

COM(2012) 49 final – 2008/0255 (COD)

Vzhledem k tomu, že se již Výbor vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CESE 1025/2009 přijatém dne 10. června 2009 (*), rozhodl na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), 156 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování, nevypracovávat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj, který zaujal ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(*) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 33.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice č. 2001/83/ES, pokud jde o farmakovigilanci

COM(2012) 52 final – 2012/0025 (COD)

(2012/C 181/37)

Dne 27. února 2012 se Rada a dne 16. února 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 a čl. 168 odst. 4 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice č. 2001/83/ES, pokud jde o farmakovigilanci

COM(2012) 52 final – 2012/0025 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a vzhledem k tomu, že Výbor se již vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CESE 1022/2009 přijatém dne 10. června 2009 (*), rozhodl na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března) 157 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování, nevypracovávat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj, který zaujal ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(*) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 18.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o farmakovigilanci

COM(2012) 51 final – 2012/0023 (COD)

(2012/C 181/38)

Dne 27. února 2012 se Rada a dne 16. února 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 a čl. 168 odst. 4 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o farmakovigilanci

COM(2012) 51 final – 2012/0023 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a vzhledem k tomu, že Výbor se již vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CESE 1025/2009 přijatém dne 10. června 2009 (*), rozhodl na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března) 157 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování, nevypracovávat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj, který zaujal ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(*) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 33.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o klasifikaci, balení a označování nebezpečných přípravků

COM(2012) 8 final – 2012/0007 (COD)

(2012/C 181/39)

Dne 2. února 2012 se Evropský parlament a dne 8. března 2012 Rada, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o klasifikaci, balení a označování nebezpečných přípravků

COM(2012) 8 final – 2012/0007 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a vyjádřil se k němu již ve svém stanovisku CES 330/97 fin přijatém dne 20. března 1997 (*), rozhodl se na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012) 166 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(*) Stanovisko EHSV k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných přípravků, Úř. věst. C 158, 26.5.1997, s. 76 [není k dispozici v češtině].

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1342/2008 ze dne 18. prosince 2008, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací

COM(2012) 21 final – 2012/0013 (COD)

(2012/C 181/40)

Dne 13. března 2012 se Evropský parlament a dne 22. února 2012 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1342/2008 ze dne 18. prosince 2008, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací

COM(2012) 21 final – 2012/0013 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března 2012), 158 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 10 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 181/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách COM(2011) 747 <i>final</i> – 2011/0361 (COD)	68
2012/C 181/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje COM(2011) 635 <i>final</i> – 2011/0284 (COD) a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Společná evropská právní úprava prodeje určená k usnadnění přeshraničních transakcí na jednotném trhu COM(2011) 636 <i>final</i>	75
2012/C 181/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ročních finančních výkazech, konsolidovaných finančních výkazech a souvisejících zprávách některých forem podniků COM(2011) 684 <i>final</i> – 2011/0308 (COD)	84
2012/C 181/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Spotřebitelé na období 2014–2020 COM(2011) 707 – 2011/0340 (COD)	89
2012/C 181/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o alternativním řešení sporů u spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů) COM(2011) 793 <i>final</i> – 2011/0307 (COD)	93
2012/C 181/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů) COM(2011) 794 <i>final</i> – 2011/0374 (COD)	99
2012/C 181/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k uvedení nového právního rámce do souladu (provádění balíčku týkajícího se zboží) COM(2011) 764 <i>final</i> – 2011/0358 (COD) COM(2011) 765 <i>final</i> – 2011/0351 (COD) COM(2011) 766 <i>final</i> – 2011/0352 (COD) COM(2011) 768 <i>final</i> – 2011/0350 (COD) COM(2011) 769 <i>final</i> – 2011/0353 (COD) COM(2011) 770 <i>final</i> – 2011/0354 (COD) COM(2011) 771 <i>final</i> – 2011/0349 (COD) COM(2011) 772 <i>final</i> – 2011/0356 (COD) COM(2011) 773 <i>final</i> – 2011/0357 (COD)	105
2012/C 181/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k následujícím návrhům: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) COM(2011) 809 <i>final</i> – 2011/0401 (COD) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) COM(2011) 810 <i>final</i> – 2011/0399 (COD) Návrh rozhodnutí Rady o zřízení zvláštního programu k provedení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) COM(2011) 811 <i>final</i> – 2011/0402 (CNS) Návrh nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace COM(2011) 812 <i>final</i> – 2011/0400 (NLE)	111

2012/C 181/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 294/2008, kterým se zřizuje Evropský inovační a technologický institut COM(2011) 817 <i>final</i> – 2011/0384 (COD) a k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o strategickém programu inovací Evropského inovačního a technologického institutu (EIT): přínos EIT pro inovativnější Evropu COM(2011) 822 <i>final</i> – 2011/0387 (COD)	122
2012/C 181/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020) COM(2011) 834 <i>final</i> – 2011/0394 (COD)	125
2012/C 181/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí COM(2011) 455 <i>final</i>	131
2012/C 181/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku občanů (2013) COM(2011) 489 <i>final</i> – 2011/0217 (COD)	137
2012/C 181/25	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora růstu a zaměstnanosti – plán modernizace evropských systémů vysokoškolského vzdělávání COM(2011) 567 <i>final</i>	143
2012/C 181/26	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU COM(2011) 568 <i>final</i>	150
2012/C 181/27	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí „Erasmus pro všechny“ – Program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport COM(2011) 788 <i>final</i> – 2011/0371 (COD)	154
2012/C 181/28	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách COM(2011) 866 <i>final</i> – 2011/0421 (COD)	160
2012/C 181/29	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje COM(2011) 571 <i>final</i>	163
2012/C 181/30	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu COM(2011) 789 <i>final</i> – 2011/0372 (COD)	169

2012/C 181/31	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Letištní balíček obsahujícímu tyto čtyři dokumenty: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Politika týkající se letišť v Evropské unii – řešení problémů kapacity a kvality s cílem podpořit růst, konektivitu a udržitelnou mobilitu COM(2011) 823 <i>final</i> , návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o službách pozemního odbavování na letištích Unie a o zrušení směrnice Rady 96/67/ES COM(2011) 824 <i>final</i> – 2011/0397 (COD), návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro přidělování letištních časů na letištích Evropské unie (přepřacované znění) COM(2011) 827 <i>final</i> – 2011/0391 (COD), a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o pravidlech a postupech pro zavedení provozních omezení ke snížení hluku na letištích Unie v rámci vyváženého přístupu, kterým se zrušuje směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/30/ES COM(2011) 828 <i>final</i> – 2011/0398 (COD)	173
2012/C 181/32	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropských systémů družicové navigace a jejich provozu COM(2011) 814 <i>final</i> – 2011/392 (COD)	179
2012/C 181/33	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury COM(2011) 416 <i>final</i> , sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Reforma společné rybářské politiky COM(2011) 417 <i>final</i> , sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o vnější dimenzi společné rybářské politiky COM(2011) 424 <i>final</i> a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné rybářské politice COM(2011) 425 <i>final</i>	183
2012/C 181/34	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1185/2003 o odstraňování žraločích ploutví na palubě plavidel COM(2011) 798 <i>final</i> – 2011/0231 (COD)	195
2012/C 181/35	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2001/83/ES, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis COM(2012) 48 <i>final</i> – 2008/0256 (COD)	199
2012/C 181/36	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o poskytování informací široké veřejnosti o humánních léčivých přípravcích podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis COM(2012) 49 <i>final</i> – 2008/0255 (COD)	200
2012/C 181/37	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice č. 2001/83/ES, pokud jde o farmakovigilanci COM(2012) 52 <i>final</i> – 2012/0025 (COD)	201
2012/C 181/38	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o farmakovigilanci COM(2012) 51 <i>final</i> – 2012/0023 (COD)	202

2012/C 181/39	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o klasifikaci, balení a označování nebezpečných přípravků COM(2012) 8 <i>final</i> – 2012/0007 (COD)	203
2012/C 181/40	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1342/2008 ze dne 18. prosince 2008, kterým se zavádí dlouhodobý plán pro populace tresky obecné a lov těchto populací COM(2012) 21 <i>final</i> – 2012/0013 (COD)	204

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2012 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 310 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	840 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

